2/

1

ANTIQVI, NOVIQVE LATI ORTHOGRAPHICA

A

CLAVDIO DAVSQVIO
SANCTOMARIO
CAN. TOR.

ANTIQVI NOVIQVE LATI ORTHOGRAPHICA

A

CLAVDIO DAVSQVIO

Sanctomario Canonico Tornaci

II. digesta voluminibus.

TORNACI NERVIORVM

Ex Typographio

ADRIANI QVINQVÉ

M.DC.XXXII.

Cum gratia ... et privilegio.

PHILIPPO CAVERELIO
S. VEDASTI
ABBAE ΠΑΝΣΕΒΑΣΤΩ,
ORDINVM ARTES. DEPVTATO

MONASTERIORVM EXIMI IVRIS
VISITATORI, SEV PROVINCIALI
MONASTERIORVM, PRIORATVVM, DOMVM
POSITORI, AVT REPOSITORI
APVD ATREBATES COLLEGI
SOCIETATIS IESV FVNDATORI
CLARANARVM INIBI VIRGINVM

RESTAVRATORI

DVACI ANGLORVM BENEDICT.

PARENTI

COLLEGI PARISIS RECTI

AVCTORI

ORDINIS BENEDICTINI DESTINAE
PAVPERVM ANIMÆ VIRO INCOMPARABILI

CLAVD. DAVSQVIUS
CAN. TOR.

Ἀρχομένου δ' ἔργου πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές, *ruit profundo Pindarus ore.* Olymp. Oda. Orthographica haec opus perquamliteratum, desiduo laboratum, & annorum multorum serie perfinitum cui dono, nisi vni tibi PHILIPPE CAVERELI? Ecquis enim api-

catos inter vertices in hoc noſtro Belgij orbe eſt Archimandrita te literatior, & literatorum amantior? Vtrumque δακτυλοδεικτῶ bibliotheca Vedaſtina librorum omne genus abundantiſſima, Cimelijs Nummorum, Imaginum, Anquitate rara inſtructiſſima ſupra omnium Belgij Aſcetarum bibliothecas elata, atque internitens, librorum Ptolemaei theſauris, aut Palatinis aemula. Quis enim tanta tabulariorum ſpatia, quanta ſunt à magnificentia tua, niſi literarum amantiſſimus voluminib. compleat? Multas equidem per Belgium, & Galliam ſpectaui bibliothecas hominum priuatorum, Principum, Abbarum; Epiſcoporum, eaſque locupletiſſimas:

Maro. *Verum haec tantum alias inter caput extulit,*
Quantum lenta ſolent inter viburna cupreſſi.

Et ni cum literis ipſis literatos amares, ac foueres, non tantos ſcriptores intra mandras tuas nominis, ac famae quamuis fugientes longe, lateque librorum ſuorum ſplendor nobilitaret. Gazetium loquor, cuius polito, doctoque penicillo

Naſo. *Ora reformatus primos Caſſianus in annos*

redijt: Thiulanum, à quo ſunt παμποίκιλοι notationes in Faïum. Sed neſcio quo velut fatali ſidere icti Abbae Vedaſtini nominis in literatos quoſque ſemper propenſiſſimi fuere. Atque vt Ruffaultium, nequid ſanguini dare videar, praetermittam: recentiore memoria Sarazinus

nus anteceſſor tuus Panagium Salium Vedaſtiados conditorem, Mayerum μουσῶν ἄωτον, Stapletonum Theologiae columen, alioſque complures amico ſinu fouit, & complexus eſt. Cuius tu, CAVERELI, non tam premens veſtigia, quam ingenij benignitate, naturaeque propenſione Monceium carum mihi caput, & librorum multorum parentem ante, & poſt fata vnice deamaſti: Locrium MARIAE AVGVSTAE buccinatorem honoraſti: faces alijs etiam ad honeſtas artes, & ſtudia ſubieciſti. Prorſus hoc ad exemplum priſci Iſaci, qui ipſis mundi pene naſcentis incunabulis, puteis Calumniae, ac Inimicitiarum relictis, alijſque fodiri iuſſis, puteorum vni Latitudinis indidit vocabulum, alteri Abundantiae. Cum literis inimicitias, ac bellum qui gererent, olim non defuere, non hodie, qui calumnientur, quibus rerum à te geſtarum gloria ora obſtruit, & calumniarum venas occaecat. Tu namque apud Atrebates literatiſſimi ordinis Conuentum eſſe voluiſti: tu Ignatianis, qui iuuentutis ad rectum, pium, honeſtum fingendae vni propemodum ſunt artifices, aedificationem ampliſſimam ſtatuiſti: tu baſilicam perquam auguſtam ſolido de ſaxo, opere decalicato excitaſti: anniuerſario, vberrimoque prouentu eos locupletaſti: in Academia Duacena Anglis Benedictinis, quibus generoſa Philoſophia pectus incoctum: non minora

praeſtitiſti. Atque adeo ex his tuae magnificentiae puteis, ac fontibus enatus fons nouus, quaſi perruptis aggeribus ſeſe foras erupit, Galliam inuſque terram, & in ipſum Academiae Pariſinae ſinum ſeſe emerſit, locumque nouo pauperiorum ſtudioſorum Collegio inuenit, vbi iactis fundamentis culmen ſuperimpoſuiſti. Omitto te tanto cultu prouinciam tibi creditam conuenuſtare, vt dubitet inſpector, meliuſne noua opera conſurgant, an vetuſta reformentur. Hi ſunt Latitudinis & Abundantiae CAVERELIANAE putei, quibus ingeniorum felicitas alitur, pietas adoleſcit, ſancta fides corroboratur. His puteis artificum manus vegetiores reddidiſti, quorum opera in exaedificando Noëmos, ac Solomones expreſſiſti, atque in propagando religioſorum capitum ſemine Abrahamum, ac Iacobum retuliſti. Hiſce tuis artibus otium, & voluptas rectarum mentium corruptelae, monaſteriorum labes, ciuitatium peſtes longe exulant: hiſce tuis inſtitutis longe, lateque vagatur Vedaſtini nominis dignitas, atque amplitudo. Taceo non hiantes in magna fortuna cupiditates, animum imitus Deo conſecratum, aulae metuentem, animum ſemper ſuum, alias penetrales, & domeſticas virtutes: nec enim panegyricum elaboro. Quid ergo? Magni Caſſiodori imitatione, qui Monachis pluſquam nonagenarius Orthographiam ſcripſit, ego

ego Caſſiodoro annis quinque ac viginti minor, quae de veterum, & neotericorum ſcriptorum ſcrinijs Antiqui, Nouique LatI ORTHOGRAPHICA compoſui, ad Monachorum, & monaſteriorum parentem, ad te libens, volens affero, CAVERELI Abba ampliſſime, Abba literatiſſime, maximo tuo merito, iam dixi: & Deum Opt. Max. rogo ingenijs hominum expergificandis caput hoc ſacrum quamdiutiſſime foueat, vegetet, ſoſpitet. Ita voueo.

Ampliſſ. Paternitati tuae deuotus

CLAVD DAVSQVIVS.

Eccleſiaſtici c. 39.

Sapientiam omnium Antiquorum exquiret ſapiens.

LECTORI BENIVOLENTI

S.

Vastissimum de Latina Orthographia campum, *cum Parergon Librum Singularem auspicaretur, non ingredi se, neque in alienas possessiones temere irruere, Barnabas Brissonius amplissimi Senatus Parisiensis Praeses olim praemonebat. Nimirum animo peruidebat vir tantus in hac rerum vniuersitate nihil quantumuis magnum, aut admirabile, quod non literarum monimentis comprehendi possit, aut designari. Ipsarum porro literarum tantam in positu, aut coitione variantiam esse, vt cum ea nequeat ipsa naturae multiplicis facies* πολυσχιδής *aequa comparatione componi. Optimo igitur consilio multa quidem e Pandectis Florentinis iudicio excipit aliter, quam vulgo, scriptitata: Atque eadem illa paucissima sunt, si totius* ORTHOGRAPHIAE *vastissima spatia animo commetiris. Aliter tamen angustae animae, quae tam pusillis sese circumscripsere cancellis, vt obseruationis huiusce ichnographiam, seu verius sciagraphiam, quam* ORTHOGRAPHIAM *mundo ostenderint. Aiunt senecionem cum e specula pastoricia oculos in subiectam planiciem sparsisset, exclamasse immanem in modum vastam orbis terrarum esse molem. Ita isti hodie male feriati bis denis voculis denuo obseruatis,*

ORTHO-

Orthographiam *nonam sese rati sunt inuecturos, & quasi vniuersam hac de re rationem sint animo complexi, noua, & caeteris inobseruata profitentur afferre, verborum largi, inaniarum datores, iudicij nullius. Sic profecto statuo ad omnem literarum tractationem iudicium adhiberi quammaxime oportere, quod perpaucis benigne Deus elargitus est, pauciores vsi, idque paucies. Nos autem, quae ad Orthographicam rem pertinere putauimus, ea nos* commodius, quam caeteros obseruasse non affirmamus: sed perquisitius, & diligentius conscripsisse pollicemur. *Nec vsquam fracto animo* *Tullius.*

Dumos inter, & aspera *Terentian.*
Scruposis sequimur vadis.
Fronte exile negotium,
Et dignum pueris putes:
Aggressis labor arduus,
Nec tractabile pondus est.
At mens tenditur acrius,
Ne contenta sit obuijs,
Rimantemue recondita
Subtiles fugiant notae.

Sapienter ista, ac praediuine Niliacae Syenes Praeses Terentianus. Dumosum *profecto* negotium, *asperum, scruposum*, fronte exile, *puerile putes. Cassiodorus libro de Orthographia:* Minutus labor sillabis, literisque tractandis, modo factus ex nominum deriuatione, modo casibus sermonum, modo ex motu, atque situ., modo ex Euphoniae consonantia, modo ex Graecarum litera-

literarum Similitudine, probans quid ſcribere debeas, & quid vitare contendas. *Quod penſiſsimum Fabio fuit lib.* 1. *c.* 7. An ideo minor eſt M. Tullius Orator, quod idem artis huius diligentiſſimus fuit, & in filio (vt in epiſtolis apparet) recte loquendi, ac ſcribendi aſper quoque exactor? Aut vim C. Caeſaris fregerunt editi de Analogia libri? Aut ideo minus Meſſala nitidus: quia quoſdam totos libellos non de verbis modo ſingulis, ſed etiam literis dedit? *Ea re cum literatiſsima ſint haec tẽpora, vix vnus, aut alter negotium hoc tetigit. Proximum namque vero videtur nullam ingenij ſteratam eſſe gratiam circa res, etſi neceſſarias, procul tamen ab oſtentatione poſitas. Sic arborum altitudine delectamur: radices, ſtirpeſque ne quidem intuemur. Ita Philoſophiae partes, Iurium ſtudia, Theoſophiae celſitudo, Medicae neceſsitas, Hiſtoriae cogitatio mortalium occupat animos, ac poſsidet: literas capeſſere vani autumant ingenij:* ORTHOGRAPHICA *tangere iudicant otioſi. Sed* μωμήσεταί τις μᾶλλον, ἢ μιμήσεται. *Hic igitur animis, ac genio noſtro freti obiectacula perrupimus omnia. Et vt Zeuxis picturae adminiculo virginum ex habitu complurium Helenae membris concinnitudinem conciliauit,* Tullius. & laetos oculis afflauit honores: *ſic nos* omnibus vnum in locum coactis ſcriptoribus, quod quiſque commodiſſime praecipere videbatur, excerpſimus, & ex varijs ingenijs excellentiſſima quaeque libauimus. Ex his enim, qui nomine, & memoria digni ſunt, nec nihil optime, nec omnia praeclariſſime quiſquam

dicere

dicere nobis videbatur. *Siquid autem à Scriptorib. peccatum, aut indiligenter excussum, id nos aut praeteriuimus, aut sine verborum iniuria refutauimus. Multum quoque ipsi nos in commune contulimus, operam, lectionem, iudicium.* Sin autem temere aliquid alicuius praeterijsse, aut non satis eleganter secuti videbimur, docti ab aliquo facile, & libenter sentētiam commutabimus, & cum honore gratiam sciemus. Non enim parum cognosse, sed in parum cognito stulte, & diu perseuerasse turpe est: propterea quod alterum communi hominum infirmitati, alterum singulari vniuscuiusque vitio est attributum. *Ideo: literatis huius aeui viris Auctoritas à nobis danda fuit, nec Latium in Latio quaerendum dumtaxat. Transfugas ergo literas vbiubi repertas exosculamur, in Gallia, Germania, Belgio, virosq́; in his terrarum plagis illustres suspicimus, illustramus, fulcimus, dum ijs fulcimur. Nec veteres modo sequimur Catonem, Varronem, Tullium, Maronem, Fabium, Gellium, Macrobium, Sosipatrum, Diomedem, Priscianum, Probum, Phocam, alios quamplurimos: sed & Barbaros, Pontanos, Politianos, Manutios, Leopardos, Brissonios, Caninios, Turnebos, Scaligeros, Cuiacios, Pontacos, Lipsios, Salmasios. Verbo totae hisce campis Antiquitatis, & nouorum Scriptorum legiones explicantur.* Vetustas enim pauca nō deprauat: multa tollit. Quem puerum vidisti formosum, hunc vides deformem in senecta. *Quod ita factum à nobis,* EVGE, BELLE: *cum multi dicturi sint, Diuinatione nonnunquam potius, quam firmissimis argumentis vti nos minus comprobabunt. Quibus in mentem*

Tull.

Tull.

Varro.

ã *veniat*

veniat vetus effatum cum in plerisque omnib. verum, tum in hac maxime tractatione, Στοχάζεσθαι μὲν ἔστιν, ἀποφήνασθαι δὲ οὔ. Coniecturae, non demonstrationi locus est. *Alijs aequo longiores videbimur, quibus non dicam cum Martiale:*

— Legito pauca, libellus ero:

Sed Philemonis vtar aduocatione:

Τὸν μὴ λέγοντα τῶν δεόντων μηδὲ ἕν,
Μακρὸν νόμιζε, κἂν δύ' εἴπῃ συλλαβάς.
Τὸν δ' εὖ λέγοντα μὴ νόμιζ' εἶναι μακρόν,
Μηδ' ἂν σφόδρ' εἴπῃ πολλὰ, καὶ πολὺν χρόνον.

Gregorij quoque Nazianzeni: Βραχυλογώτατον Ὅμηρον λέγω, καὶ πολὺν τὸν Ἀντίμαχον. Πῶς; Τοῖς πράγμασι κρίνων τὸ μῆκος, ἀλλ' οὐ τοῖς γράμμασι. *Ausim quoque adseuerare nonnullos, si lectos à me legissent, si tantas huius generis opes congerere quissent, non ea secreturos fuisse, quae numero magno recidi. Eorum vero, quae legi, delibaui, in aduersaria conieci, decimas Lectori obijcio. At nonnullis quaedam curiosiora, ac praeter vulgi Vsum obseruata iudicabuntur. Eos forte aegre habebit, quae*

Horatius. Imberbes didicere, senes perdenda fateri.

Nihilominus non incompertam, nec rei inexploratae rationem nos secutos fidem faciet ipsa ratio, & Auctorum omne genus commemoratio. Et ipsi mihi ab inolita pridem scribendi Consuetudine recedere, nouam inire viam, durum nonnunquam, & abruptum visum. Faciendum tamen fuit ex rationis imperio, & scriptorum iudicio: multa licet pristinae Consuetudini meae fauere animaduerterem. Siqua autem parum
Gellius. plana videbūtur, aut minus plena instructaque, petimus vt ea non docendi magis, quam admonendi gratia scripta existimēt, & quasi demonstratione vestigiorum contenti, persequātur ea post, si libebit, vel libris repertis, vel magistris.

Quae

Quae vero putauerint reprehendenda, his, si audebunt, succenseant, vnde ea nos accepimus. Sedenim quae aliter apud alium scripta legerint, ne iam statim tempore obstrepant: sed tractationes rerum, & auctoritates hominum pensitent, quos illi, quosque nos secuti sumus. Erit autem id longe optimum, vt qui in lectitando, scribendo, commentando nunquam voluptates, nunquam labores ceperunt, nullas hoc genus vigilias vigilarunt: neque vllis inter eiusdem musae aemulos certationibus, disceptationibusque elimati sunt; sed intemperiarum, negotiorumque pleni sunt, abeant percontando, scribendo ab his Latij Orthographicis procul, atque alia sibi oblectamenta quaerant.

ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΔΥΝΑΣΤΕΙΑ.

Ὅττι περιπλώουσιν ἐπήτριμα φῦλλα Σιβύλλης,
Ἢ πρετερηγενέσιν Σινδὼν μεμιασμένη Ἰνδοῖς,
Ἢ φοίνικος ἔχει πέταλον, σκῦτος τ' Ἐλέφαντος,
Δένδρου ἀφελκόμενοι Ὑμένες, Νείλουτε κατ' ἀγρούς,
Ὅτι Πάπυρος ἔχει ῥάβδου μαλακωτέρα ἔξω,
Ποίης σκληροτέρη, λείη ἁλίη ἅτε κόγχη,
Ὅτι εὔγλυπτοι πίνακες Κηροῖο κρύπτουσι,
Χάρτου χιονέοιο κεκομμένα μείλανι νῶτα,
Ὅτι ἔχει, Λᾶες, Πλίνθοι, καὶ Μάρμαρα γραπτὰ,
Ὅτι κε ἠϋγενὴς, καὶ κοινὸν Πέργαμα κόσμῳ
Δαψιλέως στέλλει, φωνῆς μίμημα βροτείης
Γράμμασιν ἐν ὀλίγοις, νοὸς ἢ μίμημα τυπώθη.
Στοιχείοις τόσση δύναμις κατὰ κόσμον ἔουσι!
Ἀλλὰ γὰρ πάντα ῥέει, καὶ εὐθέως οὐδὲν ἔασι,
Εἰ τάχα μὴ παριόντα χρόνον θαλέθοντα νεάζῃ
Μνημοσύνη, ἰδὲ ἀῤῥαγέως ἀναλώματα κόσμου
Δεσμεύσῃ Χάρτῃσί τε, καὶ Αἰχμῇσι μάχηται.
Τίπτε τοι ἢ Χαρτῶν χρεὼ, ἢ εὐηκέος Αἰχμῆς;
Πάντα, τάπερ πολυδαίδαλος εὕρατο γράμματα Κάδμος,
(Κάδμος, ἀφ' οὗ Σελίδα γραπτὴν ἔχει Ἑλλὰς ἀγήνωρ)
Ῥάβδῳ εὐτροχάλῳ, ἢ καὶ γραφίδεσσι Πελασγοὶ,
Ἠ' σεμνὸν Αὐσονίης Κάρμεντις κλέος ἀρούρης
Γράμματα κοσμήσειε παλίνδρομα ἐν κατὰ τάξιν
Θήκατο, καὶ παλίνορσα μόρου ἀδαήμονα ἔτη.

Κῦδος

LITERARVM REGNVM
A CL. DAVSQVIO.

Qvidquid habent Foliorum examina prisca Sibyllae,
Quidquid habet Sindon Indis maculata vetustis,
Barrorum exuuiae, Palmarum mollia terga,
Corticeiq; Libri, vel Nili prosata campis
Fida Papyrus habet virgultis mollior, herbis
Durior, assiduo detritis aequore conchis
Leuior, & quidquid texit tabula oblita Ceris,
Chartarumque niues atra fuligine pictae,
Marmoris, & Laterum, & Lapidum strepitantia dorsa,
Denique nobilibus quidquid noua Pergama ab oris
Mundo dispensant, humanae vocis imago est
Paucis Literulis, expressaque mentis imago.
Tantas concipiunt Elementa suo ordine vires!
Verum cuncta fluunt retro dilapsa repente,
Ni pia Mnemosyne reparatrix temporis acti
Inijciat fluxo retinacula congrua mundo
Mucrone, & Chartis reuocans fugientia quaeque.
Quid faciat Mucro, aut Chartae canentia texta?
Quae reperit Cadmus, peperitq; in luminis oras
Grammata (Graiorum quo praeceptore superbit
Pagina) perfacili virga, radioque vel Hellas
Persiba, vel cultrix oris Carmenta Latini,
Naue quaeque sua in serie, ac statione reponat:
Tunc fugitiua gradum sistent oblita moriri.

Κῦδος ἀρηϊθόων, τηλεκλυτοί τε θρίαμβοι,
Ὡς καπνὸς ἠερόροιτος, ἀφίπτανται ἠθάδι ῥιπῇ.
Εἰ μὴ εὐφυΐη Κάδμοι' εὐεργνία δάφνην
Σώζῃ ἀείζωον, πρὶν πάμπαν ἀμαυρωθῆναι.
Ὤιχετο καὶ πρόπαλαι Παλαμήδεος οὔνομα κλεινόν,
Ὤιχετ' εὐφραδέος Δημοσθένεος στόμα χρύσεον,
Ὤιχετο Θουκυδίδης, καὶ ἦν ὑψαγόρας, καὶ ἀμύμων.
Ὤιχετο Ξεινοφόων, Κῦρος, καὶ Ἑλλὰς ἅπασα,
Καὶ σοφὸς Οὐάῤῥων, Οὐαῤῥωνός τε Παλαίμων
Φέρτερος, ὅστε χίας Κικέρων νιφάδεσσιν ὁμοῖα,
Ἱστορίης τε πατὴρ Λίβιος, πᾶσ' ᾤχετο Ῥώμη.
Εἰ μὴ χιονέοις σημήϊα μείλανα χάρταις
Ἐνδυκέως ἐγκόψειαν Καδμηΐα τέκνα.

Ὡς σφαιρηδὸν ἴων ὅσσα οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθεν
Ἐκ γαίης κόλπου εἰς πείρατα ἐσχατόωντα
Ἀγκαλίδεσσιν ἑαῖς πολυχανδέσιν ἀμφικαλύπτει,
Ξηρὸς ὄχθος, Ὑγρή, Ἀὴρ, Αἰθὴρ τελέθουσιν,
Ἡ' ἐκ τῆσδε νόμῳ φύσεως γεγαῶτα πέλονται.
Παῦρ' οὕτω Κάδμου Στοιχεῖα ἀριστονόοιο
Βιβλιοθηκάων πάσας πίμπλησι καλιάς.
Χρυσέους τίπτ' ἐνέποιμι θόλους κατὰ Βιβλιοθήκην
Σαμμονίκου; τί τέων ἐρέοιμ' ἀναθήματα τευχέων
Πολλίων εὔτυκτα Πελασγῶν, ἠτε Λατίνων;
Ἔισω φιλομαθεῖς ἔβαν ἀνέρες ἤλιθα πολλοί.
Ἐν δὲ Παλατίνῳ ἐτετεύχατο Τεύχεα ναῷ
Πολλὰ μάλ', ἠδὲ πλείων Τιβριὰς καὶ ὑπείροχος ὦρτο
Βιβλιοθήκη ὁδῷ ἱερῇ πάρα, θαῦμα ἰδέσθαι!
Τίς δὲ τόσον πλοῦτον, Βίβλων νήριθμον ἀριθμόν,
Καὶ καλιὰς καθέκαστα λέγοι, κοσμήματ' ἀείδοι;
Παῦρ' οὕτω Κάδμου Στοιχεῖα ἀριστονόοιο
Βιβλιοθηκάων πάσας πίμπλησι καλιάς.

Αἴ, αἴ, αἴ Καπιτώλοι' ἐπαστερίοισι κεραυνοῖς
(Εἴ γε μεταχρόνιοι στοναχαί, οὐ πάμπαν ἀχρεῖοι)

Βιβλία

Gloria bellorum priſcis tumefacta Triumphis,
Sicut fumus hebes ſubito vaneſcat in auras:
Ni Cadmea ſeneſcentem reuireſcere laurum
Suffuſo cogat meliore induſtria ſucco.
Occiderit pridem Palamedis & inclyta fama,
Atque olim Pericli Demoſthenis aemula lingua,
Thucydidis lateant ſenſus, Cyri, & Xenophontis
Nomina marceſcant regalia, Graecia tota,
Et ſapiens Varro, & melior Varrone Palaemon,
Et Tulli monimenta diſerta, parenſque Latinae
Liuius hiſtoriae concinnus, Romaq; tota
Occiderit penitus, niueis niſi ſtigmata chartis
Literulae incutiant Cadmeïdes atricolores.

Quaecumque immenſi ſpatioſa volumina coeli
A terrae gremio extremas diffuſa per oras
Amplecti potuere ſua ambitione: feruntur
Terrae pondus iners, Vnda, Aer, arduus Aether,
Legibus aut certis ex his concreta genuntur:
Paucula ſic Cadmi foecunda Elementa ſagacis
Omnia Bibliothecarum tabularia complent.
Aurea quid memorem laquearia Bibliothecae
Sammonici? Numeremne tuas doctiſsime gazas,
Pollio, Librorum Latijs, Graijſue politas
Artibus? Intrandi conceſſa licentia poplo.
Magna Palatinae reuerentia Bibliothecae:
Ad ſacram conſtructa viam certauerit eius
Famae, Tiberij quae ſurgit nomine moles
Scriptorum. Longum ſit opes, & ſingula nidis
Ornamenta dare, ac pluteis, quae plurima ditant,
Paucula tam Cadmi foecunda Elementa ſagacis:
Omnia Bibliothecarum tabularia complent.

Heu dolor! heu gemitus, neque poſt tot ſaecula ſeri!
In cineres Capitolini iſſe volumina templi

Βιβλία χρύσεα πάντα κάη ἐνὶ ἤματι μούνῳ.
Πόσσας μυριάδας Βίβλων κατέδαψ' ὀλοὸν πῦρ,
Ἃς ἐκ παντοδαπῶν ἐθνέων σωρηδὸν ἄμησαν
Κοίρανοι Αἰγύπτου καλῷ δεδονημένοι οἴστρῳ,
Καὶ κατ' Ἀλεξάνδρου πόλιν ἔσταν καλὰ τρόπαια.
Πάσας πυρκαΐη μαλερῇ ἥμαρτο καῦσαι,
Πάσας δ' ἐκ τε πυρὸς ἥμαρτο φόωσδε ἱκέσθαι,
Εἰ μεμαῶτα θέλει Καδμήϊα τέχνα ἀρήγειν,
Πᾶν τε Χαρακτήρεσσιν ὁμηγερέεσσι νεάζειν,
Χ' ἑξείης καθίκεσα τύποις Στοιχεῖα κολάψαι
Ἀρτιτόμῳ καλάμῳ, ὃν μείλανι δεῦσ' ἀκωκή,
Κὴν ἀσίδηρος ἐοῦσα ἔπλη πτερόεσσα ἀκωκή.
Οὕτω Στοιχείων εἱρμὸς πολύτεχνος ἀέξῃ,
Καὶ Βιβλίων παμπησίην νεοθηλία τίξῃ.
Πάντα Γραμματίοις γίνονται, Τεύχεσι πάντα,
Ἱρά, βίβηλα, βροτοί, παριόντες, ἀειγενέεσσι.
Τοῦτο δέρας Κόλχων Ἥρωσι παλαιγενέεσσι
Πετραίων ἀπὸ Κυανέων παγχρύσεον ἦεν
Ἀμπέδιον, καὶ ἀμπέλαγος διζήμενον αἰνῶς.
Χρύσεον ἦν κῶας, χρυσέη Βίβλος ἥδε βροτοῖσι
Ἰδμοσύνην χρυσέην πόρε, καὶ τίκεν ἐλπίδα χρυσέην.

ALIVD.

Οὐ δολιχογραφίης τόδε πρῆγμ', Ὀρθογραφίης δέ.
Non longi ſcripti res haec: Orthographica haec ſunt.

Obruta fulminibus crebris, atque ignibus atris.
Ignibus atque aliјs ad septingenta Librorum
Millia, quae Ptolemaeorum flammata cupido
Ex varijs collecta plagis, linguisque, poplisque in
Regis Alexandri sacram congesserat vrbem,
Omnia crudeli fato consumta perisse:
Omnia sperandum est rediuiua resurgere fato
Posse, modo faueant Cadmeïdes atricolores,
Atque Characteres renouent simul omnia iuncti,
Et sua quaeque loco digestim signa reponat
Pinna recens, cuspisque atro rorata veneno:
Cuspis ferri expers si forte alata volabit.
Sic Elementorum series foecunda creatrix
Suppleat omniparens foetura diuite Libros!
Omnia Literulis debentur, & omnia Libris,
Sacra, profana, caduca, aeterna, Fidesque, Polique.
Suidas. *Haec est Colchorum magnis heroibus olim*
Cyaneas vltra cautes longe aurea pellis
Per mare, per terras tanto quaesita labore:
Aurea pellis erat, Liber aureus, aurea mundo
Qui documenta dabat, spes parturiebat & auri.

AD RE-

AD REVERENDVM ADMODVM,

ET CLARISSIMVM VIRVM

CLAVDIVM DAVSQVIVM

ORTHOGRAPHICA

LATINAE LINGVAE EDENTEM.

Concutitur furijs, ferro vastatur, & igni,
Et scelerum tristes patitur Germania pœnas.
Felices nuper populos, & ditia regna
Vandalus, & duri rapit inclementia Sueci,
E gelidoque ciet diros Aquilone tumultus
Austriacos contra proceres, & sacra parentum,
Quæ coluit puro tot iam per sæcula ritu
Christiadum soboles, & Sanctis nata propago:
Lappica colluuies, & crudo iunctus Alano
Herulus, & Stygias Noruegus callidus artes.
Nec vicina gemit tantum Germania, sed nos
Vexat adhuc tumidi petulantia longa Walacrj,
Cum Batauoque ferox Cattus suprema minatur
Omnia. Plorat onus iam dudum Belgica tellus,
Quale tulit nunquam, cum læso Numine proles
Deseruit quondam patrios Abramia fines,
Mæstaq; sanguineis subiecit colla Tyrannis.
Quid facimus, DAVSQVI*? pressis solamina rebus*
Quæ tandem capimus miseri? qui pellimus imis
Gliscentes curas animis? dum publica nullo
Possumus heu patriæ medicari vulnera succo.
Scilicet arte catâ tua nobis semita tantis
Irradiat faculam nebulis, & gaudia menti
Praestat, & attonitos mala per communiâ magnâ
Soluit parte mali, dulces ante omnia Musas

Dum colis

Dum colis, & lætos studijs melioribus annos
Transigis, immiti quæ nec molimine perdet
Horrida barbaries, nec proteret impia quondam
Bellonæ feritas, concussum quamlibet orbem
Misceat, & fœdis inuoluat cuncta ruinis.
Non illis ferrum, non diro tincta veneno
Spicula non picei tempestas lurida nimbi
Artibus efficiet; præceps ruat in noua semper
Bella Aquilo, viuent doctæ post sæcula chartæ.
His igitur magnum studijs solare dolorem:
Quo tua te pietas, quo relligionis auitæ
Dius læsit amor. vario Respublica casu
Quassa licet tristes deposcat Belgica lessos,
Quando illam improbitas, peregrinaq; crimina, & error
Mergit, & inuidiæ rabies, atque æmula Regum
Ambitio, sacrique fames teterrima Pluti.
His animum succis, hoc mœstas vnguine curas
Pelle, simulque tuos ad gaudia læta sodales
Talibus exemplis ab acerbo proripe luctu.
Nec potior nostro veniet panacea dolori
DAVSQVI *Palladiæ decus immortale palæstræ:*
Quam si more tuo cælestem indagine pulcrâ
Rimati Sophiam, diuinis artibus artes
Iungimus humanas, & sacrò fœdere tuti
Antiquos etiam Latij meditamur honores,
Ac, vaga sicut apis florentem carpit Hymettum,
Aurea magnorum voluamus scripta virorum.
Implexos teneant alios commercia: non his
Adiungenda bonis, momentaque grandia rerum
Esse putent illi, vafro cum pectore tricas
Innectunt tricis, & lites litibus indunt.
Peius agat, diram scelerosa calumnia tabem
Dum vomit, & fictâ pietatis callidus vmbrâ
Quærit opes, quærit sacros impostor honores.
Tu, quamuis etiam pecori fiet omne minutum
Tale opus Arcadico, mentem Permessidos vdo
Fonte riga, simili prolutum rore beati
Fluminis, ah! patrij capient obliuia damni.
Et licet indocto strepitu Liuoris iniqui
Felices spernat chartas, insulsaque doctum
Rodat opus Burri dementia (namque maligno

Hoc etiam

Hoc etiam nostris voluerunt aspera iunctum
Fata æui vitijs, Phœbeas Burrus vt artes
Semper, & innocuam configat dente Mineruam)
Victuris tamen auspicijs, genioq́; secundo
Ausoniæ repara, DAVSQVI, *dispendia linguæ,*
Cecropiosq́; Sales, Arpinumq́; erue nectar.
Sic tua vecordes superet præstantia Burros.
Laudati merces operis fiet vnica virtus;
Hæc vel sola tuis opta conatibus olim
Præmia; virtutem passu pernice sequetur:
Fama tamen, stulti non carcinomata sæcli,
Non æui maculas, non crassa animalia, non tot
Informes vlulas, non cætera monstra morantem.

ANTONIVS SANDERVS
Canonicus Iprensis C.

PHILIPPI MEYERI V. CL.

LITERAE.

PLACVIT *perquam R.do Antiſtiti Vedaſtino, Humaniſsime* DAVSQVI, Lucubrationes tuas Orthographicas *nobis nuper exhibere, quas, vt verum fateamur, auidiſsime percurrimus, nec ſine multa fruge. Et quamuis is ſim, qui de tam accurato, & erudito Opere arbitrari minus poſsim: illud ſaltem admirari licuit, in quo quid potiſsimum ſuſpicias, incertum. Labor enim nouo Hercule dignus, lectio infinita, doctrina recondita cum iudicio pari, oculis, & animo paſsim occurrebant. Quare age, mi Domine, vt ſcripta tua poſt ſecundas curas (ſi tamen hae Operi adeo elaborato noui aliquid queant adijcere) quamcitiſsime publico donentur, quae omnes Antiquitatum ſtudioſos beabunt. Neque imitandus Iamotius, qui nuper Bethuniae in familiari congreſſu ſuas aiebat ſe Odas, (quas emuſsitatas non neſcis) non premere in annum nonum, ſed nonageſimum, qua aetate etiamnum cruda fruitur ſenecta. Tu verò politioribus literis, & nomini praeclare conſulueris, ſi omnes feliciſsimi ingenij foetus poſteritati mature dicaueris, qui paſsim à Philologis deinceps auide exſpectabuntur. Vale etiam, atque etiam* MEYERI *tui memor, & amans. Rigiaco Atrebatum IV. Idus Nouembres* M. DC. XIX.

ILLV-

ILLVSTRIVM VIRORVM
DE
CLAVDIO DAVSQVIO
IVDICIA.

IVSTVS LIPSIVS Centuria V. Miſcell. poſtuma
Epiſt. IV.

MAnum tuam agnoui, & libens vidi: quod ſi non illam, ſtilus tamen prodebat. Quam pauci enim ſic ſcribant (neminem dicere religio ſit) inter meos Belgas?

CLARVS BONARSCIVS.

NEque ego diutius DAVSQVIVM *premo. Vide quam denſo pede non iam ſemitas, ſed impleat iugera: quoties Latios proſciderit campos nobilioris calami vomere?*

Quotieſque Graeca verba carminauerit,

à quacumque doctiore mente iudicabitur

Tenuiſſe celſa iunctus Pindaro,
Montemque victor iſſe per biuerticem
Nulli ſecundus inter aſtra Delphica.

Quantum rerum, quantum ſententiarum, quantum Antiquitatis in vno pectore! Qui quidquid in annalibus fidele, quidquid apud Grammaticos eruditum, quidquid in Poëtis varium vnus hauſiſti iuſtus haeres veterum literarum.

NIGRONVS GENVENSIS.

CLAVDIVS DAVSQVIVS *vir doctiſſimus, atque accuratiſſimus Notis ad Baſilium Seleuciae.*

BAR-

BARTHIVS lib. 1. Aduerſariorum c. 5.

Viuo ſe in antro purgatam, quod dicit Anna recte ab eruditiſsimo Dauſquio contra Modium defenditur.

Ibidem:

Laudibus Ciceronis illuſtrandis, quae in Silio ſequuntur, commode adduxit locum Plinij l. 7. c. 30. Dauſquius.

Cap. 13.

Eruditiſsimus Dauſquius recte interpretatur illud lib. 6.

Ibidem:

Ego certe accedendum Dauſquio arbitror Auni *nobis reſtituenti.*

Ibidem:

In MS. Oxonienſi diſerte legitur Specus vltima *exemplo Maronis a Dauſquio producto.*

Ibidem:

Prorſus vero vera eſt Dauſquij coniectura Torpor iners, *quam qui in textum non recipit, nihil agit.*

Cap. 20.

Initio libri noni apud Silium Italicum, legendum eſt, vt voluit Interpres doctiſsimus:

—— Iam ſparſi ad pabula campis Vicinis raptanda Macae ——

Libro 2. c. 9.

Iuſſus acerbatur rabie. *Coniectura emaculauit Dauſquius, cuius ego lectionem ſequendam puto, vt quae ſcriptae lectioni, & Silij ſtilo congrua ſit.*

Libro 4. c. 22.

Iudicent eruditi, imprimis vero eruditiſsimus, & longe Poëtis enarrandis praecellens Cl. Dauſquius.

Lib. 10. c. 7.

Diſtinctionem bis feliciter correxit Dauſquius, cui & adſentimur merito.

Ibidem:

Dauſquij emendatio pulcra eſt in illo: Quāti eſt, vt eas, Romamq; relinquas.

Cap.

Optime in ordinem redactum à Dausquio:

— Caesique cadant exercitus omnis:

Adeo vna etiam litera saepe oculos fascinat: nam alioqui vitiose edebatur.

Lib. 11. c. 8.

Merserit Assyrij scrutator pallidus auri. *Verissime emendat Dausquius* Asturij. *Silius lib.* 1.

— Astur auarus. Visceribus lacerae telluris mergitur imis.

Lib. 49. c. 10.

In curandis defunctorum corporibus veterum gentium per orbem humanum fuerunt variae omnino sententiae, variae indidem cerimoniae, ritusque penitus diuersi, atque concordes. Quarum, quorumque aliquammultos collegit, & enarrauit non indocte Claudius Dausquius, qui recensitum nouissime & enarratum ab se publico dedit Silium Italicum. Barthium reuide lib 1. *c.* 5. 13. *Lib.* 2. *c.* 3. *c.* 10. *Lib.* 4. *c.* 10. *Lib.* 5. *c.* 15. *Lib.* 6. *c.* 3. 15. *terque, quaterque. Lib.* 9. *c.* 3. *ter. c.* 17.

ORTHO-

ORTHOGRAPHICA

QVI SCRIPSERINT,

GRAECI, LATINI.

A Suida, cui credi par eſt, Auctores, qui de *Re Orthographica* ſcripſere, non vno producũtur loco. In primis

I. *Arcadius*. Ἀρκάδιος Γραμματικὸς Ἀντιοχεὺς ἔγραψε περὶ Ὀρθογραφίας. *Arcadius Grammaticus Antiochenus de Orthographia ſcripſit*. Eiuſdem Auctoris, & ſcripti meminit Stephanus de Vrbibus verbo, Ἄκτια.

II. *Choeroboſcus*. Ὁ δὲ Χοιροβοσκὸς εἰς τὸ περὶ Ὀρθογραφίας αὐτοῦ, Etymologus. *Choeroboſcus in ſuo de Orthographia libro*. Iterumque in voce Ἀλείτης, Γεώργιος ὁ Χοιροβοσκός. *Georgius Choeroboſcus*. Nomen cognomenq. reddit in voce Ἀμφιειμένοι. Commendat eius *Orthographiam* in vocibus Ἀμφίων, Ἀρνειός.

III. *Didymus*. Suidas: Δίδυμος νέος Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς, ὃς ἐσοφίστευσεν ἐν Ῥώμῃ. Ἔγραψε πιθανὰ περὶ Ὀρθογραφίας, καὶ ἄλλα πλεῖστα, καὶ ἄριστα. *Didymus iunior Alexandrinus Grammaticus Romae Sophiſtam egit. Scripſit Veriſimilia de Orthographia, aliaque plurima, & optima.*

IV. *Draco*. Suidas: Δράκων Στρατονικεὺς γραμματικὸς, Τεχνικὰ, Ὀρθογραφίαν, περὶ τῶν κατὰ συζυγίαν ὀνομάτων. *Latine: Draco Stratonicenſis Grammaticus Technica, Orthographiam, deque nominum coniugatione ſcripſit.*

V. *Eudaemonis* Orthographiae mentio fit a Stephano in voce Αἰλία. Item a Suida, qui Peluſio refert oriundum. Etymologus: Ὁ δὲ Εὐδαίμων ἐν τῇ Ὀρθογραφίᾳ λέγει κτητικὸν εἶναι. *Eudaemon in Orthographia poſſeßiuum dicit eſſe.*

VI. *Herodianus* ἐν τῇ Ὀρθογραφίᾳ laudatur à Stephano in vocula Κάρ. De hoc Priſcianus in Praefatione: *Quid Herodiani artib. certius?* Ex cuius Herodiani gaza ſuas Priſcianus ipſe locupletauit apothecas, eiuſque Orthographiam libro ſecundo iterum laudat. Deque Luperco Grammatico ſcribit Suidas: Ἐν οἷς πολλὰ εὐδοκιμεῖ Ἡρωδιανοῦ. *Multa in Luperci ſcriptis ex Herodiano aperte comparent.*

ẽ *Hyper-*

VII. *Hyperchio* Alexandrino ſcriptum περὶ ὀνομάτων, περὶ ῥήματος, καὶ Ὀρθογραφίας teſtatur Suidas, & cum refert in Marciani tempora.

VIII *Orum* in Orthographia nominat alibi Stephanus, deq. eo Suidas: Ὧρος Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς ἔγραψε περὶ διχρόνων,.... Ὀρθογραφίαν κατὰ στοιχεῖον. *Orus Alexandrinus Grāmaticus de Dichronis ſcripſit, & Orthographiam ſerie Elementorum.* Fuit hic domo Mileſius, quod annotauit Etymologicum: Οὕτως εὗρον εἰς τὴν Ὀρθογραφίαν Ὥρου τοῦ Μιλησίου. *Sic inueni in Orthographia Ori Mileſij.*

IX. *Pamphilus* ſcripſit τέχνην Γραμματικήν, περὶ γραφικῆς. At cum Protogenes dicatur περὶ τῆς γραφικῆς ſcripſiſſe, hoc ad picturam referri queat: non tamen de Pamphilo. Aduerte animum.

X. *Soteriades.* Suidas: Σωτηριάδης ἔγραψεν Ὀρθογραφίαν, *Soteriades ſcripſit Orthographiam.*

XI. *Tryphon.* Suidas: Τρύφων Ἀμμωνίου Ἀλεξανδρεὺς περὶ Ὀρθογραφίας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ζητουμένων: *Tryphon Ammonij F. Alexandrinus de Orthographia, deque in ipſa quaeſitis.*

XII. *Tyrannio.* Idem Suidas: Τυραννίων νεώτερος Φοῖνιξ Ὀρθογραφίαν. *Tyrannio iunior Phoenix Orthographiam.*

XIII. *Baſilium M.* (quantus, quantus in Theologicis adſurgat) ad haec infimi ordinis ſtudia, dum publico proſit, non puditum eſt deuolui. Non

EX LATIO.

XIV. *Bedam* Venerabilem, non Magnum.

XV. *Caßiodorum*, de quo mox iterum. Verum Latinos inter princeps in hoc ſcribendi genere enituit

XVI. *Lucillius* Varroni, Horatio, Quintiliano, Gellio, Feſto, Nonio, ſexcentis locis illaudatus, quo de Iſidorus Hiſpalenſis: *Orthographiam, id eſt, Scripturam contra imperitiam Librariorum Lucillius Poeta primum ſcripſit.*

XVII. *Varro* ipſe libro ſexto de LL. *Quis literis oportet ſcribi, aperiam.* Immo etiam Priſcianus lib. 10. ex Varronis Orthographia reponit triſtichum hoc:

Ergo inter Solis ſtationem, & ſidera ſeptem
Exporrecta iacet tellus: hinc extima fluctu
Oceani interior Neptuno cingitur ora.

XVIII. *Papirianus* in Orthographia *Polcrom*, *Colpam*, *Hercolem* ſcriptum olim meminens eſt teſte Priſciano libro primo, quem & libro XII. denuo excitat.

XIX. *Verrius Flaccus* libros de Orthographia ſcripſit auctore Suetonio, quos

XX. *Scribonius Aphrodiſius* reſcripſit.

XXI. *Quintilianus* libri primi caput ſeptimum de ea breuiarium eſſe voluit,

voluit, ac vniuersum Quintilianum tanquam *Orthographiam* laudat Cassiodorum, &

XXII. *Aquilam*,

XXIII. *Auitumque*.

XXIV. *Terentiani* Mauri Niliacae Syenes praesidis liber de Metris in omnium est manibus: in eo multa de Orthographia praestruit.

XXV. *Isidorus Hispalensis* totis viginti Originum Libris Orthographiam sparsit.

XXVI. *Sosipater Charisius* scripsit lib quinto de *Accentu, & Positu*, de *Scriptione, de Pronunciatione*. Desunt hi tractatus editioni a *Putschio*.

XXVII. *Caecilius Minucianus* libro de Orthographia laudatur à Rhodigino libro quartouicesimo capite quarto, item ab alijs.

XXVIII. *Velium Longum* de Orthographia nuperrime retulit in lucem *Putschius* summa cum accuratione, &

XXIX. *Flauium Caprum* cum

XXX. *Terentio Scauro*, &

XXXI. *Agroetio*.

XXXII. *Caesellij* ab his nominatur *Orthographus*: apud alios audit ipse *Caesellius Orthographus*.

XXXIII. *Marius Victorinus*.

XXXIV. *Caesar* additur.

XXXV. *Nigidius*, saepicule id insinuante Gellio.

XXXVI. *Cassiodorus* autem Orthographiam suam mutuatus est ab

XXXVII. *Agnaeo Cornuto*,

XXXVIII. *Velio Longo*,

XXXIX. *Curtio Valeriano*,

XL. *Papiriano*,

XLI. *Adamantio Martyrio* libro de B, & V.
Ex eodem libro de Medijs sillabis.
Ex eodem de vltimis sillabis.
Ex eodem de B litera trifariam in nomine posita.

XLII. *Eutyche* de Aspiratione.

XLIII. *Caesellio Orthographo*.

XLIV. *Lucio Caecilio Vindice*.

XLV. *Prisciano*. Ita quidem in nouissima Grammaticorum editione. Verum Cassiodorus ipse lib. de Orthogr. duodecim opuscula se in medium deducere profitetur. Porro horum Auctorum obsoleta, & retorrida facies pingitur, nec amatur hoc aeui (quo iure?) nec fere magis cognoscitur, quam Epimenides post annos quinquaginta experrectus. Quare visa ἀγαθὴ μάζα μεῖ' ἄρτον, eandemq. incudem repetiuere nouitij scriptores, ijq. insignite docti.

XLVI. *Paulus, Aldusque Manutij.*
XLVII. *Nicolaus, & Georgius Vallae.*
XLVIII. *Bernartius Linguis.*
XLIX. *Ioannes Nemius.*
L. *Franciscus Vergara.*
LI. *Iudocus Willichius*, quem humanissimus Puteanus mihi suffecit.
LII. *Ioachimus Camerarius.*
LIII. *Pontanus* gemellis foetibus de Adspiratione.
LIV. *Pontacus* ad Eusebij Chronica immane curiosus Orthographiae, quam e MSS. obseruauit, & veterum libris omnigenis, nec absq. iudicio acri.
LV. *Laurentius Bonetus* Atrebas dedit *Orthographiam*, & Etymologiam cognatos foetus.
LVI. *Rhotius.*
LVII. *Andreas Valerius Brabantus.*

Post hanc doctorum scriptorum συναγωγὴν quid mihi praestitum, Lector, animum aduerte. Οὐκ ἐν ὀνείρασι θυμὸν ἰαίνω.

AVCTO-

AVCTORES, QVIBVS IVTI SVMVS HOC IN OPERE *ORTHOGRAPHICORVM.*

Accius.
Adamantius.
Adelinus.
Adrianus Iunius.
Aegineta.
Aemilius Macer.
Aemilius Probus.
Aeschylus.
Aethicus.
Aetius.
Afranius.
Agatharchides.
Agenius Vrbicus.
Agroetius.
Aimoinus.
Alciatus.
Alcibiades.
Alcuinus.
Aldus Manutius.
Aleander.
Aleander Iunior.
Alexander Totus.
Alexandrus Aphrodisaeus.
Alexandrus Ephesius.
Alexander Neapolitanus.
Alexandrus Trallianus.
S. Ambrosius.
Ambrosius Morales.
AmmianusMarcellinus.
Anastasius Suraïta.
Andreas Totus.
Andreas Valerius.
Angelomus.
Anipsias.
Antias Valerius.
Anticlides.
Antigonus.
Antiphanes.
Antisiodorensis.
Antonius Augustinus.
Antonius Feullus.
Antonius Gnipho.
Antonius Liberalis.
Apicius.
Appianus.
Apollinaris Laodicensis.
Apollinaris Sulpitius.
Apollinaris Sidonius.
Apollodorus.
Aptonianus.
Apuleius Grammaticus.
Apuleius Madaurensis.
Arator.
Arausianus.
Arcadius.
Aretaeus.
Aretinus.
Arias Montanus.
Aristaenetus.
Aristides.
*A*ristophanes.
*A*ristophon.
*A*ristoteles.
*A*rnobius.
*A*rtemidorus.
*A*sconius.
*A*sper.
*A*thenaeus.
*A*tta.
*A*tteius.
*A*ugustinus.
*A*ugustus Imperator.
*A*uienus.
*A*urelianus.
*A*urelius Victor.
*A*usonius.
Bacchylides.
Baccius.
Baldus in Vitruuium.
Balsamo.
Baptista Guarinus.
Baronius.
Barthius I. C.
Barthius Casperius.
Bartholomaeus Lintrēsis.
Bartholomaeus Scala.
Bartius D.
Basilius M.
Basilius Seleuciae.
Bassus.

S. Epi-

Kirkmannus.
Labeo.
Laberius.
Lacerda.
Lactantius.
Lambinus.
Lampridius.
Landinus.
Langius.
Leo.
Leonardus Aretinus.
Leopardus.
Leuius.
Lexicon B. Germani.
Liberalis.
Licinius Caluus.
Lilius Ferrarienſis.
Lipſius.
Liſlaeus.
Liuius Andronicus.
Liuius Hiſtoricus.
Lucanus.
Lucas.
Lucianus.
Lucillius.
Ludouicus d'Orleans.
Lucretius.
Lycophron.
Macarius Chryſocephalus.
Macrobius.
Manilius.
Maranta.
Marcellinus.
Marcellus.
Marcianus.
Mariana.
Mariangelus.
Marius Victorinus.
Marius Ioannes.
Marlianus.
Maro.
Marſilius Ficinus.
Martianus.
Martinus Aſpilcueta.
Maſſurius.
Mattius.
Mauricius.
Mauſſacus.
Maximus.
Mela.
Meliſſus.
Memmius.
Memnonius.
Mercerius.
Meurſius.
Merula.
Meſſala.
Metellus Pontifex.
Meyerus.
Minucianus.
Molanus.
Monceius.
Morellus Ceruinus.
Mortierius.
Muſambertius.
Naeuius.
Nannius.
Nebriſſenſis.
Nemeſianus.
Nemeſius.
Neſtor.
Nicandrus.
Nicandri Interpres.
Nicanor.
Nicolas ab Orano.
Nicolaus Damaſcenus.
Nicomachus Geraſenus.
Nigidius.
Nigronus.
Nilus.
Niſus.
Nonius.
Nonnus.
Nunneſius.
Oceanus Inſcriptionũ.
Olympiodorus.
Onufrius.
Orlandus.
Oroſius.
Orpheus.
Ortelius.
Orus.
Ouidius.
Pacuuius.
Paeanius.
Palaefatus.
Palladius de RR.
Palladij Lauſiaca.
Pamelius.
Palmerius.
Pandectae Florentinae.
Papirianus.
Paris.
Parmenius.
Parrhaſius.
Paterculus.
Paulinus.
Pauſanias.
Pedianus.
Pekius.
Pentadius.
Perottus.
Perſius.
Petronius.
Petrus Damiel.
Petrus Monachus.
Petrus Victorinus.
Pherecrates.
Philo.
Philo Iudaeus.
Philo Phoenicorum Auctor.

Phi-

Philippus Poscus.
Philoxeni Glossae.
Phlegon Trallianus.
Phocas.
Phornutus.
Photius.
Phrynichus.
Pierius.
Pighius.
Pindarus.
Pintianus.
Pimpontius.
Pithoeus.
Placiades.
Placidius.
Placidus.
Plato.
Plautus.
Plinius.
Plinius Secundus.
Plinius Empiricus.
Plutarchus.
Podocatharus.
Polemon.
Politianus.
Pollux.
Polybius.
Pomponius.
Pontacus.
Porcius.
Priscianus.
Probus.
Proclus.
Procopius.
Propertius.
Prosper.
Prudentius.
Psalmi.
Ptolomaeus.
Pulmanus.
Puteanus.

Q. Caepio.
Q. Calaber.
Quadratus.
Quadrigarius.
Quintilianus.
Q. Laelius.
Rabanus.
Radulphus.
Ranconetus.
Resendius.
Reuerterius.
Rhemmius Fannius.
Rhemmius Palaemon.
Riccobonus.
Rhodiginus.
Rhotius.
Roscidus.
Rigaltius.
Rinaldus Odo.
Riuius.
Rubenius.
Ruizius.
Russardus.
Sabellicus.
Saliare carmen.
Sallustius.
Salmasius.
Saluianus.
Sambucus.
Sanctra.
Scala.
Scaliger vterque.
Scaurus.
Scipio Africanus.
Scribonius largus.
Scholia in Homerum.
Scholia in Pindarum.
Scholia in Aristophanem.
Scholia in Nicandrum.
Scholia in Thucydidem.
Scholia in Demosthenem.

Scylax Caryandenus.
Seberus.
Secerius.
Serenus.
Seruius.
Seneca.
Septimius Florens.
Sequester.
Serarius.
Sextus Empiricus.
Sibyllae.
Sidonius Apollinaris.
Sigismundus Gelenius.
Silburgius.
Silentiarius.
Silius Italicus.
Sirmondus.
Sisenna.
Solinus.
Sophocles.
Sosipater.
Sosthenes.
Spartianus.
Statilius.
Statius.
Stephanus de Vrbibus.
Stephanus Guichardus.
H. Stephanus.
Strabo.
Stesichorus.
Steuuechius.
Stunica.
Suetonius.
Suidas.
Surita.
Symmachus.
Sunius.
Tacitus.
Tarafa.
Tatianus.
Taurelius.

Te-

Teleſilla.
Terentianus.
Terentius Comicus.
Terentius Scaurus.
Tertullianus.
Themiſtius.
Theon.
Theopompus.
Thucydides.
Tibullus.
Tucca Placentinus.
Titinnius.
Torrentius.
Tortellius.
Trogus.
Turnebus.
Turpilius.

Tzetzes.
Valerius Antias.
Valerius Flaccus.
Valerius Maximus.
Valerius *P*robus.
Valer. Valtrinus.
Varro.
Vaticani Codices. { *P*lauti. Virgilij.
Velius Longus.
Verrius.
Vertranius.
Vibius Sequeſter.
Victor.
Victorinus.
Vigenerius.
Villomarus.

Vinandus *P*ighius.
Vindicianus.
Vinetus.
Virgilius.
Vitruuius.
Vitus.
Viues.
Vlpianus.
Vopiſcus.
Vranius.
Vrſinus Fuluius.
Walafridus Strabo.
Vulcanius.
Xiphilinus.
Zonaras.
Yuo Villomarus.

FINIS.

APPROBATIO.

Perdoctum hoc est, & multiplici reconditae Antiquitatis elucidatione refertum Opus, quod Noui, & Antiqui LatI Orthographica *inscribitur, singulari industria, diligenti studio, & diuturna obseruatione confecit Auctor rerum, & linguarum peritia clarissimus. In quo cum optima quaeque sint, quae doctorum conatus non parum iuuent, & ingeniosorum curiosa studia vltro etiam proritent: nihil vero doctrinae orthodoxae, vel morum probitati repugnans: e re literaria fore indico, si praelo quantocyus committatur. Ita censui V. Id. Mart. M. DC. XXIX.*

Ioannes Baptista Stratius
D. T. Lib. Censor.

SVMMA PRIVILEGII
REGIS CATHOLICI.

PHilippus Dei gratia Hispaniarum &c. Rex Catholicus. diplomate suo sanxit, nequis ClaudI DausquI Canonici Cathed. Ecclesiae Tornacensis Opus, cui inscriptio: Antiqui, Nouique LatI Orthographica, *à Censoribus legitimis approbatum praeter ipsius voluntatem imprimat, aut simulet, vel alibi terrarum impressum, aut simulatum intra decennium in has inferioris Germaniae ditiones importet, venalesue habeat. Qui secus faxit praeter librorum confiscationem, poenis in diplomate Regio expressis esto obnoxius. Datum Bruxellae Idibus Aprilibus Anno Domini M. DC. XXIX.*

Signatum.

Le Conte.

ANTIQVI, NOVIQVE LATI ORTHOGRAPHICORVM

VOLVMEN PRIMVM.

TRACTATVS PRIMVS.

CANONES.

I. Origo.

II. Etymologia.

III. Analogia.

IV. Euphonia.

V. Epigrammata, seu Inscriptiones. — *Templis, Aris, Porticibus, Gemmis, Saxis, Tabulis, Nummis, Galeis, Sepulcris, Vrnis, Pyramidibus. Arcubus, Columnis, Solariis, Peristyliis, Tripodibus, Trophaeis, Viis, Pontibus, Imaginibus, Statuis, Basibus, Laminis, Annulis, Vasis,*

VI. Libri.

VII. Antiquitas.

VIII. Auctoritas. — *Grammaticorum, Rhetorum, Historicorum, S S. Patrum, Scriptorum omne genus,*

IX. Consuetudo.

X. Variantia.

CAPVT PRIMVM.

Canones Orthographici.

REM ORTHOGRAPHICAM absque ratione constituere eorum est. qui quod scribant exactum non habent: eam autem ratione regere si voles, nihilo plus proficias, quam si des operam, vt cum ratione insanias. Nam ecqua dominetur in parte ratio, vbi Analogiam, seu Competentiam resupinat Scriptorum Auctoritas, aut multitudo praegrauat? Ecquae ratio, vbi Originem, & Etymum Consuetudo (vel praua, dum in neruum erupit) iugulat? Libri, & Inscriptiones stylum sequuntur, & calamum: nituntur praesidio Saxorum Sepulcrorum, Imaginum, Nummorum, Pyramidum, Columnarum, Annulorum, Apsidum, Vasorum, Trophaeorum ad rationem non hebetandam modo, sed vti videtur, procul amoliendam. Sta vetere Inscriptione: ea te plerumque de rationis possessione deturbabit. Sta Libris: nihilo plus agas. Ergo in hac rei literariae incertissima tractatione quam aram teneam? Rationem profligare, aut sequi detrectare, hominis non est Ob rationem voluit Protagoras πάντων χρημάτων εἶναι μέτρον τὸ ἄνθρωπον, *omnium rerum mensuram esse hominem*. Rationi tandem ancillentur *Origines vocabulorum, Etymologia, Analogia, Euphonia, Inscriptiones omne genus, Libri, Antiquitas, Auctoritas, Consuetudo, Variantia*, ex *Consuetudine* nata. Per hos, inquam, Canones ad rationis fastigium aperienda via, & connitendum. *Origo* porro, atque *Etymologia* ad intimam vocabulorum pertinent substantiam. Ex ipsa substantia nascitur *Euphonia*. *Analogia* partim ex ipsa, partim de foris: vnde *Similitudinis, Proportionis, Competentiae* nomina. *Inscriptiones, Libri, Antiquitas, Auctoritas, Consuetudinem pariunt*, & a *Consuetudine*, veluti viperino partu singula intereunt, & nonnunquam vniuersa. *Consuetudo* inconstantiae stabilis adiuta viribus *Variantiam* progenerauit. Per has, inquam, vias connitendum ad *recte scribendi scientiam*, quam interprete Quintiliano Ὀρθογραφίαν Graeci appellitant, Galenus Εὐγραμματίαν. Tu, Lector beniuole, vtere, fruere.

CAPVT SECVNDVM.

Origo.

SI C. Bassi exstarent hodie monimenta, quae de Origine vocabulorum composuit, Gell. lib. 2. c. 4. ad id quod, quaerimus, indubie praesidij multum, lucisque allatum esset: & *Deriuatiua verba, quorum dubia est Originatio*, (Eutychis verbo libro primo exeunte) firmari forte posset. Ea etsi non superant: haut coepto animus demouendus. Originum igitur appellatione stirpem cuiusque vocis primigeniam complector, & concinnam rationem nomenclationis, nec elementorum similitudine abhorrentem, nec significantia discrepantem admodum. Vt autem insitione traducta suboles a parente nonnunquam vsque-adeo degenerat, vt succi prioris obliuiscatur tota, totoque ramo, & cortice principalem truncum inficietur: sic contra Vocabula hac, aut illa sui parte, seu Sillaba, & Sillaba ipsa sui parte, seu Elemento, aut etiam se tota parentem, vnde nata sunt, referunt. Quae auctoris similitudo cum in subole reuiuiscit, Originem velut in speculo recognoscimus, cumque ea rectae scriptionis lineamenta. Pauca de multis documenta dabo.

ACHEMENIDES sit ne scribendum, vt loco suo statuemus, an aliter, vt Nannio placitum video: consulta Origine nil dubites *Achemeniden* amplecti, quem τὰ ἄχη μένειν. Haec enim Origo certissima. Sic ex dolore *Vlysses*, Graecis Ὀδυσσεύς ἐκ τοῦ ὀδύσσασθαι: sic ex Luctu *Pentheus*, Πενθεύς, παρὰ τὸ πένθειν.

AMBVBAIARVM COLLEGIA quo pacto apud Horatium? siccine, an vt alij *Ambubeiae*, vel *Ambubaeae*? Vox est pura puta ab Origine Syriaca.

FORMIIS digammum praelocari nullus miraberis, si ad Originem animum referes: Plinius lib. 3. cap. 5. *Oppidum Formiae, Hormiae dictum, vt existimauere, antiqua Laestrygonum sedes*. Festus paulum apertius: *Formiae oppidum appellatur ex Graeco velut Hormiae, quod circa id crebrae stationes, tutaeque erant*. Straboni vero lib. 5. Ὅρμιαι.

GALA-

GALATEA maris nympha Poëtarum optimo cuique cantata non asperat T. Docemur Origine ab insolenti patrico Γάλατος, ex quo & *Galatae:* vterque ab oris colore lacteo. Neque diphthongum vltimae proxima admittit sillaba: fit enim ex Ει, super quo plura effudimus ad extremum Silij volumen, ac mihi vide seriatim collocata.

LAMSACVS delito P Carrionis Val. Flaccus ostentat. Imago euanida, praesertim ad solem. Mela lib. 1. cap. 19. *Lampsacus Phocaeu appellantibus nomen ex eo traxit, quod consulentibus in quasnam terras potissimum tenderent: responsum erat, Vbi primum fulsisset, ibi sedem capesserent.* Ergo παρὰ τὸ λάμψαι Λάμψακος, & Ovidio:

Lampsacus hoc animal solita est mactare Priapo.

Nec ratione vlla, nec Vsu P decidit apud Thucydidem, Athenaeum, Demosthenem, Flaccum, Ovidium, Plinium.

RABBINI Leuato P: nec enim Iudaei similiter Graecis adspirant רבים.

ROMA quoq; si Originem D. Hieronymo probatam probas, non asperabitur, ex רבים. Neque vox illa sacra *Vox in Ramah audita est*, eadem ex origine.

ORIGINEM tamen violentior Consuetudo subiugauit. *Saturnus* T non aspero scribitur: Origo Spiraculum postulabat a סתר. Nam vti:

Dicta fuit Latium terra latente Deo:

ita in Notis vberrimis ac doctissimis in Ennium Merula coniectat *Saturnum* a *Latebra* dictum, Origine Iudaica. Apte ad vocem, apte ad mythistoriam.

Graeca ab Origine vt scribantur.

QVAE pura puta Graeca sunt flexu, sillabis, textu ipso, qui in Graecis elementis conscribantur, nulla satis est ratio vel in speciem. Quare in Prologo Persij scribe modo vsitatissimo Χαῖρε. in Plauto, *Argentum* δέχεται: in Suetonio, Καὶ σὺ τέκνον: in Lucretio Χαρίτων μία: In Martiale Τὸν δ' ἀπαμειβόμενος: item Μισυλλόν τ' ἄρα τ' ἄλλα: aliaq; propemodũ infinita in Ausonio, Tullijque epistolis ad Atticum. Nec immerens Gifanij epistola secus statuentis exsibilabitur: nec eum adiurint Codices Chirographi. Nam & nostris moribus quibus ignara est lingua Graecia, sunto ex Auctoribus Graecis delibatae sententiae, omnia charactere vernaculo sibivé facili inarant. Sic & plerique veteres Notarij per imperitiam, quos omnes ad Aristarchi praetorium vadari volo, & peregrinitatis reos fieri. Quod si ciuitate Romana donatae erunt voces Graecae, stent Romano amictu, ore, colore; *Heliotropium, Amo, Lego, Doceo, Fero, Musa, Melpomene, Procne, Pallas, Phoebus,* sexcenta alia, quae Graecis elementis picta sordeant. Nec dissimulandus pulcerrimus Epiphanij locus in lib. περὶ μέτρων: Ὁ Ὠριγένης καλῶς ποιῶν ἐποίησεν οὕτως, καὶ περὶ τοῦ ὀβελοῦ τὴν σημείωσιν ἐποιήσατο. Εἶθε δὴ καὶ τὰ ἄλλα ὄντα καλῶς ἐποίησε τὰς γὰρ ἑρμηνείας, καὶ τὴν Ἑβραϊκὴν γραφὴν Ἑβραϊκοῖς στοιχείοις, καὶ ῥήμασιν αὐτοῖς ἐν σελίδι μιᾷ συντεθεικώς, ἄλλην σελίδα ἀντιπαράθετον δι' Ἑλληνικῶν μὲν γραμμάτων, Ἑβραϊκῶν δὲ λέξεων πρὸς κατάληψιν τῶν μὴ εἰδότων Ἑβραϊκὰ στοιχεῖα: εἰς τὸ διὰ τῶν Ἑλληνικῶν εἰδέναι τῶν Ἑβραϊκῶν λογίων τὴν δύναμιν. Hoc enim docendi gratia factum, fierine non incongruens est. Peculiaris Orthographia Tractorum a Graecis est, cum abire videntur a vulgata ratione Latinorum.

Thraecia compluribus locis apud Cor. Nepotem legit Gifanius per *Ae* prima sillaba. Sic in Chabria: *Conon plurimum Cypri vixit: Iphicrates in Thraecia.* In Miltiade: *Namq; eas Thraeces eas regiones obtinebant.* Nec abnuo. Nam quid magis in procliui fieri, quam ex Θρᾴκη, *Thraecia?* Non & Θρᾴκιος gignit ex se Θρηΐκιος, *Threïciaq; fides* Aeneide sexta? Non Θρῇσσα, Θρηΐσσα, *Threissa* Aeneide prima? Cur non coëant ποιητικώτερον diuulsa, & ab Origine coniuncta elementa vocalia, Θρᾳκία, *Thraecia:* Θρᾷκες, *Thraeces?* In Cornelio tamen ex Sauaronis bibliotheca edito non paret superior scriptio.

ORIGO denique tibi fundet *Variantiae* rationes. Cur per E *Metropolis, Philometor, Ortygometra* in Exodo, *Metron* iuuenis vocamen Curtij lib. 6 Cur item per A *Mater*, Ovidio *Bimater, Matrix, Materia, Matralia* festum matronarum Fastor. 6. Origo enim ipsa est varia. Μήτηρ vulgo: Aeolibus, Doribusque Μάτηρ: ex altero, & altero. haec fluxere per A, per E illa. Sic *Demaratus*, vt *Demosthenes, Demea, Nicodemus,* similia. At Val. Maximus lib. 3. ca. 4. *Damaratus* primam obtinente prima vocali, vt *Damon, Damoetas, Damocles, Damium sacrificium* Festo. Nam Graecis Δῆμος, & Δᾶμος. Libro 3. in Verrem, alibique *Philodamus:* Plutarch. tom. 1. Τὸ φιλοδήμου πάθος.

VERSABILIS a praeterito *Versabam: Versatilis* a *Versatum*, vt *Trusatilis* Plauto. Quare vt sors obtulerit, hoc, illudvé scribi fas apud Curtium, aliosque Origine non indignante.

CAPVT TERTIVM.

Etymologia, ſeu Proprietas.

CICERO in Topicis: *Multa etiam ex Notatione ſumuntur: ea autem eſt cum ex vi nominis, argumentum elicitur, quam Graeci Ἐτυμολογίαν vocant, id eſt, verbum ex verbo Veriloquium.* Mox ab Ariſtotele dicit appellari Σύμβολον, de quo mox explicatius. Obſtrepit Iul. Scaliger: *Veritas in oratione eſt*, inquit, *non in priuis verbis*. Ideo *Veriloquium* non recte dici opinatur. O bone, cui rei vox Philippus reſpondet, non ea Philippum ſignificat, non autem Pſeudo-philippum? Idem de ſexcentis aliis iudicium. Neque is error in philoſophia puſillus: Tam enim priuis vocabulis ſingularum rerum veritas ſignatur, quam propoſitionum affirmatione, aut negatione. Eſt & falſitas in priuis vocibus, vnde Pſeudapoſtoli, Pſeudantoninus, apud veteres Pſeudo-prophetam, Ψευδαλέξανδρος, Ψευδηρακλῆς, Ψευδάργυρος. At vbi falſitas, ibi & veritas eſſe poteſt. Deinde in explicanda vi nominum ſaepe annuit quis, aut abnuit: praeſertim ſi ab Etymologia, ſeu Notatione ducit argumentum, quod Tullius docet. Pleniſſime Anaſtaſius Sinaita hoc explicat: Ἐτυμολογία ἐστιν ἡ τῆς δυνάμεως τοῦ ὀνόματος ὀρθότης ἢ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος ἀρμηνευομένη. Origine, vt alij: *Etymologia eſt recta ex ipſo nomine interpretatio, qua vis nominis explicatur*: non ex Aliquanto ſane melius, quam Alcuinus: *Etymologia eſt origo, & ratio vocabulorum*: quam Caſſiodorus: *Etymologia eſt aut vera, aut veriſimilis demonſtratio declarans: ex qua origine verba deſcendant.* Non enim Etymologia eſt Origo; ſed quod ait Anaſtaſius, *recta ex ipſo nomine interpretatio.* Quia vero Etymologia plerumque ſemper Originem repetit: ex eo nata confuſio. Et quia cuius Etymum refertur, ad Originem ſaepe refertur, Etymologiam Ariſtoteles Σύμβολον indigetauit. Vox namque cum ſuo principio Etymi ope συμβάλλεται. Et quia Etymologia cauſam nominis ſecum concludit: *Notatio* quoque a Tullio dicitur. Nota quippe eſt notionis, & rei per nomen indicatae: ſiue vox ea ſimplex ſit, ſiue compoſita, ſiue compoſitae imaginem repraeſentat aliquam. Porro Etymo nihil vti neque veritate verius. Quod vero cuiuſque ſit Etymum, id plerumque vel ſapientes latet. Quoties in hunc ſcopulum impactus eſt Varro aut non animaduerſa extra vocum Origine, aut non perſpecta vi? Eum cum aliis modeſte ridet Fabius. Iſidorus quoque minus laudatus, vel cum Etymologiae genera digerit in articulos: *Homo quia ſit ex humo.* Putidinſculum id Quintiliano viſum lib. 1. cap. 6. *Etiamne hominem*, inquit, *appellari, quia ſit humo natus?* Tum longe hoc amolitur: *Quaſi vero non omnibus animalibus eadem origo: aut illi primi mortales ante nomen impoſuerint terrae, quam ſibi.* Cum ratione meditata repellit receptiſſimum πανδημεὶ commentum Fabius; & nos Fabio fauemus. Senſere tamen cum vulgo Ambroſius lib. 3. Offic. c. 3. Lactantius lib. 2, cap. 11.

Praeterea ſi *Homo ab Humo*, eaque eſt Origo, & Etymologia: cum *Homo* veterrimi Latij ſit vox, non eſſet aſperanda: nam vetere in Latio *Vmus* ſcribebant, dicebant. Certe cum *Hominem* philoſophus pronunciarit *Animal ſociale*, pulcre ab Homerico Ὁμός, nomenclationem eſſe dixeris, ſimulque Spiraculum ante vocalem initialem cur praelocetur, intelliges. Verba porro Fabij indicant *nominis rationem* Etymologia deſignatam non fere latius re per nomen ſignificata patere oportere, quod in paucis reperias. Cum Fabio tamen ſenſiſſe veteres videntur, qui *Etymologiam* etiam *Proprietatem* dixere: quia quod rei proprium eſſet, explicat: non quod cum aliis commune. Apuleius fine libri de Mundo: *Haec illis conditio ex nominis eiuſdem propriotate contingit: vt ſit Atropos praeteriti temporis fatum*, ſeu *Inuerſibilis*, alibi vt loquitur.

Iſidorus lib 15. ca. 2. *Plateae perpetuae ac latiores ciuitatum viae iuxta proprietatem linguae Graecae a latitudine nuncupatae.* Nonius: *Seditionis proprietas a M. Tullio manifeſtata eſt in lib. de rep. 6. Eaque diſſenſione ciuium, quod ſeorſum eunt alij ad alios ſeditio dicitur.* Idem: *Superſtitioſi proprietatem ex hoc habent.*

Etymologiae autem aut ex cauſa dicuntur, vt Reges a regendo: Βασιλεὺς, βάσις λεῶ, *Baſis populi.* Πλαταιὰς ἀπὸ τῆς πλάτης τῶν κωπῶν εἰρῆσθαι πιθανόν ſcribit libro nono Strabo. Ibidem: Ἕλος καὶ Ἑλεῶν διὰ τὸ ἐπὶ τοῖς ἕλεσιν ἱδρῦσθαι. Idem: Κώπας ἐκ τῶν κωπῶν, quae tria inter τὰ ἐτύμως λεγόμενα numerantur a Geographo. Haec ſunt: *Plateas a Plata, ſiue Palmula remorum dictas veriſimile. Item, Helos, & Eleon quod in* ἕλεσι, *ſiue in Paludibus ſedeant. Et Copas a Copis ſeu Remis. Pituita*, quod petat vitam. Aut ex Origine *Coena*, Κοινή: *Coenum*, Κοινόν. *Frater* non eſt *Fere alter*, vt Gellio viſum. Tunc enim prima natura corriperetur: eſt enim *Alter* ab obſoleto *Aliter*. Praua iſta Etymologia Origine corrigenda. Φρέαρ puteus eſt: & quia patria domus filiis in connubia noua ituris herciſcunda fuit,

ita

ita diuisere primitus, vt *Puteum* remaneret vsus communis pluribus, quod in Artesia non infrequens: hinc ex φρέατ☉, coacta voce, φρῆτ☉, φρήτρη, Fraternitas. Homerus: φρήτρη φρήτρηφιν ἀρήγη, & φρήτηρ, seu mauis Aeolice φράτηρ, φράτωρ, *Frater*. Quaedam Etymologiae ducuntur a sono, seu Voce per Onomatopoeiam, vt *Baubantur* de canibus. Quaedam ex contrariis. Sic *Lucus*: quia vmbra opacus minime luceat. Haec est opinio Isidori lib. 1. c. 28. Fabio parum probata: etsi Ovidius 3. Fastorum Isidoro fauere videatur:

Lucus Auentino suberat niger ilicis vmbra.

Quaedam ex nominum deriuatione. Multa Graeciae debent Etymum: non pauca barbarorum nationibus. Eo fit, vt Etyma multa in ignoratione versentur. Quod etiam accidit: *quia quaedam non secundum qualitatem, qua genita sunt: sed iuxta arbitrium humanae voluntatis vocabula acceperunt*, inquit, Isidor. lib. 1. cap. 28. Exempla. *Annibal* ἐτυμολογεῖται *Gratia Dei*, seu *Bal*. Ex ea Etymologia adspiratio iure recusatur.

BARRABAM ex eadem lingua Hebraica, cui affinis Punica, *Filium patris* interpreteris, & gemino BB scripseris: quia sic *Abbas* propter B dagessatum, vt magistri loquuntur.

EPHOEBVS scribi per Oe vetat Etymologia: est enim ὁ ἐφ' ἥβης, qui in pubertate est, *Ephebus*.

SVBOLES, non *Soboles* a *Sub*, & *Olesco*, ita Festus. Cui Etymologiae, & scriptioni suffragantur Libri veteres Lucretij, Virgilij, Prudentij, Horatij, Ciceronis, Pandectae Florentinae. Et cum V, & O vicaria locorum possessione vtantur non raro: in praepositura *Sub*, ea vicissitas non paret.

Denique, vt cum Fabio concludam, *Etymologia continet in se multam eruditionem siue illa ex Graecis orta tractemus, quae sunt plurima, praecipueque Aeolica ratione, cui est sermo noster simillimus, declarata: siue ex historiarum veterum notitia nomina hominum, locorum, gentium, vrbium requiramus: vnde Bruti, Publicolae, Pici. Cur Latium, Italia, Beneuentum: quae Capitolium, collem Quirinalem, & Argiletum appellandi ratio.*

CAPVT QVARTVM.

Analogia, seu Competentia.

VARRO lib. 9 de L L. *Cum ab his ratio, quae a similitudine oriretur, vocaretur Analogia; reliqua pars appellaretur Anomalia.* Gell. l. 11. c. 25. *Duo autem Graeci Grammatici illustres Aristarchus, & Crates summa ope ille Analogiam, hic ἀνωμαλίαν defensitauit.* Chrysippum Crates in eo sequebatur, Varro l. 5. de L L De Analogia libros ad Ciceronem conscripsit Caesar, Gell. lib. 19. ca. 8. Eam transferens in Latium *Proportionem* vocauit Tullius lib. de Vniuersitate, Fabius lib. 1. cap. 6. Diomedes lib. 1. Priscianus passim, Sergius in 2. edit. Donati, Consentius in Arte. *Similium comparationem*. Tullius lib. de Vniuersitate ἁπλῶς *Comparationem* Isidorus lib. 1. c. 27 *Similium argumentum* Fl. Sosipater lib 1. Varro ipse par librorum inscripsit *de Similitudine*, itaque nominat Cassiodorus. Ἰσότητα λόγου Aristoteles Ethic 5 hoc est verbatim, *Rationis* (Orationis institutio nostro an accommodatius?) *paritatem*. *Similium similem declinationem* Gell. lib. 2. ca. 2. Idem lib. 1. ca. 1. *Competentiam*. Placitum Varronis est lib. 8. de L L. *Quare qui negat esse rationem Analogiae, non videt naturam, non solum orationis; sed etiam mundi. Qui autem vident, & sequi negant oportere, pugnant contra naturam, non contra Analogiam. Et pugnant volsellis, non gladio: cum pauca excepta verba ex pelago sermonis puri minus trita efferant, cum dicunt propterea Analogiam non esse Analogia autem est sermonis a natura proditi ordinatio: neque aliter barbaram linguam ab erudita, quam argentum a plumbo dissociat*, inquit loco supero Fl. Sosipater. Graeci magistri sic: Ἀναλογία ἐν συμπλοκῇ λόγων ἀκολούθων ἐν λέξει. Eius vis haec est, vt quod dubium est, ad aliquid simile, de quo non quaeritur, referat: vt incerta certos probet. *Quod efficitur duplici via*, inquit ante Fabius, *Comparatione similium in extremis maxime syllabis, & deminutione.* Comparatio in nominibus aut Genus deprehendit aut declinationem. Genus, vt si quaeratur *Funis*, masculinum, sit, an foemininum: simile illi sit *Panis*. Declinationem, vt si veniat in dubium *Abbae*, an *Abbatis* dicendum, animaduertes *Aeneas*, *Pelias*, *Andreas* ire primo flexu; vtpote masculina propria ex primo declinatu Graecorum: rursus animaduertes *Arpinas*, *Nostras*, *Supernas* similia adiectiua inclinari per *Atis*: tum perfacilis erit iudicatio recte Plautum in Sticho scriptitasse: *Summates viri*. Item licet ἀρχαϊκῶς: *Ego infimatis infimus*.

Deminutio genus modo detegit, inquit Fabius. Sic *Marmor* neutri generis esse *Marmusculum* indicat, inquit Isidorus lib 1. Orig. c. 27. Nam capitis genus transit in subolem. Sed hoc non vbique obtinet: nam a *Pistrinum Pistrilla* est auctore Charisio lib. 1.

Sex

Sex alios Analogiae modos Isidorus docebit.

Analogiae autem vis quae sit in Orthographicis, vt diluceat, pauca de multis in medium seponemus perquam instituto nostro accommodata.

BRITANNIA plerique omnes duobus N N efferunt: Camdenus in prima Britanniae editione, ad vnguem doctus inclinat vi Competentiae ad alterum N obliterandum dicitur enim Lusitania, *Hispania, Carpetania, Hedetania, Aquitania, Mauritania* super geminis vdis controuersiam nullo mouente.

BVSEQVA, non *Bubsequa*: simile, *Bucedae* Plautini.

PENVARIVS, non *Penarius*, ob Analogiam. Siquidem Verrina quarta *Pecuarius*: alibi *Quaestuarius, Fructuarius, Arcuarius ab Arcu* (licet *Arcarius ab arca*.) Ergo dicemus in Plauto scriptum emendatius:

Tanquam ex penuaria cella depromar ad flagrum:

etsi Verrina quarta Sicilia reip. R. *cella penaria* scribitur. Quid si & hoc a *Penus penoris*?

REDHALO cum D interiuncto quid trepidem scribere Competentiae protectus auxiliis? *Redeo, Redhibeo, Redhostio, Redambulo, Redaccendo, Redintegro, Redamo, Seditio, Mederga*. Esto, scribant in Lucretio:

Terraq; cum fumans humorem tota rehalet.

Sic *Redaccendo*. Atque ita veteres ad explendum hiatum amarunt.

SELINIS supremam sillabam occupante I scribitur in omnibus Maronis Libris, quos equidem viderim, libro tertio. Quid tum? *Selinus* per V Proportio flagitat. Ὑδρόεις, Ὑδροῦς, *Hydrus* lib. 11. ad Atticum epist. 21. ex quo *Hydruntij* Plinio: Ὀπόεις, Ὀποῦς, *Opus Opuntij*: Τραπεζόεις, Τραπεζοῦς, *Trapezus, Trapezuntij*: Ἀμαθόεις, Ἀμαθοῦς, *Amathus*, *Amathuntij*: cur non aequo Proportionis examine Σελινόεις, Σελινοῦς, *Selinus*? Non & *Selinuntios* in Tullio, ac Geographis legimus? Atque ita rectissime in octauo Lucani:

Quo portu, mittitq; rates, recipitq; Selinus.

Cur non & in Marone scribamus vel contra Catholicam Librorum fidem *Palmosa Selinus*?

CLAVDICAT interdum Analogia: nec enim tam ipsa ratione nititur, quam exemplo: neque tam scribendi lex est, quam similitudinis obseruatio postea enata. Quare Analogiam aut peperit, aut aluit Consuetudo, quae cunctis legibus velut refractaria se dominam imponit, imperitatque. Quo de Varronem consule, Gelliumque l. 2. c. 25. Id minus obseruatum luculentis scriptoribus fraudi fuit. *Hydruntios, Opuntios, Sipuntios, Selinuntios* a superioribus positionibus efformata vidimus: an a *Phlius Phliuntios* pari Analogiae momento scribemus? Nequaquam. M. Tullius lib 6. ad Atticum epist. 2. *Phliasios dici sciebam, & ita fac, vt habeas* [in meis scilicet literis, quibus inararam *Phliuntios*] *nos quidem sic habemus* [exemplari iam tum emendato] *Sed primo me Analogia deceperat* Φλιοῦς, Ὀποῦς, Σιποῦς, *quod Opuntij, Sipuntij: sed hoc continuo correximus.*

Nota iterum. *Tegee Tegeacum* parit. Propertius:

——— *Calami Pan Tegeaee tui.*

Ergo ex comparatione similis recte Ouidius a *Nemee Nemeaeus*:

Nempe sub his etiam pestis Nemeaea lacertis.

Haec vt sint, non propterea *Nemeus* propudiosum videri Erythraeo debuit. Inuenias enim apud Stephanum Νέμεος, Νέμεα apud Pindarum, saepiusque in Eliacis Pausaniae: etiam apud Suidam Νέμεια pura vocali: nec procul inde: Θ᾽ γὰρ τὸ κατὰ τὴν Ἦλιν Νεμίας πολίτης, Νέμεος ἀναγράφεται, καὶ Νεμεαῖος. Quod si sustuleris, quid fiet Νεμεονίκαις?

Eneruant porro & illa vires Analogiae. Nomina quamuis foeminina singulari nominatiuo VS finita nunquam genitiuo casu in *Ris* sillabam terminantur: tamen *Venus Veneris* quis negare audeat? Item finita in ES per varios exeunt genitiuos: nunquam tamen *Ris* sillaba terminatos: ab hac Proportione non recedit *Ceres Cereris*? Quid *Volo Volui, & Volaui*, aliaque propemodum infinita, ob quae Aristarcho sese Crates obuiam tulit, aliique ab aliis dissensere. Haut mirum non enim cum primum fingerentur homines, Analogia de coelo demissa formam loquendi dedit, aut scribendi Dicere vero Analogiam ἀδύνατον esse cum Sexto Empirico lib. 1. aduersus Mathematicos capite decimo, perdelirium est.

CAPVT

CAPVT QVINTVM.

Euphonia, seu Sonoritas.

SVAVITATEM *appellandarum literarum* Tullius in Bruto *Euphoniam* videtur interpretari, quam *Sonoritatem* Alcuinus dicit in Grammatica Prisciano haerens in Virgilium, & lib. I. *Euphoniam, quam nos Sonoritatem possumus appellare.* *Euphoniam* Dionysius Hal. περὶ συνθέσ. ὀνομ. dixit: secutus est Cassiodorus: quis non? Εὐνομίαν Plato nominauit in Cratylo. Verum alio si tenore scribi voces, enunciari fas est alio, Euphoniae vires in Orthographica ratione scrutanda prostratae sunt. Nam quibus visum est ob Euphoniam hanc, aut hanc scribendi viam inire, scribendi, ac effandi alienas esse leges responderi potest. Vtrum igitur ita sit, an vna eademque scriptionis, ac enunciationis regula sit, dispiciendum. Cassiodorus: *Orthographia est rectitudo scribendi nullo errore vitiata, quae manum componit, & linguam.*

Ea certe *linguam* nequita est *componere*, si manus aliud elementum fingit, lingua fingit aliud. Idem in eodem de Orthographia libro disertim velut e tripode: *Nam aliter scribere, & aliter pronunciare vecordis est.* Marius Victorinus Graecos incusitat: *In quibus peccabant, quod aliis literis scribebant, quam quibus enunciabant, & aliter legebant, quam scribebant.* Iterato: *Bis peccatis, quod aliud scribitis, & aliud legitis, quam scriptum est. Quid enim facietis in his, quae velitis nolitis & scribenda sunt, & legenda, vt scripta sunt, vt exempli gratia Existimo, non Exaestimo, & Conquinat, non Coinquinat, & similia.* Papirianus: *Aliter scribere, & aliter pronunciare vecordis est.* Scaurus: *Ergo vox scribenda, quomodo & sonat.* Cornutus apud Cassiodorum in parte iuuat hos: *Quia vbi D. sonat: ibi & scribitur.* Cur non de caeteris tantundem? Suetonius Augusti cap. 88. *Orthographiam, id est formulam, rationemque scribendi a Grammaticis institutam non adeo custodiit: ac videtur eorum potius sequi opinionem, qui perinde scribendum, ac loquamur, existimant* Augustus autem, vt circa res caeteras iudicio vsus est acri, sic in scribendo, securus alienae Consuetudinis. Et Quintilianus cum sciret ex Cicerone in Oratione *voluptati aurium moderari debere orationem*, sic de re tota statuit libro primo capite septimo: *Ego, nisi quod Consuetudo obtinuerit, sic scribendum quodque iudico, quomodo sonat.* Rationem apponit non praetereundam: *Hic enim est vsus literarum, vt custodiant voces, & velut depositum reddant legentibus. Itaque id exprimere debent, quod dicturi sumus.* Animaduerto tamen, & qui vis mecum Consuetudini per Fabium suum ius integrum esse, quae aliorsum veteres flexit olim in pauculis: vnde illa sunt a Terentiano Mauro notata:

Scribimus praenomen vnum, & C quidem praeponimus,
G Tamen sonabit illic, quando CNEVM *enuncio:*
Asperum quia vox sonorem laeuiore interpolat.

Clauda est haec ratio: cur enim asperius sonet *Cneus* quam κνίζω, *Ac ne*, talia? Quare sic ex alieno forsan locutus opinamento, caussam subiicit alteram:

Vel priores G Latini nondum ab apice finxerant,
CAIVS *praenomen proinde C notatur, G sonat.*
Sic AMVRCA, *quae vetuste saepe per C scribitur,*
Esse per G proferenda crediderunt plurimi:
Quando Ἀμοργὴ *Graeca vox est, Gamma Origo praeferat.*

Et haec ratio delumbata est. Nam cum C scriberetur nondum adinuento G, credibile cuiquam est C sonuisse sonore ipsius G? Non opinor: non enim erat: quonam igitur ore exprimerent? Dicere autem posteros G effatos in Cneo, quamuis litera C scripto, propterea quod G serius in vsum venerit quasi ἀχρησίαν scribendi pronunciationis crebritate repensare studerent, inane est. At, si dicitur G inuento, in vna, alteráve vocula C fando ad sonum ipsius G nouitatis amore quamproxime accessisse, neque Terentiano refragabor, neque Fabio lib. I. cap. 7. idem inculcanti: *Quid quae scribuntur aliter, atque enunciantur? Nam Caius C litera notatur, quae inuersa Ɔ mulierem declarat: quia tam Caias esse vocitatas, quam Caios etiam ex nuptialibus sacris apparet. Nec Cneus eam literam in praenominis nota accipit, qua sonat.*

Seruius quoque *Amurcam* per C scribi vult, per G pronunciari.

Verum huic ſcito aduerſantur alij, quorum ſubobſcura mentio ante facta eſt a Suetonio, qui multa aliter notanda, aliter loquenda rati ſunt. Velius Longus notat veteres ſcripſiſſe *Conſol*, cum legeretur per V *Conſul*. In eodem de Orthographia libro Velij verba ſunt vbi de *Primitiuos*, & *Adoptiuos* in nominandi caſu agit: *Apparetq; eos hoc genus nominum aliter ſcripſiſſe, aliter enunciaſſe. Nam cum per O ſcriberent, per V tamen enunciabant Sed ratio illos praeſumpta decepit.* Pierius Valerianus Notis ad VIII. Aen. *Inpulit* per N ſcribatur praepoſitione incolumi admodum propendet: vt vero per M iſtud N pronuncietur, naturae concedit. Feſtus: *Torum vt ſignificet Torridum, Aridum, per vnum quidem R antiqua Conſuetudine ſcribitur. Sed quaſi per duo R R ſcribatur, pronunciari oportet: nam antiqui nec mutas, nec ſemiuocales literas geminabant.* Omnibus autem inter ſe comparatis nunquam, aut rariſſime pronunciatio diuertetur a ſcriptione, nec admittam illud Velij Longi: *Vnde fit, vt ſaepe aliud ſcribamus, aliud enunciemus.* Certum namque eſt mortalibus iam ad ciuilius vitae genus traductis odio fuiſſe paſtoralem ſcribendi, loquendique normam, & auribus dediſſe multa, multa politius Euphoniae, ſeu melioris concentus ſtudio deuitaſſe. Caſſiod. lib de Orthog. *Minutus labor ſillabis, literisq; tractandis modo factus ex nominum diriuatione, modo caſibus ſermonum, modo ex motu, atque ſitu, modo ex Euphoniae conſonantia, modo ex Graecarum literarum ſimilitudine* Ea re Marius Victorinus ait in Orthographia. *Nam vt color oculorum iudicio, ſapor palati, odor narium dignoſcitur: ita ſonus aurium iudicio ſubiectus eſt.* Eapropter idem Victorinus animaduerſa veterum Conſuetudine ſcribendi haec per G *Ageeps, Agella, Aggustum*, ac talia: ſuis ob Euphoniam per N ſcribenda praecipit. *Sicut per duo G G, quoties duorum G ſonum*, inquit, *aures exigent, vt Aggerem, Suggillat, Suggrundum, Suggeſtum, & ſimilia* Sic in Oratore Tullius: *Orcinos tamen, & Matones, Otones, Caepiones, Sepulcra, Coronas, Lacrymas dicimus: quia per aurium iudicium ſemper licet. Meridiem* cur non *Medidiem* ſcribimus? Reſpondet Tullius in Oratore: *Credo, quod erat inſuauius.* Priſcian. lib. I. *Medidies, hodie Meridies.* Idem lib. 4. Cicero rurſus ibidem *Euphoniam* in ſcribendo, dicendoque commendat: *Quid ſi etiam Abſugit turpe viſum eſt? & Abfer noluerunt, Aufer maluerunt. Quae praepoſitio praeter haec duo verba nullo alio in verbo reperitur. Noti erant, & Naui, & Nari, quibus cum In praeponi oportet, dulcius viſum eſt Ignoti, Ignaui, Ignari dicere, quam vt veritas poſtulabat.* Qui locus Ciceronis docte a Gellio examinatur lib. 15. cap. 3. & Priſciano lib. 8. Gellius quoque lib. 13. cap. 19. velut *Euphoniae* tibicen: *Aurem tuam interroga, quo quid loco conueniat dicere: quod illa ſuaſerit, id profecto erit rectiſſimum.* Itaque aurium iudicio per E ſcribenda ſtatuit *Vrbes, Turrem, Securem, Tres*, quibuſdam locis, aliis per I illa omnia. Idem Cicero ſupra: *Ex vſu dicunt, & E republica, quod in altero vocalis excipiebat, in altero eſſet aſperitas, niſi literam ſuſtuliſſes: vt, Exegit, Edixit, Refecit, Retulit, Reddidit adiuncti verbi primam literam praepoſitio commutauit, vt: Subegit, Summutauit, Suſtulit. Quid in verbis iunctis? Quam ſcite Inſipientem, non Inſapientem? Iniquum, non Inaequum? Tricipitem, non Tricapitem? Conciſum, non Concaeſum.* Et poſt pauca: *Conſule veritatem, reprehendet: refer ad aures, probabunt. Quaere cur. Ita ſe dicent iuuari. Voluptati ergo aurium morigerari debet oratio.* Viden' Euphoniae in ſcribendo, ac loquendo Ciceroni rationem habitam.

Manutius in Orthographia verbo *Sylla*: *Quis dubitet eadem ratione Sylla potius, quam Sulla & ſcribendum, & pronunciandum.* Veteres Attici Ἔξπουω, Ἔξχλινον, quae ſerior aetas Euphoniae amore inſerto A Ἐξάπουω, Ἐξάχλινον.

CAPVT SEXTVM.

Epigrammata, ſeu Inſcriptiones.

INSCRIPTIONES Librorum, velut aedium, ſunt antepagmenta, & alias Tituli, Epigraphae, Lemmata, Librorum quaedam breuiaria. Vtroque igitur Libro in hac tractatione poſtferimus. Adeo tamen notus hic Orthographicae rationis Canon, vt qui familiam in literis ducunt, ſibique quodammodo principatum arrogant, eam pene ſibi ſolam. caeteriſque legem recte ſcribendi imponant, & lapidem e ſepulcro pro Apollinis cortina venerentur: haut tamen ſane ſcio an non poſtremae auctoritatis ſit hic Canon. Sunt enim, ſunt & vere in muſico ſtudio principes viri, ac iudicij integerrimi, qui longe ſenſerint, quam illi, aliter. Arrianus in epiſtola ad Adrianum commemoratis ad Trapezuntem aris, de earum Inſcriptione ſic Imperatorem monet: Τὸ δ' Ἑλληνικὸν ἐπίγραμμα, καὶ ἡμαρτημένως γέγραπται, διὰ δὴ ὑπὸ βαρβάρων γραφὲν. *Graeca Inſcriptio perinde peccat ac ſi a barbaro ſcripta ſit.* Et quiſquam ſanus ex damnato Epigrammate

mate ſcribendi figat? I. Scaliger lib. 1. de Cauſis L L. *Multa marmora* ,inquit, *barbariſsima fuere innouantibus poſteris in veterum contemtum.* Manutius in Orthographiae ratione,& ſi veteribus monimentis ſaepicule ſit *Coutio* per T, ſequi nolle ſe profitetur. Idem in voce *Sylla* Lapides Capitolinos licet a Verrio Grammaticorum γραμματικωτάτῳ ſcriptos non ſequitur in ſcriptione ſupradicti nominis: *Cum auctoritates veterum*,inquit,*inter ſe comparantur,vnum Ciceronem Romae principem eloquentiae ſexcentis Verriis facile antepoſuerim.* Pictores,lapicidas,marmorarios, ſcalptorum quiſquilias quo loco prae Verrio habebimus: ſi non a Manutij ſenſu abimus? Atqui is homo eſt,qui pene Antiquitatem adorat. Deſiderius Eraſmus aeui ſui Phoenix: *Rurſus alij ſiquam ſcripturam in carioſa charta, aut in ſaxo vetuſtate ſemeſo, aut in nomiſmate peruetuſto reperiunt, eam vocant in exemplum dicendi, ſcribendiq́;. Equidem hoc genus hominum ridere ſoleo,non odiſſe. Delectant enim nos antiquitatis ſtudio: nonnunquam & proſunt. Non permittam autem illis,vt e ſuis delicijs loquendi leges nobis praeſcribant. Siquidem Orthographiae ratio nec eodem ſeculo fuit apud omnes.* Exempla. Tergeſtae Lapis:

MVRVM. REEDIFICARI. IVSSIT.

E biuocali pars imperite deciditur.

Fabius lib. 1. c. 5. nimium Adſpirationis vſum, damnandumq́ue probat Inſcriptionum teſtimonio: *Erupit breui tempore nimius vſus, vt Choronae, Chenturiones, Praechones adhuc quibuſdam Inſcriptionibus maneant.* M. Tullius l. 6. ad Atticum Epiſt. 1. *At Hercule cum in turma inauratarum equeſtrium, quas hic Metellus in Capitolio poſuit, animaduertiſſem in Serapionis ſubſcriptione Africani imaginem, erratum fabrile putaui: nunc video Metelli: ὢ ἀνιςορησίαν turpem!* *Temptamenta* cum P omniū fere Codicum habet congeries,& Marmorum. Error & ille Inſcriptionum *Pallans, Atlans, Aſprenans.* Marmorum: *Egraegius, Aeuocatus, Vtriuſquae, Venaeri, Funaeri* pro *Veneri, Funeri, Croeta* prouincia pro *Creta. Libes* pro *Libens, Praecatione* cum biuocali. Belluni rudi manu exaratum:

CVM SEDIBVS. LABEFACTIBVS

Romæ in impluuio Archiepiſcopi Rauennatis:

DEDICATA PRIDIAE NONAS NOVEMBREIS

Romae in Templo D. Mariae

PARENTES. AEIVS. SIBI. ET SVIS. POSTERISQVE AEORVM

Brixiae ad aquam Sanctam: MEN. XI. DIAES VII.

Via Flaminia: HOC MONVMENTVM EXTAERVM

HEREDEM. NON SEQVITVR

Diphthongos ita perperam oggeſtas vides. Neque ſatis eſt ſeculi alicuius Conſuetudine iſta tueri: nonnulla namq́ue ſecula fuere barbariſſima. Neque per ea tempora qui mos fuit, vim Conſuetudinis obtinere potuit contra euidentem rationem, & recte recta ſentientium, hominum conſenſum. Quare nonnunquam deuium eſt Inſcriptionibus adhaereſcere.

His tamen in-ſuper habitis viri magni, & a plebecula eruditiorum ſeductiores nubila ſpecie Antiquitatis abrepti in Saxa, & ruderum quiſquilias impinguntur: nobiſq́ue nouas de Orthographia leges pro ingenio cudunt, calcatis veterum Oratorum, Grammaticorum, ac ſcriptorū omnis poene aeui Inſtitutionibus. Quae non eo queror, quod Inſcriptiones inutiles exiſtimem ad rectam ſcribendi normam: ſed quia iudicium hic, vt omni alia in re interuenire velim. Non enim Imagines vetuſtas protero: non cum Saxis pugno: non Apſides rumpo: non Sepulcris religionem adimo: Pyramides, Columnas, Periſtylia non diſiicio, non diſpuluero: Trophaea non euerto: Nummos non omnes adulterinos iudico: Annulos non horreo: Pocula, Pateras, Vaſa, aliaq́ue *Inſcriptionum* ſuggeſta non proculco, non vniuerſam caelaturam abominor. Melior mihi mens! Scio Pauſaniam Inſcriptiones omni iactare pagina: Diogenem denſiſſima, Quintilianum non parca. *Latinis veteribus* (l. 1. c. 7. ſcribit) *D plurimis in verbis vltimam adiectam: quod manifeſtum etiam eſt ex columna roſtrata, quae eſt C. Duillio in foro poſita.* Idem cap. 4. *Quare minus mirum, ſi in vetuſtis operibus vrbis noſtrae, & celebribus templis legantur Alexanter, & Caſſantra.* Et quantum ſit Inſcriptionum pondus, vt noris, habe e Tirone Tullij liberto in epiſtola quadam: *Cum Pompeius aedem Victoriae dedicaturus foret, cuius gradus vice theatri eſſent, nomenq́; eius, & honores inſcriberentur: quaeri coeptum eſt vtrum Conſul tertio inſcribendum eſſet, an Tertium. Eam rem Pompeius exquiſitiſſime retulit ad doctiſſimos ciuitatis. Cumq́; diſſentiretur, & pars Tertio, alij Tertium ſcribendum contenderent: rogauit Ciceronem Pompeius, vt quod ei rectius videretur, ſcribi iuberet. Tum Ciceronem iudicare de viris doctis veritum eſſe, ne quorum opinionem improbaſſet, ipſos videretur improbare. Perſuaſit igitur Pompeio, vt neq; Tertium, neq; Tertio ſcriberetur: ſed ad ſecundum vſque T fierent literae Tert. vt verbo non perſcripto res quidem demonſtraretur: ſed dictio tamen ambigua verbi lateret.* Id autem quod & Varro, & Tiro dixerunt, inquit Gellius, in eodem nunc theatro non eſt ita ſcriptum. Nam cum multis annis poſtea ſcena, quae prociderat, refecta eſſet, numerus tertij conſulatus, non vti initio prioribus literis *Tert.* ſed tribus tantum lineolis III. inciſis

ſignificatus eſt. Victorius Codices quoſdam M S S. reſpuit, quibus eſt *Caſſatra* pro *Caſtra*. Atque vt friuolarum Inſcriptionum faciem repraeſentauimus: probatarum frontem intuere. Plinius lib. 7. ca. 58. *Veteres Graecas fuiſſe eaſdem poene, quae nunc ſunt Latinae, indicio erit Delphica tabula antiqui aeris, quae eſt hodie in palatio, dono principum Mineruae dicata in Bibliotheca.* Poſſe ſcribi *Cratera* primore caſu diſcimus ex altera tabella. Feſtus: *P. R. crateram fecerat, & eam Apollini Delphos miſerat, vt eſt teſtimonio index tabella.* Ex tabula aenea, quae Firmi in agro Piceno, docemur olim *Mircurio* ſcriptum cum I in ſillaba principe. Suidas Acuſilaum genealogias ex tabulis pertexuiſſe meminit effoſſis patria manu: Ἔγραψε δὲ γενεαλογίας ἐκ δέλτων χαλκῶν, ἃς λόγος εὑρεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ ὀρύξαντά τινα τόπον τῆς οἰκίας αὐτοῦ. *Scripſit Genealogias ex tabulis aereis, quas fama eſt a patre ipſius refoſſas ex quodam loco domeſtico.* Addo illuſtrem relatam a Priſciano lib. 1. Inſcriptionem, de qua ille lib. 1. *Epigrammata, quae egomet legi in tripodo vetuſtiſſimo Apollinis, qui ſtat in Xerolopho Byzantij ſic ſcripta:* ΔΗΜΟϜΩΝ. ΛΑϜΟΚΑϜΩΝ Ibidem de eadem re lib. 6. etiam ingratiis audiendus: *Oſtendunt Epigrammata vetuſtiſſima, quae literis antiquiſſimis ſcripta in multis tripodibus legi, & maxime in tripode Apollinis, qui eſt Conſtantinopoli, in loco, quem Xerolophon vocant. Sunt autem ſcripta ſic:* ΔΗΜΟϜΟϜΩΝ pro Δημοφόων, Λαοκόϝων pro Λαοκόων.

SEPVLCRORVM ex diſciplina veterum firmat, & ridet idololatriam Prudentius lib. 1. contra Symmachum:

Et tot templa deum Romae, quot in vrbe ſepulcra
Heroum numerare licet —— Ibidem:
Ipſa patrum Monumenta probant: DIS. MANIBVS *illic*
Marmora ſecta lego, quacunq́ Latina vetuſtas
Cuſtodit cineres, denſiſq́ Salaria buſtis.

Sepulcra igitur variae cognitionis voto adiri poſſunt, viſi, legi, in teſtimonium ſcripti, ſcriptionisve proferri.

TROPHAEA quoque Orthographiae rationem iuuerint. Sic Plinius hiſtoriam gloriarum Pompeij, & victoriarum confert in literas ex Trophaeis eius, quae ſtatuerat in Pyrenaeo: tum gentium Inalpinarum nomina lib. 3. cap. 3. exactius vt transſcribat, refert Inſcriptionem e Trophaeo Alpium, eamque bene promiſſam.

STATVAE eodem contulerint. Ideo Terent. Scaurus in Orthographia memorat foedus Graeciae camelo aereo in hortis Caeſaris inciſum, vbi forma poſita ſit antiqui Kappa, quo vſa Graecia.

NVMMOS denique literatos Occo ſuggeret affatim: Gorlaeus annulos: Gruterus Inſcriptiones omne genus, a quibus cui libido, petat: nos modus iuuerit.

CAPVT SEPTIMVM.
Libri.

LIBRI, quorum penſiculatis impulſa momentis regitur τοῦ ὀρθογράφοντος manus aut publici iuris ſunt, aut priuati cuiuſque; partem editi, partem inediti. Nec facile ſtatuas, vtris plus deferas. Publicati plurium cenſura caſtigatiores videntur: aut certe plurium cenſuram ne incurreret, caſtigatiores eſſe debuerant. Inediti (qui cuiq; felici ſorte obtigerint) ſunt interdum caſtiores, & fere a librariorum inconſulta transſcribendi praecipitantia meliore fato vindicati. Tanto namq; longius ab Archotypo refugit, ſecundi, tertijque notarij opera, quanto auctoris manus in principe libro exſtat expreſſior. Ea re Fabius vnicus ſcribendi artifex vt *S* vocalibus porrectis geminum ſubiectû olim fuiſſe perſuadeat in his *Caſſus, Cauſſa, Diuiſſiones* Tullij, Maroniſq; manum exoſculatur capite ſeptimo. Gellius item lib. 2. c. 3. vt *Ahenus* interiuncto ſpiritu ſcribi comprobet, fidem aduocat Libri Aeneidos ſecundi mirandae vetuſtatis emti in Sigillariis XX. aureis, quem ipſius Virgilij fuiſſe credebat multi nominis Romae Grammaticus. Idem Gellius lib. 1. c. 21. legit non —— *Senſu torquebit amaro*: ſed *Amaror* Librum praecipue ſecutus, qui fuerat *ex domo, atq; familia Virgilij*, vti loquitur. Vt enim ſata in alienum ſolum traducta degenerant: ita Libri a non auctore exara i. Cur Sibyllini verſus parum abſoluti, perfectique ſunt? Cur a modo muſico quandoque abeunt? Reſpondet Suidas: Ὅτι δὲ οἱ στίχοι αὐτῆς ἀτελεῖς, καὶ ἄμετροι εὑρίσκονται οὐ τῆς προφήτιδός ἐστιν ἡ αἰτία ἀλλὰ τῶν ταχυγράφων οὐ συμφθασάντων τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου, ἢ καὶ ἀπαιδεύτων γενομένων, καὶ ἀπείρων γραμματικῆς· ἅμα γὰρ τῇ ἐπιπνοίᾳ ἐπέπαυτο ἡ τῶν λεχθέντων μνήμη, καὶ διὰ τοῦτο εὑρίσκονται οἱ στίχοι ἀτελεῖς, καὶ διάνοια σκάζουσα. Haec ſunt: *Nam quod verſus eius imperfecti, & a metrica lege deuij reperiuntur, non hoc vatis crimen eſt, ſed Notariorum, qui orationis fluxum minus adſecuti, ſunt, aut quod indocti, & in arte ſcribendi parum experti. Nam vt inſpiratio deſiit, & dictorum memoria. Quare verſus eius imperfecti reperiuntur, & ſententia claudit.*

Par

Par Antonij Mureti querela lib.2. Variarum c.16. *Multos enim nanciscor mutilos, laceros, corruptos, euanescentibus literis: tum, quod molestius est, descriptos ab hominibus imperitissimis, ideoque ἕλκεσι βρύοντας, vt in iis legendis incredibilis quaedam molestia exhaurienda sit.* Idem Muretus lib.15. cap.9. pertinacia librariorum fixas fuisse mendas bonis auctoribus pertendit: *Solebant enim homines imperiti, qui auorum, aut proauorum nostrorum temporibus victum sibi describendis Libris quaeritabant, quae perperam scripserant, non delere: ne Libros suos, multis lituris deformatos minus vendibiles redderent; iterumq; totas paginas describere cogerentur: sed iis, vt erant, omissis caetera persequi. Atque ea res innumerabilem eorum copiam in omne scriptorum genus inuexit.* Haec ille. Vt autem notarij singuli praepropere dicentem, quamuis expediti, minus adsequuntur: sic & ipsi citissima manu vsi, quod praeuident exscribendum, non satis nonnunquam peruident, & minus exacte imitantur. Ex quo sparguntur in Libros mendae arena crebriores. Cui incommodo si accesserit eorum imperitia: malum fit immedicabile. Nam alij deinde, qui ex incorrectis nouum parant exemplar, refertissimos errorum Libros posteris transmittunt. Fabius hoc dequeritur lib.7. cap.2. *Caeteras* [actiones] *quae sub nomine meo feruntur, negligentia excipientium in quaestum notariorum corruptae, minimam partem mei habent.* Ex ijsdem fontibus nata in Libris Variantia. Autographa ipsa quidem vniusmodi sunt: antigrapha, pluriformia. Cum igitur dubitatum erit de genuina lectione, aliis Libris collatis iuuabimur. Sic Eustathius vir multijugae eruditionis, & in legendo circumspectus factitasse deprehenditur. In Dionysium: Νωρικίων δὲ τῶν πρὸς τῷ μυχῷ τοῦ αὐτοῦ κόλπου κατά τε τὸν γεωγράφον, καὶ κατὰ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων τοῦ Διονυσίου, Haec sunt: *Noriciorum in sinu ipso interiore secundum Geographum, & secundum multa Dionysij Exemplaria.* Iterum correctioribus inhaeret antigraphis: Διὸ καὶ γράφουσι τῶν ἀντιγράφων ὀρθότερα,

Οἵτ᾽ ἄμφω ἀσίηθεν ἀναβλύζουσι ῥέεθρα.

Haec sunt:

Quare correctionibus Exemplaribus scribitur, Οἵτ᾽ ....

En vt alia cum aliis Exemplaria comparat vir accuratissimus, & meliora deligit. Neglige hanc inter se Librorum compositionem: in foeda prolaberis errata. Strabo lib. 13. Βιβλιοπῶλαί τινες γραφεῦσι φαύλοις χρώμενοι, καὶ οὐκ ἀντιβάλλοντες, ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων συμβαίνει τῶν εἰς πρᾶσιν γραφομένων βιβλίων, καὶ ἐνθάδε, καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. Latine: *Bibliopolae nonnulli scribis scelestis vsi, & non comparantes inter se libros, quod aliis etiam accidit Libris, dum vt vendantur, scribuntur, & hic, & Alexandriae.* Quod si haec plurium inter se Librorum collatio, cum de verbis statuendum est, aut Orthographia, opus est: quanto magis cum sententiam venamur? etsi difficile est diuersis sub verbis non diuersam tegi sententiam. D. Hieronymus in Matth. cap.24. *De die autem illa, & hora nemo scit, neque Angeli coelorum: nisi solus Pater,* testatur in quibusdam Codicibus Latinis additum olim fuisse: *Neque Filius:* in Graecis, Pierij maxime, non fuisse idem docet. Quo super Diuus Bernardus in retractatione: *Nam cum textus habeat tantummodo: Neque Filius scit: ego deceptus magis, quam fallere volens, literae quoque immemor, sed non sensus: Nec ipse, inquam, filius hominis scit.* Cum igitur super sententia quaestio erit, non dubitabis S. Augustinum imitari, cuius industria lib.15. de Ciuit. cap.13. explicatur: *Nam in quibusdam etiam Codicibus Graecis tribus, & vno Latino, & vno etiam Syro inter se consentientibus inuentus est Mathusalem sex annis ante diluuium fuisse defunctus.* Sicut autem Exemplaribus, quam sibi, plus tribuens Augustinus, ea in consilium adhibet: & Diuus Basilius Magnus Homil. 4. in Hexaem. Πρόκειται δὲ ἔν τισι τῶν ἀντιγράφων. *Est palam in quibusdam Exemplaribus.* Item: Τὰ τοίνυν ἀκριβῆ τῶν ἀντιγράφων ὠβέλισται· ὁ δὲ ὀβολὸς ἀθετήσεως σύμβολον. *Accuratiores Libri Obelo confixi sunt. Est autem Obelus dispungendi nota.* Animaduerte correctionis genus veruculo signare voces inducendas, quod a librarijs, aut lectoris prudentia fuit. Hinc illa Librorum commendatio Gellio non oblita: lib.1. cap.7. *In oratione Ciceronis quinta in Verrem Libro spectatae fidei, Tironiana cura, atque disciplina facto.* Cap. 16. *Versabatur, non Versabantur, quod in Libris minus accuratis scriptum est.* S. Gregorius, Homil.3. in Euangelia: *Septem quippe filios, sicut in gestis eius emendatioribus legitur, sic post se tenuit viuos relinquere.* En sanctissimi viri prudentiam, qui non τοῖς τυχοῦσιν adhaerescit: lectiora legit, *emendatiora* sequitur. Pleraque enim Antigrapha incorrecta, nec a mendis immunia. Ea suspicio Plinium tetigit lib.6. cap.29. *Iuba, qui videtur diligentissime prosecutus, omisit in hoc tractu (nisi Exemplarium vitium est) alteram Berenicen, quae πάγχρυσος nominata est.* Liuius lib.38. *In L. Scipione, malim equidem Librarij mendum, quam mendacium scriptoris esse, in summa auri, atque argenti.*

D. Hieron. li.1. Commentariorum in Matthaeum: *Librariorum hic error est. Putamus enim ab Euangelista primum editum, sicut in ipso Hebraico legimus Iudae, non Iudaeae. Quae est enim aliarum gentium Bethlehem, vt ad distinctionem eius hic Iudaeae poneretur? Iudaeae autem idcirco scribitur: quia est alia Bethlehem in Galilaea.* Non male tamen Librarios hoc loco tuetur Pontacus, & *Iudae* retineri posse persuasus est.

Idem Hieronymus praefatione in quatuor Euangelia: *Ea quae vel a vitiosis interpretibus male reddita, vel a praesumtoribus imperitis emendata peruersius, vel a librariis dormitantibus aut addita sunt, aut mutata, corrigimus.* Ibidem ardentior est querimonia: *Magnus siquidem hic in nostris codicibus error inoleuit, dum quod in eadem re alius Euangelista plus dixit: in alio, quia minus putauerint, addiderunt. Vel dum eundem sensum alius aliter expressit: ille, qui vnum e quatuor primum legerat, ad eius exemplum caeteros quoque existimauerit emendandos. Vnde accidit vt apud nos mista sint omnia.*

Quid? non Max. Victorinus Commentario de metrorum ratione affert ex Aen. 5.

Ostentas artemq́, pater, arcumq́, sonantem?

Atqui certissimus, & ἀμάχητος error est. Gellius lib. 7. cap. 20. *Qui Ebrios autem Catullum dixisse putant, aut Ebriosos, nam id quoq́, temere scriptum inuenitur, in Libros scilicet de corruptis Exemplaribus factos inciderunt.* Idem lib. 9. cap. 14. *Corruptos autem quosdam Libros reperi, in quibus Facies scriptum est, illo, quod ante erat, obliterato.* Iulius Facius, vbi de Enthymemate, dicit in quibusdam Aristotelis Libris non esse τὸ ἀτελὴς adiunctum τῷ Συλλογισμός: alij dicunt esse in aliis Codicibus fide dignis.

Stephanus Eugenij scripturam non amplexus in Ἀτακτόφρα, caussam subiicit: Ἔοικε δ' ἀγενεῖ ἐντετυχέναι βιβλίῳ. ἡμεῖς γὰρ διὰ τοῦ I εὕρομεν. Latine: *Videtur in Codicem incidisse degenerem. Nos autem per I scriptum inuenimus.*

Hotomanus e neoteris in Verrinam tertiam: Veteres Libri: *Quos nunquam liberos homines duxerit, solitus sit appellare.* In quo mendum est manifestissimum, inquit. Idem in 6. Verrinam: *Reticebunt, quae poterunt, libenter: dicent, quae necesse erit, ingratis.* Hotomanus profitetur Libros omnes veteres habere *Gratis*, contra quorum omnium auctoritatem se tuetur. Idem pro Caecina: *Quid ais? istius ille fundus est?* Sic omnes, quos vidi, & scripti, & impressi, inquit Hotomanus, addito: *Ego contra omnium auctoritatem sic restituo: Tuus ille fundus est? Neque est cur meam sententiam, quae aperta est, pluribus confirmem.* Verba sunt Caecinae, vt apparet, quibus Ebutij responsio subiecta est.

Erythraeus: *Manuscriptorum Codicum Romanorum consensus damnabilis.* Confidenter dictum!

PROSPEGMA

DE PANDECTIS

Pisanis, seu Florentinis.

PANTECTARVM Florentinarum, seu Pisanarum auctoritatem nec eleuo, nec fidem vbique amplector. Ita iudicium vbique opus. Ecquis enim sequatur scriptum habentes locis prope infinitis:

Adpulserit,	*Relinquerint,*	*Relinquissent,*
Contingerunt,	*Obtingerunt,*	*Confunderant,*
Rescinderant,	*Rumperit,*	*Rumptum,*
Accederat,	pro	*Accesserat,*
Decederit,	pro	*Decesserit.*

TVLLISSE geminis vdis. Nam si Antiquitatem respicis, illa *Tolo* scripsit, seu *Tulo*: si seclum recentius. *Tollo* quidem illa; sed *Tuli, Tulisse* semper vniformiter. Item OBLINVERIT, aliaque in Parerga Brissonio collata. *Partos, pro Parthos* eius seculi more, quo nondum Pandectae, vel nomine tenus cognitae, erant. Ad Parergorum calcem hoc Brissonij iudicium est: *Nec tamen ex omni parte integres Florentinos Libros praestare velim. Quippe, compertum habeo,* inquit, *Multa illis vitia vel in transcriptione commissa, vel ex prima origine transmissa insidere: quorum aliqua sensus nostros specie recti facillime fallunt: aliqua labem suam manifeste produnt.*

Budaei vox in legem tertiam: *Tametsi lectu sunt perdifficiles, literis iam multis locis exolescentibus, verbisq́, non interpunctis.*

Boëthius Epo Academiae Duacenae lumen, eas *Graeculi alicuius manu exaratas suspicatur*, addetque non sequi eas exarando *Posthumus.*

Torellius Praefatione in Pandectas: *Adhaec Orthographiam vocum perpetua, constantiq́, ratione scripturarum omnino obseruauimus. Siquidem non modo non veremur illam doctis viris fordere, quinetiam iucundam fore confidimus. Accedit, quod non ita facile, a tam antiqua, tamq́, accurata obseruatione recedendum esse censuimus:*

mus: praesertim cum in multis respondeat ea quam vetustis literis conscriptam videmus in Medicea Bibliotheca, indeq; olim editam in primis quinq; iis Cornelij Taciti libris quos scripsit ab excessu D. Augusti: tum quae ex antiquis diuersis marmoribus, ac tabulis nobis sunt saepius oblata. Quo magis mirati sumus Gregorium Haloandrum virum doctissimum, deq; Digestis alioqui bene meritum, Praegnas praegnatis, & Vrgueo, taliaq; quamplurima consulto reiecisse: contra vero nonnulla tanquam ex Pandectis accepta retulisse, quae aliter in eis habeantur. Quae varie in eo volumine scripta sunt, siquidem sine vitio pariter varie reddidimus: vnde Compraehendere, & Comprehendere, Extare, & Exstare, Pebiscitum, & Plebiscitum inuenietis.

Cuiacius lib. 2. Obseruat. cap. 1. *Ea re sum omnibus studiosis auctor, vt etsi editis Pandectis Florentinis nihil ad Pandectarum restitutionem praeterea quidquam desiderandam esse pleriq; vociferentur, quotquot poterunt alias tamen quascumq; manuscriptas Pandectas conquirant, certoq; iudicio earum scripturam expendant, & examinent: nec enim fidem habendã esse censeo his qui caeteras omnes ex Florentinis dimanasse profitentur.* Non sunt ergo de Cuiacij sententia Archetypae, qui rursus l. 6. c. 23. earum retegit imperfectionem.

De quibus politissimi Politiani testimonium, fidemque praeteritam nolui. Ille Miscellan. cap. 41. *Atqui volumen ipsum Iustiniani Digestorum, seu Pandectarum, dubio procul Archetypum in ipsa curia Florentina a summo magistratu publice adseruatur, magnaq; veneratione, quanquam raro id, etiamq; ad funalia ostenditur. Est autem Liber haud quota spoliorum, praedaeq; Pisanae portio, saepe a consultis citatus maioribus, characteribus, nullisq; interuallis dictionum, nullis item compendiariis notis, quibusdam etiam saltem in praefatione, velut ab auctore plane, & a cogitante, atq; generante potius, quam a librario, & exceptore inductis, expunctis, ac superscriptis, cum Graeca epistola, Graecoq; etiam pulcerrimo hoc epigrammate in prima fronte:*

Βίβλον Ἰουστινιανὸς ἄναξ τεχνήσατο τήνδε,
Τὴν ῥα Τριβωνιανὸς μεγάλῳ κάμε παμβασιλῆϊ.
Οἷά τις Ἡρακλῆϊ παναίολον ἀσπίδα τεύξας,
Ἧι ἐπιμαρμαίρουσιν ἀγάλματα πάντα θεμίστων,
Ἄνθρωποι δ' Ἀσίης τε, δορυκτήτου τε Λιβύσσης,
Εὐρώπης τε πίθονται ὅλου συμπάντορι κόσμου.
Condidit hunc Librum rex Iustinianus, eumq;
Ipse Tribonianus magno regi expolit, ac si
Amphitryoniadae varium clypeum arte laboret.
Omnigenae legum effigies exinde coruscant:
Ex Asiaq; viri, ex Libya Mauorte subacta
Europaeq; simul parent mundo imperitanti.

Cuius tamen voluminis legendi, ac versandi per otium mihi est vni facta copia Laurentij Medicis opera, causaq; qui vir suae reipub. principes, dum studiosis obsequatur, etiam ad haec vsq; officia se demittit. Igitur in Pandectis his, non iam Pisanis, vt quondam, sed Florentinis, in quibus pura sunt verba. nec vt in caeteris plena maculis, & scabie diffissum reperio, non diffusum.

ORTHOGRAPHIAE
A Libris Exempla.

GELLIVS lib. 9. c. 14. Quod autem supra scriptum est in Q. Claudij verbis: *Propter magnitudinem, atq; immanitatem facies*, id nos aliquot veterum libris inspectis explorauimus, atq; ita esse, vt scriptum est, comperimus. Sic enim pleraque aetas veterum declinauit haec *Facies*, huius *Facies*, quod nunc propter rationẽ Grammaticam *Faciei* dicitur. Corruptos autem quosdam libros reperi in quibus *Faciei*, scriptum est, illo, quod ante scriptum erat, oblite-rato. Meminimus etiam in Tiburtij bibliotheca inuenire nos in eodem Claudij libro scriptum vtrumque *Facies*, & *Facies*: sed Facies in ordine scriptum fuit, & contra per II geminum *Facij*. Neque id abesse a quadam Consuetudine prisca existimamus. Nam & ab eo, quod est hic *dies* tam huius *dies*, quam *dij*: & ab eo quod est haec *Fames*, tam huius *Fames*, quam *Famy*, dixerunt. Q. Ennius in XVI. Annali *dies* scripsit pro *diei* in hoc versu: *Postremae longinqua dies vbi fecerit aetas.* Ciceronem quoque affirmat Cesellius in oratione, quam pro P. Sestio fecit, *dies* scripsisse pro *diei*. Quod ego impensa opera conquisitis veteribus Libris plusculis, ita vt Cesellius ait scriptum inueni. Verba sunt haec M. Tullij: *Equites vero daturos illius dies poenas.* Quocirca factum hercle est, vt facile iis credam, qui scripserunt idiographum librum Virgilij sese inspexisse, in quo ita scriptum est:

Libra dies, somniq; pares vbi fecerit horas. Id est: *Libra diei, somniq;* —

Sed sicut hoc in loco *dies* a Virgilio scriptum videtur: ita in illo versu non dubium est, quin *dij* scripserit pro *diei*:

Munera,

Munera, laetitiamq; dij —— Quod imperitiores *Dei*, legunt, ab insolentia scilicet vocis istius abhorrentes. Pierius ex συωηθεία, & omnibus fere vetustioribus Libris probat, & amplectitur: *Munera, laetitiamq; Dei* —— Sed ab vno in alios Libros religione, vt fit, error spargi potuit. Vtut legendum sit, constat de inclinatu vario istius genitiui. Sic autem *Diei dij*, a veteribus declinatum est: *Fames, Famij, Pernicies, Pernicij; Progenies, Progenij; Luxuries, Luxurij; Acies, Acij.* M. enim Cato in oratione, quam de bello Cartaginiensi composuit, ita scripsit: *Pueri, atque mulieres extrudebantur famij causa.* Lucilius in XII. *Rugosum, atque famij plenum.* Sisenna in Historiarum libro VI. *Romanos inferendae pernicij causa venisse.*

Pacuuius in Paulo:

Pater supremae nostrae progenij patris.

Cn. Matius in Iliadis XX.

Altera pars acij vitasset fluminis vndas.

Idem Matius in tertio-decimo:

An maneat specij simulacrum in morte silentum.

C. Gracchus de legibus promulgatis: *Ea luxurij causa aiunt institui.* Et ibidem infra ita scriptum est: *Non est ea luxurij quae necessario parentur vitae causa*, propter quod apparet enim ab eo quod est *Luxuries Luxurij* patrio casu dixisse. M. quoque Tullius in oratione, qua Sextum Roscium defendit *Pernicij* scriptum reliquit, verba haec sunt: *Quorum nihil pernicij causa diuino consilio, sed vi ipsa, & magnitudine rerum factum putamus.* Aut *Facies* ergo in casu patrio, aut *Facij* Quadrigarium scripsisse existimandum est. *Faciei* autem in nullo veteri Libro scriptum reperi. In casu autem dandi, qui purissime locuti sunt, non *Faciei*, vti nunc dicitur, sed *Facie* dixerunt.

Lucill. in Satyris:

Et primum inquit facie honestas accedit.

Idem Lucillius in libro septimo:

Qui te diligit, aetati, facieq; tuae se
Fautorem ostendat, fore amicum polliceatur.

Sunt autem non pauci, qui vtrobique *Facij* legunt. Sed C. Caesar in Libro de Analogia secundo *huius die*, & *huius Specie* dicendum putat.

AVERNVS in omnibus antiquis Codicibus Pierij, & prisca Consuetudine receptissimum est. Quo tamen inducto nouatorum pruritu irrepsit *Aornus* millenis iam locis. Ἄορνος Graecorum est. Veteres autem ad explendum hiatum adspirationem injiciebant Τάως, Ἄορνος, & eius in locum tandem digammum: tum O pusillo in E abscedente, interpolatam vocem habes *Auernum*. Hinc *Auernalis*. Ab isto altero nihil fit.

APRVGNVM vulgo dicimus: Lucillius tamen *Visus aprinum* Et hodie sic est in Plinij Geleniana editione. Hoc mihi vt probet Fl. Sosipater, Libros allegat. Idem in Nelei Carmine prisco legit:

Saucia puer filia sumam.

Sic & Aelius Stolo, & Asinius: Varro autem legit *Puera*.

CODETA MINORE, non, In *Morem cochleae* scribendum in Suetonij Iulio *Iuxta-κοδέχτω* Casaubonus auctoribus Libris vetustioribus, ac melioribus, quos viderint Beroaldus, Ranconetus, Turnebus, Torrentius, Petrus Pithoeus, Groslotius, Yuo Villiomarus.

IMBERBI, an IMBERBES? Libri dijudicant. Charisius lib. 1. *Imberbi autem dicuntur, non Imberbes. Sic enim & Varro de Actionibus scenicis: Imberbi iuuenes. Sed & Cicero Imberbum protulit non Imberbem.* Ex Calendis Ianuariis de lege Agraria: *Imberba iuuentute.* Titus Historiarum 18. *Imberbi vulgariter.*

MILVIVS Latinum non putat Gifanius Chirographis Libris affixus: sed *Miluum* binis VV, & sillabis tribus. Sic ex vetere Codice, & Donato in Phormione scribit:

Quia non rete accipitri tenditur, neque miluo.

Sic in Codice optimo, inquit, Ouid. 2. Transfor:

Vt volucris visis rapidissima miluus extis.

Sic in Plauti Aulularia.

Pulmentum pridem ei eripuit miluus, &
Vt sibi liceret miluum vadarier.

Sic in Horat. Epod. 16.

Adulteretur & columba miluo.

Sic omnibus hisce locis habere veteres Libros testatur, & sequitur Gifanius; an sequendus, loco vide suo infra.

OB-

OBSONAT, non *Scortatur* in Ter. Adelphis Politianus amplectitur in Miscellaneis stans Codicum omnium fide contra Varronis memoriam, qui *Scortatur* inde allegabat.

Q. OGOLINVS Susij Codex, & Pulmanni. *Q. Vgolinus* per V, Cauchianus Coloniensis, Vuinchelianus. Q. *Ogolnius*, vt L excipiatur ab N, duae primae per O, Atrebatensis. Q. *Vgulnius* alij Val. Maximi Codd.

OBVNCVS dicatur, an *Abuncus*, an *Aduncus*, cum nullum horum lex versus respuat Aeneidos sexto: diuinabis e Libris. Primum offerunt Libri vulgarij: secundum Romanus, & antiqui aliquot: postremum Codex Mediceus.

PISAT, PISITNE legendum sit in Persio, ambiguum pronunciat Diomedes lib. 1. Librorum copia, aut praestantia, tollat ambiguum.

STITISSES VADIMONIVM, non *Stetisses*, Librum Catonis veterem testatus legit Gellius lib. 2. c. 14. *contra falsos, & audaces emendatores*, inquit.

VOMER, VOMIS. Variantia Libris stat. Georg. 1.

——— *Sulco attritus splendescere vomer.*

Idem: *Vomis, & inflexi primum graue robur aratri.*

SVCCINCTAM *pharetra, & maculosae tegmine lyncis.* Antiqui Codices aliquot *Pharetram* accusandi casu repugnantibus Libris vulgatis. Priscianum iudicem capiam, qui non indiligenti opera succurret, aut memoria. Dicto namque copulatiuarum esse casus eosdem sociare, & quasdam auctoritates huic regulae inimicas reperiri, in exemplum ponit hunc Virgilij versum:

Succinctam pharetram, & maculosae tegmine lyncis.

Neque tamen inficiatur melius in quibusdam Codicibus absque M *Pharetra* sexto casu reperiri. Alibi namque ab eodem Virgilio dictum: ——— *Palla succincta cruenta.*

Quo vero accusatiuum alij tueantur, exemplum esse: ——— *Magicas inuitam accingier artes.*

Addit variae constructionis causam, quod *Succingor hanc rem, & hac re dicimus*: saepeque hoc de industria fieri ab Auctoribus, vbi anceps sit constructio dictionum. Eodem lib. 17. Priscianus:

Quod scelus aut Lapithis tantum, aut Calydone merente?

quosdam secutus Codices praefert huic lectioni:

Quod scelus aut Lapithis tantum, aut Calydona merentem!

Ibidem dubiam ponit a Codicibus lectionem: *a*

Iustitiaéne prius mirer, belline laborum?

Idem: *Iustitiáne p. m. b. l.* Lib. 8. quibusdam Libris Aen. 11. esse.

——— *Nec inundant sanguine fossas.*

Quibusdam: ——— *Nec i. s. fossae.* Idem lib. 10. ex Georg. 2.

Quibusdam: *Mollibus in pratis vnctos saltere per vtres.*

Quibusdam: *Saluere per u.*

SCABIES nihilominus interdum Libros occupat. Aen. 6. *Voluptant*, pro *Volutant*. Plura piget referre: omnibus res experta. Quare vti ——— *nunquam desunt consulta duobus*: sic Sigismundus Gelenius Praefatione in Plinium: *Quid enim certius, quam duo peruetusta Exemplaria inter se consentientia sequi?* Secutus est Gellius lib. 13. c. 19. *Hoc enim scriptum in vno, atque altero antiquissimae fidei libro Tironiano reperi*, inquit, *Peccatu* scilicet per V. Ea non ex tripode pronunciauit Gelenius: duobus tamen vires nonnullas addet Antiquitas, quam ille respicit, & de qua ordimur dicere.

CAPVT OCTAVVM.

Antiquitas.

ANTIQVITAS Libris, Auctoribus Inscriptionibus precium conciliat. Vidisti supra: Causa: quia priscorum iudiciis approbata, vt perennent, vires acquirunt: probari autem non solent, nisi optima quaeque: boni namque visio voluntatem adhamat. Futilia contra, prudenter despuimus, ac ne admittenda quidem indicamus, & sponte vanescunt. Quod ergo de fabulis praecipue Plautus in Casinae Prologo, nos in Libros vsurpemus:

Qui vtuntur vino vetere sapientes puto,
Et qui lubenter veteres spectant fabulas.
Antiqua opera, & verba cum vobis placent,
Aequum placere est ante veteres fabulas.
Nam nunc nouae quae prodeunt comoediae
Multo sunt nequiores, quam noui nummi.

AEDITIMVS per M postulat Antiquitas: recentius est, nec adspernabile *Aeditum* duobus V V. Post e Gellio, Varrone, Lucretio luculentis eorum verbis aperietur. Hotomanus in Verrinam septimam: Libri veteres, in his Aldinus: *Primo homini*, quorum auctoritatem sine causa nunquam repudiabimus. Id enim animi male consiliati. Fabius lib.1. cap.4. *Quae in veteribus Libris reperta mutare imperiti solent: & dum librariorum inscitiam sectari volunt, suam confitentur:* Nam *vetera maiestas quadam, & vt sic dixerim, religio commendat*, idem Fabius lib.1. cap.6. Paucula de multis exempla libemus. M. Tullius in Oratore: *Fruges*, non *Phryges* Ennij antiqui declarant Libri.

Priscianus lib.12. *Vnde hocc quasi duabus consonantibus solent Poëtae producere, vt:*

Hocc erat alma parens, quod me per tela, per ignes.

Et sic in antiquissimis Codicibus, inquit, *inuenitur bis C C scriptum, quomodo & apud Terentium in Andria.*

Hoccne est credibile, aut memorabile?

Idem lib. de Accentibus. *In vetustissimis Libris inueniuntur proferri Larinatis, Maecenatis.* Idem libello de Figuris Ponderum: *Horum pleraque in Verrinis Ciceronis licet inuenire antiquissimae scripturae emendatis Codicibus.*

Galenus lib.6. Epid. Ἐπεὶ δὲ ἐνίοτε καὶ κατ᾽ ἄμφω σφάλλονται, πολὺ βέλτιον ἔδοξέ μοι φυλάττοντι τὴν ἀρχαίαν γραφήν, ἀεὶ μὲν σπουδάζειν ἐκείνην ἐξηγεῖσθαι, μὴ δυνηθέντι δέ ποτε τοῦτο πρᾶξαι πιθανὴν τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῆς ποιεῖσθαι, καθάπερ ὁ Ἡρακλείδης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν ἐποιήσατο κατὰ τὴν λέξιν ἐκείνην, ἣ γέγραπται· Πρὸς δὲ τὸ ἀφροδίσιον αἱ οὐραὶ ἔβλεπον. Ἐπειδήπερ τοῖς ἐξηγησαμένοις τὴν Οὐραὶ γραφὴν ἀπιθάνως ἔρηται, τάχα φησὶ Θύραι μὲν ἦν γεγραμμένον διὰ τοῦ Θ. τῆς μέσης δὲ γραμμῆς ἐν αὐτῇ διαφθαρείσης ἔδοξεν ὁ βιβλιογράφος Οὐραὶ γεγράφθαι. *Quandoquidem in vtroque fallantur aliquando, multo melius mihi visum est seruare Antiquam scripturam: semper quidem vt eam exponam opera danda: si quando autem non quiuero hoc praestare, probabilis correctio facienda erit. Sicut Heraclides in secundo Epidemiorum fecit, in ea sermonis parte, vbi scriptum: Ad Aphrodisium* αἱ οὐραὶ *spectabant. Namque cum interpretantibus scripturam eam* Οὐραὶ, *improbabiliter dictum esse videatur, Forte, inquit Heraclides* Θυραί *scriptum fuit per* Θ: *cum vero permeans in medio Linea in ipsa litera* Θ *aeuo obliterata fuisset, putauit libri scriptor* Οὐραὶ *prius scriptum fuisse.*

Laertius lib.10. Ἄρατον πυθέσθαι αὐτοῦ πῶς τὴν Ὁμήρου ποίησιν ἀσφαλῶς κτήσαιτο· τὸν δὲ εἰπεῖν [Epicurum] Εἰ τοῖς ἀρχαίοις ἀντιγράφοις ἐντυγχάνοι, καὶ μὴ τοῖς ἤδη διωρθωμένοις. Latine: *Rogabat Epicurum Aratus, Qui Homeri Poësim emendatissimam compararet, Si antiquos libros nancisceretur, & non noviter correctos, subiecit Epicurus.*

AVTOGRAPHA commendat & Antiquitas mater Antigraphorum, & alumna. Talia fuere Numae monumenta, super quibus copiose, pleneque Plinius lib.13. cap.13. D. Augustin. lib.7. de Ciuit. cap.24. & lib.8. cap.5. Liuius lib.50. Tales epistolas Pauli vidit Tertullian. lib.1. de Praescript. Liber Aeneidos secundus mirandae vetustatis emtus in Sigillariis X X. aureis, *quem ipsius Virgilij fuisse credebat multi nominis Romae Grammaticus*, Gellij lib.2. cap.3. Adde Palladium Historiae Lausiacae Sectione 147. *Inueni autem haec in antiquissimo Libro scripto versibus, qui quidem scriptus erat manu Origenis. Hunc Librum inueni ego apud Iulianam virginem in Caesarea, qui apud ipsam erat occultus. Dicebat eum se accepisse a Symmacho interprete Iudaeorum* Sectione 148. *In alio Libro antiquissimo scripto ab Hippolyto, qui fuit familiaris Apostolorum inueni talem narrationem.* Graeca, quae Meursij diligentia prodiere, habent: Ἐν ἄλλῳ βιβλιδαρίῳ, Antiquitatis mentione nulla.

CAVTIO tamen prudentiorum fuerit, ne vel Antiquitatem, vel Autographos Libros pro ara colant. Nam etsi

Ἀνδράσι δὲ προτέροισιν ἐριζέμεν οὐκ ἐθέλησα:

Nolim equidem ipse mouere viris maioribu' litem.

Autographos tamen non prorsus a vitiis excusabo, idque Auctorum ipsorum confessione: Ratio. Animi nostri motus praesertim incalescentis, citissimi sunt, & meditationem praeuertunt. Manus item administra volat in obsequium, & accuratione seposita quandoque scribit animo diuersa. Hinc liturae: hinc incorrecta scriptio. Indicium faciunt illa Ovidij ingenij amoenissimi, & hactenus illaudati.

Tristium quarto:

Siqua meis fuerint, vt erunt, vitiosa libellis.

Primo de Ponto:

Cum relego, scripsisse pudet: quia plurima cerno
Me quoque, qui feci, iudice digna lini.
Nec tamen emendo: labor his, quam scribere maior.

Scilicet

Scilicet incipiam lima mordacius vti
Vt sub iudicium singula verba vocem?

Libro 2. de Ponto Eleg. 4. ad Atticum:

Vtq; meus lima rasus liber esset amici,
Non semel admonitu facta litura meo.

Litura in verbo incondito, incorrecto, sic, aut sic scripto. Supparia lib. 3. Eleg. 9. Lib. 4. Eleg. 12. 13.

ANTIQVITAS Variantiae pomoeria protulit. En tibi Datiuos (quorum posteritas est per H, vel Ω) quibus Graecos I pusillum adiecisse notissimo notius est: Verum id a Romanis factitatum pene ignotum est. Ita veteres tamen Latinos etiam scriptitasse declarat Marius Victorinus ex Antiquis Libris: *Ita nostri, vt apparet ex Libris Antiquis Foederum, & ex Legum: qui etiamsi ex frequenti transscriptione aliquid mutarunt, tamen retinent antiquitatem*, de qua scilicet actum proxime.

Priscianus *Fastos*, & *Fastus* scribi recte docet ex eo quod vtrumque legatur in illo Horatij 3. Carminum:

Per memores genus omne fastos.

Hoc exemplar vnum illi repraesentauit; *Fastus* per V alterum. Vnum tamen discretim fuit ab Horatij manu. Idem lib. 7. testatur quibusdam Ciceronis Codicibus esse *Complura*: in aliis *Compluria*.

CAVTIO ALTERA. Ne nimium φιλάρχαι simus, vt adusque nauseam nonnulli, in quis Victorinum Subdoctorem ponit Ausonius epistola 58.

——— *Ignoratis*
Assidue in chartis, nec nisi operta, legens,
Exesas tineis, Opicasq; euoluere chartas
Maior, quam promtis cura tibi in studiis.

D. Hieronymus Praefatione altera in Iob: *Tanta est enim Vetustatis consuetudo, vt etiam confessa plerisq; vitia placeant, dum magis pulcros habere volunt codices, quam emendatos.*

CAPVT NONVM.

Auctoritas.

NEQVE vero tam Libris scribendo regimur, quam Grammaticorum iudiciis omnis aeui, qui Orthographiae leges aequalibus posterisque tradidere. Sed & a Scriptoribus omne genus ea disciplina aliqua proposita est, & cum accuratione, nouoque iudicio suscipienda. Potissimum autem Auctoritas ab oratoribus vel historicis peti solet. Nam quod metri necessitas Poëtas excuset, non ab eis fida iacta videtur ancora. Fit tamen interdum, vt nihil impediente modo pedum, alterum prae altero illis placeat. Qualia sunt:

——— *Imo de stirpe recisum*
Et,
——— *Aeriae quo congessere palumbes.*

Silice in nuda, consimilia. Sic enim summorum in eloquentia virorum iudicium pro ratione; imo error ipse magnos duces sequentibus honestus est. Haec paene ex Fabio lib. 1. cap 6. Neque satis audet eo loco Fabius summis Auctoribus *Ebor*, *Robor* ex obliquorum proportione

scribentibus deliberate obstrepere: etsi neque eam scripturam per O probet, neque satis eorum rationem. Tantopere animis imperat praesumta de Auctorum iudiciis, aut eruditione opinio cum reuerentia. Scit enim quisque, vt sibi, sic aliis mentem diuinitus datam. Hinc fit vt non solum a plurium iudiciis, opinionibus aut scribendi methodo pendeamus: sed prope a cuiusque.

Nam cum valide sit, & abunde probatum loco suo *Causam* vnica consona media scribendum: tamen certo certius in Cicerone SS geminanda est. Nos enim Tullij scriptis legem non dabimus de mente nostra: dabimus de sua: ipse autem sigmata duplicauit. Atque etiam in *Auctoris*, *Auctoritatisne* scribendo verbo vnius Dionis Auctoritate nitimur. Menandrum eo in versu Μάραγδον ἶναι ταῦτ᾽ ἴδ᾽, ϗ σάρδια Σ detraxisse de capite, neque carminis lege detraxisse vt credamus ab Eustathij testimonio, iudicio, atque Auctoritate pendet.

Fuit & sua Catoni, Varroni, Plauto, Lucretio, Caesari, Maroni, Quintiliano, aliisque peculiaris in depingendis vocibus ratio: cui nisi in eorum describendis Codicibus paremus, perperam scribimus: licet in nostris aliter liceat, vbi Origo nobis, Etymologia, Consuetudo, aut alius patrocinatur Canon. Iniuria igitur ex Ennio displiceat *Endo pauimento* apud Tullium: in Lucretio *Endogredi*, *Endoperire*: apud Festum *Endostrius*. vt vulgo minima mutatione *Industrius* de eo, qui ad struendum quidpiam appositus est.

Auctoritatis Maronianae viribus non solum

Inarime Iouis imperiis imposta Typhoeo:

verum scribentibus praeiuerat Homerus alia via in Catalogo: Εἰν Ἀρίμοις, ὅθι φασὶ Τυφωέος ἔμμεναι εὐνάς. Pusillus Scholiastes: Τὰ Ἄριμα, ὄρος. Tantundem maior. Cum ergo Latine vnica complexione scribitur, erratum non vnicum est. Primum Praepositura, & casus obliquus in vnum coëunt, quae natura distraxerat. Deinde τὸ Εἰν cum altera vocali abiecta, altera breuis esse debuisset, longa restat sillaba: vtpote versa ex diphthongo tota, non ex ea partis instar auulsa. Praeterea vltima discedit ab ingenio suo: nam vel in ipsa coïtione S abiicienda fuit cum sua diphthongo, & scribi *Inarima*, vel retinenda vox tota: neutrum factum: sed vt *Demoe*, *Clerumenoe*, *Euoe*, scriptum oportuit *Inarimoe*. At neque sic voluit Poëta summus. Scripsit *Inarime*, idque flexu primore, & vltimam pura vocali tendente. Deuiatio tam varia Auctoritate tanti viri speciosa euadit, recipitur, vires sumit.

Sequuntur certatim magna aemulatione Poëtae reliqui.

Papinius:

——Victam supera ad conuexa leuari
Inarimen ——

Silius noster:

Non Prochyte, non ardentem sortita Typhöeum
Inarime ——

Idem:

Apparet procul Inarime ——

Claudian. 3. de Raptu Proserpinae:

—— *Rupinae Typhöea ceruix*
Inarimen ——

Lucan. lib. 2.

Conditur Inarimes aeterna mole Typhöeus.

Quemadmodum Homerum secutus erat in Theogonia Hesiodus.

Neque debilitat horum Auctoritatem Plinius lib. 3. cap. 6. *Homero Inarime dicta.* Nam Auctores isti singulatim rogati, Aenaria ab Homero qui dicta? Respondeant: *Inarime*. Qui cum Homeri vocem suo modulo confinxerint: finxit & seculi sui modo Plinius. Eam autem vocem prorsus inuariatam Homeri esse nullus dicere voluit. Rimatur alias Plinius non minus verborum, quam naturae arcana.

Aeneidos 12. legendum sit:

Sanguineus Mauors clypeo increpat, —— an *Intonat*?

quaeritur. Seruij, Donatique Auctoritate recipietur *Increpat*. Auctoritatem tolle: qua vi repudiabitur alterum?

Ibidem:

Ibidem: *Inter se coïsse viros, & decernere ferro*

in omnibus est Libris antiquis, ex quibus vnus copula destituitur. Ausis vero Libris adhaerescere contra Seruij, ac Senecae Auctoritatem? Hic libro septimo, Epist. 1. *Ne te longe differam quaedam simplicia in vsu non erant, sicuti, Cernere ferro inter se dicebant. Idem Virgilius hoc probabit tibi, Inter se coïsse viros, & cernere ferro, quod nunc Decernere dicimus.*

Exuere, an Exire hominem scripserit Solinus Prisciano lib. 18. credi potest sic legenti: *Postquam Tatius hominem exuit.* Idque in anterioribus Libris allegauit. Nouiores *Exuit* scripturiant.

ALVVS foeminei generis est: masculeum etiam Auctoritate defenditur. Caluius:

——— *Partus grandis portabat in aluo.*

Aelius Cinna:

At scelus incesto turpe crescebat in aluo.

Sic Laberius, sic Accius non infrequenter.

OLEAROS vocali secunda cur minus probem Aeneid. 3. facit aliorum Auctoritas Ovid. Metam. 7.

At non Oliaros, Didymeq; & Tenos, & Andros.

Stephani, Strabonis, quibus est Ὠλίαρος.

ODOS, non *Odor*, in Captiueis legendum Fabij probat Auctoritas lib. 1. & Prisc. lib. 1. seu Plauti potius:

Quorum odos subbasilicanos omnes abigit in forum.

REDVCIT, RECIDIT, REFVGIT, REMOTA vnico D, C, F, M scribo vel cum sillaba princeps protrahitur, sola scriptorum Auctoritate subnixus.

Lucret. lib. 4.

——— *Crebras reducunt naribus auras.*

Horat. lib. 2. Sat. 3.

Dij tibi dent capta classem reducere Troia.

Minime *Redducere*. Ita Gifanius ad Lucretium, Riuius in Hecyram Terentij, Fabricius. Gram. lib. 1.

Lucret. lib. 1.

At neque recidere ad nihilum res posse ——

Lib. 5. *Recidere assidue, quoniam fluere omnia constat.*

Lucret. lib. 4.

Refugisse volunt longe ———

Ibidem: *Distare a speculo tantum remota videtur.*

Nec sua defuit Auctoribus ratio. Nam pastorale nescio quid sonat *Redducunt, Reccidit, Reffugio, Remmotus.* Instabis, Cur haec duplicata potius sonent subrusticum, quam *Ecce, Eccum, Effugio?* Ob stridulum R, quod caput est, atque ob vastitatem V subiectae vocalis in duobus. Qua ratione si non eos stetisse autumas: nudam in iis Auctoritatem, qua id factum agnosce.

SVRRIPIO probe scribitur. Probat & veterum Auctoritas *Surpio* sillaba media truncatum. Plautus. Poenulo:

Puer septuennis surpitur Cartagine.

Horat. *Quae me surpuerat mihi.*

Idem: --- *Vnum me surpite morti.*

Cur vero non hoc erit iuris, vsusque promiscui, vt *Surgo*, cum Maro *Surrigit* scripserit? vt *Praebeo*, cum in Pseudolo *Praehibeo* Plautus? Consuetudo, de qua mox, obluctatur. Illa tamen nunquam cassam efficiet Horatij Auctoritatem, neque nos ab imitatione reuocabit.

MYRTETA, MYRTETAE dici scimus Auctoritate Prisciani lib. 4. sic legentis in Plauti Vidularia:

Nescio qui seruus e myrteta prosiluit.

LEVIORA illa, nec abiicienda, quae primitus a communi vsu aliena, in Vsum v. Auctoritatis recepta sunt. *Consuerunt* tribus sillabis extulit in Quintiana, & Rosciana Tullius: in Cluentiana *Consuesset*, & 5. Verrina, in qua & *Commosset*, vti in 7. *Decresse.*

SVBVS ex *Suibus* deminuerunt Varro lib. 1. de Re R. c. 38.

Bubus, & subus vt fiant pingues.

Lucret. lib. 6.

—— *Setigeris subus acre venenum est.*

Iterumque fines huius capitis reget Sosipater lib. 1. *Auctoritas in regula loquendi nouissima est: namq; vbi omnia defecerunt, sic ad illam, quemadmodum ad ancoram sacram decurritur.*

CAPVT DECIMVM.

Consuetudo.

CONSVETVDO scribendi, dicendique magistra est: qua praerogatiua tam se magnifice circumspicit, ac tantopere effert, vt Canonum ipsa Canon esse videatur. Non illa Originem rescindit? non Etymologiam euertit? non Analogiae turbat aequabilitatem, Inscriptiones obliterat, Libros abrogat, Antiquitatem spernit, Auctoritate scriptores spoliat, Variantiam parit, & ipsa Consuetudinem quandoque Variantia? Plane violenta res Consuetudo: nec alia fere violentior. Neque id magis a ratione deuium, quam cum natura Consuetudini paret, aut legum potestas. Verum quidem est Consuetudinem, quae legem habet reclamantem, corruptelam potius videri. Tamen & corruptela ipsa si tempore corroboretur, vires obtinebit, vt in male partis quandoque accidit. Varro lib. 8. de L L. *Quare qui ad Consuetudinem nos vocant, si ad rectam, sequamur: in eo enim quoque est Analogia: si ad eam inuitent, quae est deprauata, nihilo magis sequemur, nisi cum erit necesse. Sequar in caeteris rebus mala exempla: nam ea quoque, cum aliqua vis vrget, inuiti sequimur.* Inibi attexuntur plura. Addo verba: Sosipatri li. 1. *Consuetudo non ratione, Analogiae, sed viribus par est. Ideo solum recepta, quod multorum consensione conualuit. Ita tamen vt illi ratio non accedat: sed indulgeat.* Victorinus: *Cum Antiquitatem igitur posterior Consuetudo vincat.* Varro lib. 8. de L L. vult Analogiam nos sequi praeterquam in quibus verbis offensura sit Consuetudo. Itaque Fabij verbo *Consuetudini seruit Orthographia: & cum praeclara miremur ingenia, Consuetudinem tamen sequimur ducem.* Fabius lib. 1. cap. 6. *Consuetudo vero certissima loquendi magistra: vtendumque plane sermone, vt nummo, cui publica forma est.* Atque vt Ovidio *sermonis publica forma placet*: sic mihi scriptionis. Ea re totis hisce Orthographicis vel a vulgi Consuetudine abire refugit animus; nedum a doctiorum Vsu velim. Cur quaeso ab audientium corona risus est Demosthenes anhelata voce, ac defecto spiritu pronuncians Νὴ τὸν Ἀσκλήπιον? quod accinere debuisse videbatur supremae sillabae vulgi more vti Plutarchus, ac Libanius memoriae prodiderunt. Sepone Consuetudinem: ab oratore stabit Analogia de Eustathij sententia in Catalogum. Quare sapiens illa Tullij dijudicatio: *Quod si indocta Consuetudo tam est artifex suauitatis, quid ab ipsa tandem arte, & doctrina postulari putamus?* Propritim tamen Fabius lib. 1. cap. 6. & seuerius: *Consuetudinem sermonis vocabo consensum eruditorum: sicut viuendi consensum bonorum.* Idem Eustathius primis in Homerum Commentariis tradit primos, qui neutra pluratiua cum verbo singulario conglutinauerunt, σολοικίζειν. Verum Vsus hunc errorem sic direxit, sic erexit, id etiam vt elegantiae numero ab Atticis Graecorum politissimis sit habitum. Arnobius lib. 1. haut dispar exponit: *Haec paries forsitan, & Hic sella dici sine vlla reprehensione potuisset; si ab initio sic dici placuisset, & a sequentibus seculis communi esset in sermocinatione seruatum.* Varro lib. 8. de L L. *Quare qui ad Consuetudinem nos vocant: si ad rectam, sequamur: si ad eam inuitent, quae est deprauata, nihilo magis sequamur.* Namque *grauissimum est imperium Consuetudinis* Laberio, de qua D. August. lib. 3. de Musica. *Nomina vero, vt cuique placuit imposita, quorum vis auctoritate, atque Consuetudine maxime nititur.* Gellius lib. 12. cap. 13. *Sed nimirum Consuetudo vicit, quae cum omnium domina rerum, tum maxime verborum est.*

ORIGINEM igitur Consuetudo rescindit. Ab *Echedemo* primum *Echedemia*: deinde *Ecedemia* more veteris Italiae absque Flatu: tandem Consuetudo procudit *Academia.* Non obscurum ex serie verborum collocanda.

REMVS similiter absque Flatu scribi Vsus obtinuit. Origo ἐκ τῆς Ῥώμης, & Graecis Ῥῶμος. Ita Strabo lib. 5. Dionysius Antiquit. lib. 1. Plutarch. alij.

Strabonis Epitome Ῥῶμον. Forte nec defuit ratio petendi distinctus a *Romo*, qui post deminutione *Romulus* dictus est per adulationem, quod Seruius docet in lib. 1. Aen. Et Ῥωμύλος plane dicitur *Forticulus*, vt ab Αἰσχρὸς Αἰσχύλος, *Turpiculus*, & παραγωγῇ a Στόμα, στωμύλος, *Loquax.* Vt autem ex *Romus* deminutione *Romulus* in vtroque prima porrecta: sic ex *Remus*, *Remulus* ea breui Aen. 9. Sic *Caere* ex Χαῖρε, Straboni lib. 5. & l. 8. Silianorum a me. Contra *Hortor ab Ore*, Pontan. lib. 1. de Adspir. *Hercules* cum Spiritu Etymum absque eo, si non fallit Cortina Phoebi:

Ἡρακλῆν δέ σε Φοῖβος ἐπώνυμον ἐξονομάζει.

Ἥρα γὰρ ἀνθρώποισι φέρων κλέος ἄφθιτον ἕξεις.

Neque ignorauimus aliis ab Ἥρα ortum videri, quod & nobis. Sed nunc docendi causa aliter.

Aeternus,

Aeternus, non *Aethernus*: etsi est ab *Aethere* teste Isidoro lib. 7. Orig. cap. 1. suffragante I. Scaligero in Libb. de Causis L L.

REFERT *cum dicimus, errare nos ait Verrius: esse enim rectum Rei fert, datiuo scilicet, non ablatiuo casu: sed esse iam Vsu possessum*, Festus.

INDVLGERE est a Consuetudine: licet ortum ex *Dulci*.

STVPIDVS, OBSTVPEO in Vsu sunt per V, obstrepente Origine a *Stipite*.

LIPONTINOS scribi Origo deposcebat, ὅτι Ε'λίποντο. Plinius Consuetudinem secutus per E primam delineat lib. 3. cap 20. *Caeteri fere Lepontinos relictos ex comitatu Herculis interpretatione Graeci nominis credunt, praeustis intra sinus Alpium niue membris.*

Conuellit hanc Plinij Originem Cluuerius in sua Italia. Quasi vero Plinius his in oris natus Cluuerio alienigena rectius, veriusque non norit ciuitatum Italicarum, in quibus commoratus, aut natus nomina. Sic Italica Hispaniae dicta ab relictis ibi vulneratis, ac fossis a Scipione. Cluuerius conatur se Strabone tueri, cui scriptum sit Ληποντίνοι ex qua scriptione inualide conficit Catonem superiora narrentem non admissum a Strabone. Nescit Cluuerius pleraque Latinis tertia vocali I scriptitata, quae Graeci amant per H rescribere? Exempla. Aeneidos 3. & apud Silium *Petilia*. Strabo lib. 6. Πετηλία. *Parisii* per I in medio Caesar lib. 7. Strabo lib. 4. per H. Οἱ Παρήσιοι νῆσον ἔχοντες. Caesar verbis paene totidem: *Opidum Parisiorum positum in insula*. Et alij. Liuio *Cominius*, est Dionysio Κομήνιος. Eidem: Ἑρμήνιος ὁ συμπολεμήσας Ὁρατίῳ. Liuio, *Herminius*. Socrates lib. 5. cap. 8. Μάγκηπες, Latinis *Mancipes*. Ianus Guilielmus *Etesias*, *Etesiasq;* admittit. Passim scriptum inuenias *Paraclitus*, *Paracletus* Labida igitur est Cluuerij collectio. At cur potius in *Euganeis* Plinium admittit Cluuerius, quam in *Lipontinis*, seu *Lipontijs*? Sic *Nigritae*, Νιγῆται.

ETYMOLOGIAM euertit Consuetudo. *Serapis*, aut *Sarapis*, tam per A, quam per E: non per O debitum Origini, de quo ex Varrone D. Augustin. lib. 18. de Ciuit. cap 5. *Quia enim arca, in qua mortuus ponitur quod omnes iam σαρκοφάγον vocant, σορὸς dicitur Graece: & ibi venerari eum coeperunt, priusquam templum eius esset constructum: velut Sorosapis, vel Sorapis primo, deinde vna litera, vt fieri adsolet, commutata Serapis dictus est.*

EVGANEI per A in secunda sillaba cognitissimi sunt Silio lib 12. Lucano, Iuuenali, Plinio, Liuio: licet ἐκ τῆς εὐγενείας nomen ortum sit, indicium faciente Plinio lib. 3. cap. 20. *Graios fuisse positos in transitu Graiarum Alpium incolas, praestantesq; genere Euganeos, inde tracto nomine.* Consuetudinem refuge, non id magis per A scribi fas fuerit, quam *Gens*, *Genus*, γένος.

NASAMONAS per N primore sillaba Dionysio de situ orbis, Eustathio, Straboni, Plinio, Silio, Lucano, cui non? At Plinius denominatos olim *Mesammonas* tradit, *medias inter arenas sitos.* Sic ἐτυμολογεῖ quasi en Μέσῳ τῆς ἄμμου. Consuetudo discerpsit Etymologiam.

ANALOGIAE turbat aequabilitatem. Velius Longus in Ortographia: *In Antiquo videmus locum V literam habere, & in Postico non habere: nam & Anticum ab eo, quod est Ante, quod apparet ex scriptione temporum.* Discrepantiam Consuetudo inuexit. Quare Varro attentissime lib. 9. de L L. *Analogia est verborum similium declinatio similis, non repugnante Consuetudine communi.*

AVCTORITATEM *Consuetudo superauit*, inquit Fabius lib. 1. cap. 10. & 5. Cominianus docens non dici *Faculter*, etsi *difficulter* *Ridiculum est*, inquit, *legem aduersus Consuetudinem fore quae sola in nostro sermone dominatur*. Atque etiam *indocta Consuetudo artifex est suauitatis*, verbo Ciceronis.

CAPVT VNDECIMVM.

Variantia.

CONSVETVDO peperit scripti Variantiam. Tullius in Oratore: *Loquor, vt necesse est, cum Triumvirum, non Virorum: cum Sestertium nummum, non Nummorum: quod in his Consuetudo varia non est.* Vbi autem Consuetudo varia, scribendi non vno me modo teneam. Fabius lib. 1. cap. 13. *Verum Orthographia quoque Consuetudini seruit: ideo saepe mutata est.* Notat in quibusdam propriis nominibus Strabo libro 16. vbi *Arimaeos*, *Arimos* nominat. Adstruit & barbarorum nominum colorem non vnum, qui *Darium*, *Darmecem*; *Parsirim*, *Parysatim*; *Atargatam*, *Athatam*. Consuetudine paullum robustiore.

Idem

Idem lib. 12. Ἀλύβη, Ἀλόπη, Ἀλόπη, *Alube*, *Alope*, *Alope*. Tantam Variantiam producunt veteres, admittuntque. At formarum nouatrix posteritas curto iudicio clamitat. Sic est Libris chirographis: editiones ergo perperam aliter obtinent. Sic disertim, sic verbatim, & literatim (si fas est dicere) ex huius, aut illius Auctoris disciplina hausimus: ergo nefas aliter scribi. Criticorum, talia passim legas opinamenta, seu verius nugamenta. Flagitium rationis! Quid enim? non D. Augustinus in Libris de Ciuitate varietate magna agnoscit *Stenelas*, *Steneleus*: *Stenelaus*, *Stenelus*? Et Critici triobolares nihil in Orthographicis varium agnoscent, cum sit haec tractatio χρῆμα λυγκὸς αἰολώτερον? *Lynce res magis varia.* Non Dioscorides lib. 1. cap 22. Νάρκαφθον, & Νάτκαφθον. cap. 126. Κίστος, Κίσθαρος, Κίσσαρος. Libro 3. Κιρκαία, οἱ δὲ Δερκαίαν καλοῦσι. Quanta accuratione ista Stephanus? Ἀδραμύττιον πόλις τῆς κατὰ Καΐκον Μυσίας· ἡ γραφὴ διχῶς διὰ τοῦ Τ, καὶ διὰ τοῦ Δ, καὶ διὰ διφθόγγου, καὶ διὰ τοῦ Ι, καὶ δι' ἑνὸς Τ, καὶ διὰ δύο. ἀλλὰ καὶ δι' ἑνὸς Τ, ὅταν ἔχῃ δίφθογγον, καὶ διὰ δύο σὺν Ι μόνως. *Adramyttium Mysiae ciuitas ad Caicum. Scribitur dupliciter & cum T, & cum D, cum diphthongo, & cum I simplici, & vnico T, & duobus. Imo vero & cum vno T, quando habet diphthongum, & duobus cum I tantum.* Eidem Περυσινοί, Περυσινοί; Περκώτη cum T, & Περκώπη cum Π. Vide *Allobroges*.

DRVSINVS, DRVSIANVS a *Drusus*. Competentia poscitur *Drusinus*, vt a *Bruto Brutina consilia*. Epist. Tullij 15. ad Brutum: a *Plauto Plautinae* comoediae Gell. lib. 3. cap. 3. ex Varrone. Vnde *Drusinam fossam* in Claudio vocat Suetonius, quae *Drusianae fossae* Taciti lib. 2. dicuntur, & *Drusiani horti*. Epist. 25. lib. 12. ad Atticum.

LIBYCA, *Libyssa*, *Libystis*, *Libystias* cantatissima luxuria.

PRISTIS nauis est, piscis est, signum est. Apud Seruium παρὰ τὸ πρίζειν. Radit iter huius ortus Maro in 5.

——— *Secat aequora pristis.*

Sed & R deuecto in vlteriorem sinum *Pistris*, & *Pistrix*.

Cicero in Arateis.

Andromedam tamen explorans fera quaerere pistrix.

Idem:

——— *Sparsam subter caudam pistricis adhaesit.*

Nec enim ex loco in locum literam quam transiaci nouum est: Sic a *Corylo Colurnus* literarum metathesi dicitur.

VIRETVM, VIRECTVM cum C: absque C Aen. 6. *Amoena vireta.* Ita Proportione flagitante, *Rosetum*, *Pinetum*, *Palmetum*, *Quercetum*, *Coryletum*, *Virgetum*, *Carduetum*, *Iuncetum*. At Festus auctor est veteribus scriptum *Dumecta*, vt *Carecta* Maroni, *Salictum* vulgo. Sed anne *Dumex* Antiquitas vsurpauit, ex quo *Dumicetum*, postea *Dumectum*? Haut dubita. Festus: *Dumecta* antiqui, quasi *Dumiceta* appellabant, quae alij *Dumeta*. Quod e Philoxeni Glossis cur scalpturiunt? Sic *Frutex*, *fruticis*, *fruticetum*, *Frutectum*, *Frutetum*. Plinius lib. 18. cap. 6. *Frutecta igni optime tolluntur.* Ita legit Gelenius. *Filex*, *filicis*, *Filicetum passim* Columellae, & Palladio, cui l 9. tit. 3. *Carecta*, *atque filicta*: nisi nos editio recentior ludificat. *Virecta* similiter inclinari videntur a *Virice* (quam sane vocem Politianus vsurpauit vndeunde) *Viricetum*, *Virectum*. Notat Pierius ad lib. 6. Aen. *In antiquis Exemplaribus Virecta per C T, & a Viridi actu Virectum dictionem esse Grammatici tradunt.* Alij cum Isidoro lib. 17. Origin. cap. 6. *Virectum vbi virgulae nouellae, & virentes.* Mirum est non dixisse *Virgulae rectae.* nec alius abnueat.

Verum-enim-vero, quoniam Variantia ex Consuetudine pendet: haec ex aeui vsu vario, ideoque & ipsa variata: nonnulla primum de *veteris Latij* Orthographicis disputanda sunt: tum ad Variantis Orthographiae viridaria gradum faciemus.

A N-

ANDREAE TREVISIO
MEDICO PRINCIPALI.

*Q*Vem te dicam, vir termaxime? quo affabor ore? qua fronte ad te veniam? Cadmus de Phoenice literas in Graeciam intulit. Facti laudandus! Tu in urbem Italiae Casalensem: & de capite tuo Pallas orta est. Tu inibi colegium opere spectatissimum exaedificasti: sumtu regio exornasti: studiorum adminiculis affatim instruxisti. Casalenses, quod iuuentutem suam optimis praeceptionibus informari vident, tibi vni acceptum ferunt: quod in ea iam sunt adolescentes, ac viri ad omnigenae virtutis effigiem ficti, munus agnoscunt tuum: literarum temperamento furorem armorum demitigari prudentiae tuae adscribunt, ac benignissimae liberalitati: Quem te dicam, nisi literarum Patronum, Fautorem, Propagatorem? Ecce tibi in Hannonibus apud Athenses Scholae semper hactenus nobiles, & praeclarissimorum ingeniorum feraces tibi se dedunt. Ad interitum vergunt: in te volunt inclinari. Meminerunt, quid in Italia perfeceris: Belgium a te idem in Hannonibus Athi exspectat. Louanium antiquitas commendat, & Fama nominis: vtrinque ne consenescat, atque intereat, Treuisi, consultissime, tu prospicis. Prytaneum Louanij excitas, vbi Doctorum laurea viri nobiles confoueantur. Tu vnus alteram Sorbonam (nequid amplius: parcat Nemesis) erigis: opes negligis: Deum respicis, & publicam rem. Ergo quanto propensiore in literas, ac literatos animo es: tanto te impensius aequum est consulere, coepta vrgere, ac ad fastigium perducere. Tu nouos illic Baios procreabis: alteros Mercurios proseminabis, pater pauperum clues, parensque studiorum. Tanta haec tua merita cogunt me, vel vltro volentem te adire, affari, consalutare. Ex hoc igitur myrothecio nostro adspergine aliqua lucubrationum mearum gaudere te volui: certo vt tibi persuadeas tuis conatibus, si modo ematuruerint, similes tandem fructus legi posse. In hunc ergo Tractatum oculos demitte, & Antiqui Latl Orthographica Principalia pensita, examina.

TRACTATVS SECVNDVS.

ANTIQVI LATI ORTHOGRAPHICA PRINCIPIALIA.

SECTIO PRIMA.

MESSALA Fabio auctore libro primo, capite septimo, totos libellos non de verbis singulis, sed singulis de literis dedit. Marius Victorinus in Orthographica re ordinanda eadem propemodum ratione progressus est. Eos igitur sequi, dum Antiqui Latij antiquatam in scribendo formam retexo, atque enubilo, operepretium erit. Fauete linguis Veteris, Nouique Latij amantes.

Prisci aeui characterem animo contemplatus Fabius libro 1. cap. 7. *Nec similes, inquit, his nostris earum* [literarum] *formae fuerunt, & vis quoque diuersa.* Qua ratione factum arbitror, vt pro temporum mutatione verbis, literisque mutantibus nepotes plerumque maiorum tabulas aut vix aegreque, aut penitus non sint adsecuti. Polybius Megalopolitanus libro tertio, vbi de foedere Cartaginiensium, & Romanorum icto Iunio Bruto, & M. Horatio Coss. Ἃς καθ' ὅσον ἦν δυνατὸν ἀκριβέστατα διερμηνεύσαντες ἡμεῖς ὑπογεγράφαμεν. Τηλικαύτη γὰρ ἡ διαφορὰ γέγονε τῆς διαλέκτου, καὶ παρὰ Ῥωμαίοις τοῖς νῦν πρὸς τὴν ἀρχαίαν, ὥστε τοὺς συνετωτάτους ἔνια μόλις ἐξ ἐπιστάσεως διευκρινεῖν. *Quas, quantum licuit, diligenter interpretati nos subscripsimus. Talis namque fuit dialecti differentia Romanis veteribus, & huius aeui, vt doctissimi quique instantius incumbentes vix dignoscant.* *Et Saliorum carmina vix sacerdotibus suis satis intellecta*, pronunciat Fabius libro primo. Quae, qualis, quantáve fuerit differitas paene ignoratur: nec multum a Graecanico charactere diuertisse scitur: nam Romanae literaturae Graecia parens, ac procreatrix semper est habita: ac literarum ipsarum facies, atque ingenium fidem faciunt: Isidori, Victorini, aliorumque traditiones vt praetermittamus. Plinium, Tacitumque produxisse sat erit. Plinius lib. 7. cap. 58. *Veteres Graecas fuisse easdem pene, quae nunc sunt Latinae, indicio erit Delphica tabula antiqui aeris, quae est hodie in palatio dono principum Mineruae dicata in Bibliotheca.* Tacitus annali 11. *Formae Latinis literis, quae veterrimis Graecorum. Sed nobis quoque paucae primum fuere: deinde additae sunt. Quare ad nos vsque proprios gentis suae vultus, formamque, custodiunt.* Quis autem Latio literas primus importauerit, nec ambitiose inquiro, nec vllius sententiam in tanta rerum antiquarum caligine dispungo. Potuit enim rusticanis occupationibus & Martis, literarum inuentarum in Latio forsan olim euiluisse, & quodammodo flaccescere gloria, tum vindex pro repertore iactari: illarum item amplificator, aut interpolator. Huic opinionum sectae, reperti literarum Latinarum laudem quibusdam Iano adscribentibus Carmentae, Mercurio, Enandro, Herculi, Pelasgis, Saturno quibusdam. Vt autem paucarum olim gentium reges, & exigui numero magistratus: sic Latinorum elementorum series parum densa, eaque sedecim capitum numero Victorino teste absoluta erat, aut septemdecim ex Isidori testimonio. Quippe veteri Latio defuere: F, G, H, K, Q, Y, X, Z.

F.

F Literam Quinctilian. lib. 1. cap. 7. Claudio Imp. acceptam refert: *Nec inutiliter Claudius, inquit, Aeolicam illam ad hos vsus F literam adiecerat.* Quos vsus? ad scribendum CerFom, SerFom. De qua Cornutus: *Est quaedam litera in F literae speciem figurata, quae Digamma nominatur, quae duos apices ex Γ litera habere videtur, Fotum, Firgo, pro Votum, Virgo.*

Alter

Alter *vsus* vt Ph vices expleat, quas voces Latini vtebantur, vbi Φ Graecorum anteferebatur. Prisc. l. 1. *In Latinis dictionibus nos quoq; pro Ph coepimus F scribere, vt Filius, Fama, Fuga.*

Graece φιλὸς, φάμα, φυγά. Romae mons Coelius inscriptas offert *columnas purpuriticis* pro *Porphyreticis*. Veronae Inscriptio:

CORNELIAE. FENGVSAE pro *Phengusae* opinor, φεγγούση.

Tertius *Vsus* Flatus asperioris obire partis: *Felena* pro *Helena*, Priscian. lib. 1. Et pro eodem *Belena* eidem Prisciano ex antiquitate.

Etiam pro validissima adspiratione X. Ovid. 5. Fast.

Chloris eram, quae Flora vocor: corrupta Latino
Nominis est nostri litera Graeca sono.

NOTAT Digamma Aeolicum in sepulcris multis inuersum Petrus Diaconus, SERꟻVS ꟻVLGVS, ꟻALAE, ꟻIXIT. Videturq; hac Claudij aeuo fuisse figura: sed Priscianus, & Donatus F recto digamma, perpetuo tenore sunt vsi. Praeneste fragmentum: D I ꟻ L AVG.

Non procul campo Florae:

AVCTIS. POPVLI. ROMANI
FINIBVS. POMERIVM

AMPLIAꟻIT. TERMINAꟻITQ. de ipso Claudio Imp. huius literae heurete. Romae ante aedes Alexandri Columnae XVꟻIR. VIIꟻIR

G.

G primitus non fuit. Pro ea C omnia obibat munia. Ausonius:

Praeualuit postquam Gammae vice functa prius C

Qua ex antiquitate sunt ista per C scripta. In tabulis XII. REM. VBI. PACVNT. Ita scriptum Xuiris notat in Orthographia Ter. Scaurus. In iisdem ACNATVS pro *Agnatus*, ARIETEM. SVBICITO pro *Subigito*. Ibidem, *Fruces, Secetem*. Xuirorum namq; lingua G ignoratur teste Plutarcho Roman. quaest. Victorino Afro in Orthogr. Festo in *Orcus*, cuius & in fragmento *Producia* notantur scripta veteribus quae posteris *Prodigia*. Sic Ecloga Virgiliana, vbi in proletariis Libris est *Mulgeat hircos*: in sanctioribus, hoc est in Romano, alioque peruetere ab ea subscriptione est per C *Mulceat h*. Ita G cum posceretur Origine, literae inopia non signabatur in *Frumento* a *Frugibus*, aut *Fructibus*, quod notauit Onuphrius libello de nominibus antiquis, vbi & *Frugmentum* postea quandoque scriptum testatur. Sic antiquitus *Cabinus ager*, pro *Gabino, Lece, Acna* scripta notat Victorinus Festo *Clumae*, post *Glumae*. Dionysio Hiliar. cap. 4. Λάρκιος, qui Liuio lib. 2. est *Largius*. *Procraxe* ab Ἔκραξα. Lucret. lib. 5. --- *Morbo delirantes procraxe feruntur.* Verum in Asinaria Plauti non veretur scribere potissimus Barbarus. *Age nunc reside: cave modo ve graxis*, ἵνα μὴ κράξῃς, *Ne perstrepas*. Inde numeri *Ducenti, Trecenti, Sexcenti* perpetua sese Consuetudine Latio adseruerunt, cum ex eadem cognatione, ac gentilitate alio visantur ore *Quadringenti, Nongenti*. Diomedes lib. 2. *G noua est consonans, in cuius locum C solebat apponi*. Inde C. *Caesar*, non G. *Caesar*. Inde C Latinis tertium dignitatis locum in elementorum ordine obtinet, vti Graecis Γ. Inde ruris instrumentum *Pertica* a *Pertingendo*. Tullius in 2. de Natura D. *Mater autem est a gerendis frugibus Ceres, tanquam Geres, casuq; prima litera itidem immutata, vt a Graecis. Nam ab illis quoq; Δημήτηρ quasi γημήτηρ nominata est.* Varro lib. 4. Inuentam autem G noua forma a Sp. Carbilio Scaurus, Victorinus, Plutarch. in 44. Rom. affirmant. Καὶ γὰρ τὸ κ πρὸς τὸ γ συγγένειαν ἔχει παρ' αὐτοῖς· ὀψὲ γὰρ ἐχρήσαντο τῷ Γ, Καρβιλίου Σπορίου προσεξευρόντος. *Sunt enim C, & G cognatae literae, & G litera sero vti coeperunt, a Sp. Carbilio adiecta reliquis.* Inuenta sic auxit, alias vt literas loco demouerit. Hinc a *Strido, Striges* Fastor. 6.

Est illis Strigibus nomen: sed nominis huius
Causa, quod horrenda stridere nocte solent.

Hinc *Gnarus, Gnauus, Gnatus, Gnatura, Gnotus*. In quibus etsi posteri G neglexere in compositis tamen non omisere *Ignarus, Ignauus, Agnatus, Cognitus, Cognosco*. In quo postremo G non adoptatum volunt alij: sed ab intertrimento factum reliquum ex Γιγνώσκω, Γνώσκω. Iul. Scaliger l. 1. de Causis L L. cap. 34. N ex *In* abiici putauit, seu mutari in G in *Ignauo*, ac sociis.

Sed in hoc Ciceronis vtamur testimonio in Oratore: *Noti erant, & Naui, & Nari, quibus cum In praeponi oporteret, dulcius visum est Ignoti, Ignaui, Ignari dicere, quam vt veritas postulabat.* Hoc & Priscian. iudicat lib. 1. & sequitur Scaliger lib. 1. de Causis L L. cap. 34.

Valerius Probus libro de Notis antiquorum notas loco G a priscis surrogatas reponit, quas non facile typothetae nobis repraesentent.

Ex eo more legas in Glossariis antiquis. *Arcilla, Clans, Clandiferi*. In Epigrammatis vetustis *Cartacini, Cartacinenses*.

H.

H Flatus sit,an litera,futilibus veterum liticulis, ne nouas comminisci videamur, contenti simus. Certe Iouianus Pontanus l. 1. de Adspiratione,amplissime probat H non esse literam. Hanc notam veteribus defuisse *Vmus,Vmidus, Vmor* in Romano Virgilij Codice satis notificant,& Quinctilianus *Oedos, Irceq;* absque H scripsisse veteres contestatus. Affert etiam Vel. Longus in Orthographia *Coclea,Cocleare* absque nota hac. *Erus* pro *Herus* in Titinnij Barbato reperias: *Phrygio fui prime,beneq; idoppus sciui: reliqui acus, aciasq; ero, atq; eras nestrae.* Ita veteribus Libris esse dictitant Notae ad Nonium Marcellum. Adiuuant Pandectae Florentinae, quibus est *Vmor, Vmerale, Tro-cleas, Aenum.* Parmae Inscriptio:

RERVM. VMANARVM
OPTIMO. PRINCIPI

Auximi in Piceno: AESCVLAPIO. E. YGIAE SACRVM

Pro *Hygiae.* Desideratur H in his veterum Inscriptionum vocabulis:

AGATOPVS, ASTATVS, BRACIVM, CLOE, ERODES, IC. OMINI, OMVNCIO, ONESTVS, ORAS, PANNYCVS, PILARGYRVS, POSPHORVS, SPARISTERIVM.

Luculentum est M. Tullij Testimonium in Oratore: *Quin ego ipse cum scirem maiores ita locutos esse,vt nusquam nisi in vocali adspiratione vterentur,loquebar sic, vt Pulcros, & Cetegos, Triumpos, Cartaginem dicerem: aliquando,idq; sero conuicio aurium cum extorta mihi veritas esset,vsum loquendi populo concessi scientiam mihi reseruaui.*

Charisius nihilo secius barbarismum vocat scripto *Vmus* desolata vocali, aut *Vius* pro *Huius.* Ara in Vaticano:

I O M D
AVR. IVLIANVS
EQ. R. SACER
DOS. VIVS
LOCI. D.D

Atque vt mutantur vniuersa,

Nedum verborum stet honos, & gratia viuax,

H tandem increbruit,lateq; obtinuit. Ita scriptum *Helpis* pro *Elpis.* Romae apud Matthaeos:

CLAVDIA. HELPIS

In aliquot Lapidibus: REIPVBLICAE
PANHORMI

Inscriptiones aliae praeferunt: CHROCALE, CHORINTHO, DHIDYMVS, EVMOLPHVS (quod est postrema quoq; in Petronij editione) HARETVSA, HEVCHE, HILYRICVM, HOBITVM, HORIVNDVS, HORNAMENTIS, PONTHEIS, PROCHNE, PROTHESILAVS, SCHYTHAE, SYMPHOSIVM, alia sexcenta.

Ex eo & H intercalarium *Aala, Ahala: Aenum, Ahenum,*

Defuit H nota priscis: huic igitur alia surrogata. F in primis, vti praemonstraui,idque testatur Prisc. l. 1. Ita scriptitatū *Foedi, Firci, Farena, pro Hoedi, Hirci, Harena.* Apud Festū *Hanula* pro *Fanula.*

Item *Ofrena,* pro *Orrhena.* Ibidem Priscianus *Fabaris,* pro *Habaris* in xii. At si *Ofrena* pro *Orrhena* est, cur non potius scripseris *Orfena*: nam posterius R adspirationem comitem habet, & prius Antiquitati fuit incognitum.

S quoque flatuosae notae in locum intulit se. *Semis, Sex, Septem, Se, Sal,* quae Graecis sunt Ἥμις, ἕξ, ἑπτά, ἕ, ἅλς. Saxum Tiburtinum Tibure:

EXHEDRAM. ET. PRONAON

Serpyllum, ἕρπυλλον, Varro lib. 4. de L L.

Plura contulimus in id Silij Italici, *Sedentana cohors, Selene* pro *Helena.* Sic post Irenaeum Augustinus,& Cyrillus scribunt Simonis magi meretriculam. Iustin. Tert. Euseb. Epiph. *Helenam*

Notat nihilominus Prisc. Boeotos exarasse *Muha* pro *Musa.* Scriptum quoque non vetustissimis *Choronas* e Cicerone notum. Neque ratio eos fugit. Nam Graeci dixere Χορωνός. Simonides:

——— Ἄμετροι τέττιγες ἐπεμαίψαντο χορωνῷ.

Cicadae modorum ignorae [seu vates ignari] *vicana corona ornarunt.* Casaubonus corrigit Ἐπεψίψαντο. Alibi scriptum Ἐπέμψαντο. Vide seriem in *Corona.*

NOTO deniq; Aeolensibus adspirationem plenam fuisse inuidiae, nec iniuria. Nihil enim helluonem magis sapit, aut barbarū, quam e gutture aduersus eum, qui cum loquare, insufflare.

Varro

K.

Varro dixit lib. 1. nec K, neque Q, neque H in numero literarum, Priscian lib 1.
Petrus Diaconus libro de Notis Romanorum: *Sane literam K Saluius magister primus Romanis adiecit, vt in sono duarum literarum discretionem faceret C, & Q.*
Isidorus lib. 1. Orig. c 22. *Sallustium* nominat auctorem τῦ K. Frequentata deinde vsu litera, vt in nouis quibusce repertis amat fieri: praesertim in antiquis Inscriptionibus. In Senatusconsulto de Tiburtinis SVB. AEDE. KASTORIS. Crebro in aliis inuenias *Karus, Kastuas, ParKarum, PaliKanus, EuoKatus, DediKauerunt.*
E Sibyllinis Τρία κάππα κάκιστα, qui in tres Cornelios Cumam, Syllam, Lentulum iecerunt, sales suos huius vsu literae condiuerunt. Tandé euiluit haec litera pene post Punica bella ex coniecturis arbitrante Lipsio, vti ante ea natam ariolatur. Ac minime necessariam magistri vociferantur. Terentianus: *K perspicuum est litera quod vacare possit,*
Et Q similis namq́; eadem vis in vtraq́; est:
Quia qui locus est primitus, vnde exoritur C,
Quascunq́; deinde libeat iugare voces
Mutare necesse est sonitum quidem supremum
Refert nihil K prior, an Q fiet, an C.

Paria Priscianus: *Nulla ratio videtur, cur A sequente, K scribi debeat: Cartago enim, & Caput siue per C, siue per K scribantur, nullam faciunt nec in sono, nec in potestate eiusdem consonantu differentiam.*
Diomedes paucis lib. 2. *Ex mutis quidem superfluae videntur K, & Q, quod litera C harum locum possit implere.* Impleuit autem in his *Cuius, Cui,* quae per Q quondam expressa. *Nos autem & ad breuitatem festinauimus scribendi, & illam pinguedinem limare maluimus,* inquit Papirianus. Vide Quinctilianum lib. 1. c. 4. & 7. Lubrica sane substitutio τῦ C pro K: vtrumque siquidem eodem ortu ex Kappa deciditur. Quae cum exoleuerit litera, in pauculis retentam volunt. Pene omnes in *Kalendae.* Isidorus lib. 1. etiam in *Karia.* Terent. Scaurus imaginem ponit breuitatis Papirianae *Krus, Knus,* pro *Carus, Canus.* In quibus scripto C fuerit *Cerus, Cenus.* Certe in *Kaesone* significando necessitate poscitur K: nam si C adhibeas *Caius,* non *Kaeso* significatus erit. Sic eum designant Fasti Capitolini: sic Terentianus:
Tunc in vsu est, cum Kalendas annotamus, aut Kaput:
Saepe Kaesones notabant hac vetusti litera.

Neque *Scribebant* dicit: dicit autem *Annotamus, & Notabant:* verbi scilicet compendio, vt insinuauimus, cum non totis suis elementis voces integrantur; sed capitali, aut principalibus literis indicantur.
Kartago hisce pauculis a Sergio coeptis per K sociatur. A Mar. Victorino haec ipsa, & *Kanna.* Sparsim veteres Inscriptiones: *Arka, DediKauerunt, EuoKatus, Kandidatus, Kanmius, Kapitolia, Kara, Karcer, Kasibus, Kastra, ParKarum, VolKano.* Veteribus vsitatissima fuere duo KK pro *Kalumniae Kausa.* Verum de singulis accuratior erit tractatio in ipsa serie literaria.

Q.

Literae huius inuentio, aut vsus non magis, quam K desideratur. Aeque Q in literarum numero superuacaneum putant, quibus id curae fuit disquirere. Vnus instar omnium Capella: Q *quidam literam non putabant: & vincerent, nisi in Equo & Equitatu appareret expresse.* Adde ex Fabio *Aequum.* Item *Quando.* Ab *Equo* tamen tam *Eculeus,* quam *Equuleus* scribitur, vt olim *Cu, Cem* pro *Quis, Quem.* Vide seriem inchoantium a Q. Adde *Inquinare* a *Cunis: nam Cunire est stercus facere,* inquit Festus.
PAVLVS AQVITVR pro *Acuitur,* vt vallus fiat, in Kalendario vetere.
Romae iuxta aedem crucis Ierosolym. AMBITV ACVAE PRAESTandae. Inscriptionibus aliis Q pro C in hisce: *Liquebit, Manqupum, Mequm, Pequlata, Quosquonque, Qurpus, Qurtius, Sequlum, Sequritatem.* Apud Festum *Tesca, Tesqua.* Item *Coaxare, Quoaxare.* Passim *Secius, Sequius.*
Est etiam antiquis creberrime cum Q *Oquulus* teste Prisc. l. 1. Contra huius literae insolentiam iudicant illi in Romano, vt Longobardico Libris Eclogas. -- *Syluaeq́; locuuntur* teste Pierio Valeriano. Item *Locutus, Secutus, Secutor, Insecutor,* aliaque a *Loquor, & Sequor.* Eademque Proportione, qua *Posticum* per C scribitur, est in antiquo admodum Virgilii Libro Aen. 3.
Hospitium anticum Troiae --- In vno *Anticuum* duplici VV. Et vero C poscitur Origine: Priscianus enim lib. 14. ab *Ante* format *Antiquum* eadem fictura, qua *Posticus* a *Post.* Cyrilli Lexicum: Καλάθωσις, *Laquear, Lacunar.*

Cassiodorus: *Reliquae & Reliqui per C scribebantur: & sicut Relicuum, & Vacuus: sic Relicui, & Vacui. . . At nunc Reliquae, vel Exsequiae per Q scribuntur.*

Sic *Delicuum*, & *Deliquum* in Festo. In eius Epitoma *Aqupedius* pro *Acupedius*. Olim *Pequinia* post *Pecunia*. Thelesiae in Samnitibus Inscriptio pervetus:

LANARIAS. ET. QVAE. IN. IEIS

SVNT. SVA. PEQ. FECER

Altera apud Iouianum Pontanum libro 1. de Adspiratione:

SVA. PEQVNIA. FECIT

Y.

Y Graicorum nondum in aliarum literarum admissa consortium, priscum Latium V surrogabat. Quo exemplo sunt illa *Mustica*, *Corcura* in antiquo Liuiano Codice. *Corulum* Georg. 2. in antiquis Libris. Idem *Ludia*, *Murta*, *Cumba*. Aeneid. 3. in veteribus aliquot Codicibus: —— *Viridemq; Donusam*: in vulgariis *Donysam*. Est & *Donusa* in iis Taciti Libris, quos Leo Pontifex X. ab interitu vindicauit hac ipsa in Insula. Notat & in veterum Libris Cornutus apud Cassiodorum, *Suriam*, *Suracusas*, *Sumbola*, *Sucophantas: quod in nostris*, inquit, *corrumpi non debet*. Similiter *Xustici*, *Purrus*, *Sulla*, *Pituocampas*. Isidorus Hispalensis lib. 1. Orig. cap. 4. *T, & Z apud Romanos vsq; ad Augusti tempora non scribebantur: sed pro Z ss ponebant vt Hilarissat: pro Y vero I scribebant.* Equidem primulum V pro Y scriptum opinor: deinde victa opimitate literae susfectum gracile istud elementum. Hoc ipsum ex Velio Longo Lib. de Orthogr. paulo magis dilucebit: *Verrio Flacco videtur eandem esse apud nos V literam, quae apud Graecos Y. Namq; his exemplis argumentatur. Quod illi dicunt κύμινον, nos Cuminum: quam illi κυπάρισσον, nos Cupressum: illi κυβερνήτην, nos Gubernatorem. Necnon ex eiusmodi Thesem, Monoecem, Pelem, & similibus affirmat.* Ridicularium etiam cacoëthes surrepsit, vt passim V scribatur in voculis Graeciae, vbi I exile esse debuit. Patauij Inscriptio cum hac macula:

T. PVBLICIVS. PHRONYMVS.

X.

X *Litera vsque ad Augusti tempora non erat: sed pro ea Ch scribebant*, inquit Paulus Diaconus, cui Isidorus idem. Aut *GS* teste Diomede lib. 1. Qui male addit esse nomina, in quibus neque C, neque G possit proferri, vt *Nix*, *niuis*, *Senex*, *senis*. Nam falsum id in hisce rectis. Dictum enim fuit *Ninguis*, vt pluries aperimus, & *Senecta* dicitur, & *Senici* pro *Seni* Apuleio, in quibus C, ac G comparet. Tertio pro X scriptum veteribus *Conugs*, *Legs* testis est Victorinus. Idem notat Nigidium antiquitatis aemulatione non vsum X litera. Quae si sunt, apud Plautum, Terentium, & Augusto superiores X exulare debuerat. Aeque Saturnia illa Capri discretio: *Calcs dicendum, vbi materia est per C S: at cum pedis est Calx*. Res diuertunt, non scribendi rationes.

G quoque solum pro X fuit. Aemilius Macer in 16. Annalium: *Omnium nostrum neglegerit auctoritatem*. Ita Priscian. legit lib. 10.

Verum-enim-vero constat ante Augustum X fuisse vsitatissimum ex antiquissimis Nummis, ex columna rostrata Duillij, ex aeneis Legum tabulis Augusto longe superioribus, ex Cicerone in Bruto, & Oratore, vbi *Axilla*, *Maxillae*, *Taxilli*, *Vexillum*, *Paxillum*.

Parergon sit cuius volenti ex Plutarchi Marcello: Λόγχας τινὰς ἐδείκνυσαν, καὶ κράνη χαλκᾶ, τὰ μὲν ἔχοντα Μηριόνου, τὰ δὲ Οδλίξου, τουτέστιν Ὀδυσσέως ἐπιγραφάς. *Lanceas quasdam monstrabant, & ex aere galeas quibusdam inscriptus erat Meriones, quibusdam Vlyxes, seu Vlysses.*

S pro X fuit etiam. Silij iudicium subobscurum:

—— *Senonum de nomine Senae. Senones* autem quasi Ξένοι. *Praetestatus* in veteribus Inscriptionibus Cortynae: ΑΓΟΡΙΟΝ ΠΡΑΕΤΕSΤΑΤΟΝ Romae Inscriptio supra forum Traiani:

VITRASI PRAETESTATI

Sic *Esquilinus collis*, *lucus*, *Esquiliae* Varrone lib. 4. de L. L. ἀρχαϊσμός. Sic *Escendo* *Escriptum*, quae suis

suis vide locis. *Ascella* pro *Axilla* apud Marcellum Empiricum situm redolet, vt *Nepos pausillus* pro *Pauxillus* Afranio in Priuignon. Inde est *Iusta* pro *Iuxta* in quibusdam Virgilij Libris Aen. 5. —— *Horrificis iuxta tonat Aetna ruinis*, vt praeter alios agnoscit Carrion. Et Iulij Scaligeri vox est e primo de Causis L L. cap. 8. *Neque enim praepositio Iusta per hanc duplicem scribenda est.* *Seresco* primore breuicula apud Lucretium: —— *Dispassae in sole serescunt*. pro *Exsiccantur*: quia ex Graeco Ξηρὸν dissoluto ex Ξηρὸν scripsere veteres Latini *Serum* pro *Arido*, & *Serenum* scripsere pro *Sicca*, commodaque tempestate. Gifanius, & Lacerda eo paene mentem suam penetrarunt. Quo super in sua serie pluribus. In eodem Aeneidos tertio Libris aliquot est *Nason* pro *Naxon*. *Pistrix* ex *Pistrix* Graecorum, inquit, Priscianus. Ratio: quia Doras, & Aeolienses maxime secuti Latini: Dorum autem est Ὄρνιξ pro Ὄρνις. In muro Tergestinorum:

SIBI. VNIVERSOS· OBSTRINSERIT

In tabula pusilla duplex SS pro X apud Ful. Vrsinum:

IN. PROELIO. CONFLISSISSET

C T sextum in locum X subuenire. Apud Varronem lib. 3. de R R. cap. 3. *Omnia septa, afficta villae quae sunt.*

CS similiter loco X. *Escribere* in antiquis notes codicibus.

X loco non suo.

Porro hac in Vsum recepta duplici, *qui Nucs, Trucs, Ferocs in nouissimam literam dirigunt, peccant*, inquit Ter. Scaurus: *cum alioqui duplex sufficiat, quae in se C, & S habet.*

Liberalius quoque κακογράφοι sunt, qui ad X S apprimunt, vt Romae in aede S. Ludouico sacrata.

D. M.

TIMOTHEO. CANTABRIO

QVI. VIX SIT. ANNIS

Expressim enim *Vixisset* absque S Caesellius Vindex scribendum praecipit. Bononiae Inscriptio:

IMPVBERES. VTRIVSQVE. SEXSVS

Aeque vitiata sunt illa in antiquissimis legum Tabulis, *Maxsumus*, *Proxsumus*, *Dixserint*, *Faxsit*, *Deduxsit*, *Exsigatur*: hodieque talia non parce visuntur. Miror F A XSI T in lege Agraria a Q. Fabio posita. Romae in Lapide Tiburtio:

TEMPLVM. EXTRVXSERVNT. MAXSIMIANVS
& MAXIMIANVS

vna eademque Inscriptione. Inscriptiones variae V XS O R. Romae in Quirinali in aedibus Pomponij Laeti:

MILEX. CORTIS. PRAETORIAE

Ixi pro *Ipsi* tam rudis, & indocti visum est Augusto, vt legato consulari, cuius manu ita exaratum fuerat, successorem dederit, Sueton. in Augusto.

Z.

Z nec olim in Latio. Quinctil. lib. 12. cap. 9. *Iucundissimas ex Graecis literis non habemus vocalem alteram, alteram consonantem, quibus nullae apud eos dulcius spirant: quas mutuari solemus, quoties illorum nominibus*

nominibus vtiunt. ~ *Quod cum contingit nescio quomodo velut hilarior renidet oratio, vt in Zephyris, & Zopyris, quae si nostris literis scribantur, surdum quiddam, & barbarum efficient, & velut in locum earum succedent tristes, & horridae, quibus Graecia caret.* Hoc nomine Y *vocibus auia Latinis* pronunciatur a Terentiano. Ideo *Peregrinus* Max. Victorinus, Y & Z quibus non admissis scribendum sit *Depherus* pro *Zephyrus*, & *Hoelas* pro *Hylas*. Idem notat priscos in Latio *Messentium*, aut *Mesdentium* impressisse pro *Mezentio*. Vide Vel. Longum in Orthogr. Certe ex Graecorum Ζυγὸν fecere *Iugo*, ex Ζάκυνθος, *Sagunthus*. Cornutus apud Cassiodorum: *Z in antiquis Libris modo scripta est, modo non: sed pro illa duae SS ponebantur, vt: Crotalizo, Crotalisso: Malacizo, Malacisso, & his similia. Sed viderint illi, qui cum verbis integris Graecorum vti non erubuerint, erubescendum crediderunt literas Graecas intermiscere. Nobis satius est alieno bene vti, quam ineleganter nostra appetere.* Quae verbatim in suam Orthographiam transtulit Curtius Valerianus praetermisso verbo *Malacizo*. Notat & veteres ad Augustum vsque *Patrissat* scripsisse, non *Patrizat* Isidor. lib. 1. Orig. c. 4. nec paulo ante tacuimus.

Φ.

Varro: *Literarum partim sunt, & dicuntur, vt A, & B: partim dicuntur, & non sunt, vt H, & X. partim sunt, neque dicuntur, vt Φ, Ψ.* Constat ex huius absentia literae *Bruges*, in veteri Latio regnasse, non *Phruges*, neque *Fruges*. Similis fictura *Fni*, ex Ἔφυω.

Mantissa de Literis Claudianis.

Tacitus Annali vndecimo: *Quo exemplo Claudius tres literas adiecit, quae vsui imperitante eo, post obliteratae adspiciuntur etiam nunc in aere publicandis scitis per fora, ac templa fixo.* Quas tres? Digamma, Antisignia, seu Ψ, & Φ I ad Lipsium hic.

SECTIO SECVNDA.

Nullae Consonae Priscis geminabant.

SEMIVOCALES *non geminare diu fuit vsitatissimi moris*, inquit Fabius lib. 1. Institut. cap. 7. Κατολικώτερον, fundit Verrius Flaccus apud Festum in *Solitaurilia*: *Per vnicum L enunciari non est mirum, quia nulla tunc geminabatur litera in scribendo. Quam Consuetudinem Ennius mutauisse fertur; vtpote Graecus Graeco more vsus: quod illi aeque scribentes, ac legentes duplicabant Mutas, & Semi vocales.* Idem in Fragmento Farnesiano: *Torum vt significet Torridum, Aridum per vnicum quidem R scribitur: sed quasi duobus R R scribatur, pronunciari oportet. Nam antiqui nec Mutas, nec Semiuocales literas geminabant, vt fit in Ennio, Arrio, Annio.* Quare iidem *Arnni*, & *Aruntius* exarabant. Eundem repetit Morem Festus docens ex *Anno Anum* χρ... *διον*. Item in *Polet*, saepiusque. Idem docent Charis. lib. 2.

Romae in aedibus Episcopi Aquinatis:

SPERATO. FILIO. SVO.

Q. VIXIT. ANIS. III

TERA *in angurum libris scripta cum R vno*, M. Varro lib. 4. de LL. Vide seriem Alphabetariam contra Manutium.

Ex hoc more non geminantium olim Consonantium legitur ex XII. Romanorum tabulis:

QVI. FRVGES EXCANTASIT

Item: SIQVIS. OCCENTASIT

Item: MALVM. CARMEN. INCANTASIT.

In iisdem: LEGASIT, & LIBRAS. FARIS.

Liuius

Liuius Andronicus: *Topper facit homines veris fueris* pro *Verres fues*. Accius in *Helenibus*. Antiquitatem magis redolet quam *Hellenibus*.

Contra ab Enniano scribendi more sunt illa in editi Plauti Mostellaria: *Liberasso, Enicasso, Seruesso*. Ibidem: *Nihil me curassis*, &c. *Ne occupassis*. Ex veterum more rursus *Sustulo* pro *Sustollo* apud Charisium lib. 2. Ex eo in Longobardico Maronis Codice:

Velis, & ammonuit ——— pro *Vellis*. In aliis antiquis eius Libris:

Iamq́, fere sico subductae litore pupes pro *Sicco Puppes*.

Imo omnibus Virgilij Exemplaribus esse.

Parnasus vnico S testatur Pierius quod alioqui Latinorum, Graecorumque Consuetudini inimicum est.

Πάρνησος, *Parnassus*. Ex eo *Ab oloes* pro *Ab illis* teste Festo, eamq́ue Consuetudinem reponit. S autem non duplicandi peculiarem affert rationem Velius Longus: *Veteres neque quidem in his: Fuisse, Iuisse, Abesse, & similibus S gemmasse: adeo putarunt eam literam vel vnicam satis per se sonare.* Quae ratio si vim obtinet, cur Sicilicon superimponebant more, vt index esset essandi geminas? Certe illis fuisse *Iusi* vnico S Fabius nos docet. *Nisus* apud Velium Longum per eadem itans vestigia scribendum censuit *Comese, Suese*, Ex eo Latini ex φύλλον, *folium* deminute, & *Perigam* vnico R, de vtroque Festus.

Aletrij Tabula de marmore: ESE. IOVSIT.

Ibidem: HOROLOGIVM. MACELVM. BASILICAM.

In Agrariae legis fragmento: RETVLIT. REFERIVE. IVSIT.

In aliis: *Colega, Comodus Eficax, Ese, Immitere, Intromitat, Iuserit, Macelum, Philipi, Posidebunt, Profesos, Suma, Supelex*. Quare demicatus sum ista donati in Hecyram: *Remmotus secundum antiquas, qui omnes in verbis liquidas duplicabant.*

In compositis quoq; altera consonarum fuere contenti. Vnde antiqua fere Maronis Exemplaria Aen. 3.

——— *Pyrrhin' conubia seruas*, non *Connubia*.

Graecis vnico N contra Originem scriptum Τινέδιος pro Τεννέδιος Stephano credo. Certe Τέννης, a quo insulae nomen, scribunt pusilli in Homerum Commentarij. Aelianus in Politiis, Graeci reliqui.

VVARIVM habuit absens Consona Sicilicon. Mar. Victorinus in Orthographia: *Consonantes literas non geminabant, vt in his Annius, Lucullus, Memmius, & caetera his similia, sed supra literam, quam geminari oportebat scilicet Sicilicon imponebant.* Quod quid sit, vide inter priscas scribendi Notas.

Huic aduersatrix Consuetudini fuit illa Mario Victorino memorata in Orthographia: *Iidem voces, quae pressiore sono eduntur Ausus, Causa, Fusus, Odiosus per duo* SS *scribebant*. Fabius l. 1. ca. 7. *Quid quod Ciceronis temporibus, paullumq́, infra fere quoties S litera media vocalium longarum, vel subiecta longis esset, geminabatur: vt Cassus, Caussae, Diuissiones. Quomodo & ipsum, & Vergilium quoque scripsisse manus eorum docent.*

Longulas Vocales scribendi ratio.

QVINCTILIANVS lib. 1. c. 7. *Ad Accium, & vltra porrectas sillabas geminis, vt dixi, vocalibus scripserunt.* Victorinus: *Naeuius, & Liuius, cum longa sillaba scribenda esset, duas vocales ponebant.* Priscianus lib 1. *Antiqui solebant geminare eandem literam* II *& Maiius, Peiius, Eiius, scribere.* Vbi addit *Pompeij* olim tribus III. absolutum, idq́ue etiam Caesari artis Grammaticae doctissimo placitum, & a victore in arte Grammatica comprobari. Idem tradit lib. 7. cuius antiquitatis vestigium figit in his *Ij dij, Ijs dijs*. Idem Priscianus lib. 10. vetustissimis tribuit *Aiio*. Idem Priscianus in 1. Virgilij *Troiia, Maiia, Aiiax*. Romae in Monumento:

LIBERTIS. LIBERTABVSQVE. SVIIS

Sic *Maijor agit Deus* ———

&,

Troiiaque nunc stares ———

sic enim ista scribi per geminum II *ratio metri deposcit*, inquit Max. Victorinus, cui scribuntur, *Aiio, Troiia, Gaiius, Aiiax*. *Meicum* pro *Micum* apud Paulum Diaconum. Et hoc vetuste pro *Mecum*. Hac scribendi ratione vsum Ciceronem in *Aiiax, Maiia, Troiia* testis est Velius Longus. Fabius item lib. 1. c. 4. *Sciat etiam Ciceroni placuisse Aiio, Maiiamq́, scribere.*

Neque

Neque vero in hac incunda Antiquitatis orbita haerendum erat: nisi vir ter-maximus ca.5. & 8. de Recta Pronunciatione I. L. id negitasset, adseruissetque in Notis haec: *Dixi initio I non duplicari, & est id ex mente omnium literatorum, etiam ex Vsu: nisi quod interdum deuiat vnus aut alter lapis, vt ecce iste ab aeuo Augusti*: HERODIAN. PRAEGVSTATOR. DIVII AVGVSTI. Ex hoc more *Abala* ex *Aala*, *Mehe* ex *Mee*, *Mihi* ex *Mii* pro *Mi*. *VV* pro *V* in veterum Inscriptionibus: *Arbitratuu, Conuentuus, Domuus, Iuus, Muucius, Peculatus, Vuti*.

In Nummis: FAVSTVS FEELIX. In Lapide: SEEDES

Cur non aequiter vltima scribitur? In altero Aletrij:

L. BETILIENVS. L. F. VAARVS

Ab hoc more posteri recessere. Velius Longus: *Nam nec Accium secuti sumus semper vocales geminantem, vbicunque producitur sillaba: quoniam expedita debet esse conditio scribendi.*

Longioris sillabae indicium in exarando alterum Apex est, de quo Terentius Scaurus: *Cum alioqui adiecto, vel sublato Apice longitudinis, & breuitatis nota possit ostendi. Apex linea transuersa vocalibus longis super-imposita.* Exempla: *Docēmus, Audīmur, Totiēs, Quotiēs, Vīsum.* Pariter super hoc audi Fabij iudicium lib. 1. cap. 7. *Longis sillabis omnibus apponere Apicem ineptissimum est: quia plurimae natura ipsa verbi, quod scribitur, patent.*

I quoque producti nota porrectius notabatur, vt in supera Inscriptione, & ea, quae Romae in burgo sancti Petri:

LIBERO. PATRI. Romae altera:
PORTII QVCILLII. LVCILLE
VITRASI PRAETESTATI

Idem Romae ante aedes Caesias: CVRATOR ALVEI. ET. RIPARVM. TIBERIS ET. CLOACARVM. VRBIS. TERMINAVIT RIPAM R. R. PROXIMO CIPPO. P. CCCLXXXVII. S.

Fabius lib. 1. cap. 4. *Atque vt vocales iungantur: aut enim vnam longam faciunt, vt veteres scripsere, qui geminatione earum velut Apice vtebantur: aut duas: nisi quis putat etiam ex tribus vocalibus sillabam fieri, quod nequit, si non aliquae officio consonantium fungantur.*

NOTA saepe etiam geminum II pro E fuisse. Quo ex more sunt illa Inscriptionum veterum: ANNAIIA, AVRELIAII, GALLAII, CARCHIIDON, CLIIMIINTI, COCCIIIVS, DII IIVS, IIT pro *Et*, FIICIT, FIILIX, HIIDISTVS, MIISIBVS, pro *Mensibus*, SIIVIRI, VIIRVS pro *Verus*, BIINII.

Sic Mediolani in D. Lucae coenobij limine:

D. M.
L. M. VA
LIIRIANV
S. C. SIIXTILI
O. TIIRIOLO. P
ATRII. IIT. SIIX
TILIVS VIIVIR
VS. P. BIINII
MIIRVNTI

I breuiculum geminant Inscriptiones parcae, vti vides. Adde Ad Tabernas Montanas:

VOGESO. MACXIIMINVS

Idem Castali in Hispania:

D. M. S.
MEMMIAE. CARETOSAE
VIC. ANNIS. LXXXX. M. III
F. F. PIENTISSIIMI

EI quoque pro I longo fuit, quo de suo mox loco: Contenti erimus Monumenti frusto:

MONVMENTVM. FECIT. SIBI. ET. SVEIS
In XII. ROGVM. ASCIA. NE. POLEITO

SECTIO

SECTIO TERTIA.

Vocalium prisca Demutatio,

seu

ΜΕΤΑΣΤΟΙΧΕΙ'ΩΣΙΣ.

A PRINCIPIS sonorae maiestas in his atteritur per E rescriptis: *Defetiscor, Defetiger, Depetiscor, Depectus, Aequipero, Sepero*: quae per E scribenda censent Palmerius in Spicilegiis, Carrion lib. 2. Emendat. cap. 5. alij. Duobus postremis reliqua sunt infrequentiora.

A pro E positum in *Euganeis* Aen. I. Sic enim appellitati, quod εὐγενεῖς. Plin. lib. 3. cap. 20. *Praecellentesq, genere Euganeos, inde tracto nomine.* Videsis Siliana nostra, & anteriora.

E τῶ A surrogatum.

Olim *Edor* pro *Ador*, Origine ab *Edendo* patrocinante scriptum. Festus, qui Catoni *Recipiem & Attingem* imputat. Fabius lib. I. cap. 7. *Quid? non Cato Censorinus Dicam, & Faciam, Dicem, & Faciem scripsit, eundemq, in caeteris, quae similiter cadunt, modum tenuit? Quod & ex veteribus eius Libris manifestum est, & a Messala in libro de S litera positum.*

Halitus, Anhelitus Priscian. notat lib. I.

Priepus, ὁ Πρίηπος pro *Priapus*. Albae Iuliae Inscriptio:

PRIEPO

PANTHEO

Attici Λεώς pro Λαός. Iones Γέμμα pro Γάμμα. *Subtel*, τὸ κοῖλον τοῦ ποδὸς, Priscian. lib. 5. ex eo quod *talo* pars proxima. Sexcenta paria in hoc Orthographicorum opere.

Beculeus κέντρον μελίσσης Vett. *Glossae* pro *Aculeo*. Nimis molliter.

E loco I.

Leparenses pro Liparenses, Festus.

Fabius lib. I. cap. 7. *Sibe, & Quase scriptum in multorum Libris est: sed an haec voluerint Auctores, nescio. Titum Liuium ita hu vsum ex Pediano comperi, qui & ipse eum sequebatur. Haec nos I litera finimus.* Idem cap. 4. *Quid? non E quoque loco I fuit? vt Menerua, & Leber, & Magester, & Diioue, & Veioue pro Diiouis, & Veiouis?* Graeci Πλέκω, Latini *Plico*.

In Kalendario vetere SACRVM. SPEI

SALVTI. DEANAE

pro *Dianae*. Sic *Leparenses* pro *Liparenses*, *Amecus* pro *Amicus*. *Pectenatum tectum* recte scribit de Veterum sententia Festus. Frustra solicitant, frustra per I scripturiunt, qui sensum suum nobis pro regula venditant.

Aletrij Tabula de marmore:

FISTVLAS. SOLEDAS pro *Solidas*.

Ibidem:

BASILICAM. CALECANDAM

SEDES. LACVM. BALNEARIVM

pro *Calicandam*, calce liniendam. Item Festo *Aedificia calicata*: si modo rectum. In rostrata illa nobili Duillij columna CEPET. PVCNAVET pro *Cepit*, *Pugnauit*. *Dissensus* pro *Dissensus*,

E &

& hoc pro *Diſſus*, rurſusque hoc pro *Diſſſus*. *Fendo* priſcis, quod nepotibus *Findo*. In XII. Tabulis.

DIFFENSVS. ESTO

Gloſſae veteres: *Infindit*, Σχίζει, διατείνει. *Fendo* meminit Priſcianus lib. II. cap. 3.

Redargueſſe pro *Redarguiſſe* fuit Scipionis Africani. *Me* pro *Mi* tertij caſus fuit. Ennius lib. 2.

Siquid me fuerit humanitus, vt teneatis.

Lucillius: *Nunc ad te redeo, vt quae res me impendat, agatur.*

Inſcriptio prope Aemiliam intra aedem S. Secundi:

IOVE

OPTVMO

MAXSVMO

T. PETTIVS T. F. T. N

D. D. L. M

Alia ad portam Capenam, in qua Scipionis laudes:

DEDET. TEMPESTATEBVS. AIDE. MERETO

pro *Dedit Tempeſtatibus aedem merito*. Ibidem *Fueſe*, *Fuet*, pro *Fuiſſe*, *Fuit*. Tabula marmorea Eborae COMPETALIBVS pro *Compitalibus*. In aliis: *Aedetus* pro *Aedituus*, *Condedit*, *Fecet*, *Flameni*, *Lepedi*, *Macercam*, *Meneſtrator*, *Metbrae*, *Pontefecum*, *Reddedit*, *Sacreficium*. Briſſonius notat ex L. 27. D. de Euictionibus in Pandectis Florentinis *Noxale* pro *Noxali*: *Defenſione* pro *Defenſioni* L. 39. §. 1. D. de Noxalibus.

Exceptione pro *Exceptioni*.

Sic *Armeas*, *Armeilas* pro *Armiis*, *Armillis* dixere veteres. Inde ſunt in Trebellio *Apenarij* ex *Apinis*. Vetus Epigramma:

HIC. POSITVS. EST. ANTIOCHOS. CANDIDATVS. PREMECER.

E locum O inuaſit.

Priſcianus lib. 1. teſtatur veteribus ſcriptum *Compes* pro *Compos*. *Apellinem antiqui dicebant* pro *Apollinem*, inquit Feſtus. Dores Ἀνδρεφόνος pro Ἀνδροφόνος. Item ad imaginem Graecanicae αὐξήσεως *Memordi*, *Peposci*, *Spepondi*, pro *Momordi*, &c. Gellius, ac Nonius.

Dermio ἐκ τῶ δερμάτων priſci ſcripſere, *Dormio* nepotes. Iidem maluere *Pecudes* ex Πόκος, Πόκαδες.

Ὀλέσιον Dioſcoridi lib. 4. quod ex Etymi ratione ſit Ὀλόσιον. *Helus*, *Heluſa*, *Hemona*, *Hemo* pro *Holus*, *Holera*, *Humana*, *Homo*, Feſtus. Adde ſingulatim veterum teſtimonia: turgebit opus.

E pro V.

Priſcianus lib. 1. *Auger*, *Augeratus* pro *Augur*, *Auguratus*.

In

In Antiquitatis promtuario Romae Inscriptio ad D. Petri:

DEO FVLGERATORI
ARAM
ET. LOCVM HVNC
RELIG
EX ARVSPIC. SENT
Q. PVBLICIVS. FRONT
POS. ET. I
D. D

Iterumque in Quirinali Romae in vinea Card. Carpent. *Fulgeratoris.*

E pro Y.

Graeco surrogauit aetas sequior annotante elegantissimo Claudio Salmasio ad Spartianum ex veteri Tabula Pentingerorum.

Cenocephali pro *Cynocephali*, *Polepticha*, pro *Polyptycha*.

I binocalis primae locum insedit.

Vt *Laedo, Collido: Caedo, Concido:* sic olim *Pertisum, Distisum* pro *Pertaesum, Distaesum* scripta notant Festus, & M. Tullius. Idem Festus producit ex Ennio *Consiptum clauis* pro *Consaeptum.*

Obsipio veteres pro *Obsaepio.* Caecilius Hymnide:

Habes Miletida: ego illam huic despondebo, ex nato saltum obsipiam. Ita factum *Pridie* quasi *Praedie.* Ita *Exquiro, Inquiro.* Plautus immutatum scripsit *Exquaere.* Ita *Sempiternus* pro *Sempaeternus. Priuilegium* ex *Praeuilegio* nonnulli volunt. Formiis in Transtiberina:

QVOD. PRAEVILEGIA. EORVM. NON. MODO
CVSTODIERIT. SED. ETIAM. AMPLIAVERIT

 Videtur

Videtur autem *Prium, Singulus*, ducis esse, ac ductantis exercitum, ex eo, quod *Praeivit*.

I pro E.

I cum E magnam habet communitatem, inquit Varro lib. 5. de L L. Magna scribendi, ac pronunciandi affinitate, & commercio alteram in alterius locum immigrare tradunt Gellius lib. 10. cap. 24. Donatus in Phormionem, passim Festus, ac Fabius. Igitur I pro E in subiectis. *Mios, vel Mius* veterum fuit pro *Meus*. Notant Charisius, Celsus, Priscianus.

P. Victorius comperit in veteribus Ciceronis Libb. *Et sis in tuis multo minus diligens, quam in miis*, ita inquit lib. 13. ad Atticum. Item ex Epistola ad Catonem: *Nil potest esse laudabilius, quam ea tua oratio, quae est ad me perscripta a miis necessariis*.

Velius Longus legit apud Terentium:

Atenim istoc nihil est magis Syre miis nuptiis aduorsum.

Idem antiquis tribuit *Commircium, & Mircurius per I, quod mirandarum rerum esset inuentor:*

Verberit pro *Verberet* in Lege Romuli apud Festum verbo *Plorare*. Tabula ex aëre Firmi in Piceno:

L. PESCENNIVS. T. F

MIRCVRIO. DONO. DEDIT. MERETO

In variis item Inscriptionibus, *Ardiatina, Ariola, Cauias, Cimitarium, Exiat, Filicula, Oblaquiatio, Pontifix, Quirilla, Sicet, Vinsae*. Iones Ἐπίςιος pro Ἐφέσιος.

Sic hodie apud Prudentium lib. 2. contra Symmachum eduns:

Impediat sentix scelerum peccamine crebro.

Sic & veteres Glossae.

I pro O.

Diequinti, Dienoni, Diepristini, Diecrastini, Dieperentini, Dieproximi, pro *die quinto*, & sic de caeteris. Vide a Gellio memorata ex Antiquitate lib. 10. cap. 24. quamuis ampliter.

Sispitem Iunonem dixere veteres, auctore Festo, pro *Sospitem*.

I pro Oi, vel Oe.

posuit aetas sequior. Spartiani editio Mediolanensis *Picilen Tempe vocaret* pro *Poecilen*. Sidonio Apollinari *Mirae* sunt *Moerae*, Μοῖραι: Ausonio *Solicismus* Σολοικισμός, quod non tam versui, quam aetatis suae Consuetudini indulsit. Sic in vetustissimo Libro Rhetorices ad Herennium, constanter scriptum inuenit politissimus Claudius Salmasius, ex Puteanorum bibliotheca: *Synaliphe* pro *Synaloepha*. Sic *Metici* pro *Metoeci*, Μέτοικοι apud Sidonium Apollinarem. Sic vetustis Martyrologiis est *Cimiterium* pro *Coemeterium*. Sic apud Capellam *Auledus* pro *Auloedus*. Glossis *Tragidi* pro *Tragoedi*: veteri Epigrammati *Idipus* pro *Oedipus*: *Haec fecit thalamos Idipum conscendere matris*. Apud Cassiodorum *Inonians* pro *Oenonians*.

I pro V.

Simus, pro *Sumus* scripsere quondam Messala, Brutus, Agrippa teste Mario Victorino, & Augustus apud Suetonium. Inscriptionibus sunt *Contibernalis, Etrisci, Manibiis, Reciperatis*. Sic fit *Simile* ex *Simul*, vt a *Flexu Flexilis*.

I loco Y.

Βίβλος pro antiquato Βύβλος: *Tibris* pro *Tybri*: *Silua, Sillaba* pro *Sylua, Syllaba*. Ita bifariam scripsere Graeci Τρίζω, Τρύζω, Σκίφος, Σκύφος.

O, τὸ Au

ampla de possessione deturbauit. Claudius octauo Historiarum: *Flacco Opsicatur* pro *Auspicatur*. Eadem

Eadem imagine *Plostrum, Clostrum, Codex, Sodes, Origa. Sodes, Si audes, Lotus, Cotes, Clodius, Corus, Rodus* Festus: *Penum antiqui Codam vocabant* pro *Caudam*.

Plin. lib. 11. cap. 52. *Oricularum magnitudo loquacitatis, & stultitiae nota est*, pro *Auricularum*.

Prisciani lib. 1. *Aula* priscis pro *Olla*: ex quo Plauti *Aulularia*, & Festo *Aulicoqua exta*, quae in olla cocta.

Dehorire pro *Dehaurire* scripsit Cato.

Orata pro *Aurata* Macrob. lib. 2. cap. 11. *Sergius Orata cognominatus est, quod ei pisces, qui Auratae vocantur, carissimi fuerint.*

Recte igitur Pausaniae in Phocicis scriptum Πῶρος οἰκία Κυρλωαῖος: aeque recte ab Eusebio pro eodem Παῦρος: praesertim cum a Graecis scriptoribus sua sit Eusebius mutuatus: qua causa, quae commemorat propria nomina, ab aliorum auctorum scriptione persaepe diuertuntur. Sic *Colis, Colei* ex Graecorum Καυλός, aut Dorico Κωλός. *Osculari* in vsum venit, cum fuisset *Ausculari* prius, Festus.

O pro E.

Quinctilianus lib. 1. cap. 7. *Quid dicam Vortices, & Vorsus, caeteraq́, ad eundem modum, quae primo Scipio Africanus in E literam secundam vertisse dicitur?* Charisius lib. 2. *Non quia negem Votarios pro Veturios, & Vorsus, & Olls, & contra dictum esse.* Post paucula: *Osceatinis, & Marrucinis esse moris E literam relegare, O videlicet pro eadem litera claudentibus dictionem.* Priscianus lib. 1. *Antiqui quoque Amplocti pro Amplecti dicebant, & Animaduorti pro Animaduerti.* Sic a *Tegendo Toga*. Apud Cornutum *Votare* pro *Vetare*, & *Conuollere* pro *Conuellere*. Sic ex *Pendeo, Pondus*: *Diuerto, Diuortium*.

Marius Victorinus *Voster, Vortit* reiicit, vt vetustiora, & similia, quae per E scribenda praecipit. Quae tamen passim occurrunt in Plauto. *Et Verticosus* omnes scribunt: per E *nemo hercule, nemo*. M. Cassiodorus in Orthographia: *Vostra olim ita per O, hodie per E. Vt, Aduorsa, Aduersa: Peruorsa, Peruersa: Votare, Vetare: Vortex, Vertex: Conuollere, Conuellere: Amploctere, Amplectere.*

Sic *Modium* ex *Medio* fieri reor, & *Rhoesum* Latinorum ex Ῥῆσος Graecorum adsciticia vocali altera. *Officium, Officiosus* ab *Efficiendo*. Vide Seriem Volumine II. in *Lagena*.

O loco V.

Quinctilianus supra: *Nostri praeceptores Ceruom, Seruomq́, O, & V literis scripserunt: quia subiecta sibi vocalis in vnum sonum coalescere, & confundi nequiret: nunc V V gemina scribuntur ea ratione, quam reddidi.* Haec capite septimo: ista quarto: *Quid O, atque V permutatae inuicem? vt Hecoba & Notrix: Culchides, & Pulyxena scriberentur. Ac ne in Graecis tantum id notetur, Dederont, ac Probaueront. Sic Ὀδυσσεύς, quem Ὀλυσσέα fecerunt Aeoles, ad Vlyxem deductus est.* Spoleti quaedam literata Lamina eadem docet vtcunque:

DEDERONT. PROBAVERVNTQ.

Forte vox altera ex Quinctiliano corrigenda. Aletrij in Lapide:

SCRIPTA. SONT

Lamina Spoleti altera sub moenibus:

FACIONDAM. DEDERONT

In similibus Inscriptionibus, *Aorelius, Edocatus, Flouium, Intoleront, Poblicus, Primitiuus, Sont, Spirito, Tolit* notes.

Terentius Scaurus in Orthographia *Equom, Auom, Seruom* veterum ignorantiae tribuit. Audax censura! Talium en tibi digeriem, an rectius congeriem? *Adolat*, κολακεύει. Adolatus, κολακευθείς, Glossae. *Adolabilis* Ennio: *Huic est animus propitiabilis, ira & adolabilis*.

Baiolare pro *Baiulare* in MSS. duobus Plautinis exemplaribus fuit, Gruteri bona fide.

Colpa apud Mar. Victorinum, & Priscianum lib. 1.

Com antiqui pro *Cum* teste Prisciano lib. 14. Ex hoc apud Ter. Scaurum in Orthographia *Mecom, Tecom, Secom*.

Consol pro *Consul* Velio Longo in Orthogr. Inscriptioni ad portam Capenam repertae anno M. D. XVI.

CONSOL. CENSOR. AEDILIS. HIC. FVET. A

Dauos in Terentio.

Diuom

Diuom pro *Diuum* casu pluratiuo in castigatioribus Maronis Libris:
— *Inclementia Diuom*
Has euertit opes — Nemausi Epigramma:

FVLGVR
CONDITVM
DIVOM

Duom pro *Duum*: ex quo *Duomuir* Coranae Inscriptioni est.
Fonus pro *Funus* Origine poscitur, φόνος. ita infuisse XII. Tabulis Victorino credo. Alij etiam *Founus* scriptum volunt.
Hercolem addit Papirianus in Orthogr. & Priscian. lib. 1. repraesentat Metis Tabula aedium Clerenantiarum:

I. O. M
IVNONI. MAGNAE
HERCOLI
ET. GENIO. LOCI

Euolsam vetustissimus Vrsini Liber habet lib. 2. Tullij de Natura D. Suffragatur Fabius.
Hoc pro *Huc*. Festus: *In aduerbiis per V, O plerumq́, maiores ponere consuetos. & sic pro Huc, Hoc veteres dicere solebant, sicut pro illuc, Illoc dicimus.* Notat Seruius ad octauum Aen. veteribus vsitatum. *Hoc* pro *Huc* Mar. Victorinus.
Indostruum Festus.
Magistratos Nauebos sunt in columna Duilliana.
Moles παρὰ τὰς μύλας.
Piacolom e XII. Tabulis affert Victorinus.
Poblicum Papirian. lib. de Orthogr. Curtius Valerianus, Priscianus lib. 1. Ex eo *Poblicola*, siue *Poplicola*.
Volgus in MSS. Liuij peruetustis. Lib. 23. *Hinc non apud volgum modo fides fuit.* Notat & Priscianus lib. 1. Passim ita Comici.
Volteius, Volcanius, Volturnus apud Fuluium Vrsinum in Ciceronem.
Volop pro *Volup* Naeuij est in Agitatoria.
Volnus pro *Vulnus*. Quo super audi M. Cassiodorum: *Itaq, quod ante scribebatur per V, & O, per duo V V modo scribere noui his recte undo scribendi per vias certissimas inuestigata esse videtur: & ideo praesens opus non desit directum, vt Volnus, Vulnus.*

V loco A.

Tripudium ex *Pauio*. At ex eo Lucillius lib. 2.
——— *Palmis depauit me miseram.*
Scalpo, *Sculpo*. Plauto *Sculponeae*.

V pro B.

Vulga pro *Bulga*. Nonius ex Lucillij lib. 2.
——— *In vulgam penetrare pilosam.*
Varro Sexagesi: *Eo vt viaticum ex arcula adderem in vulgam.* Pandectae Flor. lib. 28. *SiVi vel aliis adquirere possint*, pro *Sibi*. Ibidem: *Venigna interpretatione. VideVatur AlVescente coelo*, pro *Albescente*. *Tribus verVu testiari.*

V.

Idem tamen Nonius ex Auctoribus iisdem alios profert locos, in quibus *Bulga* inconstanter ab iisdem scribi *cras credam, hodie nihil.* Et Pisanis inest Pandectis *Fauia lex*, & actio *Fauiana*, pro *Fabia*,

Fabia, Fabiana. Inibi calamo agresti *Coniuere, Coniuentia* pro *Conbibere, Conbibentia*. Item lib. 50. ϖ. tit. 16. de verb. 1. CVI. REI. DOLVS. MALVS. AVERIT. AFVERIT

Item *Viduum* pro *Biduo*, *Corporis muccillitatem*, *Vaiolat* pro *Baiulat*.

Romae e regione domus Cardinalis Sermonetae ad Tiberim:

IVNONI

GAVIAE. ALBANAE

SACRVM

Pro *Gabiae*. Neque probauero legentes Verrina 4. *Indicibusq́, Nobu* pro *Nouus*.

Ecquid his facias? Romae apud Gentilem Delphinium:

VNDIS. CYANEIS. DONVM. PLACAVILE. FECIT pro *Placabile*.

Romae in S. Ambrosio:

COIVGI. DIGNISSIMAE. ET. INCOMPARAVILI

In Ovidij Hellenticis: *Lubricus & spinâ nocuus non Gouius vna* pro *Gobius*.

Augustae Taurinorum: C. VRVINVS. C. F.

In Tabulis S. Gregorij *Deuitorem, Vueribus* pro *Debitorem, Vberibus*.

Lexico Cyrilli putato: *Ἀγαρχύ, Hoc linamen*. Ibidem: *Ἀποδέρω, Discorio, Degluuo* pro *Deglubo*.

In pauimento S. Praxedis:

ACERVVM. LVCTVM. MIHI. DEMISISTI. DVLCISSIMA. CONIVX pro *Acerbum*.

V pro E inuenies in Orthographia Gerundiorum, estq́; in *Vlciscor*, cui Origo ex Ἐλκύσκω.

V pro J.

Carnufex in Comoedia crebrius arena.

Fuo (ex φύω) vnde *Fuat* pro *Fio*. Vnde *Insit, incipit* Lucretio: — *Caput erigere insit*.

Superlationes: *Optumus, Maxumus, Pulcerrumus, Iustissumus* apud Velium Longum in Orthogr. *Pessumus* Prisc. lib. 1. De quibus omnibus nota vocem Fabij de duobus expressam lib. 1. cap. 7. *Etiam Optimus, Maximus, vt mediam I literam, quae veteribus V fuerat, acciperent, C. primum Caesaris Inscriptione traditur factum*.

Vel. Longus supra: *Nos vero postquam exilitas sermonis delectare coepit, vsque I litera castigamus illam pinguitudinem*. Item *Licinius Caluus Optimus Maximus scripsit, non vt nos per V literam*, inquit Victorinus. Vide Terent. Scaurum, & Cassiodorum. *Proxumus* ἀρχαΐζων Crispus l. 3. *Non tu scis, siquas ignis aedis cepit acriter, haut faciles sunt defensu, quin & comburantur proxumae*.

V pro I Georg. 1. *Mollibus in pratis vnctos saluere per vtres*. Ita legit Cledonius in Arte pro *Salire*. & Consentius: *Desiluit Turnus* — pro *Desilijt*.

V pro O.

Acherum, Acherunte. Priscianus in 3, legit *Acherunte profundo*, & *Acherunthe iacentem*. Quem morem rusticum appellitat.

Culchides pro *Colchides* habuisti ex Fabio lib. 1. c. 4. & *Pulyxena* pro *Polyxena*.

Cunchen, Cungrum, Huminem, Funtes, Fruntes priscis dat Priscian. lib. 1. Certe *Fons* ad *Fundendo* Festo aperitur. Notat ex Ennio Charisius: *Rurescant frundes*.

Fretu pro *Freto* legit ibidem Priscianus Lucretij e libro primo:

Angustoq́, fretu rapidum mare diuidit vndis.

I ad sexti casus Variantiam.

M: FRVNTONI. EVPOR, in agro Arelatensi Inscriptio.

Praestu pro *Praesto* scripserunt Curtij Valeriani testimonio, quod vetat Beda:

Rutundus, Putitius, Sumnus pro *Rotundus, Potitius, Somnus* habes in Farnesiano Festi fragmento.

Sacerdus

Sacerdus pro *Sacerdos* in antiquo marmore in aede S. Martini in Montibus

SACERDVS. DEI. BRONTONTIS

Secondus pro *Secundus*, Inscriptio Iaderae in Dalmatia.

Suitulo(vnde *Suituli*) pro *Suitollo*, Charisius lib.2.

Sic *Abitulo*.

SOMNV quod in MSS. antiquioribus Varronis de RR. inuenit Victorius vitio tribuit nos victoriae, rectaeque scriptioni.

SVLCVS ex ὁλκός, Festus.

TRVX decisum ex *Atrox* Passeratius opinatur.

V intercalarium etiam aeuo priscorum fuit. Notat Victorinus *Alcumaeon*, *Alcumena*, *Tecumessa*. *Durauit hoc scribendi genus, donec Iulius Caesar, qui Vopiscum, & Strabo, qui & Sesquiculus dictus est, primus de Tecmessa scripsit tragoediam suam, & in scena pronunciari iussit.* Sic forum *Bouarium*, & *Bouum* pro Boum scripsere. Sic *Aesculapius*, *Hercules* cum Graecis sint Α'σκληπιός, Η'ρακλῆς.

SECTIO QVARTA.

Consonantium prisca, & Antistoecha Demutatio.

B In locum C inuasit in antiquissimo Virgilij Codice Aen. 3.

Obcurrit veterem Anchisen ———

Sic *Suburram* a pago *Succusano* dictam esse ait Verrius, olimque *Sucurra* pro *Suburra* notat Varro lib.4. de LL. Estque illa Fabij vox lib.1.cap.13. *Suburra cum tribus literis notatur, C tertiam ostendit.* Scilicet SVC Sic Antiquitas quando robur suum contra posteritatis violentiam contutatur.

B pro D. *Bes* olim *Des*, Varro lib.4. de LL. Idem lib.6. *Ambagio, Abagio, Adagio*.

B loco P.

Boblicola prisci scripsere teste Scauro, pro *Poplicola*. *Burrus* pro *Pyrrhus*. Et hanc antiquissimam esse pronunciationem ex Quinctiliano Priscianus adserit. Sic Latini *Buxum* ex πυξῷ tornauere.

Balaena ex φάλαινα. Festus: Balaenae nomen a Graeco descendit: hanc illi φάλαιναν dicunt antiqua Consuetudine, quâ πυῤῥὸν *Burrhum*. *Obtio* pro *Optione*. Albae Iuliae:

GENIO
TIB. CLAVDIVS
MANSVETVS
OBTIO

Suidas similiter Βισάκια τὰ παρ' ἡμῖν πισάκια λεγόμενα. Vt autem *Balaena*: sic Α'μέρυσθ- pro Α'μφρυσθ-, Stephanus.

B loco Flatus asperioris *Belena* ante ex Prisciano.

B pro V.

Bilis pro *Vilis*. Poëta vetus:

Horumce parentum est vita bilis liberis.

Bedae distinctus est: *Bile, si fel significat per B: si abiectum aliquid, quod est vile, per V scribendum est.* *Baccha* pro *Vacca* est in Glossario Stephani. Inscriptio in foro Rhegino PELBEM. AEREAM pro *Peluem*.

Albeolus

Albeolus pro *Alueolus*. Pro *Cauea*, *Cabea*, *Cabia*; *Gabiola*, Gallicè *Geole*, *Gabiolarius*, Gallicè *Geolier*.

BIX. ANNIS ⚹ CI. Inscriptio, quae Metis apud Petrum Lepidum, Romae in domo Lucij Muratae: FL. PROBINCIA. FECIT

—— *Bascones armipotentes* ex vetere Poëta legas apud Mar. Victorinum libro de Metrorum ratione: passim *Vascones*. Verum senescentibus Latinis literis talia non sine mendo inarata. *Bobis* pro *Vobis*, Pand. Florentinae a Taurellio inuocatae. Ibidem: *Curatorum ope iubantur*, pro *Iuuantur*. *Vbas duracinas*, *Vibebat*, *Cabillatio*, *Negatiba verba*. Alibi *Inbentio*, *Minerba*, *Olibeto*.

Sunt & veteres Inscriptiones adhoc exemplum in quibus *Abe*, *Adsignabit*, *Consecraberunt*, *Dedicabit*, *Impetrabit*, *Procurabit*, *Albei*, *Atabus*, *Baleas*, *Bela*, *Benantia*, *Beneficio*, *Berua*, *Biba*, *Bibas*, *Boltinia*, *Curbati*, *Flabialis*, *Inbicto*, *Iubentutis*, *Lebo*, *Octabius*, *Se bibus*, *Se bibos*, *Sebera*, *Seberus*, *Serbus*, *Sibe*, *Berbecem*, *Biba*, *Bibi*, *Bibo*, *Bibus*, *Vniberſa*, *Vniberſus*, *Beneficio pro Veneficio*. Suidas: Κόρβες γὰρ τοὺς κόρακάς φασι Ῥωμαῖοι. Idem: Βεστιάριον παρὰ Ῥωμαίοις τόπος, ἔνθα ἡ ἀναγκαία ἀπόκειται ἐσθής. *Corbos, seu Coruos enim dicunt Romani. Bestiarium, seu Vestiarium apud Romanos locus, vbi necessaria vestis reponitur.* Idem: *Bestia, seu Vestes apud Romanos, vnde & Bestiarium proprium dicitur, vbi vestes regales custodiuntur.* Prudentij in Romano nouior editio: *Verbece caeso fumet vt caespes meus*. Moschopulus: Βέστια παρὰ Ῥωμαίοις, τὰ ἱμάτια· ὅθεν καὶ Βεστιάριον κυρίως, ἐν ᾧ τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα φυλάσσονται. Sic apud Mauricium Imp. Βικάριον pro *Vicario* legas.

Sic *Bibilles*. δίμαλλοι in Philoxeni Glossis non *Biuilles*, vti parum considerate corrigunt. Ibidem *Bispelliones* rectissime, non *Vespillones*, quod reponunt. Neque vt praua iudicetur scriptio vel hilum me mouet secunda sillaba, qu praenotarium, *Deana*, *Menerua*, *Magester* olim scriptitatum. *Adulterina clabu* in Lexico Cyrilli, vt putant, pro *Clauu*.

Solinus cap. 19. *Ilba* pro quo *Ilua* Maro, Silius, Plinius. *Parba*, *Olibetum*, *Silbula* in Tabulis Gregorij M.

B intercalare in *Comburo*, quod absque eo M combinato praefert Inscriptio vetus:

PICEM. CANDENTEM
PECTVS. MALVM. COMMVRAT

Intercalare quoque in *Sobrinis*.

C pro G.

C pro G *frequenter ponebant antiqui*, ait Festus: vnde *Cluma* pro *Gluma*. *Fricora*, *Virculta* in optimo Varronis de R R. Libro annotat P. Victorius. Festus *Prodicium a Prodicendo* figurat.

Ceres a Gerendo. Arnob. lib. 3. *Terram hanc alij, quod salutarium seminum frugem gerat, Cererem esse pronunciat.* Cicero 2. de Nat. D. *A gerendis fructibus Ceres tanquam Geres: casuque prima litera immutata, vt a Graecis.* Var. lib. 4. Quo de more pluribus supra, vbi τοῦ G defectum fuisse Latium ostendimus. Ex eo more in Duillij rostrata columna LECIONES, & MACISTRATOS legere est.

Buslidianus Liuij Codex: *Vt in te hac via crassaremur*, pro *Grassaremur*. Sic *Cneius*, *Caius* ex antiquitate accepta sunt pro *Gneius*, *Gaius*. Inscriptionum in Oceano hi sulci: *Aucustalis*, *Cartacinienses*, *Macesterium*, *Cemina*, *Incenuus pro Ingenuus*, *Primicenius*, *Vercilia*. Var. lib. 4. de L L. *A gerendo Gertibulum, vnde Cartibulum post dictum.* Γράσις, & Κράσις Graecis, Γαμψός, & Καμψός.

Cui Varroni eadem placita est commutatio in *Gladio a Clade*. *Gladium a Gelu*, quod priscis Siculis *Gela* dicebatur, teste Stephano dictum remur: nam ferro candenti rigorem inducit gelida.

ARCENTARIVS pro *Argentarius* veteri Epigrammati est:

CONSVLAT. V. M. F. STILICHONIS
SECVNDO. C̄C. DEPOSITVS. PVER
HELIAS. ARCENTARIVS. SEPTIMV
KAL. NOBEMBRES. DIE. BENERIS:
ORA. QVARTA

Ex *Heliae* nomenclatura non minus antiquum videtur: antiquo tamen more & Orthographia Antiqua elucet in his: *Arcentarius*, *Septimu*, *Nobembres*, *Beneris*, *Ora* pro *Hora*: Vetustissimi enim in Latio more Aeolum non inspirabant vocalibus. Claudius Chiffletius reperit in M S. germani sui Plinio Q. OC. FAB. CONS pro *Q. Ogulnio*, *C. Fabio Coss.* vt ex Eutropio in Fastis suis reposuit Onuphrius.

C pro Q.

C pro Q *Hirquus* olim, qui post *Hircus*. Vnde Virgilij Codex oblongus:

——— *Transuersa tuentibus hirquis*.

Quam lectionem nonnullis receptam Seruius adseuerat.

Hinc transscripti *Hirquitalli*, & *Hirquitallire* Censorino, ac Velio Longo, quod est *Gallaturire*.

Cos pro *Quos* scriptitatum leges Fabij lib. 1. cap. 4.

Relicui olim, vt *Vacui*, & *Relicuiae*, inquit Papirianus. Redolet hoc scribendi genus *Delicuit* in Metamorphosi Ouidiana crebriuscule, tanquam a prisco *Deliquo*, cuius simplex vtitur Maro:

——— *De montibus humor*
Liquitur ———

C pro S, & T.

C τῶ S sedes inuasit. Sic quidam Virgilij Codices *Succepit* pro *Suscepit*.

Quae scriptura Proportione iuuari potuit *Succido*, *Succiduus*, *Succubus*; ni Consuetudo *Suscepit* corroborasset.

C pro T vitiose substitutum in Pandectis Florentinis in his:

Condicio, *Muciana*, *Solacium*.

C Cadiuum.

Ferctum, *Fertum*, Cato de R R. cap. 134. Vnde *Struferctarij*, *Strufertarij*, *Forctis*, *Fortis*, *Horctus*, *Hortus*. v. Festum.

D pro B.

Cicero in Oratore: *Duellum Bellum: Duis Bis: Duellium Bellium nominauerunt*. Fab. lib. 1. cap. 4. *Ex Duello bellum: vnde Duellos quidam dicere Bellos ausi.*

D loco L.

Seddam, quod hodie Sellam antiquos dixisse narrat Terent. Scaurus, & Festi sunt illa, *Seliquastra sedilia antiqui generis. Appellantur D litera in L conuersa, vt etiam in sella factum est & subsellio, & solio, quae non minus a sedendo dicta sunt.*

Festus: *Odefacit*, pro *Olefacit*. Dorismum id redolet, ὀδῶ. Mar. Victorinus *Kadamitatem* affert pro *Calamitatem*. Festus iterum testatur *Dacrimas* Liuio scriptitatum, non *Lacrimas*. Et hoc e Graeco Δάκρυα. Idem *Dautia*, quae Titus Liuius *Lautia*. Sic ortum *Meditari* ex Μελετᾶν. Varro lib. 4. de L L. *Antiqui vt Thetin Thelin dicebant: sic medicam melicam vocabant*. Posterius factum culpat Columella lib. 8. de R R. cap. 2. *Chalcidicum, & Medicum, quod ab imperito vulgo litera mutata Melicum appellatur.*

Sic *Melipontos* cur magis, quam *Medipontos* probet Popina minus adsequor.

D vice N.

Veteres *Grundio* pro *Grunnio*. Caecilius: *Cruento ita ore grundibat miser*. Claudius Annal. 15. *Grundibat grauiter pecus suillum.* Hinc *Grundiles Lares*. Cassius Hemina in secundo Historiarum: *Pastorum vulgus sine contentione consentiendo praefecerunt aequaliter imperio Remum, & Romulum ita, vt de regno pares inter se essent. Monstrum fit: sus parit porcos triginta, cuius rei fanum fecerunt Laribus Grundilibus.* In Spartiani scriptis Libris *Septizodium* pro *Septizonio* reperit Salmasius, & in Eusebij Scaliger.

D pro R.

Varro lib. 5. de L L. *Meridies ab eo, quod medius dies. D antiqui, non R in hoc loco dicebant, vt Praeneste incisum in solario vidi, quod Cornelius in basilica Aemilia, & Fuluia inumbrauit*. Item Cicero supra.

Sic

Sic veteres pro *Anriculas Audiculas* dixere, Velius Longus in Orthographia.

D loco T.

Quod pro *Quot*. Claudius Imper. in Orat. sua:

IN. QVOD. FORMAS. STATVSQVE. RES
NOSTRA. DIDVCTA. SIT

In Lapidibus QVODANNIS, ADQVE crebriuscula sunt. Salonae in Dalmatia Tabula Dedicationis.

ITCIRCO. TAMEN. PROBE. FACTVM. ESTO

In vetustioribus paene omnibus Virgilij Codicibus. *Capud* cum D. Eximius ille locus:

Setesi capud hoc apri ———

Similiter *Ad* pro *At* in antiquo Virgilij Libro: *Ad regina graui* ———

Item: *Ad mihi sese offert* ———

Sic a *Mentier Mendax* peruicit, cum posceretur *Mentax*. Itaq; scribit Eutyches per T lib. I.

D pro Z

Medentius, pro *Mezentius*. Cum enim haec duplex suopte ingenio complectatur D & S, abiecta litera serpentina prior deserta mansit. Eam mutationem antiquissimis Priscianus impingit lib. I. non semel. Docet hanc ratiunculam Vel. Longus; licet explanate minus. Ex hac obseruatione Casauboni correxit errorem Cl. Salmasius. Rescribebat ille *Lazos*, apud Capitolinum: *Lados* alter tuetur ex Competentia, docetque veteres *Trapedita* pro *Trapezita*, *Sabadia* pro *Sabazia*, *Obridium* pro *Obrizo* Isidorum posuisse.

Noto Dionysij Halicarnessei lib. I. Antiq. saepicule scriptum: Μεσέντιος.

Δ pro Π in vetustissima Romae Inscriptione agnoscit ibidem Dionysius ΔΕΝΑΣ pro ΠΕΝΑΣ Addit: Δοκεῖ γάρ μοι τοῦ γράμματος Π μὴ εὑρημένου, τῷ δέλδα δηλοῦν τὴν ἐκείνου δύναμιν τοὺς παλαιούς. Latine: *Mihi namq; videtur Π litera nondum reperta, veteris litera Δ vim illius significasse.*

D intercalariā in his esse scribit Papir. *Seditio, Prodest, Proditus, Prodigus, Bidens, ouis*. v. de Etym. Nam qui a duobus dentibus dictam bidentem sunt opinati, pridem explosi sunt. Similiter *Mederga, Redhostire, Redarguere, Redambulare*. Stephanus: Λέγεται καὶ μετὰ τοῦ Δ Χαλυβδικὸς τὸ κτητικόν. Λυκόφρων, Χαλυβδικῷ κνώδοντι. Καὶ ἡ χώρα Χαλυβδικὴ λέγεται. Latium: *Dicitur & cum Δ Chalybdicum possessiuum nomen: Lycophron: Chalybdico mucrone. Ipsa quoq; regio Chalybdica dicitur.*

FINALITATI verborum appositum: *Med, Ted erga* Comicis.

In rostrata Duillij: IN. ALTOD. MARID. PVCN

F.

F pro Adspiratione posita olim. *Formiae, Hormiae*, Festus. Plin. lib. 3. c. 5. *Fordeum, Foedus* pro *Ordeum, Hoedus*, Fabius lib. I. cap. 4. *Foedum* antiqui dicebant pro *Hoede*, *Folus* pro *Holere*.

Foilim pro *Hoste*, *Fostiam* pro *Hostia*, Festus.

Sic *Falisci* ab *Haleso* denominati. Vide nostra Sili-anal. 8. Anterius plura.

In Fastis HORDICALIA nominantur, quod tunc *hordae* boues immolantur. Et quae praegnans taura *Horda* Varroni lib. 2. Rust. At Vertraius marmori incisum vidit:

XVII. KAL. MAII FORD.

Nec in Aspero Spiritu tantum id obtinuit: verum & in Leni. Dionysius Halicar. l. I. histor. producit in exemplum Ϝελένη, Ϝάναξ, Ϝοῖκος, Ϝανήρ, ac eiusdenmodi.

F pro Ph.

F pro Ph monstrauimus, vt de literarum defectu actum. Quod factitatum in peregrinis praesertim dictionibus. *Foenices, Filippos, Orfitanum, Chirografa, Efesum* Pandectis Florentinis nobis obiicientibus. Accius *Finidu* pro *Phinidu*.

Romae in Bel vedere: SOSS. FILOCTETA. IN. HONOREM. COLLE. SVI.

F pro V

F pro V in *Sertus, Fulgus* pro *Seruus, Vulgus*, vbi Digamma Diomedes agnoscit lib. 2. Nam V *literam geminari in vna sillaba posse plurimi negant*. inquit. Et hoc anterius protractatum. In agro Veronensi Inscriptio. P. FALERIVS. TROPHIMVS

Sic *Fetum, Firgo* Cassiodoro Aeolum more.

Etiam pro B *PraeFuit* pro *Praebuit* notat ex Pand. Flor. Taurellius.

G pro C.

G olim non fuisse, inuentam sic auxisse, aliarum vt officium functa fuerit, satis superque in anterioribus paginis diximus. Quibus tamen adde G vicariam vicem reddidisse τοῦ C: quo more vetus Valerij Flacci Liber *Magrones* offert lib.5. qui Plinio lib.6.cap.4. & Graecis *Macrones* pinguntur. Idem Flacci Codex *Lygurgum* praefert pro *Lycurgum*. v. Raenardum ad Lib XII.

Terent. Scauro teste *Gamelum* veteres pro *Camelo* vtebantur. Pari exemplo *Negotium* ex *Nec otium*. *Glauus* cum G Lycophoni apud Stephanum:

> Γλάνις δ' ῥείθροις δέξεται τέγγων χθόνα.
> *Glauus fluentis excipit rigans terram.*

Silio *Clanis* cum C & Maroni *Clanius*, & Straboni lib.5. Idem Plinio lib.3. cap.5. edente Sigismundo Gelenio.

Alagriores pro *Alacriores* in Varronis optimo Libro de R R. P. Victorius enotauit.

Cynosarges pro *Cynosarces*. v. Nonnum in Nazianzenum.

Suidas: Γρυνοὶ κορμοὶ δρύινοι κατ' ἐναλλαγὴν τοῦ δ εἰς γ. Latine *Gryni, trunci querni verso D in G.*

Amerga ex Ἀμοργή, post *Amurca*, Terentianus. Plutarch. in Romulo: Ὃν νῦν Κερμανὸν καλοῦσι, πάλαι δὲ Γερμανὸν, ὡς ἔοικεν ὅτι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Γερμανοὺς ὀνομάζουσι. *Quem Cermanum vocant, olim Germanum, vt videtur, quod Adelphos, seu fratres Germanos nominant.* Idem Eustathio in Dionysium traditur.

Apud Lampridium *Campagus*: in veteribus notis ad Iuliani patricij Nouellas *Campacos* per C inuenias, non per G.

L pro D.

Delicare pro *Dedicare*, & *diis delicata* veteres scriptitasse Festus auctor est. Vrnula Romae

D. M

TEIAE. EVPHROSINES

RVFFINAE. V. V.

DELICATAE

Accius Achille: *Qua re alia ex crimine inimicorum effugere possis, delica.* Sic apud Tertul. aduersus Hermogenem de Deo: *Velut delicans* rescribunt.

Melicae gallinae gustum veteribus mouere, quae erant *Medicae*. Neque displiceat *Laptilis* pro *Dapsilis* auctoribus geminis Codicibus Vaticanis, & amplectente Lipsio lib.1. Antiq Lect. cap.15. Contestatur quoque Festus scriptum olim *Casila*, *Impelimenta*, pro *Casida Impedimentis*. Sic passim Latini *Vlysses*, *Alacris* fecere ex Ὀδυσσεὺς, Ἄδακρυς.

L pro N.

Apud Varronem *Vallus* pro *Vannus*, qui Libris de L L. a *Volando* figurat. *Vannum* enim cum iactant, leuiora quaeque auolant. Idem *Euannere*, *Euallere* apud Plinium lib. 18. cap. 10.

L pro R.

Lemuria, *Remuria*, quis super Ovid. 5. Fastor.

> *Romulus obsequitur, lucemque Remuria dixit*
> *Illam, qua positis iusta feruntur auis*
> *Aspera mutata est in lenem tempore longo*
> *Litera, quae toto nomine prima fuit.*

Sic

Sic *Palilia*, *Parilia*. I ad seriem Catholicam.
Pecula, *Pecora*, *Pecura*: vnde *Peculium*, *Peculiaris*.
Sic *Lilium*, λείριον, Varro lib. 4. de L L.

N pro L

Nalda pro Λαΐδα nobili scorto scriptum quibusdam notat Stephanus libro de Vrbibus.

N Cadiua.

Hanc literam decidere in his a Cicerone scriptis *Foresia*, *Megalesia*, *Hortesia* fides sit penes Velium Longum in Orthographia. In *Megalesia* vero non iustam fuisse literae N possessionem, sed ex Apice, scribendi natum errorem putant.

Antiquis item plerisque *Tosus*, *Tusus*, *Prasus* N elemento in exilium acto scriptum testatur Papirianus.

Adde *Tago*, *Pago*, *siue Paco*. *Fragor*, *ex Frango*.

N intercalaria.

Vetus Inscriptio in opido Lanlingen:

.... ARAM
CVM. SINGNO
ARGENTEO

N vsuaria τοῦ Σ

Nequa ex Graecorum Consuetudine recentiorum labendi cuippiam offeratur occasio, sciendum est, eos vocibus geminantium sigmatum vnius loco N surrogare. Ἀντικένσωρ, *Antecessor*, Σούκλωσσος, *Successus*, Μίνσας, *Missus*, Μινσούρια. *Missoria*. Constantinus Porphyrogenetes:

Μινσούρια ἀργυρᾶ ἀνάγλυφα.
Missoria ex argento sculpta.

Fallit igitur opinio illa quorundam: ita Graeci: ita ergo Latini scriptitant.

P pro B

Veteres *Plenni* pro *Blennis*. Lucillius:

Deblaterat plennus, bonus rustic' concinit vna.

Olim Σάπειρος, post Σάβειρος, Stephanus. Sunt & illa aeui retrusioris, *Optimeo*, *Opsero*, *Apsens*. Inscriptio in foro Romano ad aedem Saturni:

EX. STIPE. QVAM. POPVLVS. ROMANVS
ANNO. NOVO. APSENTI. CONTVLIT

Sic in Via-sacra: PARIETEM. OPSTRVITO

Ex eodem fonte deriuatum ad posteros *Scripsi* a *Scribo* Terentius Scaurus auctor est. Nonnulli ex ברא *Creare*, *Pario* efformant. Iidem ex ברוד maculoso *Pardum*, ex בחורה *Puellam*.

P pro Ph.

Inscriptio Diocletiani: IN. HOC. SPAIRISTERIO

Apua pro *Aphya* Plin. l. 31. c. 8. *Apuam nostri, Aphyam Graeci vocant*: quoniam pisciculus e pluuia nascitur, ἀπὸ ὕειν. Mirari subit ex occasione hac ista Plutarchi tom. 1. Ὡς ἀφύων φορὰν Μεγαρεῦσι ποιήσεσθαι δι' ἐκεῖνον, Xylandrum vertisse: *Ipsius gratia magnum se aquarum prouentum Megarensibus largiturum*. Veterum Inscriptiones PILIPPVS pro *Philippo*. Graecorum dialecti Πλαύκη, Φεισάνη.

Huius

R, L, S

Huius trigiae capita cognatione inter se teneri eo persuadet Terent. Scaurus, *quod qui R exprimere non possunt, aut L dicunt, aut S.* Quales Demosthenes, Metellus Pontifex, Alcibiades, cuius Alcibiadis illud est apud Plutarchum: Ὀλᾷς Θέωλον; τλὼ κεφαλλὼ κόλακος ἔχει. Appius item Claudius R inuenit, scripsitque *Valerios*, & *Furios*, vt est Lib. 1. D. Idem ex eo, quod ex *Capra*, & *Fratre* fiant *Capella*, & *Fratellus*. *Parmularius* Graecis est Παλμυλάριος.

Sic Ἄλιβις apud Stephanum: apud Strabonem & Nicanorem cum R Ἄρβις. Sic Ἄζιλις, Ἄζιρις apud eundem Stephanum. Quam *Haliartum* alij, Harmenidas cum R nominat Ἀρίαρτον. Sic Ἀργαλίον, Ποδαργία ex Ἀλγαλίον, & Ποδαλγία notant Scholia vetera in Plutum. Plato in Cratylo: Nos dicimus Σκληρότης: Eretrienses autem Σκληρότηρ. Et Lacedaemonij. Ἡμεῖς μὲν φαμὲν Σκληρότης, Ἐρετριεῖς δὲ σκληροτήρ. Eustathius in Iliad. α. Eretriensibus tribuit, Οὖτορ, ἵππορ, quos ad satiatem ῥωταχίζειν (sic enim frequens ρ vsurpare vocant Athenaeus lib. 10. & Suidas) scribit Dionysius Halicarnasseis, Hesychius, Eustathius, alij. Turrim Romanis exstruit, Τύρσις Graecorum, ita explicante Galleno περὶ ἄρθρων, Τύρσιν μὲν τὸν πύργον ἀκούειν χρή. *Thyrsim, turrim intelligi par est.*

R pro D

Aruocatus, Arfines, Arfari. Vide *Arcesso*.

Vaticanus Codex in Asinaria:

Hirundinem, monerulam, passerculum, putillum. Vulgo *Monedulam*. Sic apud Turpilium *Arcedo*:

Quia mea verba venatur, pestis arcedat.

Item *Meridies* in Oratore Tullij. Sic ר, & ד cum apice minimo distinguantur D. Hieron. adnotauit ad nouam Hebraeorum castrametationem pro *Daphca* legi a nonnullis *Raphca*.

R pro H

Priscianus *Habonium* appellat, quem Tullius in Verrem *Rabonium*. Errori librariorum non imputat Vrsinus, sed Antiquitati, qua incisum in Lapide *Operiq. incroandi* pro *Inchoandi*. Item *Ruius oper* pro *Huius*. Et: T. *Fl. Arcresilaus pro Archesilaus*. Haec tamen vt recta pronunciem, alia opus aduocatione. Non sum animal, quod vento nutritur, & aura.

R pro N

Strigores, pro *Strigones*, Festus. Quod irato Mercurio Turnebus emendabat. Sic olim *Architectores* pro *Architectones* positum. Passim *Aeneus, Aereus.* Similiter Γαλωνός, Γαληρός.

COSS pro *Consules* relato archaismo, & apud Varronem lib. 5. de L L. CESSORIBVS pro *Censoribus*.

R pro T

Lora, Lota, Varro lib. 1. de R R. cap. 54.

R Cadiuum

Rusum, Retrosum nonnullis praeplacuisse suauitatis causa testatur Velius Longus in Orthographia.

S loco B.

S loco B.

Cassiodorus lib. de Orthogr. *Est vbi B, quod vix credibile est, in S cogatur, Suspendere, Suscitare.* Cassiodorus parum hic credulus, nec ego magis. Potius enim τὸ S & P succedit: videtur debuisse scribi Superpendo, Supercito, concidi, & verti. At melius dixeris componi ex antiquo *Susum* pro *Sursum*.

S pro D.

Clausus pro *Claudio*. Silius lib. 17.

Hic prisca ducens Clausorum ab origine nomen
Claudia —— Ovid. in Fastis:

Claudia Quincta genus Clauso referebat ab alto.

Maro Aeneid 7.

Ecce Sabinorum prisco de nomine regum
Agmen agens Clausus, magnique ipse agminis instar,
Claudia nunc a quo diffunditur & tribus, & gens.

S pro R

Notat Terentius Scaurus *Fusuos* antiquis fuisse pro *Furuis*, *Asas* pro *Aris*, *Lases* pro *Laribus*, Accio scriptum:

Horriferum portentum pauos. Naeuio in Lycurgo:

Iam ibi nos duplicat aduenientis timos, pauos.

Quinctil. lib. 1. cap. 4. *Valesij, & Fusij in Valerios, Furiosque venerunt. Ita Arbos, Labos, Vapos etiam, & Clamos, ac Lases aetatis fuerunt.* In carmine Saliari: *Iam Cusiones* pro *Curiones*. Placidus in Glossis: *Hasenam antiqui dicebant.* Item *Fesias* pro *Ferias* auctore Velio Longo in Orthographia: monetque vtrisque seculis per I vocem hanc elatam, non per E. Sic eodem auctore quibusdam praeplacuit *Dossum* per duo SS, *vt lenius enunciarent.* Vnde Varro lib. 6. de R R. *Asellis dossuarii comportant ad mare oleum.*

Sussum pro *Sursum*: vnde *Suscito*, sursum cito. Veteres *Quaeso, Quaesiui*: posteri *Quaero*, Charis. lib. 2. Ennius in Cresiphonte (alias Cresiphonte) apud Festum:

Ducit me vxorem liberorum sibi quaesendorum gratia.

Idem in Andromacha (seu verius Andromeda)

Librum quaesendum causa familiae matrem tuae.

Ennius lib. 2. —— *Nautique mari quaesentibus vitam*

Varro lib 5. de L L. *Duonus Ceruses*, pro *Cerures* ex *Cerus*, vt a *Gnarus*, *Gnarures*. Ibidem ab *Lasibus, Lares.* Sic *Maiosibus Meliosibus*. Liuius lib. 3. *Furios, Fusios scripsere quidam. Id admoneo, nequis immutationem virorum ipsorum esse, quae nominum est, putet.* Festus, qui antiquitati quoq; tribuit *Arbosem, Robosem, Auselios; Papysios.* Ex hoc more *Fusiae leges* Verrina tertia pro *Furiis*, & *Fusiam* dicit Vlpianus in Pandectis.

Sabini *Ausum* pro *Auro* scripsere apud Festum. In Carinthia Inscriptio:

GENIO. NORI
CORVM
MASCELLVS
MASCELLINVS

Pro *Marcellus, Marcellinus*. Varro lib. 5. de L L. *Nunc Ornamentum, olim Osnamenta, vt scenici pleriq; dicunt.* Idem lib. 6. *In quo antiqui dicebant S, postea dicunt R, vt in carmine Saliorum sunt haec: Cosauli, Dolosi, Eso. Omnia vero ad-patula coemisso. Iam Cusiatij, Muses, Rase, dumque Ianus veniet. Post Melios, Melior; Foedesum, Foederum: Plusima, Plurima: Asena, Arena: Ianitos, Ianitor. Quare Casmena Carmena, Carmina.* Catoni *fundus melios.* Satin' rabiosulas caniculas vitauimus? Satin' cum serpentibus irrientem literam exsibilauimus? Vtrumque cum Hesychio claudamus, cuius verba flagitium sit praetermisisse: docet enim *Pelasgos* olim dictos *Pelargos*: quod ciconiarum more vagi: Πελαργικὸν ἀντὶ τοῦ πελασγικὸν· πελαργοὺς γάρ φασι τὴν Ἀττικὴν οἰκῆσαι, ἀπὸ τῶν πελασγῶν μεταφέροντες ἐπὶ τὰ πτηνά. *Pelargicum pro Pelasgicum. Pelargos enim dicunt Atticam habuisse, a Pelasgis ad alata transferentes.*

S pro Z

S pro Z

Messentius, Pitissare, Tablissare, caetera id genus Diomedes lib.2. Priscian. lib.1. Plautus in Mernaechinis *Cyathissare.* I ad feriam Alphabetariam in *Badiza, Malacisso, Patrisso.*

S pro X

Pierius in 10. Aen. testatur quibusdam Libris esse:

Sescentos illi dederat —— pro *Sexcentos.*

Lucill. lib. 30. *Maximu' si argenti sescentum, ac mille reliquit.*

Nonij sic editio nouissima à Pierio. *Ausere* pro *Auxere*: Accius in Andromeda: *Multi iniquo mulier animo sibi mala ausere in malis.* Notae testificantur sic esse in tribus Nonij Exemplaribus.

Victorinus ex priscis Tullij Libris *Escandescentia* scribit in 4. Tuscul.

S ΕΜΒΟΛΙΜΑΙΟΣ, *seu Intercalaria.*

Poesnas, Casmoenas, Coesnas dixisse priscos auctor Festus. Idem in Epitoma *Dusmosum* pro *Dumoso.*

T pro D.

Fabius lib.1. cap.4. *Quare minus mirum, si in vetustis operibus vrbis nostrae, & celebribus Templis legantur Alexanter, & Cassantra.* Sosipater lib.1. *Set* pro *Sed*: item Inscriptiones, in quibus etiam *At, Aput* pro *Ad, Apud.*

Sed & per T scribi sonus vocis admittit, inquit Sosipater.

Victorinus cum scribit *Atuentum, & Aput* esse desita, fuisse docet. Certe in Maronis aliquantis veteribus Libris legitur *Atuentum*, pro *Aduentum* in quinto. In 4. *Atcepit* nonnulli Codices, de quo Lucillius:

—— *Accipere, atque Accurrere scribas:*

Due, an T, non est quod quaeras, atque labores.

Item in vno Virgilij: —— *Meq, at tua lumina mittit*

Item: —— *Aterisq, vocatus Apollo.*

Et: —— *Atopertus amictu.*

It, Quit, Quot pro *Id Quid, Quod* in Libris, ac Marmoribus. Romae in tabula marmorea apud Maffeios:

I T. QVOD. INFRA. SCRIPTVM. EST

Altera Romae in aedicula S. Basilij, quae ad horologium Augusti sita est:

APVSVLENA. GERIA. VIXI ANNIS. XXII.

QVOT. QVISQVE. VESTRVM. OPTAVERIT. MIHI

ILLI. SEMPER. VENIAT. VIVO. ET. MORTVO

Attulit, Attinet T pro D substituto scribi, docet Ter. Scaurus in Orthographia, quod prisci moris simulacrum in similibus Vsu tritissimum est.

Atriaticum mare sulcatum olim pro *Adriatico* Plin. testificatur lib.3. cap.16.

Artemidorus Τὸρτιταρίων scripsit pro Τορδιταρία Stephano teste.

Itus Tuscis: Idus Sabini, inquit Varro lib.5. de L. L.

T pro S.

T pro S.

Tertus pro *Tersus*. Varro περὶ Τύχης: *Aerea terta nitet galea*. Item Cato de liberis educandis. *Alij sunt ita circumtonsi, & terti, atque vnctuli, vt mangonis esse videantur serui*. Sic *Merto*, *Pulto* Comicis, & notat Fabius. Eustathius in Iliad. Κ scribit Atticos Homero posteriores frequentasse Τ pro Σ: Τήμερον Τήβελον, Τεῦτλον extulisse. Aelius Dionysius narrat potissimum Comicos ἐκκλίνειν πᾶν τὸ ἔχον σιγμὸν, καὶ ἐξήχησιν, καὶ ψόφον, *deuitare quidquid sibilum haberet, & sonorem, & strepitum*: derisosque ab iis tragoedos illo Ἔσωσας ἡμᾶς ἐκ τῶν σιγμάτων Εὐριπίδου: *Nos liberasti sigmatis Euripideis*. Ferunt insuper Periclem primum euitasse Σ oris deformitatem cum ad speculum corrigeret. Idem Eustathius in Iliad. Ψ. Λέγεται γοῦν καὶ Πινδάρῳ ποιηθῆναι καὶ ἀσιγματοποιηθεῖσα ᾠδὴ, καὶ τῷ Ἑρμιονεῖ τῷ Λάσῳ ἄσιγμος ὕμνος εἰς Δήμητραν. Haec sunt: *Dicitur & Pindaro Oda quaedam absque sigmate elaborata fuisse, & Hermioni Laso hymnus carens sigmate in Cererem*. Idem Eustathius in Proemio Odyss. refert Tryphiodorum Odysseam contexuisse profligato sigmate.

T alias Caducum.

Cicero in Oratore: *Posmeridianas quoque quadrigas libentius dixerim, quam Postmeridianas*. Victorinus lib. I. Artis: *T, quoq; ex consonantibus eliditur, vt: Posquam res Asiae, non Postquam*.

V pro B.

Inscriptiones priscae: VRVINATES.

Etiam *Euphoniae causa*, inquit Priscianus lib. I. in *Aufero* pro *Abfero*. Praenotarat Tullius in Rhetoricis.

FaVius pro *Fabius* in Pandectis Flor. notauit Taurellius. Idem notat *VerVtienses* pro *Berytienses*; Appono Inscriptionem alteram in sepulcro Plautij:

EX. NVMERO. TRANSDANVVIANORVM

V pro H

Plinius lib. 3. cap. 5. *Opidum Helia, quae nunc Velia*.
Liuio lib. I. *Heneti*, Homero in Catalogo: *Veneti* vbi non?

V pro Y

Creberrimum est Vnum pro multis erit sepulcri Plautiani fragmentum:
VLTRA. BORVSTHENEM. OBSIDIONE SVMMOTO

SECTIO QVINTA.

Diphthongorum ΜΕΤΑΣΤΟΙΧΕΙ'ΩΣΙΣ.

AI, AE.

DIPHTHONGOS, seu Biuocales plures veterrimis Latij populis, quam posteritati vsitatas indubitatum est. Olim Ai, & Ae: Ei, & Eu: Oi, post Oe: Au, Ou: Yi auis, ac nepotibus Diphthongorum principem Ai Graecorum imitatu veteres Latini varie vsurparunt. *Quidam semper, vt Graeci*, inquit Fabius lib. I. cap. 7. *quidam singulariter tantum, cum in datiuum, vel genitiuum casum incidissent. Vnde Pictai vestis, & Aquai Virgilius amantissimus vetustatis carminibus*

minibus inseruit. In iisdem plurali numero E *vtebantur: Hi Syllae, Galbae.* Tum aduocat Lucillium in primo AI diphthongum propriam fuisse genitiuorum Papirianus autumat. Neque collata a Fabio exempla suadent aliud: & si pro datiuo facit Fabius. Disertim quoque Nigidius apud Gellium lib. 13 cap. 24. *Huius terrai* I litera scribebat extrema: *Huic terrae* per E.

Aimilius Paitus in antiquo Saxo Calendarij Romae Testimonio Politiani libro 1. Epist. In fragmentis Capitolinis AIMILIVS sexcentis locis. Beneuenti Inscriptio:

SIBI. ET IVLIAI. PAPATAI. VXORI
Item Veronae: GALLAI. VXORI.

Apud Onufrium vetus Inscriptio:
DITI. PATRI. AETERNAIQ. PROSERPINAI *consecrauei.*

Item Inscriptio Puignagi apud Brixiam VICTORIAI datiuus est. Romae ante aedes Alexandri Columnae Inscriptio:

ANTONIAI. IVLIAI AVG Neroni AVGVSTAI. AGRIPPINAI.
Claudio Augusto F. Caesar.

Etiam in casu primore singulario AI. Lugduni in S. Irenaeo:

QVAI. VIX. MECVM. ANN. XXIII.

Apud Lucretium: — *Aiterno percita motu*, apud quem sexcentis locis eam biuocalem agnoscit Martianus lib. 3. Hoc ritu Inscriptionibus est IVLIAI. CLAVDIAI. Vide Velium Longum. Aquae Claudiae Inscriptionem redigit in memoriam Iuliae Claudiae memoria, in qua Caisar:

TI. CLAVDIVS. DRVSI. F. CAISAR. AVGVSTVS

In vrbe Theate CAISARIS. Atque ita Inscriptionibus in antiqius.

Remansit in *Aiax, Maia, Α'ίαξ, Μαία.* In aliis recede ab Antiquitate; ac Nigidij praescriptum tene apud Gellium lib. 19. cap. 14. *E & subit, & praeit. In Euripo praeit: subit in Aemilio: licet Ai sillabam antiqui Graeca Consuetudine per Ai scribebant, vt Aulai, Pictai, Musai*, inquit Festus. Veteres *Aigrum* a voce doloris Ai, Ai: *Aegrum* posteri.

Neque naturae gementis querela Ovidio visa parum Latina:

Ipse suos gemitus foliis inscribit, & Ai, Ai
Flos habet inscriptum, funestaq; litera ducta est.

Cumque sit vbique natura sui similis, sic in Aiace Sophocles:

Α'ὶ, αἰ, τίς ἄν ποτ' ᾤεθ' ὧδ' ἐπώνυμον
Τοὐμὸν ξυνοίσειν ὄνομα τοῖς ἐμοῖς κακοῖς;

Idem Theocritus in Adonidis luctu:

Κάτθανε δ' ἁ μορφὰ σὺν Α'δώνιδι Κύπριδος, Α'ὶ, αἰ,
Ω'ρεα πάντα λέγοντι, καὶ αἱ δρύες Α'ὶ τὸν Α'δωνιν.

Mortua cum Adonide Cypridis forma ai, ai.
Montes omnes clamant, & quercus ai Adonin.

Au

AV diphthongus in paucis reperitur, fuitque auribus datum *Clodius, Lotus, Codex* per O potius, quam per Au. Vide in praescriptis vocalem O multoties vicariam. Sic olim *Lauretum* cum scriberetur, post *Loretum.* Plin. lib. 15. cap. 30. Veteres etiam *Ausculari* scripsere pro *Osculari*, & cum Plinio Festus.

Ei.

Ei *vero apud maiores tantummodo celebrata fuit*, inquit Isidor. l. 1. Orig c. 15. Quinimmo Nigidus apud Gellium lib. 19. c. 14. culpat inuentionem: *Graecos non tantae inscitiae arcesso, qui* OT *ex* O, *&* T *scripserunt, quantae, qui* [illegible] *ex* E, *&* I. *Illud enim inopia fecerunt: hoc nulla re subacti.* Concinit cum his Quinctil. l. 1. c. 7 *Quod quidem cum supervacuum est: quia* I *tam longae, quam breuis vocalis spatium occupat: tum incommodum aliquando. Nam in iis, quae proximam ab vltima literam* E *habebunt, &* I *terminabuntur, illam rationem sequentes vtemur* E E *gemina, qualia sunt haec: Aurei, Argentei, & similia. Idq; iis praecipue, qui ad lectionem instituentur, etiam impedimento erit: sicut in Graecis accidit adiectione* I *literae, quam non solum*

solum datiuis casibus in parte vltima adscribunt, sed quibusdam etiam interponunt: vtrumq; fit in λ*ηΐς*ῦ*ῖ*: *quia Etymologia ex diuisione inter sillabas facta desideret eam literam.* Diomedes lib. 2. *Ei cum apud veteres frequentaretur, Vsu posteritatis explosa est.*

Frequentatam satis, superque Lucillius manifestat in 9.

Iam Pueres venere, E postremum facite, atque I
Vt plures Pueres fiant. I si faci' solum,
Pupilli, Pueri, Lucilli hoc vniu' fiet.
Hoc Illi factum est vni: tenue hoc facies I.
Haec Illei fecere: addes E vt pinguiu' fiat.
Meille hominum, dic Meillia, item hinc vtroq; opu' Meiles,
Meilitiam. Tenues I Pilam, qua ludimu', Pilum
Quo pinse tenues I Plura haec feceri' Peila
Quae iacimus, addes. E, Peila vt pleniu' fiat.

Priscianus lib. 11. *In eo desinentia quartae coniugationis verba contra aliorum regulam I habent ante bam productam: quae tamen antiqui diphthongo scribentes transmutationem vocalium factam ostendebant, vt, Adeibam pro Adiebam, Queibam pre Quiebam. Quod etiam in aliis verbis saepe solet fieri, vt: Poleibam pro Poliebam, Insigneibam pro Insigniebam.* Mar. Victorinus laudans hoc Maronis:

——— *Villis onerosum, atque vnguibus aureis* ait: *In scribende autem Reis sillaba non diuiditur: sed E litera in vnitatem cum I deducta per diphthongum Graeco more, & ratione scripta enunciatur.* IOVS. DEICITO in Agraria lege. Haud iniuria: nam παρὰ τὸ δείκνυω dico est. Animi namque sensa *monstrata* sunt omnium optabilissima: In Duilliana columna nobilissima: CASTREIS, SOCIEIS.

Cicero ad Paetum: *Cum ternei loquimur nihil flagitij est: cum Binei, obscoenum* Ne scilicet repraesentetur flagitiosius Graecorum Βινεῖ, vox vel e Sibylliacis bene nota. Pandectae Flor. *Vxorei.*

In vetere Monumento: SEL NOMEN. QVAERIS. SVM. LESBIA —

Aen.3. *Leiminaq; lauruq; Dei* —— in Codicibus MSS. Et probus Grammaticus nomina esse dicit, quae plenitudinem patiuntur, hoc est, in quibus E litera supereffluat, vt puta *Leimen.* Ex ea vetustate *Ameicus* apud Victorinum, *Eitur* Terentiano, *Eidem* pro *Iidem* in Arcu aquaeductus, qui in Caelio monte: CVRAVERVNT: EIDEMQVE. PROBAVERVNT. Ex ea in acrostichide Plautina *Capteinei.*

C *aptus*
A *lium*
P *ater*
T *antum*
E *t*
I *s*
V *s*
E *t*
I *udicio*

Menaechmei in alterius Comoediae argumento.

M *ercator*
E *x*
N *omen*
A *nes*
E *t*
C *ircum*
H *ic*
M *enaechinum*
E *umque*
I *ei se*

Vsurparunt & in Graecis dictionibus. Inscriptiones eum morem repetunt in Γείνεται, Ἐτείμεσεν, Τεχνεῖται.

Sic in Triumphis Romanorum:

DE. SABINEIS, VOLSCEIS, AEQVEIS,
ETRVSCEIS, TARENTINEIS;
LVCANEIS, BRVTTIEIS, HERNICEIS
ILLVPIEIS, SATRICANEIS, TVSCEIS
LATINEIS, CAMPANEIS, SIDICINEIS,

G 2 Aletrij

Aletrij Tabula de marmore perantiqua: CAMPVM. VBEI. LVDVNT.

Sic in Agrariis, & Iudiciariis vetustissimis tabellis, quae apud Ful. Vrsinum, legitur QVASEI, SIBEI, VBEI, SEINE.

Quae distracta diphthongus primore sui parte veteribus addicta peperit *Quase*, *Sibe*: posteriore Vsui data *Quasi*, *Sibi*. Sic olim AMEICVS in foedere cum Cartaginiensibus a Lutatio: Antiquitas descripsit ex ea *Amecm*: aetas insecuta *Amicus*. Hoc & in diphthongo AE vsuvenit.

Passim olim *Queibus* pro *Quibus*: Non tamen in tabula Genuate: AB. FONTEI. AD. FLOVIVM. Nam sexti casus veterum ad istud exemplum extenduntur. Lucret. lib. 5.

Nec nouitate cibi, nec labi corporis vlla.

Apud eundem *Fini, Lapidi, Orbi, Parti, Sordi, Voci*.

Apud alios *Amni, Claßi, Feni, Imbri, Melli, Occipiti, Poßi, Vngui*. Quod non animaduertit, cui pronunciatum in *Fonti* sexto casu I correptum.

Verum, vt principio dixi, corruptior tandem haec diphthongus prorsus interiit: & a distinctu petita numerorum, aut casuum necessitas vana prorsus, de qua cum Velio Longo finiamus: *Hoc mihi videtur supervacaneae esse obseruationis. Nam si omnino in discendo discernenda casuum, numerorumq; ambiguitas est, quid faciemus in his nominibus, quorum scriptio discrimen non admittit? vt: Aedes, Sedes, Nubes, cum & vna, & plures eodem modo dicantur, & scribantur. Quid cum dicimus Gestus, Fluctus, Portus, cum & genitiuum singularis, & nominatiuum, & accusatiuum, & vocatiuum pluralis eodem modo scribantur? Quid deniq; in his, quae ambiguitatem habent inter nomina & verba Rotas, Feras, Amor? Satis ergo collectum quaedam per E, & I non debere scribi, sed tantum per I.* Haec Velius Longus. Improbat hunc quoque distinctum Marius Victorinus, & iure meritissimo: Nigidio licet apud Gell. lib. 13. c. 24. placeat interstinguere.

Eu

E V finibus exceptam nominum a Graecis tractorum paret in his: *Orpheus, Pentheus, Aconteus*. Latet in his patriis casibus *Vlysses*, *Achilles* ab *Achilleus*, & *Vlysseus*. Ante dictum.

Oe pro I.

Oe, OI. Pluratiui quondam casus primi, & sexti diphthongo *Oe* insigniti: sed & aliae in compluribus vocabulis sillabae. *Loebesum, & Loebertatem antiqui, dicebant Liberum, & Libertatem*, Festus *Arctoe duae* vetustissimus Vrsini Codex, *Et recte*, inquit.

Adelphoe Terentij est.

BOLOE [gemmae genus] *nimbo inueniuntur*, Plin. lib. 37. cap. 10.

Camphoroe Turpilij: Male in Nonio *Camphoro* editum. Legitur & Verrina sexta.

Cephoe Hermolao potius, quam *Cepi, οἱ κηποί*. Plin. lib. 6. cap. 6.

Clerumenoe vocatur haec Comoedia Graece: Latine Sortientes, Plautus in Prologo Casinae.

Trouiroe Plinij cap. 5. lib. 6. reponit Pintianus pro *Cronea*.

Demoe, οἱ δῆμοι. Apud Atticos sunt. inquit Festus, *vt apud nos pagi*.

Dioscoroe lib. 3. de Natura Deorum Tullius.

Fascinoe, Festus.

Golgoe pro Γόλγοι, Plinio lib. 5. cap. 31.

Hippoe cancrorum genus Plinio lib. 9. cap. 31. In Phoenice *Hippoe vocantur tantae velocitatis, vt consequi non sit.*

Inarimoe pro *Inarime* ex Εἰν ἀρίμοις ausim in Marone reponere non trepidanter? Certe eius est. *Euoe* dissallabam ex Εὐ οἵ, quod in alia serie disquire.

Similiter *Oloe Oloes* pro *Oli Olis*, & haec pro *Illi Illis*. In Lege regia:

SEI. PARENTES. PVER. VERBERIT AST. OLOE. PLORASINT

Paxoe Plinius lib. 4. cap.

PENTASTICHOE, & *Tetrastichoe* ἰωσοχώτατα rescripsit in Trebellio Pollione Salmasius Μουσῶν ἄωτ⊕.

Pilumnoe poploe, Festus. Idem in carmine Saliari.

Proselinoe, Arcades Censorino cap. 19.

Soloe Plinio lib. 5. cap. 27. dicitur, quae aliis Σόλοι, *Soli*, & Straboni Σολοῦς. Solini cap. 40. *Soloë* pessimo editur exemplo in editione nouissima. Perperam quoque apud Isidorum lib. 1. c. 32. *Ex vrbe Soloequae*, qui locus ita persanandus: *Dictus autem Soloecismus a ciuibus Cilicibus* [ita rescribimus ex Strabone, Plinio, Solino, Eustathio ad Dionysium, cum antea fuisset Silicibus] *qui ex vrbe, quae olim Soloe, nunc Pompeiopolis appellatur.*

Oe pro V.

Oe vices expleuit quintae sonorae.

Coebus pro *Cubus* in Ausonij Gripo legit Vinetus ex fide Fr. Siluij, cui repertum sic in versu tertio, & in quinquagesimo septimo.

Coerare pro *Curare*. In antiqua Inscriptione Puteolis:

DE. SVO. FACIVNDVM. COERAVIT. Vide LOIDOS

Goeros, *Goeris* pro *Guros*, *Guru*, siue *Gyris* in Ausonij Idyllio 24.

Loidi pro *Ludi*. Capuae:

HEISCE. MAGISTREIS. VENERVS. IOVIAE.
MVRVM. AEDIFICANDVM COIRAVERVNT.
PEDES CCLXX. ET. LOIDOS. FECERVNT.
SERVIO. SVLPITIO. MARCO. AVRELIO. COSS.

Apud Campanos *Venus* genitiuum emittebat in Vs.

Moenia pro *Munia*. Plautus Neruolaria:

Prohibentq; moenia alia: vnde ego fungar mea.

Moesia in plerisque Latinis Auctoribus pro *Musia*, *Mysiáre*. Notat Vinetus etiam in vetustissimo Ausonij libro.

Moetinum pro *Mutino*. Lucill. Satyr. lib. 2.

Nam quid moetino, subiectoq; huic opu' signo?

Ita *Commoetat* pro *Commutat* Catoni.

Oinus, *Vnus*. Scipionis Inscriptio ad portam Capenam effossa Romae. Anno M. DC. XVI.

HONC. OINO. PLVRIME. CONSENTIONT

Haut mirum. Nam ex Graeco Οἶος factum est Οἶνος, & Latio *Vnus*.

Pollux lib. 7. cap. 33. Χῖος, ὃν καὶ Κῖον ὀνομάζουσι, καὶ δῖνον, καὶ δινλω. *Chius, quem & Cium dicunt, & Oinum* [seu *Vnum*] *& Oinam* [seu *Vnam*.] Idem: Ἔστι δὲ καὶ Οἴνη παρὰ τοῖς Ἴωσι μονάς. *Est autem Oene apud Ionas monas.*

Oesus, *Oeti*, *Oetile*. *Oesus* in Festi fragmento. Idem Festus: *Ex ponderibus publicis, quibus hac tempestate populus oetier solet.* Aenea in tabula Romana: OETANTVR. FRVANTVR Item in Agrariae legis fragmento.

Phoenicium, pro *Puniceum*. In Duillij columna rostrata:

BELLVM. PHOENICIVM.

Oi pro Oe.

Proilium pro *Proelio*: est enim πρὸ τῆς ἴλης.

Caproi, *Cameloi* e veteribus Libris, ac peritorum scriptionibus profert Victorinus.

Coilum pro *Coelo*. Ennius: *Quos endo coilom merita vocauerunt sua.*

Oinone pro *Oenone*. In hoc nomine I copulari O literae testis Martianus.

Oisus dicitur, inquit Martianus.

Oitile. Senatusconsultum de Tiburtinis: NEQVE. ID. VOBIS. NEQVE. REI. POPLICAE. VOSTRAE. OITILE ESSE

Addantur his: *Populoi Romanoi*, Victorinus supra.

PLOIRVME pro *Plurimi*, Inscriptio ad portam Capenam.

Ou

OV veteri adscribendam Latio manifesta fides ex veteri Nomismate, in quo *Fouri* pro *Furi*. Quod factum, ne O in exilitatem pusillae vocalis Graecorum degeneraret. Auctor est & Festus scriptum: OVFENTINA. TRIBVS. Marij Victorini sunt illa: *Sic V, quod apud illos iunctum O literae T facit sillabam. Nostri etiam quoties eiusdem soni longa sillaba scribenda esset, & ipsi adiungebant O literae.* Inde scriptum legitis LOVCERIOS, NOVNCIOS, LOVMEN. In veteri Tabula: ANIMVM. NOSTRVM. NON. INDOVCEBAMVS.

Alecrij

Aletrij Tabula de marmore perantiqua : ESE. IOVSIT. IOVS. DEICITO Agrariae legis restantia.

Inibi: IOVDICEM. RECVPERATOREM.

Etiam vsi, vbi V breuiusculum. Metis Inscriptio apud Petrum Lepidum:

ET. SIBI. ET. SOVEIS

In Lapide item : SOVOM. MAREITVM. CORDE. DILEXIT. SOVO.

Sic Μαμμάκυθος ab Eustathio in Odyss. K. recte scribitur. Neque aliter in Scholiis Aristophanis, aut Hesychio rescriptum oportuit ab Atticarum Lectionum scriptore lib. 1. Alij quoque recte Μαμμάκυθος, Tzetzes, Aristophanes, Etymologicus, Plato Comicus.

Verso fato V longum pro OV in nominibus ex genitiuis Graecorum, prouenientibus. Plin. lib. 5. cap. 32. *Gordiu come*, Γορδίου κώμη.

In Terentij Lemmate: *Graeca Apollodoru.*

Yi.

Yi priscae diphthongi, quae natales suos Graeciae debet, vestigia reliqua sunt in *Thyiade, Harpyia, Orithyia, Agyieo.* Verum in his Sosipater censet I non inolescere priori vocali, sed esse consonam. Errat. Velius Longus in Orthographia: *Sic apud illos* Μυῖα *per vnum I scribitur.* Item Αἴθυια: *licet repugnent Graeci, quo minus haec I litera in vnitatem cum aliqua vocali veniat, vt vnam syllabam faciant, velintque* Μυῖαν, Αἴθυιαν *trisyllaba nomina esse.* Si Μυῖα quisquam trisyllabum censuit, non & tetrasyllabum Αἴθυια? alioqui vbi proportio? At plerumque veteres curto fuere iudicio. Pergit Longus. *Vincet tamen illos natura teste praeclaro:*

Υἱός θ᾽, υἱωνός τ᾽ ἀρετῆς περὶ δῆριν ἔθεντο.

De virtute fuit nato lis, atque nepoti.

Nisi hic versus a duobus Anapaestis incipit, quod nullo modo potest fieri, sed quoties, vt supra diximus, duabus vocalibus interiecta haec litera est, duarum consonantium obtinet vicem. Sic non erit Acephalus versus:

Thyias vbi audito trepidant trieterica Baccho,

& *Troiaque nunc stares,* —

&, *Aio te Aeacida Romanos vincere posse.*

ERYCIO PVTEANO

Philologo S.

L*VXVRIENTVR*, & *suo coelo sudent vbertim Atlantes isti valentißimi, qui ad amoeniora Philologiae quemquam diuertere flagitium putant. Haereant non vinculis lenioribus, sed trabalibus, atque adamantinis clauis Caucaso affigantur: dum mihi tecum*, Ornatissime Puteane, *frondosas inter valles, & Tempe vernantia secedere liceat, otiumq́; negotiosum iuxta, ac fructuosum persequi. Duces magni in montium verticibus ceruiculam non iactant (te, Annibal, testor) nisi qui prius in imo pede desederunt, aut postquam ad summa iuga peruenere, in vallestria demitti coguntur, idq́; gaudent: ne si diutius vento perflentur, langueant. Ea mihi ratione, ea studiorum vice, valetudo constat, nec obruor: quin potius ipsa vicißitate pascor. Altioribus modo studiis, attineor: modo valles placent, & florulenta pratula. Pluribus igitur Opusculis in Theologia proxime iam laboratis, editisq́;, placuit amoeniores campos respectare, & in* Orthographicorum *meorum Viridariis respirare. Idem te animo pridem imbibisse, eodemq́; vti iudicio*, Cl. Puteane, *certo scio, nostraq́; hactenus puro astra conspirare. Nam Aen. 6.* —— Tu quoque magnam Partem opere in tanto —— *eamq́; potißimam occupasti. Ante etiam alij. Cur & minores iisdem spatiis excludantur? Imo vt qui ad palmam praeiuere, nobis suspiciendi: sic vbi ipsis palmam detulerimus, agnoscant nos sine fraude subsequi. Verum in tota hac tractatione, vix pars vlla*, Mi Puteane, *illustrior ea, quam tibi sacratum venio. Ea est* Orthographicorum Variantia. *Huc oculos* Illustrissime Puteane.

TRACTA-

TRACTATVS TERTIVS.

VARIANTIS ORTHOGRAPHIAE VIRIDARIA.

CAPVT PRIMVM.

Rectorum Variantia.

SECTIO PRIMA.

A, E. A, AE; A, AS.

ORTHOGRAPHICA res vel Consuetudine, vel aeui varia successione, vel Auctoritate, vel alia qua causa cum non vno scribendi tenore procedat: in Vltimantibus sillabis praecipua quaedam mutat, ac deprehenditur Variantia, quam hoc loco exsequi visum est.

A, & E promiscue nonnulla finiuntur nomina: & si in nonnullis haec, aut illa vltimans sit Vsu probatior. Fl. Sosipater lib. 1. *Foeminina quoq; E litera finiuntur · sed Graeca tantummodo, & quidem E producta velut Andromache, Helene, Agaue, Circe, Danae, Crotale, Calpe, Ephyre. Quae quoniam Graeca sunt, Graece declinari debent, &c. Sed si Latine quis volet Graecum E in A nostrum mutare debet, dicetq;: Haec Andromacha, Helena, Agaua, Circa, Danaa, Crotala, Calpa, Ephyra.* Poene tantundem Consentius in Arte.

AERA promontorium Siciliae Stephano: Solino vero visum scribendum: *A promontorio, quod Acren Iapygiam vocant.* Silio Italico lib. 14. Thucydidi in 6. *Acrae* πληθυντικῶς.

AEGINA Latinis per A, nec aliter: & si Αἰγίνη Graecis. Statius: lib. 7.

Namq; ferunt raptam patriis Aeginam ab vndis.

Sic *Lana*, a λάχνη, *Laena* a χλαίνη, nec aliter.

AGYLLA per A Plinij lib. 3. cap. 5. Strab. lib. 5. Ἄγυλλα Πελασγῶν κτίσμα. *Agylla a Pelasgis condita.* Per E Silij Italici lib. 5. *Agylle.*

ALGA Aen. 2. *Alge* in Ovidij Halienticis: *Delectetq; moras, & molli seruiat alge.*

ANDROMACHA per A, Cicero de optimo genere Orat. & in Lucullo. Idem lib. 3. qq. Tuscul. Accij *Andromacha* millenis apud Nonium locis.

At Aeneid. 3. — *Andromache digressu moesta supremo*, inibique saepius.

ANDROMEDA multi scripsere. Nonius: *Ennius Andromeda* —

Vitruuius: — *Caput Andromedae* —

Manilius lib. 1. *Andromedae vastos metuentem piscis hiatus.*

Idem lib. 5. *Andromedaeq; vocat genitor* —

Macrob. lib. 5 cap. 31. Tull. 2 de Natura D.

Horatij autem lib. 3. Od. 29. quidam editi Libri habent *Andromedes pater*, alij *Andromedae*: eaque Variantia notatur in Plautinianis. Per A legitur & apud Plin. lib. 9. cap 5.

ANTIOPA. Festus in Torrens: *Apud Pacuuium in Antiopa.* Pers. Sat. 1. — *Verrucosa moretur Antiopa* — Cicero de Optimo gen. orat. & in Lucullo.

Iustin. lib. 2. At Plut. Theseo Ἀντιόπη, & Apollodoro

ARIADNA per A Catullo: — *Indomitos Ariadna gerens in corde furores.*

Plutarch.

Plutarch. in Theseo, ac Suidas Ἀριάδνη.

ATALANTA. Festus: *Pacuuius in Atalanta.* Ovid. lib. 10. Metamorph.

Nil opus est Atalanta tibi ———

Idem in 8:

Venit Atalante Schoenei pulcerrima virgo.

Sic ibi & Apollodori lib. 3. Ἀταλάντη.

ATTICA vbi non? *Attice* per E lib. 2. de Re R. Varronis cap. 5. *Qua in re testis Attice, testis Peloponnesos.*

BIBLIOTHECA Vsu est tritissimum. At Romae in hortulo Colotiano:

ALEXIO. CAESARIS. AVG. AB. BYBLIOTHECE.

Et hoc aequa cum caeteris lege.

CIRCA, CIRCE. Probus lib. 2. ex Horatio promit *Volente Circa* per A. Phocas in Arte: *Quae in E productam apud Graecos desinunt, apud nos E in A conuersa sunt eiusdem declinationis, vt Haec Circa, Circae: Andromacha, Andromachae.* Horat. ad Lollium:

Sirenum voces, & Circae pocula nosti.

Ita in veteri Codice Gifanij. Item in quibusdam Maronis lib 3.

——— *Seaeaeq; insula Cireae.*

Quod prorsus reiicitur, inquit Pierius. Adsertio ἄλογ☉, Probo, & Phocae inimica, Latinorum Consuetudini, quod vides, aduersa. Sed more fit, vt quod peregrinum cuique est, facile ei damnetur. Tibull. lib. 1. Eleg. 3. etiam producit A:

At Circa grauibus pensis affixa puella.

Sic *Nemea, Tegea* longat Statius:

Te Nemea, tibi Lerna comas ———

Non Tegea, non ipsa Deo vocat alite felix

Cyllene ———

CRETA Aen. 3. passim. *Crete* Ouidio Metamorph. 7. ——— *Vt Crete sola pateret.*

Alibi: *Non ego te centum Crete digesta per vrbes.*

Seneca in Oetaeo: *Coerula Crete, magno tellus Clara Tonante* ———

Ilias: ——— Κρήτην ἑκατόμπολιν ἀμφινέμοντο.

CYRENE vbi non? Solini cap. 40. *Det Cyrena, det & Lycia?*

DANAA per A Priscian lib 5. iterumque lib. de Accentibus *Danae* per E Silij lib. 1. item Inscriptione Emeritam inter, & Salmanticam: IVLIA. DANAE. LIBERTA.

DICA. Verrinis: *Scribitur Heraclio dica.* Graecis Δίκη.

DIRCA. Plaut. Pseudolo: *Cras quasi dircam olim.*

DIRCE Propert. *Vinxerunt dircen sub trucis ora bouis.*

ERIGONA ex Accio Nonius in *Comitasset.*

At Maronis Georgica: *Erigonen inter, chelasq; sequentes.*

EVROPA Tullius ex Epopoeo vetere:

Europam, Libyamq; rapax vbi diuidit vnda.

EVROPE Silius lib. 1. *Europes videt arua* ———

Horat. lib. 3. Od. 3. *Secernit Europen ab Afro.*

Auienus: *Ennius Europen, proceraq; moenia Byzae.*

Priscianus Periegesi: *Et primam Libyen, post Europen, Asiamq;*

EVRYDICE Aen. 6. & Georg. 4 ——— *Eurydicenq; suam iam luce sub ipsa.*

Eurydica pregnata, pater quam noster amauit,

Vestalis apud Ennium lib. 1. de Diuinatione.

GRAMMATICA vbi non? Aristoni, & Mario Victorino *Grammatice est scientia poëtas & historicos intelligere.* Fabius lib. 1. cap. 10.

HARMONIA, HARMONIE; secundos enim casus Thebais Statij exhibet.

HECATE Aen. 6.

Hecata Arnob. lib. 2. *Coelo, atque Hecata procreatus.*

HELENE passim, & *Helena.*

HELICA, HELICE, ac sine Spiritu in aliis atque aliis Eusebij MSS. Pontaci fide.

HESPERIA *in magna* ——— Maro. *Hesperie* Priscianus: ——— *Nilus ad oras Hesperies finit* ———

HERMIONA. Pacuuius in Hermiona, Festus. Idem Nonius in *Clypeat, Brutium.*

At Maro Aen. 2. *Ledaeam Hermionen* ———.

HESIONA per A legit Priscianus lib.8. & Aneid.8. sic pluribus inesse Libris contestatur Pierius.

Nam memini Hesionae visentem regna sororis.

Gell.lib.10.cap.25. Tragoedia *Hesiona.* Val. Flacc. lib.4.

Hesionam,& Phrygiae peteret cum gaudia nuptae:

Apollodorus lib.2. Ἡσιόνην τὴν θυγατέρα. Metamorphoseos lib.11.

Hesioneq; data potitur ——

HIPPOLYTA. Plaut. Menaech. *Ab Hippolyta succingulum. Hippolyte.* Aen.1.

HYBLA, VEL HYBLE *oppidum est Siciliae*, Seruius ad primam Virgilij Eclogam. Marcianus τὴν Ὕβλαν. Ouidius Trist. lib.5. Eleg.6.

Florida quam multas Hybla tuetur apes.

Silius 14. lib. *Audax Hybla fauis.*

HYPERMNESTRA Ovid. *Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus vni Hypermnestre* Propertio: *Andromedeq; & Hypermnestre sine fraude maritae.*

ILIONA. Pacuuius in Iliona, inquit Festus in vocibus *Perpetem, Repotia, Vngulus,* & Nonius in *Lactare, Adaugare.*

At Maro: *Ilione quod gesserat olim Maxima natarum Priami* ——

LIBYA. Vetus Epopoeus supra: *Europam, Libyamq; rapax* ——

. Silius: —— *Libya quae sunt aduecta superba.*

LIBYE per E Idem Silius: *Alpibus imposuit Libyen* ——

Lucan.lib.9. *Finibus extremis Libyes, vbi feruida tellus.*

LIPARA, LIPARE, *Liparis, Liparae* cum biuocali. Per A Suidas: Λιπάρα, μία τῶν καλουμένων Αἰόλου νήσων.

Lipare. Claudian. Panegyrico:

Ignifluis gemuit Lipare fumosa cauernis.

Idem lib.2.de Raptu Pr. *Turbatur Liparis.* Vbi Plantini Liber per E *Lipare.* Hanc Scripturam etiam apud Virgilium, Siliumque reperias.

Liparae cum diphthongo pluratiua, vt *Athenae* Liuij lib.21.

MENALIPPA ex Probi, & Phoce regula.

Iuvenalis: *Personam Menalippes.* Accius: *Incuriosa itaq; es Menalippe.*

MESSENEQVE *ferox, Patraeq;* —— Metam.6. Liuius semper *Messana.*

MVSICA, MVSICE. Fab.lib.1.c.10. *Studiorum antiquissimam musicen exstitisse,* saepius.

NIOBA Eusebij Chronica habent.

Niobe Ovid in Metamorphosi alibique Solinus c.53. *Orbitatibus data Niobe.*

NEMEA passim. Thebaidos 6. *Nemee: Hic labor abscissam Nemeen, vmbrosaq; Tempe.*

Achill.1. —— *Nemee dat terga ferarum.*

NOLA Hecateo, Liuio passim, Silio: *Nola sedet.*

Polybio Νῶλν, *Nole,* Notauit hoc Suidas.

NYMPHA, NYMPHE. Ovid. Fastor.5. *Sustulit hoc Nymphe, duxitq; decentibus herbis.*

Ibidem: *Nescio quid Nymphe scire videris ait.*

OETE Silij Codicibus nonnullis, & Graecis Οἴτη. *Oeta* passim.

ORTYGIAM *dicturus Apollo est,* Aen.3.

At Metamorphos.13. *Nunc sedet Ortygiae: tremuit concursibus Argo.*

PAPHIA recte, ac Latine. At Columella Graecanice *Paphie* lib.10.

Tuq; suis Paphien iterum tu pange Calendis. Sic est Libro meo.

PARABOLA vbi non? Tamen Iul. Rufinianus lib. de Fig. Sentent. *Paradigma facit vera exempla: parabole ficta ostendit.* Ita editio nouissima.

PASIPHAE Aeneid.6. Silij l. passim. In Plutarchi Agide Πασιφάα, *Pasiphaa.*

PENELOPA. Lucill. in 7. *Penelopam conuersus ait* ——

Plaut. in Sticho: *Credo ego miseram fuisse Penelopam.* Cicero 3. de Natura D.

Aliter Martialis: *Penelope venit: abit Helene.*

PHIALA passim de Pindari exemplo φιάλαν ἀμπέλου καχλάζοισαν δρόσῳ: *Phialam vitis rore resonantem.*

At Metamorph. 3. *Phiale.* Proprium est.

PERGA per A accusatione 3. in Verrem: *Pergae fanum antiquissimum. Perge* absque diphthongo videtur Asconius legisse. Strabonis lib.14. Πέργη πόλις. Interpres *Perga. Perge* in Actis Apost. in Commentario Lintrensis *Perga.* Inibi cap.16. *Eunice* Timothei parens: in eodem Commentario *Eunica.*

PRO-

PROCHYTA Plinij lib. 3. cap 6.

Prochyte Maroni scriptum, & Silio per E.

RHETORICA, RHETORICE per E Quinctil. lib. 2. cap. 15. meaque perpetuo tenore editio.

SEMELA Accius Thereo: *Deum Cadmo generatum Semela affare.*

Aliter Propert. *Narrabis Semele quam sit formosa* ——

RHODOPA *huic annexa Maximianopolim habet*, Marcellinus lib. 27. Passim *Rodope*, quod & de prouincia, & monte indiscriminatim legas contra quam visum eruditissimo Salmasio.

STACTA in Mistellaria Plauti. In Curculione: *Tu mihi stacte, tu cinnamum, tu rosa.* Verum hoc nominis per secundam vocalem extulisse Plautum non credo.

Στακτά, *Stacte* sexcentis apud Dioscoridem locis.

THERIACA, THERIACE Plin. l. 29. c. 1. *Theriace vocatur excogitata compositio luxuriae.*

THRACA, THRACE, THRECE, *Thraecia.* Horat. lib. 1. epist. 3.

Thracáve vos Hebrusq; ——

Aen. 12. —— *Gemit vltima pulsu* *Thraca pedum* ——

Thraee Lucretij lib. 5. *Thracen, Bistoniasq; plagas* ——

Claudian. *Nubibus exuitur Thrace, Pangaea renident.*

Plin. lib. 30. cap. 1. *Tota Thrace. Vltima, Thrace* Silij lib. 11.

Threce vtraq; per E scripta sillaba editur Manilij l. 4. *Illyris, & Threce Martem sortita colonum.* Firmatur adiectio *Thraeicius* Aen. 6.

Thracia passim tribus integratur sillabis.

Thraecia, & *Thraeces* pluribus ex Nepotis Vitis fide priscorum Codicum producit Gifanius. Quis pugnet Origini? Ab Origine I supponitur. Etymologus: Τὸ Θρᾷκη ὃ ἔχει τὸ ι. Hinc Catullo *Samothrace* sillabis quatuor quae vna amplius Maroni *Samothracia fertur.*

TYCHA, TYCHE varianter in Verrinis pro Syracusarum membro.

A, AS.

EVTHIA, EVTHIAS. Messala: *Benefecit Euthia.*

HERMAGORA *dixere*, inquit Tullius: *Ne miremur, quod ab antiquorum plerisq; Aenea, & Anchisa ut dictus.*

HERMAGORAS Visus promiscui.

IARBA, IARBAS. Ovid. Fastor. 3. *Et potitur capta Maurus Iarba domo.*

Aeneid. 5. —— *Tyro despectus Iarbas.*

MARSYA Horat. —— *Obeundus Marsya, qui se.* Sil. Italicus lib. 8.

Cum fugeret Phrygios trans aequora Marsya Crenos.

Vbi corruptissime Libri editi *Marsia.* Sic Ovid. 6. Fast. Lucan. lib. 3. Martial lib. 2. 64. Plin. lib. 16. cap 44. Graecis Μαρσύας.

MIDAS passim. At in Terentij Phormione: *Puer occurrit Mida* Iustini l. 11. *Mida regnauit.*

PROCA Fastor. 6. *In thalamos venere Procae: Proca natus ab illis.*

Cuidam Liuiano: *Proca deinde regnat.*

PROCAS cum sigmate scribitur Eusebij Chronicis, aliis. Liuij mei l. 1 *Proca deinde regnat.*

PELIA *cincinnatus* scriptum Coelio.

Iphitus, & Pelias mecum, Aen. 2 sexcenti alij.

PERDICCA in sex Eusebij MSS. Pausaniae lib. 1. Iustin. lib. 7. & 12 *Haec cum pro singulari facundia sua Perdicca peroraßet.*

PERDICCAS Curtio. Apud Thucydidem, aliosque vnico C, praue.

PTERELA rex, in Amphitrione Plautina: Ovidij 3. Metamorph.

Et pedibus Pterelas, & naribus vtilis Agre.

Similiter Thebais lib. 6. *It iussus Pterelas, & ahenae lubrica massae.*

TIARA, TIARAS. Virgil. —— *Sceptrumq; sacerq; tiaras.*

Seneca: *Hoc Phrygius loco fixus tiaras Pelopis.*

Sidonius: *Lunatam tibi flectere tiaram.*

TIRESIAS.

TIRESIA. Lucillius apud Donatum in Eunuchum:

Perditus Tiresia tussi grandaeuus gemebat.

TYSIA. Mar. Victorinus in lib. 2. Rhetor. Ciceronis: *Corax, & Tysia artes primi oratorias apud Graecos scripsisse dicuntur.*

TYSIAS passim Cicero, passim alij, inter quos Dionysius Halicarnasseus, cui scribitur I minusculo, quod & rectius autumo.

A, AE.

ARVA, ARVAE. Virgil. *Arua aliena iugo premere* —— Alterum scribit Naeuius Lycurgo: *Quaq; incedunt, omnes aruas obterunt.* Pacuuius: *Postquam calamitas plures annos aruas caluitur.*

BLANDITIA. Cicero de Rep. lib. 4. *In ciue excelso atque homine nobili blanditiam, ostentationem.* Agnoscit Aldus Manutius lib 1. Gram. Q. Cicero de petitione consulatus:

Quid opus est magnopere blanditia?

Rutilius Lupus: *Blanditia sua, quod petisset a patris mollitie impetraturum.*

BLANDITIAE passim.

BLANDITIVM in Cyrilli Lexico Κολάκευμα interpretatum, & cum C scriptum est.

DELICIA, DELICIAE, DELICIVM. Plautus Poenulo: *Mea voluptas, mea delicia.* Idem Truculento, Gell. lib. 19. cap. 8. Inscriptio Beneuenti:

IVCVNDA. SEPVLTA
EST. DELICIA. EIVS

Delicium. Martialis: *Stellae delicium mei columba.*

EPVLA: EPVLAE, EPVLVM passim. *Epulam antiqui etiam singulariter posuere,* Festus.

EXSEQVIAS IRE creberrimum. Feltriae in aedibus Ant. Arzentru

VT. EXSEQVIVM. SIBI. FACERENT

FIDENA. Plin lib. 16. cap 4. *Fidenam primus irrupisset.* Maro: —— *Vrbemque Fidenam.* Silius Italicus lib. 15. *Roma minanti Impar Fidenae* ——

FIDENAE Tacito, Liuio.

FOENISICIAE *instituendae* Columella lib. 2 cap. 11.

FOENISICIVM Plin. lib. 18. cap. 28. *Ante secunda foeni ficia.*

INCITAE in Plauti Trinummo, *Vt ad incitas redactus.* In Poenulo: *Profecto ad incitas lenonem rediget, si has abduxerit.*

INCITA Lucillio lib. 15. *Commanducatus corrupit, ad incita adegit.*

INIMICITIAE cui non scriptae? *Inimicitiam* dixit Accius teste Charisio, & Ennius teste Gellio lib. 19. cap 8.

INEPTIA, INEPTIAE. Prudent lib. 1. contra Symmachum.:,

Indocilis fatui ducebat Ineptia vulgi

Lib. 2. *Gentilis ineptia.*

INSIDIAE. *Insidia prima* Sallustij est.

MINA, MINAE. M. Catus in Suasione: *Mina cogi nulla potuit.* Idem tradit Festus, & Curiatius.

MYLA, MYLAE. Liuius lib. 24. *Quae ad Mylam falso nunciata erant.* Silius lib. 14.

Subsidium infelix fugientibus aequora Mylae.

Marcianus Heracleota: Πάλιν δ' ἀπὸ τούτων δύο πόλεις Εὔβοια, καὶ Μύλαι κατῳκίσθησαν ἐπικαλούμεναι. *Rursus ab his ciuitates duae Euboea, & Mylae cognominatae habitatae sunt.* Cluverius importunitate sua versum vtrumque dicunt, scripto in capite versiculi alterius Καὶ Μύλαι. Scylax Caryandeius: Πόλις Ἑλληνὶς Μύλαι, καὶ λιμήν: *Vrbs Graecanica, & portus Mylae.*

RVDIA Ennij patria. Ita Codices Plin. lib. 3. cap. 11. Explodit Pincianus. Quo iure? Nihilne ergo in scribendo varium? Non Orthographica ratio est λυγκὸς αἰολώτερον χρῆμα; Θερμαί, *Thermae* scripsere Latini, scilicet *Aquae.* Strabo lib. 5. Θερμὰ Καιρετανά, ὕδατα scilicet. Eusebij Chronica a D. Hieronymo: *Quidam ossa eius Rudiam ex Ianiculo translata affirmant.*

RVDIAE *genuere vetustae* Silio meo

TISSA, TISSE, TISSAE. Ptolemaeus Θίσσα. Silius lib. 14. —— *Paruo nomine Tisse.* Stephanus: Τίσσαι χωρίον Σικελίας: *Tissae Siciliae locus.*

VIN-

VINDICIAE lib.3. Liuij: Vindicia in decemvirali lege: *Si vindiciam falsam tulit.*

A, ES.

ACHATA absque S, per A. Sic Sosipater lib.1. Institut. ex veterum obseruatione. *Achates* Maroni.

AMICITIA, AMICITIES Plinius Secundus sermonis Dubij lib.6. apud Charisium in iis, quae recitat ex C Iulij Romani Analogia, *Amicities, vt Planicies, Luxuries, Mollities*, & similia veteri dignitate. Caeterum rationis via, inquit Charisius, *debet Amicitia dici. Quod si manus veterum licentiae porrigemus poteß & Copies, & Obseruanties & Beneuolenties dici.* Caeterum rationis vi debet *Amicitia dici*, inquit Pierius.

Lucretius lib. 3. *Tunc & amicitiem coeperunt iungere* ———

ANCHISA Sosipater Latina reformatione agnoscit lib. 1. Instit. pro recto, & *Atrida, Achata, Pylada, Oresta.* Item Tullius. Maro: *Anchisa generate* ———

Anchises passim Virgilius scribit, a quo recto *Anchisa* quintum, sextumque casus putauit Scaliger cap.23. de Causis L L. Pensiculate minus.

ANTISTITA. Verrina 6. *Illius templi antistitae.* Ita legunt Gellius lib. 13. cap. 19. Priscian. lib.5.

Ita scribit Varro lib. 4. Plautus Rudente: *Veneriaeq; antistitae*: Accius Astyanacte: *Vtinam vnicam mihi antistitam arquitenens suam tutetur.*

Antistes vbivis: sed pro meliore sexu.

ATRIDA supra Sosipater, & Horatius: *Atrida vetas cur?*

Propert. *Non ita Dardanio gauisus Atrida triumpho.*

Atrides Ovidius, alij.

BARBARIA. Horat. *Graecia barbariae lento collisa duello.*

BARBARIES. Iustin lib.9. *Domitarum gentium barbaries.*

CANITIA Fl. Sosipater lib.1. *Canitia nec irrationabiliter, nec abhorride dicitur: & ideo non est ab Analogia recedendum. Canities autem poëtico decore in lenitatem soni corrupta est.* Plin. lib. 31. cap.7. *Canitia in vasis summa est.* ——— Lucani lib. 8. *Canitiae* in vetere Pulmani Codice, & tribus Cornelij Gualteri. *Canities* Maroni.

Canitudo Plauto: *Stultus est aduersus aetatem, & capitis canitudinem.*

CHORAVLA *doctissimus*, Apul. lib.8. de A A. Item in Nerone Suetonius: *Etiam hydraulam, & choraulam, & vtricularium.* D. Augustin. tom.4. q.101. ex vtroque mistim: *Choraula melior alio choraula.* Isidorus in Glossis: *Choraula iocularius.* Plinius *Ismeniam choraulen*, & Iuuen. Sat.6. Petronio *Puer choraules.*

CHRYSA etiam pro viro, qui Ovidio *Chryses*, Sosipater supra. Est etiam vrbs Homero: Χρύσην ἀμφιβέβηκας.

DESIDIA nimis obuium. *Desidies* Lucret. lib.5.

——— *Quid luxus, desidiésve?*

EPIROTA de Pyrrho passim. *Epirotes Thyamis* lib.2. de Leg. Ciceronis, ita Ful. Vrsinus, & Ciaconius.

EFFIGIA. Plautus Rudente: *Veneris effigia haec quidem est.* Apul. de Deo Socratis: *Effigiae, & exuviae templorum, religiones, & regiones.* Afranius Vopisco: *Cuius te suscitat imago, cuius effigia? quo natus patre?* Lucret. in 4.

Dico igitur rerum effigias, tenuisq; figuras. Ita liber vetus.

FALLACIA, FALLACIES. Apul. lib.5. de Asino A. edente Vulcano; *Fallacie, germanitatis inducta.*

GLACIES, & GLACIA, Κρύσταλλος, Πάχνη, Glossae Philoxeni. Frustra distinctus a Barthio quaeritur.

GEOMETRA, GEOMETRES. Arnob. lib. 2. *Musicus, Dialecticus, Geometres:* Quinctilianus lib.1. cap 10. *Non Geometres faciet.*

GETA obuium *Getes* 2. de Ponto Eleg 1. & 4. Eleg.7. Sidonius in Narbone:

Chunus, Sau-mates, Getes, Gelonus.

Idem Carm.2. *A genitrice Getes, simul* ———

HAERESIARCHA nil tritius. Hieronymo vertenti Eusebij Chronica: *Basilides haeresiarches.* Augustinus lib. 7. cap. 2. de Nuptiis, & Concupiscentia: *Haeresiarches vester Pelagius.*

HOSPITA

HOSPITA, HOSPES. Aen. 3. —— *Bellum, e terra hospita portas.*
Lucan. lib. 5. —— *Hospita tellus.*
HYPOCRITA in omni terra. At Fabius lib. 11. c. 3. *Apud Andronicum hypocriten.*
IDA, IDE. Aen. 12. —— *Idaea carpit ab Ida.*
Thebaidos lib. 4. —— *Magnis resonat vagitibus Ide.*
Sic a Bernatio editio Plantiniana, & Parisiensis ab eruditissimo Cruceo.
Prisciani Periegesis —— *Vmbrosis extendens collibus Iden.*
LAPITHA, LAPITHES, ὁ Λαπίθης. Flaccus lib. 5.
His Lapithes adfuerat eques ——
Iterum in septimo.
LVXVRIA in Latio, & extra. Claudian. *Luxuries odiis* —— Apul. lib. 6. de Asino A. *Ne petulanti luxurie vulnus degrauaret.* Cicero lib. de consulatu:
Quorum luxuries fortunae censa peredit. In Diuinatione.
Varro lib. 1. cap. 23. de R R. *Horum luxuriem.*
Et superi Grammatistae vatum peculium rentur esse.
LYRISTES. Sidonius lib. 8. *Alcaeo melior Lyristes ipso.* Plin. lib. 2. epist. 15. lib. 9. epist. 17. Aliorum Proportio *Lyrista.*
MACERIA multis campis. *Maceries* in quadam Inscriptione Romae in aedibus Delphinorum:
SECVNDVM. MACERIEM. EVCARPIANAM
MACA, MACES. Alibi Silius: —— *Maca prostratus ab hoste.*
Lib. 9. —— *Maurus atrox, Garamasq; Macesq;.*
MASSAGETA, Vide in ipsa serie *Massagetes audax* scribitur Claudiano in Rufinum.
MELICERTA, MELICERTES. Vtrumque apud Varronem lib. 7. & 8. de L L. aliosque bonos Auctores notat Pontacus. Noto & Metamorphoseos lib. 4.
—— *Nudis Melicerta lacertis.*
MINVTIA, Lactantius, alij.
MINVTIES. Apul. lib. 9. de A A. *Vsque ad summam minutiem.* Arnob. lib. 2. *Consumitur enim minuties ista immensum.*
MOLLITIA. Vide *Amicitia.* Cicero in Partitionibus. *Mollitia animi.* Apul Apol. 1. *Indocta, & rudi mollitia.*
Horat. Epod. 11. Sallust. *Mollitia decretorum vobis dignitatem, illi metum detrahi.* Plin. lib. 4. epist. 21. Iustin. lib. 1. *Mollitia corporis.* Tacitus An 6. *Mollitia vitae.*
Mollities, laeuesq; genae se prodere possent, lib. 1. in Eutrop.
MVRIA, MVRIES. Festus: *Muries dicebatur sal in pila tunsum, &c.*
MVRIA passim. Catoni *Muries,* cap. 88. *Si natabit, ea muries erit.*
MYSTA, MYSTES. Fulgent. lib. 1. Mythol. *Iamdudum nouus initiatus es mystes sacris.*
Horat. lib. 2. Oda 9. *Tu semper vrges flebilibus modis Mysten ademtum* ——
NAVITIES, ἀφυΐα, Glossae. *Nauitia* vbi?
NAVITAS Ciceroni in Epistolis.
NEQVITIA late regnat. *Nequities.* Manilij lib. 2.
—— *Legesq; per ipsas Saeuit nequities* ——
Horat. Sat. 2. lib. 2. *Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris.*
NIGRITIA *quoq; nihil differens a loto.* Plin. lib. 13. c. 9. & lib. 29. c. 6. *Nigritiam capillis affert.*
NIGRITIES. Cor. Celsus lib. 8. cap. 2. *Vbi caries, nigritiesve in summo osse est.*
NOTITIA satis nota. *Notities* Lucret 5.
Notities hominum diuis vnde insita primum.
ORESTA Sosipater scribit, & Seneca: *Te Oresta furabor libens.*
Ovidius: *Fecerunt furiae tristis Oresta tuae.* Iustin lib. 17. *Orestae filij Agamemnonis.*
Orestes Homero, Graecis, Latinis.
ORONTA, ORONTAM ponit lib. 1. Sosipater.
Virgilius *Orontem.*
PAVPERIA, PAVPERIES, Πενία, Cyrilli Lexicum. In Iure: *Si pauperiem fecisse quadrupes.*
PERSA PERSES. Cornel. Nepos in Alcibiade: *Sine rege Persa.* Cuius editor veteribus MSS. gloriatur vsus.
Persem vsitatissimum, vt Achilles, Ἀχιλλεύς, Τυδεύς, Τυδεύς, alia.

PINGVI-

PINGVITIA, PINGVITIES. Arnob.lib.7. Hostiarum carnes, ossa, dentes, pinguitias, omenta cum cerebris.

Apuleius lib.10. *Corpus obesa pinguitie compleueram.*

PLANICIA. Festus: *A pedum planicia initio Plotus, postea Plautus.* Romae extra portam Capenam:

SENATVS
POPVLVSQVE
ROMANVS
CLIVOM
MARTIS
PECVNIA PVBLICA
IN PLANITIAM
REDIGENDVM
CVRAVIT

Planicies, Liuius.

PROPHETA non raro. *Prophetes* Tertull. lib. de Fuga, & lib. de Anima.

PROSAPIA Plautus: *Prosapies* Glossae veteres.

PYLADA Sosipater.

PYLADES Cicero in Tuscul. Val. Maximus.

SATRAPA passim. *Satrapes*, ὁ Σατράπης. Terentius in ἑαυτοῦ. *Satrapes si fiet.* Val. Probus l.2. Aemilius Probus in Pausania exemplaribus collatis ex diuini viri Sauaronis Bibliothece. Idem in Alcibiade.

SAVROMATA, SAVROMATES habes in sua serie.

SCYTHA vbiuis *Scythes* Horat. l.2. qui & alibi *Scythen* scripsit.

SEGNITIA. Terent. Andria: *Enimvero Dave nihil loci est segnitiae, neque socordiae.* In foro Sempronij:

VELVTI. SEGNITIAM. EXPROBRARET

Tacit.14. Annal. Columella lib.9. cap.5. Plin. lib.33. cap.3. Iustin. lib.5. & 21.

SEGNITIES Aen.2. —— *Quae vos tam sera moratur*
Segnities? ——

His ex locis futile paret τ̃ περιοσολογούντων discrimen: *Segnities vitij est: segnitia frigoris.*

SOPHISTA, SOPHISTES lib.1. de Natura D. edidit P. Victorius. Sidonius in Narbone: *Et tu Pittace Lesbius sophistes.*

SOSPITA IVNO Silio Italico.

SOSPES Maroni scribitur, & Plauto.

STVLTITIA vtinam rarior! *Stultities* in Tullij Catone Maiore:
——*Tanta est inconstantia, Stultities, & peruersitas* ——

TETRARCHA Lucae 3. cap.

TETRARCHES Epitoma Liuij 94.

THYESTA Sosipater supra, Cicero 3. Tuscul.

THYESTES Senecae Tragoedia inscribitur.

TRICLIMARCHA in veteri Inscriptione.

TRICLIMARCHES *experrectus* in Satirico Petronij.

TRISTITIA denso satu prouenit.

TRISTITIES Apuleij lib. 10. de A A. *Senili tristitie striatam gerens frontem.*

A, ER.

CRATERA, CRATER, CRATERIA. Isidorus lib. 20. Orig. cap.5. *Cratera calix est duas habens ansas, & est nomen Graecum. Declinatur autem apud eos Crater: Nam Latine haec Cratera dicitur.* Vnde Persius:

Si tibi crateras argenti ——

Priscian. lib.5. Ὁ κρατήρ, *haec cratera.* Persius
Crateram argenti sudabit praetrepidum cor.

Apuleius

Apuleius lib. 4. Florid. *Prima cratera ad sitim pertinet.*
Horat. lib.3.Od.18. *Vina craterae.* Romae in domo Gentilis Delphinij CRATERAM. ARGYPOCORINTHIAM. CVM. SVA. BASI. ET. YPOBASI. S. Cyprianus. Vide Inscriptiones Gruteri verbo *Tabulae.*
Sidon.l.2.epist.9.*Quorum cerebris hospitales craterae nimium immersae dominabantur.* Horat.l.2. Serm. Sat.4.
Crateria scribitur fide Dioscoridis lib.4. vbi de Thapsia: Ἐκλείχει διὰ τῆ κύτκλιε τὸ ὀχὸν εἰς τὰ ὑποκειμένα κρατηρίας.
Maroni *Crateres.* Tullius in Arateis:
In medioq́; sinu fulgens cratera relucet.
Curtius lib.4. *Ex auro crateram cum XXX. pateris dicauit.*
PAVPER, PAVPERA in sexu altero. Valer. Prob. lib.2. ex Plauto: *Haec res est paupera.*
Terentius: *Quia paupera est, ignoratur parens.*
STATERA, STATER. Inscriptio apud Vrsinum: POS STATEREM. ET. PONDERA. QVAE ANTEA. RESP. EMIT
Tull. 2. de Orat. *Non aurificis statera.*

A, IS, IX, En.

ABSIDA, ABSIS. Isidor. lib. 3. Orig. cap.68. *Illa omnia in absidis colliguntur.* Quem vide & lib. 15. cap.8.
Anastasius in Leone tertio: *Aedificauit Ecclesiam cum apsida amplissima.* Ibidem: *Decoratam absidam.* V. *Apsis* in Serie Alphabetaria. In Gregorio quarto: *Cum absida de musiuo*, saepiusque.
CASSIDA, CASSIS. Charisius vtrumque praenotauit lib.1. & Priscianus libro 6. Maro lib.11. — *Aurea vati Cassida* — Propertius:
Aurea cui primum nudauit cassida frontem.
CHLAMYS, CHLAMYDA. Varro. Hercule Socratico: *Cubo in Sardinianis tapetibus, chlamyda; sed purpurea amicula.* Apul. lib.2. Florid. *Chlamyda velat vtrumq́; brachium.* & lib.10. de A A.
GRACILA, GRACILIS. Terent. *Vt gracilae sient.*
HILARA, HILARIS. Plautus Rudente: *Sed quid ais mea lepida, hilara?*
IVGLANDA, IVGLANDIS. Festus: *Quidam nucis iuglandis, quam Verrius Iuglandam vocat.* Locis compluribus.
SALAMINA. Iustino lib.2. *Salamis & Salamin* Horatio, aliisque.
STERILA Festo. *Sterilis* vbi non?
CHOENICA *mensurae genus*, Festus: Χοῖνιξ Hesiodo, caeteris. Similiter Stephanus: Ἀπὸ τῆ κάλυκος, ἡ καλύκη, καὶ τῆ χιτῶνος ἡ χιτώνη, καὶ ἡγεμόνος ἡγεμόνη. Palladius l. 11. de R R. tit. 14. *Tribus cadis vnam floris mensuram, quam Tyri Choenicam vocant*; adiicies. Iterum lib. 12. tit.20. *Choenix.* Priscianus: *Qui quater adsumtus fit Graio nomine Choenix.*
FVLICA, FVLIX Georg.1. *In sicco ludunt fulicae* —
Cicero de Diuinat. *Rauca fulix* — Item in Arateis: *Cana fulix.*
SIRENA, SIREN. D. Ambros. lib. de Thobia cap.5. *Hinc Sirenas, quae voluptatis specie.*

A, V M.

AGATHYRNA Polybio, Liuio, Straboni, apud Stephanum, Ἀγαθύρνα.
AGATHYRNVM Plinio lib.3. cap.8. *Cephaloedis, Aluntium, Agathyrnum, Tyndaris colonia.* Apud Strabonem: Ἀγάθυρνον.
ALIMONIA Gellius: *Amissoq́; naturalis alimoniae fundamento.*
ALIMONIVM. Varro lib 1. de R R. cap.8. *In partu, & alimonio.* Lib. 3. cap. 16. *Mellis alimonio.* Vnde *Alimonia* πληθυντικῶς Lib.73. de iure dot. & alias.
ARMENTA. Liuius: *Qui euruifrontes pascere armentas soles.* Alij *Cornifrontes* legi volunt.
ARMENTVM notissima scriptura.

BAMMA.

BAMMA, BAMMVM, Adamantius Martyrius, *Bammum*, ὀξυτάριον, ἐκ τοῦ βάμμα.
CAEMENTA. Ennius: *Labuntur saxa, caementae cadunt.*
CAEMENTVM parietibus in vulgi.
CAVERNA, vbi non? In Cyrilli Lexico: Τρώγλη, *Foramen, Cauernum.*
COLOCASIA. Palladius lib.5. de R R. tit. 3. *Colocasiae plantaria ponemus saepius.*
COLOCASIVM. Ecloga Virg.4. —— *Colocasia miscet acantho.*
Martial. lib.8. ep.33. *Lenta minus gracili crescunt colocasia filo.*
CONCORDIA.
CONCORDIVM Lib.27. D. de pact. dotal. in Pandectis Flor.
DOLABRA, Iuuenalis. *Dolabrum.* Lexicon Cyrilli putatum: Ἀξίνη, *Dolabra: Hoc dolabrum.*
FARETRVM hoc, Faretra, βελοθήκη, in eodem Lexico.
FIMBRIA, FIMBRIVM, Beda in Orthographia.
FOENISICIA. Plin.lib,18.cap.28. *Ante secunda foenisicia.* Columella lib.2.c.11. *Foenisiciae instituendae.*
FVLMENTA. Lucill. lib.4. —— *Fulmentas quatuor addit.*
Plaut. Trinummo: *Fulmentas iubeam supponi soccos,*
FVLMENTVM. Varro: *Fulmenta lectum scandunt.*
INIVSTITIA. Aliter Excerpta de Glossis: *Iniustitium*, Ἀδικία, vt *Solstitium*, & *Iustitium* per dies nefastos: Imo per dies fastos. Prudentius Hymno V. *Arcu iustitium triste tyrannicae.* Et mox: *Cogis iustitiae vindice dextera.*
IMPENDIA. Romae extra portam Ostiensem:

C. HERODES. DE. SVA. IMPENDIA

IMPENDIVM, Cicero, Seneca.
LABIA. Pomponius Prostibulo: *Nunquis hic restat, qui nondum labias lirarit mihi.* Plautus Sticho: *Age tibicen, quando bibisti, refer ad labias tibias.* Lucill. Satyr. lib.22. *Zopyrion labias caedit vtrimque secus.* Gell. lib.10. cap.4. *Labias sensim primores emouemus.* Ibidem: *Spiritum, & labias.* Idem lib.9. cap.11. Apuleius saepicule.
LABIVM non paucies occursat.
MACELLA, MACELLVM. Plutarch. in qq. Rom. Διὰ τί τὰ κρεωπώλια μάκελλα, καὶ μακέλλας καλοῦσι;
MARGARITA, MARGARITVM. Sosipater lib.1. *Longe suauius margaritum neutrali genere dicitur.*
Prudentius in Romano: —— *Margarita spargere Christi vetamur inter immundos sues.*
MENDA. Ovid. Artis suae lib.1. *Nocte latent mendae, vitioque ignoscitur omni.*
Lib.2. *Eximet ipsa dies omnes de corpore mendas.*
MENDVM. Cicero in Praetura Siciliensi: *Quod mendum ista litera correxit.*
MYRTETA. Plautus Vidularia: *Nescio qui seruus e myrteta prosiluit*, Priscian. lib.4.
MYRTETVM, vt sexcenta talia.
MVLCTRA. Maro: *Bu venit ad mulctram.* Columella libro septimo, de RR. cap.8. *Mulctra cum repleta est lacte.*
MVLCTRVM. Calpurnius, Ecloga 4. *Duc ad mulctra greges* ——
Nemesianus: —— *Nosti nunquam mea mulctra vacare.*
Horat. *Veniunt ad mulctra capellae.* Isidor. lib.20. cap 6. Orig.
NOVACVLA, NOVACVLVM. Quod Origine tuemur ac Proportione. *Gubernatum, gubernaculum: Coenatum, coenaculum. Nouatum, nouaculum.* Pars enim expolita *nouaculo* nouatur: vnde Apuleio: *Quid nouatio, & reuelatio pudendorum? Ad nouacium* legi in Lampridij Codice Palatino credo Salmasio.
PARCIMONIA, PARCIMONIVM Inscriptio:

MANILIA ... PAVLA
DE. PARCIMONIO. SVO
SIBI. ET. AELIO
PAVLINO. COMPARI. SVO
DOMVM. AETERNAM. DO

I PISTRI-

PISTRINA, PISTRINVM. Charisius lib. 1. *Pistrinum neutro dicitur*: sed Lucill. lib. 26. foeminino extulit: *Media e pistrina*.

RAMENTA; Plautus: *Ramenta fiam plumbea propensior*.

Plaut. Rudente: *Nunquam hercle hinc hodie ramenta fies fortunatior*.

RAMENTVM. Fab. Lucullus Epico: *Vilißimum ramentum, prolusiosa pestis*.

Plin. lib. 33. cap. 8. *Inficitur ita ramentum obiter, dum vritur*.

SPICA, SPICVS, SPICVM. Apicius lib. 1. cap. 7. *Moue spica, & emendasti*.

Versus antiquus apud Festum: *Quasi meßim per mißim vnumquemque spicum collegit*.

Varro lege Maeuia: *Neque in bonam segetem nullum est spicum nequam, neque in mala, non aliquod bonum*. Cicero 2. de natura Deorum.

Spicum illustre tenens splendenti corpore virgo.

STIPVLVM, STIPVLA, *Culmus*, Καλάμη, Cyrilli Lexicum.

TEGVLA. In Eunucho Ter. *Per alienas tegulas venisse clanculum*.

TEGVLA πληθυντικῶς a *Tegulum* lib. 30. §. Labeo B. de Vsuc. Pand. Flor.

TESTA, TESTVM. Plin. lib. 30. cap. 1. 13. *Fimo quoque ouium sub testo calefacto*. Lib. 31. cap. 7. *Sub aereo testo discoxere*.

TRIBVLA. Columella lib. 2. cap. 21. *Si pauca iuga sunt, adiicere tribulam, & trabam poßis*. Sic legit & Georg. 1. Nonius: *Tribulaeque, traheaeque, & iniquo pondere rastri*: & si nunc in omnibus Codd. sit *Tribulaque*.

TRIBVLVM. Varro: *Iumentis iunctis, ac tribulo*.

A, VS.

CHILIARCHA Curtii lib. 5.

CHILIARCHVS discas e Polluce mox.

GYMNASIARCHA.

Vetus Inscriptio:

C. RVTILIO. C. T. COCLITI

VIRO... GYMNASIARCHAE

GYMNASIARCHVS. Verrina 6. *Demoliendum curauit Demetrius Gymnasiarchus*.

Columna marmorea Romae:

ΠΡΟΧΕΙΡΙΣΘΕΣ. ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΣ. ΠΡΟΕΣΤΑΤΗΣΕ. ἘΝΔΟΞΩΣ.

Gymnasiarchorum virgam meminit Sidonius lib. 2. epist. 2. In marmore Anconitano: Βάτων γυμνασίαρχος.

Graece Γυμνασιάρχος, Γυμνασιάρχης, & Dialecto Γυμναζίαρχα, vt Μητίετα Ζεύς.

Pollux lib. 1. cap. 9 κ. Τριήραρχοι, πεντηκόνταρχοι, ναύαρχοι, στόλαρχοι.

PHARMACOPOLA, PHARMACOPOLVS transscribi potest ex Aristotele lib. 8. de Animalibus cap. 8. vbi vir doctissimus exosculatur lectionem hanc: Ἔστι δὲ τοῦτο θεωρῆσαι ἐκ τῶν παρὰ τοῖς φαρμακοπώλοις τρεφομένων.

AL, ALE.

ANIMAL, ANIMALE. Sosipater lib. 1. *Multi autem voluerunt & nominatiuum per E efferri, vt hoc Animale, Tribunale, Bidentale*. Per E, atque ἐπιθέτως vsurpauit.

Manilius lib. 2.

——— *Corpusque animale figuret*.

AVCTVMNAL. Varro lib. 2. *Aequinoctium auctumnal*, Plinius lib. 6. notat. Quod Sosipater dixerit *Auctumnale*.

BIDENTAL TRISTE Horatio. *Bidentale*. vide supra.

BIDENTALE Sosipatro lib. 1. Cyrilli Lexicum. Κεραυνόβολιον, *Bidentale*.

CAPITAL Festo, Plauto, in Legibus.

CAPITALE Sosipatro. Ovid. 3. Fastorum:

——— *Capitale vocamus*

Ingenium solers: ingeniosa dea est.

CER-

CERVICAL. Martial.lib.14.Epig.146. *Tinge caput nardi folio, ceruical olebit.* H. Stephani Glossae: *Ceruical, Περικεφάλαιον.*

CERVICALE probat Sosipater, & Cyrilli Lexicum: *Ε'παυχένιον, Ceruicale.*

CVBITAL. Horat. in serm. *Fasciolas, cubital, focalia* ——

CVBITALE integrum est: quod & alij in Horatio legunt.

FEMINAL, FEMINALE. Ex vtro Φιμινάλια Suidae?

FOCAL.

FOCALE. *Hoc focale tuas adferat auriculas.* Martial. lib.14.ep.142.

MANAL, seu MANALE, ostium Manium, Festum ita corrigente Scaligero.

MINERVAL. Varro lib.3. Rerum R. *Simul ac promiseris mineruat, incipiam.*

MINERVALE D. Hieron. in epist. Pauli ad Ephes. *Mineruale munus* integra phrasi.

PENETRAL. Macrob.lib.7.cap.1.editionis amoenissimae a Pontano:

Tantum intra suum penetral aestimes adorandam.

Prop. in 4. *Qua penetral: virgo tale iter omne caue.*

PENETRALE. Ovid. 1. Tristium. *Cum tamen in nostrum fueris penetrale receptus.*

PENETRALIVM. Glossae: *Ε'νδόμυχον, Penetralium, Penetrale, Latebrosum.*

PVLVINAR ὀρθογραφεῖται, Veteres Glossae: *"Εδος, Puluinarium, Sacrarium.*

PVTEAL. Ovid. 2. de Remedio: *Qui puteal, Ianumque videt* ——

Cicero pro Sestio: *Puteali, & foeneratorum gregibus inflatus.*

Idem lib.1. epist.8. ad Atticum *Putealia.* Horat. Festus: *Scribonianum appellatur ante atria, puteal, quod fecit Scribonius.*

PVTEALE, ex similium congerie non trepidem scribere cum Cyrilli interprete quisquis est, in Lexico: *Ιερὸς τόπος, περικεκλεισμένος, Puteale.* Iterumque Ιερὸν φρεατίς, *Puteale.*

QVADRANTAL, QVADRANTALE Antiquae Glossae.

SAL, *non est dicendum*, inquit Sosipater. Afranius tamen: *Quidquid loquitur, sal merum est.* At sui parum meminens eodem libro primo Sosipater multis post paginis promit e Sallustio: *Neque salem, neque alia irritamenta gulae quaerebant.* Idem ex Varrone de poëmatis 2. *Nunc vides in conuiuiis ita poni & sal, & mel.*

SALE Ennius Protulit in IV. Annalium, inquit Priscian. lib.5.

Coeruleum spumat sale conferta rate pulsum.

Sale igitur, vt Mare, & Lacte, inquit Sosipater lib.1. addita ratiuncula: *Quia nullum Latinum finitur hac extremitate.* Quomodo *Sol, Nil*, & congeries haec vniuersa? *Sale* quoque Cato cap. 145. de R R.

TORAL, TORALE, Consentius in Arte. Horat. epist.5.

—— *Ne turpe toral, ne sordida mappa.*

Varro lib. 4. de L L. apud quem *Torale* extrudit Ant. Augustinus Consentij immemor. Glossae: *Torale, Περίκλειθρον.* Vide Nonium.

TRIBVNAL, TRIBVNALE, Sosipater lib.1. Isidorus vero lib.1. Orig. cap.19. *Tribunal'* cum apostropho legi praecipit. Cur hoc potius quam caetera? Fabius libro 1. cap.6. *Tribunal etsi receptissimum est moribus: non defuerunt, qui Tribunale quatuor omnino sillabis absolutissimum putarent.*

VIRGINAL. Prudentius in S. Agne: *Intactum ab omni crimine virginal.* Apul. Apol. 1. *Veretillam, & virginal.* Nonno dicitur προσαστισὴν κορείης.

VIRGINALE, de quo pronuncio, vti ante de *Puteale.*

Solin.cap.4. *Si concretum virginale fuerit.*

AN, VS.

TITAN, TITANVS. Plautus Menaechinis: *Barbatum tremulum Titanum, qui latet Cygno patre.* Naeuius in Carmine belli Punici primi: *Inerant signa expressa, quomodo Titani bicorpores, gigantes, magnique Atlantes.*

AR, E, alitérve.

ALTAR. Prudent. *Ossibus altar & impositum.* Item Glossae. In S. Vincentio: *Altar quietem debitam Praestat beatis ossibus.* Isidori Glossae. In Cassiano: *Altar tepescit ore, saxum pectore.*

PHLEGYAS, PHLEGYES, PHLEGVS. Stephanus: Ἔστι δὲ τῶν φλεγύας, καὶ φλεγύης ἐυθεῖα, καὶ φλεγύς. Aen. 6. —— *Phlegyasq́; miserrimus omnes*
Admonet —— Apollodorus.

AS, IS.

ARDEAS, *Ardeatis*. Cato lib. 1. Orig. *Populus communiter Tusculanus, Tiburtis, Pometinus, Ardeatis, Rutulus.*

ARPINAS, ARPINATIS. Cato primo Orig. *Siquis mortuus est Arpinatis, eius haeredes sacra non sequuntur.*

CAPENAS, CAPENATIS. Cato 1. Orig. *Lucus Capenatis.*

CVIAS, CVIATIS. Ennius: *Quisquis erit, cuiatis erit* ——
Apul. lib. 1. de A A. *Qui sim, & cuiatis.* Lib. 8. *Cuiatis essem.* Plautus Menaechinis: *Rogant, Cuiatis sit.*

FERENTINAS, FERENTINATIS. Titinnius in Psaltria: *Ferentinatis populus res Graecas studet.*

FERENTINATES. NOVANI ex Vrsini schedis, ab vtro?

FERENTINVS passim Liuio. *Frentanus* duabus omnino sillabis Silio Italico.

INFIMAS, INFIMATIS, *Infimus*. Plautus in Sticho:

Ergo oratores populi summates viri
Summi accumbent: ego infimatis infimus.

LARINAS, LARINATIS. Priscian. lib. de Accentibus. *In vetustissimis Libris inueniuntur proferri Larinatis, Maecenatis: vnde subtracta T. Accentus remansit.*

MAECENAS, MAECENATIS. Vide *Larinas.*

PENAS, PENATIS. Apud Festum: *Penatis singulariter Labeo Antistius posse dici putat: quia pluraliter Penates dicantur, cum patiatur Proportio etiam Penas dici, vt Optimas, Primas, Antias.*

Mantissa.

SAMNITIS, LAVRENTIS teste Capro, teste Prisciano, Cato: *Accessit ager, quem priuatim habent Gallicus, Samnitis, Appulus, Brutus.* Naeuius in carmine belli Punici neutraliter *Samnite.* Addit Ceretis, & Ceritis ex Aen. 10.

Qui Caerete domo —— Item:
Est ingens gelidum lucus prope Caeritis amnem.

Horat. epist. 1. *Quid deceat, quid non obliti Caerite cera.*
Liuius lib. 41. *Lanuuini, Caeritesq́; anguem iubatum apparuisse nunciarunt.*

TIBVRTIS teste Prisciano, & Catone 1. Origin. supra in *Ardeas.*

TIBVRS passim. Inscriptio ad aquas Alburneas:

SENATVS. POPVLVSQVE
TIBVRS

Altera item Tiburi in basi marmorea.

AS, VM.

VAS, VASVM. Cledonius in Arte: *Antiqui rectius dicebant Vasum, quomodo Scamnum. Auctoritas Vas praesumit.* Fabius Pictor: *Dextra vasum cum aqua.* Caesar lib. 3. de bello Ciuili: *Et noctu, neq; conclamatis vasis flumen transit.* Apud Gellium: *Neque vasum, neque vestimentum vllum est in manu preciosum, neque preciosus seruus, neque ancilla.*

AS, O.

TEMERITAS, TEMERITVDO. Fabius lib 9. cap. 4. *Facilitates, temeritates,* passim. Pacuuius Duloreste: Euni tyranni noui temeritudinem.

TENERITAS, TENERITVDO. Cicero de Finibus Bon. & Mal. lib. 5. *In primo enim ortu inest teneritas, ac mollitia quaedam.* Apuleius lib. 5. de Asino A. *Proq; animi tui teneritudine.*

AS, VS.

AS, VS.

ARCESILAS, ARCESILAVS. Vide posteram seriem.
ELEPHAS, ELEPHANTVS. Opinatur Priscianus posterius ortum ex genitiuo prioris Ἐλέφαντος. Videtur.
Lucill.Sat.lib 1. —— *Miracla cient elephantes*. Lucan. lib. 9.
ELEPHANTVS Iuvenalis lib.4. *Rursus ad Aethiopum populos, altosq́, elephantos*. Plautus Milite.
Vtrumque Priscianus agnoscit lib. 6.

SECTIO SECVNDA.

E, ES, VM.

NAVALE. Veteres Glossae: Νεώριον, *Naualium*.
OVILE. Glossae. Ποίμνη, *Ovilium*.
PRAESAEPE Horat. *Scurra vagus, non qui certum praesepe teneret*.
PRAESAEPES. Plautus: *Haec praesaepes mea est*, genere foeminino sicut apud Graecos: *Auctoritas est, non ratio*, inquit Probus in Catholicis. Cato: *Bonas praesaepes, falisicas clatratas*. Hodie legitur in Prudentio Hymno XI. O *sancta praesepis tua* per I.
PRAESAEPIAE. Varro lib. 1. de R R. cap. 13. *Culinam bonam, rusticam bonam, praesaepias laxas*.
PRAESAEPIVM *meum hordeo pasi m repleri iubet*, lib. 6. de Asino Apuleius. Varro lib. 2. de R R. cap. 5. *Pabulo viridi obiiciendo in praesaepiis*. Glossae: Φάτνη, *Praesepe, Praesepium*.
RETE passiua, rectaque scriptione. Veteres Glossae: Δίκτυον, *Retium*, iterumque.
TAPETE, TAPES, τάπης, *Tapetum, Tapetium*.
TAPETE. Turpilius: *Glabrum tapete*.
TAPETVM. Incertus Auctor de Orthographia vulgo Beda habitus *Tapetum* τετρασυλλάβως. Maro:

Instratos ostro alipides, pictisq́, tapetis.

Incertus iste legit *Pictosq́, tapetos*, errat, aut potius exscriptor. Nonius autem legit: *Pulcrosq́, tapetas*. Videsis Erythraeum.

E, VS.

IPSE, IPSVS. Diomedes lib 1. *Ipsus, quod est in comoediis, est & apud Tullium*. Ea causa in neutro non scribitur *Ipsud*, inquit Rhenmius Palaemon, cui Beda subscribit. Vtriusq; rationem repudiat Priscianus lib. 13. conferens *Alius*, cuius neutrum *Aliud*, non *Alium*: & si rectus nunquam efferatur per E. In Cyrilli Lexico: Αὐτό, *Ipsud*.

EN, IS.

ANGVIS, ANGVEN. Priscian. lib. 8.
SANGVEN, SANGVIS Cicero in Hortensio. *Vt ait Ennius: Refugiat timidos sanguen, atque exalbescat metu*. Idem in 2. Annalium: O *genitor, o sanguen diis oriundum*. Cato in libris Orig. *Quod sanguen defluxerat, cognouere*. Ennius Hecuba: *Pergunt lauere sanguen sanguine*. At Probus lib. 2. *Posuit Lucretius hoc Sanguen nouo more*. Dic. Antiquo more. Caper quoque libro de verbis dubiis: *Sanguis, non Sanguen*. Ignorantiae professio, aut contumaciae.
PECTEN, PECTIS, κτείς, Glossae p. 154.
POLLIS, POLLEN, Charisius.
RVMIS, RVMEN, Varro cap. 1. & 11. lib. 2. de R R. Item Nonius:

SINAPE, SINAPIS, SINAPI. Columella lib.11.cap.3. *Sinape, atque coriandrum* si modo recte. Idem lib.10.

Seq; lacessenti fletum factura sinapis.

Graecorum imitatu, quibus dicitur ἡ σίναπις, vel σίνηπι. Plautus Pseudolo: *Haec sinapi*. Plautum nominat Probus lib.2.

E, ON.

ALCYONE, ALCYON. Seruius ad illud: *Dilectae Thetidi Alcyones* ——
De muliere Alcyone dicitur, inquit: *cum de auibus Hic, & haec Alcyon* ——
Vanus distinctus. Ovid. in vndecima Metamorphosi:
Incubat Alcyone pendentibus aequore nidis.
Scribitur & *Alcedo*. V. *Halcyon* in serie.

EN, O.

ANIEN, ANIO, ANIENVS. Ovid. *Aut Anienis aquae* ——
Horat.lib.1.Carm. *Et praeceps Anio* ——
A priore Val. Probus lib.2. figurat *Anienus*. Ita primo Siluarum Papinius:
Illis ipse antris Anienus fonte relicto.
TERMEN. TERMO, TERMINVS. Festus: *Termonem Ennius Graeca Consuetudine dixit, quem nos nunc Terminum hoc modo:*
Ingenti vadit cursu, qua redditu' termo est.
Varro lib.4. de L L. *Itaque Terminus quum in Latio aliquot locis dicitur, vt apud Accium, non Terminus, sed Termen. Ex his veteribus Amtermini, & Amtermines.* Cato in Orig. *Oratorum amterminum.*
TVRBEN. Tibull. *Namq; agor vt per plana citus sola verbere turben.*
Charis.agnoscit l.1.Instit.frustra Erythraeo repudiante, ac Librorum fidem implorante.
TVRBO. Maro 7. —— *Tortus sub verbere turbo.*

EN, VM.

GLVTEN, GLVTINVM. Georg.4. —— *Collectumq; haec ipsa ad munera gluten.* Sallust. *Quasi glutino adolescebant.* Scaurus vero dicit Daedalum inuenisse *Glutinum.*

EN, VR.

FEMEN, FEMVR. Proletariis Maronis editionibus. *Eripit e femore* ——
Mediceo, & Libris antiquis: *A femine. Femen* nominatiuum agnoscit Seruius ex Capro, itaque legendum veteres Grammatici adseuerant. C. Iul. Romanus Tibullum citat, qui *Femini* dixerit eo versu: *Implicuitq; femur femini* —— Sed Sosipater hunc obliquum tribuit recto *Femur*, legitque supero loco: *Eripit e femine*. Vide lib.1. Festus: *Femur femoris, & Femen feminis.* Curtius lib.8. *Iouis femine Liberum Patrem esse celatum.* Plin.lib.28.cap.15. *Hic adalligatus femini omnes impetus discutit.* Mox: *Femina atteri aduriq; equitatu notum est.*

ER, A.

Vide A, ER superius. *Crater, Cratera.*

ER, ES.

PASSES dixere prisci, posteri *Passer.* Sic *Valesius Fusius.*

ER, IS.

ER, IS.

ACER, ACRIS. Naeuius Carmine Belli Punici: *Fames acer augescit hostibus.*
Ennius XII.
In campo passim mollissimus perculit acris.

CAMPESTER, CAMPESTRIS. Cato primo Orig. *Agrum, quem Volsci habuerunt, campestris plerus Aboriginum fuit.*

CELEBER, CELEBRIS. Cicero 2. ad Herennium: *Locus quaeritur, celebris, an desertus?*
Ovid. *Circus erat pompa celeber, numeroq; deorum.*
Curtius lib. 4. *Professione, quam scientia celeber.*

CELER, CELERIS. Lucan. 1. —— *Celer Cyllenius haeret.*
M. Cato de Re Militari: *Satu celeru sis in tempore.*

CINER, CINIS. Priscian. lib. 5. & 6.

PVLVER, PVLVIS, Priscian. lib. 6.

SALVBER, SALVBRIS. Ovid. 4. Fast. *Phoebe saluber ades* ——
Lexicum Graeco-latinum: Ὑγιεινός, *Saluber, Salubris.*

VOMER, VOMIS. V. anterius, vbi de Librorum fide, meritoque.

Sequestrus.

SEQVESTER, SEQVESTRIS. Virgil. in 11. —— *Pace sequestra.*
Plaut. Vidularia: *Ego seruabo quasi sequestro detis.*
In eadem: *Hunc fugio sequestrum.*
Cicero 2. Verr. *Aut sequestres, aut interpretes corrumpendi erant.*

VOLVCER, VOLVCRIS, πετεινός, Graeco-lat. Lexicum.

VOMER, VOMIS Priscianus lib. 6.

ER, VS.

AESTIFER, an AESTIFERVS scribendum Plinius apud Charisium lib. 2. quaerit. Scribi, dicive mandat ad hunc modum: *Facifer, Aurifer, Armiger, Lucifer.* Ratio eius: *Quod composita sunt,* deiicitur ex iis, quae subiicimus.

ALEXANDER, ALEXANDRVS. Charis. lib. 1. Instit. *Alexander, & Teucer dici debet: sed & Alexandrus, & Teucrus dici possunt, vt Virgil. Teucrus, & Euandrus. Secundum illam scilicet rationem, qua nomina Graeca, quae in Os exeunt, Latine in Vs exire Aurelio placet. Contra quam tamen regulam a Graecis ἀγρός, idem a nobis Ager dicitur. Ideoq; vt in his, & caeteris ante omnia Consuetudo sequenda est.*

ANAXIMANDER *omnia ad spiritum retulit*, Seneca lib. 2. qq. Nat. cap. 18. *Anaximandrus ait omnia ista sic fieri.* cap. 19. Idem.

ANTIPATER, ANTIPATRVS ex Ἀντίπατρος. Inscriptio Romae in S. Ioanne, & Paulo:

D. M. S.

CLAVDIVS. ANTIPATRVS

SIBI. ET. SVIS

CANDELABER scriptum veteribus credo Arnobio lib. 1.

CANDELABRVS Caecilio.

CASSANDER Curtio, Iustino.

CASSANDRVS Ovid. lib. 2. de Ponto: *Non tibi Cassandrus pater est* ——
Censorinus cap. 18. *Cassandrus tricies sexies centum millium.*

CEREBER, Ἐγκέφαλος, H. Stephani Glossae. Vbique *Cerebrum.*

CREBER *vtraque manu pulsat caua tempora* —— Aen. 6.

CREBRVS,

CREBRVS, Πυκνότεϱος, Glossae H. Steph.
CVLTER.
CVLTRVS, Σφαγίς, Eaedem Glossae.
DECEMBER vbivis.
DECEMBRVS Romae in aedibus Petri Siluerij:

C. IVLIO. C. L. DECEMBRO

Iterum ad Crucem montis Marij:

D. IVNIO. D. F. DECEMBRO

Isidorus Hispalensis lib de Natura rerum cap. 5. *Ianuarius cum Decembrio in horarum mensura concordat: Februarius cum Nouembrio spatium aequale consummat. Martius consentit Octobrio* Ita editum a Breulio. Neque mihi peregrina visa res. Haut mirum: nam compositi pars altera est ὄμβϱος, seu ὄμβϱιος in illis. Vide Nannij Miscellanea.

DIMETER, DIMETRVS: *Trimeter. Trimetrus: Tetrameter, Tetrametrus: Hexameter, Hexametrus: Pentameter, Pentametrus.* Mar. Victorinus: *Dimetrus initialis.* Idem: *Tetrametrus versus heroicus.* Caesius Bassus: *Iambicus trimetrus*, in libro de Metris.

Mar. Victor. *Pentametrus Catalecticus.* Idem *Trimetrus.* Idem lib. de Carmine Heroico: *Hexameter dicitur, aut Hexametrus, vt Euander Euandrus, quorum vnum venit ex Graeca enunciatione, alterum ex Latina.*

EVANDER. Vide *Dimeter.* Aen. 8.

Rex Euandrus ait —— Ita Libri quamplurimi. Item illic: *Euandrus habebat.* Ita Codices Romanus, ac Mediceus: alij *Euander.* Similiter

Tunc rex Euandrus Romanae conditor arcis legit Isidor. lib 15. Orig. cap. 1. & Priscian. lib. 6. Quare idem Isidorus in *Euandre, Menandre* nullam agnosse debuit metathesim, neque scopulus Manutio lib. 3. aliisque secutos esse. Sunt enim vocatiui casus ex rectis in Vs.

EXTER, EXTERVS. Statius lib. 11. Theb.

Sed quid apud tales, quis non sua pignora curae,
Exter honor? ——

HISTER. Vide in serie. Eusebij Chronica:

Histrus ciuitas in Ponto condita. Sallust. apud Gellium lib. 10. cap. 7. *Istrus enim quoque in Europa fluit.*

HISTRVM Priscianus lib. 5.

INFER, INFERVS. Cato de R R. cap. 149. *Vbi super, inferq; vicinus permittet*, pro *Inferior, Superior* Eidem *Citer.*

LEANDER, LEANDRVS. Arnob. in 6. *Cleobium dicit habuisse suprema Leandrus.*

Ovid. 2. de Arte A.

Saepe tua poteras Leandre carere puella.

In Epist.

Quam mihi misisti verbis Leandre salutem.

Alibi:

Si tibi tale fretum quondam Leandre fuisset.

LVDICER, AN LVDICRVS? Videtur *Ludicer* Proportione reposci, *Macer, Sacer, Pulcer.*

Nec in Crus occurrit simile. At Vsus: *falsum quis dicere Solem Audeat* ——? ——

MAEANDER, Festo *Maeandrus.* Idem *Maeandros*, a quo quartum casum inclinat Lucanus lib. 3.

Errantem Maeandron adit ——

Silius in 7.

Qualis Maeonia passim Maeandrus in ora.

Ciofanus in 2. Metamorph. *In ambobus meis*, inquit, *Maeandrus.*

MELEAGER, MELEAGRVS. Metamorph. 8.

Esse putant tutos, donec Meleagrus & vna.

Manus δεισιδαιμονεστέϱα *Meleagros* forma Graecanica praescripserat. Esto casus quartus hic anteiuerit:

—— *Quamuis Meleagron haberet.* Postilla:
—— *Flamma Meleagrus ab illa* *Vritur* ——

Valer. Flaccus lib. 1. —— *Herculeis aequum Meleagre lacertis.*

Manil. lib. 5. Statius Theb. 2. *Meleagrus* Eusebij interpreti Hieronymo non semel in Macedoniae regibus.

Deianira Ovidij: *Tu quoque cognosces in me Meleagre furorem.*

EVAGRVS similiter Ovidij lib. 12. Metamorph. *Parta tibi est, Euagrus ait* ——

Ausis *Euager?*

MENANDER, MENANDRVS. Vide *Maeander*, & *Nicander* in vasta serie:

Macrob. lib. 1. cap. 17. *Menandrus scribit Milesios.*

NIGER, NIGRVS proprium, Νίγρος Plutarcho libro de Valetudine. Romae in Via sacra.

C. FVLVIVS. C. F. NIGRVS

NOVEMBER.

NOVEMBRIVS. D. Gregorius M. lib. 7. epist. 40. *Mense Nouembrio praesentis secundae indictionis. Nouembris reliquus erat*, Cato de sacrificio commisso.

OCTOBRVS *annus praeterit moenia*, Curtij lib. 6. Idem nomen *October* pro mense.

ODORIFER. Glossae augent sillaba: Εὐώδιμος, *Odoriferus, Odoratus.*

ONAGER, D. Hieron. *Onagrus.* Varro lib. 2. de Re R. cap. 6. *Ad seminationem onagrus idoneus.*

PESTIFER in triuiis rectus iactantior, & Aen. 3.

PESTIFERVS Cornel. Celsius lib. 2. cap. 2. *Sudor quoque frigidus in acuta febre pestiferus est.*

PHILAGRVS ex lib. 6. Herodoti recte vertit interpres cum praefuisset φίλαγρος.

Anne & *Philager?*

PISANDRVS *dux patriae relictus*, Iustin. lib. 5. Alias *Pisander.*

PROSPER, PROSPERVS. Domitianus in senatu: *Vt prosper dicendi successus ostenderet auditorum beneuolentia crescere dicentium facultatem.*

Legit autem Priscianus apud Ciceronem 6. de rep. *Est hominum generi prosperus, & salutaris ille fulgor, qui dicitur Iouis*: Val. Maxim. lib. 1. cap. 7. *Nec minus animosus, minusq́ prosperus illius in Africam transitus*, addicentibus cunctis Exemplaribus Colonienses membranae in Silio:

—— *Magnis non prosperus ausis.*

SACRVS, SACER, Θεῖος τόπος, Cyrilli Lexicum Graeco-lat.

SOPORIFER. Sillaba sunt auctiores Glossae: Καροφόρος, *Soporiferus.*

TERPANDER *musicus insignis habebatur*, Eusebij Chronica.

TERPANDRVS cur non, vt *Tersandrus.*

TERSANDER, TERSANDRVS. Prob. lib. 2. probat ex Aen. 2.

Tersandrus, Stenelusq́ ruunt ——

Marius Victorinus lib. 1. *Tersandrus: Duas enim sillaba cum vnam vocalem breuem habeat.*

TEVCER, TEVCRVS. Vide *Alexander.* Aen. 3.

Teucrus Rhoetaeas primum est aduectus in oras. Vbi veteres aliquot Libri legunt *Teucros* extremitate Graecanica: Longobardicus, nequid dissimulem, *Teucer.* At scriptum Virgilio *Teucrus* testes mihi Sosipater lib. 1. Instit. Prisc. l. 6. & 4. non obstrepente Isidoro lib. 1. Orig. c. 6. qui ponit nomina notha, *quae corrumpunt vltimas sillabas manentibus prioribus, vt apud Graecos Alexandros, Menandros: apud Latinos vero Alexander, Menander.*

VBER, VBERTVS. Isidor. lib. 11. Orig. cap. 1.

Vbera dicta vel quia lacte vberta. Gellius lib. 8. cap. 14.

VESPER, VESPERVS, HESPERVS. Notissima variantia.

VETER, VETVS. Ennius: *Cum veter occubuit Priamus sub Marte Pelasgo.* Prisc. in 5. Aen.

ZOROASTER. ZOROASTRVS, *Zoroastres.* Apul in Apol. *Cur mihi nosse non liceat Zamolxi bona verba, vel Zoroastri sacerdotia.* Suidas: Ζωροάστρης ἀστρονόμος. Diogenes Laert. Ζωροάστρου τοῦ Πέρσου.

Vniformia vocabula.

AGER non congeminat: etsi Graece Ἀγρός. Volunt autem, *quae apud Graecos aut per γρος, aut per τρος, aut per δρος, aut per κρος efferuntur, haec omnia amissa Graeca extremitate, & per Er elata, vt secundi ordinis declinari.* Ita Charisius lib. 1. pagg. vndecima. & 64. itemque Priscianus lib. 6. qui *Ager* excipuum faciunt. Addo ex Κάπρος, *Caper*, ex vetere Graecia Ἄπρος *Aper*, non *Aprus*: ex quo tamen *Aprugna* duci videtur, quod suo vide loco.

CON-

CONTRA *Petrus* scribitur, non *Peter*. Sic *Hydrus, Scombrus, Cedrus, Ebrus, Locrus*.

CONGRVS quoque non *Conger* formari Sosipatro locis duobus antedictis, credat, cui libido. Plautus in Persa: *Memini vt muraena, & conger ne calefierent*, Ita legit Priscianus lib. 6. non *Congrus*. Ita est Froboenianae Plinij editioni lib. 9. cap. 62. *Conger & muraena caudas inter se praerodentes*. Ibidem: *Locustam conger, rursus polypum congri lacerant*. Neque mutant Pincianus, aut Hermolaus Plinij laeua, dextraque oculi.

IVGER declinari iubet D Augustini. lib. de Grammatica: antiquis tribuit *Iugerum*.

PODAGER, Claudianus: *Stare nequit podager*. In Symphosij Aenigmatis *Miles podager*, Ποδάγρος. *Podagrus* hodie mihi quaeritur.

ES, IS.

AEDES, AEDIS. Per IS figurat vltimam Festus, Varro de Vita P R. lib. 1. *Haec aedis, quae nunc est, multis annis post facta sit*, alibique apud Nonium.

APES, APIS. Metam. 7. *Non apis inde tulit collectos sedula flores*.

Ita legit Priscianus ex argumento deminutionis *Apicula*. Argumentum alterum peti potest ex sillabaria quantitate. Lib. 9. cap. 11. Columella: *Sic apis euadis vestibulum*.

Tibullus: *Rure leuis vernos flores apis ingerit aluo*.

Cyrilli Lexicum: Μέλισσαι, *Apes*: Μέλιττα, *Apis*.

CANES, CANIS. Ennius: *Tandem quasi foeta canes sine dentibu' latrat*.

Lucill. *Nequam, & magnus homo laniorum immanis canes vt*.

FAMES, FAMIS. Varro lib. 2. de R R. cap. 5. *Algor enim, & famis eas macrescere faciunt*. Maro. *Auri sacra fames*.

FIDES, FIDIS. Similiter ex argumento *Fidicularum* opinatur scribendum per I *Fidis*, non *Fides* Probus.

Columella lib. 11. cap. 2. saepius *Fidis exoritur*.

FELES Columella lib. 8 cap. 14. *Vipera, felesque, aut etiam mustela*.

Varro lib. 3. de R R. *Ne felis, aliáve bestia introire ad nocendum possit*.

Incerti: *Hospes disce nouum mortis genus: improba felis*
Dum trahitur, digitum mordet, & intereo.

Vtrumque Sosipatro, Glossisque antiquis.

NVBES, NVBIS, NVBS μετωνυμικῶς. Adamantius: *Nubis quidam nominatiuum enuntiare maluerunt*. Beda: *Quamuis quidam Nubs nominatiuum terminare maluerunt*.

Ausonius: *Iunonia ludificat Nubs*

PVBES *puberis*, Caesar: *Pubis, puberis*, Probus: alij *Puber puberis*.

SATELLES, SATELLIS, δορυφόρος, Glossae vett. Eaedem: Σωματοφύλαξ, *Satelles*.

SCROBES SCROBIS, βόθρος, Lex. Graeco-lat. vetus.

SEDES. Et Glossae: *Sedis*, θρόνος.

TRAMES ex vulgi consuetudine proba. Veteres Glossae: *Tramis* Αἶλος.

TORQVES, TORQVIS. Naeuius Iliados Lib 1. *Collum marmoreum torques gemmata coronat*.

Propertius: *Torquis ab incisa decidit vna gula*.

Vtrumque apud Charisium, & Antiquas Glossas.

VVLPES, VVLPIS. Apul de deo Socratis: *Coruus, & vulpis vnam offulam simul viderant*.

ES, VS, X.

Extrita vocali Variantia.

ADIPES ILLA lib. 2. de Re R. *Adeps, vel Adipes in vtroque genere inuenitur*, inquit Priscian. lib 5.

CONIVX, & *Coniugus*. Apuleius libro 6. de Asino Aureo. *Magni Iouis germana, & coniuga*.

CRVCES primore olim casu scriptum docet Varro lib. 8. de L L. Post *Crux*.

DAPES, DAPS. Liuius Andronicus in 2. Odyss. *Quae haec daps est? quis festus dies?*
Festus: *Daps apud antiquos dicebatur res diuina.*
DVCES, DVX Varro lib. 4. de L L.
FACES *antiquis dicta, vt Fides*, Festus. *Fax.*
FAVCIS, φάρυγξ, Cyrilli Lexicum. *Faux.* Ex Graeco nascitur.
FRVGES, FRVX. Fabius Declam. 13. *Hostiae causa pecudi fuit laesa fruges.*
Festus: *Frux, frugis dixerunt antiqui.* Ausonius:
Ante equidem campus quam spicea suppeteret frux.
FRVGIS quoque in recto agnoscit Varro lib. 8. de L L.
LIBYS, LIBS. Silius lib. 7. —— *Appula tardo*
Arua Libys passu legit ——
NEX in Miloniana: *Neces* in Aurelio Victore legit Salmasius: *Vt eius neces auctoribus exitio ... esset.*
NVBES, NVBS in prodictis.
PLEBES, PLEBS Plinius lib. 26. cap. 1. *Plebeiq; humilis.*
Silius: —— *Plebes praua furoris.*
Nec parce alibi. Lucan. in 3.
—— *Nescis plebes ieiuna timere.* Quod ex Lucano conferunt Charisius lib. 1. Priscian. libro 7. Phocas in arte laudat Lucillium lib. 5. Hisconij in regione Ferentina Inscriptio:
HVIC. PLEBES. VNIVERSA. HISCONIENSIVM. STATVAM
Vitiose Romae in titulo Ancharij: PLEPES. VRBANA
Et concise Saronali in Lusitania: PLEPS. VRBANA
Lexicon Cyrillo datum: Δῆμος μικρός, *Haec Plebis.*
POLLVCES, POLLVX. Plautus Bacchid.
Castor, Polluces, Mars, Mercurius, Hercules.
Varro lib. 4. de L L. *Pollucis a Graecis in Latinis literis veteribus nomen est, quod inscribitur, vt* Πολυδεύκης, *Polluces non vt nunc Pollux*
PRAECIPES, PRAECEPS. Plautus in Commouentibus.
Saliam in puteum praecipes.
STIPES, *non Stips*, Fl. Caper de verbis Dubiis.
Ovidius: *Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes.*
SATRAPS, SATRAPES. Sidonius Carmine 2.
Quisque sedet sub rege satraps. ita vinxerat omnes.
TRABES, TRABS. Ennius Medea:
Vtinam ne in nemore Pelio securibus
Caesa accidisset ad terram abiegna trabes.
D. August. hom. 40. *Festucam si nutrias, trabes erit.* Item ser. 16. in Matth.
Varro lib. 6 de L L. e vetere quo: —— *Vna trabes remis rostrata per altum.*
Vide Priscian. in 7 Tertull. lib. de Pallio: *Aries trabes, machina est. Trabis* etiam. Papirianus: *Trabs ab eo, quod dicitur Trabis.*
SEGREX, SEGREGVS. Seneca Hippolyto: *Segregem sparsi per agros.* Ausonius in Parentalibus. *Ipse tuo viuens segregus arbitrio.*
SEPES, SEPS. Val. Flaccus lib. 6. —— *Non pascua, non seps*
Hic tibi: nocturnis mitte haec simulacra rapinis.
Ausonius in Grammatico mastige: *Bucolico sepes dixit Maro, cur Cicero Seps?*
GENVS, γένος, *Gens.* Aen. 10. —— *Vigilásve Deum gens?*
Silius 7. *Gens Cadmi Cleadas* ————

SECTIO

SECTIO TERTIA.

IS, extrito I.

FRONDIS, FRONS. *Prodest praeterea cum Baccho Persica frondis.*

Idem: *Delphica frondis.*

Idem: *Vnde etiam in potu frons haec memoratur amica.*

GLANDIS, GLANS. *Glandis*, inquit Probus lib. 2. Instit. Virg. *Glans*, & Ovid.

Glans alat, & prisco more bibantur aquae.

Vtrumque ponit Phocas in Arte:

LAVRENTIS, LAVRENS. Ennius Annalibus:

Quos homines quondam Laurentis terra recepit.

MENTIS, MENS. Ennius Epicharmo: *Terra corpus est: at mentis ignis est.*

Varro lib. 4. de L L. *Isthic est de sole sumtus ignis, isque mentis est.*

Alij *Mentes* scribunt in illo:

Et animam, & mentes, cum qua dij nocte loquuntur.

Mentem alij.

NIVIS, NIX. Adamantius: *Ciuis, Niuis, Nauis, Clauis.* Quaerit Victorinus, quomodo prisci ante inuentam X scripserint *Nix?* Responde, *Niuis, Ningus* etiam scriptitauere.

Idem quaerit quomodo ante inuentam X scripserint *Senex?* Responde, *Senecs, Seneces*, forte & *Senecas*, aut *Senicis*. Lucill lib. 16. *Nec nos seneces putare.* Quo flexu corrigit Plauti Militem Lipsius lib. r. Antiq Lect. cap. 19. reposito: *O lepidum senicem* Et Priscianus lib. 6. legit e Cistellaria: *Datores bellissimi vos negotiols seneces soletis esse.* Item Sosipater lib. 1. *Senex, senicis facere deberet.* Et vero fecit.

PARIS, PAR. Atta in Socru:

SCOBIS, SCOBS. Columella lib. 4. cap. 29. *Scobis nunquam sic eximebatur.* Lib. 7. cap. 10. *Eburnea scobis salo fricto.* *Scobs* Phocas. Item in Lexico Cyrillum inscripto.

SCROBIS, SCROBS. Adamantius, & Phocas in Arte: *Scrobis, vt Nauis.* Columella lib. 5. cap. 10. *Scrobis clibano similis fiat.* *Scrobis*, vt *Orbis* Cassiodorus. Cyrilli Lexicon: Βόθρος, *Borago, Scrobis, Scrobes.*

SENEX. Vide *Niuis.*

IN, IS.

ARIN, ARIS, proprium viri: *Delphin Delphis: Eleusin, Eleusis: Trachin, Trachis.* Prisc. l 6. Addo *Telchin, Telchis* ex Eustatio. Annotat idem Priscianus Auctores Graecorum in IS terminatione magis vsos: Latinorum frequentius in IN: quamuis Cicero, inquit, pro Scauro: *Cum dare nollet Aris, clam ex Sardinia est fugere conatus.* Et Ciceronis aenuclus Silius l. 15.

——*Fisus fluctibus Arris* *Incustoditam sine milite liquerat vrbem.*

DELPHIN, DELPHIS, *Delphinus.* Cicero in Arato:

Delphinus iacet haut nimio lustratu' nitore.

Vitruuius lib. 10. cap. 13. *Collocati aerei delphini.*

Iuuenalis in 4. *Quarto Delphinis balaena Britannica maior.*

Nero: *Et qui coeruleum dirimebat Nerea delphin.*

Manilij lib. 5. *Delfinis: Coeruleus ponto cum se delfinis in astra,*

Erigit. ——— Ita Barthius lib. 3. Aduers. cap. 11.

ELEVSIN, ELEVSIS, *Eleusina.* Beneuenti

SACRATAE. APVD. ELEVSINAM
DEO. BACCHO. CERERI. ET. CORAE.

Iterantur eadem verba, Romae in S. Apostolorum.

Eusebius Chronicis: *Templum in Eleusina aedificatum.*

SALA-

SALAMIN, SALAMIS. Manilius lib.5. —— *Salamis non merget Athenas.*
PANIS, & hoc PANE primore casu veteres extulisse notauit Arnob. lib.1.

IS, VS.

ALABIS. Silius lib.14. —— *Hypsamq; Alabimq; sonoros.* *Alabis*, ex Ἄλαβος. *Alabus.* Ptolomaeus: Ἀλάβου ποταμοῦ ἐκβολαί.

Alabon apud Diodorum Sic. lib.4. Καλούμενος Ἄλαβων.

ANGVLAREM LOCVM, & *Angularium* promit e iure Brisson. lib. Παρέργων. In Iobo, Esaia, aliasque *Lapis angularis*: in Lexico Cyrillum inscripto. Γωνιαῖος, *Angularis*.

ARTICVLARIS. Priscian. l.2. *Articularia pronomina*. Spartian. in Seuero: *Consistere in curru affectus articulari morbo non posset.*

ARTICVLARIVS. Plin. lib.21. cap. 20. *Articularios morbos sedat.* Item lib. 15. cap.5. lib 29 cap.4. Cato de R R. cap 157. *Morbum articularium nulla res tantum purgat, quantum brassica cruda, si eam des cum ruta, & coriandro concisam.* Cyrilli Lexicum: Καρπόδεσμος, *Lemniscus, Articularia fasciola* Glossae: Ἀρθριτικός, *Articularius.*

AVXILIARIS. Ovid. —— *Fratrem iuuat auxiliaribus undis.*
Alibi *Auxiliare carmen.*

AVXILIARIVS. Plautus Truculento: *Adeo ei consiliarius hic amicus est, quam auxiliarius.* Ciofanus in Metamorph. adferit Tullio scriptum *Auxiliariam cohortem.*

BALNEARIS, BALNEARIVS Sosipater lib.1. *Balnearius fur: Balnearis autem vrceus, & solium balneare.* Ex Proportione ipsa friuola paret haec secretio.

BINOMINIS ISTER Silio: *Binominis* Festo.

CALIGARIS, CALIGARIVS. Sosipater friuolo discrimine lib.1. *Caligarius, artifex: caligaris, clauus* Eum tamen videatur Plinius iuuare lib. 9. cap. 18. *Clauorum caligarium effigie.* Sed idem Plinius, si in mentem fuisset, *Caligariorum*, dixisset, vti prius *Articulares morbos.*

CELLARIS, TVRDVS: *Cellarius seruus*, Sosipater.

CONCINNIS Apuleius lib.5. de A A. *Lucernamq; concinnem completam oleo.*

CONCINNVS.

COQVINARIS. Varro Γεροντοδιδάσκαλος: *Cultro coquinari se traiecit.* Tali extremitatis variantia minus animaduersa Lipsium in emendationem non rectam impulit, dum *Coquinario* supponit. Sed & *Vasa coquinaria ex argento* apud Plinium lib 33.c.11. inclinatum est ex *Coquinaris*, an ex *Coquinarius*, quod volunt? In ambiguo est.

CVBICVLARIVS, *custos cubiculi: cubicularis vero lectus, cubiculo aptus.* Fribolario distinctu. Quem tamen vt seruet Casaubonus edidit *Cubicularios* in Suetonij Nerone c.38. *Incendit vrbem tam palam, vt plerique consulares, cubicularesque, eius cum stuppa, taedaque in praediis suis deprehensos.* Vidi in eius Octauio *Cubiculares imagines*: in Val Maximi lib 9 cap.12 *Cubicularem lectum*: in Martialis lib. 14 Epigr.147 *Cubicularia gausapina.* Epigram.150. *Cubicularia polymita.* Epigram.39. *Cubicularia lucerna.*

EXSOMNIS de Maecenate Paterculus, de grue Solinus cap.15.

EXSOMNVS quaedam Inscriptio in Resuuiller.

FVSTVARIVS: vide *Fustuarium supplicium*, & semiplene *Fustuarium* in Philippicis Tullij. F

FVSTVARIS Romae sub Ianiculo:

FVSTVARI. SVPPLICIO. SE. NOVERIT. ESSE. SVBDENDVM

FVTILVS, FVTILIS. Festus: *Futiles dicuntur, qui silere tacenda nequeunt. Futilus.* Ennius Phoenice: *Saeuiter suspecti onem ferre falsam futilum est.*

IMPROLVS, vel IMPROLIS, Festus.

INTERCALARIS Macrobio, aliis.

INTERCALARIVS in Censorino, edente Carrione. Liuius lib.7. belli Macedonici: Etiam ita scriptum, si diis placet, l. 2. in Verrem.

HILARIS, HILARIVS. Plautus Amphitruone: *Hilarus fit, si gaudeant.* Ciceroni 13.L. ad Atticum *Hilarus librarius est.*

IOCVLAREM AVDACIAM dixit Terentius.

IOCVLARIA CARMINA in Suet. Nerone an a *Iocularius*. Idem Terent. in Andria: *Iocularium in malum insciens paene incidi.*

IN-

INSVLARIS.

INSVLARIVS in Cyrilli Lexico.

MANIPVLARIS, *Maniplaris* Ovidio. *Inde maniplaris nomina miles habet.*

MANVPVLARIVS Inſcriptio, quae Puteolis:

C. SENIO. SEVERO. MANVPVLARIO

V. *Manipularis* ipſa in ſerie.

OCVLARIS.

OCVLARIVS. Aſſiſij: MEDICVS. CLINICVS. CHIRVRGVS. OCVLARIVS

Inſcriptio alia: MEDICVS. OCVLARIVS

PALMARE VESTIGIVM Fabio Declam. I. Palladio lib. 3. de R R. tit. 24. *Palmaribus ſcrobibus obrui.*

PALMARIVM FACINVS Tullio *Palmare facinus.*

Terentius Eunucho Act. 5. ſc. 4. *Id vero eſt, quod mihi puto palmarium.*

PECVLIAREM *cauſam*, & *Peculiariam* expreſſim in Pandect. Flor. lib. 4. §. vlt. de doli except. aliasque.

PRIMIPILARIS Quinctilianus libro 6. Spartiani Libri MSS. in Peſcennio, & Iuliano.

PRIMIPILARIVS in Priſciano Notis ad I. Aen.

Suidas: Πριμοπιλάριος, ὁ τὸ μεῖζον ἀξίωμα τῶν στρατιωτῶν ἔχων παρὰ Ῥωμαίοις: *Primipilarius, cui maior erat apud Romanos in militia dignitas.*

Idem Spartianus ibidem.

PRONIS. Varro Parmenone: *Alia trabs pronis in humum accidens proximae frangit ramos cadens,* πρηνής.

PRONVS in prono eſt.

PVTRIS. Videtur & *Putrus* ſcriptum veteribus eo ducentibus Gloſſis: ψαθυρόν, *Fragile, Putre, Putrum.*

RIDICVLARIS. Iſidorus: *Qui & ioco ridiculares extiterunt.*

RIDICVLARIVS Plauto. Gell. *Nimis ridicularius fuit.*

SANDALIARIS. Metis ara: MAGISTRI. VICI. SANDALIARIS

Romae in aedibus Capranicorum:

MAG. VICI. SANDALIARI

Ecquid deſit? aut S, aut I, aut huius apex.

SANDALIARIVS APOLLO memoratur in Suetonij Auguſto. Gell. lib. 18. cap. 4. In *Sandaliario* fuiſſe ſe commemorat, vico.

SINGVLARIS ſpargitur per philoſophiae puluinaria, per grammaticorum ſubſellia

SINGVLARIAS COMPEDES habes in Plauti Captiuis. Gellij autem l. 17. c. 9. *Literas ſingularias ſine coagmentis ſillabarum.* Turpilius Demetrio: *Homo vnica eſt natura, ac ſingularis.* Quare ne dubites de Lipſi correctione Gellij lib. 9. cap. 4. *Singulariae velocitatis*, Giſelini MS°. adſeritur.

STERILAM, *Sterilem* Feſtus. Vtique a *Sterilus*, & *Sterilis*.

TRICLINIARIS. Soſipater lib. I. *Vnde perſpicuum eſt Caluum ad amicos non recte dixiſſet Non eſt triclinarius: cum Tricliniaris dicere debuiſſet.*

TVTELARIS.

TVTELARIVS. Inſcriptio Populonij inter Proculi honores:

PRAITORI. TVTELARIO

Eadem verba in titulis Ariſtaeneti apud Manutium. Plin. lib. 34. cap. 7. *Capite tutelarios cauere pro ea inſtituit publice fuit.*

VVLGARIS, extremitas vulgo cognitiſſima.

VVLGARIVS. Turpilius Thraſyleone: *Non eſt mediocris res, neque vulgaria fallacia haec.* Afranius Priuigno: *Dehinc temeritatem reperio vulgariam.* Arnob. lib. 6. *Quod in vulgariis prouerbiis dicitur.* Gellij lib. I. cap. 22. Lib. 17. cap. 3.

IS, VR

IS, VR Ἀποκοπή.

TVRTVRIS apud Ausonium vetere in Libro reperit Mariangelus.
TVRTVR vulgarium est.
VVLTVRIS *in siluu miserum mandebat homonem*, Ennius.
VVLTVR.

SECTIO QVARTA.

O, ES.

AMBAGO. Manil. lib. 4. *Et verum in caeco est, multaq; ambagine rerum.* Cyrilli Lexicum: Περίοδος, *Amfractus, Circuitus, Ambago.*
AMBAGES. Fastor. 4. *Obscurae sortis patres ambagibus errant.*
COMPAGO, vnde *Compagine* est Manilij, Ouidij, Seruij.
COMPAGES, ex quo *Compagum* Macrob. lib. 1. cap. 6. *Singularum compagum membra traiiciemus.*
CONTAGIO. Arnob. lib. 2. *Vtrum sapor in rebus sit, an palati contagionibus fiat.* Festus: *Contagionem esse dicendum, non Contagium.* Notum tamen id Maronis:

Dira per incautum serpant contagia vulgus.

CONTAGES. Lucret. *Quae contage sua palloribus omnia pingunt.*
PROPAGO Maro —— *Itala virtute propago.*
PROPAGES. Pacuuius Antiopa: *Saluete gemini, mea propages sanguinis.*
PROPAGMEN. Ennius: *Nobis vnde forent fructus, vitaeq; propagmen.*
CARO, CARNIS. Liuius Andronicus in Odyssea:

Carnis ait, vinum quoque quod libabant, anclabatur, ἀνηρύσατο. Tit Liuius, vti hodie edunt: *Latinaeq; instauratae, quod Laurentibus carnis, quae dari debet, data non fuerat.* Vt ex *Caro Caruncula* sic ex positione *Carnis Carnicula*, Priscian. lib. 6.

O, ON.

AGAMEMNO in editionibus Tullij emendatioribus libro 13. ad Atticum epist. 45. *Postea quam a te Agamemno.* Manutio Victorio, Gulielmioque amplexantibus. Sergius in 2. editione Donati: *Agamemnon, Agamemno, & fere omnia Graeca, quae in On exeunt. Agamemno, Leo, Plato,* Latinius scribi clamat in Arte Consentius. Statius Achill. 1.

—— *Stimulataq; Agamemno volentes*

ALMO. Cytherius Sidonius: —— *Almo capellas,*

Almo puer ——

ALMON Aen. 7.
ANNO germanus Annibalis, aliorumque nomen in Poenulo Plauti, & Silio consensu Librorum. At Silij Colonienses membranae *Hannon* duplicato scelere.
ANCO reponit Pincian in Plin. l. 2. c. 72. *In opido Ancona. Nec enim primae, sed tertiae inflectionis est*, inquit. Tamen & Melae lib. 2. cap. 4. *Idee a Graiis dicta Ancona.* Nec inusitatum est a tertio flexu orta nomina spectari habitu, ornatuque nominum primi flexus, quod in hoc tractatu de varia nominum Orthographia non paucies animaduertimus. Ideo etiam Solino scriptum cap. 8. *Anconam a Siculis.* Sic & alibi D. August. Ἀγκών, πόλις Πικεντίνων Stephano. Silius Italicus l. 8.

—— *Nec Sidone vilior Ancon.*

ANTIPHO Sic vbique Terentius. Vide Leo.
ANTIPHON. Tertull. lib. de Anima: *Artemon, Antiphon, Straton.* difformiter.
ASCALO Plin. lib. 5. cap. 13. adstipulantibus vetustis Codicibus, & Prisciano lib. 6.

ASCALON

ASCALON in facris Codicibus.

CERDO, CERDON in aliis, atque aliis Eusebij libris.

CHILO Aug. 18. de Ciuit. cap. 25. Laërt. lib. 1. Plut. in Conniuio septem Sapientum aliquot MSS. fide Pontaci.

Miror si Laertius, & Plutarchus fideliter allegantur: nam Graecanica non est haec finalitas vllibi.

CHILON Pausaniae lib. 10. Suidas, Graeci caeteri. Ausonius.

Spartanus ego sum Chilon, qui nunc prodeo.

DEXO. Cicero: *Dexo Tyndaritanus homo nobilis.* Ab incude Latinorum haec finalitas.

DIO, DION agnoscit Pontacus ad Eusebij Chronica.

Cor. Nepos: *Dion Hipparini filius,*

GELO Siracusanorum dominus passim recte: in vnico Eusebij.

GELON teste Pontaco. I ad Liuium, i ad Pindarum.

HIPPO. Silius lib. 3. —— *Dilectus regibus Hippo.* Plin. lib. 5. cap. 13.

Ἵππων Graecis. Nostra vide Siliana.

LACO. Cor. Nepos in Timotho: *A quo cum Laco pecuniam.*

LACON pro cane Ovid. lib. 3. Metamorph.

* *Praeualidusq; Lacon, & cursu fortis Aëllo,*

LEO, LEON. Priscianus lib. 6. *Haec tamen* [Μίνων, Ζίνων, Λαοκόων] *antiqui solebant ablata N proferre, & secundum Latinorum regulam in O terminantium, quod vliq; Terentius facit, declinare, vt hic Antipho, huius Antiphonis, hic Draco, huius draconis, hic Leo, huius Leonis. Si enim Leon dicas, necessario seruas, vt genitiuus quoque secundum Graecos T habeat, Leontis. Vnde Cicero in libris Verrinarum, qui est de Supplicijs proprium nomen Leon Leontis declinauit.* QVID IN LEONTE MACHARENSI NON IDEM FECISTI? Quem an recte satis sit Petrus Victorius imitatus, addubito, qui in epistola ad Ardinghellum: *Leonti X vere magno Pontifici:* passim enim ille Pontifex *Leo*, non *Leon* scribebatur. Iterum Tullius 5. Tusculan. *Cum Leonte principe Phliasiorum.* Item: *Cum admiratus esset Leon.*

MENO. Cicero pro Fundanio: *Essetne id, quod Meno nunciasset?* pro *Menon*, inquit Priscianus.

METO Varroni de L L. & Vitruuio lib. 9. Pithoeo emendante lib. 2. Aduers. cap. 13.

METON Censorinus lib. de die Natali, Ammianus.

NARBO, NARBON Plin. lib. 5. cap. 13. fide veterum Codicum.

OSORTHO in Eusebij editis ante legebatur, quam Pontacus reposuisset *Osorthon* Librorum consensu MSS. quamplurimorum.

PALAEMO, *Telamo, Plato (nam sic eum Cicero quoque appellat) retinuerunt: quia Latini, quod O, & N literis finiretur, non reperiebant,* inquit Fabius lib. 1. cap 5.

* PALAEMON *Vicetinus*, Sueton. de viris Ill. Fabius, quaedam Eusebij Exemplaria.

Maro Ecloga 3. —— *Vel qui venit ecce Palaemon.*

Plautus Rudente: *Sed o Palaemon sancte Neptuni comes.*

PARMENIO Curtius. Val. Maximus lib. 6. cap. 4. *Et ego vterer, si Parmenion essem.*

PLATO Vide *Palaemo*. Manilius: *Aetheriusq; Platon, & , qui fabricauerat illam.*

RVBICON Vib. Sequestro: absque N *Rubico* Silio, & Lucano.

SIMO. Vide Priscianum supra in *Leo*: Ausonius:

Et noris, posit quid Simo, quidq; Deus.

SIMON passim: sed Hebraicam redolet Originem שמען: estque diuersum, vt apparet: nam Σίμων, & Simo Terentij est ex Σιμός.

SOLO Latinius, quam *Solon*, Pithoeus inante Priscianum testatus.

TARCHON. Aeneid. 8. *Mandataq; insignia Tarchon.*

Tarcho in antiquo Codice, reperit Pierius, docetq; olim nulla Romanis per *On*, scripta.

TELAMO. Vide *Palaemo*. Ita quoque exhibet vetus Vrsini Liber 3. de Natura Deorum.

TELAMON. Metam. 13. —— *Telamon, Peleusq; fuerunt.*

TELXIO, ET THELASIO in quibusdam D. Augustini Codicibus repertum sibi testatur Viues.

THELASION Eusebij Chronica referunt: Pausanias *Telexion.*

TRYPHO, TRYPHON Pontacus ad Eusebium.

XENO pro ξένων. Cicero in Frumentaria: *Tum ille Veneris magna vice imperat, vt Xeno audiret.*

ZENO Ciceroni sexcentis locis, Varr. lib. 2. de R R. Tertulliano in Apol.

ZENON in Carrionis Censorino, & Plin. lib. 22. cap. 22.

O, VM.

ADAGIVM, ADAGIO. Lexicum Cyrilli: Παροιμία; *Prouerbium, Adagio.*

CONSORTIVM, CONSORTIO L. 96. §. cum eodem D. de solut. Pand. Flor. Patereulus libro altero: *Vt & tribuniciae potestatis consortionem Neroni constitueret.* Valer. Maximus lib. 4. cap. 2. 6. 7. Vide Nonium.

Liuius lib. 6. *Quaenam ista societas, quaenam consortio est!*

EXCIDIVM. Aeneide 5. *Septima post Troiae excidium* ——

Excidionem apud Festum reperias. Plautus Curculione: *Condidici opidis facere excidionem:*

INTERSTITIVM, INTERSTITIO. Tacit. An. 4. *Dandumq́, interstitium poenitentiae.* Gell. lib. 20. cap. 1. *Iuris inter eos quasi interstitionem quandam, & cessationem.*

Arnobius lib. 6. *Interstitione aliqua animorum data.*

OBSIDIVM Tacito lib. 3. histor. *Subierunt obsidium etiam foeminae.* Columellae lib. 9. c. 9. de R R. *Curatoris obsidio protinus excepti sunt*, aliasque. C. Laelio, Sallustio, Plauto in Rudente, Gellio lib. 15. cap. 31. *& Bacchidibus.*

OBSIDIO praestabilius est Festo ex duobus Ennij locis.

Liuius lib. 6. *Obsidio vrbi inferretur.*

SVPERSTITIVM, *Superstitio*, Glossae: Θρησκεία, *Superstitium, Religio, Ritus.*

O, VS.

ARCHITECTO, *Architectus.* Titinnius in Setina: *Inclusus Architectonis.*

CAPO, CAPVS. Varro: *Ex gallo gallinaceo castrato fit capus.* Adserit vtrumque Aldus libro 1.

Idem Varro lib. 2. de R R. cap. 7. lib. 3. cap. 9. Festus: *Canterius hoc distat ab equo, quod maialis a verre, capus a gallo.*

CENTVRIO, Liuius, Euangelia, Silius. *Centurionus antea, qui nunc Centurio, & Curionus, & Decurionus* Festus. Item *Decurio*, & abscisse *Curio.*

COMEDO. *Comedum antiqui bona sua comedentem antique dixerunt*, Festus.

EPVLO, *Ep*[illegible] *Epulonis* Festo.

GOBIO, GOBIVS. *Gobio* apud Iuvenalem Sat. 4. Priscian. libro sexto, Plinium, alios.

GOBIVS in Martialis Xeniis, Ovidij Halieutico: Oppiano, & Athenaeo Κωβιός. Fl. Caper: *Gobius piscis: nonnunquam Gobio legitur.*

PAVO, PAVVS, Arnob. lib. 7. Tertull. lib. de Pallio. Auson. Epigram. 68. *Pauaq́, de pauo constitit ante oculos. Anser, caper, aut pauus*, Arnob. lib. 7.

Ita *Scorpio, Scorpius.* V. subiectiora.

SOLSTITIO, SOLSTITIVM pecori defendite Maro. Tertullian. lib. de Pallio: *Solstitionibus annuis, Luna modulationibus menstruis vacat.*

SVPERSTITIO, SVPERSTITIVM. Cyrilli Lexicum: Θρησκεία, *Superstitium.* Ac ne scriptori, quisquis fuit excidisse putes, iterato: Δεισιδαιμονία, *Superstitia, Superstitium, Superstitio, Religio.*

OR, IS, VS.

IMMEMOR, IMMEMORIS. Caecilius in Epiclero:

Itáne Antipho iuuentus profluuia fide?
Itáne est immemoris? itáne est madida memoria?

Silius Italic. lib. 17. *Immemoris dextraq́, datae* ——

INDECOR, INDECORIS. Accius in Athamante apud Priscianum: *Cuius si vita indecoris: mortem fugere turpem haud conuenit.*

MVLTICOLOR *picto per nubila deuolat arcu*, de Laudibus hortuli. Pompeianus de Iride: *Picta veste decens, & multicoloribus alis.*

MVLTICOLORVS. Apuleius de Mundo: *Iris multicolora est.* Prudentius: *Prata multicolora.*

MVLTICOLORIVS. Gellius lib. 11. cap. 16. *Sicut multiiuga dicimus, & multicoloria, & multiformia.* Sic *Versicolorem vestem, & versicoloriam* notat e Iure suo Brissonius.

OR, OS.

LABOS, ODOS, VAPOS Quinctil. lib. 1. c.
Lucret. lib. 6. —— *Permanat odos, frigusque, vaposque.* Post, *Labor, Odor, Vapor.*
COLOS EXSANGVIS. Val. Probus e Sallustio. *Color* vbi non?

OR, VR.

ROBOR, EBOR, MARMOR nonnullis arrogat Fabius lib. 1. cap. 4. aut 6. Alij *Robur, Ebur, Marmur.* Fl. Sosipater lib. 1. *Marmor, Robor* per O Phocas in Arte: *Ebor, Robor, & Fenor rationabiliter annumerant*, inquit.

ADOR veteres *Adur* Graecis conformius, quibus Ἀδὺρ. Est & Glossario: *Adus*, ζιτ@.

OR, VS.

PRIOR etiam in neutro genere. Val. Antias in 6. Annalium: *Hoc Senatusconsultum prior factum est.* Claudius in IIX. Annalium: *Qui prior bellum, quod cum his gestum erat, meminissent.* Ibidem: *Vbi decreuerunt, commemorant Gracchi foedus prior Pompeianum non esse seruatum.*

POSTERIOR similiter. Cassius Hemina annalem suum quartum hoc titulo inscripsit,
BELLVM. PVNICVM. POSTERIOR.

SECTIO QVINTA.

VS, A.

ALIENIGENVS, ALIENIGENA. Valer. Max. lib. 1. cap. 2. *Alienigena exercitatio.* Lib. 1. *Alienigena exempla.* Lib. 2 cap. 1. *Alienigena studia.* Lib. 4. c. 6. *Alienigeni mores.* Probatque has in Valer. Maximo lectiones Priscianus lib. 6.

IGNIGENVS Apuleio: *Ignigena* Bacchus Metam. Ovid. lib. 4.

VNIGENA Prudentio, & Ciceroni *mundus vnigena* dicitur lib. de vniuers.

VNIGENVS alibi reperias.

VS, OS.

ABYDVS, ABYDOS, ABYDVM. Ovid. in Epistolis:
—— *In speculis omnis Abydos erat.*
Idem: —— *Quaero siquis Abydon eat.*
Plin. lib. 5. cap. 32. *Abydum.*

AEACVS AEACOS. Metam. 9. *Cum videat fessos Rhadamanthon, & Aeacon annis.*
Lib. 13. *Aeacon agnouit summus* ————

AEGYPTVS, AEGYPTOS Aen. 8. —— *Terrore Aegyptos, & Indi.* Ita legit Valer. Probus lib. 1. Idem Aen. 9. Libri nonnulli *Aegyptus*: diuertunt alij.

AEOLVS, AEOLOS. *Aeolon ille refert Tusco regnare profundo,*
Aeolon Hippotaden ——
Metamorph. 14. Statius Thebaide 9. *Non pubescentes texerunt Aeolon anni.*

ALPHEVS Aen. 3. *Alpheos* Thebaidos 6. ——*Alternis Alpheon vtrimq; solebat*
Metiri ripis ——

ANDRVS, ANDROS. Metam. 14. —— *Quem dicta suo de nomine tellus*
Andros habet ——

ANDROGEVS, ANDROGEOS. Vetera Maronis Exemplaria cum Mediceo: *Androgeos offert nobis* ———— Aen. 2.

AVVS, AVOS. In hortis Colotianis Inscriptio prisca:

M. CAESONIVS. PRIMVS. AVOS

Et Ter. Scaurus, qui reliquas id genus scriptiones reiicit, *Auos* & *Auom* non discludit. Antiquis Libris *Auos* arrogat Victorinus ad lib. 1. Var. de R R. Accusatiuus autem est in peruetere Maronis Libro ibi:

Nomine auom referens ——

Sic est pluribus Inscriptionibus. AVONCOLO: Obstrepit his Mar. Victorinus iusso talia per V scribi: *nam per VOS scriptae*, inquit, *significant pluralem numerum, & casum Accusatiuum Auos, Flauos, Coruos, & horum similia.* Atqui, ô boni, vt tuis tecum verbis agam, quorsum distinguere? *Nam qui non potest dignoscere supra scriptarum vocum numeros, & casum, valde est hebes.* Haec Victorinus.

CARDVVS, CARDVOS. Vetus est lectio Georg. 1.

—— *Horreret in aruis Carduos* ——

Est, cui videbitur asperior? Mollit caeterorum Proportio, vel Latinorum.

CAVCASVS, CAVCASOS. Sidon. Apollin. Car. 11.

—— *Glacies vbi Caucason auget.*

CESTVS, CESTOS. Thebaid. 4. *Ceston, & Idalias procul ablegasse volucres.*

COCYTVS, COCYTOS. Silius in 13. —— *Torrens Cocytos sanguinis atri.*

COLOSSVS, COLOSSOS. Martialis lib. 6. *Aedemq; Martis, & Coloson Augusti;* Festus: *Colossus a Colosso artifice.*

COQVVS, COQVOS. Mostellaria: *Quom vna multa iura confundit coquos.*

CORYTVS, CORYTOS. Ovid. 3. Trist. Eleg. 8.
In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum.

CROCODILVS, CROCODILON *adorat*
Pars haec, illa pauet —— Iuvenalis Satyra 15.

CYPRVM passim inuenias. Silius Italicus lib. 7.
Cypron Idumaeas refert de Pallade palmas.
Sidonius Car. XI. —— *Pasci suetos per Cypron olores.*

CYZICVS passiua similitate: Graecanica *Cyzicos.* Marcellin. l. 22.
Raptam Cyzicos ostreosa diuam.

DAMASCVS, DAMASCOS. Probus lib. 2. ex Lucano citat:
—— *Ventura Damascos.*

DARDANVS, DARDANOS. Ovid. lib. 1. Fast.
Dardanon Electra quis nescit Atlantide natum?

DELIVS Aen. 3.

DELIOS Carm. 9. Sidonius. *Tymbrae Delion, Arcaden Lycaeo.* Iterum Carm. 22.

DELVS, DELOS. Ovidius 2. Operis sui:

Iam Samos a laeua fuerat, Naxosq; relictae,
Et Paros, & Clario Delos amata Deo,
Dextra Lebynthos erat —— Cor. Severus:

Seu te, Cynthos habet, seu Delos gratior illa. Statius Achill. 1.

DIAMETRVS, DIAMETROS. Columella lib. 5. cap. 2. de R. R. *Diametros pedes habeat LXX:* Hermolaus Barbarus lib. 4. de iis, quae fiunt in sublimi: *Vt diametro iridis subdupla sit coronae diametrus.*

DI-

DIVVS, DIVOS *Iulius*, *Diuus Augustus* in Nummis. *Diuus Traianus* in antiquae Inscriptionis fragmento:

DIVOS TRAIANVS
AVGVSTVS
CONCESSA TVSCVLI

EPIRVS, EPIROS. Vtrumque notatur a Seruio Georg.1. & praefertur *Epiros* a Codice Romano.

Statius Achill.1. —— *Fraenat celeres Epiros alumnos.*

ERYMANTHVS.

ERYMANTHOS. Ovid. Metam. 5.

Maenaliosq́, sinus, gelidumq́, Erymanthon, & Elim.

IOLCVS, IOLCOS. Columella lib.10. —— *Anguem Vellere Phryxeo delapsum vidit Iolcos.*

IPSVS, IPSOS Numae lex: SIQVIS ALIVTA FAXIT, IPSOS IOVI SACER ESTO

ISMARVS, ISMAROS. Probus legit: *Ismaros, aut Rhodope* —— In qua Pharmaceutria Bembus reponit:

Aut Tmaros —— Reiicitur illo in Sileno:

Nec tantum Rhodope miratur, & Ismarus Orphea:

ISMENVS, ISMENOS edidit Cruceus lib.9. Thebaidos:

At pater arcano residens Ismenos in antro.

LAPATHVS, LAPATHOS. Colum.lib.10. *Lubrica iam Lapathos, iam tamni* ——

LEBYNTHOS. v. *Delus.*

LEMNVS. Statius Achill. 1. *Et Lemnos non aequa viris* ——

METHODVS, METHODOS. Auson. in Grifo:

Quae logos, aut methodos, cuiq́, experientia nomen.

NAXVS, NAXOS. Metamorphosi 3. *Naxon, ait Liber, cursus aduertite vestros.*

NERITVS, NERITOS. Aen.3. —— *Neritos ardua saxis*

Insula —— Quod nomen aliter, quam per O scribi posse inficiatur Erythraeus. Maior Graecia *Naritus* per A scripsisse videtur ex paragogo *Naritius.*

NOTVS, NOTOS. Lucanus 9. —— *In Noton effugit vmbra.* Priscianus Periegesi:

Ad Noton est longe ——

OLEARVS. Infra mox: *Olearosq́, latent* —— Aen. 3. *Olearon, niueamq́, Paron* ——

PACTOLVS diuite prouentu. At Romanus Liber, aliique non pauci Aen.10. habent Graecanice: —— *Pactolosq́, irrigat auro.*

PAPHVS, PAPHOS. Horat. lib.3. Oda. 28. *Paphon iunctis visit oloribus.*

Silius lib.7. —— *Paphos centum mihi fumet in aris.*

PARVS. Vide *Delos.* Achil. 2. *Iam Paros, Olearosq́, latent* ——

PATROCLOS. Terentian. *Sic Patroclon olim Hectorea manu perisse. Patroclus* Achil.1. apud Statium.

POLYPHEMVS *in antro*, Maron.lib. 3. *Poliphemos* Sidonio Car.IX.

Vitatum Polyphemon, atque Circen.

RHADAMANTHOS vide *Aeacus.*

SAEVVS, SAEVOS. Terentij Codices aliqui:

Quam saeuos ex amore est:

Aliqui Maronis teste Pierio:

Saeuos vbi Aeacide telo iacet Hector ——

SAMVS, SAMOS. Supra *Delos*; estque Pontaci fide plurimis Eusebij Exemplaribus. *Samos* per O, pauculis *Samus* per V.

SCORPIVS. Sed Georg. 1. Probus legit —— *Brachia contrahit ardens Scorpios* ——

Tullius in Arateis: —— *Emergit Scorpios alte,*

Manilius lib. 2. —— *Acri Scorpios ictu*. Inconstanter eadem pagella bis *Scorpius* per V. Lucillius lib. 30. —— *Scorpio cauda Sublata* —— Sed anne *Scorpio'* legendum? Ex his vanescit Fl.Capri discrimen: *Scorpio bellica res est, id est, sagitta: Scorpius animal.* Nam belli instrumentum ex similitudine venenati animalculi nomen sortitur. De bellico missili Liuius tamen perpetuo tenore *Scorpio* scripsit.

Valer. Flaccus lib. 1. —— *Herculeis aequum Meleagre lacertis.*

Manil. lib. 5. Statius Theb. 2. *Meleagrus* Eusebij interpreti Hieronymo non semel in Macedoniae regibus.

Deianira Ovidij: *Tu quoque cognosces in me Meleagre furorem.*

EVAGRVS similiter Ovidij lib. 12. Metamorph. *Parta tibi est, Euagrus ait* —— *Ausis Euager?*

MENANDER, MENANDRVS. Vide *Maeander*, & *Nicander* in vasta serie: Macrob. lib. 1. cap. 17. *Menandrus scribit Milesios.*

NIGER, NIGRVS proprium, Νίγρος Plutarcho libro de Valetudine. Romae in Via sacra.

C. FVLVIVS. C. F. NIGRVS

NOVEMBER.

NOVEMBRIVS. D. Gregorius M. lib. 7. epist. 40. *Mense Nouembrio praesentis secundae indictionis. Nouembrius reliquus erat*, Cato de sacrificio commisso.

OCTOBRVS *annus praeterit moenia*, Curtij lib. 6. Idem nomen *October* pro mense.

ODORIFER. Glossae augent sillaba: Εὔοσμος, *Odoriferus, Odoratus.*

ONAGER, D. Hieron. *Onagrus.* Varro lib. 2. de Re R. cap. 6. *Ad seminationem onagrus idoneus.*

PESTIFER in triviis rectus iactantior, & Aen. 3.

PESTIFERVS Cornel. Celsus lib. 2. cap. 2. *Sudor quoque frigidus in acuta febre pestiferus est.*

PHILAGRVS ex lib. 6. Herodoti recte vertit interpres cum praefuisset φίλαγρος. Anne & *Philager?*

PISANDRVS *dux patriae relictus*, Iustin. lib. 5. Alias *Pisander.*

PROSPER, PROSPERVS. Domitianus in senatu: *Vt prosper dicendi successus ostenderet auditorum beneuolentia crescere dicentium facultatem.*

Legit autem Priscianus apud Ciceronem 6. de rep. *Est hominum generi prosperus, & salutaris ille fulgor, qui dicitur Iouis*: Val. Maxim. lib. 4. cap. 7. *Nec minus animosus, minusq́, prosperus illius in Africam transitus*, addicentibus cunctis Exemplaribus Colonienses membranae in Silio:

—— *Magnis non prosperus ausis.*

SACRVS, SACER, Θεῖος τόπος, Cyrilli Lexicum Graeco-lat.

SOPORIFER. Sillaba sunt auctiores Glossae: Καροφόρος, *Soporiferus.*

TERPANDER *musicus insignis habebatur*, Eusebij Chronica.

TERPANDRVS cur non, vt *Tersandrus.*

TERSANDER, TERSANDRVS. Prob. lib. 2. probat ex Aen. 2.

Tersandrus, Stenelusq́, ruunt ——

Marius Victorinus lib. 1. *Tersandrus: Drus enim sillaba cum vnam vocalem breuem habeat.*

TEVCER, TEVCRVS. Vide *Alexander*. Aen. 3.

Teucrus Rhoetaeas primum est adiectus in oras. Vbi veteres aliquot Libri legunt *Teucros* extremitate Graecanica: Longobardicus, nequid dissimulem, *Teucer*. At scriptum Virgilio *Teucrus* testes mihi Sosipater lib. 1. Instit. Prisc. l. 6. & 4. non obstrepente Isidoro lib. 1. Orig. c. 6. qui ponit nomina notha, *quae corrumpunt vltimas sillabas manentibus prioribus, vt apud Graecos Alexandros, Menandros: apud Latinos vero Alexander, Menander.*

VBER, VBERTVS. Isidor. lib. 11. Orig. cap. 1.

Vbera dicta vel quia lacte vberta. Gellius lib. 8. cap. 14.

VESPER, VESPERVS, HESPERVS. Notissima variantia.

VETER, VETVS. Ennius: *Cum veter occubuit Priamus sub Marte Pelasgo.* Prisc. in 5. Aen.

ZOROASTER, ZOROASTRVS, *Zoroastres*. Apul in Apol. *Cur mihi nosse non liceat Zamolxi bona verba, vel Zoroastri sacerdotia.* Suidas: Ζωροάστρης ἀστρονόμος. Diogenes Laert. Ζωροάστρην τὸν Πέρσην.

Vniformia vocabula.

AGER non congeminat: etsi Graece Ἀγρός. Volunt autem, *quae apud Graecos aut per γρος, aut per τρος, aut per δρος, aut per κρος efferuntur, haec omnia amissa Graeca extremitate, & per Er elata, vt secundi ordinis declinari.* Ita Charisius lib. 1. pagg. vndecima. & 64. itemque Priscianus lib. 6. qui *Ager* excipuum faciunt. Addo ex Κάπρος, *Caper*, ex vetere Graecia Ἄπρος *Aper*, non *Aprus*: ex quo tamen *Aprugna* duci videtur, quod suo vide loco.

CON-

CONTRA *Petrus* scribitur, non *Peter.* Sic *Hydrus, Scombrus, Codrus, Ebrus, Locrus.*

CONGRVS quoque non *Conger* formari Sosipatro locis duobus antedictis, credat, cui libido. Plautus in Persa: *Memini vt muraena, & conger ne calefierent.* Ita legit Priscianus lib. 6. non *Congrus.* Ita est Froboenianae Plinij editioni lib. 9. cap. 62. *Conger & muraena caudas inter se praerodentes.* Ibidem: *Locustam conger, rursus polypum congri lacerant.* Neque mutant Pincianus, aut Hermolaus Plinij laeua, dextraque oculi.

IVGER declinari iubet D Augustini lib. de Grammatica: antiquis tribuit *Iugerum.*

PODAGER, Claudianus: *Stare nequit podager.* In Symphosij Aenigmatis *Miles podager,* Ποδαγρός. *Podagrus* hodie mihi quaeritur.

ES, IS.

AEDES, AEDIS. Per IS figurat vltimam Festus, Varro de Vita P R. lib. 1. *Haec aedis, quae nunc est, mul u annis post facta sit,* alibique apud Nonium.

APES, APIS. Metam. 7. *Non apis inde tulit collectos sedula flores.*

La legit Priscianus ex argumento deminutionis *Apicula.* Argumentum alterum peti potest ex sillabaria quantitate. Lib. 9. cap. 12. Columella: *Sic apis exadit vestibulum.*

Tibullus: *Rure leuis vernos flores apis ingerit alueo.*

Cyrilli Lexicum: Μέλισσαι, *Apes:* Μέλιττα, *Apis.*

CANES, CANIS Ennius: *Tantidem quasi foeta canes sine dentibus latrat.*

Lucill. *Nequam, & magnus homo laniorum immani canes vt.*

FAMES, FAMIS. Varro lib. 2. de R R. cap. 5. *Algor enim, & famis eas macrescere faciunt.* Maro: *Auri sacra fames.*

FIDES, FIDIS. Similiter ex argumento *Fidicularum* opinatur scribendum per I *Fidis*, non *Fides* Probus.

Columella lib. 11. cap. 2. saepius *Fidis exoritur.*

FELES Columella lib. 8 cap. 14. *Vipera, felesq, aut etiam mustela.*

Varro lib. 3. de R R. *Ne felis, aliáve bestia introire ad nocendum possit.*

Incerti: *Hospes disce nouum mortis genus: improba felis*

Dum trahitur, digitum mordet, & intereo.

Vtrumque Sosipatro, Glossisque antiquis.

NVBES, NVBIS, NVBS μονοσυλλάβως. Adamantius: *Nubis quidam nominatiuum enuntiare maluerunt.* Beda: *Quamuis quidam Nubs nominatiuum terminare maluerunt.*

Ausonius: *Iunonia ludificat Nubs*

PVBES *puberis*, Caesar: *Pubs. puberis*, Probus: alij *Puber puberis.*

SATELLES, SATELLIS, δορυφόρος, Glossae vett. Eaedem: Σωματοφύλαξ, *Satelles.*

SCROBES SCROBIS, βόθρος, Lex. Graeco-lat. vetus.

SEDES. Et Glossae: *Sedis,* θρόνος.

TRAMES ex vulgi Consuetudine proba. Veteres Glossae: *Tramis* Αἶσος.

TORQVES, TORQVIS. Naeuius Iliados lib 1. *Collum marmoreum torques gemmata coronat.*

Propertius: *Torquis ab incisa decidit vna gula.*

Vtrumque apud Charisium, & Antiquas Glossas.

VVLPES, VVLPIS. Apul de deo Socratis: *Coruus, & vulpis vnam offulam simul viderant.*

ES, VS, X.

Extrita vocali Variantia.

ADIPES ILLA lib. 2. de Re R. *Adeps, vel Adipes in vtroque genere inuenitur*, inquit Priscian. lib 5.

CONIVX, & *Coniugus.* Apuleius libro 6. de Asino Aureo. *Magni Iouis germana, & coniuga.*

CRVCES primore olim casu scriptum docet Varro lib. 8. de L L. Post *Crux.*

DAPES, DAPS. Liuius Andronicus in 2. Odyſſ. *Quae haec daps eſt? quis feſtus dies?*

Feſtus: *Daps apud antiquos dicebatur res diuina.*

DVCES, DVX Varro lib.4. de LL.

FACES *antiquis dicta, vt Fides*, Feſtus. *Fax.*

FAVCIS, φάρυγξ, Cyrilli Lexicum. *Faux.* Ex Graeco naſcitur.

FRVGES, FRVX. Fabius Declam.13. *Hoſtiae cauſa pecudi fuit laeſa fruges.*

Feſtus: *Frux, frugis dixerunt antiqui.* Auſonius:

Ante equidem campus quam ſpicea ſuppeteret frux.

FRVGIS quoque in recto agnoſcit Varro lib. 8. de LL.

LIBYS, LIBS. Silius lib.7. —— *Appula tardo*

Arua Libys paſſu legit ——

NEX in Miloniana: *Neces* in Aurelio Victore legit Salmaſius: *Vt eius neces auctoribus exitio ... eſſet.*

NVBES, NVBS in prodictis:

PLEBES, PLEBS Plinius lib.26. cap.1. *Plebesq; humilis.*

Silius: —— *Plebes praua furoris.*

Nec parce alibi. Lucan. in 3.

—— *Neſcit plebes ieiuna timere.* Quod ex Lucano conferunt Chariſius lib.1. Priſcian. libro 7. Phocas in arte laudat Lucillium lib.5. Hiſconij in regione Ferentina Inſcriptio:

HVIC. PLEBES. VNIVERSA. HISCONIENSIVM. STATVAM

Vitioſe Romae in titulo Ancharij: PLEPES. VRBANA

Et conciſe Saronali in Luſitania: PLEPS. VRBANA

Lexicon Cyrillo datum: Δῆμος μικρός, *Haec Plebis.*

POLLVCES, POLLVX. Plautus Bacchid.

Caſtor, Polluces, Mars, Mercurius, Hercules.

Varro lib. 4. de LL. *Pollucis a Graecis in Latinis literis veteribus nomen eſt, quod inſcribitur, vt Πολυδεύκης, Polluces non vt nunc Pollux*

PRAECIPES, PRAECEPS. Plautus in Commouentibus.

Saliam in puteum praecipes.

STIPES, *non Stips*, Fl. Caper de verbis Dubiis.

Ovidius: *Stipes, ab antiquis tu quoque nomen habes.*

SATRAPS, SATRAPES. Sidonius Carmine 2.

Quiſque ſedet ſub rege ſatraps. ita vinxerat omnes.

TRABES, TRABS. Ennius Medea:

Vtinam ne in nemore Pelio ſecuribus
Caeſa accidiſſet ad terram abiegna trabes.

D. Auguſt. hom.40. *Feſtucam ſi nutrias, trabes erit.* Item ſer.16. in Matth.

Varro lib.6 de LL. e vetere quo: —— *Vna trabes remis roſtrata per altum.*

Vide Priſcian in 7 Tertull. lib. de Pallio: *Aries trabes, machina eſt. Trabis* etiam. Papirianus: *Trabs ab eo, quod dicitur Trabis.*

SEGREX, SEGREGVS. Seneca Hippolyto: *Segregem ſparſi per agros.* Auſonius in Parentalibus. *Ipſe tuo viuens ſegregus arbitrio.*

SEPES, SEPS. Val. Flaccus lib.6. —— *Non paſcua, non ſeps*

Hic tibi: nocturnis mitte haec ſimulacra rapinis.

Auſonius in Grammatico maſtige: *Bucolico ſepes dixit Maro, cur Cicero Seps?*

GENVS, γένος. *Gens.* Aen.10. —— *Vigilaſve Deum gens?*

Silius 7. *Gens Cadmi Cleadas* ——

SECTIO

SECTIO TERTIA.

IS, extrito I.

FRONDIS, FRONS. *Prodest praeterea cum Baccho Persica frondis.*
Idem: *Delphica frondis.*
Idem: *Vnde etiam in potu frons haec memoratur amica.*

GLANDIS, GLANS. *Glandis*, inquit Probus lib 2. Instit. Virg. *Glans*, & Ovid.
Glans alat, & prisco more bibantur aquae.

Vtrumque ponit Phocas in Arte:

LAVRENTIS, LAVRENS. Ennius Annalibus:
Quos homines quondam Laurentis terra recepit.

MENTIS, MENS. Ennius Epicharmo: *Terra corpus est: at mentis ignis est.*
Varro lib. 4. de L L. *Istic est de sole sumtus ignis, isq́; mentis est.*
Alij *Mentes* scribunt in illo:
Et animam, & mentes, cum qua dij nocte loquuntur.
Mentem alij.

NIVIS, NIX. Adamantius: *Ciuis, Niuis, Nauis, Clauis.* Quaerit Victorinus, quomodo prisci ante inuentam X scripserint *Nix?* Responde, *Niuis, Ninguis* etiam scriptitauere.

Idem quaerit quomodo ante inuentam X scripserint *Senex?* Responde, *Senecs, Seneces*, forte & *Senecus*, aut *Senicis.* Lucill lib. 16. *Nec nos seneces putare.* Quo flexu corrigit Plauti Militem Lipsius lib. 1. Antiq Lect. cap. 19. reposito: *O lepidum senicem* Et Priscianus lib. 6. legit e Cistellaria: *Datores bellissimi vos negotiols senices soletis esse.* Item Sosipater lib. 1. *Senex, senicis facere deberet.* Et vero fecit.

PARIS, PAR. Atta in Socru:

SCOBIS, SCOBS. Columella lib. 4. cap. 29. *Scobis nunquam sic eximebatur.* Lib. 7. cap. 10. *Eburnea scobis sale fricto. Scobs* Phocas. Item in Lexico Cyrilluni inscripto.

SCROBIS, SCROBS. Adamantius, & Phocas in Arte: *Scrobis, vt Nauis.* Columella lib 5. cap. 10. *Scrobis clibano similis fiat. Scrobis*, vt *Orbis* Cassiodorus. Cyrilli Lexicon: Βόθρος, *Borago, Scrobis, Scrobes.*

SENEX. Vide *Niuis.*

IN, IS.

ARIN, ARIS, proprium viri: *Delphin Delphis: Eleusin, Eleusis: Trachin, Trachis.* Prisc. l 6. Addo *Telchin, Telchis* ex Eustatio. Annotat idem Priscianus Auctores Graecorum in *IS* terminatione magis vsos: Latinorum frequentius in IN: quamuis Cicero, inquit, pro Scauro: *Cum dare nollet Aris, clam ex Sardinia est fugere conatus.* Et Ciceronis aenuclus Silius l. 15.
——*Fisus fluctibus Arris* *Incustoditam sine milite liquerat vrbem.*

DELPHIN, DELPHIS, *Delphinus.* Cicero in Arato:
Delphinus iacet haut nimio lustratu' nitore.
Vitruuius lib. 10. cap. 13. *Collocati aerei delphini.*
Iuuenalis in 4. *Quanto Delphinis balaena Britannica maior.*
Nero: *Et qui coeruleum dirimebat Nerea delphin.*
Manilij lib. 5. *Delfinis: Coeruleus ponto cum se delfinis in astra.*
Erigit. ——— Ita Barthius lib. 3. Aduers. cap. 11.

ELEVSIN, ELEVSIS, *Eleusina.* Beneuenti
SACRATAE. APVD. ELEVSINAM
DEO. BACCHO. CERERI. ET. CORAE
Iterantur eadem verba, Romae in S. Apostolorum.
Eusebius Chronicis: *Templum in Eleusina aedificatum.*

SALA-

SALAMIN, SALAMIS. Manilius lib.5. —— *Salamis non merget Athenas.*

PANIS, & hoc PANE primore casu veteres extulisse notauit Arnob. lib. 1.

IS, VS.

ALABIS. Silius lib. 14. —— *Hypsamq; Alabimq; sonoros. Alabin,* ex Α'λαβ⊙. *Alabus.* Ptolemaeus: Α'λάβȣ ποταμȣ̃ ἐκβολαί.

Alabon apud Diodorum Sic. lib. 4. Καλούμεν⊙ Α'λαβὼν.

ANGVLAREM LOCVM, & *Angularium* promit e iure Brisson. lib. Παρέργων. In Iobo, Esaia, aliisque *Lapis angularis*: in Lexico Cyrillum inscripto. Γωνιαῖ⊙, *Angularis.*

ARTICVLARIS Priscian. l. 2. *Articularia pronomina.* Spartian. in Seuero: *Consistere in curru affectus articulari morbo non posset.*

ARTICVLARIVS. Plin. lib. 21. cap. 20. *Articularios morbos sedat.* Item lib. 15. cap. 5. lib 29 cap. 4. Cato de R R. cap 157. *Morbum articularium nulla res tantum purgat, quantum brasica cruda, si eam des cum ruta, & coriandro concisam.* Cyrilli Lexicum: Καρπούσσομ⊙, *Lemniscus, Articularia fasciola* Glossae: Α'ρθριτικός, *Articularius.*

AVXILIARIS. Ovid. —— *Fratrem iuuat auxiliaribus vndis.*

Alibi *Auxiliare carmen.*

AVXILIARIVS. Plautus Truculento: *Adeo ei consiliarius hic amicus est, quam auxiliarius.* Ciofanus in Metamorph. adserit Tullio scriptum *Auxiliariam cohortem.*

BALNEARIS, BALNEARIVS Sosipater lib. 1. *Balnearius fur: Balnearis autem vrceus, & solium balneare.* Ex Proportione ipsa friuola paret haec secretio.

BINOMINIS ISTER Silio: *Binominis* Festo.

CALIGARIS, CALIGARIVS. Sosipater friuolo discrimine lib. 1. *Caligarius, artifex: caligaris, clauus* Eum tamen videatur Plinius iuuare lib. 9. cap. 18. *Clauorum caligarium effigie.* Sed idem Plinius, si in mentem fuisset, *Caligariorum*, dixisset, vti prius *Articularios morbos.*

CELLARIS, TVRDVS: *Cellarius seruus*, Sosipater.

CONCINNIS Apuleius lib. 5. de A A. *Lucernamq; concinnem completam oleo.*

CONCINNVS.

COQVINARIS. Varro Περιπλεύσαντι? *Cultro coquinari se traiecit.* Tali extremitatis variantia minus animaduersa Lipsium in emendationem non rectam impulit, dum *Coquinario* supponit. Sed & *Vasa coquinaria ex argento* apud Plinium lib 33. c. 11. inclinatum est ex *Coquinaris*, an ex *Coquinarius*, quod volunt? In ambiguo est.

CVBICVLARIVS, *custos cubiculi: cubicularis vero lectus, cubiculo aptus.* Fribolario distinctu. Quem tamen vt seruet Casaubonus edidit *Cubicularios* in Suetonij Nerone c. 38. *Incendit vrbem tam palam, vt plerique consulares, cubicularesque eius cum stuppa, taedaque in praediis suis deprehensos.* Vidi in eius Octauio *Cubiculares imagines*: in Val Maximi lib 9 cap. 12 *Cubicularem lectum*: in Martialis lib. 14 Epigr. 147 *Cubicularia gausapina.* Epigram. 150. *Cubicularia polymita.* Epigram. 39. *Cubicularia lucerna.*

EXSOMNIS de Maecenate Paterculus, de grue Solinus cap. 15.

EXSOMNVS quaedam Inscriptio in Resuuiller.

FVSTVARIVS: vnde *Fustuarium supplicium*, & semiplene *Fustuarium* in Philippicis Tullij. F

FVSTVARIS Romae sub Ianiculo:

FVSTVARI. SVPPLICIO. SE. NOVERIT. ESSE. SVBDENDVM

FVTILVS, FVTILIS. Festus: *Futiles dicuntur, qui silere tacenda nequeunt. Futilus.* Ennius Phoenice: *Saeuiter suspectionem ferre falsam futilum est.*

IMPROLVS, vel IMPROLIS, Festus.

INTERCALARIS Macrobio, aliis.

INTERCALARIVS in Censorino, edente Carrione. Liuius lib. 7. belli Macedonici: Etiam ita scriptum, si diis placet, l. 2. in Verrem.

HILARIS, HILARIVS. Plautus Amphitruone: *Hilarus fit, si gaudeant.* Ciceroni 13. l. ad Atticum *Hilarus librarius est.*

IOCVLAREM AVDACIAM dixit Terentius.

IOCVLARIA CARMINA in Suet. Nerone an a *Iocularius.* Idem Terent. in Andria: *Iocularium in malum insciens paene incidi.*

IN-

INSVLARIS.

INSVLARIVS in Cyrilli Lexico.

MANIPVLARIS, *Maniplaris* Ovidio. *Inde maniplaris nomina miles habet.*

MANVPVLARIVS Inscriptio, quae Puteolis:

C. SENIO. SEVERO. MANVPVLARIO

V. *Manipularis* ipsa in serie.

OCVLARIS.

OCVLARIVS. Assisij: MEDICVS. CLINICVS. CHIRVRGVS. OCVLARIVS

Inscriptio alia: MEDICVS. OCVLARIVS

PALMARE VESTIGIVM Fabio Declam. 1. Palladio lib. 3. de R R. tit. 24. *Palmaribus scrobibus obrui.*

PALMARIVM FACINVS Tullio *Palmare facinus.*

Terentius Eunucho Act. 5. sc. 4. *Id vero est, quod mihi puto palmarium.*

PECVLIAREM *causam*, & *Peculiariam* expressim in Pandect. Flor. lib. 4. §. vlt. de doli except. aliasque.

PRIMIPILARIS Quinctilianus libro 6. Spartiani Libri MSS. in Pescennio, & Iuliano.

PRIMIPILARIVS in Prisciano Notis ad 1. Aen.

Suidas: Πριμοπιλάριος, ὁ τὸ μεῖζον ἀξίωμα τῶν στρατιωτῶν ἔχων παρὰ Ῥωμαίοις: *Primipilarius, cui maior erat apud Romanos in militia dignitas.*

Idem Spartianus ibidem.

PRONIS. Varro Parmenone: *Alia trabs pronis in humum accidens proximae frangit ramos cadens,* πρηνής.

PRONVS in prono est.

PVTRIS. Videtur & *Putrus* scriptum veteribus eo ducentibus Glossis: ψαθυρόν, *Fragile, Putre, Putrum.*

RIDICVLARIS. Isidorus: *Qui & ioco ridiculares extiterunt.*

RIDICVLARIVS Plauto. Gell. *Nimis ridicularius fuit.*

SANDALIARIS. Metis ara: MAGISTRI. VICI. SANDALIARIS

Romae in aedibus Capranicorum:

MAG. VICI. SANDALIARI

Ecquid desit? aut S, aut I, aut huius apex.

SANDALIARIVS APOLLO memoratur in Suetonij Augusto. Gell. lib. 18. cap. 4. In *Sandaliario* fuisse se commemorat, vico.

SINGVLARIS spargitur per philosophiae puluinaria, per grammaticorum subsellia

SINGVLARIAS COMPEDES habes in Plauti Captiuis. Gellij autem l. 17. c. 9. *Literas singularias sine coagmentis sillabarum.* Turpilius Demetrio: *Homo vnica est natura, ac singularis.* Quare ne dubites de LipsI correctione Gellij lib. 9. cap. 4. *Singulariae velocitatis*, Giselini MS°. asseritur.

STERILAM, *Sterilem* Festus. Vtique a *Sterilus*, & *Sterilis.*

TRICLINIARIS. Sosipater lib. 1. *Vnde perspicuum est Caluum ad amicos non recte dixisse Non est tricliniarius: cum Tricliniaris dicere debuisset.*

TVTELARIS.

TVTELARIVS. Inscriptio Populonij inter Proculi honores:

PRAITORI. TVTELARIO

Eadem verba in titulis Aristaeneti apud Manutium. Plin. lib. 34. cap. 7. *Capite tutelarios cauere pro ea instituti publice fuit.*

VVLGARIS, extremitas vulgo cognitissima.

VVLGARIVS. Turpilius Thrasyleone: *Non est mediocris res, neque vulgaria fallacia haec.* Afranius Priuigno: *Dehinc temeritatem reperio vulgariam.* Arnob. lib. 6. *Quod in vulgariis prouerbiis dicitur.* Gellij lib. 1. cap. 22. Lib. 17. cap. 3.

IS, VR

IS, VR ἀποκοπῆ.

TVRTVRIS apud Ausonium vetere in Libro reperit Mariangelus.
TVRTVR vulgarium est
VVLTVRIS *in silvas miserum mandebat homonem*, Ennius.
VVLTVR.

SECTIO QVARTA.

O, ES.

AMBAGO. Manil. lib.4. *Et verum in coeco est, multaq; ambagine rerum.* Cyrilli Lexicum: Περίοδος, *Amfractus, Circuitus, Ambago.*
AMBAGES. Fastor. 4. *Obscurae sortis patres ambagibus errant.*
COMPAGO, vnde *Compagine* est Manilij, Ouidij, Seruij.
COMPAGES, ex quo *Compagum* Macrob. lib. 1. cap. 6. *Singularum compagum membra tractemus.*
CONTAGIO. Arnob. lib. 2. *Vtrum sapor in rebus sit, an palati contagionibus fiat.* Festus: *Contagionem esse dicendum, non Contagium.* Nouum tamen id Maronis:

Dira per incautum serpant contagia vulgus.

CONTAGES. Lucret. *Quae contage sua palloribus omnia pingunt.*
PROPAGO. Maro —— *Itala virtute propago.*
PROPAGES. Pacuuius Antiopa: *Saluete gemini, mea propages sanguinis.*
PROPAGMEN. Ennius: *Nobis vnde forent fructus, vitaeq; propagmen.*
CARO, CARNIS. Liuius Andronicus in Odyssea:

Carnis ait, vinum quoque quod libabant, anclabatur, ἐκιρνάτο. Tit Liuius, vti hodie eduntur: *Latinarq; instauratae, quod Laurentibus carnis, quae dari debet, data non fuerat.* Vt ex *Caro Caruncula* sic ex positione *Carnu Carnicula*, Priscian. lib. 6.

O, ON.

AGAMEMNO in editionibus Tullij emendatioribus libro 13. ad Atticum epist. 45. *Posteaquam a te Agamemno.* Manutio Victorio, Gulielmioque amplexantibus. Sergius in 2. editione Donati *Agamemnon, Agamemno, & fere omnia Graeca, quae in On exeunt. Agamemno, Leo, Plato,* Latinius scribi clamat in Arte Consentius. Statius Achill. 1.

—— *Stimulatq; Agamemno volentes*

ALMO. Cytherius Sidonius: —— *Almo capellas,*
Almo puer ——
ALMON Aen. 7.
ANNO germanus Annibalis, aliorumque nomen in Poenulo Plauti, & Silio consensu Librorum. At Silij Colonienses membranae *Hannon* duplicato scelere.
ANCO reponit Pincian in Plin. l. 2. c. 72. *In opido Ancona. Nec enim primae, sed tertiae inflectionis est*, inquit. Tamen & Melae lib. 2. cap. 4. *Ideo a Graiis dicta Ancona.* Nec insuetatum est a tertio flexu orta nomina spectari habitu, ornatuque nominum primi flexus, quod in hoc tractatu de varia nominum Orthographia non paucies animaduertimus. Ideo etiam Solino scriptum cap. 8. *Anconam a Siculis.* Sic & alibi D. August. Ἀγκών, πόλις Πικεντίνων Stephano. Silius Italicus l. 8.

—— *Nec Sidone vilior Ancon.*

ANTIPHO Sic vbique Terentius. Vide Leo.
ANTIPHON. Tertull. lib. de Anima: *Artemon, Antiphon, Straton.* difformiter.
ASCALO Plin. lib. 5. cap. 13. adstipulantibus vetustis Codicibus, & Prisciano lib. 6.

ASCALON

ASCALON in sacris Codicibus.

CERDO, CERDON in aliis, atque aliis Eusebij libris.

CHILO Aug. 18. de Ciuit. cap. 25. Laert. lib. 1. Plut. in Conuiuio septem Sapientum aliquot MSS. fide Pontaci.

Miror si Laertius, & Plutarchus fideliter allegantur: nam Graecanica non est haec finalitas vllibi.

CHILON Pausaniae lib. 10. Suidas, Graeci caeteri. Ausonius.

Spartanus ego sum Chilon, qui nunc prodeo.

DEXO. Cicero: *Dexo Tyndaritanus homo nobilis.* Ab incude Latinorum haec finalitas.

DIO, DION agnoscit Pontacus ad Eusebij Chronica.

Cor. Nepos: *Dion Hipparini filius.*

GELO Siracusanorum dominus passim recte: in vnico Eusebij.

GELON teste Pontaco. I ad Liuium, i ad Pindarum.

HIPPO. Silius lib. 3. —— *Dilectus regibus Hippo.* Plin. lib. 5. cap. 13. Ἵππων Graecis. Nostra vide Siliana.

LACO. Cor. Nepos in Timotho: *A quo cum Laco pecuniam.*

LACON pro cane Ovid. lib. 3. Metamorph.

Praeualidusq́ Lacon, & cursu fortis Aëllo.

LEO, LEON. Priscianus lib. 6. *Haec tamen* [Μίνων, Ζίνων, Λαοκόων] *antiqui solebant ablata N proferre, & secundum Latinorum regulam in O terminantium, quod vt iq́, Terentius facit, declinare, vt hic Antipho, huius Antiphonis, hic Draco, huius draconis, hic Leo, huius Leonis. Si enim Leon dicas, necessario seruas, vt genitiuus quoque secundum Graecos T habeat, Leontis. Vnde Cicero in libris Verrinarum, qui est de Supplicijs proprium nomen Leon Leontis declinauit. QVID IN LEONTE MACHARENSI NON IDEM FECISTI?* Quem an recte satis sit Petrus Victorius imitatus, addubito, qui in epistola ad Ardinghellum: *Leonti X vere magno Pontifici*: passim enim ille Pontifex *Leo*, non *Leon* scribebatur. Iterum Tullius 5. Tusculan. *Cum Leonte principe Phliasiorum.* Item: *Cum admiratus esset Leon.*

MENO. Cicero pro Fundanio: *Esseine id, quod Meno nunciasset?* pro *Menon*, inquit Priscianus.

METO Varroni de L L. & Vitruuio lib. 9. Pithoeo emendante lib. 2. Aduers. cap. 13.

METON Censorinus lib. de die Natali, Ammianus.

NARBO, NARBON Plin. lib. 5. cap. 13. fide veterum Codicum.

OSORTHO in Eusebij editis ante legebatur, quam Pontacus reposuisset *Osorthon* Librorum consensu MSS. quamplurimorum.

PALAEMO, *Telamo, Plato (nam sic eum Cicero quoque appellat) retinuerunt: quia Latini, quod O, & N literis finiretur, non reperiebant*, inquit Fabius lib. 1. cap 5.

PALAEMON *Vicetinus*, Sueton. de viris Ill. Fabius, quaedam Eusebij Exemplaria.

Maro Ecloga 3. —— *Vel qui venit ecce Palaemon.*

Plautus Rudente: *Sed o Palaemon sancte Neptuni comes.*

PARMENIO Curtius. Val. Maximus lib. 6. cap. 4. *Et ego vterer, si Parmenion essem.*

PLATO Vide *Palaemo*. Manilius: *Aetheriusq́ Platon, & qui fabricauerat illam.*

RVBICON Vib. Sequestro: absque N *Rubico* Silio, & Lucano.

SIMO. Vide Priscianum supra in *Leo*: Ausonius:

Et noris, possit quid Simo, quidq́ Deus.

SIMON passim: sed Hebraicam redolet Originem שמען: estque diuersum, vt apparet: nam Σιμὼν, & Simo Terentij est ex Σιμός.

SOLO Latinius, quam *Solon*, Pithoeus inante Priscianum testatus.

TARCHON. Aeneid. 8. *Mandatq́ insignia Tarchon.*

Tarcho in antiquo Codice, reperit Pierius, docetq́; olim nulla Romanis per On, scripta.

TELAMO. Vide *Palaemo*. Ita quoque exhibet vetus Vrsini Liber 3. de Natura Deorum.

TELAMON. Metam. 13. —— *Telamon, Peleusq́ fuerunt.*

TELXIO, ET THELASIO in quibusdam D. Augustini Codicibus repertum sibi testatur Viues.

THELASION Eusebij Chronica referunt: Pausanias *Telexion*.

TRYPHO, TRYPHON Pontacus ad Eusebium.

XENO pro xiυan. Cicero in Frumentaria: *Tum iste Veneris magna vice imperat, vt Xeno audiret.*

ZENO Ciceroni sexcentis locis, Varr. lib. 2. de R R. Tertulliano in Apol.

ZENON in Carrionis Censorino, & Plin. lib. 22. cap. 22.

O, VM.

ADAGIVM, ADAGIO. Lexicum Cyrilli: *Παροιμία; Prouerbium, Adagio.*

CONSORTIVM, CONSORTIO L. 96. §. cum eodem D. de solut. Pand. Flor. Paterculus libro altero: *Vt & tribuniciae potestatis consortionem Neroni constitueret.* Valer. Maximus lib. 4. cap. 2. 6. 7. Vide Nonium.

Liuius lib. 6. *Quaenam ista societas, quaenam consortio est!*

EXCIDIVM. Aeneide 5. *Septima post Troiae excidium* ———

Excidionem apud Festum reperias. Plautus Curculione: *Condidici opidis facere excidionem.*

INTERSTITIVM, INTERSTITIO. Tacit. An. 4. *Dandumq; interstitium poenitentiae.*

Gell. lib. 20. cap. 1. *Iuris inter eos quasi interstitionem quandam, & cessationem.*

Arnobius lib. 6. *Interstitione aliqua animorum data.*

OBSIDIVM Tacito lib. 3. histor. *Subierunt obsidium etiam foeminae.* Columellae lib. 9. c. 9. de R R. *Curatoris obsidio protinus excepti sunt*, aliasque. C. Laelio, Sallustio, Plauto in Rudente, Gellio lib. 15. cap. 31. *& Bacchidibus.*

OBSIDIO praestabilius est Festo ex duobus Ennij locis.

Liuius lib. 6. *Obsidio vrbi inferretur.*

SVPERSTITIVM, *Superstitio*, Glossae: *Θρησκεία, Superstitium, Religio, Ritus.*

O, VS.

ARCHITECTO, *Architectus.* Titinnius in Setina: *Inclusus Architectonis.*

CAPO, CAPVS. Varro: *Ex gallo gallinaceo castrato fit capus.* Adserit vtrumque Aldus libro 1.

Idem Varro lib. 2. de R R. cap. 7. lib. 3. cap. 9. Festus: *Canterius hoc distat ab equo, quod maialis a verre, capus a gallo.*

CENTVRIO, Liuius, Euangelia, Silius. *Centurionus antea, qui nunc Centurio, & Curionus, & Decurionus* Festus. Item Decurio, & abscisse Curio.

COMEDO. *Comedum antiqui bona sua comedentem antique dixerunt*, Festus.

EPVLO, *Epulo* [illegible] *Epulonus* Festo.

GOBIO, GOBIVS. *Gobio* apud Iuvenalem Sat. 4. Priscian. libro sexto, Plinium, alios.

GOBIVS in Martialis Xeniis, Ouidij Halieutico: Oppiano, & Athenaeo Κωβιός. Fl. Caper: *Gobius piscis: nonnunquam Gobio legitur.*

PAVO, PAVVS, Arnob. lib. 7. Tertull. lib. de Pallio. Auson. Epigram. 68. *Pauaq; de pauo constitit ante oculos. Anser, caper, aut pauus*, Arnob. lib. 7.

Ita *Scorpio, Scorpius.* V. subiectiora.

SOLSTITIO, SOLSTITIVM pecori defendite Maro. Tertullian. lib. de Pallio: *Solstitionibus annuis, Luna modulationibus menstruis vacat.*

SVPERSTITIO, SVPERSTITIVM. Cyrilli Lexicum: *Θρησκεία, Superstitium.* Ac ne scriptori, quisquis fuit excidisse putes, iterato: *Δεισιδαιμονία, Superstitia, Superstitium, Superstitio, Religio.*

OR, IS, VS.

IMMEMOR, IMMEMORIS. Caecilius in Epiclero:

Itáne Antipho iuuentus profluuia fide?
Itáne est immemoris? itáne est madida memoria?

Silius Italic. lib. 17. *Immemoris dextraeq; datae* ———

IN-

INDECOR, INDECORIS. Accius in Athamante apud Priscianum: *Cuius si vita indecoris: mortem fugere turpem haud conuenit.*

MVLTICOLOR *picto per nubila deuolat arcu*, de Laudibus hortuli. Pompeianus de Iride: *Picta veste decens,& multicoloribus alis.*

MVLTICOLORVS. Apuleius de Mundo: *Iris multicolora est.* Prudentius: *Prata multicolora.*

MVLTICOLORIVS. Gellius lib.11. cap.16. *Sicut multiiuga dicimus, & multicoloria,& multiformia.* Sic *Versicolorem vestem,& versicoloriam* notat e Iure suo Brissonius.

OR, OS.

LABOS, ODOS, VAPOS Quinctil. lib. 1. c.

Lucret.lib.6. —— *Permanat odos, frigusq; vaposq;.* Post, *Labor, Odor, Vapor.*

COLOS EXSANGVIS. Val. Probus e Sallustio. *Color* vbi non?

OR, VR.

ROBOR, EBOR, MARMOR nonnullis arrogat Fabius lib.1. cap. 4. aut 6. Alij *Robur, Ebur, Marmur.* Fl. Sosipater lib.1. *Marmor,Robor* per O Phocas in Arte: *Ebor, Robor, & Femor rationabiliter annumerant,* inquit.

ADOR veteres *Adur* Graecis conformius, quibus Ἀδὺρ. Est & Glossario: *Adu*, ζιτ...

OR, VS.

PRIOR etiam in neutro genere. Val. Antias in 6. Annalium: *Hoc Senatusconsultum prior factum est.* Claudius in IIX. Annalium: *Qui prior bellum, quod cum his gestum erat, meminissent.* Ibidem: *Vbi decreuerunt, commemorant Graccho foedus prior Pompeianum non esse seruatum.*

POSTERIOR similiter. Cassius Hemina annalem suum quartum hoc titulo inscripsit; BELLVM. PVNICVM. POSTERIOR.

SECTIO QVINTA.

VS, A.

ALIENIGENVS, ALIENIGENA. Valer. Max.lib.1. cap.2. *Alienigena exercitatio.* Lib.1. *Alienigena exempla.* Lib.2 cap.1. *Alienigena studia.* Lib.4. c.6. *Alienigeni mores.* Probatque has in Valer. Maximo lectiones Priscianus lib.6.

IGNIGENVS Apuleio: *Ignigena* Bacchus Metam. Ovid. lib. 4.

VNIGENA Prudentio, & Ciceroni *mundus vnigena* dicitur lib. de vniuers.

VNIGENVS alibi reperias.

VS, OS.

ABYDVS, ABYDOS, ABYDVM. Ovid. in Epistolis:

—— *In speculis omnis Abydos erat.*

Idem: —— *Quaero siquis Abydon eat.*

Plin. lib.5. cap.32. *Abydum.*

AEACVS AEACOS. Metam.9. *Cum videat fessos Rhadamanthon,& Aeacon annis.*

Lib.13. *Aeacon agnouit summus* ——

DIVVS, DIVOS *Iulius, Diuos Augustus* in Nummis. *Diuos Traianus* in antiquae Inscriptionis fragmento:

DIVOS TRAIANVS
AVGVSTVS
CONCESSA TVSCVLI

EPIRVS, EPIROS. Vtrumque notatur a Seruio Georg. I. & praefertur *Epiros* a Codice Romano.

Statius Achill. I. — *Fraenat celeres Epiros alumnos.*

ERYMANTHVS.

ERYMANTHOS. Ovid. Metam. 5.

Maenaliosq; sinus, gelidumq; Erymanthon, & Elim.

IOLCVS, IOLCOS. Columella lib. 10. — *Anguem*
Vellere Phryxeo delapsum vidit Iolcos.

IPSVS, IPSOS Numae lex: SIQVIS ALIVTA FAXIT, IPSOS
IOVI SACER ESTO

ISMARVS, ISMAROS. Probus legit: *Ismaros, aut Rhodope* — In qua Pharmaceutria Bembus reponit:

Aut Tmaros — Reiicitur illo in Sileno:

Nec tantum Rhodope miratur, & Ismarus Orphea:

ISMENVS, ISMENOS edidit Cruceus lib. 9. Thebaidos:

At pater arcano residens Ismenos in antro.

LAPATHVS, LAPATHOS. Colum. lib. 10. *Lubrica iam Lapathos, iam ramni* —

LEBYNTHOS. v. *Delus.*

LEMNVS. Statius Achill. I. *Et Lemnos non aequa viris* —

METHODVS, METHODOS. Auson. in Grifo:

Quae logos, aut methodos, cuiq; experientia nomen.

NAXVS, NAXOS. Metamorphosi 3. *Naxon, ait Liber, cursus aduertite vestros.*

NERITVS, NERITOS. Aen. 3. — *Neritos ardua saxis*

Insula — Quod nomen aliter, quam per O scribi posse inficiatur Erythraeus. Maior Graecia *Naritus* per A scripsisse videtur ex paragogo *Naritius.*

NOTVS, NOTOS. Lucanus 9. — *In Noton effugit vmbra.* Priscianus Periegesi:

Ad Noton est longe —

OLEARVS. Infra mox: *Olearosq; latent* — Aen. 3. *Olearon, niueamq; Paron* —

PACTOLVS diuite prouentu. At Romanus Liber, aliique non pauci Aen. 10. habent Graecanice: — *Pactolosq; irrigat auro.*

PAPHVS, PAPHOS. Horat. lib. 3. Oda. 28. *Paphon iunctis visit oloribus.*

Silius lib. 7. — *Paphos centum mihi fumet in aris.*

PARVS. Vide *Delos.* Achil. 2. *Iam Paros, Olearosq; latent* —

PATROCLOS. Terentian. *Sic Patroclon olim Hectorea manu perisse.* *Patroclus* Achil. I. apud Statium.

POLYPHEMVS *in antro.* Maron. lib. 3. *Poliphemos* Sidonio Car. IX.

Vitatum Polyphemon, atque Circen.

RHADAMANTHOS vide *Aeacus.*

SAEVVS, SAEVOS. Terentij Codices aliqui:

Quam saeuos ex amore est:

Aliqui Maronis teste Pierio:

Saeuos vbi Aeacidae telo iacet Hector —

SAMVS, SAMOS. Supra *Delos*; estque Pontaci fide plurimis Eusebij Exemplaribus. *Samos* per O, paucùlis *Samus* per V.

SCORPIVS. Sed Georg. I. Probus legit — *Brachia contrahit ardens Scorpios* —

Tullius in Arateis: — *Emergit Scorpios alte,*

Manilius lib. 2. — *Acri Scorpios ictu.* Inconstanter eadem pagella bis *Scorpius* per V. Lucillius lib. 30. — *Scorpio cauda Sublata* — Sed an ne *Scorpio'* legendum? Ex his vanescit Fl. Capri discrimen: *Scorpio bellica res est, id est, sagitta: Scorpius animal.* Nam belli instrumentum ex similitudine venenati animalculi nomen sortitur. De bellico missili Liuius tamen perpetuo tenore *Scorpio* scripsit.

SE.

SERIPHVS. Statius Achill. 1. —— *Humilisq; Seriphos.*

SERVVS, SERVOS. Plautus: *Quem seruos sermonem ferat.*

SESTVS. *Sestos, Abydeniq; sinus* —— Statio Achill. 1.

SISYPHVS, SISYPHOS. Metam. 4. *Sisyphon adspiciens* ——

Metam. 13. —— *Saxum graue Sisyphon vrget.*

SPERCHIVS, SPERCHIOS. Achilleide prima: —— *Deae Sperchios abundat*

Obuius —— Ibidem: *Et tenuis Sperchios aquis* ——

TENEDVS, TENEDOS. Verrina 3. *Cuius ex nomine Tenedus* per V. Ea fides est Chirographorum: etsi editorum est *Tenedos* per O, vti Aen. 2.

Est in conspectu Tenedos ——

Priscianus in Periegesi: *Terminat hunc Imbros pariter, Tenedosq; coërcens.*

TMOLVS in Maronis Georgicis: in Thebaide 7. *Te Tmolos, te Nisa ferax* ——

TYRVS, TYROS. Aen. 4. *Aut si antiqua Tyros* ——

Mela lib. 1. cap. 12. *In Phoenicia est Tyros* ——

Ouidij Metam. 15. *Et Phoenissa Tyros* ——

ZACYNTHVS, ZACYNTHOS. Aen. 3. —— *Nemorosa Zacynthos.* vulgati fere Libri omnes: antiqui nonnulli *Zacynthus* per V.

Denique *Capo,* & *Capus* Varroni lib. 2. de R R. cap. 7.

B S, P S, X. *vocali V interiuncta.*

AETHIOPS, AETHIOPVS. Lucillius: *Rhinoceros velut Aethiopus* ——

ARABS, ARABVS. Maro: *Omnis Arabs, omnes verterunt terga Sabae* Lucill. lib. 25. *Arabus Artemo.* C. Cassius in epistola: *Arabs mirifico animo erga nos fuerunt.*

Maro in 7. *Hircanisve, Arabisve parant* —— Plautus Poenulo: *Murrhinus odor Arabus.* Hinc *Arabus lapis* Plin. lib. 36. cap. 21. Capuae Inscriptio: M. CLOELIO. M. F. ARABO Auienus: *Curua sinus Arabi succedent aequora propter.*

Priscian. in Periegesi: *Non Arabis similes opulentis* ——

Herodotus vna sillaba plus lib. 7. Ἀράβιοι δὲ ἔσχατοι ἐτετάχατο: *Arabij vltimi ordinis erant.*

CHALYBES, CHALYBI. Seriem vide, in qua Χαλύβοισι.

CAPPADOX, CAPPADOCVS. Apul. l. 8. de A A. *Ille Cappadocum me, & satis forticulum denunciat.* Colum. lib 6. cap. 17. de R R. de sale: *Vel etiam Cappadocus minute tritus, & immistus melli.*

Idem lib. 10. —— *Cappadocae seruat cognomina gentis.*

Mart. lib. 10. Epigr. 76. *Nec de Cappadocis eques catastis.*

Stephanus: τὸ ἐθνικὸν Καππάδοξ, καὶ Καππάδοκος, καὶ Καππαδόκης. Posterius reponit in Τεκτόσαξ. Suidas: Καππάδοξ, & Καππαδόκης. Appianus Ciuil. l. 2. Κίλικες, καὶ Καππαδόκαι. Basilius M. de Spiritu S. c. 29. Oppian. Κυνηγ. lib. 1.

Καππαδόκαι, Μαῦροι, Σκύθικοί ——

CONGREX, *Congregus.* Ausonius. epist. 10. Congrege vulgo. August. l. 12. de Ciuit. c. 2. *Congregus* Isidorus lib. 12. Orig. cap. 7. *Aliae congregae. id est, gregatim volantes.*

SEGREX, SEGREGVS. Seneca Hippolyto. *Segregem sparsi per agros* ——

Ausonius in Parentalibus: *Ipse tuo viuens segregus arbitrio.*

VS, VM, V.

ACINVS, ACINVM. Columella lib. 12. cap 42. *Haec ratio rugosa facit acina.*

Ibidem: *Crassa, variaq; sunt acina.* Cato: *Acina de vuis miscellis decerpito.*

Gell. lib. 7. cap. 20. ex Catullo: *Ebriosa acina ebriosioris.*

ANFRACTVS, ANFRACTVM. Varro lib. 6. de L L. ex Attio:

Terrarum anfracta reuisam.

ANGIPORTVS, ANGIPORTVM *non est peruium,* Terent. Adelphis. Vide Nonium.

ANTI-

ANTIDOTVS, ANTIDOTVM. Gell. lib. 17. cap. 16. *Huius regis antidotus celebratissima est, quae Mithridatios vocatur.*

Serenus: *Antidotus vero multis Mithridatica fertur.*

Idem: —— *Antidotus imitatur honestas.*

APIVS, APIVM. Apicius lib 3. cap. 2. *Apios virides cum suis radicibus lauabis.*

Lib. 7. cap. 6. *Apium viridem intrisum super ad spergis, oleum mittis, & inferes.*

APSYNTHIVS, APSYNTHIVM. Varro Quinquatribus: *Absynthium vti libam grauem, & castoreum.*

ARTICVLVS passim. Benedicti Glossae: *Articulum, Α'ρθρον, Articula, Α'ρθρα.*

ARTVS, ARTV. Flaccus 4. Argon. —— *Qua ceruix primo committitur artu.*

Plautus Menaechinis: *Ita mihi imperas, ergo huius membra, atq; ossa, atq; artua comminuam.*

AVCTVMNVS, AVCTVMNVM. Varro Ephemeride nauali: *Auctumnum ventosum fuerat.*

S. Cyprianus ad Demetriam: *Nec sic arboreis foetibus auctumna foecunda sunt.*

BALTEVS, BALTEVM. Aen. 10. —— *Humero quo apparuit alto Balteus* ——

Varroni *Balteum est cingulum e corio bullis ornatum.*

BAPTISMVS, BAPTISMVM. Gregorius M. hom. 20. in Euangelia: *Baptismum, quod peccata solueret.* Isidorus lib. 6. Orig. c. 19. *baptismum* nominandi casu saepius vsurpat quam extremitatem Beda quoque agnoscit, cum attulisset *Baptismus, Baptisma.* Similiter Σπασμὸς: Aristoteles vero lib. de Anim. 10. cap. 4. Σπάσμα saepius vsurpauit.

CALAMISTRVS, *Calamistrum,* Sosipater.

CANDELABRVS, BRVM. Caecilius Meretrice: *Memini ibi candelabrum ligneum ardentem.* Nota Arnobij lib. 1. *Candelabrum, & iugulum ratione eadem iugulus, & candelaber.*

CEREBRVS, CEREBRVM. Plautus Mostellaria: *Imo etiam cerebrum quoque omnem e capite emunxsti meum.*

CINGVLVS, CINGVLA, CINGVLVM. Macrob. lib. 1. de hom. Scip. ca. 5. *Medius cingulus, & ideo maximus.* Saepicule.

Ovid. 2. sui operis: *Et noua velocem cingula laedat equum*

Idem in 3. *Nec breuis in rugas cingula pressa suas.*

Calpurnius Ecl. 6. *Alternat vitreas lateralis cingula bullas.*

CLAVVS, CLAVA, CLAVVM, vt *Toruus, Torua, Toruum* ponit Adamantius apud Cassiodorum. Post pauca: *Caluus Calua* adiungit.

CLIVVS, CLIVVM. Memmius: *Ille ardua nitens fortunae escendere cliua.* Cato: *Loca ardua, & cliua depressa.*

COLLVS, COLLVM. Lucillius: *Modo sursum, modo deorsum tanquam collus cernui.* Quo super Fabius lib. 1. cap. 6. *Nec collos mihi Caluus persuaserit.*

COMPITVS, COMPITVM. Varro de scenicis originibus libro 3. *Vbi compitus erat aliquis.* Caecilius Titthe: *Vbi adicientem compitum.*

CORIANDRVS, CORIANDRVM. Apicius lib. 4. c. 1. *Coriandrum viridem, vuam passam enucleatam.*

Columella lib. 10. —— *Famosaq; tunc coriandra.* Idem lib. 11. c. 3. & 12.

CORIVS, CORIVM. Plautus: *Iam tibi tuis meritis crassus corius redditus est.*

In Poenulo: *Tris facile corios contriuisti bubulos.*

Varro Eumenidibus. *Nunc corius vlmum tuus depauit.*

CORNVS, CORNV. Lucret. lib. 2. *Praeterea lumen per cornum transit* ——

Lucan. in 7. —— *Cornus tibi cura sinistri.*

Et Metamorph. 5. *Flexile cornum.*

Plin. lib. 28. cap. 13. *Cet vini cornus cinis in aceto,* cap. 14. aliasque.

CREPITVS, CREPITVM. Naeuius: *Tantum vbi molle crepitum faciunt, tintinnabulo compedes.*

CROCVS, CROCVM *gignitur* Curtij est lib. 3. Variantia haec Arnobio notata lib. 1. Plinio saepius vsitata, Celso lib. 3. cap. 21. *Crocum* in recto. Diomedes tamen inter semper neutralia singularia ponit *Crocum* libro 1. Stat contra Apuleius disertim libro 10. Metamorph. *Vino crocus diluta.*

CVLLEVS, CVLLEVM. Varro de Re Rustica libro 1. *In singula iugera, dena cullea vini fiunt.*

CVNI-

CVNICVLVS, CVNICVLVM *hoc*, Varro : alij *hunc*, Caper de verbis dubiis. Festus : *Cuniculum, id est, foramen sub terra occultum.*

DENARIVS. Graeci Δηνάριον. Sic lib.13.§.leg.20.D.de verb.obl. Pandectae Flor.

DORSVS, DORSVM. Plautus Milite: *Timeo, quid rerum gesserim: ita dorsus totus prurit.*

DVPONDIVS, DVPONDIVM. Varro lib. 8 de L L.

EMPLASTRVS, EMPLASTRVM. Gell. lib. 16. cap. 7. Laberio in Alexandrea tribuit *Emplastrum οὐδετέρως, non genere foeminino, vt isti nouity semidocti. Quid est iusiurandum? Emplastrum aeru alieni.* Celsus eodem genere neutro lib.5.cap.17. saepius. At S. Ignatius Gellio fuit antiquior, cui epist.8. scriptum : Οὐ πᾶν τραῦμα τῇ αὐτῇ ἐμπλάστρῳ θεραπεύεται. *Non omne vulnus eodem curatur emplastro.* Alias quoque apud Dioscoridem eodem genere : apud Galenum masculo.

EXITVS, EXITIVM. Festus : *Exitium antiqui ponebant pro Exitu.*

FILVS, FILVM. Arnob. lib. 1. *Nonne aliud haec virta, aliud dicitis hos vtres? Coelus, & Coelum? Non item Filus, & Filum?*

Alibi : —— *Torti magica vertigine fili.*

FIMVS, FIMVM. Plin. l. 28. cap. 16. *Laudatur vnice caprinum fimum.* cap. 17. *Melancholicis fimum vituli in vino decoctum remedio est.*

FLVVIA, FLVVIVS. Sisenna histor. lib. 4. *Quod opidum tumulo in excelso propter mare, paruis moenibus inter duas fluuias intra Vesuuium collocatum.* Idem : *Transgressus fluuiam, quae secundum Herculaneum ad mare pertinebat.* Quod forsan ἐπιθετικῶς olim, plenius que dictum *Fluuia scatebra*, post desolata voce. Vti *Fluuiis* sinus, vel canalis, aut quid simile.

FORVS, FORVM. Lucillius : —— *Forus olim ornatus lucernis.* Victorinus in Orthogr. *Forus, status tam in foro, quam in naui, & torculari.*

FRETVS, FRETVM. Vtrumque notatur Arnobio lib. 1. Lucret. lib. 6.

Nam fretus ipse animi permiscet frigus ad aestum.

Varro Gallo : *Inter Italiam, & Siciliam, qui est fretus inter Rhegium, & Messanam.*

Prisc. lib. 6. *Quae debuerant esse secundae, vetustissimi est quando quartae declinauere, Huius fibilus, Vadus, vulgus, fretus.*

GELVS, GELA, GELVM, GELV. Cato cap. 40. *Ne gelus noceat* ——.

Actius Prometheo: *Profusu' flamine hiberno gelus.*

Afranius : *Silices quum findat gelus.* Gelus, Παγετός, Gloss.

Lucret. lib. 6. *Gelum quod continet in se.*

Idem lib. 5. *Assiduusq; geli casus mortalibus aufert.*

Varro lib. 1. de R R. cap. 45. *Venenum enim gelum radicibus tenellis sub terra.*

Prisc. l. 5. & 6. *Gela*, vnde nostratibus Gelee antiquissimi scripsere teste Stephano: Ποταμοῦ Γέλα. ὁ δὲ ποταμὸς, ὅτι πολλὴν πάχνην γεννᾷ. ταύτην γὰρ τῇ Ὀπικῶν φωνῇ, καὶ Σικελῶν Γέλαν λέγεσθαι. Eadem verba reponuntur a Suida. Ea sunt : *Fluuij Gelae, Fluuius autem sic dicitur a multa pruina, quam generat. Sic eum Opicorum, & Siculorum sermone Gelam dici*, Gelee.

GENVS, GENV. Cicero in Arateis : *Tertia sub cauda ad genus ipsum lumina pandit.*

Ibidem : *Ac propter laeuum genus omni ex parte locatas.*

Ita legit Aldus Man. Ita saepius Tullius.

GLADIVS, GLADIVM. Varro lib. 1. de R R. cap. 48. *Vocatur vagina, vti qua latet conditum gladium. Gladius, Ξίφη*, Glossae Philoxe. Varro lib. 10. de L L. auctor est a multis *Gladium, & Gladius* scribi. Fabio hi non probati, cuius vox : *Gladia qui dixerunt, genere exciderunt*, l. 1. c. 5.

HVMVS, HVMVM. Gracchus in Thyeste:

Mersit sequentis humidum plantis humum.

Liuius in Adone : *Humum humidum pedibus fodit.*

IBER, IBERVS. IBERVM pro fluuio, Priscian. lib. 5.

INCESTVS, INCESTVM e iurisprudentiae monumentis promit Brissonius Παρέργων libro singulari.

Addo ex 4. Tuscul. qq. *Corruptelas, & adultera, incesta denique.*

INTYBVS, INTYBVM. Lucillius Sat. lib. 5. *Intybus praeterea pedibus praetensus equinis.* Pomponius in Placenta : *Rustici edunt lubenter paedidos tristis atros intybus.*

Maro Georg. —— *Et amaris intyba fibris.*

Vide seriem.

LAMPSACVS, LAMPSACVM. Ovid. *Lampsacus hoc animal solita est mactare Priapo.* *Lampsacum* Plin. lib. 5. cap. 32.

LAQVEVS passim. *Laqueum* Lexicon Cyrillo arrogatum : Ἀγχόνη, *Laqueum.*

LE-

LECTVS, LECTVM L.19. §. Item Celsus D. de auro arg. in Pandect. Flor.
LORVS, LORVM, ἱμάς, Ita Lexicon Cyrilli pro Ἱμάς.
LVCRVS, LVCRVM. Plaut. Persa: *Nunc ea narrabo, vnde tu pergrandem lucrum facias.* Ita Nonius, ita Gulielmius cap. 2. qq. in Persam.
LVTVS, LVTVM. Boarni Inscriptio:

SI. LVTVS. SI. PVLVIS. TARDAT. TE. FORTE. VIATOR

Claudius Annalibus, *Imbri lutus erat multus.*

Lutum, vel in luto reperias. Caesar *Luta* scripsit referente Capro. Hermolaus Barbarus: *πάτος proprie caenum est, atque lutus ceromati permistus.*

MANDATVS, MANDATVM ex legibus Brisson. Παρέργων lib. singulari.
MONVMENTVS, MONVMENTVM. Romae in hortis S. Sebastiani:

QVISQVE. HVNC. MONVMENTVM
SIVE. VENDIDERIT

Ibidem in vinea Carpensi:

HVNC. MONVMENTVM. EXTERVM

Romae apud Carpensem:

ARA. ANTE. MONVMENTVM. COMMVNEM

Epigramma in S Praxedis pauimento Ant. Winghij diligentia, eiusque germani Hieronymi mecum communicatum:

AELIVS. VALENTINVS. OPTIO. PEREGRINORVM
HVNC. MONVMENTVM. SIVE. SEPVLCRVM

MORGENTIA Silij l.14. *Morgentium* Stephano.
MVNDVS, MVNDVM. Lucill. *Legauit quidam vxori mundum omne, penumque.*
NODVS, NODVM, Cyrilli Lexicon.
OCEANVS, OCEANVM Priscian. lib. 5. Auienus Periegesi:

Vrget aquas, glaucoque rapax rotat agmine molem
Gurgitis oceani ——

Sed hic adiectiui vis inesse potest, vti in Venantio Fortunato lib. 7.

Quidquid ab oceanis circulus ambit aquis.

OCIMVS, OCIMVM. Aemilius Macer: *Inter preteritas numerabitur ocimus Herbas.* Persius: *Cantauerit ocima vernae.* Sosipater vtrumque agnoscit. I ad feriem.
OS, OSSVM, OSSV. Pacuuius in Chryse: *Ossum inhumatum.* Accius Annalibus.

Fraxinu fissa, ferox, infensa infinditur ossu.

Effigies est illius ex Od. α. Ἔγχος ἐϊδὼ, μέγα, στιβαρόν ——
Probus obnititur: *Quidam ossum dicunt: sed errant*, inquit.
Ossu priscorum est, vti ex eo *Ossua* plerisque Inscriptionibus.
PALVS, PALVM. Varro Flexabulis: *Quid tu non vides in vineis, quod tria pala habeant, tripales dici?*
PAPYRVS. *Papyrum ergo nascitur in palustribus Aegypti*, Plin. lib. 13. cap. 11.
PATIBVLVS, PATIBVLVM. Licinius Rerum Roman. lib. 21. *Deligat ad patibulos: deligantur, & circumferuntur, cruci desiguntur.*
PECVS, PECV. Plautus Bacchidibus: *Pastor harum dormit, cum hae sic eunt a pecu balitantes.* Idem Rudente: *Non vides me referre vuidum rete sine squamoso pecu.* Festus: *Pecuum cum dixit M. Cato per casum genitiuum a singulari casu recti formauit, quo vtebantur antiqui, id est Pecu, ac Tesslu, Tonitru, Genu, Veru.* Nonius super illo Virgilij:
—— *Mitte in Venerem pecuaria primus.* Non *Pecu*, inquit, vt ait in Pompeiana Cicero; ab eo quod est *Pecu* venit, vt a *Genu Genua*.
PENVS, PENVM, PENV. Caesar Strabo in oratione, qua Sulpitio respondit: *Deinde propinquos nostros Messalas, domo deflagrata penore volebamus priuare*, Afranius: *In penum berile.* Nota per transennam Plautus Poenulo: *Annuum penus.*
Lucillius: *Magna penus paruo spatio consumta peribit.*
Plautus Captiuis: *Dicam seni curet sibi aliud penus.*
Priscianus libro 5. credit Horatij Exemplaribus in 1. Epistol. *Annonae prosit, portet frumenta, penusque.*
PRAETEXTVS, PRAETEXTVM. Suetonius in Iulio: *Praetextum quidem illi ciuilium armorum hoc fuit.*
HVNC THEATRVM, HVNC PRODIGIVM Romanis vernacula vocabula Romanis tribuit Curius Fortunatianus lib. 3. Vsitatissime Theatrum, Prodigium in recto.

PVTEVS, PVTEVM. Varro Gallo, vel Fundanio: *Secundo de statiuis aquis, vt sunt lacus, & stagna, & putea, & maria.*

QVALVS, QVALVM. Maro: *Tu spisso vimine qualos.*
Cato lib. 22. de R R. *Quala parentur, sarciantur.*
Idem lib. 52. *Eum qualum, aut calicem terra impleto.*

RENVS, RENVM, Priscian. lib. 5. & Horat.
Aut flumen Renum, aut pluuius describitur arcus.

RICTVS, RICTVM. Lucretius: —— *Iacens rictum, frons tenta manebat.*
Idem: *Mollia ricta fremunt duros nudantia dentes.*
Silius Italicus in 2. *Terribilem attollens excelso vertice rictum.*
Catullus ad Aemilium: *Rictum, qualem defessus in aestu Meientis mulae cunnus habere solet.*
Solin. cap. 43. *Caninos rictus.*

SAGVS, SAGVM. Ennius: *Tergus igitur sagus pinguis opertat.*

SAGVNTHVS Silio Italico vice saepissima: *Saguntbum oppugnatum fit,* Liuius l. 21.

SCVTVS, SCVTA, SCVTVM. Turpilius Demiurgo: *Quia non minus fides hominem, quam scutus tegit.*
Subest ratio: Graecis Σκῦτος.
Lucillius: *Scutam ligneolam cerebro infixit.*

SERTVS, SERTA, SERTVM, seu potius *Serti, Sertae, Serta.* Charisius l. 1. antiquos *Serta, & Sertas* scriptitasse ostendit e Cor. Seuero.
Huc ades Aonia crinem circumdate serta.
Seruius ad illud Virgilij: —— *Sertisq́. recentibus halant.*
Veteribus & *Serta, & Sertos, & Sertas* fuisse notat. Sic tamen vt cum *Sertos* dicerent, *Flores*, cum *Sertas*, *Coronas* intelligerent. Firmo id ex pleniore D. Cypriani eloquio in epistola 25. *Coronas manu vestra sertas.* Ex his scribendum in Plinio l. 31. *Cum vero e floribus fierent Serta a serendo, Sertiae appellabantur:* non vt vulgo, *Seruiae app.* Thebaid. l. 3. *Damnataq́. vertice serta Diripit* ——
Tertia locutio integra continetur Inscriptione prope S. Apollinarem:
ET. FLORES. GRATI. NYMPHIS. ET. LILIA. SERTA
Sic *Pluuius, describitur arcus* Horatio. In Iure. *Communi fundo aqua pluuia noceat.* Vulgo *Pluuia.* Idem: *Si pluuius erit coelum.*

SEXVS, SEXV. Afranius in Priuigno: *Orbus virile sexu adoptauit sibi.* Sallust. l. 2. histor. *Vndiq́. virile, & muliebre sexu per vias, & tecta omnium visebatur.* Sisenna lib. 3.

SINVS, SINVM pro vase. Plautus Curculione: *Hic cum vino sinus fertur.*
Varro de vita P R. l. 1. *Vbi erat vinum in mensa positum, aut galeola, aut sinum.*

SPARVS, SPARVM. Maro: *Agrestisq́. manus armat sparus* ——
Lucillius: *Tum spara, tum murices portantur, tragula porro.*

SPECVS, SPECA, SPECVM. Ennius Lytris: *Inferum vastos specus.*
Cato: *Speca apposita, qua aqua deuia abiret.*
Ausonius Bissula: *Pithiae specum, quod nefas erat patere, penetrauit.*
Ovid Metam. 11. *Est specus in medio natura factus, an arte Ambiguum* ——

SPICVS, SPICVM. v. *Spica.*

STADIVS, STADIVM. Macrob. l. 1. in Somnium Sc. cap. 14. *Octoginta stadios non excedit acies contra videntis.* Strabo l. 5. Στάδιοι δ' εἰσὶν ἐκ τῆς Ῥώμης ϛξ'. Itaque spisso vsu Graeci.

TABVS, τὸ λῦθρον Sosipater agnoscit: *Tabum* alij.

TERGVS, I, TERGVM. Plaut. Asinaria: *Habeo, opimor, familiarem tergum, ne quaeram foris.*

THESAVRVS Graecis, Latinisque Angelomio Praef. in lib. Regum:
Illic inuenies thesaura recondita Patrum. Beda in vita B. Cutberti —— *Magi thesaura ferentes.*

THYMVS, THYMVM. Plin. lib. 11. cap. 14. *Cum thymum, & vua florere incipiunt.*
Varro lib. 3. de Re Rustica. *Vt hoc ad sanitatem aptissimum, apium: sic ad mellificium, thymum.* Mox: *Thymum bonum, & frequens est.* Aristoteles lib. 9. de Animalibus saepius, c. 64. Ὅταν δὲ τὸ θυμὸν ἀνθῇ. Scribunt & Graeci Ὀρίγανος, Ὀρίγανον, Γάρος, Γάρον.

TIGNVM, TIGNV, ex quo *Tignuarij* Romae in aedibus Porcariorum:
COLLEGI. FABRORVM. TIGNVARIORVM
Cyrilli Lexicon: Δοκὸς *Tignus, Tignum, Trabes.*

TONITRVS, TONITRV. Vide nostra Siliana: Plautus Amphitruone: *Strepitus, crepitus, sonitus, tonitrus.* Accius Troadib. *Sed vtrum terrae motus, sonitusve inferum peruasit aures inter tonitrua, & turbines. Tonitruum.* Seneca l. 2. qq. Natur. cap. 54. *Inde est sonus, quem nos Tonitruum vocamus.* cap. 56. *Antiqui aut tonitruum dixerunt, aut tonum.* Plin. l. 36. cap. 13. *Tonitruum intus terribile exsistat.*

TRI-

TRIBVTVS, TRIBVTVM a plerisque veterum teste Gellio lib.13. cap.19. Cato in Originibus. *Nae praedia in lubricum dirigerentur, cum tributus exigeretur.*

Plautus in Epidico:

At tributus quom imperatus est, negant pendi posse:
His quom tributus maior penditur, pendi pot est.

VADVS, VADVM. Sallust. hist. lib.1. *Haut facilem pugnantibus vadum: cuncta hosti, quam suis opportuniora.*

VMBILICVS, VMBILICVM. Imp. Flauius: *Quartus autem locus, qui & totius compositionis quasi quoddam inuenitur vmbilicum.*

VTERVS. VTERVM. Plautus Aulularia.

Perij, mea nutrix: obsecro, vterum dolet.

Turpilius Philopatro:

Dispereo misera: vterum cruciatur mihi.

Apuleius Apol. 1.

O infelix vterum tuum Pudentilla!

VVLGVS, VVLGVM, vtrumque in quarto casu recte scriptum Prisciano libro 6.

Lucill. Satyr lib. 23.

Dilectum video studiose vulgus habere.

Maro in 2.

—— Spargere voces In vulgum ambiguas ——

VVLTVRNVS, VVLTVRNVM, Prisc. l. 5. Silius autem epitheti morer *Vulturna vada.*

VVLTVS, VVLTVM. Lucret. lib.4. *Iuxtum miscentes volta parentum.*

Ennius: *Auorsabantur semper vos, vostraq; volta.*

VS, VR.

LIGVS, LIGVR. Maro: *Vane Ligur.* Lucan. lib.1. *Et nunc tonse Ligur ——*
Quam extremitatem adferit, *Ligures*, & *Liguria*. *Ligus* Origo a Graecis Λίγυς, Λίγυς, Λιγύων apud Polybium. Sallust. in 2. Histor. *Nomine Corsa, mulier Ligus.*

V M, E S.

DILVVIVM, DILVVIES, Maro: *Diluuio ex illo ——*

Horat. lib. 3. Od. 19. *Cum fera diluuies quietos. ——*
Lib. 4. Od. 14. *Diluuiem m. a.*
Lucret lib. 6. *Pars etiam glebarum ad diluuiem reuocatur*
Imbribus ——

PROLVVIES, PROLVVIVM. Aen. 3. *—— Foedissima ventris*
Proluuies ——

PROLVVIVM, Profusio Ter. in Adelphis: *Quod proluuium? quae haec subito largitas?*

SVPERSTICIVM vsurpat saepissime Cuiacius lib. 17. Obseruat. cap. 2. indubie ex veteribus.

ARCHITECTVS, ARCHITECTO. Mostell. Pl. *Architectonem nescio quem.*

CASVVM VARIANTIA

CAPVT SECVNDVM.

SECTIO PRIMA.

Primi flexus Genitiuorum varians Orthographia.

GENITIVORVM quoque euariant vltimantes sillabae. In prima quidem declinatione Genitiuus A E biuocali finitur: quandoq; priscis A I, quandoque sillaba A S. Nota sunt: *Animai, Siluai, Aquas* Lucret. Beneuenti Lapides: NAI COLONIAI. BENEVENTA.

Ennius: *Olli respondit rex Albaï longaï.*

—— *Auraï simplius ignem, Pictaï vestis, & auri.* Paucis accipe Mar. Victorini verba: *Omnes fere, qui de Orthographia aliquid scriptum reliquerunt, praecipiunt nomina foeminina casu nominatiuo A finita numero plurali in AE exire, vt Aeliae: eadem per A, & I scripta numerum singularem ostendere, vt huius Aeliai: inductis a Poetis, qui PICTAI VESTIS scripsere, & quod Graeci per I potissimum hanc sillabam scribunt propter exilitatem literae. Hτα autem propter naturalem productionem iungere alteri vocali non possunt. I vero quae est breuis, eademq; longa, aptior ad hanc structuram visa est. Quam potestatem apud nos habet & I, quae est longa, & breuis.* Tandem sine controuersia vbiuis casuum iubet A E scribi, addito: *Nam qui non potest dinoscere supra-scriptarum vocum numeros, & casum, valde est hebes.* Vide in eandem sententiam Quinctilianum tractatu nostro de Antiquorum Orthographia.

AVRAI, vel' AVRAS. Aen. 2. —— *Nihil ille nec auras, Nec sonitus memor* ———— Vbi Seruius: *Haec est antiqua lectio. Namq; apud maiores trahebatur interdum a Graeco genitiuus singularis. Hinc est, & Paterfamilias, & Materfamilias, quae duo tantum nomina remanserunt: nec huius Auras dicimus, nec huius custodias secundum Sallustium, qui ait: Castella custodias thesaurorum pro Custodiae.* Et ita etiam Asper legit, & Charisius lib. 1. plenius: *Castella custodias thesaurorum in deditionem acciperentur.* *Auras* autem anteriore loco Maronis probant Pierius, Iul. Scaliger lib. 4. cap. 85. de Causis Linguae Latinae.

AVRAS, vide dicta proxime.

AVTOMATIAS lego in Cornelij Nepotis Timoleonte: *Itaq; suae domi sacellum Automatias constituerat.* Nam cur toto libello haec vna vocula Graecis texatur elementis, nisi Graeculi nominis affectatione?

CVRAS. Accius Phinidis: *Nec vlla curas finis interea datur.*

DIANAS *fons est, Camerina gignitur vnda*, Priscian. Periegesi.

ESCAS. Liuius in Odyssea: *Atque escas habemus mentionem.*

FORTVNAS. Liuius: *Ei venit in mentem hominum fortunas.*

LATONAS. Liuius in Odyss. *Mercurius, cumq; eo filius Latonas.*

MONETAS. Liuius in Odyssea: *Nam diua Monetas filiam docuit,*

ORNITHOGONIAS. Diomedes lib. 1. *Macer Aemilius Ornithogonias secundo.*

PANDORAS. Plin. lib. 36. cap. 5. In base autem quod caelatum est: PANDORAS GENESIM appellauit. Nisi Graecis elementis exaratum putas.

PATRESFAMILIAS passim. Aliter extulit Varro libro 3. de Re Rustica cap. 3. *Etiam patresfamiliae rure.* Cato de R R. *Patremfamiliae agrum conserere studere oportet.* Colum. lib. 8. de R R. cap. 11. *Pauorum educatio magis vrbani patrisfamiliae, quam tetrici rustici curam poscit.* Item Plin. lib. 9. epistolarum.

TERRAS. Naeuius in Carmine Belli Punici: *Rhuncus, atq; Purpureus filij terras.*

VIAS. Ennius Annalium 7. *Dux ipse vias* ——

Quod pro *Viae* scriptum Priscianus agnoscit.

SECTIO SECVNDA.

Secundi flexus Genitiuorum varians Orthographia.

SECVNDAE DECLINATIONIS casus patrius ab nominibus in *Ius*, & *Ium* vt scribendum diu, multumque omnibus aetatibus a plerisque omnibus disputatum est. Per II geminum recte eum casum exprimi dubiosum non est: & recte I vnico, dum tamen apicato culmine superet vicinorum elementorum ordinem: hanc enim compendij notam habuere librarij familiarem. Apex itaque est alterius I vicem, vt patebit ex Tractatu de Notis. Exempla veterum sunt: DIS MANIBVS. Item INFERIS pro *Infertis* in antiquo Lapide, quem C. Curtius, C. L. Antiochus pater, & Aricima Nais mater Basso filio posuerunt:

DEBVIT. HOC. NATVS. NOBIS. PRAESTARE. DVOBVS:
VT. CINERES. PATRIOS. DEDERET. INFERÍS

Porro vt vna progeminis scribatur I vocalis, non admittit Caper, & detractione corrumpi casum Terentianus Scaurus clamat, qui literam I non tantum in Genitiuo nominum huiusmodi geminari, vt ANTONII, TREMELLII verum etiam Vocatiuos nullam pati detractionem, vt O ANTONII, O TREMELLII singulari numero dicendum, & scribendum esse censet. Huius sententiae subscribit Valerius Probus in Arte, dum quaeri ait, qua de causa O MERCVRII per duo II scribatur, quam ita reddit: *Quoniam quaecumq; nomina Ablatiuo casu numeri singularis O litera terminantur, & Nominatiuo casu numeri singularis VS sillaba post I literam definiuntur: haec vocatiuo casu numeri singularis pari numero sillabarum scribantur: & ideo O MERCVRII per duas II* literas scribi pronunciat. Inuenies tamen diuersum quid in Institutis eiusdem, iis exemplaribus quae vulgata sunt; praesertim in nominibus propriis. Scribit & Aldus Manutius libro I. Grammatic. o *Virgilj* vocali tertia duplicata. Velius Longus quantum pertinet ad Genitiuum geminum II omnino quaerit, O, qua litera Datiuus finit, in I mutata: *Iulio, Iulij: Pallio, Pallij.* Geminat eandem vocalem Caecilius Vindex vultque *Luci a Lucus, a Lucius Lucij* fieri: sic *Magi a Magus, a Magius Magij.* Quae vero de Vocatiuo altercatio est, aetatis nostrae literati omnes in Charisij sententiam concessere; *Illud memineris, quod omnia nomina masculina, quae ante VS syllabam, I habent in Genitiuo singulari eandem I literam geminatam recipiunt: in Vocatiuo vero, ne similis sit Genitiuo singulari, vnum I recipiunt.* Quod autem apex longulus in I sit loco alterius, signum alterius depulsi est, non quod enunciari debeat, aut eo indicio vox syllaba esse auctior: est enim breuior. Sic *Vrbem PatauI Cura peculI, Fata LycI Pauperis & tugurI* scribendum Priscianus praecipit l. 7. Consentius in Arte admittit. Sic apud Lucretium:

Nec ratio remedI communis certa dabatur.

Apud Ouidium in peruetere Libro ad Cottam:

SacrificI genus est: sic instituere priores.

Martialis:

Quod vomis, AntonI, quod luxuriaris, ApicI.

Charisius, qui Genitiuum numero syllabarum minorem esse Nominatiuo non posse contendit, magis eos denotatos ait qui maluerunt per vnum I *ImperI, IngenI* dicere, quam ex regula *Imperij, Ingenij* geminata II litera. Neque tamen inficiatur placuisse Virgilio per vnum I scribere: *Ille vrbem PatauI*, cuius dictionis scriptio recepta iam Consuetudine est, & vetustis adstructa Inscriptionibus. In vetere monumento effosso in Quirinali:

INTER DVOS
PARIETES
AMBITVS PRIVAT
FLAVÍ SABINI

Adducit idem Charisius ex Lucillio l. 4. —— *Porro si filius LucI.*
—— *Ferit collum vt CornelI, CornificIque.*

&, *Pupilli, pueri, Lucilli hoc vnius fiet.* Plinius quoque dubij sermonis quinto dicit esse quidem rationem per duo II scribendi, sed multa iam Consuetudine superari. Consuetudini Terentius Scaurus obstrepit his: *Propter quam causam ego etiam vocatiuos horum per duo II non vt Con-*

sue-

suetudo vsurpauit per vnum putem esse scribendum: quia non debeat aeque vocatiuus minorem numerum syllabarum habere, quam nominatiuus. Ita o Antonij, o Aemilij in singulari vocatiuo & dicendum, & scribendum esse contenderim. Resistit Horatius: *Mercuri facunde nepos Atlantis.* Vbi principem vocem quatuor integrari syllabis ratio metri non patitur.

Adiectamentum ad Variantem Genitiuorum scriptionem.

Genitiuos in *ius* ab *Alius, Alter, Ille, Iste, Ipse, Nullus, Neuter, Quis, Solus, Totus, Vnus, Vllus* soliti veteres per I scribere. Priscianus lib. 6. *Vetustissimi solebant omnium genitiuum, in Ius terminantium, & in I Datiuum etiam in I Genitiuum, & in O Datiuum, in genere masculino, & neutro: in foeminino vero secundum primam declinationem in Ae diphthongum proferre.*

ALII. Cato in Censura de vestitu, & de vehiculis: *Nam periuiurinm fiet* [male editio Prisciani nouissima *Peruirinm*] *cum mihi ob eos mores, quos prius habui, honos detur: vti datus est: tum vti eos mutem, atque alij modi siu.* C. Licinius in 2. *Peruersum esse alij modi postulare.* Coelius in 1. *Antequam Barca perierat, alij rei causa Africam est missus.* Caecilius in 6. *Nullus aliae rei.* Plautus *Aliae mulieri*, & *Ali rei* teste Festo.

ALTERI, ALTERO, ALTERAE Terent. in ἑαυτονrιμ. *Alterae dum narrat, forte audiui.* Plautus Rudente: *Huic alterae patria quae sit, profecto nescio.*

Vetus Inscriptio: DATE. TER. FRVCTVM. VT
TERRA. REDDERE. POSSIT
AB. ALTERO. SPERES
ALTERO. QVOD. FECERIS

Terentius in Andria: *Dum loquitur alterae.*

ILLI. Cato in M. Caecilium: *Quis illi modi esse vult.*

IPSI. Afranius in Homine. *Ipsi me velle vestimenta dicito.* Sic notat Prisc. lib. 6.

ISTI. Cato de moribus Cl. Neronis: *Pecunia mea resp. profuit, quam isti modi, vti tu es.* Consequus est Datiuus *Isto*. Apul. lib. 7. *Caput quoque ipsum pessimo isto asino demere.*

NVLLI. Cato: *Qui tantisper nullae rei sies, dum nihil agas.* Terent. Andria: *Tam iners, tam nulli consilii.* Propertij vetus Codex annotatus ab Antonio Feullo: *Quam circum nullae pendebant debita turae.*

NEVTRI. D. August. lib. de Gramm. *Vnde Vsus iam arripuit, vt dicamus generis Neutri, cum dicere debeamus Neutrius, vt Vtrius.*

QVIS, CVI pro *Cuius* in *Cuicuimodi* suppositum retur Prisc. l. 13. afferens ex ea, quae pro Roscio: *Vereor enim cuicuimodi est, Rosci, ne ita hunc videar seruare, vt tibi omnino non pepercerim.*

SOLI. Cato in 1. Origin. *Nam de omni Tusculana ciuitate soli Lucillij Mauilij beneficium gratum fuit.* Terent. in Eunucho: *Solae mihi ridiculo fuit.* Ita legit Prisc. l. 6. Ausonius Praefatione in Idyllium 13. *Solae memoriae negotium sparsa colligere, & integrare lacerata.*

TOTI. Afranius in Suspecta: *Adeo vt te satias caperet totae familiae.* Conformi scriptione *Toto* scripserunt in Datiuo Apul. l. 10. *Iubiansq́, to to filiae patrimonio imminebat, & capiti.* Idem l. 11. *Principi magno, senatuiq́, & equiti, totoq́, Romano populo renunciat.*

VNI. Titinnius in Barbato: *Quod quidem pol mulier dicit: namq́, vni collegij sumus.* Datiuus *Vno* consequus est. Apul. l. 8. *Vno potiundi studio postpones omnia.* Cicero *Vnae mulieri* teste Lipsio libro 1. Antiq. Lection. cap. 14.

VLLI. Plautus in Truculento: *Quasi vero corpori reliqueris potestatem coloris vlli capiendi.* Seuerus in Aetna: —— *Nec corporis vlli*
Sustentata cadunt robustis viribus ——

ANDROGEO, ANDROGEI, *Peneleo*, *Penelei* diuertentibus rectis orta sunt *Androgeos, Androgeis, Peneleos, Peneleis.* Aen. 6. *In foribus lethum Androgeo* —— per O. Mediceus aliter Liber, offert *Androgei galeam* —— quam esse sui temporis notam testatur Probus lib. 1. & Sosipater his: *Apud eundem inuenimus Androgei galeam* —— *sed non ex eodem nomine. Nam si fuerit hic Androgeus Androgei facit Genitiuo. Vt idem Virgilius: Penelei dextra* —— *Cum tamen huius nominis Peneleos nominatiuus sit in Catalogo:*

Βοιωτῶν μὲν Πηνέλεως, καὶ Λήϊτος ἦρχον.

Boeotorum Peneleis, & Leitus principes erant.

SECTIO

SECTIO TERTIA.

Tertij flexus Genitiuorum varians Orthographia.

IN TERTIO FLEXV nominum Patricos notant abeuntes in I.
Plauti Bacchid. *Relictus ille non in busto Achilli.*
Aen. 2. —— *Duri miles Vlyssi.*
Iterumque Statius lib. 2. *Et tardi reducis vias Vlyssi.*
In primo —— *Nunc acris Oronti.* *Nunc Amyci casum* ——

Sallust. 1. historia teste Charisio: *Bellum Persi Macedonicum.* Sic Genitiuus *Achilli, & Vlyssi,* inquit Fabius lib. 1. c. 5. Sic *Herculi* pro *Herculis*, & *Vlyxi* pro huius *Vlyxis*, inquit Plin. l. 6. Sermonis Dubij. Certe apud Apuleium Apol. 1. scribitur. *Vltra Vlyxi vota, & desideria.* Persius Sat. 4. *Magni pupille Pericli.* Priscianus l. 6. vberrime id genus congerit. Agroetij mirior etiam est obseruatio: *Hercules, Achilles, Verres recto casu per E scribuntur: genitiuo per I, & omnia eiusdemmodi nomina.* Haec igitur sic scribuntur, si Musis placet, a rectis *Achilles, Vlysses, Orontes, Perses, Hercules, Verres*: tales namque nominatiui figurãtur ex Aeolica forma Α'χίλλης, Ο'δύσσης, Ο'ρόντης, Πέρσης, Η'ράκλης. Atqui prorsus aliter sese res habet. Vsitati namque fuere priscis Latinis hi nominandi casus in E ab Aeolibus traduces accepti, *Achilles, Vlysses*, atque quam *Achilleus*, & *Vlysseus*, fuere crebriores: *Orontes, Perses, Hercules* adaeque. Geminabant ergo Recti, cumque Rectis Genitiui, a sua singuli Origine: *Persi a Perseus, Oronti ab Oronteus*, eodemque more alij. Simili formatura *Persis, Orontis, a Perses, Orontes*, atque alij. At stat a te Grammaticorum veterum canities: a me ratio, quam e soluta diphthongo pero: *Nec casus duplicis per mare Vlyssei*, quem casum nemo iure neget ex *Vlysseus* enatum, vti in eo: *Laboriosi nec cohors Vlyssei.*

Similiter in *Achillei* diuertentibus sonoris:

Horat. *Matronisque Phrygum classis Achillei.* Idem: *Heu pernicacis ad pedes Achillei.*

Indicium alterum secundos hosce casus proficisci a positionibus in Eus capitur ex quarto casu in *Ea* exeunte: Lucan. in X. *Terribilem insto transegit Achillea ferro.*

Et *Herculeus* Prudentius: sed dissolute: *Herculëus mollis pueri famosus amore.*

Pari solutione auctor Culicis: —— *Tantum non Orphëus Hebrum.*
Idem: —— *Nunc manet Orphëus in te.*

Rectius porro Genitiuos istiusmodi I persolo scribi fides fit in quarti casus pluratiui varietate.

Altera scribendi variantia est *Orontae, Achatae* eodem in casu testibus Charisio, ac Prisciano. *Orontis* autem per I superiore Maronis loco aliquãta exhibent vetera exemplaria fide Seruij. Confirmat haec cuncta Charisius scripto *sine ratione*, Genitiuorum per I elatum a veteribus ex nominatiuis in *Es*. Atque etiam docet is lib. 1. ab *Vlysseus*, non formari, nisi *Vlyssei*. At Ο'ρφεῖ, Ο'ρφεῦ vt tertio casu dicitur: sic in Eclogis Maronianis: *Orphei Calliopia, Lino formosus Apollo.*

Similiter ex *Vlyssei* Genitiuo praeuia contractione Latini *Vlyssi* deformarunt ratione, quam iam diximus. Frangitur eadem ratione Prisciani opinamentum autumantis Datiuos in I Genitiuorum occupasse sedem. Producit is e Terentio *Archonidi filiam* pro *Archonidis*. Item ex Tullio in secunda Verrina: *In Timarchidi potestate.* At verbum supprimitur hoc explicandi genere: *Filiam, quae sit Archonidi*, τὴν δοῦσαν. Similiter: *Potestat, quae sit Timarchidi.* Recte enim dixeris: *Est Archonidi filia. Est Timarchidi potestas.* Idem Prisciano sensit Probus lib. 2. vbi *Bellum Persi* datiuum retur, & in Cicerone *Filiumque Verri. Verri* autem patrium esse casum Agroetio *eras credam, hodie nihil.* To *Orphi* tertij casus esse series anterioris versus comprobat, Libri veteres adstipulantur, & Priscianus lib. 7. Sic *Themistocli fuga* Tullium in epistolis posuisse credo Victorij MSS. Antiquis. *Sed Aristoteli, Theophani, Ariobarzani* cum idem in patricos casus euadere pertendit, non ego credulus illi. Tales enim generandi casus prouenient ex positione in *VS*, vt *Themistoclus, Agathoclus.* Plura vide Volumine 2. Aut a positione in *Eus*, vti iam proxime docui. A Finalitate *ES* vllum patrium casum per I lege oriri non putamus cum bona Victorij pace. Errata sunt igitur.

NEMINI pro *Neminis* scriptum veteribus adserit Marius Victorinus, vti vsurpatum iis. *Nulli* pro *Nullius*. At cur *Datiuus* non erit?

TERTIA HAC IN DECLINATIONE sunt & Genitiui scripti per *Os*, Mato, vel agnoscente Phoca in Arte, *Parrhasio dictum Panos de monte Lycei.* Idem: *Daphnidos arcum.*
Lucanus: *Pagasaea ratis peteret cum Phasidos vn*[illegible]
Terentianus: *Quaque fretum torrens Maeotidos* ——

Quae vniuersa sic legit Probus lib. 1.

SECTIO

SECTIO QVARTA.

Quarti flexus Genitiuorum varians Orthographia.

QVARTAE, DECLIN. varius ab eodem recto Patrius I, OS, VS, VIS ab antiquis scriptus fuit.

I Adspecti, Adventi, Aesti, Arci, Exerciti, Flucti, Fructi, Gemiti, Icti, Lecti, Lucti, Ornati, Parti, Piscati, Porti, Quaesti, Salti, Senati, Soniti, Sumti, Tumulti, Versi, Victi.

ADSPECTI. Accius Astyanacte: *Commonuit animum excelsa adspecti dignitas.* Idem Alphesiboea.

ADVENTI. Terentius Phormione: *Patrem ut extimescam, ubi in mentem eius adventi venit.*

AESTI *forte exarido*, Pacuuius Chryse.

ARCI. Cicero 3. de Nat. Deorum: *Cur autem arci species non in deorum numero reponatur.*

EXERCITI. Naeuius Belli Punici libro 1. *M. Valerius Consul partem exerciti in expeditionem ducit.*

FLVCTI *Fluctus* pluratiuo. Pacuuius Chryse: *Flucti flaccescunt.*

Accius Telepho: *Fluctus ernorit voluerunt mihi.* Idem Clytaemnestra: *Flucti immisericordes.*

FRVCTI. Terent. in Adel. *Nunc exacta aetate hoc fructi pro labore ab his fero.*

Turpilius Canephoroe: *Satis fructi reddunt.*

GEMITI. Plautus in Aulul. *Tantum gemiti, & malae molestiae hic dies mihi obtulit, famem, & pauperiem,*

ICTI. Gell. lib. 9. cap. 13. *Ne Gallus impetum icti haberet.*

LECTI. Probus lib. 2. *Lectus huius lecti, non ut quidam imperiti putant, huius Lectus.* Friget eius probatio. *Lectus pro Lecti* in Amphitruone.

LVCTI. Accius Pelopidis: *Rapere lucti vestem in letho coniugis.*

Idem Nyctegresia: *An lucti poenitet?*

ORNATI. Prisc. lib. 5. Terentius Andria: *In aedibus nil ornati, nil tumulti.*

PARTI. Pacuuius Atalanta: *Ubi ego me granidam sentio aggrauascere propinquitate parti.*

PINI. Priscian lib. 5.

PISCATI. Pomponius Piscatoribus. *Quid habes in sirpiculis calue? omne piscati genus.*

PORTI. Turpilius Demiurgo: *Neque nauta eum essent circumuenti ventis incerto itinere porti indigentes.*

QVAESTI. Terent. in Hecyra: *Quaesti gratia.* Vide peculiari loco. Titinnius Fullonib. *Ni nos texamus, nihil est fullones vobis quaesti.*

SALTI. Accius Menalippo: *Traiectus nemorum in salti faucibus.*

SENATI. Sallust. *Duobus Senati decretis.* Idem in Catil. Multorum hunc esse Genitiuum tradit Consentius in arte: alterum tamen antefert, vt ἐυφωνότερον. Nonius attribuit Plauto, Sisennae, Luc. Calpurnio. Tullio arrogant in Laelio: *Illum diem clarissimum fuisse, cum senato dimisso domum reductus ad vesperum est.* Quis deroget audito Quintiliano l. 1. c. 6. *Quid de aliis dicam, cum Senatus. senatus, senatui: an Senatus, Senati, Senato faciat, incertum sit?* Atqui Tullio cum Terentio magna familiaritas (impar licet aetas,) quem Terentium *Ornati, Tumulti* scripsisse non est dubiosum. Prius certe Donatus etiam adserit.

SONITI. Pacuuius Duloreste: *Quidnam autem hoc soniti est, quod stridunt fores?*

Caecilius *Quidnam fores serere soniti?*

SVMTI. Plaut. Trinummo: —— *Quid ecbibit, quod comest,*

Quod facit sumti ——

Turpilius Philopatro: *Intercapedo sumti faciundi fuit.* Idem in Pareterusa scripsit *Sumti largitatem.*

TVMVLTI. Accius Nyctegresia: *Cuius vos tumulti causa acciverim.*

Terent. in Andria: *Nil tumulti.*

VERSI pro *Versus.* Laberius in lacu Auerno: *Versorum non numerum numero studuimus.*

Valerius Phormione: *Quid hic cum tragicis versis, & syrma facis?*

Leuius in Polymetris *[illegible] sunt denis syllabis versi.*

VICTI. Plautus in Captiuis: *Proin tu tui quotidiani victi ventrem ad me afferas.*

QVAR-

QVARTAE DECLIN. casus secundus per Os quoque scriptus est. Notat in Orthographia Marius Victorinus: *D. Augustus genitiuo casu Huius domos meae per O, non vt nos per V literam, scripsit.* Vide Sueton.

VS, & VIS a rectis in VS producit secundos casus eadem classis quarta ANVIS *enim vt sanguis deterior, sic lac,* Varro de Lib. educ. *Anuis etiam Charisius agnoscit.* Terent. *ἑαυτὸν τιμ. Eius anuis causa opinor.*

DOMVIS. Varro Ταφῆ Μενίππου: *Perrexit in interiores partes domuis posticae, vt ait Plautus penitissimae.* An pro *Domuus* scriptum *Domuus* in tabula marmorea Eborae in foro piscario?

LARIBVS
PRO. SALVTE. ET. INCOLV
MITATE. DOMVVS
Q. SERTORII

Suetonius de Augusto: *Domos genitiuo casu singulari, pro Domus,nec vnquam aliter:ne quis mendam magis, quam Consuetudinem putet.*

FLVCTVIS. Gellius lib.4.cap.16. *M. Varronem, & P. Nigidium viros Romani generis doctissimos comperimus non aliter locutos esse, & scripsisse,quam Senatuis, & Domuis, & Fluctuis, qui est patrius casus.*

FRVCTVIS Varro de R R. lib.1. *Eius enim saliuam esse fructuis venenum.* Idem Meleagris: *Quaero vtrum fructuis an delectationis causa.* Idem Ταφῆ Μενίππου, Helenius Acron in Adelphos *huius fructuis, vt senatuis veteres extulisse anuotat.*

GRADVIS. Varro de vita P R. lib.2. *Multo praediti pudore, & pudicitia adolescentes dixerunt eum maiore parte eius graduis ad te stipendia facerent.*

PARTVIS. Varro Andabatis: *Candidum lacte cum papilla fluit, signum putant partuis.*

QVAESTVIS Nouius: *Per deam sanctam Lauernam, quae cultrix quaestuis fuit.* Varro de Liberis educandis: *Liberti quaestuis causa diribebant suas rei pueris.*

RITVIS. Varro de Lib. educandis: *Itaque domi rituis nostri, qui per Deum Fidium iurare vult, prodire solet in compluuium.*

SENATVIS. C. Fannius Cos. contra C. Gracchum: *Senatuis consulta.*

SVMTI *summa*. Cato cap.21. de R R.

VICTVIS. Varro de vita P R. lib.1. *Primum de re familiari, ac partibus: secundo de victuis consuetudine primogenia: tertio de disciplinis priscis necessariis vitae.*

MANTVSA esto. Tertio huius quarti ordinis casus absque I scriptos etiam politioribus fuisse. Notum est, & paucis cum P. Victorio notamus: Nos vt in veterrimo Mediceo codice inuenimus scripsimus: *Quibus subito impetu, ac latrocinio paricidarum resistat.* Idem Tullius epist. ad Seruilium: *Vt intelligant hanc commendationem sibi magno vsu, atq. adiumento fuisse.*

Georgicon 4.
Quod nec concubitu indulgent,
Item:
Teq. adspectu ne subtrahe nostro.

CIBVS pro *Cibi* in morem superiorum Genitiuorum est in Captiuis Plauti, & obseruat Priscianus:

Tantus veutri commeatus meo adest in portu cibus.

CONTRA est etiam scriptus per I pro VS in *Pinu, & Corni* teste Prisciano lib.5.

VS etiam scribitur Genitiuus quartae flexurae a nominibus in V. *Cornus, & Genus* eo casu agnoscit Consentius in Arte. Ita est in Froboenana Plinij editione libro 10. cap.70.

Cornus ceruini odore fugantur serpentes.

Itaque agnoscit Pintianus. Verum cur non sint a positionibus *Cornus, & Genus*, quae anticis paginis asserta sunt?

SECTIO QVINTA.

Quinti flexus Genitiuorum varians Orthographia.

QVINTA IN CLASSE nominum varia quoque est Patrij casus in ora extrema scriptio. Gellius lib.9. cap 14 *Facie, facies, Facij, faciei: Die, dies, dij, diei: Fame, fames, famij, Pernicie, pernicies, perniciy, perniciei: Progenie, progenies, progenij, progeniei: Luxurie, luxuries, luxury, luxuriei: Acie, acies, acij, aciei.* Pleraque haec omnia cum Gellio viri memoriae nostrae literatissimi comprobarunt Gifanius in Lucretium, Erythraeus in Virgilium, Hotomanus in Roscianam, Pierius Valerianus ibi:

Libra die, somniq; pares vbi fecerit horas,

Veteres inter Sosipater libro *1*.

ACIES. Sallust. lib.1. Histor. *Duplicauit acie pars.*

FAMES olim in Genitiuo *Fame, fames, famei famij*, cuius scriptionis vestigium est in *Fame* sexto casu producto Aen *6.* —— *Ille fame rabida tria guttura pandens.*

FIDES. Charis. lib.1. Inst. ex Plauto: *Fide censebam multo maximam fidem.*

Metamorphoseos 3.

Prima fide, vocisq; rato tentamina sumpsit.

Idem in *6.*

Vtq; fide pignus dextras vtriusq; poposcit:

Plautus Persa:

Neque stipulae leuius pondus est, quam fides lenoniae.

PLEBES. Sallust. 1. historiarum vetuste scripsit *Plebei tribuniciam potestatem.*

PERNICIES. Fl. Sosipater lib. 1. *Cicero*, inquit, *perniciei causa genitiuo extulit*. Gellius lib 9 cap. 14. *M. quoq; Tullium in Oratione, qua Sextum Roscium defendit Perniciy scriptum reliquit, verba haec sunt: Quorum nihil perniciy causa diuino consilio: sed vi ipsa, & magnitudine rerum factum putamus.*

VARIA ORTHOGRAPHIA in vnius quartae flexurae Datiuo notatur, in quo Caesar optimus Latinitatis auctor in Libris Analogicis I vltimantem eximendam censuit alius attexere I visum est. Multi idem Caesari sensere, praesertim Poëtae.

Maro: *Parce metu Cytherea* ——

Georg. 4. *Quod nec concubitu indulgent* ——

Idem: *Teq; adspectu ne subtrahe nostro.*

Lucillius: *Quod sumtum, atq; epulas victu praeponis honesto.*

Etiam Tullius: *Quibus subito impetu, ac latrocinio resistat.*

SECTIO SEXTA.

Causatiui varians Orthographia.

PRIMA Incusatiuorum casuum classis & si toto genere varia *Am*, *An*, *En*: etiam in singulis variat: sed singula si recenseam, abutar otio. Pauca tamen delibanda exhisce tricis grammaticalibus.

AEGINAM, AEGINAN. v. ante.

NOTA scriptitatos olim Incusatiuos quorundam per *Am*, & sextos casus in A, qui postea reformati sunt ad exemplum Graeciae, scriptumque in quarto casu A terminale, in sexto *Te* additum, cum prisci sic:

APOSTEMAM. Isidor. lib.4. Orig. cap.7. *Nam collectiones Graeci apostemas vocant.*

DIADEMAM. Pomponius in Satyra: *Cuiusuis leporis liber diademam.* Apul. lib. 10. de A A. *Caput cingebat diadema candida.*

DOGMAM. Laberius in Cancro: *Nec Pythagoream dogmam doctus.*

GLAV-

GLAVCOMAM. Plautus in Mil. Gloriosọ:

Glaucomam ob oculos obiiciemus.

REVMA, AE. Isidorus lib. 4. cap. 7. *Catarrhus est fluor reumae ingis ex naribus.*

SCHEMAM, SCHEMA. Plautus Amphitruone. *Cum hoc seruili schema.* in Persa: *Theatrum lepida condecorauit schema.* Caecilius in Hippolyto: *Caluus in me incedit statu bilari schema.* Caecilius Ἀγχαζομένῳ: *Vtinam te sine schema, sine cruribus videam.* In Augusto Suetonius Augusti fortean verbo *Exemplar impetratae schemae.* Arbiter: *Largior schema.*

TRIMMA pro *Trimmate* legas etiam apud Anastasium Bibliothecarium in Silvestro: *Fecit autem & cameram basilicae ex trimma auri fulgentem.*

SYRMAM, SYRMA. Valerius in Phormione: *Quid hic cum tragicis vestibus, & syrma facis.* Post pauca: *Cum tragicis versis &c.* —— Itaque melius. Priscianus lib. 10. Naeuius in *Glaucoma.* Afranius Diuortio. *Auerruncent cum syrma simul.*

SECVNDA IN CLASSE recte scripta sunt *Aegoceron, Androgeon, Athon, Pencleon,* paria. Extra legis orbitam fertur Incusatiuus abscissa litera, aut pedi suppacta.

Georg. 1. *Aut Atho, aut Rhodopen, aut alta Ceraunia coelo.*

Quid quod 3. de R. Tullius Cicero *Athonem* extulit? *Quid illa ergo sibi vult absurda exceptio, nisi quis Athonem pro monumento vult funditus efficere? Quis enim est Athos, aut Olympus tantus.* Quae scriptura Prisciano lib. 6. mira visa.

ANDROGEONA. Propert. lib. 2. Eleg. 1.

Restituit patriis Androgeona focis.

TERTIA IN FLEXVRA veteres scribebant *Calypsonem, Didonem, Ionem, Sapphonem, Mantonem.* C. Caesari veteres secuto *Calypsonem* tribuit Fabius lib. 1. c. 6.

Ennius: —— *Poenos Didone oriundos.*

Priscianus lib. 10. *Accius in Ione.* Latinius, meliusque ita scribi censet Fl. Sosipater. Dissentit Phocas in Arte: *Errant enim,* inquit, *qui Didonis, aut Mantonis genitiuum dicunt: & vocis asperitas, & veterum auctoritas eiusmodi declinationem repudiant.* Vult ipse *Didois* dici more Graecanico. Fabius supra: *Mihi autem placet Latinam rationem sequi, quousque patitur decor. Neque enim iam Calypsonem dixerim, vt Iunonem.*

Non praetermittendum Sosipater adserit Plinio placuisse *Didum* in quarto casu. Atteius sane Philologus librum sic inscripsit: *An amauerit Didum Aeneas?* Et L. Anneius Cornutus in Maronis Commentariis Aen. x. *Hospitio Didus exceptum esse Aeneam.*

NON ALIENA ab hoc Flexu tertio vetustas illa quarti casus *Diomede,* ex Διομήδη, Διομήδεα. Agnoscit Seruius in vndecimo:

Vidimus, o ciues, Diomede, Argiuaque castra.

Pierius etiam in antiquis Codicibus plerisque reperit *Diomede.* cui per ignorantiam *Diomedem* substitutum. Cur vero minus *Diomede* scribatur Maroni, quam Lucretio *Mele, Pelage?* Omnia haec ex Ea coalita sunt in E longulum.

PVPPIM, *Messim, Restim* praefert Consentius in Arte. *Puppim, Sitim, Securim, Turrim* Sosipater ait: obseruasse tamen se *Turrem* apud Virgilium per E vocalem secundam libro 2.

Turrem in praecipiti stantem ——

Clauim Tibullus: —— *Haec clauim ianua sensit.*

Strigilim Lucillius. Varro de Poëmatis secundo *Lentim, Basim, & Peluim per I scribamus, quoniam & Basicula, & Peluicula scribatur,* inquit Vel. Longus in Orthographia, *& Ablatiuo casu finiantur Basi, Pelui.*

MESSIM. Varro lib. 3. de R R. cap 2. *Neque in granario messim.*

RESTIM TRACTES. Cato lib. de R R. cap. 77.

SEMENTIM. Cato cap. 17. de R R. *Per sementim incipiunt primum maturae esse.*

SECTIO SEPTIMA.

Vocatiui & Sexti casus Variantia

perpusilla est. De quinto casu nominum in *Ius*, vna cum Genitiui scriptione pertractatum est. Vocatiui nominum in E R. rectis iidem sunt: licet a rectis in VS id generis nominum respondeat Vocatiuus in E *Menandre, Euandre,* quae pluribus exsecuti sumus in Variantia Rectorum.

SEXTI VARIANTIA.

In prima classe.

IN PRIMAM referri potest *Calcha* pro *Calchante*. Plautus Menaechinis: *Noui cum Calcha simul.*

In tertia classe.

Variantem Orthographiam inuenire est in Sexto casu nominum tertiae coniugationis (declinationis), in quibus est.

E pro I

AEDILE non *Aedili*, inquit Charisius. Varro de Originibus scenicis libro 2. *A Claudio Pulchro aedile.*

ANNALE Cicero pro Fundanio: *Non modo hoc a Iulio Annale.* Audaculi fit *Annali* hoc loco. Varro lib. 6. epistolicarum qq. *Eclogas ex annali descriptas.*

AVXILIARE HOMINE ex Plinio producit Charis. lib. 1.

COELESTE. Ovid. —— *Fore vt a coeleste sagitta*
Figar —— Passim *Coelesti.*

FAMILIARE. Varro ad Neronem: *A Lare familiare.* P. Rutilius de vita sua: *Pro L. familiare veniebam.*

HVMILE. Pomponius secundus in Coena: *Ex humile rege.*

INCOLVME. Cicero de Gloria lib. 2. *Quo stante, & incolume.* Pomponius Synephebis: *Incolume illo.*

LATERENSE. *Confiteor summa in Laterense ornamenta esse*, pro Plancio Cicero. Idem hic cum *Annale* sentiendum.

MARE in sexto casu scribi praeceptio est Fl Sosipatri l. 1. stantis virorum maximorum auctoritate. Varro de Gente R R. libro 3. *A mare operta opida*, pro a *Mari*, vt refert Plinius. Idem Rerum Human. lib. 12. *Ab Erythraeo mare orti.* Et in Fundanio: *In mare aquam frigidam oriri.* Atacinus:

Cingitur Oceano, Libyco mare, flumine Nilo.

In Iuris Libris *Mare* eo casu creberrimum est.

Ovid. —— *Libyco de mare carpat aquam.* Celsus lib. 3. cap. 21.

NOBILE. Cicero de Iure Ciuili: *Aliquo excellente, ac nobile viro.*

PLVRE. Plautus in Coeco, aut in Praedonib. *Plure altero tanto, quanto eius fundus est, velim.* Cicero: *Plure venit.* Lucill. *Plure foras vendunt.*

RETE. Ovid. 5. Fastor. *Cur tibi pro Libycis clauduntur rete leones?* Plautus Rudente: *Mea opera, & rete, & horreo.* Sed verius hunc sextum casum esse a prisco *Retes.* Vnde idem in Rudente: *Non vides me proferre vuidum retem sine squamoso pecu?* Quod & foemineo genere secundum primam declinationem protulit arbitrante Prisciano l. 7. *Pol magis sapuisset, si dormiuisset domi: nam nunc & operam ludos facit, & rettam, vt tempestas est.*

SITE. Boëthius: *Et longa site perditus*
Spernit flumina Tantalus.

TRIVMPHALE. Romae in monte Mali: apud Gruterum f. MLXXXI.

MONVMENTVM. QVOD. EST. VIA. TRIVMPHALE

Passim omnia haec I vltimante ὀρθογραφοῦσι.

I pro E

non insolenti vicissitate scriptitatum.

AMNI. Georg. 2. —— *Prono ruit incitus amni.* Ita legunt Gifanius, & Lambinus.
Item: —— *Secundo defluit amni.*

CIVI.

CIVI. M.Tull.lib.2.in Verrem: *Quod ciuis Romanus a Siculo petit, Siculus iudex datur: quod Siculus a ciui Romano, ciuis Romanus datur. Sic Libri veteres*, inquit Prisc. l.7.

CLASSI. Maro: *Aduectum Aeneam classi* —— Ita Consentius.

Catullus: *Per medium classi barbara nauit Atho.*

Coelius Antipater Annal.3. *Omnes simul terram cum classi accedunt.*

COLLI. Lucret.lib.2. *Nam saepe in colli tondentes pascua laeta.* Cor.Seuerus in Aetna: —— *Tuto spectabaeris omnia colli.*

FINI. Terentianus. *Quem tantum in fini sumunt heroica metra.*

Idem: *Namq; referre nihil, si quali fillaba fini.*

Manil. lib.1. *Fini cum visu pariter sua fila mouente.*

FVSTI. Plautus: *Cum fusti in manu.* Apuleius lib.4. de Asino A. *Paratus non fusti tantum, sed machaera percussus occumbere.*

IMBRI. Horat. Sat.5. —— *Factum corruptius imbri.*

Imbri, ventoq; rigentes, Theb.1.Statius.

Nec minus ex imbri soles —— Georg.1.

Verrina 5. *Imbri frumentum corrumpi.*

Varro: *Non quaerenda homini qui habet virtutem, paenula in imbri.*

IVVENALI, statim in capite Grammaticae D. Augustini.

LABI. Lucret. lib.5. *Nec nouitate cibi, nec labi corporis vlla.*

LAPIDI. Lucret. *Cum lapidi lapidem terimus* ——

LVCI. Plautus Sticho: *Me misisti ad portum cum luci simul.*

Lucret. in 4. *Commouet in tenebris: in luci quae poterit res.*

MELLI. Sammonius Serenus: *Aut pice cum melli nitrum, sulphurq; & acetum.*

MESSI FACTA legit apud Varronem l.1. Passeratius: meo Libro inest E *Messe.*

MONTI, *& hoc fonti, cum alij dicant hoc Monte, & hoc Fonte, sic alia, quae duobus modis dicuntur.* Varro lib.8.de L L.

OCCIPITI. Persius *Occipiti sano*, & *Caeco*, & in Occasione Ausonius.

ORBI. Lucret.lib.2. *Cui similis toto terrarum non sit in orbi.*

Recipit Priscian.lib.7. Idem iterum in 5.

—— *Terrarum qui in orbi sancta tuetur* *Fama* ——

DE MAIORI PARTI CONSILI in fragmentis Legum.

Cicero de Rep. 5. *Orbi terrarum comprehensos.*

Ita Charisius lib.1. P. Rutilius de vita sua lib.5. *Ex orbi terrarum.*

Var.l.3.c.5.de R R. *Aqua calida, & frigida ex orbi ligneo.* Cap.16. *In orbi rotundo ostendunt.*

Et frequenter Sanctra ita locutus, vt notat Plin. lib.6. addito:

Consuetudo melior, quae facit Ex orbe.

PARTI. Manilius lib.2. *Quacunq; in parti nascentem* ——

Lucret.lib.4. —— *Si ex parti claudicet hilum.*

Lib. 1. *Nam quaecunq; prius de parti corpore cesse.*

Lib.6. *Ille ex aestifera parti venit amnis ab austro.*

POSTI. Ovid.lib.5. Metam. *Raptaq; de dextro robusta repagula posti*

Ossibus illisit —— Ita legit Priscian.lib.7.

ex *Segeti vellitoebulum*, Cato. cap.37. de R R.

SORDI. Lucret.lib.6. *Visceribus caecis prope iam, sordiq; sepultis.*

SORTI. Plautus in Casina: *Specula in sorti restat mihi.*

Maro: —— *Cecidit custodia sorti.*

VICTRICI. Iustin.lib.5. *Cum classe victrici Asiam vastat.*

VNGVI. Licinius Caluus in Poëmate. *Vaga candido Nympha quod secet vngui.*

Horat.lib.1. Epist.

—— *Luctantis acuto ne secet vnguis.*

Item libro 2. Oda 8.

Dente si nigro fieres, vel vno Turpior vngui ——

VOCI. Lucret. lib.4. —— *Maioribus esse creatum*

Principiis voci ——

QVARTAE DECLINATIONI vetustas multa transscripsit, & sextos eorum nominum casus per V tornauit, quos politior manus per O rotundauit.

Plautus Rudente. *Peri algu.*

AGRV.

AGRV. Spoleti extra portam D. Petri propter ripam:

IN FRONT
P. XIIX
IN AGRV
P. XIIX

COLV dixisse Statium Prisciano credo. Cicero libro 2. de Orat. *Quando ad me venis cum tua colu, & lana.*

Maro per O Aen 8. *Cui tolerare colo vitam* ————

CVPRESSV. Metam. 3. *Vallis erat piceis, & acuta densa cupressu.*

Aen. 3. in antiquis plerisque Codicibus: —

—— *Atraq; cupressu*: etsi in Mediceo, & proletariis *Cupresso.*

DOMV in Libris Iuris creberrimum esse notat vir termaximus Brissonius Παρέργων libro singulari. Quantum virum ad has minutias deuertere depuduit! Epigraphen pulcerrimam ex antiquitate nobilitat Gruterus in thesauro Inscriptionum germana Antiquitatis anima in qua *Domu.* Habe tu ex D. lib. 25. tit. 4. de ventre inspiciendo:

MVLIER IN DOMV HONESTISSIMAE FOEMINAE PARIAT

. . .
. . . . .
. . . . . .
. . . .
. . M. GELLIVS
STEPHANVS. IVN
CVM. STEPHANO. PATRE
DOMV. TERTIANA. EX
DIRVTION. RESTIT
DEDICAVERVNTQ.

Romae ad columnam Traianam:

NATVS. MESIA. INFERIORE.

DOMV. Neapoli in Suburbio:

DE. DOMV. AVG.

Apud Gentilem Delphinium antiquitatis secretarium:

DITIS. AETERNA. DOMV.

Romae apud Pantagathum:

METRODORO. DE. DOMV. FRVCICIA.

DONV. In montis Tarpeij antiquissimo Monumento:

HERCVLES. INVICTE. CAVTIVS. HOC. TVO. DONV.

DORSV. Priscian. lib. 5.

FRETV. Quinto in Verrem apud Gellium lib. 13. c. 19. *Perangusto fretu diuisa.*

Lucret lib. 1. *Angustoq; fretu rapidum mare diuidit vndis.*

Ita legit lib. 1. Priscian. Cicero: *A Gaditano fretu.* Augustus ad Antonium: *Fretu cessi.*

HVMV. Varro Pransoza-parato: *Contra coactus ceruus latratu canum.*

Fertur bisulcis vnguibus nitens humu.

Varro Ταφῆ Μενίππου: *In pauimento non audes facere lacunam: at in humi calceos facis elixos.*

LOCV. Romae via Appia: VNV. LOCV. PONATVR.

OSSV ab eodem recto. Romae in Monumento Lesbiae:

OSSVA. DVM. CERNIS. CONDITA. MOESTA. MEA

Marmor: MEA. SVNT. HIC. OSSVA. IN. OLLA

Sosip. lib 1. *Ossu,* ὀστέον. Sosipater lib. 1. affert ex Var. lib. 13. de L. L. *Oliuo, & osso.* Ergo non ἀσόχως in Terentio peruagatissimo versu reponit Bembus *Ossum* D. Augustin. lib. 3. de Doctrina Christiana cap. 3. *Mallem quippe cum barbarismo dici: Non est absconditum a te Ossum meum, quam OS: vt ideo esset magis apertum. quia minus Latinum.* Idem l. 4. c. 10. *Cur pietatis doctorem pigeat imperitis loquentem Ossum potius, quam Os dicere.*

PECCA-

PECCATV. In 2. Verrina: *Manifesto peccatu*. Vide Gell. l. 13. cap. 19.

RVTRV pro *Rutro* occisum Remum habent Eusebij Chronica in Pithoei MSS.

SENATVS-CONSVLTV. Pintianus in Plin. lib. 7. cap. 2. obseruat in Toletano, & Salmanticensi Exemplaribus esse *Perpetuo senatus-consultu*, non *Senatus-consulto*. Sic hodie in Nonio editur vel ex ipso Tullio ad Caesarem iuniorem lib. 3. *Deiectam esse* [statuam] *ex senatus-consultu*.

SONV. Sisenna lib. 3. Histor. *Postquam sonu signorum proelium magno cum clamore commissum est*.

TESTV. Et hoc ab eodem nominatiuo. Fl. Sosipater lib. 1. *Testu*, ὄστρακον.

Varro lib. 4. de L L. *Testu caldo coquebatur*.

Cato de R R. cap. 74. *Coquitoq; sub testu*. cap. 75. *In foco caldo sub testu coquito leniter*.

Cyrilli Lexicon: Ὄστρακον, *Testu*, *dicitur & haec Testa*.

Plin. lib. 30. c. 13. *Fimo quoque ipso ouium sub testa calefacto*. *Sub testo*, non *Sub testa*, inquit Gelenius.

VENTV. Plautus Cistellaria: *Secundo ventu vectus est tranquillo mari*. Ita legit Charisius libro 1.

VVLGV. Varro Hebdomadum nono: *A vulgu condemnaretur*.

CONTRA *Gelo*, *Iussu* scriptum fuit. Varro Sesquiulysse: *Pieridum comes, quae tenet cata gelu putri montium laxa*. At prius *Gelum* protulimus.

Iusso. Sisenna l. 3. Histor. *Tudertib. senatus consulto, & populi iusso dat ciuitatem*. Et hoc ex *Iussum*: *Iussa* namque passim obuia.

VIRO pro *Viru* agnoscit Sosipater lib. 1.

SECTIO OCTAVA.

PLVRATIVI

Casus variantes.

NOMINATIVVS

Ae, & A in prima classe.

OSTREAE, OSTREA. Ita Fl. Caper lib. de verbis Dubiis. Plin. in historia naturali plerumque semper *Ostrearum*, & *Ostreas edente Gelenio*.

SAGAE, SAGA. Ennius: *Sagas caerulas*.

AE, ES.

BRACHMANAE, BRACHMANES Apul. 2. Florid. *Brachmanae autem pleraque philosophiae eius contulerunt*.

SATRAPAE, SATRAPES. Proditum in collatione variantis recti singularis.

In secunda classe.

Latini olim casus primos huius flexurae per EI priscam vocalem integrabant, quemmorem Quinctiliano pridem exsibilatum lib. 1. cap. 7. monum ostendemus, vbi mox de quarto casu. Vetustior aetas aeque per Oe efferebat: quod exoleuit, idque in diphthongis veterum pluribus tractauimus.

Neutra nonnulla masculorum ore conspiciuntur. *Fila*, *Fili*. Citat Phocas in Arte:

Traxerunt torti magica vertigine fili.

Talia

Talia multa consequuntur ex antedictis.

Nonnulla etiam quarti flexus huius declinatus formam induunt.

ARCI Antiquitas pro *Arcus*. Varro lib. 4. de vita P R. *Eoq; pecuniam magnam consumsissent, quod arci quos summo opere fecerat, fessis pudore, diu factis, celeriter corruissent.* Melius *Pondere*

In quartam classem nonnulli coniecere, quae postea secundae transcripta sunt declinationi Cornificius in primo de Coenis deorum: *Ipsis vero ad Cererem memoriae renouandae gratiam lectus sternuntur.* Correspondet Plautus in Amphitruone:

Quam lectus, vbi cubuisti, concaluit locus.

PLATANVS. Auctor Culicis: *Aerias platanus.*

SECTIO NONA.

PATRICI PLVRATIVI

varians Orthographia.

IN Declinatu secundo Vetustas quosdam genitiuos multitudinis variauit, in quibus haec:

AGONALIA. Iul. Modestus lib. de Feriis: *Antias Agonaliorum repertorem Numam Pompilium refert.*

ANCILIA. Horatius: *Anciliorum, nominis, & togae.* Item Cledonius in Arte.

BACCHANALIA. Sallust. in tertio *Bacchanaliorum* ait teste Macrob. lib. 1. cap. 4. & Riccobono. *Bacchanalis* abnuit Fl. Sosipater: *Bacchanalibus* annuit.

FERALIA. Varro *Feralium diem* ait a ferendis in sepulcra epulis, Macrob. lib. 1. c. 4.

FLORALIA. Idem Varro *Floralium*, ibidem Iustinus lib. 43. *Solemni Floraliorum die.*

LIBERALIA. Masurius Fastorum 2. *Liberalium dies a Pontificibus Agonium Martiale appellatur.*

PARENTALIA. Bergomi Tabula marmorea:

LECTISTERNIVM. TEMPORE. PARENTALIOR.

SATVRNALIA. Verrius Flaccus in Saturno: *Saturnaliorum dies apud Graecos quoq; festi habentur.* Ibidem *Dilucide me de constitutione Saturnaliorum scripsisse arbitror.*

SIGILLARIA. Gell. lib. 2. cap. 3. *Emtum in Sigillariis.*

VECTIGALIA. Cicero ad Atticum: *At enim in ratione vectigaliorum suorum.* Idem de lege Agraria. Tranquillus in Caligula: *Fructum omnium vectigaliorum.* Asinius apud Charisium: *Vectigaliorum reip. curam esse habendam*, & apud Macrob. supero loco.

VINALIA. Masurius secundo Fastorum: *Vinaliorum dies Ioui sacer est, non vt quidam putant, Veneri.*

VIRIDIA. Cum ipsam loci viriditatem significare volumus, *Viridiorum* dicimus, vt cum dicitur, *Formosa facies viridiorum*, Macrob. Saturnal. lib. 1. c. 4. Cicero lib. 2. ad Att. *Cyrus aiebat viridiorum διαφάσεις latis luminibus non tam esse suaues.* Ista vetus est lectio testata Pithoeo lib. 2. Aduers. cap. 18.

VOLCANALIA. Sal. 4 histor. *Curio Volcanaliorum die ibidem moratus.*

In his talibus igitur copiae per varietatem veteres indulserunt. Vbi Genitiuus in *Ium* regula nititur, & auctoritate: *Orum* auctoritate. Sed mihi veterum Auctoritas pro regula est.

ΩN an his & talibus inscribendum *Chalybum, Cimmerium?*

CHALYBΩN. Catullus: *Iupiter vt Chalybum omne genus pereat!*

Libri omnes *Chalybum*, aut *Chalibum*, nullus per ων.

CIMMERIΩN *etiam obscuras accessit ad vmbras.* Tibullus lib. 4.

VARIAN-

VARIANTIA

Genitiuorum Pluralium tertij ordinis.
In Orum, & Tum.

ANALEMMATORVM pro *Analemmatum*. Vitruvius lib.9.cap.4 *Vmbrarum enim aequinoctialium magnitudinibus designantur analemmatorum formae*, quod quid sint, dicet enucleate Baldus noctiluca.

GLOSSEMATORVM *autem scriptores*, inquit Festus verbo *Naucum*. Idem in *Ocrem*: *Ateius Philologus in libro glossematorum*.

CEROMATORVM
DIADEMATORVM
DIPLOMATORVM
TOREVMATORVM
POEMATORVM
} confert in vnum manipulum lib.1.Charisius.

Postilla: *Poëmatorum & in secundo, & in tertio idem Varro assidue dicit, & his Poëmatis. Et ad Ciceronem in vndecimo: Horum poëmatorum, & his poëmatis oportere dici ait.* Itaque Cicero pro Callio *Poëmatorum*, & in Oratore *Poëmatis* dixit. Sed & Q. Laelius ex principibus Grammaticis librum suum ita inscripsit: DE. VITIIS. VIRTVTIBVSQVE. POEMATORVM Accius quoque Didascalicorum nono: *Nam cum varia sint genera poematorum, Baebi, quamque longe distincta ab alijs, nosce.* Afranius Priuigno *Poëmatorum non bonorum*. Plautus in Asinaria:

Nam nec fictum vnquam est, neque pictum, neque scriptum in poëmatis.

MOENIORVM ANCILIORVM veteres apud Cledonium in Arte.

PAPAPEGMATORVM. Vitruvius lib.9.cap.7. *Hipparchus, Aratus, caeterique ex Astrologia parapegmatorum disciplinis.*

HOLERORVM pro *Holerum*. Sat. 15. Lucillius:

Tintinnabulum abest hinc, surpiculique holerorum.

VM, & IVM.

Quamplurima hac finalitate enarrata comperieris, ex quibus paucula delibo.

AESTATIVM lib.1. §. *Aestatem*.

AETATIVM. Velleius lib.2. *Quo fauore omnium hominum, aetatium, ordinum exceptus sit.*

AFFINITATIVM. Iustinus lib. 17. *Opesque affinitatium auxilio magnas parauit.*

APIVM, APVM. Varro lib.3. cap.16. de Re Rust. *Semiuaria consita apium causa*. Item Columella lib.9.cap.6. Boëthius: *Apiumque par volautum.*

Metamorph.lib.15. *Melliferarum apium sine membris corpora nasci.*

Fabius Declam.13. *Esset aestimatio & apum.* Liuius historiae libro 4. *Fumóve victi velut examen apum, loco vestro exacti, inermi cedetis hosti?*

BVBVM pro *Boum* scribunt Iurisconsulti apud Brissonium Παρέργ. lib. singulari.

CALAMITATIVM *necessitas fuit*, Iustini lib.13.

CERVICIVM Sosipater lib.1.

CIVITATIVM. Iustin. lib.3. *Communia ciuitatium auxilia*. Lib. 12. *Ciuitatium populis.* D. lib.5. de Verb. Sig. *Ciuitatium velut bona*. Approbat Varro lib.7. de L L.

Inscriptio Tordae ad Boarium:

CIVITATIVM. VOLMERII. ET. PETOVII. CVRATORI

Altera Firmi in Piceno:

DANVVII. ET. CIVITATIVM. DVARVM

CLADIVM, CLADVM. Silius: *Vt sola cladum tuearis nomina fama.*

FACVLTATIVM lib. 78. §. 1. D. de legat. lib. 3.

HAEREDITATIVM libro 3. de legit. tutoribus & in Inscript. l. 68. D. ad L. Falcidiam.

HOMINIVM hoc in Sallustij loco legit Scaliger, alijque: *Neque illi res, neque consilium, aut quisquam hominium satis placebat.*

MENSVM. Ovid. 7. Metam. *Et quos sustinuit bis mensum quinque labores.*

Mensum duabus omnino sillabis poene semper in Iure notat Brissonius Περ. lib. sing. & vbique in codice Theodosiano. Iterum Ovidius:

Nec tu dux mensum Iane biformis eras.

PARENTIVM. Horat. *Dos est magna parentium Virtus* ——

Cicero de suppliciis: *Nauium praefectos sine vlla causa de complexu parentium suorum.* Approbat Varro lib. 7. de L L.

PARTIVM, PARTVM. Caesar de Analogicis: *Harum partum.*

Ennius: *Iamq; fere quatuor partum* ——

Sed Consuetudo fecit Partium, inquit Plinius, vt *Praegnantium, Optimatium.*

PARVM, PARIVM agnoscit Fl. Sosipater. At pag. 110. scribit. Trogum de Animalibus lib. 10. *Parium numerorum, & imparium* non recte dixisse, sed *Parum, & Imparum.*

PLEBIVM. Prudentius in Romano:

Scribas & ipsos, & coronam plebium.

Cur non vt *Apium.*

QVANTITATIVM scribitur in l. vlt. in fin. D. quod metus causa.

RADICIVM scripsit Varro lib. 1. & 3. de R R.

Radicum Columella lib. 3. cap 18. de R R.

Sic & *Cladum, Ciuitatium, Aestatum, Aetatum, Facultatum, Haereditatum, Mensium, Parentum, Partium* recte quoque scribi nemo dubitat.

SEDVM, non *Sedium* scribi imperat in Arte Consentius. Cicero pro Sestio: *Vestrarum sedum, templorumq; causa.* Ita Priscianus.

VIRTVTIVM. Prudentius de Christo: *Magister hic fuit virtutium.*

QVARTI ORDINIS.

Genitiui Plurales Varij.

DOMORVM, DOMVVM. Fl. Sosipater libro 1. *Domorum*, quod fere vnice complectuntur, respuit: *Domuum* probat quam-maxime.

QVINTI ORDINIS.

Patrici Plurales Varij.

ERVM hosce Genitiuos figurauit Vsus tritissimus.

EVM notat Sosipater lib. 1. absque R. *Quare speciorum pluralem genitiuum non similiter obseruabis, sicut in Die, & Meridie per Rum: sed per Eum sillabam, vt Specieum, Materieum, Luxurieum.* Belle cum Sosipatro conuenit Valerio Probo libro 2. pag. 1443. generatim in omnibus indifferentiam approbanti.

APPENDICVLA.

VESTRVM, an VESTRI rectius scribatur sibi *iamdiu in perpetua quaestione* fuisse respondet apud Gell. lib. 20. cap. 5. Apollinaris Sulpitius, tandemque productis veterum Monumentis: *Procul-dubio, qui rectissime loqui volet,* inquit, *Vestrum potius dixerit, quam Vestri: & idcirco importunissime fecerunt, qui in plerumq; Sallustij Exemplaribus scripturam istam sincerissimam corruperunt.*

SECTIO

SECTIO DECIMA.

PRIMAE DECLINATIONIS

Datiui Pluralis varia Orthographia.

CABIABVS pro *Gabiabus*, seu *Gabiis* pag.24. Inscr. 5.
IVNONIBVS. CABIABVS

DEABVS. Gellius in 2. *Deabus supplicant.* Cicero pro Cornelio. *Caeterisq; Dijs, Deabusq; omnibus.*

DEXTRABVS. Liuius in Odyssea: *Denique manibus dextrabus.*

DIVABVS. Auximi Inscriptio:

DIVIS. DIVABVSQVE. LVCI. SABVLLI.

DVABVS. Metamorph. —— *Euboea manibus dextrabus.*
Et totidem natis Andros fraterna potita est.

EABVS. Hemina 4. An. *Scriba Pontificius, qui cum eabus stuprum fecerat.* Cato de R R. c.151. *Virgas vlmeas aridas in asserculo alligato, eabus latera dolia intrinsecus vsque bene perfricato.*

LIBERTABVS. Inscriptio Canusij:

TREBELLIA. FELICVLA. SIBI. ET. LIBERTIS. LIBERTABVSQ. LIBERTABVSQ. POSTERISQ. EORVM
Romae Inscriptio ad D. Clementis.
Lib. 50. II. LIBERTIS. LIBERTABVSQVE. MEIS

MAIRABVS, *Parcis.* Metis in aedibus Dionysij Lebeitatlij.

IN
HONOREM
DOMVS. DIVI
NAE. DIS. MAIRABVS
NICANI. VICI. PACIS

MANIABVS. Varro: *Hisce Maniabus lacte fit, non vino.*

OLEABVS. Gellius lib.97.

PAVCABVS. Gell.lib.3 histor. *Capite cum aliis paucabus consilium.*

PORTABVS. Idem Gell. lib.97.

PVDICABVS. Gell. lib.7. *Pro duabus pudicabus.*

PVELLABVS. Gellius in 5.

RAPTABVS. Gell. lib.2. *Multitudo puerorum iam erat ex raptabus.*

Metaplasmi similes.

COLONIBVS pro *Colonis*. Legit apud Sallustium in Catilinam Cuiacius lib.26. c.13. Obseruat. *Cum libertis, & colonibus.* Item in oratione L. Philippi: *Lepidus latro cum colonibus.*

HIBVS pro *His* ab *Hic*, Plautus in Curculione:
Parissimi estis hibus.

GENERIBVS pro *Generis*: Accius Almaeone: *Qui ducat, quum Te viderit socerum, generibus tantam esse impietatem.*

IBVS ab *Is*, Milite Glorioso:
Latrones, ibus dinumerem stipendium.

In Rudente: *Nauis confracta est ibus.* Curculione: *Parissimi estis ibus.*

MANNIBVS pro *Mannis* ex vetere quo scripsit D. Hieronymus in Ecclesiasten c.10. *Dignitate perflati vias publicas mannibus terant, quos vulgo Buricos appellant.*

At Horatius 4. Epid. *Appiam mannis terit.* & ad Maecenatem lib.1.2.
Impositus mannis ——

PANNIBVS pro *Pannis*, Ennius in Protreptico.

QVIBVS regnum obtinuit.

DIIBVS. Repertum Romae in vinea Huberti Stroze in Coelio monte:
Propter Iaurinum Hungariae in villa Emerkhen.:

CAETERISQ. DIBVS, I vnico & vulgarij imagine.
DIIS. DEABVS
PENATIBVS
FAMILIARIBVS
ET. IOVI. CETERIS
VE. DIIBVS
Altera Romae: DIBVS. INFERIS

TERTIAE DECLINATIONIS

Datiuus Plur. varie scriptus.

Prisci tertios casus pluratiuos huius ordinis *Tis*, & *Sin* Graecanico more terminabant: posteritas aliter.

AROMATIS. Apul. lib. 11. de AA. *Vannos onustas aromatis, & huiusmodi supplicijs certatim congerunt.*

CARCINOMATIS *cum vua taminia*, Plin. lib. 31. cap. 10.

EMBLEMATIS. Cicero in Verrem quarta: *Populi Romani Emblematis.*

GLAVCOMATIS MEDENTVR. Plin. lib. 29. cap 6.

MALAGMATIS. Plin lib 31. c. 1. *Emplastris etiam maxime albis, & malagmatis miscent.*

POEMATIS *clarum* dixit Gellius lib. 17. cap. 21. Noctium Atticarum, iterumque inibi. Plura, vbi de Genitiuorum scriptione varia. Annaeus Flor. ad D. Hadrianum: *Poematis delector.* Varro librum inscribit: *De poematis.*

Sin.

DRYASIN. Propertius emendante illaudato dum Lipsio:
Non minor Ausonijs est amor in Dryasin.

ETHESIN. Fragmento Varronis: *In argumentis Caecilius palmam poscit: in Ethesin Terentius.*

HAMADRYASIN. Propertius: *Ah dolor, ibat Hylas, ibat Hamadryasin.*

SCHEMASIN. Plin. sermon. Dubij libro 7. de Varrone: *Quam proxime vicina Graeco Graece dixit, vt nec Schematis quidem dicat, sed Schemasin.*

Datiui Quartae cum tertio casu.

Datiuos quartae pluralis *Vbus* exprimunt in nonnullis.

VERVBVS etiam in Maronis Codicibus probant literati. Vetustiorum tamen Grammaticorum Auctoritas per I vocalem tertium scribendum asserit, & Inscriptio in termino Areae a Domitiano dedicatae, visaeque Pierio Valeriano:

HAEC. APEA. INFRA. HANC. DEFINITIO
NEM. CIPPOPVM. CLAVSVLA. VERIBVS

Verubus per V natum putat nonnemo per errorem, adspectu *Veru*, *Genu*, *Ossu*. Haut iuste

Dicamus & hoc per transennam. Flauius Sosipater *Vera* dicendum, & *Verum*, non *Verua*, *Veruum* opinatur. Item *Verucus*. Citat Plinium lib. 2. Dubij Serm. dicentem manifestum esse *Veribus*, *Genibus*, *Ossibus*, dici per I in poene vltima.

Meta-

Metaplasmo sunt effecta.

CESTIS. Varro *Vae victis*: *Quaero a vobis si aduersarius supercilia mi cestis descobinarit, numquis vestrum sua est mihi daturus?*

FOETIS pro *Foetibus*. Accius Bacchis: *Vbi sanctus Cithaeron frondet viridantibus foetis.*

SECTIO SECVNDA.

Causatiui tertiae Declinat. Orthographia.

ACCVSATIVOS in *As* repudiat Sosipater lib. 1. *Paeanas enim, & Titanas, & Alcmanas dixerunt pleriq; qui errant. Nullum enim in As nomen extremitate venire potest accusatiuo plurali, nisi prius nominatiuus singularis in A venerit, vt hic Pansa, hos Pansas: hic Catilina, hos Catilinas, & quaecunq; nomina genitiuis singularibus Is literas acceperint, ea nunquam accusatiuo plurali As literas accipiunt.* Sic ille: aliter alij, & melius.

IS, an EIS.

Nonnulli geminantium accusatiuorum alterum scribi voluere *Eis*, quibus Terentianus patrocinatur:

Sic Oueis, Plureis, Omneis scribimus pluraliter,
Tum aeui sui Consuetudinem improbat:
Nunc enim non addis E, sed permanet sicut fuit.

Verum cum diphthongi conciliandae occasionem dederit producendae sillabae necessitas, non animaduertere etiam I productionis receptricem esse vocalem, quod fatetur inimica decreto suo confessione Terentianus:

Iota solum quod videmus saepe produci vel I.

Rectius ergo sentiunt, qui casum istumce persola I declineant. Priscianus lib. 7. in eos stomachatur, qui vetere EI diphthongo abutebantur, atque haec per I notanda coaceruat: *Gentis*.

Horat. Epist. 1. *Smyrna quid & Colophon? quid Croesi regia Sardis?*
Virgil. in 10. *In Syrtis, in saxa* ——
Sall. *Omnis homines* —— Plautus Sticho: *Eos omnis.*
Terent. in Andria: *Omnis nos gaudere* ——
Georg. 3. *Pinguis vngume ceras.*
Georg. 4. *Aquas dulcis.*
Aen. 4. & 5. *Fessas nauis.*
Iterum in 4. *Manis sepultos.*
In 3. *Tris soles.* Item in 1.
In 12. *Salubris succos.*
In 9. *Imbris.*
Rursus Horat. in Epist. 1. *Me quater vndenos sciat impleuisse Decembris.*
Georg. 2. *Sanctos fontis.*
Terent. in ἑαυτοντιμωρ. *Parentis, patriam incolumem, amicos, genus, cognatos.*
Aen. 6. *Partis ambas.*
In 2. *Cauernas ingentis.*
In 5. *Lectas bidentis.*
In 4. *Tenacis ceras.*
Terent. Phorm. *Compluris menses.*
Horat. in 1. Epist. *Pluris auras.*
Cicero pro Cornelio: *Compluris annos.*
Idem in Frumentaria: *Sedasti etiam litis illorum.*

Porro Priscianus *Syrtis, & Alpis* sic exosculatur, vt *Syrtes & Alpes* propudiosa autumet.

Charisius

Charisius lib. 1. Prisciano ὁμόφρονι, legitque. *Omnis homines* in Catilinario. Item: *Agrestis, Coelestis, Ignis*. In eandem Orthographiam conspirat Velius Longus, & Gellius lib. 13. cap. 19.

Tres quoque Threicios Boreae de gente suprema,
Et tris, quos Idas pater, & patria Ismara mittit.

Tres hic, Tris illic, vtrumque pensiculate, modulatequ reperies suo quidque in loco sonare aptissime, inquit Gellius.

Denique solius I scriptioni patrocinantur Libri veteres, quorum fidem a se vult Gifanius in Epistola Lucretio antefixa: Pierius in Eclogam Virgilij primam:

—— *En quo discordia ciuis Perduxit miseros* ——

ex Mediceo, & Romano Codicibus. Erythraeus in Indice Virgiliano.

Eodem modo *Quis* solo I scriptum a Virgilio palam est e narrationibus Gellianis.

Aldus Manutius, aliique quibus antiqua diphthongus E placita in talibus imaginem opinamenti sui nobis dumtaxat obiiciunt, destituti a Libris, & Consuetudini succumbunt.

VADARAE IN DALMATIA: TVRRIS DEDIT

Consentius: *Iuxta praemissas regulas accusatiuus in Is compellitur.*
Varro antelato loco *Montes, Dentes,* nec aliter exscribenda praecipit.

Accusatiui per OS, & VS scripti.

Annus pro *Annos* in aede D. Sabinae:

IVSTA. QVAE. VIXIT. ANNVS. L
MENSIS. V. DIES XX. Reponitur haec Inscriptio p. 1148.
Item alia Inscriptione Romae:
NICEPHORVS. PITINNVS
QVI. VIXIT. ANNVS. DVO
Haec etiam reponitur praenotata pagina.

DOMVS τῷ DOMOS antefert Fl. Sosipater. Georg. 1. ——— *Pesuitque domos,* obseruat in Longobardico Codice Pierius Valerianus esse *Domus* per V. Ita etiam in vetere Liuij Libro tertio Decadis primae: *Epulae instructae fuisse dicuntur ante omnium domus.*

FASTVS, & FASTOS. Varro Ephemeride: *Postea honoris virtutum causa Iulij Caesaris, qui fastus correxit, mensis Iulius appellatus est.*

FASTIS item, & *Fastibus*. Lucanus in 10.

Nec meus Eudoxi vincetur fastibus annus.

Quem hoc nomine iniuria concipillat Seruius Commentario ad librum Virgilij tertium: Lucanum tutatur Prisciani fauor lib. 6. adserto Antiquiores ita scriptitasse.

CAPVT TERTIVM.

SECTIO PRIMA.

Verborum varia Orthographia.

Praeiecta consonante qua, & praeiecta vocali secunda E.

ABNVEO, & *Abnuo*. Ennius: *Certare abnueo, metuo legionibu' labem.*

CIEO, CIO. Alcuinus in Grammatica.

CONNIVEO, CONNIVO. Caluus:

Cum grauis ingenti conniuere pupula somno.

DEFERBVISSE, *Deferuisse* notat Priscian. lib. 9. Terent. in Andria: *Sperabam iam deferuisse adolescentiam.*

Horat.

Horat. Serm. 1. —— *Mea cum conferbuit ira.* Orta sunt ex comparibus verbis.

DENSEO, DENSO. Priscian. lib. 8. & 9. Ennius Annal. 8.

Densantur campis horrentia tela virorum.

Eutyches lib. 1. & 2. legit apud Maronem:

Denset, erant quae rara modo, & quae densa relaxat.

Item in 12. —— *Vos vnanimes densete catervas*, per E.

In 10. *Extremi addensent acies* ——

DVREO, DVRO. Eutyches lib. 1. & 2.

EXSVGEO, EXSVGO. Plautus Epidico:

Atque horum exsugebo sanguinem.

FAVEO, FAVO. Gratius Cynegetico: *His faue praesidijs, affectaque corpora mulce.*

FERVEO, *Feruo.* Lucill. *Feruit aqua, & feruet: feruit nunc, feruet ad annum.*

Terent. Adelph. *Cum maxime feruit, tam placidum quasi ouem reddo.*

Ita legit Probus lib. 1. Titinnius Setina: *Cequos, ahenum quando feruit, paulla confutat trulla.* Fabius lib. 1. cap. 6. *Feruit* scribi permittit: *Feruo* sibi clamat *inauditum.*

FVLGEO, FVLGO. Valer. Flaccus libro 8.

—— *Tot fulgere taedas.*

Lucill. Satyr. lib 7. apud Nonium:

Primum fulgit, vti caldum, & fornacium ferrum.

Pomponius Macco sequestre: *Simile est quasi quom in coelo fulgit propter Lunam Lucifer.*

Lucill. Sat. lib. 11. *Cenuentus pulcer, braccae, saga, fulgere torques.*

GENO, GIGNO his addatur. Varro in Andabata:

Sed quod haec loca aliquid genunt.

Lucret. in 4.

—— *Tanto magis inficiando*

Totum posse extra corpus durare, genique.

Eutyches lib. 1. *Gigno*, vel antique *Gene.*

Vetustissimi etiam *Genare*: ex quo *Praegnans*, nisi malis quasi *Praegeneram.*

IRRIDEO, IRRIDO. M. Brutus de Patientia: *Irridunt horum lacrymas* ——

MISCEO, MISCO. Glossae: Κιρνῶ, *Misceo, Misco.* Responsat Origni Μίσγω.

OLEO, OLO. Plautus in Cornicularia: *Facite olant aedes Arabice.* Ita Diomedes libro 1.

Idem Mostellaria: *Non omnes possunt olere vnguenta exotica.* Alioqui Iambicus senarius deruitur. Vtrumque agnoscit Eutyches lib. 2.

RESPONDEO, RESPONDO. Manilius lib. 5.

Sic etiam magno quaedam respondere mundo.

Martialis: *Si, quando venit? dicet, Responde: Poëta*

Exierat —— Consentius in Arte. Alcuinus in Grammat.

SCATEO, SCATO. Lucret. 6. *Largifluum fontem scatere, atque erumpere lumen.*

Iterum idem: —— *Scatit ad satiatem* *Terra ferarum* ——

Scato lib. 2. agnoscit Eutyches.

Plautus Aulul. *Si vino scatit.*

TITINNO, TITINNIO. Prius est Naeuij: alterum Afranij in Vopisco:

Titinnire ianitoris impedimenta.

STRIDEO, STRIDO. Lucan in 6. *Auribus incertum feralis strideat vmbra.*

Statius in 8. *Nil stridere domi* ——

In 9. *Stridebit vestros Tydeus inhumatus ad ignes.* Alcuinus in Grammatica. Georg. 4. *Stridere apes vtero*, & 8. Aen. Horat. 2. Sermonum Iuuenalis Sat. 4. Vtrumque agnoscit Probus in Catholicis, Phocas in Arte.

TERGEO, TERGO. Rhemmius Palaemon in Arte Grammatica negat scribi recte *Tergo, Tergi.* At Probus in Catholicis: *Legimus enim, Et spicula lucida tergent, quod venit a verbo Tergeo: & Tergunt ab eo quod est, Tergo.* Plin. libro 11. cap. 48. Pedibus eos tergeant. Plautus Menaechinis:

—— *Mensam quando edo, detergeo.*

TREMEO, TREMO, Eutyches lib. 1.

SECTIO

SECTIO SECVNDA.

O, & OR.

ADMINICVLO. Cato de libris educandis: *Quod potui Adminiculavi tuam voluntatem scribendo.*

ADSENTIOR *tamen fere omnes dicunt. Sisenna vnus Adsentio in Senatu dicebat, & eum postea multi secuti: neque tamen vincere Consuetudinem potuerunt.* Gell. libro 2. cap. 25. Fabius libro 1. cap. 5.

ADVLO, ADVLOR. Auson. Gratiarum actione: *Non centurias adulaui.*
Columella lib. 7. cap. 12. de canibus: *Illi quoque furem adulant.*
Lucretius lib. 5. *Gannitu vocis adulant.*
Val. Max. lib. 4. cap. 3. Seneca Troade, Apuleius libro 5. de Asino Aureo, Accius Prometheo.

ALTERCO Ter. Andria: *Scio cum patre altercasti dudum.* Ita legit Priscian. l. 8. Apul. de Asino A. lib. 2. 6. 8. *Altercor* nota facie. Donatus in Andriam negat *Alterco* scribi, Codicisque meminit in quo sit *Altercatus* est. Vanum.

AMPLEXO, *Amplexor.* Accius Alcmaeone: *Postremo amplexa: fructum, quem dij dant cape.*

ARBITRO, ARBITROR. Plautus Sticho: *Probiores credo arbitrabunt.*

AVCVPO, *Aucupor.* Titinnius Veliterna: *Id ego aucupaui, plenas auris affero:* Plautus Menaecis:
Vt concedamus ex insidijs aucupo. Ennius Medea, Pacuuius Chryse, Accius Astyanacte.

AVGVRO, *Auguror.* Maro: —— *Si quid veri mens augurat, opto.*
Cicero ad Caluum: *Praesentit animus, & augurat quodammodo, quae futura sit suauitas.* Idem 4. de Rep. Accius Oenomico.
Valer. Flaccus lib. 3. —— *Longosq; sibi non auguret annos.*

AVSPICO, *Auspicor.* Plautus Persa: *Lucro faciendo ego auspicaui.* Idem Sticho: *Ea ego aucupaui in re capitali mea.* Naeuius belli Punici lib. 4. *Auspicat auspicium prosperum.* Caecilius in Plocio. Cato: *Postquam auspicaui, atque exercitum adduxi pone castra hostium.*

AVXILIO, *Auxilior.* Gracchus aduersum Furium apud Diomedem: *Quibus ego primum tum auxilio.* Lucillius: *Anne auxiliatus si est, βοηθῆσαι.* Vide Alcuinum in Gram.
Alij: *Quibus ego primus quomodo auxiliem?*

CLAVDEO, *Claudo.* Caecilius Epiclero: *An vbi vos sitis, ibi consilium claudeat.*

COHORTO, *Cohortor.* Quadrigarius Annal. 5. *Et dicerent castra capta esse, atque hos cohortarent, vt maturarent.*

COMMINISCO. Apul. lib. 4. de A. A. *Medum e re nata validum eo volente comminiscimus.*

COMMVRMVRO, *Commurmurantur* scripsit Varro Papiapapae.

COMITO. Densissime scriptum Ovid. Metam. 3.
At rostris comitate gradus, & in ardua montis
Ite simul ——
Item l. 14. lib. de Ponto 2. Eleg. 2. lib. 1. Eleg. 10. Item Accius apud Nonium.

COMPLECTO, *Complector.* Pomponius Fullonibus: *Quin ergo quando conuenit, complectite? Mi frater, salue.*

CONGREDIO, *Congredior.* Plautus Epidico: *Quid si adeam?*
Haut scio, an congredias, si haec est.

CONTEMPLO, *Contemplor.* Accius Philocteta: *Contempla hanc sedem, in qua ego nouem hyemes saxo stratus pertuli.* Naeuius Danae: *Contemplo placide formam, & faciem virginis.* Titinnius Fullonibus, Ennius Medea, Plautus Asinaria.

CONSOLO, *Consolor.* Varro Oedipothyeste: *Per idem tempus Oedipus Athenas exsul venire dicebatur, qui consolaret.*

CONVERTO, *Conuertor.* Plaut. Amphitr.
Sed fugam in se tamen nemo conuertitur.

CONVIVO, are, *Conuiuor.* Pomponius Munda: *Si calendis conuiuant, idibus coenant foris,* Ennius Sat. lib. 1. *Malo hercle suo magno conuiuat: sine modo.*

CRI-

CRIMINO, *Criminor*. Ennius Satyr. libro 4. *Nam is non bene vult tibi, qui falso criminat apud te*.

CVNCTO, *Cunctor*. Accius Alphesiboea: *Ita territa membra, animo aegroto cunctant sufferre laborem*.

Ennius Ambracia, & Hectoris Lytris:

Qui cupiant dare arma Achilli, vt ipsi cunctent.

DEMOLIO, *Demolior*, ἀπεργυτικῶ, Brissonius ex Iure refert παρέργων lib. singul. Idque veteribus vsitatum aut Diomedes ex Varron. libris Poetices: *Et tamen, non demolio vitra*. Et Epistolicis —— *Demoliunt tectum*. quaestionibus atque ex Naeuij Corollaria Ibidem ex eodem Iure *Demolior* παθητικῶς.

DIGNO, *Dignor*, Accius Meleagro: *Remanet gloria apud me: exuvias dignaui Atalantae dare*. Pacuvius Hermiona: *Quum neque me adspicere aequales dignarent meae*.

EXPERGISCO, *Expergiscor*. Pomponius Agamemnone supposito: *Ne quis miraretur, quum tam clare tonuerit, vt siquis dormitaret, expergisceret*.

EXSECRO, *Exsecror*. Afranius Incendio: *Experiurabant, exsecrabant se, ac suos*.

FABVLO, *Fabulor*. Plautus Milite: *Quae cum illo fabulem*.

FRVSTRO, *Frustror*. Caesar apud milites de eorum commodis: *Non frustrabo vos milites*. Pomponius Maiali: *Miseret me eorum, qui sine frustu ventrem frustrarunt suum*.

FVRO pro *Furor*. Ex Vrsini antographis Gruterus: SIQVIS. FVRAVERIT. PROINDE. OBLIGATVS. ERIT. AC. SI. SACRILEGIVM. COMMISERIT.

GLISCITVR, *Gliscit*. Sempronius Asellio Histor. lib. 4. *Vt maior inuidia Lepido gliscetetur*.

IGNESCITVR, *Ignescit*. Laberius Colace: *Figura humana inimici ardore ignescitur*.

IMITO, *Imitor*. Varro Epist. Latin. lib. 2. *Tuum opus nemo imitare potest*. Liuius Achilles *Si malos imitabo, tum tu precium pro noxa dabis*.

INTVO, *Intuor*. Turpilius Pedio: *Tamen oculis longa intercapedine appetunt cupide intui, vt* illa, *quae se cupit ante videri*.

IRASCO, IRASCOR. Vide seriem.

IVRGO, IVRGOR. Iustin. lib. 9. *Mox cum ipso patre iurgaret*.

XII. Tabulae: SI. IVRGANT. VICINI

LARGIO, *Largior*. Lucill lib. 14. *Quod viscus dederas, tu quidem hoc est viscera largi*. Accius Diomede: *Benigne & pro beneficia largi, atque ampliter*. Cato lege Baebia: *Pecuniam inlargibo tibi*.

LVCTO, *Luctor*. Plautus Vidularia: *Quid multa verba? plurimum luctauimus*. Terentius Hecyra: *Illi annulum sese, dum luctat, detraxisse*. Ita legit. Cledonius in Arte. Ennius lib. 8. *Viri validis viribus luctant*.

MINITO, *Minitor*. Prisc. lib. 8. Naeuius Danaë: *Etiam minitas mitte ea, quae tua sunt magis, quam mea*

MIRO. Pomponius Patruo. *Mirum facies, fatuae si studium mirabis diu*. Varro: *Hospes, quid miras nummo curare Serapim?* Iterum Eumenidibus.

MISEREO, *Misereor*. Ennius Hecuba: *Miserete manus: date ferrum, qui me anima priuem*. Nota ex Epiclero Turpilij: *Quam matris, tunc patris me miseretur magis*.

MODERO, *Moderor*. Priscian. lib 8. Ruffin. de Metris Horatian. *Definit iambicus videri, nisi percussione ita moderaueris*.

MODVLO, MODVLOR agnoscit Priscianus in eadem significatione.

MORO, *Moror* παθητικῶς. Papinianus in L. 5 §. 1. D. *vt legator. nom can. Si petitionis dies moraretur*. Paulus l. 85. §. vlt. D. de diuers. reg. iur. *Quoties aequitate desidery naturalis ratio, aut dubitatio iuris moratur*, id est retardatur, differtur: Pacuvius Hermiona: *Pauca absoluit, ne moraret diutius*. Naeuius in Proiecto: *Quid moras? quia imperas*. Ennius.

MVNERO, *Muneror*, Gell. lib. 18. cap. 12.

MVRMVROR, *Murmuro*. Varro: *Ita vti soliti eramus Romae in balneis, plodere coepimus, & murmurari*. Quadrigarius lib. 8. Annal. *In eo loco populus murmurari coepit*. Idem Vngula diuina: *Praesertim cum ventrem meum coërceam, nec murmurari patiatur*. *Commurmurantur*, Varro Papiapapae.

MVTVO, *Mutuor*. Caecilius Asoto: *Ad amicos curret mutuatum: mutuet mea causa*.

OBSONO. Plautus Aulul. *Obsonauis herus*.

OMINO, *Ominor*. Pomponius Cretula, vel Petitore: *Bene eueniat, ita sit: & tibi bene sit, qui recte ominas*.

OPINO, *Opinor*. Plaut. Bacchid. *Praenestinum opino esse: ita erat gloriosus*. Prisc.l.8.

Pacuuius Chryse: *Iunem opino esse optumum*. Caecilius Asoto: *Nihil fore opino inter me, & illum*.

OPITVLO, *Opitulor*. Liuius Equo Troiano: *Da mihi hasce opes, quas peto, quas precor: corrige, opitula*.

OSCVLO, *Osculor*. Titinnius Ilarubra: *Laudor, quod osculaui priuignae caput*.

PAGARE vide *Propagare*, & *Pagere* hanc in classem conferri potest ex libro 2. ad Herennium.

PATIO, *Patior*. Naeuius in Proiecto: *Populus patitur: tu patias modo*.

PERCONTO, *Percontor*. Nouius Maleuolis: *Si percontassem, malum hoc me praeterisset*.

Naeuius Belli Punici l. 2. *Blande, & docte percontat: Aeneas quo pacto vrbem Troiam liquerit*.

PERSCRVTO, *Prescrutor*. Plautus Aulularia: *Postremo hunc iam perscrutaui*.

POLLICEO, *Polliceor*. Varro Anthropopoli: *Ne dares, ne polliceres, quod datum est*. Sic apud Vlpianum *Actio. pollicetur*, id est, *Promittitur* interprete Brissonio παρέργων lib. singulari.

POPVLO, *Populor*. Quadrigarius: *Agrum Nolanum populare coeperunt*.

Accius Astyanacte: *Qui nostra per vim patria populauit bona*.

Georg l. 1. Plautus Foeneratrice: *Quae ego populabo probe*.

Pacuuius: ——— *Patriam populauit meam*.

PRAESTOLO, *Praestolor*. Turpilius Pedio: *Ego praestolabo illi*.

Liuius Tereo: *Nimis pol imprudenter seruus praestolaras*.

PRECO, *Precor*, Priscianus lib. 8.

PROCO, *Procor*. Nouius in Procacitas ex Liuio Andromico: *Maiestas mea procat*.

PROELIO, *Proelior*. Ennius Achille Aristarchi: *Ita mortales inter sese pugnant, proeliant*.

PROFICISCO, *Proficiscor*. Turpilius Hetaera: *Hortatur hominem quam-primum proficisceret*.

PROGREDIO, *Progredior*. Nouius Vindemiatoribus: *Quis stas? Ago te inanem, prius, progredi*.

Vtrumque Priscianus Antiquitate laudata proponit lib. 8.

RECORDO, *Recordor*. Quadrigar. Annal. lib. 3. *Is vbi Dacium cognouit, & patria eum recordauit*. Alij citant e lib. 5. *Recordo, Recordor* scripta fuisse credo Prisciano l. 8. Philoxeni Glossae: *Recordat*, ἀναμιμνήσκει. Sed hic ἐνεργητικόν est.

REMINISCO, *Reminiscor*. D. August. lib. de Grammatica: *Quis enim dicat Reminisco, Recordo?* Ausonij ludus: *Qui Reminisco putat se dicere posse Latine, Hic vbi Co scriptum est, legeret Cor: si cor haberet*. Bona tamen horum pace nota Priscianus lib. 8. *Reminisco, Reminiscor* pro eodem vsurpata. v. Seriem Alphabetariam.

RHETORICO, *Rhetoricor*. Nouius Afinio: *Age nunc, quando rhetoricasti: responde, quod te rogo*.

RIXO, *Rixor*. Varro Armorum Iudicio: *Illic viros hortari, vt rixarent, praeclari Philosophi*. Idem Sergano περὶ ἀρχαιρεσιῶν: *Dormit alius, nimirum vigilant, clamant, calent, rixant*.

RVCTO, *Ructor*. Papinius 2 Siluarum:

Ructassent dites Vesuuina incendia Lectos.

SACRIFICO, *Sacrificor*. Varr. l. 2. c. 8 de R R. *Ipsi pro se sacrificarentur*.

SCISCO, *Sciscor*, Priscianus lib. 8.

SCRVTO, *Scrutor*, Priscianus libro 8. Plautus Aulularia: *Postremo hunc iam perscrutaui*.

SECTO, *Sector*, Priscian. lib 8.

SEQVO, *Sequor*, Priscian. lib. 8.

SIGNIFICO, *Significor*, Gellius lib. 18. cap. 12.

SORTIO, *Sortior*, Priscianus lib. 8. Adde Varronem lib. 20. Rerum humanarum: *Cum venerint censores, inter se sortiant*. Ennium Cresphonte: *An inter se sortiunt vrbem, atque agros*.

SVAVIO, *Suauior*. Pomponius Munda: *Ego illam non amplectar? ego non suauiem?*

SVFFRAGO, *Suffragor*. Sisenna histor. lib. 23. *Multi populi plurimae concionis dictaturam omnibus animis, & studijs suffragabant*.

TVMVLTVO, *Tumultuor*. Macrob. l. 2. Satur. ca. 10. *Populum Romanum obiurgat, quod Roscio gestum agente tumultuauerit*. Plautus Rudente: *Quid tumultues*.

Tumultuor scribunt Plautus, Ter. Cicero, Caesar, Priscian. lib. 8.

TVTO,

TVTO, *Tutor*, Plautus Mercatore: *Inuoco vos Lares Viales, vt me tutetis.*
Naeuius Lycurgo: *Tuos qui celsos terminos tutant.* Priscianus lib 8.
VAGO, *Vagor*. Plautus Milite: *Te alloquor vita, probita, plana, quae circum vicinos vagas.*
Serenus in Opusculis:
Rure puella vagat viridi ———
Ennius Hectoris Lytris: *Constitit credo Scamander, arbores vento vagant.*
Pacuuius Medo, Turpilius Leucadia, Accius Bacchis, Pomponius Pappo praeterito, Varro saepius. Lipsius in Propertio legit: *Quocumq, vagabit Cynthia* ——— ex Farnesiano.
Pacuuius, Accius, Turpilius, Tacitus Epist.1. *Vagare gaudio coeperat* ———
VENERO prisce. Plautus Truculento: *Date mihi huc stactam, atque ignem in aram, vt venerem Lucinam meam.* Ita Canterus lib.6. Nouarum cap 24.
VTO pro *Vtor*. Tabula aenea Romae: LEGIBVS. SVEIS. ITA VTVNTO
Quam scriptionem adstruit loquendi genus: *Vita data est vtenda* ———
VLCISCO, *Vlciscor*. Ennius Eumenidibus: *Nisi patrem materno exanclando vlciscerem.*
Vlcisco, & Vlciscor, veteribus auctoribus adscribit Priscian. lib.8.
VOCIFERO, *Vociferor*. Varro lib.3.c.9. de Re R. *Vociferant saepe in certamine pertinaces.*
Vtrumque Priscianus agnoscit in 8.

SECTIO TERTIA.

EDIM, COMEDIM, *Edit, Comedit.* Pomponius Prostibulo: *Ego quaero, quod edim.*
Atque ex Codice Blaudiniano rescripsit in Epodis Horatianis Nannius:
Edit cicutis allium nocentius.
Diomedes lib. 1. legit apud Maronem:
Nec te tantus edit tacitam dolor ———
Plautus Aulularia: ——— *Quid tu, malum! curas, Vtrum coctum, an crudum edim?*
Plautus Bacchid. *Quod dem scortis, quodq, in lustris comedim, congreget pater.*
Cicero ad Varronem: *Cura, si me amas, vt valeas: ne ego te tacente tua bona comedim. Statui enim tibi ne aegroto quidem parcere.*
Plautus Poenulo conferente Nonio: *Est domi, quod edimus, ne nos tam conteras.*
Caecilius, & Pomponius apud Nonium, Pro *Edam, Edat, Edamus.*
Verum ita scriptum Tullio quis fidem commodet vel Nonio, vel P. Victorio? Vix, aegreque inducar, ni veteris Poëtae alicuius frustum Tullius vsurpauit, quae mea mera suspicio est.
BOVNT, *Boant*. Pacuvius Medo: *Clamore, & sonitu colles resonantes bount.*
Varro Parmenone: *Exeunt citi, strepunt, bount.*
LAVIT, *Lauat*. Varro ἑκατόμβη, περὶ θυσιῶν:
Pater vt cruore laueret aratum aggerem.
Maro: ——— *Lauit ater corpora sanguis.*
Ennius Hecuba: *Heu me miserum interij: pergunt lauere sanguen sanguine.*
Accius Medea: *Lauere salsis vultum lacrymis.*
Pomponius Petitore haerede: *Iampridem volo latrinam laui.*
SONIT, RESONIT. Accius Finidis: ——— *Vnda sub vndis Sonat, Resonat, Labunda sonit.*
Priscianus & Alcuinus vtriusque meminerunt.
Pacuuius Duloreste: *Aura resonit crepitu musico.*
Accius Atreo: *Sed quid tonitru turbida toruo*
Concussa repente aequora coeli
Sensimus sonere? ———
Idem Iliona: *Valuae sonunt.*
TONIMVS, *Tonamus*. Varro Eumenidibus: *Tibi tympana non inani sonitu matri Deum tonimus.*
ESTVR, *Est, Edit*. Ovidius: *Estur vt occulta vitiata teredine nauis.*
Diomedes lib. 1. Colum. lib. 2. cap. 10. *Dum est in siliqua, estur.*
Maro in 4. ——— *Est mollis flamma medullas.*

POTESTVR, *Poteſt, Poteratur*. Pacuuius Chryſe: *Si qua poteſtur inueſtigari via*.

Lucret. lib. 3. *Quod tamen expleri nulla ratione poteſtur.*

Ennius: *Nec retrahi poteſtur imperys*.

Quadrig. Annal. lib. 3. *Adeo memorari vix poteſtur, vt omnes ſimul ſuum quiq; negotium adorti eſſent*.

Scaurus de vita ſua *Poteratur*, ſicut *Poſitur* ſcripſit. Coelius Annal. lib. 1. *Quum iure ſine periculo bellum geri poteratur*. Quadrig. Annal. lib. 1. *Quum non poſſetur decerni vtrim putaretur victoria eſſe*. Varro & Siſenna *Poſitur*.

POTESSE, *Poſſe*. Terent. Eunucho: *Sed nihil tamen poteſſe*. Alias per I *Potiſſe*.

POTISSVM. Lucill. in Satyra: *Nam ſi quod ſatis eſt homini, id ſatis eſſe potiſſet,*
Hoc ſat erat: nunc cum hoc non eſt, qui credimu' porro
Diuitias vllas animum mi explere potiſſe? Apud eundem *Potiſſent, Potiſſunt*.

Lucret. & Terent *Potiſſe*. Catullus *Potiſſit*.

TVOR, CONTVOR, INTVOR abſque E. Statius lib. 3.
—— *Haec oſcula uati* *Veſtra tuor* —— ?

Thebaid. 8. *Namq; modo infenſos viuo mihi contuor enſes.*

Idem: *Armigeras ſummi Iouis exſultante caterua*
Intuor, Inachij ——

SECTIO QVARTA.

Varia Praeteriti Orthographia.

ARDVERINT pro *Arſerint*. Inſcriptiones Fr. Arualium ARBORES. LVCI. SACRI. D. D. ATTACTAE. ARDVERINT

AVSI. *Auſus, ſum*. Cato Cenſorinus in Orat. pro L. Antonio: *Beneficij poſtridie iuſſiſſi adeſſe in diem ex die, non auſi recuſare*. *Auſerim*, & συγκοπῇ
Auſim vel tenui vitem committere ſulco, Georg. 2.

GAVISI, Liuius in Odyſſea: *Quoniam audiui paucis, gauiſi*. L. Caſſius Hemina in 2. Annalis *Idq; admiratum eſſe gauiſi*.

IMPELLI, *Impuli*. Terent. Hecyra: *Qui illum ad laborem impellerim*.

PERI, *Perij*. Notat Probus Tullio adamatum *Perij*: Terentio *Peri*.

POSIVI, *Poſui*. Exinde *Depoſiui, Praepoſiui, Repoſiui*. De ſimplici teſtatur Priſcianus lib 9. Catull. *Prope Delium depoſiuit olinam*. Nota e Plauti Vidularia: *Nam apud ſequeſtrum vidulum poſiuimus*. Inſcriptio in Valle Dianaé *Ponteis, miliaria, tabellario ſue* POSIVEI.

Plaut. Aſinar. *Repoſiui remum*. In Rudente: *Lucrum praepoſiui ſopori, & quieti*.

Moſtellaria: *Hic depoſiuit caput, & dormit*. Cato de R R. *In legibus poſiuerunt*. Apuleius in 1. Hermagorae: *Et cibatum, quem iucundum eſſe nobis animaduerterant, eum appoſiuerunt*.

In decreto finium regundorum Genuates inter, & Veiturios:

CONTROVERSIAS. COMPOSEIVERVNT

PRAEREPSIT pro *Praeripuit*. Inſcriptio Neapoli:

QVEM. IMPORTVNA. MORS. ADEMIT.
PRAEREPSITQVE. SENII. BACVLVM.

TENIVI, *Tenui*. Chariſius veteribus arrogat lib. 2.

TERVI, *Triui*. Poſterius deligit auctoritate Virgilij antiquos ſecuti Vel. Longus in Orthographia: *cum enim Teruiſſe*, inquit, *non impediente metro dicere potuiſſet, maluit dicere*
—— *Calamo triuiſſe labellum*.

Tibull. lib. 1. *Aut operi inſuetas atteruiſſe manus*.

SECTIO

SECTIO QVINTA.

Verborum Quartae Futuri varians Orthographia.

VETERES ea per *ibo* scripsere.
ADIBO.
APERIBO. Pomponius Vernionibus: *Aperibo: non possum pati.*
AVDIBO. Ennius Pancratiastis: *Quo nunc me ducis? vbi molarum strepitum audibo maximum.* Caecilius Nauclero: *Num habeo, audibo: praeterea, si dicis, filia redeat Pergamo.*
DICEBO. Nouius de Pathicis: *Primum, quod dicebo recte: secundum, quod dicebo, eo melius.*
DORMIBO. Cato de R R. *Valebit rectius, & dormibit lubentius.*
ESVRIBO. Pomponius Augure: *Imo mane: non esuribis diutius: quare roga.*
EXPEDIBO. Plautus Truculento: *Ego expedibo: rem perdidi apud vos.* Pacuuius Periboea: *Mane expedibo.* Idem Athalanta.
INVENIBO. Pomponius Buccone Adoptato: *Saepe annuit: inuenibit saepe.*
LARGIBAR. Propert. Eleg. 3. *Omniaq; ingrato largibar munera somno.*
LINIBIS. *Vas operies, ac linibis* Pallad. lib. 3. tit. 31.
MENTIBOR. Plautus in Milite: *Adsentiendum est, quidquid hic mentibitur.*
MOLLIBO. Horat. lib. 3. Od. 23. *Mollibis aduersos penates.*
NESCIBO. Rhemmius Palaemon in Arte.
OBEDIBO. Afranius Maritis: *Meo vt obsequerer amori obedibo tibi.*
OPERIBO. Pomponius Praefecto morum: *Pater: at 'st: negato esse hic me: ego operibo caput.*
ORDIBOR, & *Ordiar* telam scriptum veteribus tradit Caper.
PERVENIBVNT. Pomponius Plutone Gorgonis: *Hominem beatum, quo illae peruenibunt diuitiae.*
REDDIBO. Plautus Vidularia: *Ego seruabo: quasi sequestri detis, neutri reddibo.*
Plautus Menaechinis: *Saluum tibi ita, vt mihi dedisti, reddibo.* Item in Casina.
REPERIBITVR. Pomponius Annulo posteriore: *Quum nemo, qui a te recipiat, reperibitur.*
Plautus Epidico: *Quid illa fiet fidicina igitur? aliqua res reperibitur.*
Caecilius Obolostate: *Meae morti remedium reperibit nemo.*
SCIBO. Terentius *ἑαυτοντιμ.* *Scibis, cuius sit vxor.* Item in Eunucho. Idem Phormione *Scies.*
Plautus Rudente: *Scibis, faxo.*
SERVIBO. Terentius Hecyra: *Tuis seruibo commodis.*
Plaut. Trinummo corrigente Gulielmo in qq. Plaut. *Animo seruibit, non sibi.*
VENIBO. Pomponius Maccis geminis: *Sero est: sexta si tibi placet, venibo.*
VIVEBO. Nonius: *Tibi, cum viuebo, fidelis ero.* Nisi si mauis: *Vidibo.*
CVPIRET. *Cuperet.* Lucretius libro I.
——— *Perfringere vt arcta*
Naturae primus portarum claustra cupiret.
FODIRI, Plauto, Terentióve. Columella libro II. cap. 2. *Fodiri possunt*, anteaque saepicule.
PARIRE, *Parere.* Ennius: *Oua parire solet genu' pennis condecoratum.*

SECTIO

SECTIO SEXTA.

Gerundiorum, Gerundiuorum Variantia.

VNIVERSIM haec est Prisciani l. 1. animaduersio: *Apud antiquissimos quotiescumq, N. D. sequuntur in his verbis, quae a tertia coniugatione nascuntur, loco E, V scriptum inuenimus, vt Faciundum, Legundum, Dicundum, Vertundum.* Quibus V scriptum fuisse facit indicium. Quod in iisdem V. Marius quoque Victorinus explodit in Orthographia. Certe vel ex altissima Vetustate ad nos peruenere immutata ex XII. tabulis *Familiae erciscundae*, & *Repetundarum* actio, indicium, causa, nec aliter quam V vocali mediam occupante legere memini. Est etiam in Verrina 6. *In dijs patrijs repetundis.* Ibidem: *In eo indicio, quod omnibus suas ad res repetendas, est constitutum.* Quae semel notata exemplarium inconstantia fidem sibi derogat.

ABEVNDI vbi non obuium? Illa vero Prisciani nota est lib. 11. Plautus gerundium eius *Abiendi* dixit, non *Abeundi* in Amphitruone: *Abiendi etiam nunc tibi occasio est.* *Abientem* vero prorsus abiicit Charisius lib. 3. & Diomedes lib. 1.

DEVEHVNDO. Apuleius libro 7. de Asino A. *Ligno monte deuehundo.* Ita ille pleraque ἀρχαϊκῶς.

DICVNDVM etsi veterum peculium Priscianus arbitretur, pluries est in Verrinis edente Hotomano.

Verrina quinta: *Ornatiores tuo iudicio ad testimonia dicunda venerunt.* Ibidem: *Ob ius dicundum pecunias.* Ac in tertia *Iurisdicundi* coactim. An veteres Iurium Libros haec redolent? An a Tullianis myrotheciis non abhorrens est Antiquitatis odor? Sagunti Inscriptio:

IVRI. DICVNDO. QVAESTORI.

DIVIDVNDI. Paterc. l. 1. *III uiros agris diuidundis.* V. *Regundorum* M. Catonis oratio fuit de *praeda militibus diuidunda*, teste Gellio lib. 11. cap. 18.

EMVNDI *duo sunt genera*, in Verrina quinta. Atqui in ea ipsa paulum posterius inconstanter: *Ad emendum frumentum.* In Plauti editionibus legimus Amphitruone:

In vostris voltu mercimonijs
Emundis, vendundisq, me laetum lucris.

EXPERIVNDI. Tullius pro Caecina: *Qui ad constitutum experiundi iuris gratia venissent.* Ibidem: *Nulli experiundi ius constitutum.* Sed & hoc scriptum ad exemplum veterum formularum Iuris.

FACIVNDA. Pro Caecina: *Cum ad vim faciundam veniretur.* Verrina 7. *Quid censetis in hoc foedere faciundo voluisse Mamertinos impendere laboris?*

Romae vetus Inscriptio FACIVNDVM:

SACRIS. FACIVNDIS. PONTIFICI. CVRARVNT

At Spoleti in Marmore: FACIEND. COERARVNT

Per V Inscriptiones sexcentae. Terentius Eunucho: *Faciundum fuit* —— Vbi Donatus *Legendum, Faciendum, Scribendum, Petendum.* *Et alibi*, inquit, *Arma acri facienda viro.*

GERVNDAE. Aliquoties Romae in Comitio: REI. GERVNDAE. CAVSA

HERCISCVNDA FAMILIA veteri inscriptione in veteri Iure passim in Libb. Iurisconsultorum.

MALE FACIVNDI *est potestas*, Plautus Sticho.

REDDVNDA. Lucret. lib. 5. —— *Ratio reddunda sit esse.*

REFERVNDVM. Accius Antenoridis: —— *Ad populum intellige*
Referundum: quoniam horum aequiter sententiae
Fuere ——

REGVNDORVM FINIVM scribitur l. 1. §. Nemo in verb. *Communi diuidundo*:

SCRIBVNDO Inscriptiones non paucae. Terentius:

Nam in prologis scribundis operam abutitur.

SECVNDVS ex eo more pro *Sequundus*, siue *Sequendus* a *Sequor*, quo de & nos alibi.

VISVNDI. Sallustius in Iugurthino: *More humanae cupidinis ignara visundi.*

CAPVT

CAPVT QVARTVM.

SECTIO PRIMA.

ADVERBIORVM

pluriformis Orthographia.

AEQVITER, *Aeque.* Liuius Aegisto: *Nam vt Pergama Accensa, & praeda per participes aequiter partita est.*

AMICITER, *Amice.* Pacuuius Duloresto: *Nunc ne illum exspectes, quando amico amiciter fecisti.*

AMOENITER. Gellius lib. 20. cap. 7. *Hilare, atque amoeniter.*

AMPLITER, *Ample.* Pomponius Herede petitore: *Heus aptate pueri munde atque ampliter conuiuium.*

ASPERITER, Priscianus. *Aspere*, Tullius.

AVARITER. Quadrigarius Annal. 21. *Crudeliter ille, nos misericorditer: auariter ille, nos largiter.*

Auare, Verrinae. Plautus Rudente: *Auidus poscit escam auariter.*

AVIDITER. *Auide.* Apuleius de Asino A. lib. 4. *Mecum satianti ventri tuo soles auiditer ingurgitare.*

Arnob. lib. 5. *Inuasisse auiditer dulcedine potionis captos.*

BENIGNITER, *Benigne. Benignuter* Titinnius apud Priscianum, & Nouium: *Nimium te patrocinari sentio benigniter.*

BLANDITER, *Blande. Blanditer* Titinnius apud Priscianum.

CADVCITER. Varro lib. 4. de L L. *Aut frigidos nimbos aquae caduciter ruentis.*

CREBRITER, v. *Crebro.*

DECORITER, *Decore. Decoriter fluctuabat* Apul. lib. 11. de Asino Aureo.

Decore, Plautus, Tulliusque.

DVRITER. *Dure.* Terent. in Andria: *Primo haec pudice vitam, parce, ac duriter agebat.* Vtrumque agnoscit Donatus, & vanum molitur discrimen.

FESTIVITER. *Festiue. Festiuiter* Gell. lib. 1. cap 22.

HVMANITER. *Humane.*

Cicero in 13. Philipp. *Putare aliquid moderate, aut humane factutum.*

Idem ad Pansam: *De Antiocho fecisti humaniter.*

Charisius lib. 1. Humaniter φιλανθρώπως interpretatur: Humane ἀνθρωπίνως. Fulciri potest Martialis illo: *Quod nulls calicem tuum propinas, Humane facis Herme, non superbe.*

IGNAVITER. *Ignaue.* Quadrigar. Annal. l. 2. *Et qui ibi erant, non ignauiter potando eum diem pro meliore habuerunt.*

INDIGNITER. Romae in Insula Tiberina:

ET. BIS. DECEM. ANNIS. NATA. INDIGNITER. CONCEPIT. LIBERVM. SEMEN. DVPLEX.

INHVMANITER. *Inhumane.* Cicero Verrin. 3. *Respondit illa, vt meretrix, non inhumaniter.* *Inhumane* Terentius.

INIMICITER. Quadrigar. Annal. 3. *Inimiciter tecum bellare studemus.*

Inimice, Tullius.

IRACVNDITER. Ennius apud Priscianum. *Iracunde*, Cicero.

INSANITER, *Insane bene*, Plautus. *Insaniter*, Pomponius. *Metuo illum. iocari nescit: ludit nimium insaniter.* *Insane*, Plautus.

INTEGRITER vitiose scribit Charis. l. 2. ariolatur. *Integre* repetitur a Cicerone.

MISERITER. Apuleius lib. 8. de Asino A. *Summumque auxilium miseriter implorantis.*

Misere amare, petere apud Comicos.

MOESTITER. Plautus Rudente: *Tum moestiter vestitas.*

MVN-

CONGESTIM, *& aceruatim iacent*, Apuleius.
CONGESTE Capitolinus in Antonio.
FORTVNATIM. Ennius Annal. *Fortunatim, feliciter, ac bene vertat.*
Fortunate obuium satis.
FRVSTRATIM, & *Iunctim* non producto teste numerant Artigraphi.
Frustra.
IVXTIM. Sisenna: *Vrbe condita iuxtim Numicum flumen obtruncatur*.
Liuius Aegistho: —— *In sedes collocat se regias*,
Clytaemnestra iuxtim, tertias natae occupans.
Iuxta.
OCCVLTIM. Solin. c. 10. *Occultim reptat, & per imprudentiam.*
Occultè. Ovidius: *Occulte siquis amauit, amet*. Cicero, alij.
PERPLEXIM. Plautus Sticho: *Vtrum ego perplexim lacessam oratione*. Ibidem: *Perplexabiliter*.
PROPERATIM. Caecilius Obolostate:
Properanter, ex quo *Properantius* extulit Liuius.
PROPRITIM. Lucretius lib. 2. *Quid, genus humanum propritim de quibus auctum est?*
Proprie.
REPENTE, REPENTIM, Ἐξαίφνης, Cyrilli Lexicum. Alterae Glossae: Ἀθρόως, *Summatim, Repentim*.
RESTRICTIM. Afranius Thaide: *Ea quae ferme melius sedere consultoribus.*
Quam restrictim cogitata, atque omnibus rationibus. *Restricte*, Tullius.
ROTATIM lib. 1. Diomedes.
SALTVATIM. Sisenna apud Gellium lib. 12. cap. 15. *Nos vna aestate in Asia, & Graecia gesta, idcirco literis continentia mandauimus, ne velitatim, aut saltuatim scribendo lectorum animos impediremus.*
TEMVLENTER *eructant Aegyptias aues*, Colum. lib. 8. cap. 8.
Temulente.
TESTATIM. Iuuentius: *Caput ei testatim defregero*. Pomponius Verre aegroto: *Iam istam colaphis comminuissem testatim tibi*.
TVMVLTVATIM. Sidon. lib. 4. Epist. 1. *Viritim, vicissimq́, non tumultuatim.*
Alias *Tumultuarie*.
VELITATIM. v. *Saltuatim*.
VISCERATIM *membra dissipat*, Ennius Andromeda.
VICISSITATIM. Plautus Sticho: *Nosmet potius oneremus vicissatim voluptatibus*.

SECTIO SECVNDA.

ADVERBIORVM
IN
O, & aliter vltimantium Orthographia.

AETERNO. Plin lib. 2. cap. 107. *Videt aeterno hunc fontem ignium contexens fraxinus.*
Aeternum famula, Silius lib. 2.
ALTERNO. Iustin. lib. 2. *Solae terminos alterno defendentes.*
ARCANO. Caesar lib. 2. Bell. Ciuil. *Ipse arcano cum paucis familiaribus suis colloquitur*. Trinummo: *Arcano tibi ego hoc dico*. Cicero lib. 16. ad Att. epist. 30. *Lege arcano conuiuis tuis*. Quam in Cicerone lectionem Sosipater lib. 2. amplectitur. Alij *Arcane* nonnullis legunt locis.
ASSIDVO in Truculento. *Assidue veniebat*, Maro.
AVSPICATO. Terent. in Andria: *Haud auspicato huc me appuli.* Nec aliter reperi.
CLANDESTINO. Diomedes lib. 1. Nec aliter reperi.
COGITATO 1. Offic. *Cogitate*, *Cogitatim* Festus.

COMMODO, Plautus Fribolaria. Sisenna: *Ipse commodo de parte superiore descendebat.* Quae apud vtrumque sic legenda notat Charisius lib. 2. *Commode, Commodum* passim. *Commoditer* lib. 3. ad Herennium: *Egregie, commoditerq́, notare oportebat.*

CONTINVOQVE *notas, & nomina gentis inurunt*, Maro Georg. Cledonius in Arte notat *Continue* scribendum.

COTIDIO. Q. Caepio in Aemilium Scaurum lege Varia apud Fl. Sosipatrum: *Cum ab isto viderem*, inquit, *cotidio hostes consiliis adiuuari*. Addit Sosipater: *Quae quidem ego non reprehendenda iudico, siqua ratio fortasse non firma, nec in legibus suis durans, interdumne succumbit alienis elegantiarum remedijs acquiescens*, fideque proclamat auctoritatis.

QVOTIDIANO. sillabis quinque scribit Afranius in Vopisco: *Etenim quotidiano in rebus maximis, qui praepositus nunc potest, qui meo sit nixus nomine*. Fronto apud Marcum Imper. *Mihi satis, abundeq́, honorum est, quos mihi quotidiano tribuis.* Reponit in Captiuis Gulielmius: *Nisi cottidiano sesquiopus confeceris*. *Cotidie* habes in magna serie.

CREBRO pro *Crebre*, D. Augus. de Gram. *Crebiter* Vitruuij est lib. 7. c. 2. *Crebriter clauis ferreis fixi.*

DIRECTO. Iustiniani lib. 2. Instit. tit. 24. *Qui directo ex testamento liber esse iubetur. Directe* Cicero in Partit. *Directim* Macrob. lib. 7. c. 13. Isidor. lib. 2. Orig. cap. 28. ac saepius, item Apuleius περὶ ἑρμηνείας.

Seneca epist. 66. *Illa bona directo optamus nobis.*

FALSO *queritur de natura sua genus humanum*, Sallust. Ovid. 5. Fastor.

Siue ego te feci testem, falsóve citaui.

FALSE per E Sisenna lib. 4. *Iudicium false factum.* Vide D. August. lib. de Grammat. Charisius lib. 1. *Deberemus enim dicere False, & Prime, & Tertie secundum appellationes, quae sunt Falsus, Primus, Tertius: quod non dicimus; sed Falso* ψευδῶς.

FESTINATO. S. Cyprianus epist. 49.

FORTVITO vbi non? Apud S Ambros. lib. 1. de Voc. Gent. cap 7. *Fortuitu*. Sueton. in Augusto: *Ingentia saxa fortuito superne delapsa sunt.*

HOC, HVC. Vide *Illo*.

ILLO, ILLOC, ILLVC. *Illo* Plautus Curcull. *Dico me illo aduenisse animi caussa.*

Seneca lib. 3. de Ira: *Hinc te illo furor rapiet, & illuc alio.* S. Ambros. lib. de Naboth. c. 6.

ILLOC, ἀρχαίως pro *Illuc*, Terent. Andria: *Cum illoc aduenio, solitudo ante ostium.* Claudius Imp. in Oratione sua: ILLOC POTIVS REVERTAR. At Mar. Victorino *Illuc* potius, quam *Illoc*.

Similiter *Hoc* pro *Huc*. Ita legit Hartungus in Epoda 6. *Quin hoc inanes, si potes, vertis minas?* Aen. 8. *Hoc tunc ignipotens* ———

Vide *Illi* pro *Illic* in serie vocum pede claudicantium.

IMMERITE, ἀλόγως, ἀναξίως, Glossarium Latinogr. Promiscui vsus *Immerito* per O.

INOPINATO per E Liuius, *Inopinanter* Sueton.

MATVTINO Diomedi lib. 1. Plinio lib. 7. c. 53. *Matutine*, Priscian. lib. 4.

MVTVO, *Mutue*. Vide & *Mutuiter*.

NECESSARIO, & *Necessarie*, D. August. lib. de Gram.

NIMIO, *Nimie* Charisius.

NVMERO, & *Numere*, Festus.

PRECARIO. Terent. Eunucho: *Seu vi, seu clam, seu precario. Precarie* non memini.

PRAESTO *per O scribimus*, inquit ex Valeriano Cassiodorus: *veteres per V scripserunt.* Inde *Praestolari, non Praestulari*, ait.

PRAEFISCINO, *Praefiscine, Praefiscini*. Nec ad finalitatis variantiam sequitur scripti variantia. Vide in media serie Orthographica. Afranius Consobrinus: *Scis habitum ita, vt nunc obtinet, praefiscine*. Per E non per I, inquit Cominianus apud Fl. Sosipatrum. Titinnius in Setina *Paula mea amabo, pollu ad laudem addito Praefiscini, ne puella fascinetur.* Plaut. Asinaria: *Praefiscini hoc nunc dixerim.*

PRIMO, PRIME. Naeuius in Ἀκοντιζομένῳ. *Acontizomenus fabula est prime proba*. Plautus in Milite: *Prime cata* ancilla.

PRIVATO *nos tenissemus*, Liuius lib. 14. Ita Priscianus.

PRIVATIM. Sallust. in Catill. *Publice, priuatimq́*. Plin. lib. 2. cap. 16.

PRIVATE. Cicero 7. ad Atticum: *Illud priuate non adscribis.*

PROXIMO, proximis diebus Epist. 16. l. 3. ad Atticum: Idem de Senectute: *Cum senex Οἰδίπουν ἐπὶ Κολωνῷ quam proxime scripserat, liberatus est.* Ita legit Comminianus apud Fl. Sosipatrum. Ibidem: *Mihi ad sapientis vitam proxime videntur accedere. Proxime* legunt alij.

QVOTIDIO. Vide *Cotidio*.

RARO,

RARO, *Rare*, *Raremer*. Plautus in Rudente, inquit Charisius lib. 2. *Verum rare capitur*, per E. Idem *rarenter* Ciceroni tribuit. Statilius Maximus notat etiam per O scripsisse Ciceronem. Caecilius Pausimacho: *Aedepol voluntas homini rarenter venit*. Ennius Andromacha: *Sed quasi ferrum, aut lapis durat: rarenter gemitum conatur*.

SEDVLO, *Sedule* vt *Hodie* E terminari scribit Priscian. l. de Accentib. *Sedule*, *& Sedulo* Donatus Edit 2. V. D. Augustt. de Gram.

SEMPITERNO, Vitruuij 9. Cato dierum dictarum de consulatu suo: *Ego mihi monumenta haec sempiterno posui*.

SERO. Thebaid. 1. *Sero memor thalami* —— Iuuenal. —— *Galateum sero duelli. Poenitet* —— Thebaid. 2. —— *Queriturque fidem tam sero reposci*. Georg. 4. —— *Sero comantem Narcissum* —— Atque ita veteres quidam Maronis Libri, & Seruius Aen. 3. ad illud:

Tertio sed postquam maiore bastilia uisu. Charisius autem lib. 2. pag. 195. *Tertia*, pro *Tertio*, inquit Tibullius vltimam protraxit: *Heu sero reuocatur amor* —— Scribunt & alij *Sera comantem*.

TACITO *fugam molitur* Elisa Iustini lib. 18.

TACITE Aeneid. 2. alibique.

TERTIO, QVARTO. *Tertium*, *Quartum* Gell. lib. 10. c. 1. *Familiari meo cupiam literas Athenis Romam misi In ijs scriptum erat me illi iam tertium scripsisse. Is ad me rescripsit, petiuitque, vt rationem diceret cur Tertium, ac non Tertio*. Vide restantia quam fusissime, quae legit, ac secutus est D. Augustinus lib. de Gram.

TVTISSIMO, vt *Tuto*. Affert e lib. 7. ad Attic. Fl. Sosipater: *Vbi tutissimo essent*. *Tutissime* alij.

SECTIO QVARTA.
VS, & aliter variata Aduerbia.

ALIORSVS, & *Antrorsum* numerant Artigraphi. Per *Vm* exscripta fere obuiam.

CLARITVS pro *Clare* veteres dicebant teste Celso ad Plauti Stichum. Vt *Primitus* & *Primo*.

COMMVNITVS. Varro Rerum Diuin. *Etenim vt deos colere debet communitus ciuitas: sic singulae familiae debemus*. Et *Communiter*.

DEMVS. Festus: *Demum, quod significat Post apud Liuium Demus legitur*. Legit & Gifanius, nec probat. exoleta, & antiquata hactenus amplecti, & indagare nimis facilis.

DEORSVS. Apul. l. 8. de A. A. *Isto gladio deorsus ad meum Leopolemum viam quaeram*. Sic edente Vulcanio viro doctissimo. Lib. 9. *Deorsus in ipsa tabernacula*. *Deorsum* vbi non?

DEXTRORSVS, EXTRORSVS, & *Extrorsum* notat Sosipater lib. 2.

INTRORSVS eadem hic ab eodem Sosipatro nota.

Metam. 13. —— *Lacrymas introrsus obortas* *Deuorat ipse dolor* ——

Seneca ad Polybium: *Abde introrsus dolorem*. Sall. *Introrsus prima Asiae Bithynia*.

Coactum videtur ex *Introuersus*: videnturque omnia in *Orsus* detrita ex *Versus*.

INTROVERSVS. Lucill. l. 30. *Quare fit, vt introuersus, & ad te Spectant, atque ferunt vestigia se omnia prorsus*.

Pro *Introuersus* perperam scalptum in aedibus Benzoniorum Romae *Introrursus*. Communi scribendi forma *Introuersum*.

PROVERSVS. Var. l. 6. de LL. *Apud Plautum: Vt transuersus, non prouersus cedit, quasi cancer solet. Dicitur ab eo, qui it in id, quod est versus*.

PRORSVS. Tuscul. 2. *Non vltro appetendus: sed subeundus, excipiendusque dolor est. Ita prorsus existimo*. Sallust. in Catul. *Prorsus in facie, vultuque, vecordia inerat*. *Prorsum*. Plaut. Caeco, aut Praedonib. *Ita sunt praedones: prorsum parcunt nemini*. M. Cato in Lucium Furium, Charisius, alij. Scripsere quoque absque R *Prosum*.

QVORSVS *potissimum in praedam*, lib. 1. Flor. Apul.

Seneca l. 2. de Ira: *Quorsus inquis, haec quaestio pertinet?*

Idem lib. 3. Natur. qq. cap. 19 *Quorsus hoc pertinet?*

Quorsum. In Eunucho: *Neque quo eam, neque quorsum*.

RETRORSVS. Silius lib. 11. *Cedentem impellit retrorsus in aequora pontum*.

Terentianus: *Nec secus partem retrorsus T dabit quum consona est*.

Plin. lib. 7. cap. 5. *Ab ea gente retrorsus ad Cyrum amnem*.

Quinctil. lib. 5. cap. 9. *Sed quaedam & retrorsus idem valent*.

Aeneid. 3. —— *Relegens errata retrorsu.*

Ita libri aliquot veteres cum Prisciano .lib. 11. Alij Libri *Retrorsum.* Vtrumque est Cyrilli Lexico.

RVRSVS, *Rursum.* Vtrumque notat Cledonius in Arte. *Rursu* per S alij negant redarguendi ex Aeneide tertia: *Rursus ad oraclum Ortygiae* ——

Refelluntur & a Charisio lib. 2. ex his: *Rursus in arma feror* ——

Scandant rursus equum —— Prisc. l. 15. *Rursus, & Rursum, Prorsus, & Prorsum.*

SEORSVS. Afranius in Emancipato: *Vt abs te seorsus sentiam de vxoria re.*

Plautus Rudente: *Centum minae Philippicae in pasceolo seorsus.*

Duziea editio: *Centum denaria Philippea in pasceolo seorsus.*

Apul. lib. 10. *Singulis eorum seorsus admissis.*

SINISTRORSVS, & *Sinistrorsum* scribi notat Fl. Sosipater.

SVRSVS, SVRSVM. In Epithaphio Lesbiae:

Quam ereptam terris pia numina sursus tulerunt.

Adiectamentum.

FORS, *Forsan, Forsitan, Fortean, Fortassean, Forte, Forsit.* Cledonius in Arte notat scribi varie: *Forte, Fortasse, Fortassis, Forsan, Forsitan, & Fortassean.*

FORS. Aen. 2. *Quos illi fors ad poenas ob n. r. Eff.*

—— Aeneid. 6. *Et fors omne datum traherent per talia tempus.*

In 5. *Et fors aequatis cepissent praemia rostris.*

FORSAN. Aen. 1. *Forsan & haec olim m. i.*

FORSIT. Horat. 1. Sermon. *Difficile hoc illi est: quia non vt forsit honorem Iure mihi inuideat quiuis* ——

Lucretius lib 6. *Forsit & Aethiopum de montibus altis.*

FORTASSEAN fit, *quos hic non fuerint metus,* Accius Antenoridis.

FORTE *sua Libycis* —— Maro.

FORTVITO passim. D. Augustin. lib. 4. de Ciuit. cap. 18. bis *Fortuitu.* Item cap. 19.

PEREGRE, *Peregri* per I. Charisius lib. 2. *Peregri cum in loco est.* Plautus in Persa: *Quia herus peregri est.* Naeuius in Tarentilla: *Primum ad virtutem vt redeatis, abeatis ab ignauia, domi praesens patriam vt colatis potius, quam peregri probra. Peregre dicimus,* inquit, *cum abit quis in locum.*

PROTINVS. *Protinam* legisse Nigidium in Phormione testis est Donatus.

SINGVLARIE, pro *Singulariter* notat e Cicerone Statilius Maximus. Parissima haec aduerbia adiectiuis *Singularis,* & *Singularius.*

CAPVT QVINTVM.

SECTIO PRIMA.

Vocabula Priscos apud literis auctiora vel sillabis ὀρθογραφηθέντα.

Auctiora ΠΡΟΘΕ´ΣΕΙ.

PLATO in Cratylo: Ἐάν τι ἀφέλωμεν, ἢ προσθῶμεν, ἢ μεταθῶμέν τι, γέγραπται μὲν ἡμῖν ὄνομα, οὐ μέντοι ὀρθῶς. ἀλλὰ τὸ παράπαν οὐδὲ γέγραπται. ἀλλ' εὐθὺς ἕτερόν ἐστιν, ἐάν τι τούτων πάθοι. *Siquid erit Sublatum, Additúmve, aut Transpositum, scriptum equidem nobis verbum erit: at non recte. At ne quidem scriptum omnino: sed statim aliud erit, si quid horum acciderit.* Terentij Scauri vox lib. de Orthographia: *Scribendi autem ratio quatuor modis vitiatur: per Adiectionem, Detractionem, Immutationem, Adnexionem.* Quod effatum vt verum est: ita vbi Priscos adiectamentum adhibuisse, quidpiam detraxisse, vel immutasse comperimus, eos a vitio defendimus, quorum est pro lege Auctoritas. Fl. vero Sosipater, & Diomedes *Adiectionem* πρόσθεσιν appellitant: sed insecuturis Adnotamentis πρόθεσιν commodius cum Donato, & Probo l. 1. Institut. dicemus. Est enim ad caput adiectamentum πρόθεσις: πρόσθεσις vbilibet. Intento animo scripsit Pollux lib. 3. cap. 13. Κατὰ τὰς τῶν προθέσεων προσθέσεις.

ESVM, pro *Sum* veteres scriptitasse auctor est Varro lib. 8. Indicio est τὸ *Esse, Est, Es.*

GNATVS, *Gnauus, Gnarus. Gnatus* tamen ex *Generatus* concisum retur Iul. Scaliger lib. 1. de Causis L L. cap. 19.

GNOBI-

GNOBILIS. *Antiqui per G literam*, Festus. Plautus Pseudolo: *Peregrina facies videtur hominis, atque gnobilis*.

Accius Diomede: *Ergo Argos referam: nam hic sum gnobilis*.

SCISCIDI scripsere. Priscian.l.1. *Antiquissimi etiam Scindo Scisidi dicebant, Sciscidi* quid? *quod iuniores Scidi*.

Afranius in Homine: *Satis fortiter paulo vestras sciscidistis colus*. Accius Sotadicorum 1. *Non ergo aquila ita, vt praedicant, sciciderat pectus*: Naeuius Testicularia: *Imo quo scisidimus, conscindam atque obiiciam*. Ennius Menalippa: *Cum saxum sciciderit*. His locis omnibus commodius scribas *Sescidi*, si Gellio fides lib.7.cap.9.

STLITES, STLOCVS posterius videnda.

TETVLI. Valer. Probus ex vetere Poeta: *Nunquam tetulissem pedem*. Fl. Sosipater lib.4. *Concitum tetuli gradum*, ex vetere. Accius Andromeda: *Donec tu auxilium Perseu tetulisti mihi*.

Plautus Menaechinis: —— *Qui huc in hanc vrbem pedem*
Nisi hodie, numquam intro tetuli. Rudente: *Tetulisse auxilium*.

Ennius: *Ilia dia nepos, quas aerumnas tetulisti*.

TETINERO. Festus: *Purime tetinero*, pro *Purissime tenuero*.

SECTIO SECVNDA.

Auctiora ΠΑΡΕΝΘΕΣΕΙ.

MEDIAM Literae, aut Sillabae vnius, plurimúmve interiunctionem παρένθεσιν recte, ac significanter Fl. Sosipater appellitat, & Probus lib.1. Institutionum productis in exemplum *Religio, Indugredi, Mauors, Nauita*. Donatus Ἐπένθεσιν dicens *Interiunctionem* plene exprimit: rem non aeque.

ABSCONDIDI. Plautus in Carbonaria: *Secundum ipsam aram aurum abscondidi*.

ACCIPITERIS. Priscianus lib.6. ex placito Caesellij Vindicis.

ADDVCITVRAM, pro *Adducturam* probat Lipsius, vt *Atteritura*m l.5. Antiq. Lect. c. 3.

ADDVO, pro *Addo*. Glossae: *Adduo*, προςτιθῶ.

ALCVMENA in Amphitruone Plauti pro *Alcmena*.

ANCIPES apud Priscianum lib.3. Plautus Rudente:
Post altrinsecus est securicula ancipes.

Iterumque ita legit lib.6. pro *Anceps*.

ANNVVIT ab *Annueo* apud Ennium, qui scripsit etiam *Pugnare abnueo m. L L*.

APOLINERIS. Varr. l.4. de L L. *Collis Salutaris quarticeps aduorsum est Apolineris aedem, & Salutis*.

ARBITERIO *Largiae Fortunae*, Romae Inscriptio ad portam Traiani.

AVCVPES pro *Aucups* similiter.

BOVERVM pro *Boum*. Sic in optimae notae Varronis Exemplaribus hodieque scriptum exstat lib.3. *Quot iuga bouerum*. & lib.7. de L L.

CALIM vsi Veteres pro *Clam*, Festus.

CAVITIO, pro *Cautio*.

CONCORDIS. Caecilius Cratino: *Modo sis obsequens hilaris, comis, communis, concordis: dum id, quod petit, potitur*.

DISCORDIS. Pomponius in Satyra: *Blanda, fallax, impotens, superba, discordis*.

DANVNT pro *Dant*. Pacuuius Iliona: *Spatium vlciscendi danunt*.

Caecilius Plocio: *Quando optata non danunt*.

DETOTONDI. Ennius Annalibus: *Deq; totondit agros laetos, atq; opida cepit*.

Varro in Magno Talento: *Detotonderas forcipibus viti carpiferis*.

DIESPITERIS, & *Diespitris* a *Diespiter* ex Caesellio Vindice Priscian. lib 6.

DIRVITAM pro *Dirutam*. Romae in S. Marco C. VETTENIVS. AVSPICALIS. AEDICVLAM. DIRVITAM

DIVITO. Accius Astyanacte: *Nihil credo auguribus qui auris verbis diuitant*
Alienas, suas vt auro locupletent domos.

Passim *Dito*.

DVBIENVS pro *Dubius*, Festus, vt *Socienus* Plauto in Amphitruone pro *Socius*.

DVCITVM pro *Ductum* lib.1.D. de test. mil. Notauit M. Brissonius.

DVIT

OPITERIS, *Opitris*, Priscianus lib.6. ex Caesellio Vindice.
PLVVERAT pro *Pluerat*; Menaechinorum Prologo:
Nam rus vt ibat forte, vt multum pluuerat.
POTESSE pro *Posse*. Terent. Andria: *Sed nihil tamen potesse*. Plaut. Mostell. *Potesse dissimulando infectum hoc reddere*. Pseudolo: *Alium potesse neminem*.
PRAECIPES. Plautus in Commorientibus. *Saliam in puteum praecipes*.
Liuius in Ione: *Seq; in alta maria praecipem inops, aegra sanitatis* Herois.
Ennius Annal.17. *Aut intra muros, aut extra praecipe casu*.
PRAEPOSIVI. Plautus Rudente: *Lucrum praeposiui sopori, & quieti*.
PRODINVNT pro *Prodeunt*. Festus.
PRODVIT, Idem Festus.
RECIPERO, veteres, post *Recupero*. Nec ante obliti sumus.
REDINVNT *in patriam*, Festus.
RIEN pro *Ren*, Plautus in Satyrione.
SEPELITVS. Cato in Thermum: *Mortuum est, sepelitus est*. Ita legit Priscianus integra: *Sepultus abscisse*.
SOCIENVS in Amphitruone pro *Socius*. Vide *Dubienus*.
SOLINVNT, Vide *Ferinunt*.
SORTIS pro *Sors*. Plautus in Casina: *Vide, nequa illic insit alia sortis sub aqua*.
SPERES pro *Spes*. Ennius lib.2. *Et semel effugit speres ita funditus nostras*.
Lib.6. *Spero, si speres quidquam prodesse potissunt*.
Varro Ὄνου λύρας: *Et auiditatem speribus lactet suis*.
Vnde & *Prospere*, inquit Nonius, quasi dicas pro *Spe, & expectatione*. Eccui proba haec ratio?
SVPERA aduerbium. Cicero in Arato: *Toruus draco serpit subter, superaq; retorquens Sese* ———
Ibidem: *Huic supera duplices humeros affixa videtur Stella* ———
Certius exemplum e cippo vetusto:
REE. FVIT. EE. VERO. PLVS. SVPERAQVE. PARENS.
SVPERESCIT, pro *Supererit*. Ennius: *Dum quidem & vnus homo Romae totae superescit*.
TVNSVS pro *Tusus*. Colum.lib.6.cap.8. *Eandem partem allio tunso, & baleculalinire*. Celsus, alij, & nos alibi.

SECTIO SECVNDA.

Auctiora ΠΡΟΣΠΑΡΑΛΗΨΕΙ.

Προσπαράληψιν appellitant elementa, syllabásve vocabulorum pedi affixa Diomedes lib.2. Probus lib.1. Instit. & Fl. Sosipater. Donatus etiam προσπαράληψιν vocat Παραγωγὴν, vt: *Admittier*. Classem ordinemus aliquam.
CVME, pro, *Cum* veteribus scriptitatum Scaurus testatur, estq; in Saliari carmine.
DICE pro *Dic*. Plautus Rudente: *Dice dum*
In eo ensiculo literarum quid est? Iterum in Mercatore, Curculione.
DONICVM pro *Donec*. Liuius apud Charisium lib 2. *Ibi manens sedeto, donicum videbis me carpento vehentem domum venisse*. Plautus Vidularia: *Neutri reddibo, donicum res diiudicata sit*. Captiuis, Mostellaria, Cato frequenter. Item *Doniquum*. Ita correctior fuerit Inscriptio Romae in domo Iac. Alberici: DONIQVIES. LOCVS. QVEM. EMERAM. AEDIFICARETVR. scripto DONIQVVM. IEIS. Cato de R R. cap. 146. *Donicum solutum erit*.
FACE. Fast. 5. *Et face vt emtori verba dedisse iuuet*.
Sic *Duce, Circumduce*. Mostellaria: *Duce me amabo*. In Rudente: *Duce me ad illam*.
Ibidem: *Circumduce hac aedis, & conclauia*.
TRADVCE. In Ἀνοπτριμῳ. *Ancillas omnes Bacchidis traduce huc*.
Eoque adlectamento *salua est regula*, nescio quis ait ex magistrorum numero.
IVGER (*pro Iugere*) *mi calicet amariores*, Catullus.
FILIE pro *Fili*. Liuius Andronicus in Odyss. *Pater noster Saturni filie*. Sic veteres *Virgilie, Mercurie* Prisciano teste lib. 7. qui id genus Vocatiuos *perfectos* autumat: curti namque & manci videntur in I fingi, de quibus ante.

LACTE,

LACTE, LAC. Ennius lib. 11. *Et simul erubuit ceu lacte, & purpura mista.*

Hemina Annali 4. *Ex Tiberi lacte haurire.*

Caecilius Citthe: *Praesertim quae non peperit, lacte non habet.*

Varro Andabatis. Vide post in defectis pede nominibus.

Idem Varro lib. 2. de R R. *Ad cibum enim lacte, & caseum adbibitum.*

Cato de R R. c. 86. *Lacte addat paullatim, vsque adeo donec cremor crassus erit factus.*

NEQVITVR, NEQVITVM. Plautus Satyrione: *Retrahi nequitur quoquo progressa est semel.*

Pacuuius: *Sed cum contendi nequitum, vt clam tendenda est plaga.*

OSSVM, & *Os* contra ringente Palaemone. Terentius:

Viden' ossum, & cibus quid faciat alienus.

D. Augustinus plus lucis agnoscit in *Ossum*, quam *Os*.

PVERE pro *Puer* scripsit Plautus in Mercatore:

Egomet memor: tu puere abi hinc intro ocyus.

Item Curculione: *Cedo puere sinum.* Alij produci putant a *Puerus.*

REDVCE pro *Reduc.* Pentadius lib. 4. Epigram. vett.

Incipe Mars: anni felicia fata reduce.

SEDVM veteres, posteri *Sed.* Charisius lib. 1. Veluti *Sat* pro *Satis*: ita *Sed* pro *Sedum.* Idem notant Cornutus, M. Cassiodorus, Mar. Victorinus, Beda.

TAME pro *Tam* in carmine, inquit Festus.

TED pro *Te* insequente vocali. Plautus Amphitruone:

Quo ted hoc noctis dicam proficisci foras.

Scatet Antiquitas exemplorum.

TVTEMET *a nobis, iam quouis tempore votum.* Lucret. in 1.

CAPVT SEXTVM.

SECTIO PRIMA.

Aphaeresi Deminutorum Orthographia.

DONATO, Flauioque Sosipatro *Aphaeresis* propritim cum litera, vel sillaba vocabulo demitur a capite, quae tamen vox suapte vi, & Graecorum, Latinorumque vsu explicatior est. Nos Donatum, ac Sosipatrum secuti talium digeriem nominum damus hanc:

CONIA *est ciconia Praenestinis*, Plautus Trucul. Sic *Thynia* pro *Bithynia.* Isidor. l. 9. c. 32. *Thynius* [anulus] *purus est, primum in Bithynia fabricatus, quam olim Thyniam vocabant.*

Maecenas: *Nec quos Thynica lima perpoluit.*

MENTVM dicebant, quod nos *Commentum*, Festus.

MINISCITVR pro *Reminiscitur*, Festus.

PEGI pro *Pepigi*. Pacuuius in Medo: *Tonsilla pegi laeuo in litore.* Fabius lib. 7. c.

RABONEM pro *Arrabonem* scriptum in Truculento.

SECTIO SECVNDA.

De Intercisione.

DIOMEDI libro secundo, Flauioq; Sosipatro, & Donato *Syncope* vocem arctat circum praecordia, siue in medio vocis sinu labem inducit elementi vnius, aut plurium. Nigidio *Intercisio* dicitur. Macrobius vocat *Literas intercisas*.

ABSTERSTI *omnibus articulis*, Catull.

ABSTIT pro *Abstitit*. Ovid. *Halcyones lacrymas, & quae pars admonet, abstit*.

ADDVXE *dicet ante oculos suos*, Plautus Rudente.

ADVEXTI *tuae matri ancillam Rhodo*, Mercatore Plautus.

ALA ex *Axilla contractum est* (inquit in Oratore Cicero) *fuga literae vastioris*. Quam literam etiam e *Maxillis*, & *Vexillo*, & *Paxillo Consuetudo elegans Latini sermonis euellit*.

ALIS pro *Alius*. Priscian. lib. 13. Vnde Lucill.

Longe alis est ———

Catull. —— *Quod non fortior ausit alis*.

ANGLVS pro *Angulo*.

ANICLA pro *Anicula*.

ARTRARE, *id est Aratrare, vt credo tunc dictum*, Plin. lib. 18. cap. 20.

ASCLA pro *Assula*, Caecilius apud Cassiodorum.

ASCLVM pro *Asculo*. Silius l. 8. —— *Hirsuti signifer Ascli*. Straboni Ἄσκλον. Liuius, Plin. Florus *Asculum*.

ATTIGO pro *Attingo*, veteres.

AVRVNCVS, θεὸς ἀποτρόπαιος, Glossarium. Pro *Auerruncus*.

AVXTI scripsit Ausonius pro *Auxisti*. *Moenia Romae*

Fama, & meritis

Inclytus auxti.

BACRIONEM pro *Bacarionem*, Festus.

CEREM pro *Cererem* Proportionis imagine recte scribi suadere contendit Andr. Schottus lib. 2. Obser. cap. 25.

CANTE pro *Canite*. Varr. lib. 6. de L. L. In Saliari carmine:

Diuum exta cante, diuum Deo supplice cante.

CLESSE *dolo*, lib. 2. Tuscul.

COLVMA pro *Columna exemta N litera legimus*, inquit Fab. l. 1. Instit. c. 7.

CONCIPILARE, & *Compilare*, Festo.

CONSVMPSTI *tempora noctis*, Propertius.

DECVRES pro *Decuriones*, Festus.

DIXE, Plautus Amphitruone: *Existrasti te mihi dixe per iocum*.

Ausonio Ludio: *Multi hoc Solonem dixe Croeso existimant*. Idem in Cleobulo.

DORTIVM pro *Diuortium*. Turpil. Leucadia: *Antefacta eu ignem committo, tristitias ante dortium*.

EM, IM pro *Eum*, Festus.

EMVNXTI. Plaut. Mostellaria: *Probe me emunxti*.

EVASTI *nostram mentito foedere dextram*. Silius Italicus. & Horat. lib. 2. Sat. 7.

Euasti credo metues, doctusq; caucbis.

isto EXCESSIS *loco*, Terent. Andria.

EXSTINXTI *te, meq; soror* —— Aen. 4.

FALLAM pro *Fallaciam*. Nouius Decumis: *Non me vocant: ob eam rem hanc feci fallam*.

FESTRA, *quod est ostium minusculum in sacrario*, Macrob. Quo verbo etiam Ennius vsus est, & antiquis Festus tribuit pro *Fenestra*.

FLVXE pro *Fluxisse*, Varro lib. 2. de Re Rust. cap. vlt.

IBVS pro *Iis*. Pomponius Pappo: *Fac voluptati sies ibus*.

Plautus Milite: *Latrones, ibus denumerem stipendium*. Verum imago Metaplasmi est.

IMPOMENTA, quasi *Imponimenta*, Festus.

ILLEXE *in stuprum coniugem* lib. 3. de Natura Deorum Cicero. Plautus Mercatore:

Amorem multus illexe in dispendium.

INDIXE. Varro apud Nonium: *Tum portitores aera indixe.*
ITERIS pro *Itineris*. Naeuius Lycurgo: *Ignoti iteris sumus: tute scis.*
Accius Oenomao: *Te longo itere cerno vadere.*
Idem Telepho: *Stadiumq; iteris reprime.*
IVNIOR in hanc immittitur classem. Fit enim ex *Iuuenior*.
Apuleius lib. 8. *Iuuenior aetate, & corpore validior.*
LVXTI. Catull. *At tu non orbum luxti deserta cubile.*
MANSVEM pro *Mansuetem*. Varro Ὄνος λύρας:
Galli tympanis adeo fecerunt mansuem, vt tractarent manibus.
MARCIPOR, PVBLIPOR truncata sunt E vocali pro *Marci*, & *Publi puer*.
MEDITERREVM, quam *Mediterraneum*, Sisenna.
MIRACLA *cient elefantes*, Lucill. Satyr. lib. 1.
NANCITVR, pro *Nanciscitur*, & *Nancitor*.
PECVNIAM. QVIS. NANCITOR in Tabulis XII.
NEVTRIVS vetustissimi, notante Prisciano lib. de Generib. v. S. August. lib. de Gram.
NIS. pro *Nobis*, Festus.
NOMVS pro *Nonimus*. Ennius in Lustris: *Nos quiescere aequum est: nomus ambo Vlyssem.*
NOXIT pro *Nocuerit*. Lucillius: *Inguen ne exsistat, papulae, tama, ne boa noxit.*
OBLITERAM GENTEM pro *Obliterata* scripsit Naeuius relatore Gellio l. 19. c. 7.
OXIME pro *Ocissime*, Festus, depulso scilicet I, & C cum subeunte consona in vnam elementum coëunte.
PAIMENTA pro *Pauimenta* in vetustissima Inscriptione, Romae in hortis Sallustianis,

M. AVRELIVS. PACORVS
M. COCCEIVS. STRATOCLES
AEDITVI. VENERIS. HORTORVM
SALLVSTIANORVM. BASEM. CVM
PAIMENTO MARMOREO
DEANAE
D. ❖. D.

Romae in S. Valentini:
ARAM. ET. PAIMENTVM. FECIT.
Tabula ad Bellaianos hortos:
ARAM. CVM. PAEMENTO

PEGI pro *Pepigi*. Pacuuius in Medo: *Tonsilla pegi laeuo in litore.* Fabius l. 7. c.
PERCVSTI. Horat. lib. 2. Satyr. 3. — *Si cameram percusti forte.*
PORXIT *& obtuse pallentes germine flores.* Siluarum lib. 2.
PORGEBAT *protinus eusem*, Silius Ital. l. 9. Cicero in Arateis: *Hic dextram porgens* —
POSQVAM. Victor. l. 1. Artis: T quoq; ex consonantib. elidit ur, vt: *Posquam res Asiae* — non *Postquam*.
POSTVS. Terentianus: *Versus formula posta perdocebit.*
Lucretius: — *Solis posta vapore.*
PRODIGITAS pro *Prodigalitas*. Lucill. lib 6. Satyr.
Nequitia occupat hoc, petulantia, prodigitasq;.
Cur potius *Prodigalis* agnoscamus sobolem, quam *Prodigi*?
PRODVXE, Terentius Adelphis.
PVRIME TETINERO profertur a Festo pro *Purissime tenuero*.
RECESSET *vita propria corpore*, Plautus Mercat.
REPROCVS pro *Reciprocus*, Festus.
SAM pro *Suam*. SOS, pro *Suos*. Ennius:
Poinei sunt soliti sos sacrificare puellos.
Sis pro *Suis*. Idem Ennius: *Postquam lumina sis oculis bonus Ancus reliquit.*
Sanco Semipatri lib. 1. Epigr. dicitur: *Visum animo so: perfecit sa pace vegaus te.*
Virg. *Strata iacent passim sa quaeq; sub arbore poma*, si Cantero credimus l. 6. Nouarum L. c. 28.
SE pro *Sine*, Festus. XII. SE. FRAVDE. ESTO
SENTIA pro *Sententia* Taurellius ex Pandect. Flor.
SERESCO pro *Serenesco*. Lucret. *Dispansae in sole serescunt.*

SINGO

SINGO pro *Singultio*, Eutyches lib.1.
SIT. Tullius in Oratore: *Siet, plenum est: Sit, imminutum.*
SQVALVS pro *Squalidus*. Ennius Telamone: *Strata terrae lauere lacrymis, vestem squalam, & sordidam.*
SVBDVXE. Var. c.2. de R R. *Quam sibi Thyestem subduxe queritur.*
SVMMOSSES OMNES, Horat. lib.1. Sat. 9.
SVRPVERAT concisione. Horat. in 4. *Quae me surpuerat mihi.*
Idem Sat. 3. lib. 2. —— *Vnum me surpite morti:*
Lucret. lib. 2. —— *Motus quoque surpere debent.*
SVRREXE. Horat. lib. Sat. 9. —— *Hunccine solem Tam nigrum surrexe mihi?*
SVRREXTI. Martial. lib. 5. *Vndecies vna surrexti, zoile, coena.*
TAGO. Pacuuius Teucro: *Vt ego, si quuquam me tagit.*
Attigat, Turpilius in Leucadia. Plaut. Bacchid.
TAXIS pro *Tetigeris*. Varro Modio: *O Petrulle, ne meum taxis librum.*
VELABRA pro *Ventilabris*, Festus, & Turneb. Aduers. lib. 3. cap. 5.
VIXET, Maro, & apud Nonium Varro.

SECTIO SECVNDA.

CLAVDO PEDE

Fictorum vocabulorum congeries.

LITERAE, aut sillabae a fine Avulsionem, seu Abscissionem Ἀποκοπὴν veteres nominabant.

ARAR pro *Araris*. Silius Italicus lib. 3.
Missus Arar, quem gurgitibus ——
Lucan. in 6. —— *Rhodanumque morantem*
Praecipitauit Arar ———— Praenotatum.

BIBER pro *Bibere* scriptum veteribus C. Fannius Annal. lib. 8. *Domina eius vbi villam venerat, iubebat biber dari*. Titinnius in Procelia: *Date illi biber: iracunda haec est.* Cato quoque in Originibus.

CANTA pro *Cantata* ponebant, inquit Festus. Sic γόνα pro γόνατα Aeoles apud Stephanum in Γόννοι.

CIS pro *Citra*, Gell. lib. 12. cap. 3.

COEL pro *Coelo*. *Vnde Rudinus ait: Diuum domus altisonum coel.* Sic Ausonius.

DEIN, *Exin* pro *Deinde*, *Exinde* Cicero in Oratore.

DIFFICVL. Varro Bimargo: *Vtrum sit magnum, an paruum: facile, an difficul.*

FACVL scripserunt Antiqui, & *Faculter* pro *Facile*. Accius Meleagro: *Ferre aduersam fortunam facul:* Pacuuius Teucro.

FAMVL. —— *Famul infimus esset* affert Victorinus: ex Ennio, ni vana memoria.

GVBERNA pro *Gubernacula*. Marius Victorinus ex vetustiore: *Proras detondete & despoliate guberna.*

Illustrissimus ad hanc rem elucidandam est apud Strab. locus l. 8. Ἄλκιμος ἀντὶ τοῦ Ἀλκιμέδων. Ἡσίοδος δὲ, ὅτι τὸ βριθὺ, καὶ τὸ βριαρὸν βρὶ λέγει. Σοφοκλῆς δὲ, καὶ Ἴων Ῥᾶ, τὸ ῥᾴδιον, Ῥά Ἐπίχαρμος δὲ τὸ Αἴαν, Αἶ. Συρακὼ δὲ, τὰς Συρακούσας. Παρ' Ἐμπεδοκλεῖ δὲ Μία. γίνεται ἀμφοτέρων ὄψ, ἡ ὄψις. Καὶ παρὰ Ἀντιμάχῳ. καὶ τὸ Ἄλφιτον, Ἄλφι, Εὐφορίων δὲ καὶ τὸν Ἧλον λέγει Ἧλ. Παρὰ φιλήτα δὲ Δμῶες δ' εἰς ταλάρον λευκὸν ἄγουσιν ἔρι. Εἰς ἄνεμον δ' ἐτὰ πηδὰ τὰ πηδάλια Ἄρατος φησι. Δωδὼ δὲ τὴν Δωδώνην Σιμμίας. Interpres: *Alcimus* pro *Alcimedon*, *& ex Hesiodo* βρὶ pro βριαρὸν, *vel* βριθὺ *positum. Sic apud Sophoclem, & Ionem* Ῥᾶ pro Ῥᾴδιον. *Apud Epicharmum* Αἶ pro Αἴαν, *& Syraco* pro *Syracusis*. *Apud Empedoclem, & Antimachum* Ὄψ pro Ὄψις. Pro Ἄλφιτον *apud Euphorionem* Ἄλφι, & Ἧλ pro Ἧλος. *Apud Philetam* Ἔρι pro Ἔριον eo versu. *In calathos famuli candens* ἔρι *imposuere.* Apud Aratum πηδὰ pro πηδάλια, & apud *Simmiam*

Dodo pro *Dodona*. Vt Ἦλ pro Ἥλιος: ita *Sol ex Solus* reliquum factum est de Macrobij opinione: nisi est ex hoc ipso Ἦλ vocalis mutatione η in o, vt *Officium* ab *Efficiendo*, *Modus* ex *Medio*, aliaque in Tractatum secundum vbertim collata.

IBER pro *Iberus*. Silius Italicus: *Omnis Iber, omnis rapidis fera Gallia turmis.*

ILLI pro *Illic*, αὐτοῦ, Aen. 2. —— *Illi mea tristia fata.* positum volunt Grammatistae Pierio etiam teste. Sic 3. Georg. *Illi victor ego, & Phrygio conspectus in ostro.* Sic est in Codice Longobardico. Sic Donatus agnoscit in Adelphos: *Vt ego illi maximam partem feram*, & in Hecyra. Quibus adde Priscianum lib. 12. docentem *Nec, Illic, Illac*, pro *Ne, Illi, Illa* metaplasmo ficta.

IN pro *Intra* Gell. lib. 12. cap. 13.

LAC, LACT ex. & *Lacte* truncata sunt. Vide loco proprio postea. Vide sis & Festum in *Burranica*. Charisius: *Verrius Lacte pro Lac dicit.*

Sosipater lib. 1. *Sale igitur, vt Mare, & Lacte.*

LAPI pro *Lapide*. Ennius lib. 15. *Occumbunt multi, Letkum ferroq; Lapiq;.*

MEHERCVLE, *quam Mehercules libentius dixerim*, inquit in Oratore Orator.

MOMEN pro *Momentum*. Lucret. *Momine si paruo possent impulsa moueri.*

PA pro *Parte*, *Po* pro *Populo* in Saliari carmine.

PERFACVL, vt *Facul.*

QVIE pro *Quiete* vetustissimi, inquit Priscianus lib. 6. Ennius Emancipato: *Solicito corde corpus non potitur nunc quie.* Naeuius in Protesilao damia: *Complexa somno corpora operiuntur, ac suaui quie dicantur.*

SVPER pro *Superest*. Aen. 3. *O mihi sola mei super Astyanactis imago.*

VAH decisum ex *Vaha*, lib. 1. Artis.

VLS pro *Vltra* Gell. lib. 12. cap. 13. Detritum ex *Vltis* Pomponius de Origine Iuris.

VOLVP pro *Volupe*. Notat ex Asinaria Plauti Nonius: *Siquid clam vxorem suam animo fecit volup.*

VT, reliquum factum ex *Vtinam*. Horatius lib. 2. Serm.

——————— *O pater, & rex*
Iupiter, vt pereat positum rubigine ferrum.

IOANNI

IOANNI IACOBO
CHIFFLETIO
MEDICO REGIO.

ITIVS PORTVS *statio fuit fida Caesarianis carinis testificante Strabone: nobilitas exinde loco parta, & nomen. At locus ipse iam quaeritur, non ab extraneis dumtaxat: sed a vicinia circumiecta, & a viciniae proximis, quem, vbi sit, designare operosum est. Sic in Theologiae nostrae campis nihil amoenius primitio Paradiso, in quo amoenitates omne genus. Et vix inter Theologos quaesitius quidquam est illo tranquillissimo animorum portu diuinitus concesso mortalibus, atque in eo perquirendo cura omnis consumitur; nec paradisus vel cogitatione, cum sit primaeuae filicitatis domicilium, intratur.* ITIO DE PORTV *indagatio multorum hominum studia consumsit: tibi vni* CHIFFLETI, *cessit, patuit: fausto pede tibi intratus est. Ego non de portus ipsius positura: sed de vmbra, & literarum eius positu, situque disputo: quae tamdiu vmbra erit, quamdiu tuae intelligentiae facula discutietur. Interim ad* SIGNA INTERPVNCTA *te voco, quas Artigraphi veteres,* POSITVRAS, & THESES *dixere Operis absolutio postulabat hanc partem minime negligi: an propitio Mercurio factum, arbitrabere, Medicorum columen.*

TRA-

TRACTATVS IV.

Signa interpuncta, θέσεις, *seu Positurae.*

CAPVT PRIMVM.

PERIODVS PVNCTA.

HOMINEM vera, iustaque membrorum conformatione, ac deuinctione concinnatum intueri per mihi iucunda res videtur: jam vero deartuati corporis partes singulas contemplari deforme. Hoc dico secundum Basilium M. cuius illa sunt e tertia in Hexaëm. Orat. Ἐπεὶ καὶ χεὶρ καθ' ἑαυτὴν, καὶ ὀφθαλμὸς ἰδίᾳ, καὶ ἕκαστον τῶν τοῦ ἀνδριάντος μελῶν διῃρημένως κείμενα, οὐκ ἂν φανείη καλὰ τῷ τυχόντι. *Iam non manus per se, non oculus seorsim, non singula simulacri membra diuulsa si taceant, bella res vlli videri possit.* Et Longini verbis: Καθάπερ τὰ σώματα ἡ τῶν μελῶν ἐπισύνθεσις· ὧν ἓν μὲν οὐδὲν τμηθὲν ἀφ' ἑτέρου καθ' ἑαυτὸ ἀξιόλογόν ἐστι, πάντα δὲ μετ' ἀλλήλων ἐκπληροῖ τέλειον σύστημα. *Vt corpora membrorum integra compositio commendat: ex quibus nullum dissectum ab altero secundum se momenti alicuius est. Iuncta vero inter se omnia perfectum compositum explent.* Ad eundem poene modum Periodum prius habui, quam Periodi artus Incisa, & Commata animo contemplari, calamoque praescribere. Tullius etiam me inuitauit, cui scriptum primo de Natura D. *Omnes autem eius partes, atque omnia membra tum facillime noscuntur, cum totae quaestiones scribendo explicantur.* Ac veluti

—— *Truncus ficulnus, inutile lignum*: si apte exasciatur, distinguatur, intercidatur, poliatur Deus fieri poterit: sin aliter, alueus ad haram, rhombus, stipes. Sic ex alia, atque alia Pungendi ratione sententiae quoque diuertentur. Quare etsi *Interpunctiones verborum* dixit Orator pro Murena, & Διακένωσιν *Interpunctionem* Cyrillus: *Distinctiones sensuum* potius, quam *verborum* Cassiodorus nuncupauit. Necessitas enim, quam deinde secuta est suauitas, *Distinctiones* inuenit. Tullius lib. 3. de Oratore: *Clausulas enim, atque interpuncta verborum, animae interclusio, atque angustiae spiritus attulerunt. Id inuentum est ita suaue, vt si cui sit infinitus spiritus datus, tamen eum perpetuare verba nolimus. Id enim auribus nostris gratum est inuentum, quod hominum lateribus non tolerabile solum, sed etiam facile esse possit.* Ita gratum inuentum, *vt distinctiones sensuum grata mente perquirere, ac ponere debeatis, sine quibus neque legere quidquam competenter, neque intelligere praeualemus*, ait suis Cassiodorus. Eapropter Nicanor Hermiae F. Alexandrinus Grammaticus Adriani Caesaris tempestate ἔγραψε περὶ Στιγμῆς τῆς παρ' Ὁμήρῳ, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν διαφορᾶς ἐν τῇ διανοίᾳ, περὶ Στιγμῆς τῆς καθόλου βιβλία ἕξ, ἐπιτομὴν τούτων Βιβλίον ἓν περὶ Στιγμῆς τῆς παρὰ Καλλιμάχῳ. ... περὶ τοῦ Ὦναξ ἐπὶ Στιγμῆς, καὶ ἄλλα. ἐφ' ᾗ πραγματείᾳ σκωπτόμενος πρός τινων Στιγματίας ἐκαλεῖτο. οὐ γὰρ δήπου, ὡς δοῦλος οὕτως ἐσκώπτετο. *Scripsit Nicanor Hermiae F. de Interpungendi apud Homerum ratione, deque ex ea nascente sententiae diuersitate. De Puncto generatim Libros sex, quos in Epitomam contulit. Librum vnicum de ratione apud Callimachum Interpungendi, de Punctis voci* Ὦναξ, *& alia. A qua tractatione Stigmatias audijt quorundam conuicio, non seruitij probro.* Suidas haec, cui paria succudit Eustathius. Neque Suidas aliter capi potest absque stili violentia, aut ingenij tormento. Neque fas eum pro libidine truncare, quod nuper inconsulto factum.

Periodum igitur recte, & ad Orthographi partes accommodatissime Demetrius delineauit, ac terminauit. Ἔστι γὰρ Περίοδος σύστημα ἐκ κώλων, ἢ κομμάτων εὐκαταστρόφων πρὸς τὴν διάνοιαν τὴν ὑποκειμένην ἀπηρτισμένων. *Periodus res est composita ex colis, commatisque, volubilibus, ad subiectorum intelligentiam adaptatis.* Iterato: Ἡ μὲν περίοδος σύνθεσίς τις ἐστὶ περιηγμένη, ἀφ' ἧς ὠνόμασται. *Periodus compositio quaedam est circumducta: vnde vocamen.* Nomenclationis ratione iam euoluta, priorum Demetrij verborum sensum aperio. *Est enim Periodus contextum e Colis aut Commatis, seu Incisis circa propositam sententiam occupatis, ac perfectissime absolutis.* Quinctilianus lib. 9. cap. 4. non dissimiliter de Periodo. eiusque artubus: *At illa connexa series tres habet formas, Incisa, quae* Κόμματα *dicuntur: Membra, quae* Κῶλα: Περίοδον, *quae est vel Ambitus, vel Circumductum, vel Continuatio, vel Conclusio.* Premit instantius Tullij vestigia in Oratore: *In quo quaesitum est*, inquit, *in totóne circuitu illo orationis, quem Graeci* περίοδον, *nos tum Ambitum, tum Circuitum, tum Comprehensionem, aut Continuationem, aut Circumscriptionem dicimus* Quinctilianus *Ambitum & Continuationem* a Tullio mutuatur. *Circumductum* redolet Demetrij τὸ περιηγμένη. *Conclusio* idem est *Circumscriptioni.* Tullius in Bruto: *Comprehensio,*

& ambitus ille verborum (si sit Periodum appellari placet) erat apud illum contracta, & breuis, & in Membra quaedam, quae Κῶλα Graeci vocant, dispertiebat orationem. Tantundem Aquila Romanus. Hactenus de appellatione varia: Conclusionis ecquod signum? Victorinus Artis lib. 1. *Quando distinguitis, cum erit perfecta oratio, & sensus concludetur, inter nouissimam verbi literam, & primam insequentis, in superiore parte versus Punctum ponite aliud, quam librarius inter duo verba posuit*. Est autem *Punctus* apud Matheseos magistros non mensus, non figura: sed mensus & figurae initium. Eo pro vulnere paruissimo dictum in Miloniana, aut pro cicatrice minima *Vulnus acu punctum* Στιγμὴν item dissepat a γραμμῇ Aristoteles lib. 6. de histor. animal. in historia cuculi, & accipitris. Victorino ὁμοφρονεῖ Diomedes: *Et est huius* [Periodi.] *Nota punctum supra versum ad caput literae positum*. Qui Diomedes lib. 2. *Distinctionem* nominat *Periodi notam*, sic vt analogum pro primario ponatur analogato, vt Dialecticae magistri loquuntur. *Distinctioni* autem *Subdistinctionem*, & *mediam distinctionem* consociat similiter Graecis, quibus Στιγμὴ, Ὑποστιγμὴ, Μέση στιγμή. Nulla autem voce Latina Graecam propius expresseris, quam *Distinctione*: namque a Στίζω *Stingo*, seu *Stinguo* ortum est. Porro Victorini, & Diomedis doctrinam adspernantur hodie Puncto inter vmbilicos literarum praecedentis, ac subsequentis collocato. quo iure? Vsucapione omnibus promiscua. Exemplo illustrat D. Augustinus lib. 4. de Doctrina Christiana. cap. 7. *Quis omnis non videat, quid voluerit dicere, & quam sapienter dixerit Apostolus: Gloriamur in tribulationibus: scientes, quia tribulatio patientiam operatur: patientia autem probationem: probatio vero spem: Spes autem non confundit: quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris, per Spiritum sanctum, qui datus est nobis*. Agnoscitur & aliud decus, quoniam post aliqua pronunciationis voce singula finita, quae nostri *Caesa*, & *Membra*, Graeci autem Κῶλα, & Κόμματα vocant, sequitur Ambitus, siue Circumitus, quam Περίοδον illi appellant, cuius membro suspenduntur voce dicentis, donec vltima finiantur. Nam eorum, quae praecedunt Circumitum, Membrum illud est primum: *Quoniam tribulatio patientiam operatur*. Secundum: *Patientia autem probationem*. Tertium: *Probatio vero spem*. Deinde subiungitur ipse Circumitus, qui tribus peragitur Membris, quorum primum est: *Spes autem non confundit*. Secundum: *Quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris*. Tertium: *Per Spiritum sanctum, qui datus est nobis*.

NOTA PRIMVM. Si Periodus vna excipiatur ab altera vsque dissimili, & cuius abrupta sit sententia (quod ex magna rerum differentia nascitur) scribentes non signo puncto, non grandiusculo in capite Periodi elemento sunt contenti dumtaxat: sed a versu nouo eam ordiuntur, rerum distantiam scripturae interordiniis commensi. Causidicis id perfamiliare, & frequens in Verris accusationibus, & literarum scriptione hodierna.

NOTA SECVNDO Periodi notam vanescere Interrogatione, Admiratione, Exclamatione. Tam enim diuersi generis nota est Interrogandi, Admirandi, Exclamandi a Puncto periodico, quam Semicolon, aut Colon.

NOTA TERTIO Punctum, vbi id cumque impactum fuerit, vocem antecedentem a subeunte seiugare, & literam vocis indicem a litera. Eapropter P. R. est *Populus Romanus*: P R. cum vnico Puncto ad R *Praetor* in priscis monimentis. Vides priuis vocibus priua Puncta addita? Est & cum sillabis priuis, est cum totis vocibus sic accuduntur. Scatent exemplorum affatim Inscriptiones veteres.

DE MAJVSCVLARVM

EXSTANTIA.

APPENDIX.

NOTA QVARTO punctam Periodi notam grandiuscula dein excipi litera seu Sonora, seu Consona. Matth. 8. *Volo. Mundare.* Tali namque scripto plus inest maiestatis, plus potestatis, quam si scribas: *Volo, mundare*, aut si iungas, quod D. Hieronymus lib. 1. in c. 8. Matthaei non probat. *Non ergo*, inquit, *vt pleriq; Latinorum putant, iungendum est, & legendum: Volo mundare: sed separatim, vt primum dicat: Volo. Deinde imperet: Mundare*. In Graeco certe textu, etiam D. Chrysostomi, Subdistinctio est: Θέλω, καθαρίσθητι: sed cum mira efficacis Imperij demonstratione, quae Latinis verbis non tam claritus exprimitur. Quod si Periodus

vna

vna excipiatur altera non dissimili, (quod euenit, cum instantius, aut vberius agitur) Puncto quidem proprio velut signo Periodus annotatur: at proxima Periodus vnciali litera caput non insignitur, ac si cum duce consentiens sibi imperium non arroget, sequi contenta. Minus Punctum dicunt, quod nec superiori Matthaei loco disconueniat.

Grandiusculam quoque literam praescribunt Propriis nominibus deorum, hominum, pecudum, fictorumque ad deorum, hominum, pecudum effigiem: Propriis gentium, nationum, adiectiuis ex his ortis. Aduerbia quoque ex istis nata Maiusculam capitalem literam mereri videntur: tacito namque complexu id, a quo deriuantur, inuoluunt. At cur Aduerbia potius, quam Verba? Cur potius *Graece, Latine, Germanice, Scythice*, quam *Fimbriaturit, Syllaturit, Figulaturit?*

Taurellij manus & mens Praefatione in Digesta: *Maiusculis praeterea vsi sumus in titulorum, & legum; principaliumq; clausularum initys, tum nominibus Iurisconsultorum, librorumq; ex quibus leges ipsae, seu capita referuntur, tum in Dei, ac Imperatoris, & Diui, propriisq; aut gentium nominibus: tum in antiquis legibus Senatusconsultis, edictis, actionum, exceptionum formulis referendis: item ijs, quae materialiter, quod aiunt, & demonstrandi, docendiq; causa ponuntur.* Id iam Vsu plurimorum literatorum corroboratum videmus, & probamus.

Eadem ratione, quae artis, qua de agitur, aut rei vocabula. Vt cum de Notis tractamus, Periodus, Incisum Accentus, talia, quae grandiusculis exarata elementis distinctionis inuehunt lucem, & imaginationem validius feriunt.

Maiusculas non merentur *Lynx, Hippopotamus, Acanthis*. Non sunt enim propria: sed speciei nomina, vt *Homo, Equus, Asinus*. Neque *Phoenix* auis, aut *Sol* astrum. Forte enim sic solem vnicum esse, aut phoenicem: suntque speciei vocabula. Sol, inquam, luna, saturnus astra cum sunt, minusculis contenta erunt: cum dij, cum ἀεροδετήματα θεαθέντα, iis Maiuscula non indebita. Similiter appellatiua insignies, quoties personae rationem obtinent: tunc enim fiunt propria. Apud Prudentium Pater, Verbum, Spiritus, Auaritia, Discordia, Virtus, Febris, Scabies, Sapientia, Patientia, Ira, Libido, Superbia, Fides, & apud Silium, Plinium, Valerium Maximum, Ciceronem, Virgilium, Nummos apud Aesopum animalia personata *Leo, Vrsus, Vulpes, Ceruus, Delphis* talia. Sic productae sententiae Maiusculis inchoantur, narrationes, colloquia. Item supposita propriis, Poeta, Geographus, Medicus, perinde ac Virgilius, Homerus, Strabo, Hippocrates.

QVAERES an erunt Maiusculae carminum capitales literae? Aio: nisi forte apud Pindarum, ac similes versificatores saepius verba secantes, quod Latini rarissime commiserunt, nec probauit Ovidius, cui non est inuenta via carmine concludendi *Tuticani* nomen, vti neque Martialis alibi. Et vero nos Latinorum scribimus Orthographica.

CAPVT SECVNDVM.

COLVM PVNCTVM.

PERIODVS in partes distrahitur: *Cola* vocant Graeci, *Membra* Romani. Cicero in Oratore: *Nescio cur, cum Graeci* Κόμματα, *&* Κῶλα *nominent, nos non recte Incisa, & Membra dicamus.* Non disparia lib. de Claris Oratoribus. D. August. lib. de Doctr. Christ cap. 6. *Quae nostri Membra, & Caesa, Graeci autem* Κῶλα, καὶ κόμματα *vocant. Membrum autem est sensus numeris conclusus: sed a toto corpore abruptus, & per se nihil efficiens*, inquit Fabius lib. 9 c. 4. Fabium Diomedes verbatim refert lib. 2. Obiter vt de inuentore disputem, faciunt Suidae verba Thrasymacho inuenti honorem tribuentis: Ὃς πρῶτος περίοδον, καὶ κῶλον κατέδειξε· καὶ τὸν νῦν τῆς Ῥητορικῆς τρόπον εἰσηγήσατο· μαθητὴς Πλάτωνος τοῦ φιλοσόφου, καὶ Ἰσοκράτους τοῦ ῥήτορος. Scribe Συμμαθητές. Nam Thrasymachus Platone etiam maior fuit. Latine: *Qui primus Periodum, & Membra monstrauit, & artis Rhetoricae quae hodie regnat, primus auctor fuit.*

Tullius in 3. de Oratore *Versus enim veteres illi in hac soluta oratione propemodum, hoc est, numeros quosdam nobis esse adhibendos putauerunt: interspirationis enim, non defatigationis nostrae, neque librariorum notis; sed verborum, & sententiarum modo interpunctas clausulas in orationibus esse voluerunt. idq; princeps Isocrates instituisse fertur, vt inconditam antiquorum dicendi consuetudinem delectationis, atq; aurium causa (quemadmodum scribit discipulus eius Naucrates) numeris adstringeret.* Videtur Cicero *Interpunctas clausulas*

Isocrati

Iſocrati vt *principi* arrogare. Supparia legas in Bruto. At opitulus aderit vel ipſe Tullius in Oratore: *Nam cum conciſus ei Thraſymachus minutis numeris videretur, & Gorgias, qui tamen primi traduntur arte quadam verba iunxiße.* Iterato: *Neminem in eo genere ſcientius verſatum Iſocrate confitendum eſt: ſed princeps inueniendi fuit Thraſymachus, cuius omnia nimis etiam exſtant ſcripta numeroſe.*

Numeros igitur in oratione Thraſymachus *princeps* inuenit. *Paria paribus adiuncta, ſimiliter definita, contrarijs relata contraria Gorgias primus inuenit,* ibidem: non Polus: hanc enim laudem Polo abrogat Philoſtratus in vitis Sophiſtarum. Atqui haec abſque Membris eſſe nequibant, neque abſque his Periodus: igitur Auctores hi principes, primique inuentores. Iſocrates in his temperamentum, modumque inuenit, & laudabilius excoluit, vt equidem ferebat Platonis, Tullijque opinio.

At Suidas ſupra non correctu facilis: neque mihi valde adſentior. Potuit enim alterius fuiſſe Platonis diſcipulus. Certe fuit iſte Thraſymachus Platone antiquior, fuit Iſocrate, quod e Dionyſio Halicarnaſſeo dilucebit magis, quam ex Platone, & Philoſtrato. Plato namque in Politicis ipſum Thraſymachum ſaepiſſime loquentem facit, quod & Philoſtratus animaduertit lib. 1. de Sophiſtis, cuius vtemur teſtimonio medicinae cauſa tum ipſi Philoſtrato, tum interpreti faciendae: Οἱ δὲ καὶ Θρασύμαχον τὸν Καρχηδόνιον ἐν σοφισταῖς γράφοντες, δοκοῦσί μοι παρακούειν Πλάτωνος, ταὐτὸν εἶναι φάσκοντος λέοντα ξυρεῖν, καὶ συκοφαντεῖν Θρασύμαχον. Interpres: *Thraſymachum Cartaginienſem, qui inter Sophiſtas recenſent, Platonem mihi obaudire videntur, qui idem eſſe dictitat leonem radere, & Thraſymachum calumniari.* In quo ſcilicet *aliquid iratum, aliquid atrox, aliquid mirabile.* Tullij verbo in Oratore, quod eo dicto Plato lib. 1. Polit. ſignificauit. In Sophiſtis autem floridum magis dicendi genus. In Sophiſtis maior ſapientiae cura, quam Thraſymacho omni pagina ademtum it Platonis liuor Dionyſij Halicarnaſſei iudicio. Porro prima interpretis verba nullam iuſtam continent ſententiam. In Philoſtrato Παρακούειν eſt *Male audire*, ſeu *Non intelligere* Platonem, aut non legiſſe. Sic τὸ παρά, Perperam aliquid eſſe, fierine paſſim ſignificare, notauimus ad Macaritum. Error & in Philoſtrato. Nec enim Καρχηδόνιον, ſed Καλχηδόνιον legendum iubent Suidas, Halicarnaſſeus, Plato, quorum teſtimonia praetermittit παρέργου ratio. Ne autem de Dionyſij iudicio dubites, affirmat ipſe epiſtola ad Cn. Pompeium omittere ſe Platonis ſcripta, in quibus κωμῳδεῖ τοὺς πρὸ ἑαυτοῦ, ſeu, *illudit in eos, qui anteriores ſe fuerunt,* ſcilicet Parmenidem, Hippiam, Protagoram, Prodicum, Gorgiam, Polum, Theodorum, Thraſymachum, vt fere ipſe Ariſt.

Verum amabo a quo tandem interpungendi, ſeu Inciſi, Membri, Periodi, Puncta ponendi origo? Refert vir literatiſſimus ad Adriani aeuum, propiuſque nihil facit, quam vt Nicanori adſignet. Signauerit Nicanor Puncta, deque Homeri punctis, & Callimachi ſcripſerit: non idcirco interpungendi fuit auctor? *Potuit igitur tunc agitari de inducenda, etſi nondum vulgo inducta,* inquit, *interpungendi ratione.* Diuinatio. Potuit hoc agitari omni aeuo.

Dico igitur notarum harumce neceſſitatem cum ſcribendi lege notam, adeóque coniunctam, ſit vt ſcriptionis anima, mens, lumen: iiſq; ſublatis oratio verſabitur in tenebris, & ſumma confuſione. Neq; ipſa ſatis aut ſcriptio conſtabit, aut pronunciatio his deſtituta auxiliis. An haec abſque Commatis ſcripſit Tullius l. 3. de Orat. *Omnia quaeſita, audita, lecta, diſputata, tractata, agitata eſſe debent?* Iſque tanto ante Adrianum Imp. Non ſine his Notis Plato, Polus, Prodicus, Hippias, Protagoras, Gorgias? non Homerus, non Callimachus? & ſi Callimachi epigramma neſcio quod a Politiano minime notatum memoretur: etſi ego totum Callimachi opus ex Langij bibliotheca vidi hoc orbatum lumine. Eorum namque ſcripta, niſi hac diſtinctionis luce illuſtrata fuiſſent, fruſtra de eorum interpungendi ratione libros elaboraſſet Nicanor.

Praeterea diſtinctionum nomenclationes, *Commata, Cola, Inciſa, Membra* a ſcribendo, pungendoque ducuntur, non a pronunciando: non igitur a ſcripto diſſeperanda. Quid quod in Homero proſodias ipſas ſcriptas ſeculis retruſiſſimis teſtatiſſimum eſt ex Ariſtotele lib. 1. Elench. c. 4. ex Galeno tom. 4. tractatu de Sophiſmatis. SS. quoque Patres Graeci, Latini in ſacris folijs diſtinctus agnoſcunt, pridem ante Adriani, & Nicanoris tempora. Quid quod ſcriptor, a quo diſſentio, ſcribit haec de interpungendi ratione: *Non debuit, non potuit diu quaeri.* Quae cum eius ſententia controuerſioſa valide colliduntur. Diu ea enim quaeſita, ſi a natis quaeſita literis, & primulum ſub Adriano reperta. Fauent nobis Tullij ſuffragia ſane intellecta. Apud eum enim lib. 3. de Orat. *Neque librariorum Notis, ſed verborum, & ſententiarum modo interpunctas clauſulas in orationibus eſſe voluerunt.* Potuit negare notas librariorum, & eas neque in vſu habitas, neque cognitas? At neque eas negat, aut ablegat. Perinde námque eſt ac ſi dicat trita Latinitatis orbita. *Non librariorum Notas* dumtaxat; *ſed verborum & ſententiarum modo interpunctas clauſulas.* Neq; poſt multa idem Orator: *Clauſulas enim, atque interpuncta verborum animae interclusio, atque anguſtiae ſpiritus attulerunt.* Quod etſi principaliter de oratione prolata intelligitur: pariter tamen de ſcriptura; parque eſt ratio. Pro Muraena quoque Iuriſconſultos illudens, *eos in ſingulis literis, & interpunctionibus verborum*

occupari scribit. Quae aliorsum verba trahi possunt ab eo, quem propria opinio occupat, vel *δοκεῖς*. Seneca item disertissime, planissime epistola XL. *Nos etiam cum scribimus, interpungere solemus.* Quanto magis (hoc destinato conficit) cum pronunciamus? Verum idem ad Senecam scriptor, Senecam intelligit de Punctis singulis verbis affixis. Infelix diuinatio. Potest esse quidquam aeque ridiculum, quam si ad singula verba interquiescat orator? Nam sic pausare sapientem iubet Seneca. Neque enim, inquit, pronunciationis ea lex solius est: sed scriptionis. Ecce, inquit: *Nos, etiam cum scribimus, interpungere solemus:*

At prisca omnia Monumenta, Lapides, Tabulae, aera Legum aut Orationum nullam praeferunt, aut habent. Nisi hanc tamen, qua singula verba punctis suis disparant, & secernunt: sed punctis vniusmodi semper, & pari forma. Quae res, vt verum fatear, turbet magis, & sistat lectorem, quam transferat, & adiuuet. Addantur Libri. Fateor vniuersa haec. Moris huius causa est: quia omnia ista semunciali, aut capitali charactere insignita continua serie cohaerere, inter se viderentur: si non a verbis puncta separarent verba. Nec aliud forte punctorum fabris quaesitum, qui quod Orthographiae essent ignari, susque, deque habuere exactam Commatis, Colisque interlucentibus scribendi rationem.

Dices Tullio, aliisque oratoribus magnis, aut scriptoribus praetermissas hasce de Notis praeceptiones. Non renuto: praetermissae sunt. Nec enim ad humilitatem istam elementaris disciplinae, dignitatem suam submisere.

Inuentis porro Membris ecquas librarij Notas adsignarunt? Probus lib. I. Colon cum in fine versus, ex maxima parte sensus concluditur:

O pater, ô hominum, rerumq; aeterna potestas.

Locum hic tantum designat: Notam Max. Victorinus: *Distinctio est apposito Puncto nota finiti sensus, vel pendentis mora. Tribus locis ponitur, summo, cum sensum terminat, Finalis a nobis, Τελεία a Graecis dictus hoc modo. Medio, cum respirandi spatium legenti dat, & dicitur Μέση hoc modo: Imo ponitur, cum mora lectionis interrupto tenore aliud adhuc illatura suspendit, & vocatur a Graecis ὑποστιγμή, a nobis Subdistinctio.* Donatus editione prima: *Distinctio est, vbi finitur plena sententia: huius Punctum ad summam literam ponimus. Subdistinctio est* [Membrum, seu Colon] *vbi non multum superest de sententia, quod tunc necessario separatum, mox inserendum sit: huius Punctum ad imam literam ponimus. Media est, vbi fere tantum de sententia superest, quantum iam diximus, cum tamen respirandum sit. Huius Punctum ad mediam literam ponimus.* Inde Aristoteli Rhetoric. 3. *Γίνονται δὲ καὶ τρίκωλοί τινες, καὶ μονόκωλοι, ἃς καλοῦσιν ἁπλῶς Περιόδους.* Notatur vsu hodie vsitato Colon Punctis geminis: non laeua, dextraque ordinatis; sed subiecto vno, superimposito altero. Ad hoc exemplum Verrina quinta: *Posco rationes: inspicio literas: video frumenti granum Halesinos, quibus L X. M. modium imperata erant, nullum dedisse: pecuniam Volcatio, Timarchidi, scribae dedisse.* Ex quarto Accusationis sibi probata impensius depromit iterum in Oratore Cicero: sunt autem pulcerrime, suauissimeque composita: *Conferte hanc pacem cum illo bello: huius Praetoris aduentum cum illius imperatoris victoria: huius cohortem impuram cum illius exercitu inuicto: huius libidines cum illius continentia: ab illo, qui cepit conditas: ab hoc, qui constitutas accepit, captas dicetis Syracusas.* Paribus interuallis distincta sunt illa ex quarto ad Herennium: *Nam quae reliqua spes libertatis manet, si illis & quod libet, licet: & quod licet, possunt: & quod possunt, audent: & quod audent, faciunt: & quod faciunt, vobis molestum non est.* Cum igitur sententia duas, vel plures habet partes, quae suis singulae verbis reguntur, per se consistunt, absolutaeque sunt. Membro locus est distinguendus.

DE SEMICOLO APPENDICVLA.

PERIODO Membris dispertita, Membra ipsa abeunt in partes, *Semicola* vocant. *Membrum* inter. & *Incisum*, seu inter *Colum*, & *Comma*, mediam sortitur naturam *Semicolon*. Quanto namque *Colo* minus est, tanto est *Commate*, seu *Inciso* amplius. *Comma Puncto* suppactum *Semicola* tota nota est sic ; *Semicoli* minus est contraria dispescere nomina, vt: *Publica priuata; sacra, profana; tua, aliena.* Quo in exemplo constare adseuerat Manutius aeque vnicum sufficere semicirculum , eaque nota, quae gemino Puncto describitur sic : nimirum retardari sententiam. Munus alterum est, non quidem cum nomina sunt contraria: sed sententia ita variatur verbis, vt semicirculi impressio parum sufficiat, gemina Puncta praegrauent. Puta in disiunctis aut varia partitione. Tunc Semicoli temperamento opus.

NOTA in caussis, locis, exemplis superius collatis non iniuria Coli, seu Membri Notam posse substitui. Rationem poscis? Subindicant M. Tullius, Quintilianus, Demetrius locis in sequenti capite explicandis.

CAPVT

CAPVT TERTIVM.

COMMA PVNCTVM.

MARCVS TVLLIVS de Oratore ad Brutum: *Prima sunt illa duo, quae Commata Graeci vocant, nos Incisa dicimus, deinde tertium, κῶλον illi, nos Membrum.* Quinctil. lib. 9. c. 4. *Incisum, quantum mea fert opinio, erit sensus non expleto numero conclusus: plerisq; pars Membri.* Diomedes lib. 2. poene sillabatim Quinctilianum expressit. Diomettius: *Κόμμα ἐςὶ τῦ κώλυ ἔλαττον, γνῶθι σεαυτὸν, ἕπε θεῷ.* Non dispatia D. Aug. l. 4. de Doctrina Christ. Probus l. 1. *Comma*, seu Tome minor hic, aut hic collocetur aliam, atque aliam pariet sententiam. Curtij lib. 6. *Alias proditorem appellans, nunc ingentia promittens, interdumq; regnum quoq; versabat animum tanto facinore procul abhorrentem.* Hac serie verborum videri possit Nicomachus regnum animo suapte sponte inhiasse, quod nullus dicit Curtius: hoc dicit: Dymnus *ingentia promittens, interdumq; regnum quoque* promittens scilicet, *versabat animum tanto f. p. ab a.* Ergo τὸ *Quoque*, nota flexa commatis dispescendum ab ꝭ *Versabat*.

Paterculi lib. 1. de Codro: *De industria imprudenter rixam ciens, interemtus est.* Lipsius interpungit: *Imprudenter, rixam ciens, interemtus est.* Claret historiae non ignaro. Interemtus enim ab imprudentibus, ipse facinoris prudens.

PERPLEXAE alioquin orationis futurae compositioni gratiam, lucemque *Commata* conciliant. Verbi gratia in Quinctiana: *Posterius, inquit, ista videbimus, Quinctius.* Lib. 2. de Oratore: *Licet, inquit, rogare, Philippus.* Alibi: *Audiamus, inquit, pulcellum puerum, Crassus.* Quae orationes quanto sunt repetito *Commate* adminiculatiores: tanto, si destituantur, conturbatiores, & griphorum similiores. Vt in plerisque omnibus D. Iacobi Codicibus cap. 2. *Si introierit in conuentum vestrum vir annulum aureum habens in veste candida.* Absque *Commate* perperam scribitur: quasi vesti adsutum, aut intextum habeat *annulum aureum* praeter D. Iacobi mentem. Atque ita concionator quis Duacenus mihi Duaci auditus est, mirifice se hac confusione circumspiciens: cum nihilominus certo certius fit secandam sententiam ista nota Commatis: *Aureum annulum habens, in veste candida:* vt alias *In veste pulla, atra, aurea* quis esse dicitur.

COMMA, seu *Incisum* verba ab inuicem, & nomina singulatim incidit: sed & plures dictiones a pluribus.

Horatius: *Scriptor, honoratum si forte reponis Achillem,*
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer.

Ad superiora ex Demetrio te refer.

NOTA ab aliis *Comma* dici *Virgulam*, *Semipunctum*, *Semicirculum*, quae disconueniunt vniversa. *Virgulam* non recte dixeris. Primum linea siquid signandum, erit ea recta vel curua: similiter *virgula*: fuit igitur opus distinctu. Seca O a media supera periferia ad imam vsq: per punctum medium, duas effeceris *virgulas*, duos semicirculos, nec tamen Comma: ergo non inuicem commeant velut adaequata *Comma, Semicirculus, Virgula*. Neque *Semipuncti* placet appellatio. Nam cum Periodus in Membra diuidatur, haec in Cōmata, seu Incisa, potius Membra dicenda sunt *Semipuncta*: nam perfectae, absolutaeq; Periodi *Punctus* index est. Ergo simili Competentia *Semipunctum* dimidiatae Periodi. Timus tandem Tullij disciplina, & verborum eius supellectile contenti.

CAPVT QVARTVM.

INTERROGATIO, ADMIRATIO.

HACTENVS primaria, si Vsum frequentiamq; consideras, orationis interpungendae signa dedimus: nunc minus frequentia succudimus. Interrogationis nota est *Punctum* superposita virgula bis curua sursum eunte. Sedes eius vel vbi Incisum, vel Membrū, vel Periodos absolui queat. Superueniens enim his notis Interrogatio, eas quodammodo deuorat. Et quoniam crebrius finit ea sententiam, pro fundamento Punctum occupat, & virgula contortius sursum vibrata flexurae vocis aptatur hoc modo Aen. l. 8. — *Quae causa subegit*
Ignotas tentare vias? quo tenditis? inquit.
Qui genus? vnde domo? pacemne huc fertis an arma?

Tullius pro Q. Ligario: *Quid enim tuus ille, Tubero, districtus in acie Pharsalica gladius agebat? cuius latus ille mucro petebat? qui sensus erat armorum tuorum? quae tua mens? oculi? manus? ardor animi? quid cupiebas? quid optabas?*

D. Augustinus lib. 3 cap. 3. de Doctrina Christiana: *Quis accusabit aduersus electos Dei?* Vt hanc interrogationem quasi responsio subsequatur: *Deus, qui iustificat.* Et iterum interrogetur: *Quis est, qui condemnat?* Et respondeatur: *CHRISTVS IESVS, qui mortuus est.* Quod credere quia dementissimum est, ita pronunciabitur, vt praecedat percontatio, sequatur interrogatio. Haec inter quae differitas? Addit D. August. *Inter Percontationem autem, & interrogationem hoc veteres interesse dixerunt, quod ad Percontationem multa responderi possunt: ad Interrogationem vero aut Non, aut Etiam.* Pertexit idem Doctor: Pronunciabitur ergo ita vt post percontationem, qua dicimus: *Quis accusabit aduersus electos Dei?* Illud quod sequitur, sono interrogantis enuncietur: *Deus, qui iustificat?* Vt tacite respondeatur, *Non.* &c.

ADMIRATIO iisdem potest esse sedibus quibus Interrogatio, hoc est, vbi alioqui punctio alia discrimen daret. Distat ab Interrogatione virgula sursum recta, quae & puncto ipsa superinsidet. Aldus Manutius Admirationem solo Puncto iubet esse contentam. Quae haec confusio? Punctus ordinaria Periodi nota est: & cum ea pusillum Punctum admittunt alij. Quare perturbationis deuitandae studio, vtque admirantis sententia fit adminiculatior, signo proprio, nota alia, vt in Colo, requirenda est, ac vsurpanda. Vsus autem etiam eruditiorum, quam Admirationis notam confirmauimus, comprobauit. Hanc notam tum demum Andr. Brabantus admittit, si cum Admiratione iuncta sit Exclamatio. Hoc autem vt non grauate damus: sic eadem nota vel Admirationi seorsae, vel Exclamationi seorsae meo, aliorumque iudicio apte seruiet.

CAPVT QVINTVM.

PARENTHESIS,

SEV INTERIECTIO.

PARENTHESEOS nomenclatio, quod ex vi praepositurarum quiuis paulum attentior facile animaduertet, duos inuoluit respectus: vnum ad verba pauca orationi iniuncta, seu ἐντεθέντα; alterum ad verba, quae Parenthesεos anteeunt notas, subeuntque. Ab ea autem verborum iniunctione, quae vulgo *Parenthesis* dicitur, Quinctiliano est *Interiunctio*, non nemini *Hyperbasis*. Expressius vtrumque respectum si referre voles vnius verbi ambitu, dic *Adinteriunctio*, *Adinterpositio*. Sosipater non id tantum hoc nomine complectitur: sed insuper interiunctionem literae in *Relligio*, sillabae in *Mauors*, *Parenthesim* nominat. idque etiam recte.

Parenthesis vero ab summo ad imum partitur O, seu circulum grandiusculum ( ): quas intra notas tantulo ab sese dissitas textum aliquot verborum clauditur. Eorum scilicet verborum, quae nec sententiae partes sunt, nec ab vllo antecedente, aut insequente verbo reguntur, nec cum iis grammatice construuntur. Ea quoque verba eiusmodi sunt, vt absque iis sententiae stet incolumitas. *Verborum aliquot*, inquam, hoc est, per paucorum. Causam pulcre Quinctilianus expromit lib 8. cap. 2. *Interiectione* [seu Parenthesi] *qua & oratores, & historici frequenter vtuntur, vt medio sermone aliquem inserant sensum, impediri solet intellectus: nisi, quod interponitur, breue sit.* Aeneis sexta exemplum dabit: *At ramum hunc (aperit ramum, qui veste latebat)*

Agnoscas ———

Alibi: *Aeneas (neque enim patrius consistere mentem*

Passus amor) rapidum ad nauem ———

Cicero in Verrem: *Versabatur in Sicilia longo interuallo non Dionysius ille, nec Phalaris (tulit enim illa quondam insula multos, & crudeles tyrannos) sed nouum quoddam monstrum ex vetere illa immanitate, quae in iisdem versata locis dicitur.*

APPEN-

APPENDICVLA I.

HAS, similésve formulas: *Vt puto, Ni me fallit memoria, Vti a maioribus accepimus, Si vera fides, Si vera est fama, Famae, Nec fallunt omnia Cretes.*

HAS, inquam formulas duabus amplecti notis longe vsitatissimum est: quibus notis, controuersia est.. Qui *Interiectione* vtuntur, de Manutij mente, inepte faciunt: de Andr Brabanti, errant: volunt enim duobus incisis nos ea metiri. Ego neutros culpo: titiullitium interest, dum notulis sufficienter intelligentiae seruientibus vtamur, hoc est, dum antegressa verba a subiectis secernantur, quid amplius requiras? Seca o minutum in duo, vt prodictum, habes prope Manutij Incisa: dum frustulum alterum redigas, seu inuertas, vti fit in *Caio*, & *Caia* notandis. (*Caium* notat:) *Caiam*. Seca consimiliter O vastius, habes dictas vulgo Parentheseos notas expressas. Ita futiliter pleraque absque iusta ratione repudiantur. Ratione namque res Grammaticas tractare, paucissimorum est. Certe Rutilius Lupus *Parentheseos* ex Demosthene ponit exemplum hoc: *Nos scilicet omnes (vt fere fit) repentino nuncio perturbati obstupuimus*, quae geminante commate claudi poterant.

APPENDICVLA II.

DISTINCTIONVM harumce notas Donatus, Cassiodorus, Isidorus alij *Posituras* Graecorum de exemplo dicunt: quorum sunt θέσεις.

CAPVT SEXTVM.

ACCENTVS.

QVAS Graeci *προσῳδίας dicunt, eas veteres docti tum Notas vocum, tum Moderamenta, tum Accentiunculas, tum Voculationes appellabant*, Gellij verba sunt e tertio, ac decimo libro capite sexto. Quaenam autem Graecis sint *Prosodiae*, dicet Sex. Empiricus lib. 1. aduersus Mathematicos cap. 5. Quinctiliani lib. 1. cap. 5. illa: *Adhuc difficilior obseruatio est per Tenores (quos quidem ab antiquis dictos Tonores comperi, vt videlicet declinato a Graecis verbo, qui Τόνες dicunt) vel Accentus, quas Graeci προσῳδίας vocant, cum Acuta, & Grauis alia pro alia ponitur, vt in hoc: Cámillus, si acuitur prima. Aut Grauis pro Flexa, vt Céthegus, & hic prima Acuta: nam sic media mutatur. Aut Flexa pro Graui, vt apice circumducta sequente, quam ex duabus syllabis in vnam cogentes, & deinde flectentes dupliciter peccant. Sed id saepius in Graecis nominibus accidit: vt, Atrēus: quem nobis iuuenibus doctissimi senes Acuta prima dicere solebant, vt necessario secunda grauis esset.*

Item *Teres*, *Nereiq*. Martianus Capella tum *Fastigia* nominat, tum *Acumina*, & lib. 2. Diomedes ac Beda lib. de Metris. Negotio huic Orthographico sane tam apte, tam accommodate, explicari vt ratio ipsa non debeat. Quod autem Atreus a *doctissimis senibus* enunciatum scribit Fabius, Aeolum more fit, quibus Ἄτρευς, Ἀχίλλευς, Ὀδύσσευς fuere. Dores item obseruitabant. Priscian. lib. 6. *Dores sequimur, qui pro φιλεὺς, φίλης, & pro Ὀρφεὺς, Ὄρφης, & Ὀρφῆα dicunt. Sic Antimachus*, inquit, Τύδης τ' Οἰνίδης. *Et vocatiuum in E productum.*

Τὸν καὶ φωνήσας προσέφης Οἰνίδη Τύδη

Quem sermone affatus es Oenide Tude

teste Herodiano, qui hoc ponit in primo Catholicorum. Similiter Ibycus Ὄνομα κλυτὸν Ὄρφην. Idem Priscianus lib 14. perseuerat vniuersum Aeoles Accentum in finalitate fugere. At Doras, Aeolasque imitati sunt Romani. Terentius Praeses: *Aeolica etiam dialectos fere est mista Itáliae.* Aquila Romanus: *Dores Itáliae eam regionem, quae magna Graecia est nominata, occupauere.* Haec imitandi occasio. Imitamen ipsum ponit Quinctil. lib. 1. cap. 6. *Siue illa ex Graecis orta tractemus, quae sunt plurima, praecipueque Aeolica ratione (cui est sermo noster simillimus) declinata.* Expressius cap. 5. Plura Graecis loquendi genera, quae Διαλέκτους *vocant: & quod alias vitiosum, alias rectum est.*

Dores

Dores enim Σάφως, Σόφως: Graeci alij flexe Σαφῶς, Σοφῶς: Atticis Ἕτοιμος, Γελοῖος, Ὁμοῖος: aliis placent Ἕτοιμον, Γέλοιος, Ὅμοιος. Dionysius quoque Halicarnasseus Ἀρχαιολογίας lib. 1. Ῥωμαῖοι δὲ φωνὴν μὲν οὔτ' ἄκραν βάρβαρον, οὔτ' ἀπηρτισμένως Ἑλλάδα φθέγγονται, μικτήν δέ τινα ἐξ ἀμφοῖν, ἧς ἐστιν ἡ πλείων Αἰολίς. *Romani lingua vtuntur neque omnino barbara, neque perfecte Graeca, sed vtraque mista, in qua regnat Aeolica.* Inconsiderantia, aut obliuiscentia igitur lapsus est (vt ad primum Fabij testimonium reuertamur) I. Scaliger derisis Quinctiliani praeceptoribus quibus velut alacres copiae succurrent Interpretis Theocriti verba: Γράφεται δὲ καὶ Λυκώπεως διὰ τοῦ ω μεγάλου, ὅπερ Αἰολικῶς προπαροξύνεται, ἐπειδὴ οἱ Αἰολεῖς Ἀχίλλευς, καὶ Πήλευς, καὶ βασίλευς βαρυτόνως λέγουσιν, ὁμοίως καὶ τὸ Λυκώπευς. Vox porro Βαρυτόνως hic *Acutum Tonum*, vti vides designat. Sic Stephanus, lib. de Vrbibus in Ἀβασηνοί, Ὁ τύπος ὀξύς, καὶ ἐπιχώριος Ἄραψιν. Idem: Ἄβιλλα πόλις Σικελίας, ὁ τόνος βαρύς, ὡς Ἄγιλλα.

De Accentibus libros ingentes scripsere Apollonius, & Herodianus inter Graecos. Inter Latinos Censorinus teste Prisciano libro 14. qui lib. 17. de se, *In libro, qui est de Accentibus, tractauimus.* Isidorus lib. 1. Orig. cap. 18. *Accentus autem dictus, quod iuxta cantum sit, sicut Aduerbium iuxta verbum.* Seruius Aquilino: *Accentus, quasi Adcantus, quod ad Cantilenam vocis nos facit agnoscere syllabas.* Sic autem Accentum Diomedes describit lib. 2. *Accentus est Acutae, vel Grauis, vel Inflexae orationis elatio, vocisve intentio, vel inclinatio, Acuto, aut Inflexo sono regens verba.* Nam, inquit, *vt nulla vox sine vocali: ita sine Accentu nulla est.* Consimiliter Priscianus libro de Accentibus: *Accentus est certa lex, & regula ad eleuandam, & deprimendam syllabam vniuscuiusque particulae orationis, qui fit ad similitudinem elementorum, literarum, atque syllabarum.*

NOTA primum Accentus, seu Προσῳδίας vocabulo id poene intelligi, Isidoro, ac Seruio, quod *Cantui* velut *accessorium* est, & supernumerarium: ᾠδὴ namque *Cantus*. Ἀείδειν vero, & *Canere* latioribus septis suas olim fundebant significantias, quam vt musicorum essent peculium, idemque erant, quod *Loqui, Enunciare.* Docemur Origine Ἔχανον, *Hiabam*: depulsa primae vocalis accessione, asperoque Spiritu, Aeolum more, *Cano* nascitur, olim *Hio Loquor*: post restrictiore Vsu fuit *Cano*, hoc est, ore, fidibus aut aliter ad numerum strepo. Χάνος Comicis pro *Ore* fuit, teste Polluce lib. 2. cap. 4. Inde & Λευκανία, ὅτι λίαν κέχηνεν, *Leucania, a multo hiatu*, inquit Etymologicus. Ita factum, vt cum syllaba quaeque suum sibi Tempus, seu Modum vindicaret enunciationis spatio commensum, elegantiae numero habitum fuerit Notas a literarum, syllabarumque cohaerentia seorsas adhibere, nouumque pronunciandi modulum afferre ipsis vocalibus ac syllabis, quibus super-imponebantur. Quod Notularum, & enunciationis additamentum prodictis extulere vocabulis. Inuentum id ab iis, quibus supra Antiquitatem sapere, ac placere, seque efferre studium fuit. Nam Graecorum vetustissimi, quod prisci testantur Grammatistae, Accentibus caruere, atque etiamnum fidem faciunt exemplaria vetustiora. Sic neque Latinorum prisci. Eo factum, vt quantitatem syllabarum iam Accentus appellatione complexi sint non pauci. Diomedes lib. 1. *Mone, Monet: Muni, Munit, eundem Accentum seruare debent, qui est in secunda persona, vt producantur.* Gellius lib. 4. cap. 7. *Valerius Probus grammaticus inter suam aetatem praestanti scientia fuit. Is Annibalem, & Asdrubalem, & Amilcarem ita pronunciabat, vt poenultimam circumflecteret, vt testis est epistola eius scripta ad Marcellum, in qua Plautum, & Ennium, multosque alios veteres eo modo pronunciasse affirmat. Solius tamen Ennij verbum quadrato numero factum subiecimus, in quo nisi tertia syllaba de Annibalis nomine circumflexe ponatur, numerus claudus est. Versus Ennij, quem dixit, ita est.*

Qui propter Annibalis copias consederant.

NOTA iterum Verba quasi *Verbera* ab aere verberato dici. Isidorus Hispanus lib. 1. Origin. cap. 8. *Verbum dictum, eo quod verberato aere sonet.* Ita & Seruius in secundam Donati editionem, Diomedes, Cledonius in Arte, Adamantius, Consentius. Victorinus: *Vox est aer ictus auditu percipibilis, quantum in ipso est.* Polluci lib. 2. & Aristoteli, φωνή, ἀὴρ πεπληγμένος, & Stoici consentiunt teste Laërtio lib. 7. Vnde & Lingua Πλῆκτρον Polluci supra, S. Chrysost. homil. de S. Romano. Plutarchus in qq. Platonicis: Ἔστι γὰρ ἡ φωνὴ πληγὴ τοῦ αἰσθανομένου δι' ὤτων ὑπ' ἀέρος· πλήττει γὰρ πληγεὶς ὁ ἀὴρ ὑπὸ τοῦ κινήσαντος. Adstrictius lib. de Musica: Ὁρίζονται τὴν φωνὴν οἱ ἄριστοι γραμματικοὶ ἀέρα πεπληγμένον αἰσθητὸν ἀκοῇ. Haec sunt: *Vox enim est aëris, qui aurium beneficio percipitur, percussio. Aër enim a mouente percussus percutit.* Item: *Vocem finiunt Grammaticorum optimi Aërem verberatum auditu sensibilem.* Fabius tamen hanc siue Originem, siue Etymologiam irrisui habuit lib. 1. cap. 6. Nominatis tamen fauent verba Plauti:

Cuia vox aures verberat.

Horatij: —— *Patruae metuentem verbera linguae.*

Taciti in Agricolae vita: *Quibus sermonibus satis constat Domitiani quoque aures verberatas.* Igitur in voce, quae esset affectio aëris, inuentae sunt rationes quantitatis secundum aëris dimen-

siones

siones: idque Mathematicis lineis deprehensum est: nam altitudinis ratio est linea perpendicularis. Idcirco cum vocem tolleremus, ea linea signata est. Sed cum eadem linea secundum superiorem partem indicet altum, secundum inferiorem partem notet profundum: faciendum fuit, vt leuatio vocis diuersam notulam haberet a depressione. Itaque excogitarunt virgulam adscendentem eo tractu quo scriberemus, in dextram scilicet nostri partem sic ´ : quae autem depressam indicaret, quasi caderet contrario situ ` . Atque hanc quidem suo nomini reliquere, *Gravemq;* appellarunt, ab instrumentis scilicet vocis: propterea, quod in guttur, aut pectus eam demitteremus. Alteram autem priorem illam ab effectu potius nominarunt *Acutam*: ferit enim aures, quarum viribus obiecta est. Ac sane plus ponas spiritus latioris in *Graui* voce; angustioris autem in *Acuta*. Quare & pueri acutius canunt, quorum guttur angustius est. Et latiora, crassioraque instrumenta grauius sonant: vt etiam Grauem sonum ab illis dixerit Pythagoras. Ita omnibus in rebus certissima ratione sibi ipsa respondet natura. Evenit autem, vt duae sillabae inter se concurrerent, quarum prior priorem sortiretur Accentum, hoc est, Acutum: altera posteriorem, id est, Gravem: quare eae cum coalescerent, concreuerunt in vnum ipsi etiam Apices sic ^. Hanc Apicum coagmentationem Graeci *Περισπώμενον*, Latini *Circumflexum* appellarunt, ad celeritatem manus pingentis, quae vnico motu virgulam arcuatam facit angulo demto sic ⌒ potius, quam sic ^ respicientes. Hos omnes Apices *Τόνους* vocauere, translata ratione a fidibus quarum tentu, aut remissu Acutior, Graviorque redderetur vox. Inde Latinis *Tenores*, supra diximus ex Fabio: vti *τὸ Tenere* ductum *ἐκ τοῦ Τείνειν*. Nam quod nixu quodam arceremus, id beneficio *τῶν τενόντων* fieret. Et translata fuit significatio ab helciariis, & aurigis currum, aut nauem inhibentibus. Inde Origo Accentibus & Numerus.

CAPVT SEPTIMVM.

AN

SCRIBENDI

LATINIS ACCENTVS?

DICEBAMVS supero capite vetustissimos Graeciae, atque Italiae populos Accentibus fuisse destitutos: moribus item recentioris aeui inuentos, receptosque. Sed quam recte inuenti? consilione, & ratione, an hominum placitis? Si consilio, ecquo? Si placitis: an ratio placitis hominum praeponderare non debeat, vlterius peruestigandum. Certe constat olim Accentus minime fuisse ex Hymnis Callimachi absque illis exaratis teste Politiano capite octogesimo. Miscellaneorum; ex Apollonij Argonauticon Codice Langiano, quem accurate legimus; ex tabula mormorea, quae apud Bernardinum Mafaeum Cardinalem in Thesauro veterum Inscriptionum a Grutero ex vetustissimis Sibyllae foliis apud Zosimum citra vlla fastigia teste Politiano cap. 58. Miscellaneorum; ex crebris aliis Monimentis, ac Lapidibus Romae, quibus Accentiuncularum harum nullus apex Lipsio teste oculato, & relatore libro de Pronunciatione Linguae Latinae capite decimo-nono; ex Pandectis Florentinis teste Taurellio; ex *ἀσιγεῖ βιβλίῳ*, quod claudat Stephanus in voce *Βάβρας*.

Rationem in consilium si adhibebimus: vltra spatij cuiusque sillabae modum porrectum, aut correptum, Accentiunculas si adiunxeris, non putebit eiusmodi pronunciatio? viri erit illa, an redolebit eiusmodi vocum infractio modulata foeminae delicias? Scio Graecos hac modulatione captos: an etiam Romani? Quod siqui dictionem ita composuere, ac fregere, an imitatione exprimendi? Et vero si penitius introspexeris, Accentiunculas nulla firma satis ratione subnixas Grammaticos aut reperisse, aut alios approbasse iudicabis, quod nos iam sub examen vocamus. Quid enim? Distinctus causa, aut ambigui tollendi clamant excogitatos: tum Necessitatem, patrocinio aduocant.

Distinctus

Distinctus habendi, aut ambigui prohibendi exempla statuit Priscianus lib. 7 & lib. 17. *Cuius, Cuia Cuium, dum interrogant,* inquit, *Accentum sortiuntur in vltima Acutum, differentiae causa a Cuius nato ex Quis.* Lib. 15. *Sine verbum, Sine praepositio*, eaque antepostia, aut subiecta a seipsa differt Accentu, inquit. Lib. 13. paria. Terentius Scaurus in Orthographia: *Apices ibi poni debent, vbi eisdem litteris alia, atque alia res designatur, vt Venit, & Vénit; Aret, & Arèt; Legit, & Légit, caeteraq; his similia.* Alij ponunt ista: *Pône* verbum; *Ponè* aduerbium: *Corâm* aduerbium; *Côram* praepositio: *Facé* nomen sexti casus, *Fáce* verbum imperantis.

AMBIGVI PROHIBENDI. Quinctil. lib. 1. cap. 5. *Caeterum iam scio quosdam eruditos, nonnullos etiam grammaticos sic docere, ac loqui, vt propter quaedam vocum discrimina, verbum interim Acuto sono finiant vt in illis:*

—— Quae circúm litora, circúm
Piscosos scopulos ——

Ne si grauem posuerint secundam, Circus dici videatur, non Circuitus, Item Quantum, Quale interrogantes Graui: comparantes Acuto Tenore concludunt. Alij in *Intercaloci* Acuto in tertiam a fine reposito Ambiguum tolli autumant, ne quis duas putaret partes. Gellius lib. 7. cap. 7. *Sicuti in eo quoque quod Exaduersum dicimus, secundam syllabam debere acui existimabat: quoniam vna, non duae essent orationis partes. Atque ita oportere apud Terentium legi dicebat in his versibus:*

In quo haec discebat ludo, exaduersum loco
Tonstrina erat quaedam ——

NECESSITATIS patrocinio secuta est deinde Tonorum aduocatio: vt cum Encliticas ponimus, praegressae dictionis suprema syllaba fuit acuenda. Diomedes lib. 2. *Complexiua coniunctio, siue Copulatiua Que, & disiunctiua Ve, & Dubitatiua Ne, adiunctae verbis, & ipsae omittunt Fastigium, & verbi antecedentis longius positum Acumen adducunt, & iuxta se proxime collocant.* His super Priscianus lib. 5. Exempla:

Aen. 5. —— *Geniúmve loci, geniúmve parentis.*

Hircanis, Arabisve parant. Apud eundem *Méne? Quiáve.*

Franguntque, ferúntque.
Plebisque, Patrúmque.
Item illa: *Tectumque, larémque.*
Erebúmque, Chaósque.
Rapiúntque, ruúntque.

Encliticarum namque natura ita fert, quod & nomen, vt inclinent in sese Accentum: Similiter cum exemta syllaba decurtatae dictionis extrema in vnum coëunt, flagitari videtur Circumflexus, *Deûm, Duûm, Nummûm, Fabrûm.* Item in his *Sarsinâs, Arpinâs, Nostrâs* concisis ex *Sarsinatis, Arpinatis, Nostratis.*

Haec veteribus cum placuissent, qui contradiceret, habuere neminem. Verum interest philosophi placitis humanis anteponere rationem: nihil enim preciosius veritate: ea enim hominis solius sola meta est. Quae igitur ratio suadebat Accentuum leges ob componendas voces, eam falsam esse conuincimus exemplis eiusmodi vocum, quarum syllabae sequentes translatum illum Accentum, longae sunt, vt in *Malesanus.* Si enim acui potest vltima prioris vocis componentis, poterit & in simplicibus: si non in illis, ne in his quidem. Id autem nefas esse sentit Quinctilianus lib. 1. cap. 5. *Trium porro, de quibus loquor, media longa, aut Acuta, aut Flexa erit.* Gellius lib. 7 c. 7. *Igitur in istis vocibus quas non acui diximus, ea causa est, quod syllaba insequitur natura longior, quae non ferme patitur acui priorem in vocabulis syllabarum plurium, quam duarum.* Nec multo ante: *Caetera quidem satis commode Aunianus: sed quod hanc particulam Ad semper, cum intentionem significaret, acui putauit: non id perpetuum videtur. Nam Adpotus cum dicimus, & Adprimus. & Adprime, intentio in his verbis demonstratur, neque tamen Ad particula satis commode Accentu Acuto pronunciatur.* Quod si Annianus, Donatus, aut alius quis in *Exaduersum* vult Accentum transferri supra *Ad*, quod erat supra *Ver* in *Versum*, ante compositionem: eaque ratione ducitur, vt vna dictio non sit dumtaxat, sed etiam videatur, non absoluit consilium suum: adhuc enim extra saeptum illud istius Accentus posita est particula *Ex*, cum qua vt *Aduersum* in vnum coïre videatur, commenti noua aliqua vmbra vestiganda erit. Hoc quoque e Graecorum obseruationibus constat planius: nam cum ἰκδῆλον dicant, non audent ἰκδῆλως, sed ἐκδούλως: & adhuc maiore ambiguitate ἐκδούλων: duae enim verae partes constructae, non coniunctae possunt intelligi. Praeterea quis dicit *Mústella* cum Acuto in prima? Quis *Cómpono, Praécurro,* eiusdemmodi? Non ergo vt cōpositionis imago pareat,

Accentus

Accentus in praecedentis partis vltimam trajiciendus est. Quid quod ij secum pugnant? Tepefácis παροξυτόνως dicendum monent, & similia a *Facio*: cur non in priorem Accentum retroagunt? Quare vbi sillaba patitur, transferendus erit Accentus, quemadmodum vbi numerus sillabarum non repugnat. Festus item in aduerbio *Adéo* mediam praecipit acuendam: ergo, vt differat a verbo *A´deo*, qui tollit vnam ambiguitatem, alteram ponit: dicam enim duas esse partes *Ad eo*, sicut *Vsque eo* Quare si ab Accentibus distinctiones sunt petendae, sane in finita prope inuenias, & maiore vel *ambiguitate*, vel *necessitate*: vt intelligas tandem has causas parum posse in Accentibus invehendis, praesertim priorem. Nam praepositiones ab adverbiis, aut nominibus ipsa verborum series, & sententia disseparat. Neque nobis officit magistrorum Graecorum curiositas, ex qua iusti quoque libri profluxerunt earum vocum, quas Accentus diuersitas sola discriminat: aliter enim Graeci, aliter Latini viuunt, scribunt, loquuntur. Neque vt probatum est, eorum vetustissimi accinentes hasce notulas obseruitabant: seque prisci Latij habitatores absq; peregrinis istis legibus locuti inuicem intellexerunt. Quibus vero Accentibus discernes *Duo, Ambo, Ligna, Tigua, Frusta, Corpora, Artus, Manus, Pedes, Mentes, Nares, Dentes, aliaq; infinita diuersorum casuum?* Orationis textura, sensusq; satis eam differitatem indicant: auris, & mens hominis non admodum habetis satis adsequuntur. Neque ergo ob discrimen *Circum litora, circum Piscosos scopulos* Accentiunculam poscit. Neque *Comma* in eo desiderabis: —— *In litore conspiciunt sus*: ne vitiata sententia videatur esse *Conspicit vrsus* Apage gerras Siculas, vnamq; Grammaticorum superstitionem nulla satis iusta, valentique ratione subnixam. Quid? differentiae istius causam, quam statuebant, misere subuerterunt. Cum enim praepositionem hanc *Circum* vltima Acuta pronunciarent, ne *Circus* locus ad ludos esse videretur: vbi eam postponerent casui: —— *Mistiq; altaria circum*, translato in priorem Accentu, sublatam prius opinione sua ambiguitatem, contraquam putabant, redintegrarunt? Quare iudicij, doctrinaeque vanus est Priscianus lib. 14. *Sine autem etiam verbum est imperatiuum*, inquit: *sed Accentu differt, quando praeponitur; quomodo Pone. Praeposita enim grauatur vtraque sillaba, vt: Sine timore: postposita poenultimam acuit, vt Virgilij in X. Si sine pace tua, atque inuito numine Troës.* Exemplum hoc ineptum est. Prosequitur aptiore? Idem in 1. Georg.

Te sine nil altum mens incboat ————

Viden' vt postposita praepositio perinde Poenultimam acuit ac verbum? Idem Priscianus lib. 4 *Primas, Optimas, Rauennas, Capenas, Cortonas, Arpinas, Ponsinas, Larinas* [perperam in postrema editione absque N legitur *Pontias, Larias*] *quae ideo in fine habent Circumflexum* Accentum, quod per syncopam proferuntur. Idem post pauca: *Non est igitur dubitandum, quod cum in omnibus, quae poenultimam habent circumflexam, si patiantur syncopen, eundem seruant Accentum in vltima, vt: Fumâuit, Fumât: Cupîuit, Cupît: Audîuit, Audît: Prodûcere, Prodûc: Illîce, Illîc: Istîcce, Istîc. Idq; omnibus placet artium scriptoribus, qui de Accentu scripserunt. Debeant haec quoque idem seruare, cum Ti subtracta, poenultima vocalis, quae circumflectebatur in dictione perfecta, id est, A inueniatur vltima in concisione habens eundem Accentum.* Contra: *Sarsinas, Arpinas Nostras*, talia concisione quidem detritiora sunt, non συγκοπῇ proprie dicta, vt: *Fumat, Cupit*: referunt ergo Accentum in priorem vt *Aúdijt* ex *Audiuit*. Denique in omnibus his praeter Quantitatis, quam vocant, modum, Accentum agnosco nullum. Neque Fabium audio *malum* hominem a *malo* nautico Accentiuncula dissecantem. Terentio Scauro, vt respondeamus, quid necesse est? Respondet ipse sibi ἀντιῤῥησις non obscura. In *Aret, Venit, Legit* distinguendi gratiam quaerit ab Accentu ille, qui paulo ante scribebat: *Quod si distinctionis causa ratio corrumpitur, Caueas quoque quare non Accentu, aut litera I mutamus: cum & verbum, & nomen significetur.*

T CAPVT

CAPVT OCTAVVM.

Quibus apud Latinos insideat Accentus?

QVIBVS vocibus, aut sedibus Accentus insideat, in eorum gratiam tractabitur, qui veterum haerent institutis: vt, habeant, quo regantur: tum nequid huic operi, quod ad Orthographiam pertineat, desit: tum nequis ignorantia nobis Accentus obliteratos cauillari audeat.

Sextis igitur casibus in A porrectum exeuntibus Accentus dabitur Flexus? Amant id plerique eruditiores aeuo nostro, atque ornamenti loco habent. Alij cultus licet indiligentes ab Accentu primi, sextique casus discrimen petunt, *Aenea* ergo secundum eos Accentu carebit, cum a recto per id secerni nequeat. Et vero discrimen anterius sublatum est. Vna super rationis vmbra ex sillabae modo. Porrecta est, inquiunt. Ergóne Flexo notanda? Omnes profecto longas siquis ea nota insigniet, non sapere iudicabitur. Quare hisce Modulamentis aut nullae dandae preceptiones, aut in paucissima conferendae. Quare ne seuerius Accentuum notas videamur obliterasse, dicam cum Fabio lib. 1. cap. 5. *Apud nos vero rectissima ratio, ac etiam breuissima. Namque in omni voce Acuta intra numerum trium sillabarum continetur, siue hae sint in verbo solae, siue vltimae: & in his aut proxima extremae, aut ab ea tertia. Trium porro, de quibus loquor, media longa aut Acuta, aut Flexa erit. Eodem loco breuis vtique grauem habebit sonum: ideoque, positam ante se, id est, ab vltima tertiam acuet. Est autem in omni voce vtique Acuta, sed numquam plus vna: nec vltima vnquam: ideoque in dissillabis prior. Praeterea nunquam in eadem Flexa, & Acuta: quoniam eadem Flexa ex Acuta. Itaque neutra claudet vocem Latinam. Ea vero quae sunt sillabae vnius, erunt Acuta, aut Flexa, ne sit aliqua vox sine Accentu. Et illa per sonos accidunt.* En tibi artissimo compendio vnicus dicendi, praecipiendique artifex Fabius leges Accentibus fixit. quis refigat? Sed antequam singula lectori planius, & membratim evolvam, quod in pede loci istius ponitur, animaduersione opus habet. *Et illa per sonos accidunt*, inquit. *Sonos* animatae vocis vtique distinguit Fabius ab Accentibus mutae vocis, quae scripto committitur, & Accentuum notulis designatur. Atque vt *soni* isti, siue *vocum moderamenta* multam pronuntiationi gratiam addunt: ita *quae scripto demonstrari non possunt, vitia oris, & linguae ἰωταχισμούς, & λαμβδακισμούς, ἰσχνότητας, & πλατυασμούς feliciores fingendis nominibus Graeci vocant.* Estque haec Quinctiliani vox cum superiore connexa. Quod si cum proletariis exemplaribus placitum erit Fabij verba sic iungi: *Et illa per sonos accidunt, quae demonstrari scripto non possunt, vitia oris, & linguae:* nobis id minime officiet. Quid enim nectit *τὸ Et?* Hoc scilicet: Iam tradita de Accentibus praecepta *per sonos accidunt: & illa per sonos accidunt*, quasi dicat.

Denique ita vt sentiamus vim facit vox illa Fabij paulo ante: *Plus exigunt subtilitatis, quae accidunt in dicendo vitia: quia exempla eorum tradi scripto non possunt.* Nec multo post: *Adhuc difficilior obseruatio est per Tenores.* Ac si *Tenores*, seu *Toni*, seu *Accentus* Latinis scribi aut non debeant, aut ne possunt quidem. Nunc ea singulatim conlucemus.

In omni voce, Acuta intra numerum trium sillabarum continetur, siue hae sint in verbo solae] verbi gratia, *Máximus, Túllius, Cicero.* Ideo has acuit voces in poenultimae proxima Priscianus libro 6. *Huiúsmodi, Istiúsmodi, Illiúsmodi*, & aliis talibus. *Multi dubitauerunt*, inquit, *vtrum composita sint, an non? Sed ea composita esse ipse Accentus docet, qui in fine praecedentis dictionis poni non posset, nisi essent composita.* Alioqui namque poneretur in prima sillaba *τοῦ Modi.* Idem tradit libro 7. Apud Statium vero *Nemeá*, quia seruauit A productum, Accentum quoque Graecum seruauit, id est, poenultimam Acutam. Thebaidos quinto: *Nec facilis Neméa latas evolvere vires.* Vltimam corripe, Accentus in vlteriorem sillabam refugiet.

SIVE VLTIMAE] Pluribus sillabis vocem primori sua parte integrantibus, nihilominus quae *vltimae* fuerunt sillabae, non quae primae, Accentus receptrices erunt. Exempla largiter iam suggessit Priscianus.

ET IN HIS AVT PROXIMA EXTREMAE, AVT AB EA TERTIA] Tantundem Donatus Editione prima. & in eam Sergius. vtrique fundus Cicero in Oratore: *In quo illud etiam notandum mihi videtur ad studium persequendae suauitatis in vocibus: ipsa enim natura quasi modularetur hominum orationem, in omni verbo posuit Acutam vocem, nec vna plus, nec a postrema sillaba citra tertiam, quo magis naturam ducem ad aurium voluptatem sequatur industria.* Exempla, *Audibant* Catullo, *Commosses* Horatio.

TRIVM PORRO, DE QVIBVS LOQVOR, MEDIA LONGA, AVT ACVTA.

ACVTA, AVT FLEXA ERIT] *Acuta, Summosses* Horatio lib. 1 Serm. *Coelestes, Heroum*: tum scilicet, cum duas vltimas spondeo metimur. Hinc cernitur Erasmi lapsus, qui *Plane* adverbium cum *Aperte* significat, & cum affirmat, differre sic pote credidit, quod illud priorem circumflectat sillabam: hoc acuat posteriorem. Vtrumque enim cum sit spondiaca dictio, non potuit vicinam vltimae sillabam circumflectere. Aduerbia vero eiusmodi produxere vltimam, quae a secunda prouenere declinatione: idcirco quod erat *Apprime*, coactus est Virgilius *Apprima* dicere.

FLEXA. *Promôsse, Nôsse, Appêtus, Adprimus* Gell. lib. 7. cap. 7. Priscianus lib. 2. *A'ra deorum producitur, & circumflectitur in nominatiuo, nec habet adspirationem: cum autem significat stabulum porcorum eadem sillaba poenultima corripitur, & acuitur, & habet adspirationem.*

EODEM LOCO BREVIS VTIQVE GRAVEM HABEBIT SONVM; IDEO'QVE POSITAM ANTE SE, ID EST AB VLTIMA TERTIAM ACVET] Valérius, Maximus, Tüllius, Cicero. Caetera satis in arte sunt declarata.

NOTA hic e Sergio in primam editionem Donati: *Sciendum est, quod in vsu non est hodierno Grauis Accentus.* De quo *Graui* mox. *Verum quia necesse non est, vt cum reliquis Accentibus ponatur, sit scriptoris arbitrio.*

QVAERES. *Mercuri, Virgili, Valeri*, similia qua sede Accentiunculam admittant? Ex hac enim lege admittent in primorem sillabam. Ita placitum Nigidio lib. 24. Commentariorum, vt prima vocatini *Váleri* summo tono proferretur. Haec opinio probabilitate magna nititur prodicta iam ex causa, & quia vel in compositis, vel in passis syncopen, vt supra animadversum est, Accentus retroagitur; Nihilominus pars maior Auctores sunt Accentiunculam poenultimae debitam. Ratio eorum: erat enim sillaba vocatiui media, nominatiui antepoenultima, quae cum euadit secunda in vocatiuo, eadem Accentu potitur, idque seculo suo inualuisse affirmat Gellius lib. 13. c. 24. Priscianus lib. 7. ait *perfecti vocatiui Accentus* in talibus seruari. *Perfectum* autem vocatiuum intelligit integrum veteri more *Mercúrie, Virgílie, Valérie*. *Si enim non esset abscissio*, inquit, *debuerunt eiusmodi vocatiui, id est, qui in I desinentes poenultimam correptam habent, antepoenultimam acuere, vt Virgili, Mercuri, quod minime licet: nam poenultimam acuimus.* Idem alij quoque secuti Grammatici.

CAPVT NONVM.

Voces συγκοπεῖσαι, *seu concisae, item Contractae an Accentu insigniendae?*

DE genitiuis pluratiuis quaestio est potissima, quos Circumflexo notandos negant nonnulli. Itaque *Deum, Duum, Nummum, Fabrum, Liberum, Sestertium, Modium, Medimnum, Septenum*, ac talia veteribus cognita ea nota destituunt. Non enim haec aiunt posteriora, sed ortu antiquiora, Graecorum imitatione Θεῶν, Νόμων, Τόνων, Ποιημάτων, Τορευμάτων: posteriora *Deorum, Duorum, Nomorum, Tonorum, Poematorum, Toreumatorum, Fabrorum, Liberorum*, caetera. Si illa priora, cur circumflexo internoscantur, aut audiantur elata, cum non ex concisione reliqua facta sint? Ac vetustissimi moris exempla, quibus iste casus sillaba minor fuit, innumerabilia promuntur exempla, summaque diligentia id exsequitur M. Tullius in Oratore: *Atque etiam a quibusdam sero iam emendatur Antiquitas, qui haec reprehendunt: nam*

Pro Deum, atque hominum fidius, deorum aiunt. Ita credo hoc illi nesciebant: an dabat hanc licentiam Consuetudo: Itaque ille Poëta, qui innsitatius contraxerat.

Patris mei meum factum pudet, pro Meorum factorum & Texitur exitium examen, rapit pro Exitiorum. Non dicit Liberum, vt plerique loquimur, cum Cupidos liberum, aut In liberum loco dicimus. Sed vt isti volunt, Neque tuum vnquam in gremium extollas liberorum ex te genus. & idem: Namque Aesculapij liberorum. At ille aliter in Chryse non solum

Ciues antiqui amici maiorum meum, quod erat vsitatum, sed durius etiam,

Consilium socij, augurium, atque extum interpretes.

Idemque pergit: Postquam prodigium horriferum portentum pauos quae iam sane sunt in omnibus neutris vsitata. Nec enim dixerim tam libenter Armum iudicium: etsi est apud eundem nihilne ad te de iudicio armum accidit? Quam centuriam (vt censoriae tabulae loquuntur) Fabrum, & Procum audeo dicere, non Fabrorum, & Procorum. Planeque Duumvirorum iudicium, aut Triumvirorum capitalium, aut Decemvirorum litibus iudicandis dico nunquam. Atqui dixit Accius.

Video sepulcra dua duorum corporum.

Idemque: Mulier vna duum virum.

Quid verum sit, intelligo: sed alias ita loquor, vt concessum est, vt hoc, vel Pro deum dico, vel Pro deorum: Alias vt necesse est, cum Trium-virum non Virorum: cum Sestertium nummum, non Nummorum: quod in his Consuetudo varia non est.

Apud Virgilium legas: *Deum, Diuum, Superum, Coelicolum, Teucrum, Aeneadum, Dardanidum, Troiugenum, Graiugenum, Graium, Argiuum, Archiuum, Danaum, Pelasgum, Tyrrhenum, Massylum, Lapithum, Teleboum, Omnigenum, Caprigenum, Magnanimum, Aequum, Socium, Currum* pro secundis casibus.

Apud Pacuuium: *Nimbum occoecat nigror.*

Apud Plautum in Sticho: *Benefacta maiorum meum exaugeam.*

Pompeius *Aduersarium* pro *Aduersariorum:*

Sulpitius *Opidum* pro *Opidorum*, quam Antiquis familiarem locutionem fuisse notat P. Victorinus in 8 lib. ad Atticum. *Aduersariorum* igitur, & *Opidorum* recentior.

Paucula hic, vlterius antequam pervadam, subnotanda. Primum: *Poëta, qui insitatius contraxerat.* Sensit igitur Cicero contractionem interuenisse; aliorsum licet inclinet I. Scaliger in Libris de Causis L L. Et hoc, *Insitatius*: quia contractiones in plurimis perquam vsitatae, quarum imagines multas hic Tullius repraesentat, quibus adde. In edicto Turci Aproniani VIGINTI. QVINQVE. MILLIA. AMPHORVM de quo Sosipater: *Amforum, an Amforarum dicendum sit, quaeritur, Amforum Consuetudinis est. Romanus autem in VII. Amforum. vt Plinius eodem lib. 6. & Liuius. Sed vt caeteri assidue Amforum dicunt, si coniunctim, vt: Decem millia amforum, modium, sestertium, nummum: sic si per se Amforarum.* Quam distinctionem ratio repudiat ipsa. Cum enim sit genitiuus, necessum est ab aliquo regatur, vt Grammatici loquuntur: ergo & in oratione semper esse *Coniunctum*. Varro lib. 6. de L L. ex vetere Poeta:

Excelsa Cabirum templa tenes.

Idem lib. 7. *Cur dicatur mille denarium*, non *Mille denariorum*. *Est enim hoc vocabulum ea figura, vt Vatium, Manlius: Denarius.* Contra dici negat *Mille assarium*. Idem de Vita P. R. lib. 1. *Ille Callicles quaternum digitum tabellis nobilis.* Cicero pro Cornelio: *Primo ex promulgatione trinundinum dies ad ferendum, potestasq; venisset*, pro *Trinundinorum.* Agnoscit & Cicero Consuetudinem in his variam *Liberum, Liberorum.* Adde Ennium in Andromacha: *Liberum quaesendum causa.* Titum Liuium lib. 8. historiarum: *Liberumq; suorum respectu.*

Fabrum, & Procum audeo dicere, non Fabrorum, & Procorum. Sic *Iugerum* dicitur, non *Iugerorum* Diomede teste. Sic apud Plinium lib. 5. cap. 19. habes ad imaginem Graecorum opida *Crocodilon, Sycaminon, Lycon, Leonton*, mecum approbante Pintiano. Alibi *Bucolon, Ornithon* Lib. 35. cap. 12. *Effigies deum.* Vnde & I. Scaligeri opinioni color addi potest: etsi aliter Cicero iudicauit: quippe Graeciae magisterio libenter excedit. Ab ea libidine profectum est, vt scripserit *Poëmatorum, Emblematorum, Peripetasmatorum* Tullius auctore Sergio in secundam editionem Donati: cum in diuersum trahant illa Sosipatri lib. 1. *Sic ergo cum illi dicant, ἐμβλημάτων, τορευμάτων, ποιημάτων, nos recte Emblematum, Toreumatum, Poëmatum* dicemus. Qui Sosipater nihilosecius horum etiam per *Orum* scriptionem recipit

Verum vtut haec sese habeant aut concisa non sunt opinione quorundam: & tunc Accentus Circumflexi signandi nulla est ratio: aut saltem concisa, non *Contracta* (proprie contractionem vt intelligunt coitionem vocalium purarum in vnam: intermeat enim consona) quare ne sic quidem Circumflexus poscitur. Non magis, quam in *Olerum* contractum ex Lucilliano:

Tintinnabulum abest hinc, sirpiculaeq; olerorum.

Aut *Regum, Lapidum*, quae concisa videri possunt ex Gellij historici *Regerum, Lapiderum*, aut ex Coelij *Nucerum, Nucum*, quae tria circumflectere nemini in mentem venit.

Nonius tantum abfuit, vt concisionem, contractionem, aut Circumflexum agnouerit, vt accusatiuum singularis numeri pro pluratiuo poni existimauerit in his. Titinnius Veliterna: *Omnium vitium expertem.*

Plautus Persa:

Pol deum virtute dicam, & maiorum meum.

Lucretius libro sexto:

Flammea tempestas Siculum dominata per agros.

Accius Epinausimache: *Neque quiquam porest fulgentium armum armatus ardorem inui.*

Pacuvius Atalanta:

Parentum incertum inuestigandum gratia.

Idem Periboea:

Regnum imperator, aeternum morum sator.

Hausit

Hausit forte ex illo Quinctilian. lib. 1. cap. 6. *Centum millia nummum, & Fidem deum, ostendant duplices soloecismos esse, quando & casum mutant, & numerum.* Superest eorum opinio, qui nec Flexum, nec alium in vltima Latinarum vocum sillaba Accentum agnoscunt. Princeps est Fabius loco superius nobilitato, & diligenter excusso: *Praeterea nunquam in eadem Flexa, & Acuta: quoniam eadem Flexa est Acuta. Itaque neutra claudet vocem Latinam.*

Neutra claudet, inquit. Ergo neque *Flexa*. At plerique omnes aliter in patrio casu pluratiuo: plerique omnes imperite: praecipites eunt in aliena, eaque male pressa vestigia. Sed amplius quaero, ô Fabi, cur Flexa Latinam vocem non claudet? Quia Flexa Accentiuncula, aut Acuta sedem prius adoptauit in vltimae proxima, aut in tertia ab ea. *Deum* verbi gratia, Acutum continet in *De*: ergo cum Flexus ex Acuto, vt parte sui constituatur, & ex Graui Accentu, si Flexam notam vltimae sillabae superimposueris, Acutum geminaueris, quod a ratione, Vsuque alienissimum est. Nouum cuipiam id videtur? At praeceptionibus antiquis stat ita faciendum: alter vero abusus nouitati adscribatur. Fabio igitur succenturiati sunt Sergius in primam editionem Donati: *Quia nullum Latinum verbum est, in quo vltima sillaba habeat Accentum.* Postea iterum id inculcat, & inter designata recenset *Pone, & Alias*, quibus Accentum adscribit: alibi nos detrahimus. Maximus Victorinus solas poenultimam, & antepoenultimam sedes *Accentus Acuti* agnoscit: *Circumflexo* solam adsignat poenultimam. Ambrosius Macrobius libro de differentiis Graeci, Latinique verbi: *Apud Latinos, quorum nullum verbum in finalem sillabam admittit Accentum, cessant differentiae, quas apud Graecos Circumflexus, Grauisq́, fecerunt.*

Cohaeret cum hac disciplina *Audibant, Munibant, Hauribant* extra Accentus ictum scribenda: non enim mediae coalescunt ex geminis sillabis, sed sunt ipsissima verba primigenia. Quod animaduertes ex *Nequibant, Ibant*, quae ab antiqua talium verborum flexura sunt inuariata: E secuta aetas interiunxit. Acutum tamen enunciando admittunt, quod potissimum ex sillabae modo euenit.

VERBIS CONTRACTIS (in quibus sillabam vnam ex duabus coneretam negari, vt in genitiuis istis, minime potest) quid fiet? *It, Fumat, Audit, Petit, Commosset* Verrina 5. Alibi *Consuesset, Decresse*. Lucretij 5. *Suerit*. Denique: *Audisse, Nosse, Amasse, Promosse. It* monosillabum longum est ex contractione duarum sillabarum proueniens: ideo Flexum desiderat Accentum. Refragaris ex antedictis, vbi Flexus de sede vltima depulsus est. Refero. Non quatinus sillabam vltimam, sed quatinus vocem Accentum mereri: nullam enim vocem omni Accentu spoliari patiuntur scita Grammaticorum: ergo si quis erit, Flexus erit: longa quippe est ex concretione sillaba.

Petit: quamuis ex simili contractione cogatur, Flexum respuit in suprema: quod Acutus priorem anteceperit sedem: vnam autem vocem bis Accentu signari monstri simile est.

Audit similiter.

Fumat vero Aeneidos 3. non manat e duabus sillabis: est enim praesens. Nec illud enim animaduertere contraria sentientes, ac docentes. *Cecidit Ilium* quidem: at dies multos *Troia fumat*. Fumi duratio praesens, ac diuturna ingentem calamitatem indicat. Et Priscianus cum loco non vno docuisset *Fumat* ibi esse praeteritum pro *Fumauit* (a quo indicij labes ad alios correpsit) libro tamen septimo ac decimo obliuione, ἢ ἀβλεψίᾳ, vel seipso doctior ita recinit. *Cecidit est praeteriti: Fumat autem, & Agimur, & Molimur praesentis*. Credo tamen Donato *Existimat* pro *Existimauit* positum Terentio. *Audisse, Nôsse, Amâsse, Promôsse*, paria, cum Accentum recepient in vltimam poene, eaque sit porrecta; atque etiam ex Contractione proprie dicta sit porrecta, Flexo notabuntur Apice: nisi quis ex orbe literato prorsus omnino Accentus eliminat.

CAPVT

PRO *Interiectionis loco ponitur, & circumflectitur, vt Sallustius in Catil.* *Prô deum, atque hominum fidem!* Prisc. l. 18. At cum H, & Accentu scribitur apud Lucretium *Proh diuum numina sancta.* I ad ipsam seriem in *Proh.* Similiter Ah, Vah.

Accentus Translatio.

VT Graecis ἀλυτίφ, παραπλάσιφ: *Vitillustris, Virdeuotus, Virmagnificus, Virspectabilis, quae omnia ideo composita accipimus: quia sub vno Accentu pronuntiantur.* Verba sunt Prisciani in lib. 1. Virgilij, cui in 3. Aen. *Resuxória, vt Respública* scribitur, dicitur. Donatus Editione prima *Benefáuus*: Charisius *Sacráuia*, quo de ampliter in serie ipsa verborum. Alij *Praefectusfabrum, Iuriconsultus.* I ad Gellium lib. 7. cap. 7.

De Praepositionibus Priscianus lib. 13. *Quando autem ordinem mutant, mutant etiam Accentum; si differentia prohibeat. Quod etiam Coniunctiones apud Latinos praepositiuae, vel communes si postponantur facere solent. Vt, Igitur, Quoniam, Saltem. Praepositae enim grauantur omnibus sillabis: postpositae autem acuuntur in principio.* Charisius l. 2. *Ante, Post, Penes, Inter nunc praeponuntur casibus, nunc mutato Accentu subiunguntur, vt: Ante illum, Illam ante.* Priscian. lib. 14. *Nec mirum Accentum, vel ordinem differentiam facere Praepositionibus, & Aduerbijs: quamuis easdem habeant sillabas: cum hoc in alijs quoq; partibus inueniatur, vt Pone verbum, & Aduerbium, siue Praepositio, Accentu discernitur. Similiter Verum Coniunctio est, & Nomen. Siue Praepositio est, & Verbum. Ergo causalis, & rationalis est Coniunctio.*

Verum vniuersa haec prostrata sunt in anteriori examine, & censura. Rectissime enim Priscianus lib. 2. *Igitur non aliter possunt discerni a se partes orationis, nisi vniuscuiusq; proprietatis significationem attendamus.* Alij Accentuum impressione puerorum se tarditati putant consulere, erroris occasionem euitare, vulgatae Consuetudini suffragari. Lipsius etiam decus, & laudem ex eo petere se profitebatur. Vtut sit de Antiquitate, constat eam rudiorum rationem habuisse nullam: se ipsam conata est exprimere: existimatumque est apud plerosque quo quid esset antiquius, hoc melius. Quid quod a rudiorum captu abire quam longissime summa contentione visa sit Antiquitas?

CAPVT VNDECIMVM.

De Accentuum Latinorum Pronuntiatione.

PAVCA omnino Latinorum sunt vocabula, quibus ritu probo, ac more literato Accentuum fastigia imponas, eaq; certis legibus, quae fere ex iunctarum sillabarum modo eliciuntur, vt ex Fabij libro primo declaratum est. Verum age imposita Fastigia pronunciabis? Decore, euge. Quo sono, seu Tuno capite sexto paucis verbis, at sufficientibus indictum est. Neque quemquam turbet, quod Accentum cum sillabae modo, seu quantitate videmur confundere, non confundimus, sed forte fit, vt idem Accentus longam insideat, cumque eius quantitate [illegible].

Quemadmodum etiam cum breui, quam cum insidet, tollit ore quidem; quantitatem tamen relinquit incolumem, & inuiolatam. Exempla: *Valérius, Mercúrius, Vaniloquus* Accentum vocis poscunt in secunda, fiunt numerant in tertia ab extrema. Ex his obliqui *Valérj, Valério; Mercúrj, Mercurio.* Sic & casus vocatiuus in eadem sillaba *Valéri, Mercúri.* Idque lege & bene morato more, quod non concoquit Lipsius c. 21. de Pronunciatione L L. Nos, inquam, ista non confundimus: Diomedes videtur Accentus, & quantitatis rationem conturbasse, apud quem ista lib. 2. *Inueniuntur autem quaedam nomina ὁμώνυμα, alia participijs, alia verbis similia, alia quoq; aduerbijs, de quibus quid dici potest, nisi quod Accentus sit arbiter discernens vtriusq; significatus differentiâ? Sicut Parens, obsequens significat: intelligitur & pater, &c. Quoties vero, nimirum participium significat, primam sillabam producimus, vt est Virgilianum ille: Laudabat dicto parens —— Eandem vero in altera significatione corripimus, vt est: Alma parens.* En tibi differentiam Accentuum differentia quantitatis explicatam Diomedis l. 2. Et Priscianus cum librum integrum de Accentibus conscripserit, totus poene consumitur in quantitatis ratione aperienda. Confundit & Max. Victorinus: *Accentus est vniuscuiusq; sillabae pronunciandae in sono qualitas*: nam Accentus *vnius* est in vnica dictione sillabae modulatio, non *Vniuscuiusq;* Idem Beda, qui libro de Metrica ratione Accentum secat in *Correptum, & Productum.* Similiter Marius Vict. *Nam parente natura, inquit, omnis vox sub duorum Accentuum sono ore mortalium promitur, producto scilicet, aut correpto: ex quibus alter extenditur, alter contrahitur.* Confundit, & Gellius l. 4. c. 7.

Verum

Verum Accentus simul cum quantitate diligenter, & attente obseruandus est in carmine, ita vt vtrumque conemur effari. Huius diligentiae laudatus est Ausonio epistola 19. Pontius Paulinus: *Haec tu quam perite, & concinne, quam modulate, & dulciter: ita iuxta naturam Romanorum Accentuum enunciasti; vt tamen veris ac primigeniis vocibus sua Fastigia non perirent.* De eius versibus sermo est. Hoc disertum seruare, arduum: vt non iniuria dixerit Quintilianus cap. 5. *difficiliorem obseruationem esse per Tenores*, praesertim Latinitate iam profligata, exterisque cognitiore, quam Latinis. Libro autem 12. cap. 11. *Accentus quoq; cum rigore quodam, tum similitudine ipsa minus suaues habemus, quia vltima syllaba nec Acuta vnquam excitatur, nec Flexa circumducitur; sed in Grauem, vel duas Graues cadit semper*, prosodias scilicet.

Ex eo autem quod pronuncietur Accentus etiam breuem insidens, vim quandoque affert breui, eamque leni tormento intendit apud Graecos, & Romanos. Ita sensit, scripsitque Hephaestion cum suo Scholiaste: ita Eustathius Iliados M.

Τρῶες δ' ἐῤῥίγησαν, ἐπεὶ ἴδον αἰόλον ὄφιν.
Troës viso maculoso serpente diriguerunt.

Quod Poëtam fecisse εὐφωνίας μᾶλλον, ἢ μέτρου φροντίζοντα testatur. In procliui namque fuit scribere ——— Ἐπεὶ ὄφιν αἰόλον εἶδον. Ita Eustathius, quem vide Odyss. γ. pag. 123. editionis Frobenianae. Sic Arriani lib. 3. cap. 10 legas

Δειπά μὲν ῥέξας, ἐπιπλήσσεο· χρηστὰ δ', τέρπου.
Siquid factum male, increpita: siquid recte, gaude.

Latinorum veteres, eorumque nepotes idem ausi. Lucret. lib. 6.

Fit quoque vt in magnas aquae, vastasq; lacunas.

Ibidem: *Quae calidum faciunt aquae, tactum, atque saporem.*

Alij *Vaporem*. Alij incogitantes Accentus *Acuae* scribunt ἀρχαϊκῶς. Ita scriptor in Titium p. 129. lib. 6. vt *Relicuum* Sed & plurium esse potest syllabarum, & per Q scribi. Vel. Longus in Orthographia: *Aquam quoq; per Q Aquam scribentes*, nomen ostendimus, & trisyllabum. Agnoscit in Lucretio & Beda *Aqua* cap. 18. de Metris, & correctior a Putschio literatissimo editio: nonnulli etsi Libri *Latices*. Haec sunt; nisi forte simplicissimi elementi nomen compositum dixeris cum Festo *A qua iuuamur*. Non & terra est *A qua iuuamur*? Dic potius cum iocoso potore: *Aqua* est, *a qua* longe fugiendum. Nam:

Nulla placere diu, nec viuere carmina possunt
Quae scribuntur aquae potoribus ———

CAPVT DVODECIMVM.

Spiritus nota.

TRYPHON Alexandrinus περὶ πνευμάτων, & τρόπων scripsit, Suidas. Phocas item Grammaticus *de Adspiratione* librum edidit, vti Pontanus, item Eutyches nobis hodie. Spiritus autem, cum sit omnino duplex *Lenis*, *Asper*, seu *Densus* varia sortitus vocabula. Phocas *Psilam* vocat, & *Inadspirationem*. *Psilen* notam Remmius Palaemon *Exilem* vocat, Grillus vero ad Virgilium de Accentibus scribens *Lenem* nominat. *Dasiam* Grillus *Flatilem*.

Leuem qui demsere. non animaduerterunt densam sic dici, quod in eo amplius *pulmo animae praelargus anhelet*, & in *Leui* parcius. Vt enim nebula angustior citius euadit, & in sublime nititur: sic Spiritus tenuis, quem vocant. Quare Fabius lib. 1. cap. 4. *Praeter illam adspirationis* [notam:] *quae si necessaria est; etiam contrariam sibi poscit*. Olim porro apud Athenienses, ac Romanos *Asper* hac nota signabatur H. Vbi vero non tantum spiritus exhalabatur I, vt dimidium quasi flatus dimidiatam haberet notam. Vsus vero postea tenuit, vt secta haec nota adspirandi signum exhiberet dextra sui parte sic ⊢: sinistra autem, quae contraria esset, contrariam quoque signaret sic ⊣. Neque iam inter literas: sed tamquam apex literis imponeretur. Mox ad celeriorem motum anguli illi, vt in aliis multis, hebetati, reductaeque notulae in compares semicirculos dextrum laeuumque sic ‘ ’.

Veteribus

Veteribus Latinorum Densi spiritus nullus olim vsus accepto ab Aeolibus more quorum sunt Υ῎μμις, Υ῎μμι: post coepta nonnullis, apprimi Adspirandi nota. Sed *parcissime ea veteres vsi*, inquit lib. 1. cap. 5. Fabius, *etiam in vocalibus, cum Oedos, Ircósque dicebant.* Et illa Antiquitatis charactere scripta sunt *Vmus, Olus*. Apud Magnonem Ⱶ M. TERMAE TM. DD. TERMAE DEDICATAE. Apud eundem: YMN. HYMNVM.

Et Festus cur Deus cum ex Θιός oriatur, adspiratione careat, rationem confert hanc: *Adspiratione demta: qui mos antiquis nostris frequens erat.*

Quaedam perpetuo absque ea nota duravere. Sic *Aristippus, Leucippe* daseam amittunt e medio. Sic *Auster, & Auris ab Hauriendo. Aemilius*, cui ab Origine debita erat Adspiratio. Pompeius: *Aimiliam gentem appellatam dicunt a Mamerco Pythagorae philosophi filio, cui propter vnicam humanitatem, cognomen fuit Aemilij.* Tantundem Plutarchus. Etiam Graeci videntur huic non adspirare nomini. Polyb. lib. 2. Λούκιον Αἰμίλιον ὕπατον. Homerus adspirate in epitheto Odyss. α.

— Αἰμυλίοισι λόγοισι θέλγει —

Blandis sermonibus mulcebat.

Diu deinde seruatum ne consonantibus adspiraretur, vt in Graccis, & Triumpis. Vox est Fabij in ante, cui additur:

Erupit breui tempore nimius vsus, vt Choronae, Chenturiones, Praechones adhuc quibusdam Inscriptionibus manent. Quae nimia adspirandi crebritas incurrit in aculeum Catulli:

Chommodo dicebat, siquando Commoda vellet
Dicere, & Hinsidias Arrius Insidias
Et tum mirifice sperabat se esse locutum,
Cum quantum poterat, dixerat Hinsidias
Credo sic mater, sic liber auunculus eius,
Sic maternus auus dixerat, atque auia.
Hoc misso in Syriam requierunt omnibus aures:
Audibant eadem haec leniter, & leuiter.
Nec sibi postilla metuebant talia verba,
Cum subito affertur nuncius horribilis
Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
Iam non Ionios esse; sed Hionios.

Merito igitur illa est Nigidij in Commentariis Grammaticis censura: *Rusticus fit sermo, si adspires perperam.* Neque quidquam helluonem magis redolet, aut barbarismum, quam e gutture inflare aduersus eum, quicum loquare.

Graecis quoq; singularem, & accuratam fuisse harum Notularum curam indicant haec a Sexto Empirico lecta lib. 1. cap. 3. aduersus Mathematicos: Πῶς ἀναγνωστέον παρὰ Πλάτωνι Ἡ δ' ὅς λέξιν πότερον ψιλῶς ἐκφέρεται τὴν πρώτην συλλαβὴν, ἢ δασέως· ἢ τὴν μὲν πρώτην ψιλῶς, τὴν δὲ δευτέραν δασέως· ἢ ἀμφοτέρας ψιλῶς, ἢ ἐναλλάξ. Haec sunt: *Quomodo legenda apud Platonem dictio Ἡ δ' ὅς, An tenuiter efferatur prima sillaba, an adspirate: An prima quidem tenuiter, secunda autem adspirate: An ambae tenuiter, an contra.*

CAPVT DECIMVM-TERTIVM.

Spiritus prima sedes.

VTERQVE Spiritus cunctis sonoris praesidet. Exempla de Aspero suppeditat Terentianus:

Vna nam spiramen addit omnibus vocalibus:
Hasta quando, & Hedera dicis, Hister, Hospes, atque Humus.

Adde *Hymnos*, & quas *Hyadas Graius ab imbre vocat, Hylax, Hydaspes, Hyrtacus, Hydra, Hybla*. Semper enim τὸ Υ principiale poscit aspirari. Quod cur fiat, minime videre se Cornutus apud Cassiodorum profitetur. *Ipsa enim*, inquit, *per se adspiratiua est, & in quocumq; vocabulo primum locum habuerit, adspiratur Yacinthus, Yllus, Ymettus. Et tanto magis adspiratio addenda non est, quanto apud Latinos vocabula non sunt hac litera notata.* Haec Cornutus. Verum haec aduersis inter se cornibus colliduntur. Quid enim? H non est praelatis nominibus praeiicienda. Cur? Quia Y *adspiratiua est.* Refero: *Adspiratiua est*: Aspero ergo notanda Spiritu.

Atque etiam Y exemplo volunt alij I simplex subeunte R asperari. Nec distingunt hilum. Sic Eutycheti visum, & Phocae libro de Adspiratione, cui scribitur *Hirpinus*. Quo super dubito. Nam Graecis est Ἴρπος. Item Latinis, Maroni —— *Aetolus, & Arpi*. Agroetio *Ex Irpinis*. Vide Strabonem, & nostra Siliana.

Fateor in his Vsu id esse receptissimum, *Hircus, Hirudo, Hirundo, Hir, Hira, Hirquitallire*, Censorino, *Hirnea* Plauto, *Hirtus, Hirsutus*. Sed id fallit in Latinis aeque, ac Graecis. Leniter enim audiunt ista: *Irrio, Irritus, Irene, Irus, Iris, Irruo, Irrumpo, Irrausi*.

Hasta Terentiano scribitur. recte ex antiquo Vsu, ait Pierius: licet in Longobardico Maronis Libro sit leniter: *Et folijs lentas intexere mollibus astas*.

Vt autem Vocalibus solitariis Spiritus praevolat: sic compositis, *Haurio, Heauretes* Plauto, *Hei, Haereo, Hoedus* & appellatiuum, & *Asdrubalu* cognomentum apud Liuium.

Halteres, Haue, Hedera, Holus, Hister, Humus sua quaeque in serie singulatim vide.

HEREMVS scribit Priscianus libro 17. sicut *Habeo, Hircus, Homo*. Aduersatur vniuersa Graecia, cui Ο΄, ϗ ὁ ἔρημος: ipseque Priscianus nullis Auctorum copiis, nulla discipulorum clientela stipatus id prodidit.

HIBISCVS habent, quae viderim, Maronis Exemplaria: quibusdam Adspiratione detrita inesse *Ibiscus*; quinetiam mutata vocali *Ebiscus* tradit Erythraeus.

HVLVLO, HVLVLA ab Adspiratione aures ingrediuntur, siqua Pontano fides: *illis enim*, inquit, *haeret naturaliter*. Sed *Vlulare* videtur ortum a deslentibus omnia pessum isse, omnia perditissima, ac si dicant Ὀλολύω, *Omnia perdo*. At, nequid dissimilem Adspiratio in iis voculis Consuetudine refrixit, atque adeo tota periit Erythraei, meoque & vulgi sensu. *Vlulae* autem appellatio a verbo est, & posterior, imitatrixque vocis lugentium, ac deplorantium vastitatem, vel orbitatem. Alij per onomatopoeam *Vlulo, Vlula*.

Dicto, quibus Adspiratio vocalibus praeponatur, aut bivocalibus, postponi consonantibus C, P, T, *Christus, Pharus, Thunnus*, passim notum est. Item literae R, *Rhetor*: hanc licet asperari vocem non satis probet Cornutus. Atque etiam simulant dubitare se doctiores *Rhetor*, an *Hretor* Spiritu ante R composito scribendum sit. Vt quaestioni colorem addant, afferunt veteres Adspirationis loco B posuisse, ac praeposuisse, scripto *Bretor*. Ita profecto Graeci Ῥόδον, Βρόδον, Βροτοὶ pro Ῥυτοὶ, *Fluxi Mortales*: ergo cuius vices gerit, videtur locum cum dignitate vindicare. Praeterea R nulli consonantium anteponi potest: ergo neque ꞔ H, quae vel consonans est, vel consonae, aut semisonorae habetur loco.

Potest & illud augere dubitationem excogitaturos fuisse Graecos aliquam notam, qua concretam, & adspirationis & literae P potestatem significarent, sicuti sunt complexi alia tria Θ, X, Φ. Sed notula imposita ipsi P ostenderunt eundem vsum Adspirationis in eo fuisse, qui & in vocalibus intelligeretur. Contra tamen Latini etiam in vetustis Monumentis postposuere. Caussa autem adspirandi fuit soni volubilitas, atque vibratio. In omni autem vibratione recipitur aër per intervalla: quare intra ipsum potius elementum Adspiratio ipsa, quam praeposita percipiatur. Latine autem si *Rhetor* demas, vix in vllis vocibus eam Adspirationem admissam, ne quidem in voce *Roma, Romulus*, circumspecte scribit I. Scaliger. Priscianus ista libro sexto disputat: *Rhamnes, Rhamnetis, & Rhamnus quod Graecum esse ostendit adspiratio post R posita, quod in Latinis nominibus non fit*. Varro tamen sua auctoritate voluit efficere, vt H prius ponatur ea litera, quae Adspirationem confert, quem confutat apud Cassiodorum Cornutus pagina 2285. 2286.

DVBITARI quoque potest anne in Ch, Ph, Th, X, Φ, Θ, Adspiratio consonantem afficiat, an vocalem? Videtur enim cum his consonantibus H coaluisse: quod haud ita esse perseverat Scaliger.

Flatus enim crassitudo (*Flatum* pro *Spiritu* recte dixeris, vt *Afflatum* Varro lib. 3. de R R. cap. 1.) antecedit vocalem, non sequitur: sic Ὕστερον: ergo cum praeponitur consonans ad compositionem, idem Flatus eiusdem elementi est πρωθύστερον; non autem consonantis, nisi quatenus ex ea, & adspirata vocali vna sillaba fit. At Scaligeri ratio quaesitior est, quam penitior. Quid enim dicas, vbi geminantur asperae consonae Τετύφθαι, Αὐλίχθαι, Ἀχχθος, Νάφθα, quid de similibus? Φ, & X pertinent ad insequentem sillabam, an etiam vis adspirandi ad subeuntem vocalem pertinet, vel interiecta consonante eiusdem sortis? Specta deinde, ac contemplare Θ, X, Φ seorsas literas, non ipsae secum Spiritum densiorem habent? Aliter igitur dicendum Flatum non ferri in vocalem sociam, nisi qua consona eam afflat. Expressius id cernere est in Graecis πάντα ὅσα: vtere Apostropho, scribes πάνθ' ὅσα, vbi si Θ proprio Flatu destituitur, si eius Flatus ad comitantem vocalem defertur, ὅσα geminum Flatum obtinebit etiam primario iure, quo quid ineptius? Quid quod veteres, vt e Cicerone, Fabio, Gellioque notum

notum est, *Sepulchrum*, *Lachrymas*, *Pulchrum* dixere? Qua vi potuit in his tribus Adspiratio subeuntem vocalem afflare, cum R intermeet? Ita omnis nouitas merito semper suspecta fuit atque odiosa. Ego, quod possum, trita feror orbita.

CAPVT DECIMVM-QVARTVM.

Spiritus secunda sedes voce in media, aut in finalitate.

H *Literam, (siue illam Spiritum magis, quam literam dici oportet) inserebant veteres nostri plerisq; vocibus firmandis roborandisq;: vt sonus earum esset viridior, vegetiorq;. Atque id videntur fecisse studio, & exemplo linguae Atticae. Satis notum est Atticos ἰχθὺν ἱερόν, multa itidem alia citra morem gentium Graeciae caeterarum inspirantes primae literae dixisse. Sic Lachrymas, sic Sepulchrum, sic Ahenum, sic Vehemens, sic Inchoare, sic Helluari, sic Hallucinari, sic Homera, sic Honustum. In his enim verbis omnibus literae, seu Spiritus illius nulla ratio visa est, nisi vt firmitas, & vigor vocis, quasi quibusdam neruis additis intenderetur.* Haec Gellius lib.2.cap.3. qui cum veteres *dixisse* scribit, insinuat dici desitum, in plerisque horum, suis vt opportune locis vnumquodque excussimus. Puta *Lacrymas, Sepulcrum*, saltem *Onera, Onustum. Pulcer, Lurco, Orcus, Aenum, Incoare*, vide in ipsam seriem. Eodem ducit Fabius lib.1.cap.5. damnato nimio adspirandi vsu: *Inde*, inquit, *durat ad nos vsque Vehementer, & Comprehendere, & Mihi: nam Mehe quoque pro Me apud antiquos praecipue tragoediarum scriptores in veteribus libris inuenimus.*

Nota Vsus tyrannide *Mihi* ex priscis illis, obsoletisq; reliquum factum: *Mehe* periisse: maxima licet cognatione teneantur. Adeo non mirandum *Vehemens, Comprehendere, Helluari, Hallucinari* superesse: obliteratam adspirationem in *Lacrymis, Sepulcro, Orco, Lurcone, Praecone*. Vsus sic imperat. Porro ex illa Spiritus interiunctione liquet etiam recte scribi *Euhoe*, vel *Euhoë*, binis, ternisve sillabis; quod probari nequitum est a multiiugae lectionis viris Pierio, atque Erythraeo commentantibus in Virgilium. Nam cum bacchantium sit exclamatio Ε'ὐοῖ, Σαβοῖ, vt pluribus in Silianis nostris reteximus: ea est ex Εὖ, & ὄι constituta, quae sic coëunt, vt tamen viridioris soni ergo Adspiratio veteri more retenta sit, vt in Ταῶς Argiuis etiam, Laconibus, Pamphyliis, Eretriensibus Μοᾶ, pro Μοῦσα, Ποιῆαι, pro Ποιῆσαι, Πᾶᾶ pro Πᾶσα scribebatur. Vide, quae primis fere huius Operis paginis super hac voce paucis eo consilio praestruximus, vt hunc ornaremus locum. Vt tamen disyllabum *Euoe* sit acceptius, facit Origo compositionis duabus sillabis seorsis in duas compositas confluentibus facit tantorum virorum auctoritas, & veterum testimonia. Horatius 2. Carm.

Euoe recenti mens trepidat metu.

Idem: *Euoe Bacche pater* ——

Catull. *Euoe bacchantes, Euoe capita inflectentes.*

Cur ergo non Maronis 7. *Euoe Bacche fremens?* —— Nec desunt, qui initiali vocali adspirent *Heuhoe*. Atque vt perbaccheris, dic, si Baccho placet, *Heuhohe*: sic Baccham ex insana insaniorem facies. Ennius in Athamante:

His erat in ore Bromius, hic Bacchus pater,
Illis Lyaeus vitis inuentor sacrae,
Tum pariter Euan, euhoe, euhoe, huius,
Ignotus iuuenum coetus alterna vice
Inibat alacris, Bacchico insultans modo.

Additamenti vicem esto H finientem vocalem excipere, non sine vi, & decoro in nonnullis Interiectionibus *Ah*, seu *Hah Vah*. Ita Priscianus lib.1.& 2 sunt enim ex discidio *Aha, Vaha*. Cum decoro, inquam: Adspiratio namque explicat suspiria, affectus, rei molem. Nec obstat denegatum fini Densum veterum opinamento: quid enim senserunt agrestes Opici melioribus seculis aliter scribentibus, & pronuntiantibus nihil interest.

Similiter autem vehementius ferit *Proh*, & *Oh*, quam *Pro, O, Ah virgo infelix!* —— *Proh Iupiter ibit! Proh scelus!*

A silice in nuda, absque Denso Ecloga Maronis prima habet Romanus Codex, & Mediceus: itaque scribendum Probi fuit sententia: non mea.

CAPVT DECIMVM-QVINTVM.

Diaeresis, Synaeresis, seu Synaloepha.

DIAERESIM Graeci, Latinique dicunt punctorum notulas duabus vocalibus seorsum sua sponte constantibus, vel in vnum alioqui coïbilibus licet iam ab invicem dissilientibus super-impositas. Notulae igitur cum ipsa sectione nomen idem nactae sunt. Quintilianus lib.1.cap.5. affert in Exemplum *Europaï*. Sic Maronis *Aulaï*, Lucretij *Terraï frugiferaï, Lunaï, Flammaï, Materiaï* Item *Hexaëmeron, Aeneus, Poesis, Coëo, Minoe, Cosroës, seu Cosdroës, Laïs, Thaïs, Naïs, Beröe, Callirrhöe, Meröe, Pasiphaë*. Adde Catullianum:

Verbosa gäudet Venus loquela.

Reïce capellas: est enim trisyllabum, vt post videbitur. *Eï* tertij casus decurtatum est ex antiquo *Eij* Lucretij lib.5. Ibidem: *Discedere, dissoluiq́.*

Iülus, Iülius, Ἴουλος. Ovidius:

Et tot Iüleae nobilitatis avos.

Errant autem, stupideque falluntur, qui nouam diaeresim cudunt in *Halicarnasseus, Tydeus,* similibus *Achilleus* etiam trium est sillabarum Epist. 6. libri ad Brutum. Pansae medicus fuit. Minyëus quatuor lib.4. Plinij cap 8. *In Thessalia autem Orchomenus, Minyeus antea dictus.* Certum ex Homero Ὀρχόμενον Μινύειον. Stephanus in voce Κάρ, Διαίρεσιν appellitat Οἴομαι, Ὀΐον, Ὀΐσα, πάρ', Αἰολεῦσιν. Idem cum ex Charace produxisset Ὠρείτας τρισυλλάβως, iisdem literis τετρασυλλάβως ex Apollodoro οὐ διὰ τῆς ει διφθόγγου, ἀλλὰ διὰ τοῦ ε καὶ ι Ὠρεΐτας affert: Ὅτε καὶ τὴν τῶν Ὠρειτῶν νυκτὸς εἵρυσι πόλιν. Itaque rectius scribi retur. Cl. Rutilius lib.1. Itinerarij: *Circumsistentes repulit Harpyïas*: *Harpyïas quarum decerpitur vnguibus orbis*. Sic Τζαΐτζαν apud Curopalatem. Sic apud Harpocrationem inepte scribitur Φαΰλλος, pro Φάϋλλος. Nota sunt enim Phaylli sacrilegia ex Diodoro, Pausania, Demosthene, Libanio. *Poëpolis* quoque pro *Herbipoli* tetrasyllabum est.

SYNAERESIM dicunt aduersam Diaeresi vocalium affectionem, cum vocales, quae natura divertuntur, in vnum conueniunt, ac veluti conglutinantur: prius enim vtraeque velut *vnguntur*, hoc est, συναλείφονται. Notam haec affectio non necessario flagitat: nam cum plerumque semper versus necessitate invehatur, modo, spatio, ac dimensu carminis facile innotescit. Apud Varronem recitante Fabio:

Cum te flagranti deiectum fulmine Phaethon.

Debuerat fuisse *Phaëthon* ternis sillabis. Sic lib.1.

Manilius: *Phaethontem patrio curru per signa volantem.*

Aen. 6. *Fixerit aeripedem ceruam licet* ——

Pro *Aëripedem* inquit lib.17. Priscianus. Alij Χαλκόποδα volunt intelligi.

CAPVT DECIMVM-SEXTVM.

Sillabarum Constitutio, & Diuisio Σύστασις, Διαίρεσις.

DE Divisione Sillabarum scribit Caesellius apud Cassiodorum. Res haec autem angustior, quam cui se Augustus submitteret, de quo Suetonius: *Non diuidit verba, nec ab extrema parte versuum abundantes literas in alterum transfert: sed ibidem statim subijcit, circumducitq́.* Porro sapientiae placitum est, quo cuiusque constat esse, eo a quolibet altero dissitum esse. Homo in esse hominis eo, quod est rationis participem esse, constituitur: eodem igitur ab omni alio dissaepitur Et sillaba, quo se sibi vindicat, eo a socia dissaepitur. In vocibus simplicibus facilior ea disiunctio: vocalis namque ante-eunti adnectitur consonae, aut consonis; si modo hae principales in alia qua voce consociantur. *Italiam* hic, aut hic secari postulat versus conditio? sic secabis: I ,, T A ,, L I ,, A M. Quare in his simplicibus si sillabae det initium vocalis, necesse est & antegressam vocali terminari. *Nestor* in duo secabis ex Terentiani praeceptione:

Nestorë

Nestoris si forte nomen dividendum incurrerit,
N & e versus prioris obtinebunt extimum:
Signa versus insequentis, atque Tad exordium.

Caeteris ad eundem modum. *In simplicibus*, dixi nam *Comitium* in compositis eum tenorem rumpit,aliaque nonnulla, neque omnia: dicitur enim Columellae *Coacesco*, Plauto in Curculione *Coaccedant Minae*. Item *Conspiro*: quia ab N S, P vox incipit nulla, nulla quoque incipiet fillaba: ergo non fecabis *Co-nspiro*: fed quia *Spatium* dicitur, & *Spiculum*, fecabis fic *Con-spiro*. Neque ideo proprie quafi caufa fit: fed hoc iudicio fecandi via cognofcitur, atque initur.

IN ABSCISSIS per medium vocibus,quas fyncopen paffas dicunt,non aequa facultas in multis.

Abstraxe Lucretij lib. 3.ante concifionem X neque praeeunti A iungebatur,neque fubeunti E, fed I in *Abstraxisse*: verbi caede facta, vtri haerebit vocali? An vt A, & X finiunt vocem *Dicax, Fax, Mordax*: ita *Abstrax* fillabam? An vt *Xerampelinus* dicitur: ita fecabis *Abstra-xe*? Hoc fieri fas: alterum minime. Cur? quia in voce incolumi X feorfim fcribenbum erat ab A fic *Abstra-xisse*: voce iam truncata, coniugium inibit X cum E. Non idem fiet ꝙ *Intellexti* l. 13. ad Atticum Epift. 32 *Luxsti* apud Catullum *Exstinxti* fecundae perfonae apud Maronem. Neque mifcemus Compofita cum Simplicibus: nam hac divifio quidem eft in voce compofita; fed quatenus fimplicem continet. Non idem, inquam, fiet: quia pugnat addita praeceptioni conditio: *Si modo* hae principiales in alia qua voce confociantur: nulla namque vox a X, & confona principium habet. Quare *Iux-ta* divides, non *Iu-xta*. Sic *Exta*.

Veteres Infcriptiones fegetem errorum dabunt. In ponte Salario *Vs-que* ad: at *Squma* dicitur, & *Squilla*. Ad S. Luciae in filice:

DIS
MAGNIS
MATRI. DEVM. ETATTIDI. SE
XTILIVS. AGESILAVS

Vocem a XT orfam ignorat aeque cum Graecia matre Latium.

Romae in domo Caefia: SILVANO. ET. HE
RCVLI

Apud Ifaram fluuium. T. IVLI. SAT
VRNINI

Offonobae in Lufitania: EX. D
ECRETO

Sittardiae: BIVIIS. TRIVIIS. QV
ADRIVIIS

Aliaque millena, ac millena peccantur ab illiterato celo.

IN COMPOSITIS vocibus Diuifio ad Orthographiae normam altioris eft operae. Quintiliani regula l. 1. c. 7. *Est etiam in diuidendis verbis obseruatio mediam literam consonantem priori, an sequenti fillabae adiungas. Aruspex enim, quia pars eius posterior a Spectando est, S literam tertiae dabimus, Abstemius, quia ex Abstinentia temeti composita vox est, primae relinquetur*. Ex hoc Fabiano *praescripto* confectarium eft haec ita incidi: *Pit-uita, Et-iam*,adeoque vfus perpetui tenore,quae vocales fuerant V, & I, tranfire in naturam confonarum, vt in fimplicibus. Quae cum monftrofiora fint,aliter ftatuendum eft. Animadvertendum igitur cum ex duabus vocibus vna coit, non Accentum folum, fed literarum quoque exigi cohaerentiam: neque enim ita pronuncies *Abaltus* compofitum, vt *Ab Altus* difiuncta: hoc fiquidem compofiturae inimicum: quanam tandem pronunciatione efficietur, vt B a fequenti vocali diftrahatur? Non ergo feco *Aru-spex*: quia fingulae partes compofiti funt: fed quia *Sp* nomen ordiri comperiuntur, *Speculum*, *Spectrum*. Similiter haut dubitem fecare *Ab-stemius*: quia S vi compofitionis adhaefit fequenti T; & ita fecari fuadent fimiliter inchoatae dictiones *Stamen*, *Strues*. Sic *Ab-scondo* Scalarum iudicio. Mirum eft Andream Brabantum(quifquis ille)fic dividere *Res-pondeo*. Erratum duplex. Primum compofitum perperam fecat etiam in peruagata opinione, & Fabij doctrina. Deinde fibi hanc cum impofuiffet regulam. : Quaecumque confonantes in initio dictionis connectuntur, in medio feiungi nequeunt: fubiicio, *Sp* initio dictionis connectuntur *Sparus*, *Spes*, *Spiculum*, *Spolium*, *Spurius*, hoc eft ante vocales omnes: concluio, Ergo ita fecanda vox *Re-spondeo* in Brabanti opinione. Vlterius: ergo cum ita fecat *Res-pondeo*, loquitur fecum valide pugnantia. Quae vis vel ab imo excita tartaro frangat complexionem hanc? Probatur amplius, quod docemus,

vel ex eorum opinione certa, qui cum Fabio sentiunt. Nulla sillaba aiunt Adspiratione terminatur. Et vere aiunt si Interiectiones exemeris. Igitur in his Ταριχέμπορος, Ἔφηβος, *Ephebus*, Ἀφαίρεσις, Ἐφημερίδες, *Ephemerides*, Πενθημιμερὶς *Penthemimeris*, Χ, Φ, Θ, *CH, PH, TH* texentur cum subiecta vocali, si sectione opus: alioqui in adspiratam exiret sillaba. Ex quibus consequitur sic ista differri.

Soro-sapis apud D. Augustinum: licet ex Σορός, & Ἆπις, compositum vt, Γλαυκῶπις.

Cyno-sura: licet compositi partes sint Κυνὸς οὐρά.

Boo-sura similiter.

Boreo-stoma Danubij os quoddam: quia *St*, vti productum, dictiones alias ordiuntur: Sic *I-ste, Si-sto*.

A-cne: *Cnidus* enim dicitur, & *Cneus*.

A-ctutum: iudicio est *Ctesipho*. Sic *San-ctus*, *Helle-spontus* apud Mar. Victorinum lib. 3. *Labitur hinc Hellespontus in oceanum* pag. 1561. Sic alia sexcenta.

Robur istis mutuatur ab Homero Iliad. β.

Ἀνθρώπους τίνυσθον, ὅστις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ. *Homines puniunt*.

Vbi si Σ Τ non eodem pertinent, anteuertens Ο pro breui esse non potest. Sic apud Etymologum: Πλόθογγες, αἱ ἄιθυιαι, αἱ κληθεῖσαι Βόυγγες παρὰ τὴν βοὴν, καὶ ἰυχὴν, τὴν ἰυγὴν. Si compositi particulatim distrahendi membra distrahes sic Βο-υγγες, vbi tum sedebit Accentus? Tamen composita secundum partes suas secanda eorum est oraculum.

BAVLOS secandi ecquae ratio? Graeci Βοαύλια: βοῶν artus discerpti sunt a capite, nec paret nisi caput. Si Fabij canonem de compositis abiungendis amplectaris, sic secueris *B-aulos*, simulque risum merebere. Si nouam opinionem, quae partes in toto immersas non ex toto auulsas considerat, *Bau los*. Cui opinioni nouitatis maculam Colotes Epicureus eluit Plutarchi Tom. 3. διοριζόμενος μὴ μᾶλλον τὸ Δὲν, ἢ τὸ Μηδὲν εἶναι. Conflata namque vox est ex Μηδὲ ἕν: quare secundum Fabium sic dispescas: Μηδ' ἕν, non Μὴ δὲν. Enimvero tradita hoc capite doctrina vires accipiet maiores a priuarum vocum diseretione: quas omnes vt enumerare superfluum sit, & otiosis ita nonnullas recensere fuerit vtile, & cum cura scribentis; praesertim vbi difficultas emergit.

CAPVT DECIMVM-SEPTIMVM.

Super priuis quibusdam vocibus dirimendis disquisitio particularis.

CAPSIS constit ex *Cape si vis*. Hoc vult in Oratore ad Brutum M. Tullius: *Iam in vno Capsis tria verba sunt*. Qui Quintiliano adhaerebit, sic secabit *Caps-is*. Nam compositum in partes ille compositi differt. Iuuabitur simili in aliis exitu. *Adeps, Inops*. Neque temere. Nam vt sillabarum initia vocum initiis metimur: ita fines finibus. Idcirco vt sillaba *St* potest inchoari ratione antedicta; potest eadem finiri: propterea quod vox etiam *St* finitur *Est*: ergo compositum *Isthic* seca sic *Ist-hic*, & adspira: *Illic* autem *Il-lic*: quia nulla vox ab vdagemina capit exordium: & quia L non est afflata in principio vocis vllius, neque erit in medio *Il-lic*. Verum intentiore cura adpositam ante regulam hac examinata re sic dirimes *Ca-psis*. P enim ad sequentem pertinet in *Capio*, & S socia I destituta componi amat cum *Vis*, siue *I*. Est & altera coniectatio. Derogant hoc Tullio plerique recentiores, & idem volunt esse *Capsis* & *Ceperis*, vt 2. de Leg. *Siquis clepsit, rapsitve, pro Clepserit, Rapuerit*. Sic in Epigrammate *Recepso* pro *Recepero* Catullo; *Iusso* pro *Iussero* Maroni, & Silio Italico; *Percepso* pro *Percepero* Accio, aliaque id genus. Immo vero Fabius ipse l. 1. c. 5. *Nam ex tribus nostrae vtique linguae non concesserim: quamuis Capsis Cicero dicat compositum esse ex Cape, si vis*. Vix audet a Cicerone abire Fabius in hoc: ecquis alter eo confidentior?

HELLESPONTVS. Composito membra sunt *Helles*, & *Pontus*. In Cornelij Nepotis Timotheo ita non recte editur *Helle-spontus*.

HIEMPSAL Sallustij, si res poposcerit, seca *Hiem-psal*: nulla enim vox ab *Mps* sumit initium, aut terminum. *Hyemps* namque τῶν βαρβαρικωτάτων est.

IVRGO,

IVRGO, si composita sectionem postulent in finalitate partis componentis ex vulgi scito, secandum sic *I-urgo*. Siquidem componitur ex eo, quod est *Iure vrgeo*, teste Eutyche lib. 2. Secabis autem sic: *Iur-go*, quod Fabij praeceptioni aduersatur.

MOPSVESTIA coaluit ex Μόψου ἑστία apud Cedrenum, & Ptolemaeum: fuit enim *Mopsi vatis domicilium quondam*, vt scribit Ammianus lib. 14. Eapropter ex opinione vulgari sic dividetur *Mopsu-estia*, & consequum est vt scribatur *Mopsu-estenus*, *Mopsu-estiensis*; non *Mops-uestenus*, neque *Mops-uestiensis*. Opinionem alteram secutus aliter scribes.

NEGOTIVM obiicietur non sine negotio: G enim inter secandum vtri haerebit vocali? Certum est confieri ex *Nec*. Verum & hoc decurtatum est ex *Neque*, in quo quando quidem Q connectatur cum V, & E, videtur G, quod subit vices τοῦ Q. cum iisdem cohaesurum, aut cum O posito loco V, & E. Fabium si complecteris, secabis sic *Neg-otium*. Sic & videtur secaturus fuisse Ter. Scaurus, qui *Negotium*, *Nec otium* putat Neque refert, vt antedictum, cui vocali ante coitionem factam haeserit G: illud refert, cui haerere debeat coitione iam facta.

OBLIVISCOR si simplex, quia *Blandus* dicitur, *Blaesus Blenus*, diuides sic O *bliuiscor*. At Caesellij doctrina haec: *Obliuiscor non simplex; sed compositum est. Compositi scilicet huius simplex latet in antiquis nominibus & Monimentis: Liuisci enim Obliuisci est; Liuitus, quod nos hodie per elisionem Oblitus. Quod cum manifestum fuerit, plenissime quiuis intelliget in scriptura verbi huius diuisionem Obliuiscor.* Idem Cassiodorus.

OBSOLEO sic imperitis diuertitur, *Ob-so-le-o*. Sic e Prisciani libro nono disciplinas *Obs-o-le-o*. Est enim eo teste compositum ex *Obs, & oleo*, non a *Soleo*. Cicero de Imperio Cn. Pompeij: *Obsoleuit iam ista ratio, re magis quam verbis refutata*. Nostrates: ~~Este~~ *put*. Idem in Verrem de Praetura Vrbana: *Vereor, ne haec cupiam nimis antiqua, etiam obsoleta videantur*. Vacillat ergo Curij Valeriani praeceptio: *B, & S nunquam coniunctas inuenies: non enim possunt facere syllabam*. Vides *Obs*, & *Obsoleo* de mente Prisciani: *Trabs, Abs*, omnium: *Coelebs* optime consiliatorum. Sed haec per P Curius scribit, quem opinione sua deiectum vide in ipsa Serie. Cesellius: *Obsoleuit quidem S habet, sed non ipsius verbi: verum praepositionis, quae est Obs: sicut A, Ab, Abs, quasi Aboleuit, id est, inueterauit, & obsorduit diuturnitate*. Idem Cassiodorus, & Beda.

BLASPHEMIA. Σφάλω exemplo est concretionis τοῦ *Sphemia*. Compositionis autem ratio poscere videtur ex quorundam sententia *Blas-phemia*. Παρὰ τὸ βλάψαι τὴν φήμην.

PI-TV-I-TA vulgi iudicio, & docti Catulli.

Mucúsque, & mala pituita nasi.

Ex Fabij praescripto *Pit-uita*: hae namque partes, ex quibus compositio. Persius adiuvat:

Somnia pituita qui purgatissima mittunt.

Auctor libri aduersus Titium lib. 6. cap. 17. *Pituita trisyllabum est: sed hoc tu non capis*, inquit.

PO-STEA, an *Post-ea*? Nam ipsum *Post* compositioni debetur teste enim *Pone est, Pou'est, Post*. De animo nostro *Po-stea*: de Fabij *Post-ea*: fuit enim scorsim *Post*, antequam cum τοῦ *Ea* coiret.

PRODEO, REDEO D ad subeuntem vocalem agglutinari putat Pontanus l. 1. de Adspiratione. Fors ad priorem sillabam ex Competentia *Mederga*, & *Tibid illuxisse*, si Mureto credimus: sed aliter cum compositis agitur, & melius cum Pontano dissecies.

REICE CAPELLAS docendi causa siquis diuidet *Rei-ce* scribit, an *Re-ice*? Modo posteriori: nam alterum I depulsum est e secunda sillaba: I ergo reliquum factum eiusdem erit sillabae. Esse autem trisillabum claret ex adiectiuo inde nato *Reiculus*.

SIREMPS, quasi *Similis res ipsa*, Festus. Senecam Cuiacius emendat Epist. 92. *Siremps lex esto*. In Agrariae legis reliquijs Patauij in Bibliotheca Bembi: DE. EO. AGRO. SIREMPS. LEX. ESTO. Itaque forte apud Charisium legendum, non *Similiter lex esto*. Neque enim M, P, S disseparari queunt; quia φωνήεντων χωρὶς οὐδὲν καθόλου τι γράφεται, inquit Lucianus in Iudicio Vocalium. Sed amabo quinque elementa vnam integrabunt sillabam *Siremps*?

SVSPICIO cum sit ex *Susum* antiquo, pro *Sursum*, & *Specio*, quam in partem nouaculam indas? Si *Su-spicio*, quod responsu pronum, reclamabit aduerbium, ac sibi stridorem perire queretur, tum etiam sibilam literam, & ad *Suspendium* prouocabit in causa *Proportionis*; nec minus obtinere volent in *Suspicione*, quam *Suspendio*. Si *Sus-picio*, *Specio* capitis deminutum erit: restaurari, stabiliri, restitui horum ipsorum inuocationibus contendet. Haec anceps ratio: non minus altera. *Susum* in coalita voce nulla suo S destituitur: *Specio* in nulla similiter. Diffiniendum igitur S hocce, reliquum sitne ex *Susum*, an prima in *Specio*. Sed hoc aeque dubium. Ex nostro

ſtro canone haut trepides ſecare ad hunc modum: *Su-ſpicio* vndeunde S proueniat: nam compoſiti partes iam vnum quid ſunt: & S p ad ſequentem eunt vocalem ductu poſitus verborum in principio vocum *Spiculum*, Spiritus. In opinione Fabij, ſiquis pertinacius S deciſum dicat ex *Suſum*, ſecabit ſic *Suſ-picio*: nam ibi ſectio, vbi compoſiti pars finem obtinet. ſic ille.

TERVNCIVS in opinione Fabij, & peruagatiſſima ita ſecabitur: *Ter-uncius.* *Ter vncia* repetita *Teruncius* eſt Varroni lib. 4. de L L. *Teruncius a tribus vnciis.*

TROIA. Vide ſeriem, *Tro-iáne*, an *Troiá*. expenſa opus eſt, cum diſyllabum.

Seca ad imaginem Graecanici ſpeculi *Troi-a*.

V prius in *Riuus Cliuus, Nauus*, ſimilibuſque ſillabae vltimae incipium eſt; non meta prioris. Ita diſfinit vetus Grammaticus apud Gellium lib. 14. cap. 5. *Vulgo* probatur & *Vulua*.

CAPVT DECIMVM-OCTAVVM.

Coniunctio, Diſiunctio

'ΥΦ' 'ΕΝ ΔΙΑΣΤΟΛΗ' Α'ΠΟΣΤΡΟΦΗ', *ADVERSIO* Α'ΝΑΣΤΡΟΦΗ'.

Y'Φ' ἓν Latinis *Subunio*, ſiue Coniunctio. inquit Andr. Brabantus. putide. Primum vox *Subunio*, quibus Latinis vſurpata? Dic *Sub vnum*, aut rectius *In vnum*, quo ſenſu Maro:

Compuleruntq́, greges Corydon, & Thyrſis in vnum.

Plenius dic *Compulſio in vnum* (ſimile quid namq́ue in Graeco ſubintelligitur) vel *Coniunctio*, Alterum Andreae Brabanti erratum: *Coniunctio eſt, qua voces male cohaerentes copulantur.* Contra, *Coniunctio eſt nota qua voces bene cohaerentes* (& male diſſitae) cohaerere ſignantur. Priſcianus lib. de Accentibus: *Quid eſt Hyphen? virgula ſubiecta verſui circumflexa, ita* ‿, *qua duo verba cum res exigit, copulamus, vt Ante-‿-tulit greſſum, &, Turnus vt Ante-‿-uolans tardum praeceſſerat agmen*

Diomedes lib. 2. his duobus conſociat *Simul-‿-ac*. Lucret. —— *Semper-‿-florentis Homeri:* Bene namq́ue cohaerent *Florens*, & *Semper*, non *Olim*, non *Tunc*, non *Poſt*; ſed ſecreta voce ab omni temporis differitate, *Semper*, hoc eſt, Α'ειθαλὴς Ο'μήρȣ. Et Priſcianus dicit vſum huius eſſe Notae *cum res* exigit: tunc *male copulentur*? Male ergo copulentur in Andria *Semper-‿-lenitas*, Maronis Ecloga 1. *Semper-‿-deus*, quae eruditiores hodie diſſuauiantur? Tamen, nequid diſſimulem, in antiquis Maronis Codicibus ea duo diſtincta ſunt, in quibuſdam etiam puncto. Similiter dico de *Ante-‿-malorum*: valet enim τ̃ πρὶν κακῶν. Conſenſum tamen ſcriptorum aeui huius repudiare religio eſt, qui & apud Catullum Epigr 4. ſcribunt: *Poſt-‿-faſelus*, in Propertio *Semper-‿-amicitia*, in Ouidio *Ante-‿-mei*, in Lucretio *Nec-‿-opinato*, *Non-‿-ſenſus*, in Pandectis *Poſt-‿-domus*, ὀπιθόδομος, in Plauti Rudente *Dextro-‿-uorſum*, in Captiuis *Vtroque-‿-uorſum*. Haec enim quoque compoſita eſſe videntur, inquit lib. 15. Priſcianus, cum ſub vno Accentu proferantur Melius tamen dicimus, quod inclinant ſibi ſupra poſita nomina. Plinio libro 4. cap. [illegible] cum praefuiſſet *Veſci, veca*, Pintianus iunxit *Veſci-‿-ueca* ex antiquis Codicibus & ex eo, quod hodie reſtet *Virue ueſca*. Froboeniana tamen editio Plinij *Veſci, Veca* Diaſtole retinuit, cui fauet Satyr. 10. Horatius:

—— *Hac vtinam Viſcorum laudet vterq́.*

Satyr. 8. lib. 2.

—— *Prope me Viſcus Thurinus, & infra.*

Die-‿-quinti, & ſimilia apud Gellium lib. 10. cap. 24. non iniuria in horum ordinem redigas. Plutarchus libello πῶς δεῖ τ. ν π. α. Ζεῦ ἄνα Δωδωναῖε, κελεύων ἀναγινώσκειν ὑφὲν, ὡς τ̃ ἐκ τ̃ γῆς ἀναθυμιώμενον ἀέρα διὰ τὴν ἀνάδοσιν Α'ναδωδωναῖον ὄντα.

Diaſtole.

Diastole.

DIASTOLE Notae superiori aduersa vi pollens Nota fit, Latinis *Disiunctio*, Prisciano libro 13. *Discretio*, quam libro de Accentibus contrariam dicit ὑφ' ἓν. Alias generatim Diastole est priscis etiam *Distinctio* quaevis. Orig. Tom. 3. in Genesim : παρὰ τὴν διαστολὴν τῶν ῥημάτων: Haec Diastole distanti pronunciatione iubet efferri, quae vnico tenore pronunciari, scribive potuissent. Trahunt in exemplum : —— *In litore conspicitur, sus*. At hoc ridiculum, vt in Accentuum tractatione planum fecimus. Notam hanc cum Inciso miscent, voluntque simili forma fingi Dausqueio non probante. Non enim *Discretio* notam habet peculiarem, non magis, quam in orationis textura voces caeterae. Alioqui quas turbas dabit , toties in oratione repositum, quoties vnius finalitas vocis cum alterius capite coalescere posse videbitur? Exempla. Apul l.9. de A A. *Crurum enim fragium abominata*. Cato: *Ferue bene facito*. Varro: *Quae sole perferue ita fit, vt radices fatorum comburat*, lib. 1. de Re R. cap. 9. *Non queo* pro *Nequeo*. Ennius apud Ciceronem lib. 7. Epist. 6. ad Trebatium : —— *Qui ipsus sibi*

Sapiens prodesse non quit, nequidquam sapit.

Lucret. 5. *Non quterint animo praesentire, atque videre*.

Non scio pro *Nescio* poene damnat Cic. in Ora. *Non scire quidem barbarum iam videtur: nescire dulcius*.

Qui cumque sectum. Terent. Andria: *Cum quibus erat cumque vna, yi se dedere*.

Tull. l. 3. de Orat. *Quam se cumque in partem dedisset*.

Libro 2. de Natura Deorum : *Quale id cumq; est*. Varro iterum lib. 2. de Re R. cap. 9. *Confue quoque faciunt, vt alligari possint*. Aen. 9. *Inq; salutatam linquo*.

Lucret. —— *Indignos, inq; merentes*. Idem : —— *Conturbari, inq; pediri*.

Idem : —— *Respirant, inq; grauescunt*. —— *Crescent, inq; valebunt*.

Super est diuise pronunciandum est, inquit Gell. l. 1. cap. 22. *non vt vna pars orationis esse videatur, sed duae*. *Quando tu quidem in praelio, in bello*, Verr. 5. Mox: *Quandoquidem tu nulla vnquam*. *Alius modi* pro *Aliusmodi*. C. Caesar in Anticatone priori: *Vno enim excepto, quem alius modi, atq; moris natura finxit, suos quisq; habeat caros*.

C. Fannius Annalium 1. *Cum in vita, agenda didicimus multa, quae in praesentiarum bona videntur, post inuenta, & multo amplius alius modi, atq; ante visa essent*. Sic Plinij l. 4. c. 20. legit Diastole scriptum Hermolaus non *Tresaras*, sed *Quorum in paeninsula tres arae Sestianae Augusto dicatae*. Tale Philippo acumen in Plutarchi Pompeio: Ἐν συγκλήτῳ πυθομένου τινός, καὶ θαυμάζοντος, εἰ Πομπήιον ἀνθύπατον οἴεται δεῖν ἐκπεμφθῆναι Φίλιππος. Οὐκ ἔγωγε, φάναι τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἀνθ' ἁπάντων· ὡς ἀμφοτέρους τοὺς τότε ὑπατεύοντας οὐδενὸς ἀξίους ὄντας. Idem in Alexandro, cum ei se *Satyros* obiecisset vates visum fauste interpretari dixere: Σὰ Τύρος, Ex diuulsa voce alia prorsus nata est sententia: *An ne* pro *Anne*; Tullius pro Caecina: *An tu qui tam diligenter, & tam callide verbis controuersias, non aequitate diiudicas, & iura non vtilitate communi, sed literis exprimis, poteris ne dicere deiectum esse?* Cicero 1. de Finib. *An partus an. illae sitne in fructu habendus, disseretur inter principes ciuitatis*.

Ego ipse. In Miloniana: *Quae mihi contribuenda laus esset ipsi*. Idem l. 10. ad Atticum: *Per enim magni aestimo*. Saepius ad eundem: *Per enim mihi gratum est*. Gell. l. 2. c. *Socratiq; & Platoni per fuit familiaris* Sed & *Per* a *suo* casu diuulsum Orthographicae obseruationis est, cum ab eo longiuscule dimouetur. Aen. 4. —— *Per ego has lacrymas, dextramq; tuam te*.

Curt. lib. 4. *Per ego vos deos patrios, aeternumq; ignem*. Lib. 5. *Per ego vos decora maiorum*.

Apuleius: *Per ego te maternae caritatis foedera deprecor*.

Item: lib. 5. de A A. *Per ego te frugiferam tuam dexteram deprecor*.

Fabius Declam. 5. *Per ego te iuuenis illos meos, de quibus nunc quereris annos*.

Apostrophe.

APOSTROPHE, seu *Auersio* nota est adsita vltimae aut primae vocabuli literae ex alto instar tenuis spiraculi qua literam aut literas ab eo loco *auersas* iudicium fit. Non placet a veteribus grammaticis in exemplum produci *Mult' ille, & terris*.

Neque *Dura vi' est, quae sternit iter dominantibus altis*:

Omnia namque Exemplaria voces, vti par est, integrant *Multum ille, Dura via est*. Neque hic vocalis, illic cum vocali consona detrita est, vel auersa; sed deterenda; non pronuncianti, non scribenti: sed versum dimetienti. Apud Plautum immanis exemplorum vis Vnum pro multis:

Egon' patri surripere possim quidquam tam cauto seni? Item: —— *Tanton' me crimine dignum?*

Auersae plures sunt in his Plauti literae in Pseudolo: *Potin'*, *Scin'*, *Auditin'*, *Fugin'* in Aulularia. Mar. Victorin. lib. 1. *Eduntur autem vocales singulae, cum duo concurrerint, vt,*

Men' incoepto desistere victam. Non *Mène*. Et: *Ten' inquit miserande puer?* Non *Téne*.

CAPVT DECIMVM.

Pronominum, Aduerbiorum, Praepositurarum, Coniunctionum, Interiectionum Accentus.

QVINTILIANVS libri primi capite quinto scribere videtur eruditos quosdam Grammaticos in Aduerbiis fere solis, ac Pronominibus vti Accentibus: in *caeteris vero legem sequi*, hoc est, vt interpretor, Accentus non supermittere: vetus enim ea lex, seu Consuetudo. Diomedes libro primo Aduerbia a nominibus, pronominibus, verbis, praepositionibus, coniunctionibus, interiectionibus discernit Accentu. Priscian. lib. 13. nota est: *Sciendum, quod omnia Pronomina apud Latinos absoluta sunt, & tam praepositiua, quam subiunctiua, rectiq; Accentus, hoc est, ὀρθοτονούμενα.*

Idem Priscianus: *Deinde, Subinde, Perinde, Exinde, Proinde, quae omnia antepoenultimam habent Accentu Acuto: vel quia per adiectionem habent De, vt quibusdam videtur: vel magis, quia praepositiones separatae grauantur: vel vt coniunctae esse ostendantur, Acutum in his adsumserunt Accentum. Quomodo & Coniunctio Si, & Ne Aduerbium cum praeponuntur Quando, vt Siquando, Nequando. Nam Aliquando differentiae causa ad Aliquanto, quod consimilem sonum habere videtur, acuit poenultimam.* Haec libro 15.

ITA'QVE Aduerbium: *I'taque* Coniunctio, Priscian. libro de Accentibus.

NE *Acuto Accentu elatum recipit imperatiua veluti Ne fac. Quoties vero Graui Accentu, pro eo, quod est apud Graecos Μὴ accipitur, optatiua recipit. Vt apud Horatium: Ne facias, quod.* Ita Diomedes libro primo, Charisius lib. 2.

PONE, inquit Festus, Graui sono antiqui vtebantur pro loci significatione. Item Seruius ibi Aen. 2. *Pone subit: Pone Aduerbium est*, inquit, *atque ideo vltima sillaba habet Accentum.* In librum tertium pro causa ponit distinctum ab imperatiuo. Idem praescribit lib. 2. Diomedes, Priscian. lib. 8. Donatus Editione prima, Max. Victorinus.

PROPTER *est spelunca conuersa ad Aquilonem*, Verrina sexta cum Accentu Graui scribitur nouissima sillaba in Libris vulgariis.

QVANDO Graui Accentu coniunctionibus ratiocinatiuis apponit Charisius lib. 2. Idem ibidem:

VBI interrogatiuum poenultimam acuit: *Vbi est Pamphilus?* Relatiuum grauatur Aen. 1.

Saeuus vbi Aeacidae telo iacet Hector, vbi ingens
Sarpedon, vbi tot Simois correpta sub vndis. Sic Priscianus lib. 15. Sic *Vnde, Qua*, talia.

VT recipit finitiua Accentu Acuto elatum: effertur autem quoties pro eo accipitur, quod est *Quomodo*, vt apud Ciceronem: *Vt sustinuit? immo vt contemsit?* Charis. lib. 2.

PRAEPOSITVRIS de sic Priscianus lib. 14. *Accentum habent Praepositiones Acutum in fine tam apud Graecos, quam apud Latinos, qui tamen cum alys legendo in Grauem conuertitur, nisi praepostere proferantur. Quod Aeoles, quoque quamuis fugiant in fine Acutum, in hac parte solent seruare, quos in plerisq; secuti in hoc quoq; sequimur. Cum vero praepostere ponuntur, monosillabae Acuto: dissyllabae poenultimo Acuto proferuntur: nisi aliqua differentia, vt praedictum est, impediat*, vt *Virgil. in 1. Aen.*

—— Maria omnia circum. Finalem enim acuimus sillabam: ne si poenultimam acuamus, nomen vel aduerbium putetur esse. Aen. 7. —— Decus, imperiumq; Latini Te penes —— Idem ibidem iterum: *Praepositio quando per defectionem verborum profertur, generalem seruat Accentuum regulam, & ab Acuto incipit. Virgil. Aen. 3. O mihi sola mei super Astyanactis imago. Terent. in Andria: Adeo modesta, adeo venusta, vt nihil supra. Et hoc ad similitudinem Graecorum.* Homerus: Ἀλλ' ἔνι τῷ φρένες. &, πάρα δ' ἀνὴρ, & χαλεπὴ δὲ θεῦ ἔπι μῆνις. Eandem doctrinam videre est in Prisciani notis ad 1. Aen.

Donatus etiam in secunda Arte: *Separatae praepositiones in fine acuuntur: coniunctae vero casibus aut loquelis vim suam saepe commutant, & Graues sunt.* Censorinus vero planissime de his in libro de Accentibus.

ERGO Coniunctio de qua Probus l. 1. Artis: *Haec sane sola coniunctio contra rationem Latinitatis vltimam sillabam circumflectit.* Donatus Edit. 1. negat vltimam apud Latinos circumflecti praeterquam in *Ergo*. Tantundem Max. Victorinus.

INTERIECTIONVM *Accentus* clamat *incertos* in Grammatica Alcuinus, & pro *Affectus qualitate longius, inquit, vel breuius, acutius, vel grauius incondita voce proferuntur.* Donatus Editione prima: *In interiectionibus & in peregrinis verbis, & in barbaris nominibus nulli certi sunt Accentus.* Et hoc peruptime Prisciani iudicio docuit Donatus, *quippe eum & absiondita voce*, inquit, *id est, non plane expressa proferantur, & pro affectus commoti qualitate confundantur in eis Accentus.*

PRO

PRO' *Interiectionis loco ponitur, & circumflectitur, vt Sallustius in Catil.* *Prô deum, atque hominum fidem!* Prisc. l.18. At cum H, & Accentu scribitur apud Lucretium — *Proh diuum numina sancta.* I ad ipsam seriem in *Prob.* Similiter Ah, Vah.

Accentus Translatio.

VT Graecis πλησίο͂, παραπλήσιο͂: *Vtillustris, Virdeuotus, Virmagnificus, Virspectábilis, quae omnia ideo composita accipimus: quia sub vno Accentu pronuntiantur.* Verba sunt Prisciani in lib.1. Virgilij, cui in 3. Aen. *Resuxória, vt Respública* scribitur, dicitur. Donatus Editione prima *Benesánus*: Charisius *Sacráuia*, quo de ampliter in serie ipsa verborum. Alij *Praefectúsfabrum, Iurecónsultus.* I ad Gellium lib.7. cap.7.

De Praepositionibus Priscianus lib.13. *Quando autem ordinem mutant, mutant etiam Accentum; si differentia prohibeat. Quod etiam Coniunctiones apud Latinos praepositiuae, vel communes si postponantur facere solent. Vt, Igitur, Quoniam, Saltem. Praepositae enim grauantur omnibus sillabis: postpositae autem acuuntur in principio.* Charisius l.2. *Ante, Post, Penes, Inter nunc praeponuntur casibus, nunc mutato Accentu subiunguntur, vt: Ante illum, Illam ante.* Priscian. lib.14. *Nec mirum Accentum, vel ordinem differentiam facere Praepositionibus, & Aduerbijs: quamuis easdem habeant sillabas: cum hoc in alijs quoq, partibus inueniatur, vt Pone verbum, & Aduerbium, siue Praepositio, Accentu discernitur. Similiter Verum Coniunctio est, & Nomen. Siue Praepositio est, & Verbum. Ergo causalis, & rationalis est Coniunctio.*

Verum vniuersa haec prostrata sunt in anteriori examine, & censura. Rectissime enim Priscianus lib.2. *Igitur non aliter possunt discerni a se partes orationis, nisi vniuscuiusq, proprietatis significationem attendamus.* Alij Accentuum impressione puerorum se tarditati putant consulere, erroris occasionem euitare, vulgatae Consuetudini suffragari. Lipsius etiam decus, & laudem ex eo petere se profitebatur. Vtut sit de Antiquitate, constat eam rudiorum rationem habuisse nullam: se ipsam conata est exprimere: existimatumque est apud plerosque quo quid esset antiquius, hoc melius. Quid quod a rudiorum captu abire quam longissime summa contentione visa sit Antiquitas?

CAPVT VNDECIMVM.

De Accentuum Latinorum Pronuntiatione.

PAVCA omnino Latinorum sunt vocabula, quibus ritu probo, ac more literato Accentuum fastigia imponas, eaq; certis legibus, quae fere ex iunctarum sillabarum modo eliciuntur, vt ex Fabij libro primo declaratum est. Verum age imposita Fastigia pronunciabis? Decore. euge. Quo sono, seu Tono capite sexto paucis verbis, at sufficientibus indictum est. Neque quicquam turbet, quod Accentum cum sillabae modo, seu quantitate videmur confundere ... confundimus, sed forte fit, vt idem Accentus longam insideat, cumque eius quantitate ....

Quemadmod... tam cum breui, quam cum insidet, tollit ore quidem; quantitatem tamen relinquit incolume... & inuiolatam. Exempla: *Valérius, Mercúrius, Vaniloquus* Accentum vocis poscunt in secunda, siue ... numerant in tertia ab extrema. Ex his obliqui *Valérij, Valério; Mercúrij, Mercúrio.* Sic & casus vocatiuus in eadem sillaba *Valéri, Mercúri.* Idque lege & bene morato more, quod non concoquit Lipsius c.21. de Pronunciatione L L. Nos, inquam, ista non confundimus: Diomedes videtur Accentus, & quantitatis rationem conturbasse, apud quem ista lib.2. *Inueniuntur autem quaedam nomina ὁμώνυμα, alia participijs, alia verbis similia, alia quoq; aduerbijs, de quibus quid dici potest, nisi quod Accentus sit arbiter discernens vtriusq; significatus differentiā? Sicut Parens, obsequens significat: intelligitur & pater, &c. Quoties vero, inquam, participium significat, primam sillabam producimus, vt est Virgilianus ille: Lauini, ibat dicto parens* —— *Eandem vero in altera significatione corripimus, vt est: Alma parens.* En tibi differentiam Accentuum differentia quantitatis explicatam Diomedis l 2. Et Priscianus cum librum integrum de Accentibus conscripserit, totus poene consumitur in quantitatis ratione aperienda. Confundit & Max. Victorinus: *Accentus est vniuscuiusq; sillabae pronunciandae in sono qualitas:* nam Accentus *vnius* est in vnica dictione sillabae modulatio, non *Vniuscuiusq;* Idem Beda, qui libro de Metrica ratione Accentum secat in *Correptum, & Productum.* Similiter Marius Vict. *Nam parente natura,* inquit, *omnis vox sub duorum Accentuum sono ore mortalium promitur, producto scilicet, aut correpto: ex quibus alter extenditur, alter contrahitur.* Confundit, & Gellius l.4. c.7.

Verum

Verum Accentus simul cum quantitate diligenter, & attente obseruandus est in carmine, ita vt vtrumque conemur effari. Huius diligentiae laudatus est Ausonio epistola 19. Pontius Paulinus: *Haec tu quam perite, & concinne, quam modulate, & dulciter: ita iuxta naturam Romanorum Accentuum enunciasti; vt tamen veris ac primigenüs vocibus sua Fastigia non perirent.* De eius versibus sermo est. Hoc disertum seruare, arduum: vt non iniuria dixerit Quintilianus cap. 5. *difficiliorem obseruationem esse per Tenores,* praesertim Latinitate iam profligata, exterisque cognitiore, quam Latinis. Libro autem 12. cap. 11. *Accentus quoq; cum rigore quodam, tum similitudine ipsa minus suaues habemus, quia vltima fillaba nec Acuta vnquam excitatur, nec Flexa circumducitur: sed in Grauem, vel duas Graues cadit semper,* prosodias scilicet.

Ex eo autem quod pronuncietur Accentus etiam breuem insidens, vim quandoque affert breui, eamque leni tormento intendit apud Graecos, & Romanos. Ita sensit, scripsitque Hephaestion cum suo Scholiaste: ita Eustathius Iliados M.

Τρῶες δ' ἐῤῥίγησαν, ἐπεὶ ἴδον αἰόλον ὄφιν.
Troes viso maculoso serpente diriguerunt.

Quod Poëtam fecisse εὐφωνίας μᾶλλον, ἢ μέτρȣ φροντίζοντα testatur. In procliui namque fuit scribere —— Ἐπεὶ ὄφιν αἰόλον ἴδον. Ita Eustathius, quem vide Odyss. γ. pag. 123. editionis Froboenianae. Sic Arriani lib. 3. cap. 10 legas

Δεινὰ μὲν ῥέξας, ἐπιπλήσσεο· χρηστὰ δ', τέρπȣ.
Siquid factum male, increpita: siquid recte, gaude.

Latinorum veteres, eorumque nepotes idem ausi. Lucret. lib. 6:

Fit quoque vt in magnas aquae, vastasq; lacunas.
Ibidem: *Quae calidum faciunt aquae, tactum, atque saporem.*

Alij *Vaporem.* Alij incogitantes Accentus *Acuae* scribunt ἀρχαϊκῶς. Ita scriptor in Titium p. 129. lib. 6. vt *Relicuum* Sed & plurium esse potest sillabarum, & per Q scribi. Vel. Longus in Orthographia: *Aquam quoq; per Q Aquam scribentes, nomen ostendimus, & trisillabum.* Agnoscit in Lucretio & Beda *Aqua* cap. 18. de Metris, & correctior a Putschio literatissimo editio: nonnulli etsi Libri *Laticis.* Haec sunt; nisi forte simplicissimi elementi nomen compositum dixeris cum Festo *A qua iuuamur.* Non & terra est *A qua iuuamur?* Dic potius cum iocoso potore: *Aqua* est, *a qua* longe fugiendum. Nam:

Nulla placere diu, nec viuere carmina possunt
Quae scribuntur aquae potoribus ——

CAPVT DVODECIMVM.

Spiritus nota.

TRYPHON Alexandrinus περὶ πνευμάτων, καὶ τρόπων scripsit, Suidas. Phocas item Grammaticus *de Adspiratione* librum edidit, vti Pontanus, item Eutyches nobis Iectus. Spiritus autem, cum sit omnino duplex *Leuis, Asper,* seu *Densus,* varia sortitur vocabula. Phocas *Psilam* vocat, & *Inadspirationem. Psilen* notam Remmius Palaemon *Exilem* vocat. Grillus vero ad Virgilium de Accentibus scribens *Lenem* nominat. *Dasiam* Grillus *Flatilem.*

Leuem qui demsere. non animaduerterunt densam sic dici, quod in eo amplius *pulmo animae praelargus anhelet,* & in *Leui* parcius. Vt enim nebula angustior citius euadit, & in sublime nititur: sic Spiritus tenuis, quem vocant. Quare Fabius lib. 1. cap. 4. *Praeter illam adspirationis* [notam:] *quae si necessaria est; etiam contrariam sibi poscit.* Olim porro apud Athenenienses, ac Romanos *Asper* hac nota signabatur H. Vbi vero non tantum spiritus elabatur Ⅎ, vt dimidium quasi flatus dimidiatam haberet notam. Vsus vero postea tenuit, vt secta haec nota adspirandi signum exhiberet dextra sui parte sic ⊢: sinistra autem, quae contraria esset, contrariam quoque signaret sic ⊣. Neque iam inter literas: sed tamquam apex literis imponeretur. Mox ad celeriorem motum anguli illi, vt in aliis multis, hebetati, reductaeque notulae in compares semicirculos dextrum laeuumque sic ʽ ʼ.

Veteribus

Veteribus Latinorum Densi spiritus nullus olim vsus accepto ab Aeolibus more quorum sunt Ὕμμες, Ὕμμι: post coepta nonnullis, apprimi Adspirandi nota. Sed *parcißime ea veteres vsi*, inquit lib. 1. cap. 5. Fabius, *etiam in vocalibus, cum Oedos, Ircoique dicebant.* Et illa Antiquitatis charactere scripta sunt *Vmus, Olus*. Apud Magnonem ⸸ M. TERMAE TM. DD. TERMAE DEDICATAE. Apud eundem: YMN. HYMNVM.

Et Festus cur Deus cum ex Θεός oriatur, adspiratione careat, rationem confert hanc: *Adspiratione demta: qui mos antiquis nostris frequens erat.*

Quaedam perpetuo absque ea nota duravere. Sic *Aristippus, Leucippe* daseam amittunt e medio. Sic *Auster, & Auris ab Hauriendo. Aemilius*, cui ab Origine debita erat Adspiratio. Pompeius: *Aimiliam gentem appellatam dicunt a Mamerco Pythagorae philosophi filio, cui propter vnicam humanitatem, cognomen fuit Aemilij.* Tantundem Plutarchus. Etiam Graeci videntur huic non adspirare nomini. Polyb. lib. 2. Λεύκιον Αἰμίλιον ὕπατον. Homerus adspirate in epitheto Odyss. α.

—— Αἱμυλίοισι λόγοισι Θέλγει ——

Blandis sermonibus mulcebat.

Diu deinde seruatum ne consonantibus adspiraretur, vt in Graccis, & Triumpis. Vox est Fabij in ante, cui additur:

Erupit breui tempore nimius vsus, vt Choronae, Chenturiones, Praechones adhuc quibusdam Inscriptionibus maneant. Quae nimia adspirandi crebritas incurrit in aculeum Catulli:

Chommodo dicebat, siquando Commoda vellet
Dicere, & Hinsidias Arrius Insidias
Et tum mirifice sperabat se esse locutum,
Cum quantum poterat, dixerat Hinsidias
Credo sic mater, sic liber auunculus eius,
Sic maternus auus dixerat, atque auia.
Hoc misso in Syriam requierant omnibus aures;
Audibant eadem haec leniter, & leuiter.
Nec sibi postilla metuebant talia verba,
Cum subito affertur nuncius horribilis
Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
Iam non Ionios esse; sed Hionios.

Merito igitur illa est Nigidij in Commentariis Grammaticis censura: *Rusticus fit sermo, si adspires perperam.* Neque quidquam helluonem magis redolet, aut barbarismum, quam e gutture inflare aduersus eum, quicum loquare.

Graecis quoq; singularem, & accuratam fuisse harum Notularum curam indicant haec a Sexto Empirico lecta lib. 1. cap. 3. aduersus Mathematicos: Πῶς ἀναγνωστέον παρὰ Πλάτωνι Ἧ δ' ὅς λέξιν πότερον ψιλῶς ἐκφέρεται τὴν πρώτην συλλαβὴν, ἢ δασέως· ἢ τὴν μὲν πρώτην ψιλῶς, τὴν δὲ δευτέραν δασέως· ἢ ἀμφοτέρας ψιλῶς, ἢ ἐναλλάξ. Haec sunt: *Quomodo legenda apud Platonem dictio Ἧ δ' ὅς, An tenuiter efferatur prima sillaba, an adspirate: An prima quidem tenuiter, secunda autem adspirate: An ambae tenuiter, an contra.*

CAPVT DECIMVM-TERTIVM.

Spiritus prima sedes.

VTERQVE Spiritus cunctis sonoris praesidet. Exempla de Aspero suppeditat Terentianus:

Vna nam spiramen addit omnibus vocalibus:
Hasta quando, & Hedera dicis, Hister, Hospes, atque Humus.

Adde *Hymnos*, & quas *Hyadas Graius ab imbre vocat, Hylax, Hydaspes, Hyrtacus, Hydra, Hybla*. Semper enim τὸ Υ principiale poscit aspirari. Quod cur fiat, minime videre se Cornutus apud Cassiodorum profitetur. *Ipsa enim*, inquit, *per se adspiratiua est, & in quocumq; vocabulo primum locum habuerit, adspiratur Yacinthus, Yllus, Ymettus. Et tanto magis adspiratio addenda non est, quanto apud Latinos vocabula non sunt hac litera notata.* Haec Cornutus. Verum haec aduersis inter se cornibus colliduntur. Quid enim? H non est praelatis nominibus praeiicienda. Cur? Quia Y *adspiratiua est*. Refero: *Adspiratiua est*: Aspero ergo notanda Spiritu.

Atque etiam Y exemplo volunt alij I simplex subeunte R asperari. Nec distingunt hilum. Sic Eutycheti visum, & Phocae libro de Adspiratione, cui scribitur *Hirpinus*. Quo super dubito. Nam Graecis est Ἴρπος. Item Latinis, Maroni —— *Aetolus, & Arpi*. Agroetio: *Ex Irpinn*. Vide Strabonem, & nostra Siliana.

Fateor in his Vsu id esse receptissimum, *Hircus, Hirudo, Hirundo, Hir, Hira, Hirquitallire*, Censorino, *Hirnea* Plauto, *Hirtus, Hirsutus*. Sed id fallit in Latinis aeque, ac Graecis. Leniter enim audiunt ista: *Irrio, Irritus, Irene, Irus, Iris, Irruo, Irrumpo, Irrausi*.

Hasta Terentiano scribitur. recte ex antiquo Vsu, ait Pierius: licet in Longobardico Maronis Libro sit leniter: *Et folys lentas intexere mollibus astas*.

Vt autem Vocalibus solitariis Spiritus praevolat: sic compositis, *Haurio, Heuretes* Plauto, *Hei, Haereo, Hoedus* & appellatiuum, & *Asdrubalis* cognomentum apud Liuium.

Halteres, Haue, Hedera, Holus, Hister. Humus sua quaeque in serie singulatim vide.

HEREMVS scribit Priscianus libro 17. sicut *Habeo, Hircus, Homo*. Aduersatur vniuersa Graecia, cui Ὁ, καὶ ἡ ἔρημος: ipseque Priscianus nullis Auctorum copiis, nulla discipulorum clientela stipatus id prodidit.

HIBISCVS habent, quae viderim, Maronis Exemplaria: quibusdam Adspiratione detrita inesse *Ibiscus*; quinetiam mutata vocali *Ebiscus* tradit Erythraeus.

HVLVLO, HVLVLA ab Adspiratione aures ingrediuntur, siqua Pontano fides: *illis enim*, inquit, *haeret naturaliter*. Sed *Vlulare* videtur ortum a deflentibus omnia pessum isse, omnia perditissima, ac si dicant Ὀλολύω, *Omnia perdo*. At, nequid dissimilem Adspiratio in iis voculis Consuetudine refrixit, atque adeo tota periit Erythraei, meoque & vulgi sensu. *Vlulae* autem appellatio a verbo est, & posterior, imitatrixque vocis lugentium, ac deplorantium vastitatem, vel orbitatem. Alij per onomatopoem *Vlulo, Vlula*.

Dicto, quibus Adspiratio vocalibus praeponatur, aut bivocalibus, postponi consonantibus C, P, T, *Christus, Pharus, Thunnus*, passim notum est. Item literae R, *Rhetor*: hanc licet asperari vocem non satis probet Cornutus. Atque etiam simulant dubitare se doctiores *Rhetor*, an *Hretor* Spiritu ante R composito scribendum sit. Vt quaestioni colorem addant, afferunt veteres Adspirationis loco B posuisse, ac praeposuisse, scripto *Bretor*. Ita profecto Graeci Ῥόδον, Βρόδον, Βροτοὶ pro Ῥωτοὶ, *Fluxi Mortales*: ergo cuius vices gerit, videtur locum cum dignitate vindicare. Praeterea R nulli consonantium anteponi potest: ergo neque & H, quae vel consonans est, vel consonae, aut semisonorae habetur loco.

Potest & illud augere dubitationem excogitaturos fuisse Graecos aliquam notam, qua concretam, & adspirationis & literae Ρ potestatem significarent, sicuti sunt complexi alia tria Θ, Χ, Φ. Sed notula imposita ipsi Ρ ostenderunt eundem vsum Adspirationis in eo fuisse, qui & in vocalibus intelligeretur. Contra tamen Latini etiam in vetustis Monimentis postposuere. Caussa autem adspirandi fuit soni volubilitas, atque vibratio. In omni autem vibratione recipitur aër per intervalla: quare intra ipsum potius elementum Adspiratio ipsa, quam praeposita percipiatur. Latine autem si *Rhetor* demas, vix in vllis vocibus eam Adspirationem admissam, ne quidem in voce *Roma, Romulus*, circumspecte scribit I. Scaliger. Priscianus ista libro sexto disputat: *Rhamnes, Rhamnetis, & Rhamnus, quod Graecum esse ostendit Adspiratio post R posita, quod in Latinis nominibus non fit*. Varro tamen sua auctoritate voluit efficere, vt H prius ponatur ea litera, quae Adspirationem confert, quem confutat apud Cassiodorum Cornutus pagina 2285. 2286.

DVBITARI quoque potest anne in Ch, Ph, Th, Χ, Φ, Θ, Adspiratio consonantem afficiat, an vocalem? Videtur enim cum his consonantibus H coaluisse: quod haud ita esse perseverat Scaliger.

Flatus enim crassitudo (*Flatum* pro *Spiritu* recte dixeris, vt *Afflatum* Varro lib. 3. de R R. cap. 1.) antecedit vocalem, non sequitur: sic Ὕστερον: ergo cum praeponitur consonans ad compositionem, idem Flatus eiusdem elementi est πρωθύστερον; non autem consonantis, nisi quatenus ex ea, & adspirata vocali vna sillaba fit. At Scaligeri ratio quaesitior est, quam pensior. Quid enim dicas, vbi geminantur asperae consonae Τετύφθαι, Αιλιχθαι, Ἄχθος, Νάφθα, quid de similibus? Φ, & Χ pertinent ad insequentem sillabam, an etiam vis adspirandi ad subeuntem vocalem pertinet, vel interiecta consonante eiusdem sortis? Specta deinde, ac contemplare Θ, Χ, Φ seorsas literas, non ipsae secum Spiritum densiorem habent? Aliter igitur dicendum Flatum non ferri in vocalem sociam, nisi qua consona eam afflat. Expressius id cernere est in Graecis πάντα ὅσα: vtere Apostropho, scribes πάνθ' ὅσα, vbi si Θ proprio Flatu destituitur, si eius Flatus ad comitantem vocalem defertur, ὅσα geminum Flatum obtinebit etiam primario iure, quo quid ineptius? Quid quod veteres, vt e Cicerone, Fabio, Gellioque notum

notum est, *Sepulchrum*, *Lachrymas*, *Pulchrum* dixere? Qua vi potuit in his tribus Adspiratio subeuntem vocalem afflare, cum R intermeet? Ita omnis nouitas merito semper suspecta fuit atque odiosa. Ego, quod possum, trita feror orbita.

CAPVT DECIMVM-QVARTVM.

Spiritus secunda sedes voce in media, aut in finalitate.

H Literam, (siue illam Spiritum magis, quam literam dici oportet) inserebant veteres nostri plerisq; vocibus firmandis roborandisq;: vt sonus earum esset viridior, vegetiorq;. Atque id videntur fecisse studio, & exemplo linguae Atticae. Satis notum est Atticos ἰχθὺν ἱερόν, multa itidem alia citra morem gentium Graeciae caeterarum inspirantes primae literae dixisse. Sic Lachrymas, sic Sepulchrum, sic Ahenum, sic Vehemens, sic Inchoare, sic Helluari, sic Hallucinari, sic Homera, sic Honustum. In his enim verbis omnibus literae, seu Spiritus illius nulla ratio visa est, nisi vt firmitas, & vigor vocis, quasi quibusdam neruis additis intenderetur. Haec Gellius lib. 2. cap. 3. qui cum veteres *dixisse* scribit, insinuat dici desitum, in plerisque horum, suis vt opportune locis vnumquodque excussimus. Puta *Lacrymas, Sepulcrum*, saltem *Onera, Onustum. Pulcer, Lurco, Orcus, Aenum, Incoare*, vide in ipsam seriem. Eodem ducit Fabius lib. 1. cap. 5. damnato nimio adspirandi vsu: *Inde*, inquit, *durat ad nos vsque Vehementer, & Comprehendere, & Mihi: nam Mehe quoque pro Me apud antiquos praecipue tragoediarum scriptores in veteribus libris inuenimus.*

Nota Vsus tyrannide *Mihi* ex priscis illis, obsoletisq; reliquum factum: *Mehe* periisse: maxima licet cognatione teneantur. Adeo non mirandum *Vehemens, Comprehendere, Helluari, Hallucinari* superesse: obliteratam adspirationem in *Lacrymis, Sepulcro, Orco, Lurcone, Praecone*. Vsus sic imperat. Porro ex illa Spiritus interiunctione liquet etiam recte scribi *Euhoe*, vel *Euhoë*, binis, ternisve sillabis; quod probari nequitum est a multiiugae lectionis viris Pierio, atque Erythraeo commentantibus in Virgilium. Nam cum bacchantium sit exclamatio Εὐοῖ, Σαβοῖ, vt pluribus in Silianis nostris reteximus: ea est ex Εὖ, & ὅι constituta, quae sic coëunt, vt tamen viridioris soni ergo Adspiratio veteri more retenta sit, vt in Ταὧς Argiuis etiam, Laconibus, Pamphyliis, Eretriensibus Μῶἁ, pro Μῶσα, Ποιῆαι, pro Ποιῆσαι, Πᾶἁ pro Πᾶσα scribebatur. Vide, quae primis fere huius Operis paginis super hac voce paucis eo consilio praestruximus, vt hunc ornaremus locum. Vt tamen disyllabum *Euoe* sit acceptius, facit Origo compositionis duabus sillabis seorsis in duas compositas confluentibus facit tantorum virorum auctoritas, & veterum testimonia. Horatius 2. Carm.

Euoe recenti mens trepidat metu,

Idem: *Euoe Bacche pater* ——

Catull. *Euoe bacchantes, Euoe capita inflectentes.*

Cur ergo non Maronis 7. *Euoe Bacche fremens?* —— Nec desunt, qui initiali vocali adspirent *Heuhoe*. Atque vt perbaccheris, dic, si Baccho placet, *Heuhohe*: sic Baccham ex insana insaniorem facies. Ennius in Athamante:

His erat in ore Bromius, hic Bacchus pater,
Illis Lyacus vitis inuentor sacrae,
Tum pariter Euan, euhoe, euhoe, huius,
Ignotus iuuenum coetus alterna vice
Inibat alacris, Bacchico insultans modo.

Additamenti vicem esto H finientem vocalem excipere, non sine vi, & decoro in nonnullis Interiectionibus *Ah*, seu *Hah Vah*. Ita Priscianus lib. 1. & 2 sunt enim ex discidio *Aha, Vaha*. Cum decoro, inquam: Adspiratio namque explicat suspiria, affectus, rei molem. Nec obstat denegatum fini Densum veterum opinamento: quid enim senserunt agrestes Opici melioribus seculis aliter scribentibus, & pronuntiantibus nihil interest.

Similiter autem vehementius ferit *Proh*, & *Oh*, quam *Pro, O, Ah virgo infelix!* —— *Proh Iupiter ibit! Proh scelus!*

A silice in nuda, absque Denso Ecloga Maronis prima habet Romanus Codex, & Mediceus: itaque scribendum Probi fuit sententia: non mea.

CAPVT DECIMVM-QVINTVM.

Diaeresis, Synaeresis, seu Synaloepha.

DIAERESIM Graeci, Latinique dicunt punctorum notulas duabus vocalibus seorsum sua sponte constantibus, vel in vnum alioqui coibilibus licet iam ab inuicem dissilientibus super-impositas. Notulae igitur cum ipsa sectione nomen idem nactae sunt. Quintilianus lib.1.cap.5. affert in Exemplum *Europaï*. Sic Maronis *Aulaï*, Lucretij *Terraï frugiferaï, Lunaï, Flammaï, Materiaï* Item *Hexaëmeron, Aeneu, Poesis, Coëo, Minoe, Cosroës, seu Cosdroës, Laïs, Thaïs, Naïs, Beroe, Callirrhöe, Meröe, Pasiphaë*. Adde Catullianum:

Verbosa gaudet Venus loquela.

Reïce capellas: est enim trisyllabum, vt post videbitur. *Eï* tertij casus decurtatum est ex antiquo *Ey* Lucretij lib.5. Ibidem: *Discedere, dissoluiq.*

Iulus, Iülius, Ἴουλος. Ovidius:

Et tot Iüleae nobilitatis avos.

Errant autem, stupideque falluntur, qui nouam diaeresim cudunt in *Halicarnassem, Tydeus*, similibus *Achilleus* etiam trium est sillabarum Epist. 6. libri ad Brutum. Pansae medicus fuit. Minyëus quatuor lib.4. Plinij cap 8. *In Thessalia autem Orchomenus, Minyeus antea dictus*. Certum ex Homero Ὀρχόμενον Μινύειον. Stephanus in voce Κάρ, Διαίρεσιν appellitat Οἴομαι, Ὀΐον, Ὀΐδα, πάϊς, Αἰολεῦσιν. Idem cum ex Charace produxisset Ὠρεῖτας τρισυλλάβως, iisdem literis τετρασυλλάβως ex Apollodoro οὐ διὰ τῆς ει διφθόγγου, ἀλλὰ διὰ τοῦ ε καὶ ι Ὠρεΐτας affert: Ὅτε καὶ τὴν τῶν Ὠρεϊτῶν νυκτὸς εἶρυσε πόλιν. Itaque rectius scribi retur. Cl. Rutilius lib.1 Itinerarij: *Circumsistentes repulit Harpyïas*: *Harpyïas quarum decerpitur vnguibus orbis*. Sic Τραϊανὸς apud Curopalatem. Sic apud Harpocrationem inepte scribitur Φαΰλλος, pro Φαΰλλος. Nota sunt enim Phaylli sacrilegia ex Diodoro, Pausania, Demosthene, Libanio. *Poëpolis* quoque pro *Herbipolis* tetrasyllabum est.

SYNAERESIM dicunt aduersam Diaeresi vocalium affectionem, cum vocales, quae natura divertuntur, in vnum conueniunt, ac veluti conglutinantur: prius enim vtraeque velut *vnguntur*, hoc est, συναλείφονται. Notam haec affectio non necessario flagitat: nam cum plerumque semper versus necessitate invehatur, modo, spatio, ac dimensu carminis facile innotescit. Apud Varronem recitante Fabio:

Cum te flagranti deiectum fulmine Phaethon.

Debuerat fuisse *Phaëthon* ternis sillabis. Sic lib.1.

Manilius: *Phaethontem patrio curru per signa volantem.*

Aen. 6. *Fixerit aeripedem ceruam licet* ———

Pro *Aëripedem* inquit lib.17. Priscianus. Alij χαλκόποδα volunt intelligi.

CAPVT DECIMVM-SEXTVM.

Sillabarum Constitutio, & Diuisio Σύστασις, Διαίρεσις.

DE Diuisione Sillabarum scribit Caesellius apud Cassiodorum. Res haec autem angustior, quam cui se Augustus submitteret, de quo Suetonius: *Non diuidit verba, nec ab extrema parte versuum abundantes literas in alterum transfert: sed ibidem statim subijcit, circumducitq.* Porro sapientiae placitum est, quo cuiusque constat esse, eo a quolibet altero dissitum esse. Homo in esse hominis eo, quod est rationis participem esse, constituitur: eodem igitur ab omni alio dissaepitur Et sillaba, quo se sibi vindicat, eo a socia dissaepitur. In vocibus simplicibus facilior ea disiunctio: vocalis namque ante-eunti adnectitur consonae, aut consonis; si modo hae principales in alia qua voce consocientur. *Italiam* hic, aut hic secari postulat versus conditio? sic secabis: I ‧ ‧ TA ‧ ‧ LI ‧ ‧ AM. Quare in his simplicibus si sillabae det initium vocalis, necesse est & antegressam vocali terminari. *Nestor* in duo secabis ex Terentiani praeceptione:

Nestori

Nestoris si forte nomen diuidendum incurrerit,
N & e versus prioris obtinebunt extimum:
Sigma versus insequentis, atque Tad exordium.

Caeteris ad eundem modum. *In simplicibus*, dixi nam *Comitium* in compositis eum tenorem rumpit, aliaque nonnulla, neque omnia: dicitur enim Columellae *Coacesco*, Plauto in Curculione *Coaccedunt Minae*. Item *Conspiro*: quia ab N S, P vox incipit nulla, nulla quoque incipiet sillaba: ergo non secabis *Co-nspiro*: sed quia *Spatium* dicitur, & *Spiculum*, secabis sic *Con-spiro*. Neque ideo proprie quasi causa sit: sed hoc iudicio secandi via cognoscitur, atque initur.

IN ABSCISSIS per medium vocibus, quas syncopen passas dicunt, non aequa facultas in multis.

Abstraxe Lucretij lib. 3. ante concisionem X neque praeeunti A iungebatur, neque subeunti E, sed I in *Abstraxisse*: verbi caede facta, vtri haerebit vocali? An vt A, & X finiunt vocem *Dicax, Fax, Mordax*: ita *Abstrax* sillabam? An vt *Xerampelinus* dicitur: ita secabis *Abstra-xe*? Hoc fieri fas: alterum minime. Cur? quia in voce incolumi X seorsim scribenbum erat ab A sic *Abstra-xisse*: voce iam truncata, coniugium inibit X cum E. Non idem fiet & *Intellexti* l. 13. ad Atticum Epist. 32 *Luxsti* apud Catullum *Exstinxti* secundae personae apud Maronem. Neque miscemus Composita cum Simplicibus: nam hac divisio quidem est in voce composita; sed quatenus simplicem continet. Non idem, inquam, fiet: quia pugnat addita praeceptioni conditio: *Si modo* hae principiales in alia qua voce consociantur: nulla namque vox a X, & consona principium habet. Quare *Iux-ta* divides, non *Iu-xta*. Sic *Exta*.

Veteres Inscriptiones segetem errorum dabunt. In ponte Salario *Vs-que* ad: at *Squma* dicitur, & *Squilla*. Ad S. Luciae in silice:

D I S
MAGNIS
MATRI. DEVM. ETATTIDI. SE
XTILIVS. AGESILAVS

Vocem a XT orsam ignorat aeque cum Graecia matre Latium.

Romae in domo Caesia: SILVANO. ET. HE
RCVLI

Apud Isaram fluuium. T. IVLI. SAT
VRNINI

Olisonobae in Lusitania: EX. D
ECRETO

Sittardiae: BIVIIS. TRIVIIS. QV
ADRIVIIS

Aliaque millena, ac millena peccantur ab illiterato celo.

IN COMPOSITIS vocibus Diuisio ad Orthographiae normam altioris est operae. Quintiliani regula l. 1. c. 7. *Est etiam in diuidendis verbis obseruatio mediam literam consonantem priori, an sequenti sillabae adiungas. Aruspex enim, quia pars eius posterior a Spectando est, S literam tertiae dabimus, Abstemius, quia ex Abstinentia temeti composita vox est, primae relinquetur.* Ex hoc Fabiano *praescripto* consectarium est haec ita incidi: *Pit-uita, Et-iam*, adeoque vsus perpetui tenore, quae vocales fuerant V, & I, transire in naturam consonarum, vt in simplicibus. Quae cum monstrosiora sint, aliter statuendum est. Animadvertendum igitur cum ex duabus vocibus vna coït, non Accentum solum, sed literarum quoque exigi cohaerentiam: neque enim ita pronuncies *Abactus* compositum, vt *Ab Actus* disiuncta: hoc siquidem compositurae inimicum: quanam tandem pronunciatione efficietur, vt B a sequenti vocali distrahatur? Non ergo seco *Aru-spex*: quia singulae partes compositi sunt: sed quia *Sp* nomen ordiri comperiuntur, *Speculum*, *Spectrum*. Similiter haut dubitem secare *Ab-stemius*: quia S vi compositionis adhaesit sequenti T; & ita secari suadent similiter inchoatae dictiones *Stamen*, *Strues*. Sic *Ab-scondo* Scalarum iudicio. Mirum est Andream Brabantum (quisquis ille) sic dividere *Res-pondeo*. Erratum duplex. Primum compositum perperam secat etiam in peruagata opinione, & Fabij doctrina. Deinde sibi hanc cum imposuisset regulam: Quaecumque consonantes in initio dictionis connectuntur, in medio seiungi nequeunt: subiicio, *Sp* initio dictionis connectuntur *Sparus, Spes, Spiculum, Spolium, Spurius*, hoc est ante vocales omnes: conficio, Ergo ita secanda vox *Re-spondeo* in Brabanti opinione. Vlterius: ergo cum ita secat *Res-pondeo*, loquitur secum valide pugnantia. Quae vis vel ab imo excita tartaro frangat complexionem hanc? Probatur amplius, quod docemus,

vel

vel ex eorum opinione certa, qui cum Fabio ſentiunt. Nulla ſillaba aiunt Adſpiratione terminatur. Et vere aiunt ſi Interiectiones exemeris. Igitur in his *Ταριχέμπορος, Ἔφηβος, Ephebus, Ἀφαίρεσις, Ἐφημερίδες, Ephemerides, Πενθημιμερὶς Penthemimeris*, Χ, Φ, Θ, *CH, PH, TH* texentur cum ſubiecta vocali, ſi ſectione opus: alioqui in adſpiratam exiret ſillaba. Ex quibus conſequitur ſic iſta differri.

Soro-ſapis apud D. Auguſtinum: licet ex Σοφός, & Ἄψις, compoſitum: vt, Γλαυκῶπις.

Cyno-ſura: licet compoſiti partes ſint Κυνὸς οὐρά.

Boo-ſura ſimiliter.

Boreo-ſtoma Danubij os quoddam: quia *St*, vti productum, dictiones alias ordiuntur: Sic *I-ſte, Si-ſto.*

A-cne: Cnidus enim dicitur, & *Cneus.*

A-ctutum: iudicio eſt *Cteſipho*. Sic *San-ctus, Helle-ſpontus* apud Mar. Victorinum lib. 3. *Labitur hinc Helleſpontus in oceanum* pag. 1561. Sic alia ſexcenta.

Robur iſtis mutuatur ab Homero Iliad. β.

Ἀνθρώπους τίνυσθον, ὅστις κ' ἐπίορκον ὀμόσσῃ. *Homines puniunt.*

Vbi ſi ΣΤ non eodem pertinent, anteuertens Ο pro breui eſſe non poteſt. Sic apud Etymologum: Πόθογγες, αἱ ἄιθυιαι, αἱ κλυθεῦσαι Βόγγες παρὰ τὴν βοὴν, καὶ ἠχὴν, τὴν ἰυγὴν. Si compoſiti particulatim diſtrahendi membra diſtrahes ſic Βο-υγγες, vbi tum ſedebit Accentus? Tamen compoſita ſecundum partes ſuas ſecanda eorum eſt oraculum.

BAVLOS ſecandi ecquae ratio? Graeci Βοαύλια: βοῶν artus diſcerpti ſunt a capite, nec paret niſi caput. Si Fabij canonem de compoſitis abiungendis amplectaris, ſic ſecueris *B-aulos*, ſimulque riſum merebere. Si nouam opinionem, quae partes in toto immerſas non ex toto auulſas conſiderat, *Bau-los*. Cui opinioni nouitatis maculam Colotes Epicureus eluit Plutarchi Tom. 3. διοριζόμενος μὴ μᾶλλον τὸ Δὲν, ἢ τὸ Μηδὲν εἶναι. Conflata namque vox eſt ex Μηδὲν: quare ſecundum Fabium ſic diſpeſcas: Μηδ' ἕν, non Μὴ δὲν. Enimvero tradita hoc capite doctrina vires accipiet maiores a priuarum vocum diſcretione: quas omnes vt enumerare ſuperfluum ſit, & otioſis ita nonnullas recenſere fuerit vtile, & cum cura ſcribentis; praeſertim vbi difficultas emergit.

CAPVT DECIMVM-SEPTIMVM.

Super priuis quibuſdam vocibus dirimendis diſquiſitio particularis.

CAPSIS conſit ex *Cape ſi vis*. Hoc vult in Oratore ad Brutum M. Tullius: *Iam in vno Capſis tria verba ſunt.* Qui Quintiliano adhaerebit, ſic ſecabit *Capſ-is*. Nam compoſitum in partes ille compoſiti differt. Iuvabitur ſimili in aliis exitu. *Adeps, Inops.* Neque temere. Nam vt ſillabarum initia vocum initiis metimur: ita fines finibus. Idcirco vt ſillaba *St* poteſt inchoari ratione antedicta; poteſt eadem finiri: propterea quod vox etiam *St* finitur *Eſt*: ergo compoſitum *Iſthic* ſeca ſic *Iſt-hic*, & adſpira: *Illic* autem *Il-lic*: quia nulla vox ab vdagemina capit exordium: & quia L non eſt afflata in principio vocis vllius, neque erit in medio *Il-lic*. Verum intentiore cura adpoſitam ante regulam hac examinata re ſic dirimes *Ca-pſis*. P enim ad ſequentem pertinet in *Capio*, & S ſocia I deſtituta componi amat cum *Vis*, ſiue *I*. Eſt & altera coniectatio. Derogant hoc Tullio plerique recentiores, & idem volunt eſſe *Capſis* & *Ceperis*, vt 2. de Leg. *Siquis clepſit, rapſit ve, pro Clepſerit, Rapuerit.* Sic in Epigrammate *Recepſo* pro *Recepero* Catullo; *Iuſſo* pro *Iuſſero* Maroni, & Silio Italico; *Percepſo* pro *Percepero* Accio, aliaque id genus. Immo vero Fabius ipſe l. 1. c. 5. *Nam ex tribus noſtrae vtique linguae non conceſſerim: quamuis Capſis Cicero dicat compoſitum eſſe ex Cape, ſi vis.* Vix audet a Cicerone abire Fabius in hoc: ecquis alter eo confidentior?

HELLESPONTVS. Compoſito membra ſunt *Helles*, & *Pontus*. In Cornelij Nepotis Timotheo ita non recte diditur *Helle-ſpontus*.

HIEMPSAL Salluſtij, ſi res popoſcerit, ſeca *Hiem-pſal*: nulla enim vox ab *Mpſ* ſumit initium, aut terminum. *Hyemps* namque τῶν βαρβαρικωτάτων eſt.

IVRGO,

IVRGO, si composita sectionem postulent in finalitate partis componentis ex vulgi scito, secandum sic *I-urgo*. Siquidem componitur ex eo, quod est *Iure vrgeo*, teste Eutyche lib. 2. Secabis autem sic: *Iur-go*, quod Fabij praeceptioni aduersatur.

MOPSVESTIA coaluit ex Μόψȣ ἑςία apud Cedrenum, & Ptolemaeum: fuit enim *Mopsi vatis domicilium quondam*, vt scribit Ammianus lib. 14. Eapropter ex opinione vulgari sic diuidetur *Mopsu-estia*, & consequum est vt scribatur *Mopsu-estenus*, *Mopsu-estiensis*; non *Mops-uestenus*, neque *Mops-uestiensis*. Opinionem alteram secutus aliter scribes.

NEGOTIVM obiicietur non sine negotio: G enim inter secandum vtri haerebit vocali? Certum est confieri ex *Nec*. Verum & hoc decurtatum est ex *Neque*, in quo quandoquidem Q connectatur cum V, & E, videtur G, quod subit vices τȣ Q. cum iisdem cohaesurum, aut cum O posito loco V, & E. Fabium si complecteris, secabis sic *Neg-otium*. Sic & videtur secaturus fuisse Ter. Scaurus, qui *Negotium*, *Nec otium* putat Neque refert, vt antedictum, cui vocali ante coitionem factam haeserit G: illud refert, cui haerere debeat coïtione iam facta.

OBLIVISCOR si simplex, quia *Blandus* dicitur, *Blaesus Blenus*, diuides sic *O bliuiscor*. At Caesellij doctrina haec: *Obliuiscor non simplex; sed compositum est. Compositi scilicet huius simplex latet in antiquis nominibus & Monimentis: Liuisci enim Obliuisci est: Liuitus, quod nos hodie per elisionem Oblitus. Quod cum manifestum fuerit, plenissime quiuis intelliget in scriptura verbi huius diuisionem Obliuiscor.* Idem Cassiodorus.

OBSOLEO sic imperitis diuertitur, *Ob-so-le-o*. Sic e Prisciani libro nono disciplinas *Obs-o-le-o*. Est enim eo teste compositum ex *Obs*, *& oleo*, non a *Soleo*. Cicero de Imperio Cn. Pompeij: *Obsoleuit iam ista ratio, re magis quam verbis refutata*. Nostrates: 𝔈𝔰𝔱𝔢 𝔭𝔲𝔱. Idem in Verrem de Praetura Vrbana: *Vereor, ne haec cuipiam nimis antiqua, etiam obsoleta videantur*. Vacillat ergo Curij Valeriani praeceptio: *B, & S nunquam coniunctas inuenies: non enim possunt facere syllabam*. Vides *Obs*, & *Obsoleo* de mente Prisciani: *Trabs*, *Abs*, omnium: *Coelebs* optime consiliatorum. Sed haec per P Curius scribit, quem opinione sua deiectum vide in ipsa Serie. Cesellius: *Obsoleuit quidem S habet, sed non ipsius verbi: verum praepositionis, quae est Obs: sicut A, Ab, Abs, quasi Aboleuit, id est, inueterauit, & obsorduit diuturnitate*. Idem Cassiodorus, & Beda.

BLASPHEMIA. Σφάτλω exemplo est concretionis τȣ *Sphemia*. Compositionis autem ratio poscere videtur ex quorundam sententia *Blas-phemia*. Παρὰ τὸ βλάψαι τὴν φήμην.

PI-TV-I-TA vulgi iudicio, & docti Catulli.

Mucúsque, & mala pituita nasi.

Ex Fabij praescripto *Pit-uita*: hae namque partes, ex quibus compositio. Persius adiuvat:

Somnia pituita qui purgatissima mittunt.

Auctor libri aduersus Titium lib. 6. cap. 17. *Pituita trisyllabum est: sed hoc tu non capis*, inquit.

PO-STEA, an *Post-ea*? Nam ipsum *Post* compositioni debetur: est enim *Pone est*, *Pon'est*, *Post*. De animo nostro *Po-stea*: de Fabij *Post-ea*: fuit enim seorsim *Post*, antequam cum τȣ *Ea* coïret.

PRODEO, REDEO D ad subeuntem vocalem agglutinari putat Pontanus l. 1. de Adspiratione. Fors ad priorem sillabam ex Competentia *Mederga*, & *Tibid illuxisse*, si Mureto credimus. Sed aliter cum compositis agitur, & melius cum Pontano dissocies.

REICE CAPELLAS docendi causa siquis diuidet *Rei-ce* scribit, an *Re-ice*? Modo posteriori: nam alterum I depulsum est e secunda sillaba: I ergo reliquum factum eiusdem erit sillabae. Esse autem trisillabum claret ex adiectiuo inde nato *Reiculus*.

SIREMPS, quasi *Similis res ipsa*, Festus. Senecam Cuiacius emendat Epist. 92. *Siremps lex esto*. In Agrariae legis reliquiis Patauij in Bibliotheca Bembi: DE. EO. AGRO. SIREMPS. LEX. ESTO. Itaque forte apud Charisium legendum, non *Similiter lex esto*. Neque enim M, P, S disseparari queunt: quia φωνήεντων χωρὶς οὐδὲν καθόλȣ τι γράφεται, inquit Lucianus in Iudicio Vocalium. Sed amabo quinque elementa vnam integrabunt sillabam *Siremps*?

SVSPICIO cum sit ex *Susum* antiquo, pro *Sursum*, & *Specio*, quam in partem nouaculam indas? Si *Su-spicio*, quod responsu pronum, reclamabit aduerbium, ac sibi stridorem perire queretur, tum etiam sibilam literam, & ad *Suspendium* prouocabit in causa *Proportionis*; nec minus obtinere volent in *Suspicione*, quam *Suspendio*. Si *Sus-picio*, *Specio* capitis deminutum erit: restaurari, stabiliri, restitui horum ipsorum inuocationibus contendet. Haec anceps ratio: non minus altera. *Susum* in coalita voce nulla suo S destituitur: *Specio* in nulla similiter. Diffiniendum igitur S hocce, reliquum sitne ex *Susum*, an prima in *Specio*. Sed hoc aeque dubium. Ex nostro

Diastole.

DIASTOLE Notae superiori adversa vi pollens Nota fit, Latinis *Disiunctio*, Prisciano libro 13. *Discretio*, quam libro de Accentibus contrariam dicit ὑφέν. Alias generatim Diastole est priscis etiam *Distinctio* quaevis. Orig. Tom. 3. in Genesim: παρὰ τὴν διαστολὴν τῶν σιγμῶν: Haec Diastole distanti pronunciatione iubet efferri, quae vnico tenore pronunciari, scribive potuissent. Trahunt in exemplum: — *In livore conspicitur, sus.* At hoc ridiculum, vt in Accentuum tractatione planum fecimus. Notam hanc cum Inciso miscent, voluntque simili forma fingi Dausqueio non probante. Non enim *Discretio* notam habet peculiarem, non magis, quam in orationis textura voces caeterae. Alioqui quas turbas dabit , toties in oratione repositum, quoties vnius finalitas vocis cum alterius capite coalescere posse videbitur? Exempla. Apul l.9. de A A. *Crurum enim fragium abominata.* Caio: *Ferue bene facito.* Varro: *Quae sole perferue ita fit, vt radices satorum comburas*, lib. 1. de Re R. cap. 9. *Non queo* pro *Nequeo*. Ennius apud Ciceronem lib. 7. Epist. 6. ad Trebatium: — *Qui ipsus sibi*

Sapiens prodesse non quit, nequidquam sapit.

Lucret. 5. *Non quierint animo praesentire, atque videre.*

Non scio pro *Nescio* poene damnat Cic. in Ora. *Non scire quidem barbarum iam videtur: nescire dulcius.*

Qui cumque sectum. Terent. Andria: *Cum quibus erat cumque vna, iis se dedere.*

Tull. l. 3. de Orat. *Quam se cumque in partem dedisset.*

Libro 2. de Natura Deorum: *Quale id cumq; est.* Varro iterum lib. 2. de Re R. cap. 9. *Consue quoque faciunt, vt alligari possint.* Aen. 9. *Inq; salutatam linquo.*

Lucret. — *Indignos, inq; merentes.* Idem: — *Conturbari, inq; pediri.*

Idem: — *Respirant, inq; gravescunt.* — *Crescent, inq; valebunt.*

Super est divise pronunciandum est, inquit Gell. l. 1. cap. 22. *non vt vna pars orationis esse videatur, sed duae.* *Quando tu quidem in proelio, in bello*, Verr. 5. Mox: *Quandoquidem in nulla vnquam.* *Alius modi* pro *Aliusmodi.* C. Caesar in Anticatone priori: *Vno enim excepto, quem alius modi, atq; moris natura finxit, suos quisq; habeat caros.*

C. Fannius Annalium 1. *Cum in vita, agenda didicimus multa, quae in praesentiarum bona videntur, post inventa, & multo amplius alius modi, atq; ante visa essent.* Sic Plinij l. 4. c. 20. legit Diastole scriptum Hermolaus non *Tresaras*, sed *Quorum in paeniusula tres arae Sestianae Augusto dicatae.* Tale Philippo acumen in Plutarchi Pompeio: Ἐν συγκλήτῳ πυθομένου τινός, καὶ θαυμάζοντος, εἰ Πομπήϊον ἀνθύπατον οἴεται δεῖν ἐκπεμφθῆναι Φίλιππος. Οὐκ ἔγωγε, φάναι τὸν Φίλιππον, ἀλλ' ἀνθ' ὑπάτων; ὡς ἀμφοτέρους τοὺς τότε ὑπατεύοντας οὐδενὸς ἀξίους ὄντας. Idem in Alexandro, cum ei se *Satyros* obiecisset vates visum fauste interpretati dixere: Σὰ τύρος, Ex divulsa voce alia prorsus nata est sententia: *An ne* pro *Anne*; Tullius pro Caecina: *An tu qui tam diligenter, & tam calide verbis controversias, non aequitate diiudicas, & iura non vtilitate communi, sed literis exprimis, poterisne dicere deiectum esse?* Cicero 1. de Finib. *An partus ancillae sitne in fructu habendus, disseretur inter principes civitatis.*

Ego ipse. In Miloniana: *Quae mihi contribuenda iam esset ipsi.* Idem l. 10. ad Atticum: *Per enim magni aestimo.* Saepius ad eundem: *Per enim mihi gratum est.* Gell. l. 2. c. *Socratiq; & Platoni per fuit familiaris* Sed & *Per a suo* casu divulsum Orthographicae observationis est, cum ab eo longiuscule dimovetur. Aen. 4. — *Per ego has lacrymas, dextramq; tuam te.*

Curt. lib. 4. *Per ego vos deos patrios, aeternumq; ignem.* Lib. 5. *Per ego vos decora maiorum.*

Apuleius: *Per ego te maternae caritatis foedera deprecor.*

Item: lib. 5. de A A. *Per ego te frugiferam tuam dexteram deprecor.*

Fabius Declam. 5. *Per ego te iuvenis illos meos, de quibus nunc quereris annos.*

Apostrophe.

APOSTROPHE, seu *Aversio* nota est adsita vltimae aut primae vocabuli literae ex alto instar tenuis spiraculi qua literam aut literas ab eo loco *aversas* iudicium fit. Non placet a veteribus grammaticis in exemplum produci *Mult' ille, & terris.*

Neque *Dura vi' est, quae sternit iter dominatibus altis:*

Omnia namque Exemplaria voces, vti par est, integrant *Multum ille, Dura via est.* Neque hic vocalis, illic cum vocali consona detrita est, vel aversa; sed deterenda; non pronuncianti, non scribenti: sed versum dimetienti. Apud Plautum immanis exemplorum vis Vnum pro multis:

Egon' patri surripere possim quidquam tam cauto seni? Item: — *Tanton' me crimine dignum?*

Aversae plures sunt in his Plauti literae in Pseudolo: *Potin', Scin', Auditin', Fugin'* in Aulularia. Mar. Victorin. lib. 1. *Eduntur autem vocales singulae, cum duo concurrerint, vt,*

Men' incepto desistere victam. Non *Méne*. Et: *Ten' inquit miserande puer?* Non *Téne*.

Sigmatis ἐυγραμματία.

SIGMA vero in vltimantibus sillabis cum versui sit impedimento, inter scribandum, exprimi necne debeat, grauissimi veterum dissentiunt. Exprimit Marius Victorinus lib.1. & Vs & Iis communem efficere sillabam retur. Promit e Lucillio:

Quare etiam, atque etiam dico, est communis voluptas.

Idem ex Marone non nominato, & opinor ex memoriola vacillante:

—— Efflantiq́, elatis naribus lucem:

hodie namque *Ignem* repraesentant Codices. An librariorum religione? Donatus Editione secunda barbarismum fieri ait per detractionem literae sic: *Infantibu' paruis pro Infantibus.* Max. Victorinus Commentario de ratione metrorum S quidem liquescere, scribi tamen docet apud Lucretium, atque Ennium, item apud Lucillium:

Tum lateralis dolor certissimus nuncius mortis,

pro *Tum laterali' dolor certissimu' nunciu' mortis.*

Sic habetur, inquit, *quasi subtracta S litera: quia licentius antiqui, & ipsa quasi pro liquenti vtebantur, ineruditi adhuc nouitate, quod posteriores Poëtae non ferunt.*

At mirum his non animaduersum quanti viri aliter scribendum senserint: si animaduerterunt, mirius factum, non eorum consuetudinem expressisse. Eloquentiae Romanae parens in Oratore disertissimis verbis contra stat: *Quin-etiam quod iam subrusticum videtur, olim autem politius, eorum verborum, quorum eaedem erant postremae duae literae, quae sunt in Optimus, postremam literam detrahebant, nisi vocalis insequebatur. Ita non erat ea offensio in versibus quam nunc fugiunt Poëtae noui. Ita enim loquebantur, Qui est omnibu' princeps, non Omnibus princeps, & Vita illa dignu', locoq́, non dignus.*

Locus hic Tullij obuersabatur Fabij oculis scribentis lib.9 cap.4. *Quae causa fuit & Seruio, vt dixi, subtrahendae S literae, quoties vltima esset, aliaq́, consonante susciperetur, quod reprehendit Lauranius, Messala defendit. Nam neque Lucillium putant vti eadem vltima, cum dicit Serenu' fuit, & Dignu' loco. Quin-etiam Cicero in Oratore plures antiquorum tradit sic locutos: inde Belligerare pomeridiem, & illa Censorij Catonis, Die' hanc, aeque M litera in E mollita. Quae in veteribus Libris reperta mutare imperiti solent; & dum Librorum inscitiam insectari volunt, suam confitentur.*

Sisenna in Commentario Captiuorum Plautinorum: *Hic Ornatus, S literam metri causa amisit.* Scaurus lib 9. de Orthographia. *Et raro Capri testimonio S apud Etruscos exprimitur, & ex Latinis locutionibus nonnunquam euanescit Ennius: Interea fugit albu' iubar Hyperionis cursum.*

Quae res minus obseruata fecit, vt nonnulli scripserint *Alterutrius* recte, *Alteriusutrius* minime scribi: cum scilicet reperissent *Alter'utrius* Auersione efformatum. Non exprimendum S putat & Pontanus lib 1. de Adspiratione, I. Scaliger lib.1.c.9. de Causis L L. probat *Malti' modis*, Lipsius quoque cap.16. de Pronunciatione L L. S ejicit. Iuvat Velius Longus, qui M vltimantem inchoante vocem proximam vocali, non totam, sed partem illius priorem tantum scribi vult, *vt appareat*, inquit, *exprimi non debere*, simulque hunc Verrij Flacci testatur sensum fuisse. Rectius ergo apud Varronem legas:

Non fit thesauris: non auro pectu' solutum,
Non demunt animis curas, ac religiones,
Persarum montes, non atria diuiti' Croesi.

QVAERES Vs, Vm, A sequente vocali an etiam Apostrophes vim, notamque sentiant? Plauti Pseudolo *Exporgi meliu' st lumbos* an scriptum ex lege. De his Gifanius epistola ante Lucretium: *Vitium est, in quo peccasse me scio, & fateor: quod cum antiquiores E literam verbi est proximam literae M, & interdum vocalis aliens, exterere etiam in scriptura consuerint hoc modo: Fatendum-st, Putandum st*, &c. &, *Certa st, Necesse-st*, &c. *ego tamen E semper expresserim. Nam vbiq, ita cum M concurrat, id faciundum: vbi cum vocali aliqua, rarissime.* Eidem non placet eorum ratio, qui literam S, quae exteri solet, in scriptura non exprimunt: *nam id veteribus Libris*, inquit, *omnibus & grammaticis adversatur.* Hoc vltimum iam fregimus, & Auersionis notam, quam ponit lineolam rectam duo verba conglutinantem auersamur: scribendi formam non aeque.

Mar. Victorinus supra: *Cum fuerit autem scriptum Audiendus't, & Scribendus't, & Mutandus't, & similia generis masculini, primam vocem integram relinquetis: ex nouissima autem E, & S detrahetis. Idem facietis in foemininis, vt prima vox, cuius generis sit appareat. Idemq́, in neutris* In Plauti Curculione scribendum volunt: *Omnis res parata 'st.* Lucretij l.5. *Certum, ac dispositu' st* In Codicibus aliquot Virg. *—— Quam fama secuta 'st* Aen.5. *—— Spoliata magistr' est.* an recte? Sic certe in antiquis aliquot Codicib. Item vetus Inscriptio: SI QVICQVAM. HVMANITVS. IN. TE'ST. Item: CVIVS. LAVDATI. MORES. ET. FORMA. PROBATA'ST Faërnus: *Vero 'st, Ludificatu' st* scribi vult. Notat & Pierius in antiquis Libris Aeneid.1. esse

—— Hos

—— *Hos tot armenta sequuntur* cum Auersionis nota. Cledonius in Arte legit absque ea: *Quot, & Tot facit Quotus & Totus. Quotus vero in poenultima Acutum habet: Totus Circumflexum: quia producitur, sicut legimus: Totus & illa dies* —— &c, —— *Hos tot armenta sequuntur*. Ego in hoc a Victorino discedo, quod caeterorum exempla secutus malim *Audiendu' st*, & talia; vt S adhaereat suo T, sitque Est capite solo truncata, non pectore.

ἈΝΑΣΤΡΟΦΗ'.

Ἀναστροφὴ *est verborum tantum ordo praeposterus, vt Italiam contra*, inquit Beda. Producit in exemplum *Paramper, id est, Perparum praeposterata praepositione*, vt ipse loquitur. Tullius in Oratore: *Quid illud non olet, vnde sit, quod dicitur Cum illis: Cum autem nobis non dicitur; sed Nobiscum. Quia si ita diceretur, obscenius concurrerent litterae, vt etiam modo, nisi interposuissem, concurrissent*. Pergit: *Ex eo est Mecum & Tecum, non Cum me, &, Cum te, vt esse simile illis Vobiscum, atq; nobiscum*. Priscianus l. 12. *Nulla tamen monosyllaba praepositio Anastrophen patitur, nisi ea, Cum* scilicet, in quo Priscianum sequi me prisci non patiuntur Auctores. *Absque* loco dimouet lib. 4. Epigram. vett.

—— *Non scortis absque lupanar*,

AD Plautus in Bacchidibus: —— *Quem ad Epistolam Mnesilochus misit super amica Bacchide*. Secundo de Natura D. *Quos ad soleret, referendum censuit*.

Manilius lib. 4. *Aegyptum ad, Leptimq;* —— Homero Αἰγυπτόντε. Annal. Taciti libro 12. *Ripam ad Euphratis*.

APVD Ennius: *Glaucum Cumas apud* ——

DE Lucretio lib. 2. *Nec quae nigra cluent de nigris: sed variis de*.

Cicero 1. de Inventione: *Similitudine eius rei, qua de agitur, ad eam rem, de qua iudicatum est*. Ac alios apud occurrit saepissime.

EXTRA. Tacitus lib. 13. *Quo solutius vrbem extra lasciuiret*.

POST. Victor: *Caligulam post, Domitianumq; Dominum palam se dici passus est*.

PRAE. Terentius: *I prae, sequar*.

Priscianus non negauit Anastrophae praepositurus plurium sillabarum ordinem commutare. Sic *Apud*. Terentianus: *Graios apud*.

ANTEQVAM. Martial. l. 9. Epigr. 36. *Victricem laurum quam venit, ante vides*.

CORAM. Tacit. lib. 1. *Multaq; eo coram*. Lib. 3. *Senatu coram, Patribus coram*.

Lib. 13. *Seneca coram*. Sueton. in Othone: *Quosdam punire se coram*.

INTER. Aen 1. *Quos inter medius venit furor* —— Sallust. l. 1. *Quos inter maxime*.

Caesar lib. 7. *Quos inter controuersia esset*.

IVXTA. Priscian. Periegesi: *Flumen Iaxarten iuxta* ——

PENES. Statius Theb. 10. *Secula te quoniam penes* ——

PROPTER. Aen. 4. *Te propter Libycae gentes* ——

Quod lib. 18. Priscianus agnoscit. Valerius Flaccus lib. 7.

Quem propter furis: absentem saeuissima poscit.

Lib. 8. *Linquo domos patrias te propter* ——

Lib. 4. —— *Te propter laudis mihi Iupiter auctor*.

Te semper, natamq; tuam te propter amabo, Tibul. l. 1. Eleg. 6. Statius Thebaide 9. & Achil. l. 1.

SINE Georg. 1. *Te sine nil altum mens inchoat* —— Aen. 12. *Te sine frater erit* ——

Horat. *Nam vitiis nemo sine nascitur* —— Statius Achill. 1.

Ciris: *Nec tamen hoc iterum poena sine* ——

Nemesianus: *Te sine vae misero mihi* ——

Hermione Oresti apud Ovidium.: *Clamabam: Sine me, me sine mater abis?*

Gerasius lib. Arithmetices 1. Οὐκ ἄρα τούτων ἄνευ δυνατὸν ἀκριβῶσαι. *Non his sine diligentiam adhibere jas*. Et in Sophoclis Trachiniis: Πημονῆς ἄτερ, *Noxa sine*.

Sammonius Serenus: *Huic liber eripitur ferro sine decoquiturq;*. Nota & ex Festo positum fuisse in lege Dedicationis arae Dianae Auentinensis *Nesi* pro *Sine*.

SVPER. Plautus Bacchidibus. *Quid fecistis mandatis super?*

Sallust. *Vbi multa nefande casu super ausi, atque passi*.

Terentianus: *Metris super*. Significantia alieniore Metamorph. 10.

Collis erat, collemq; super —— Sallust. referentibus. Censorino, atque Prisciano: *Vbi multa nefanda casu super ausi, atque passi*.

SVPRA. Aen. 11. —— *Est omnia quando Iste animus supra* ——

TENVS vel in appositione *Capulo tenus*, vel in compositione *Hactenus, Quatenus*, vix etiam alias praeponitur, quod Praepositionum ingenio pugnat.

TRANS Octauiani sepulcrum.: *Tantus in orbe fui, mare trans, pontumq; subegi*.

ΑΝΑΣΤΡΟΦΗ' *literarum, aut sillabarum.*

Est apud literatissimum Radulphum Fornerium l.2. Rerum Quotidianarum Caput nouum praesigne, & veteris eruditionis vber, quod Hieron. Winghius nostri ordinis mihi praemonstravit. Id caput ἐπιλιτλάδιον *Transpositarum κατὰ μετάθεσιν literarum silua.* Hoc ego ἑρμαῖον Lectori obiicio: Memini iam a plerisque notatas tum in libris Iuris, tum in aliis auctoribus literas, imo dictiones integras, quae a propriis locis abire iussae, in alienas sedes temere librariorum incuria translatae sunt. Sed iuvat tamen partim eius generis quaedam exemplis illustrare: partim etiam alia in hanc rem nondum obseruata proferre. Notissima quidem est illa Metathesis dictionum *Ius*, & *Vis*, vt in L.181 si nemo de reg. iur. Vulgo: *Omne ui testamenti soluitur.* Florentiae: *Omnis vis.* Et in primo tit. inst. quib. mod. test. inf. *Ipsius testamenti ius infirmatur.* Vetustiora Exemplaria habent *Vis.* Theophilus Δίκαιον. Sicut idem Theophilus *Vim* exposuit Δίκαιον in definitione Tutelae. Apud Isidor Orig. l.10. Plagiator ἀπὸ τοῦ πλαγίου deducitur, id est, *Obliquo, quod non certa via gradiatur.* Caecus sit, qui non videat inuerso literarum ordine legendum *recta via*, non *Certa*, cum obliquo *Rectum* opponatur, non *Certum.* In Glossario vetere *Crusta* exponitur γρῦτα: sed literis ordini suo restitutis legendum procul dubio *Scruta*, vt praeter notam vocabuli significationem admonet alter eiusdem Glossarii locus, in quo *Scruta* exponitur γρῦτα. Ibidem inuenio Δῦλον pro Λῦδον, id est, *Ludum*, quo loco *Auctoratur* exponitur ἀθλαίρεται εἰς δῦλον ἑαυτὸν βάλλων, καὶ μονόμαχος. Nam & Acro in Horatium *Auctoratos* olim dictos ait eos, qui se ludo vendidissent. Apud Victorem Vticensem l.1. de persecutione Vandalica: *Aequor hoc magnum, & spatiosum bissenis millibus angusto se milite* (legendum *Limite*) *coarctauit.* Macrob. l.3. Satur. c. vlt. inter varias ficorum species *Marsicam* refert, cuius mentionem nullam inuenio apud caeteros auctores, qui in eo argumento versati sint: at *Mariscae* frequentissimam. Quam ideo a Macrobio mirarer praetermissam, nisi vel haec coniectura sola me satis admoneret, immutatis literis *Mariscam* legendum esse, non *Marsicam.* Paulus in L. vlt. ff. ad S.C. Trebell. *Secundas*, inquit, *tabulas fecit quas matri eius condemnauit aperiendas.* Ita scriptum est in recentioribus plerisque libris: at in vulgatis, & archetypo Florentino rectius: *Commendauit.* Sicut exemplo non dissimili notauit Ant. Faber *Mandatoris* positum pro *Damnatoris* in L.20. *ob haec verba* ff. de his qui not. inf. *Suscipere* pro *Suspicere.* Apud Macrob lib. vlt. Satur. c. vlt. *Dirigere* pro *Digerere.* Apud eundem auctorem l 5. c. 14. errore persimili *Gerendum* pro *Regendum.* Illo Luciferi loco l.1. pro S. Athanasio: Deinde si fuisses *Christianus, & te censuisset Deus participem fieri ad gerendum populum eius.* *Diamone*, pro *Dianome*, apud Plin. l.10. epist. 82. de cuius prisco ritu non multo post quaedam annotabimus. In l.22. nulla de Epis. & Cler. cod. Theod. *Feminae quae crimen* (rectius in libris recentioribus, *crinem*) *suum contra diuinas, humanasque leges, instinctu persuasae professionis absciderint, ab Ecclesiae foribus arceantur.* In eadem l. tentari possit *exsortes*, reponendum pro *extorres*, illo versu: *Extorres sint ab omnibus, quibus inhiauerant bonis.* *Exsortes* enim sunt *extra sortem*, siue haereditaria bona: *extorres* extra terram, Auctore Nonio, & Isidoro Etymol lib. 9 nisi quis malit: *extorris* vocabulum per similitudinem etiam ad bona traducere, vt illo Timothei Episcopi loco ad Eccles. Cathol. lib. 2. in fin. *exhaereditari hominem a seipso, extorrem bonorum omnium fieri, & quasi in exilium a seipso agi.* Nunc pergamus ad alia. *Vincta*, pro *Iuncta*, Florentinum exemplar habet in l.38. si venditor. §. vlt. de act. emp. *Obtinendum*, pro *Obnitendum.* In lib. 11. si qui desertores C. Theod. de deserto. & occult. eor. sic & alias *Obtinere*, pro *Obniti*, vsurpatum obseruauit Cuiac. ad l.2. eod. tit. C. Iustinia. *Locat*, pro *Colat*, in l.2 §.1. ff. de adm. rer. ad ciuit. pert. & ideo, inquit Vlpianus, *si decurio subiectis aliorum nominibus praedia publica locat, quae decurionibus conducere non licet, &c.* Ita Florentiae scriptum est, rectius in vulgatis codicibus, *colat*, vt argumento est, quae sequitur conductionis mentio. Agitur enim de Decurione, qui nomen quidem alienum contractui inserendum curauit, vt publice videatur legibus obsequi, reuera tamen conductor ipse facta legi fraude *colit*, reique pub. praediis fruitur; quod perinde improbandum est, ac si per se ipse id ageret, vt de caeteris officium aliquod administrantibus responsum est, l.46 aufertur §. quod a praeside ff. de iur. fis. lib. 46. non licet. ff. de contr. emp. Hinc M Licinium Stolonem lege sua damnatum legimus, quod cum lege sanxisset, ne quis amplius, quam CCCCC. agri iugera possideret, ipse mille comparasset, & ne in legem ipse suam incidisse videretur, filio dimidiam partem emancipasset, teste Plinio lib. 18. c. 3. & Valer. Max. lib 8 cap. 7. *Priscum* pro *Crispo.* legi apud Suidam, superiore libro iam obseruauimus. Plane Graecas plerasque, voces transposito literarum ordine, Romana ciuitate donatas exempla permulta demonstrant, vt βραδύς, *Bardus*: ῥῖνες, *Nares*: μορφή, *Forma*, & id genus alia.

LEAN-

MICHAELI BVLTELIO
PATRICIO CONSVLARI.

VTI *Vultuosi, nescio cuius, superstitio perfidiosa, eáque insperata immane quantum me offendit: ita ne sim,* BVLTELI *Vir Humanissime, si insperatae humanitatis tuae, qua tu aduersus immerentem me vsus es, si me, inquam, vlla vnquam capiet obliuio. Et vero me soluendae gratiae saepe subijt impetus, & volui: at viam huic meae voluntati aequa celeritate nullam satis apertam videbam, nisi laruatum caput resupinarem. Apage perfidia, procul, procul à Theologo vana superstitio: eum suae vexent intemperiae, dum tu valeas semper, sempérque sinceram, ac infucatam colamus inter nos amicitiam.* Ecquis *enim alter est hodie literatorum, vt* MICHAEL BVLTELIVS, *in quo magnum est Academiae instar? Vtrumque,* Εὐπατρίδης. *& Consularis, & quem vtraque literatura, Latij, & Hellados commendat vel in pungendis versibus artificem vnicum. Verbo: integer est vitae, verax, osor insinceri. Patritã, auitámque in gerendis magistratibus gloriam virtute supergressus est: Quem cum intueor, Senatoria, & literata Gisleni, ac Baptistae Bulteliorum cognatione constipatum intueor. Si mente exspatiari libet cum S. Paulo in Iberiam, ibi progeniem tuam studijs, consilijsque florentissimam agnosco, eámque verè patrissantem.*

Αὐλῶ δὴ κρέσσοντι, καὶ ἐκ κρατίοντος ἐρύζαι. *Theocr.*

Virum tantarum virtutum meritis gloriosum, qua mihi fas, non cohonestem? non ei operulae, & lucubrationum partem mearum consecrem? Et viro tanto, & literis, & literatorum orbi, ni faxo, iniurius sim. Melius mihi faueant Charites! Vide igitur mihi, quae SS. PP. Basilius, Epiphanius, Augustinus, Isidorus Hispalensis, Eustathius Episcopus, quae Plato, Diogenes Laertius, Hephaestio, Etymologus, Scholia in Aristophanem, Fabius, Acron, Marius Victorinus, Sixtus Senensis super Notis verborum, ac praesertim sententiarum literis mandare non sunt dedignati. Neque ad talia vocari te pigebit, scio, me vtcunque degerente.

TRACTATVS V.

NOTAE SENTENTIARVM, *AVT VERBORVM* EX *SS. PATRIBVS*

AVGVSTINO, EPIPHANIO, HIERONYMO, ISIDORO HISPALENSI, EVSTATHIO EPISCOPO, PLATONE, HEPHAESTIONE, LAERTIO, ETYMOLOGO, FABIO, ACRONE, MARIO VICTORINO, SCHOLIIS IN ARISTOPHANEM, SIXTO SENENSI.

Asteriscus.

SENTENTIARVM Notae in vetere memoria reperiuntur multae versibus interiungendis adhibitae, aut exsecandis, aut distiniendis, aut illuminandis, aut alia qua fini. Apud Etymologum reperitur Ἀστερίσκος ἐν τῷ περὶ Σημείων τοῦ Ὁμήρου. *Aristonicus de Homeri Notis.* De his D. Augustinus ad Hieronymum: *De vertendis autem in Linguam Latinam sanctis literis Canonicis laborare te nollem, nisi eo modo, quo Iob interpretatus es; vt Signis adhibitis quid inter hanc tuam, & Septuaginta, quorum est grauissima auctoritas, interpretationem distet, appareat.* Signorum genera ponit duo D. Hieronymus Praefatione in Pentateuchum: *Origenis me studium prouocauit, qui editioni antiquae translationem Theodotionis miscuit, Asterisco, & Obelo opus omne distinguens.* Idem legas tom. 3. Praefat. in Iosue. Tum addit: *Dum aut illucescere facit, quae minus ante fuerant* [asterisco scilicet] *aut superflua quaeque iugulat, & confodit, maxime, quae Euangelistarum, & Apostolorum auctoritas promulgauit.*

* ASTERICVS autem Signorum horumce vsu, ac nomine fere nobilissimum: De eo D. Hieronymus Augustino inante responsans: *Cur mea prior in libris Canonicis interpretatio Asteriscos habeat, & Virgulas praenotatas, & postea aliam translationem absque his Signis ediderim, pace tua dixerim, videris mihi non intelligere, quod quaesisti. Illa enim interpretatio LXX. Interpretum est, & vbicumque Virgulae, id est, Obeli sunt, significatur, quod Septuaginta plus dixerint, quam habetur in* Hebraeo *Vbi autem Asterisci, id est, Stellae praelucentes ex Theodotionis editione ab Origine additum est. Et ibi Graeca transtulimus: hic de ipso Hebraico, quod intelligebamus, expressimus.* Mox Septuaginta Interpretum libros ab Origine emendatos, priúsve corruptos dicit per Obelos, & Asteriscos. Ita medela veneno versa est.

D. Augustin. lib. 18. de Ciuitate cap. 43. Hieronymi doctrinam recoquit: eóque verba eius, ne in crambem eant, omitto. Recoquit etiam scribens in Psalmum 76. quae ex pluribus D. Hieronymi locis hausta sunt. Illud ipsum enim Hieronymus rememorat bis in Iob, Epist. ad Aug. Praefationibus in lib. 1. & 2. Paralip. Non abit ab his duumviris diversus D. Epiphanius lib. de Ponderibus & Mensuris, nisi *Stellae*, siue Asterisci descriptione, quae Epiphanio, atque Hephaestioni paulo est diuersior. X Videtur autem citatior penicillus sic effigiasse: plus enim

enim morae in hac exprimenda: ✱ dum lineae omnes decussatam literam X permeantes integre repraesentantur. Epiphanij schola: Ὁ ἀστερίσκος οὗτος ἔνθα παράκειται, σημαίνει τὸ ἐμφερόμενον ῥῆμα ἐν τῷ Ἑβραϊκῷ κεῖσθαι, καὶ ἐμφέρεσθαι παρὰ Ἀκύλᾳ, καὶ Συμμάχῳ, σπανίως δὲ καὶ παρὰ Θεοδοτίωνι· οἱ δὲ ἑβδομήκοντα δύο παρῆκαν, καὶ οὐχ ἡρμήνευσαν, ὡς δυσαλογουμένων τῶν τοιούτων λογίων, καὶ ἐκ περισσοῦ ἀναγινωσκομένων. *Asteriscus hic vbi est, significat vocem, quae in Hebraicum textum illata est; conferri quoq; ab Aquila & Symmacho, rarius autem à Theodotione. Septuaginta vero duo praetermisere non interpretata, quasi eiusmodi voculae hic ponantur, & exabundanti legantur.* Sic verto ac scribendum sit Δισαλογουμένων, qualia in Epiphanio non pauca. Eadem Asterisci facies ostenditur ab Eustathio in Odyss. 9. simulque praedicta adsignatur caussa: Δηλοῖ γὰρ τὸ σημεῖον ὁ ἀστερίσκος, ὡς ἄριστα ἐν τῷ τόπῳ κεῖται τὸ ἔπος, καὶ οἷον ἐκλάμπει. Ἔστι δὲ τὸ σημεῖον τοῦ ἀστερίσκου, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐρρέθη, διὰ τοῦ X στοιχείου τετραστιχῇ στιζόμενον κατὰ τὴν τῶν γραμμάτων ἐπιζευξιν, οὕτω ·X· καὶ τίθεται ἐπὶ τῶν ἄριστα ἐχόντων ἐπῶν, καὶ ἀστεροειδῶς εἰονεὶ λαμπόντων, ὡς ἐν καλῷ τόπῳ κειμένων. Haec sunt: *Significat enim nota, Asterisci versum hunc hoc in loco peroptime poni, ac velut effulgere. Est enim Asterisci nota, vt est alibi dictum, per X literam à quatuor oris punctam secundum literarum iniunctionem talem* ·X· *ipsaq; apponitur versibus, qui se habent optime, & astrorum in faciem quodammodo fulgurant loco commodo collocati.*

Asterisci vsum alium docet Hephaestio: Ἐπὶ μέντοι τῷ τέλει ὁ ἀστερίσκος τίθεται γνώρισμα τοῦ τετελειῶσθαι τὸ ᾆσμα. *In fine Asteriscus ponitur perfecti index Cantici.*

Tertium: Μάλιστα εἴωθεν ὁ Ἀστερίσκος τίθεσθαι, ἐὰν ἑτερόμετρον ᾖ τὸ ᾆσμα τὸ ἑξῆς. *Cum alius modi sequens carmen fuerit, tunc maxime pani consueuit Asteriscus.* Quod fit etiam in vnius strophae poëmatis, Saphphus puta, Anacreontis, Alcaei.

Asterisci ecquis repertor? Originem volunt. Epiphanius: Ὠριγένης δὲ . . . παρέθετο δὲ αὐτῷ τὸν Ἀστερίσκον. Insinuauit in anticis D. Hieronymus, atque etiam paulo expressius in Pentateuchum. Addit & nomenclationis caussam Epiphanius, quod vti coelo infixa sunt astra, etsi oculis ea nebulae furetur adspectus, aut lumen solis exuberans: sic haec, & illa Asterisco insignita fixa sunt in Hebraeis voluminibus: etsi Septuaginta praetermiserint. Verum nominis ratio potius petenda ex Asterisci figura. Inibi: Οὗ τὸ σχῆμα ἀστέρι ἔοικε.

At si alij Asteriscorum, & Obelorum expressione libros sacros corruperunt, quos Origenes correxerit: qui Origenes auctor esse potuit? An forte Origenis inuento vsi sunt illi?

Asteriscum *Stellam* Augustinus, ac Hieronymus notabili constantia interpretantur: quia Graecis non pauca deminutionis charactere proferuntur, quae significandi ratione cum prima stirpe conueniunt. Alioqui *Asteriscus Stellula* est: Aster *Stella*.

Asteriscum, & Obeliscum interdum iunxere veteres. Docet nos Eustathius in Odyss. 8. Σημείωσαι δὲ καὶ ὅτι ἐνταῦθα μὲν τὸ κατὰ τὸν χρησμὸν χωρίον ὀβελίσκους ἔχει μετὰ ἀστέρων· δι' ὧν δηλοῦται ὡς ἐνταυθοῖ μὲν οὐ καλῶς κεῖνται τὰ ἔπη· ἀλλαχοῦ δὲ ἄριστα ἔχει. Latine. *Nota vero quod hic locus vbi oraculi mentio, Obeliscos habet cum Stellis, quibus declaratur non hic recte positos eos versus; qui alibi quadrent optime.* Tum pergit explicare: tu vide. Iterumque in Iliada O.

—— OBELVS, *Veru: Obeliscus, Veruculum.* D. Hieron. Praefatione in l. 1. Paral. *Virgulas* dicit. *Virgula* namq; est Obelus a laeua dextrorsum porrecta, verbis, aut sententiis super effluentibus apponi sueta, aut vbi lectio falso inquinata est. Sic hoc quasi telo supervacua, aut falsa iugulantur.

Idem ad Suniam, & Fretellam eadem, addito: *Latine Veru possumus dicere: quo ostenditur iugulandum, & confodiendum, quod in authenticis libris non inuenitur: quae signa, & in Graecorum, Latinorumq; poëmatibus inueniuntur.* Vnde Ausonius: *Quiq; Notas spurijs versibus apposuit.* Plin. l. 9. epist. 26. *Exspecto, vt quaedam ex hac epistola* GVBERNACVLA GEMVNT, *&* DIIS MARIS PROXIMVS, *ijsdem notis, quibus ea, de quibus scribo, confodias.*

Meminit D. Basilius M. 4. in Hexaëmeron: Τὰ τοίνυν ἀκριβῆ τῶν ἀντιγράφων ὠβέλισται, ὁ δὲ ὀβελὸς ἀθετήσεως σύμβολον: *Accuratiora,* inquit, *exemplaria Veru consignata sunt. Est autem Veru improbatae vocis, aut sententiae index.* Hinc Hieronym. ad Suniam: *Sub veru additum reperimus.*

Obeli figura talis apud Isidorum —— Apud Epiphanium haec —ɜ—, qui ait sic ex Atticorum vsu appellitari, addito: Ἄλλοις δὲ καλεῖται δόρυ, ὅ ἐστι λόγχη: *Alij autem vocatur Doru, quod est Lancea.*

Alium quoque in vsum profert, quam Isidorus; vt scilicet apponatur vocibus inuentis apud Septuaginta Interpretes, non autem apud Aquilam, aut Symmachū. Siquidem mancis vocibus, aut desideratis lucis caussa sic addidere quasdam alias, vt non immerito Spiritus S. participes fuisse putentur: Ὅτου δὲ χωλὸν ἐδόκει τὸ ῥῆμα εἶναι εἰς Ἑλληνικὴν διάλεκτον μεταφερόμενον, ἐκεῖ τὴν προσθήκην ἐποιήσαντο. D. Hieronym. in lib. 2. Paral. *Vbi vero Obelus, transuersa scilicet virga prae-*

praeposita est : illic signatur, quod Septuaginta Interpretes addiderint vel ob decoris gratiam, vel ob Spiritus S. auctoritatem : licet in Hebraeis voluminibus non legatur.

Sententiae quoque totae *Veru* subnotatae. Hieronymus in Danielem : *Fabulas, quas nos, quia in toto orbe dispersae sunt, Veru antepposito, easq; iugulante subiecimus. Veruculo* Platonem pro improbandi signo vsum testis Laertius. Et libros aliquos non esse genuinos ex *Obelisco* notificabatur vti notat Nicephorus Callistius lib.2.cap.45. Qua ratione Ξίφος ἀναιρετικὸν supra vocauit Epiphanius: *Obelosq;* Ausonius *spuriorum stigmata vatum* vocitauit, non *Sigmata*, quae cum *Obelorum* vsu, figuraque prorsus disconueniunt. Neque praetermittendum a *Veruculorum* figura nummi genus *Obeliscos* a Lacedemoniis dictos notante in Lysandro Plutarcho. *Obelisco* vti Ὀβελίζειν dixere Tullius l.12. ad Atticum: Alter Aristarchus hoc Ὀβελίζει, *Veruculo* confodit.

—•— OBELVS *Puncto* subiectus tertia ponitur ab Isidoro Nota quae poni amat, vbi tolli quid necne debeat, dubitatur. Ponit exemplum Sixtus Senensis de generatione Cainam Lucae 3. apud quem *Obelus Agnostigmenon* portentoso additamento dicitur. Scriptum oportuit: Ὀβελὸς ἄνω ἐστιγμένος autἄνω ἐστιγμένος, vt errorem ex parte vindicemus. At ille talia multa sibi non intellecta coaceruat. Exemplum aliud statui potest Matth.24. *Neque Filius.*

÷ OBELVS Punctos binos, suppositum vnum, super-impositum alterum offerens vsurpatur, cum hagiographorum interpretes rem eandem diuersis transtulere verborum texturis. D. Epiphanius lib. de Pond. & Mens. Λημνίσκον appellitat, cumq; eo Isidorus. Epiphan. Λημνίσκον γοῦν τὸ οὕτω γραφόμενον ὡς ἔχει τὸ προκείμενον ÷ σημεῖον, ἐστὶ γραμμὴ μία μεσολαβουμένη ὑπὸ κεντημάτων δύο· ἤτοι στιγμῶν, μιᾶς μὲν ἐπάνω οὔσης, τῆς δὲ ἄλλης ὑποκάτω παρὰ ἰατροῖς φυσιολογικῶς εὑρῆσθαί φασι, καὶ ὠνομάσθαι ἀπὸ τῆς κατὰ σῶμα χειρουργίας. *Lemniscum igitur sic scriptum vt habet hoc propositum ÷ signum, est linea vna per medium punctis duobus accepta, ex quibus punctis vnus superne est alter subter a medicis res naturae tractantibus inuentum ferunt, & a corporali chirurgia nominari.* Quod apponit vocabulum ex chirurgia ortum, & illud Λημνίσκος ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰατρῶν καλῶς ἐκλήθη διὰ τὸ λημνάζειν· κλυζόμενον τὸ μοτὸν ἐν τοῖς τόποις ὑγροῖς. *Lemniscus ab ipsis medicis recte appellatur, quod humigatam turundam in locis, madentibus vndare faciat.* Haut facile persuadeor, qui Λημνίσκον Graecis per H, non per I scribi sciam. Hesychius: Λημνίσκους τὰς ἐστὰς Συρακούσιοι ταινίας. I ad Paulum Aeginetam lib.6.cap.14. *Puncti* igitur infra, supraque positi latioris fasciolae quandam reddunt imaginem: vnde *Lemniscus*, seu *Lemniscata* nota, non διὰ τὸ λημνάζειν. Ne dicam id coactius, quam vt quemquam hoc sententientem sequi debuerit Epiphanius, aut alius. Exemplum edit Epiphanius ex septuagesimo psalmo: Τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν δικαιοσύνην σου, ἀναγγελεῖ τὰς δικαιοσύνας σου. *Os meum annunciabit laudem tuam : annunciabit iustitias tuas.* Ex septuagesimo primo: Ἐνώπιον αὐτοῦ, & Ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. Meminit huius Notae in Platone Diogenes: Ὀβελὸς περιεστιγμένος πρὸς τὰς εἰκαίους ἀθετήσεις. Verterim : *Obelus circumpunctus, siquid improbandum se fortuito obtulisset, adhibitus.* At haec Diogenis eadem euadunt cum *Obelo* principe.

—✱ ASTERISCVS cum *Obelo* coniugatus Aristarchi fuit inuentum, quo ille deerrantes loco Homeri versus; seu loco suo exules notabat, Isidorus. Hybrida Nota.

ANTIGRAPHVS Isidoro cum Tsade Iudaico proxime figura congruens, Puncto super-imposito differens adhibetur, cum translationes sensibus diuertuntur. *Hypolemniscon* vocat Epiphanius. *Lemnisco* autem, & *Hypolemnisco* vsus est in Hexaplis, & Octaplis Origenes. Hoc autem per transennam dicamus. Cum Origenes columnatim Aquilae, Symmachi, Septuaginta duum Interpretum, & Theodotionis Graecas interpretationes committeret, vocauit Tetrapla: cum iis adderet, ac praeponeret Hebraicum textum Hebraice semel, & Hebraicum Graecis literis perscriptum, Hexapla: cum insuper duas incerto auctore reperisset, adiunxissetque superioribus, Octapla.

Hypolemnisci figuram aliam repraesentat Epiphanius: Ὁ γοῦν ὑπολημνίσκος τοιοῦτόν ἐστι σημεῖον —. Ac ne haereas, expressissimis verbis figurat: Ἁπλῆ δηλονότι γραμμὴ ὀβελοῦ τὸ σχῆμα ἔχουσα, ὑποκειμένην δὲ ἔχουσα στιγμὴν, ἤγουν κέντημα. *Simplex scilicet linea obeli figura, subiecto puncto* Cui vero dictioni *Hypolemniscus* appingitur, eam significat exisse ab vno pari Interpretum, inquit Epiphanius. Senensis noui curiosus mauult dici *Sublemniscum*, & sic figurat *Antigraphum* C·, vt cum *Antisigmate* in vnum coëat.

PARAGRAPHVS res in connexu concurrentes dissepárat, quemadmodum in Homeri catalogo locos a locis, regiones a regionibus. duces a ducibus, armatum ab armatu: aut in agone Iliados certantes ab inuicem, certamina, praemia, Isidorus. Scholia in Plutum Aristophanis: In Strophis, & Antistrophis, & ea, quae inter has intercedit, ambitione, Paragraphus ponitur, vt Hephaestio docet: Ἡ δὲ τὸ σχῆμα γραμμή τις ἐστὶ βραχεῖα, ὥσπερ τινὰ στιγμὴν ἐν τῷ ἄκρῳ ἔχουσα. *Cuius figura, Linea quaedam breuis est punctumq; habet quoddam*

in

in summo. Appositior cuipiam videatur haec *Antigraphi* descriptio, si recte modo is ante descriptus est.

Addit Hephaestio: Ἡ παράγραφος, ἣ διορίζει τάτε ὅμοια, καὶ τὰ ἀνόμοια: *Paragraphi nota est, similia, dissimiliaq; diffinit*.

⊥ POSITVRA Nota est figura Paragrapho contraria, aut potius Paragraphi Notam in diuersum agens. Ideo sic formatur: quia sicut Paragraphus principia notat: ita ista finalitatem a principio secernit; ex Isidoro.

Ꮜ CRYPHIA circuli pars subiectior cum Puncto superne, medio situ circuli cornibus respondente. Vbi quæstio dubia, & obscura, nec solui facilis, aut aperiri, vsu-venit. Quo signo illa notabilia sunt: *O altitudo diuitiarum scientiae, & sapientiae Dei*.

C ANTISIGMA in antiquis auctoribus positum est ad eos versus, quorum ordo permutandus. At nota hæc ipsius antiqui sigmatis est. I ad Euripidis Theseum. De eo Laërtius in Platone: Ἀντίσιγμα περιεστιγμένον πρὸς τὰς μεταθέσεις τῶν γραφῶν: *Antisigma circumpunctum scripturas transferendae seruiunt* .Ͻ. Aut πρὸς τὰς διττὰς χρείας: *ad vsus duos*: vnde Isidorus.

Ͼ ANTISIGMA Puncto comitatius, vbi sensu eodem duplicantur versus, & haeres, vter eligendus, locum obsidet. Ita fieri amat, dum limam mordaciorem suspendimus, nec alterum e positis interficimus.

< DIPLE. Hanc scriptores Ecclesiastici ad separanda, vel demonstranda sanctarum Scripturarum testimonia vsurpant, Isidorus: eaque a verbis commentantium, aut interpretantium distinguenda, Sixtus Senensis. Quis apud profanos Notae huius sit vsus, docemur ab Aristophanis scholiis in Plutum: Sciendum, inquit, quod quando in alterius histrionum personis, in expositione membra quaedam post periodum ponuntur, siue eiusdenmodi sint versus, siue altetius (tales enim occurrunt) ὁ τοιοῦτος σχηματισμὸς καλεῖται Διπλῆ, διὰ τὸ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τούτων, τὸ σημεῖον ἐκτὸς τίθεσθαι τῆς διπλῆς, ὑπὲρ τριγώνου πλαγίῳ σχήματι ἔοικε τῆς βάσεως μόνης λιπούσης. Haec sunt: *Talis figura vocatur Diple: quia cum haec completa fuerint, signum hoc seorsum a Diple ponitur, quod limi trianguli similitudinem refert, sola basi deficiente*, seu non expressim delineata. Fuit autem Platoni vsitata ad sententias suas designandas, Laërtius in Platone. Videsis Δ ⍑ < >:

Vsus est M. Tullius cum quid peculiari animaduersione dignum Attico commendauit Epistola 146.l.8. *Id ex Pompey literis cognosces: in quibus animaduertito illum locum, vbi erit* Διπλῆ, *videbis de Cn. nostro ipse Vibullius quid existimet*. Hephaestio *Diplen* hanc vocat τὴν ἔξω νενευκυῖαν, *extra prominentem* Diple hac exteriori Tragici, Comiciq; frequenter vtuntur: Lyrici rarius, quae eiusdem Hephaestionis obseruatio est.

> DIPLE πλεκτική, vel περιεστικὴ primulum a Leogara Syracusano Homericis versibus apposita est ad secretionem Olympi a Coelo, hoc est, cum Olympus coelum, aut montem designabat, sic notabatur, Isidorus. Hephaestion hanc τὴν ἔσω νενευκυῖαν dictitat, *introrsum proclinatam*.

>: DIPLE περιεστιγμένη: Sic vocant *Diplen* cum gemino supra, infraque Puncto. Laërtius in Platone: Διπλῆ περιεστιγμένη πρὸς τὰς ἐνίων διορθώσεις: *Diple circumpuncta ad quorundam correctiones*. Nota iis apposita est, quae Zenodotus Ephesius non recte adiecerat, aut detraxerat, aut permutarat. Quod vbi iudicium incidit, & nostri vsi sunt, inquit Isidorus. Porro de Zenodoto Ephesio Suidas: Ὃς καὶ πρῶτος τῶν Ὁμήρου διορθωτὴς ἐγένετο: *Qui etiam primus fuit scriptorum Homericorum corrector*.

>— DIPLE ὠβελισμένη, seu *Veruculi* conuentu auctior ad dispescendas comoediae, aut tragoediae periodos interponitur.

DIPLE ὠβελισμένη versa quoties Strophe, & Antistrophos infertur, in vsum venit, Isidorus. Qui nouissime Aristophanem ediderunt. Notas omnes sustulisse se gloriantur. quo consilio.

>— DIPLE ADVERSA cum Obelo iis, quae ad aliquid respiciunt, apponitur, vt:

Nósne tibi fluxas Phrygiae res vertere fundo
Conamur nos? an miseros qui Troas Achiuis
Obiecit? ———

Ita tradunt, a quibus scitor quo distent *Diple* ὠβελισμένη versa, & *Diple* aduersa cum obelo? Vocabulorum perexiguum, aut nullum est discrimen: munerum obscurius.

DIPLE Obelo subiecta, & versa ponitur ad conditiones locorum, temporum, aut personarum mutatas; Isidorus.

—
>< DIPLE ADVERSA, ET AVERSA primore sui parte Obelo succisa ponitur finita loco suo monade, significatque similem quoque esse sequentem. Ita Isidorus. Et vero sparsim de *Diple* plura Graeca in Aristophanem Scholia.

CERAVNIVM ponitur, quoties multi versus improbantur nec singuli Obelo figuntur. Siquidem fulminis in morem vastat, amburitque quibus minacius adstat. Quid illud in Platone Laërtij; κεράυνιον πρὸς τὴν ἀγωγὴν τῆς φιλοσοφίας? An tunc olim adhibita, cum philosophia noua vetere inducta suggeritur? Certe plerasque Notarum harum de Platonicorum exemplo Originem, aliosque expressisse suspicio est. Originem tamen pro auctore habent.

X CHRESIMON Nota cuiusque iudicio, ac voluntate ponitur. Χρήσιμον, *Vtibile*. Critici in Platonis operibus recensendis *Culpas*, hoc est, τὰς ἀθετήσεις ὀβελῷ notarunt: laudabilia τὰς ἐκλογὰς τῆς καλλιγραφίας τῷ ·Χ· περιεστιγμένῳ, quo χρήσιμον significabatur. Ea re Eustathius non parce quae laudabilia sunt, ac memorabilia testimonia χρήσεις appellitat: Φέρεται παρ' Αἰλίῳ Διονυσίῳ χρῆσις Κρατίνου τοιαύτη. Diogenes in Platone: Χ λαμβάνεται πρὸς τὰς λέξεις, καὶ τὰ σχήματα, καὶ ὅλως τὴν Πλατωνικὴν συνήθειαν. *Adhibetur X ad voces, & figuras de Platonis consuetudine. Ad voces* Nota scilicet dignas nouitate, elegantia, proprietate, audaciori translatione, simili ex causa. Caetera Casauboni industria explicantur. Finio cum Cassiodoro l.1. Instit. *Cui tantum in bonis dictu Chresimon, in malis Achreston, quantum transiens valui reperire, vt arbitror competenter affixi.*

PHICAERO, seu *Phi, & Rho*, vbi nebula, vel tenebrae lectori obtenduntur. Valet haec Nota, vt opinor φροντιστέον amplius, *In curas vacandum*. Similis illa Latinorum N. L.

ANCORA *superior ponitur, vbi aliqua res magna omnino est*, inquit lib.1.c.20. Isidorus. *Ancora* praefixa sententiae, inquit Sixtus Senensis Bibliothecae lib.3. ostendit in ea mentionem fieri de nouo Testamento, & Euangelio.

ANCORA *inferior, vbi aliquid vilissime, aut inconuenientius denunciatum est*, Isidorus. Aliter longe Senensis *Anciranos*, inquit, *id est, superior apponebatur tam sacrae lectioni, quam expositorum commentarijs, vbi aliqua res erat maxime prae caeteris observanda, ac notanda.* Ita Senensis & Isidorus *Ancoram* vtramque miscent, turbantque rationes, & poene cum *Chresimo* confundunt. Scriptum oportuit Α'γκύρα ἡ ἄνω, pro quo barbarica manu substitutum portentum *Ancyranos*.

Α'ΛΟΓΟΝ mendas tollit. Horat. de Arte: —— *Incomtis allinet atrum*
Transuerso calamo signum —— Vbi Acro: *Notam Culpae significat, Nam notare versum male formatum dicimus*, inquit *Culpae* in quovis scriptore loca deculpata, vt ait Gellius, & quibus merito criticus Theta praefigat. Ausonius: *Inq; tuis culpis tu tibi da veniam.*

Fabius lib 1.cap.4. *Iudicio tam seuere vsi sunt veteres Grammatici, vt non versus modo censoria quadam Virgula notare, & Libros, qui falso videbantur inscripti, tanquam subditicios summouere familia permiserint sibi: sed Auctores alios in ordinem redegerint, alios omnino exemerint numero.*

(ʾ) SICILICVM ecquod sit Notae genis, ad oram vides. At de nomine non notissimo, deque eius significantia paucis: quandoquidem non facile de *Sicilico* quidquam inuentum iri pronunciat nuperus scriptor. Hoc intelligebant nomine primitus quidquid secandi vim haberet. Ex ea cognatione *Sicilire prata*, pro *Secare* olim dictum Varroni l.1. de Re Rust cap.49. Columellae lib.2.c.22. & ex diuortio terrarum dictam *Siciliam* constat ex Aeneide tertia, Sallustio, Silio Italico, aliis. Ex eo *Sicilices* in sibynis, aut venabulis αἰχμαί, Ponit in armis Gellius lib.10 c.15. Glossarium: *Sicila*, Σμίλη, ἀρβύλιον. Iterum: *Sicila*, ξυρὸν σκυτέως, *Sicila*, χαρτοτόμος. Rectissime Festus: *Sicilicum, quia semunciam secabat.* Columellam vide lib.5.c.1. Fannius Palaemon: *Drachmam si gemines, aderit, quem dicier audis,*

Sicilicum —— Ita ἀρχαϊκῶς per Q. & V alterum scribitur in Rob. Constantini editione. Plin.l.13.c.15. de mensa Nonij liberti; *Tribus sicilicis infra quatuor pedes, totidemq; infra semipedem crassitudinis.* Ibidem: *Tiberio principi mensam quatuor pedes sextante, & Sicilico excedentem: tota vero crassitudine sescunciali, operimento lanae vestitam fuisse.* In Cyrilli Lexico scriptum Τέταρτον οὐγκίας, *Sicilicum.* Frontinus lib.de Aquaed. *Adiecerunt capacitati quinarias X, semissem, semunciam, sicilicum* Priscianus lib.1. de Figuris ponderum; *Sicilicus scripula sex.* Tantundem supra Columella. Victorinus Afer propius rem, quam tractamus, libro de Orthographia; *Consonantes literas non geminabant, vt in his: Annius, Lucullus, Memmius: sed supra literam, quam geminari oportebat, scilicet Sicilicum imponebant, cuius figura haec est ʾ, quod erat signum geminandi: sicut apparet adhuc in multis veteribus ita Libris scriptis.* Aut potius *abscissae* consonae, aut non positae signum fuisse dixeris.

Marius Victorinus lib.1. Artis *Sicilicum* vocat ἀντλῖν *auersam*. Eum vide. Isidorus l.1.c.26.

ponit

ponit exempla: *Se'la*, *Se'ra*, *A'scres*, & *Sicilicum* dictum autumat, quia in *Sicilia* repertus sit, vocis cognatione illusus, nisi sic eum benignius interpretemur, vt vocem in *Sicilia* inuentam voluerit. Sicut *Gelam* pro Latinorum *Gelu* Siculos dixisse credo Stephano lib. de Vrbibus. Sic in vetustissimis Maronis Vaticanae Bibliothecae Libris, alijsque praesertim Mediceo, & Longobardico:

Aeneid. 2. *Ter frustra compre'sa manus effugit imago.*

An bene alienarunt scripto *Comprensa?* Etymologus quoque *Coronidem* vocat notam supernatem in Τοὐμὸν, Ἰἀμὰ, προὔσῃ, προὔπτον. Eum vide in Τόφρα.

At mirum in antiquis Marmoribus, Librisque & Inscriptionibus nullum Sicilici hodie legi vestigium; ne in Duillij quidem Titulo, in quo CLASES, NVMEI absque Sicilico. In Nummis PILIPVS. Anne quia maiusculis literis Notae, & Sicilicus disconueniant?

Quod Rhetores Comma dicunt, Iac. Cuiacius lib. 6. obseruationum apposite *Sicilicum*: voces enim difficit, siue κόπτει.

CORONIS perfecti, absolutique Libri, Strophae, Poëmatis nota est. Scholia in Aristophanis Irenen; Ἐπὶ τῷ τέλει Κορωνίς, *In fine Coronis*. In Aues: Ἐπὶ τῷ τέλει Κορωνὶς ἐξιόντων τῶν ὑποκριτῶν: *In fine Coronis exeuntibus actoribus.*

Martialis lib. 10. *Si nimius videor, seraque Coronide longus*
Esse liber: legito pauca: libellus ero.

Quando item actores in quibus coepere versibus, pausant, hoc tale *Coronis* dicitur διὰ τὸ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τούτων τὸ σημεῖον τῆς Κορωνίδος τίθεσθαι: *Quod his completis signum Coronidis ponatur.*

Ecquod signum tandem? Eadem Scholia; Ὅπερ γραμμή τίς ἐστι βραχεῖα, καμπὴν τινα ὑποκάτω ἔχουσα: *Quod est linea quaedam breuicula flexura quadam subiecta.* Raderus in Martialem figurat sic; Ecquis ei auctor? Aliter Hephaestio Enchiridio exeunte; Ἡ Κορωνίς. Conformiter descriptioni ab Aristophanis Scholiaste propositae.

Coronidis tria genera proponit idem Hephaestio, & Aristophanis Scholia, quae inibi vide.

Hinc ipsa *Coronis* pro *Fine* ἁπλῶς. Nazianzenus in funebri oratione super Cypriano; Ξίφει τὴν κεφαλὴν τμηθεὶς, καὶ ταῖς πολλαῖς βασάνοις ταύτην ἐπιτίθησι τὴν Κορωνίδα: *Gladio caput sectus, multis tormentis hanc imposuit coronidem, seu finem.* Synesius in Caluitij encomio similiter vtitur. Plutarchus lib. de Fortuna Alexandri Philoxenum a Dionysio in latomias coniectum refert, quia ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τῆς Κορωνίδος περιέγραψεν τὴν αὐτοῦ κωμῳδίαν, *Quod adusque finem a principio circumscripsisset eius comoediam.*

IOANNI VVOVERIO
V. OPTIMO
S.

AD aram fidei tuae iurabat viuens Latiarum princeps literarum Lipsius*: in ea ille conquiescebat, qui nec sine* Wouerio *viuere voluit, nec mori potuit, quem a supremo cinere* Wouerio *defensitari Fides poposcit, atque alta diutule amicitia. Vbiubi fuisti*, Optime Woueri, *non huius arctissimae amicitiae data, & reciprocata literarum tessera? Praesertim cum* Lipsio τεθνηκότι Wouerius Εὐχαριστικὸν *scripsit non Persicae legis in beneficij immemores scriptae metuens, sed Antoninum Philosophum, aut verius optimae naturae suae legem secutus, qui esse, quam videri gratus voluit. Porro aerario regio adsidere te, honos est, nec indebitus, nec indecoris: at quantillus, si cum literis, aut ingenij tui nobilitate, & cultura comparas? Alterum istud palmarium est: nisi maius est, quod enixurire te audio* Opus de Aure Principis. *Ecquid enim aduersus aeui, & iudicum, iudiciorumue corruptelas aut praestantius, aut necessarium magis? Regum pestes sunt, & legum, qui in alienam perniciem praecipites claue auernali vnam reserant aurem, vnam obserant. Ne eueniat vt ab vltima barbaria Belgio tantum virus infundatur. Monita ista tua hoc auertent, nosque, & omnia in portum humanitatis referent. Negotiationis ciuis architectator, ex qua* ——— populorum vita, salusque
Pendeat ——— *Magnum omnino hoc, ac gentibus salutare: nec minus Belgio salutare te a consilijs Martijs esse. At si princeps, aut consilijs melioribus, aut defensioni surdus est pessum ierint tam augusta, vtiliaque incoepta. Quod igitur moliris, tandem exeffice spretis Aiacibus. Tantisper, velim, deuertas ad partes nostras,* Virorum Optime Woueri, *simulque tabulam hanc VI. pro iudicio, ac eruditione tua tractes: non meam:* Valerij Probi *est, cuius ingenium, & Notas depraedicat Gellius, Cuiacius elaudat, nec solus. Quare vbi ad* Antiqui Lati Orthographica *complenda compendiarias Notas attexere visum fuit*, Val. Probi *potissimum delegi, atque ad eas mantissa mearum accessit aliqua. Imo tuae iam sunt.*

TRACTATVS VI.

VALERI PBOBI

NOTAE.

EST circa perſcribendas, vel paucioribus literis notandas voces ſtudium neceſſarium. Quod partim pro voluntate cuiusq; fit partim vſu publico, & obſeruatione communi. Nam apud Veteres, cum vſus Notarum nullus eſſet, ſcribendi facultatem, maxime in Senatu, qui aderant ſcribendo, vt celeriter comprehenderent, quaedam verba, atque nomina ex communi conſenſu primis literis notabant. Et ſingulae quid ſignificarent, in promptu erat. Quod in Nominibus, Praenominibus, Legibus Publicis, Pontificumq; Monumentis, Iurisq; Ciuilis libris etiam nunc manet. Ad quas Notas Publicas acceſſit & ſtudioſorum voluntas, vt vnusquisq; familiares ſibi Notas pro voluntate ſignaret. Quas comprehendere infinitum eſſet. Publicae ſane tenendae ſunt; quae in monumentis plurimis, & Hiſtoriarum libris, Sacrisq; Publicis reperiuntur, vt C. *Caius.* M. *Marcus.* CN. *Cneus.* Q. *Quintus.* MAR. *Martius.* TI. *Tiberius.* CL. *Claudius.* T. *Titus.* SP. *Spurius.* SEX. *Sextus.* SER. *Seruius.* OP. *Opiter.* AB. V. C. *Ab vrbe condita.* P. R. E. *Poſt reges exactos.* P. C. *Patres conſcripti*, S. P. Q. R *Senatus Populusq; Romanus.* E Q. R. *Eques Romanus.* V. R. *Vrbs Roma.* C. R. *Ciuis Romanus.* COL. *Colonia, Coloni.* MVN. *Municipia, Municeps.* N L. *Nominis Latini.* L. C. *Latini Coloni.* S. N. L. *Socij Nominis Latini, & ſimilia. Secundum haec Curiarum nomina, Tribuum, Comitiorum, Sacerdotiorum, Poteſtatum, Magiſtratuum, Praefecturarum, Sacrorum, Ludorum, Rerum Militarium, Collegiorum, Decuriarum, Faſtorum, Numerorum, Menſurarum, Iuris Ciuilis, & ſimilium caeterorum, notas proprias habent.*

A

A	*Auguſtus, vel Aulus, vel Aut, vel Aliquando, vel Ager, vel Agrum, vel Aiunt.*
A A.	*Auguſti, vel Auguſta.*
A A.	*Auguſtalis.*
A. A.	*Apud agrum, vel Aurum, Argentum.*
A A A:	*Auguſti.*
A. A. A. F. F.	*Aere, argento, auro, flato ferundo, vel, Flauo feriundo.*
A. A. A. F. F. QV. TY.	*Auri, argenti, aeris flator fabricae Quirinalis Tybertini.*
A. A. S. L. M.	*Apud agrum ſibi locum monumenti.*
A. B.	*Alia bona.*
A B N.	*Abnepos.*
A B S.	*Abſolutus.*

A.B.V.	*A bono viro.*
A B.V.C.	*Ab vrbe condita.*
A.C.	*Alius ciuis.*
A C.	*Actio.*
ACC.	*Acceptat.*
ACIN.	*Actionem.*
ACON. vel ACON.	*Actionem,* vel *Actionum.*
A.C.V.	*A claro viro.*
A. CVB, AVGG.	*A cubiculo Augustorum.*
AD. E.	*Ad exactorem,* vel *Effectorem,* vel *Extorrem.*
AD. F.	*Ad finem.*
AD.L.	*Ad locum.*
ADIAB.	*Adiabenicus.*
A DI.	*Adiutor.*
ADI. P.	*Adiutor Prouinciae,* vel, *Patriae,* vel *populi.*
A D N.	*Adnepos.*
ADP. vel, ADOP.	*Adoptiuus.*
A. D. P.	*Ante diem pridie.*
AED.	*Aedes.*
AEDIL.	*Aedilis.*
AEDILL.	*Aediles.*
AEDIL. CVR.	*Aedilis curulis.*
AED. PL.	*Aedilis plebis.*
AEG.	*Aeger.*
AEQ. P.	*Aequalis persona.*
AER.	*Aerarium,* vel, *Aerarij.*
AER. COL.	*Aere collato.*
AER, P.	*Aere publico.*
A.F.	*Alio facto.*
A.F.P.R.	*Actum fide Publij Rutilij,* vel, *Antefactum, post relatum,* vel *Aemilius fecit, plectitur Rutilius.*
AG.	*Agit,* vel, *Agil.*
AG.	*Agrippa,* vel, *Agro.*
A.H.	*Alius homo.*
A. I.	*A iudice.*
A.L. A E.	*Arbitrium litis aestimandae,* vel, *Liti aestimandum.*
A. L. E.	*Arbitrium liti examinandae,* vel, *existimandae,* vel *existimandum.*
A. L.	*Alia Lex.*
AL. III. L.	*Alpinae tertiae legionis.*
A M.	*Amicus.*
AM. N.	*Amicus noster.*
AM. P.	*Amabilis persona.*
A N.	*Annius.*
A. N.	*Ante noctem.*
AN.M.	*Actionem mandat.*
ANN. vel AN. vel A.	*Annis.*
ANN. LXXII.	*Annis septuaginta duobus.*
ANT.	*Ante* vel *antea.*
ANT. T. C.	*Ante terminum constitutum.*
A. O.	*Alij omnes.*
AP.	*Apud.*
A P. IVD.	*Apud iudicem.*
APP.	*Appius.*
APP.	*Appellat.*
A.P.Q.	*Aulus Publij Quinti,* vel *Auli.*
A.P.R.C.	*Anno post Romam conditam.*
ARM. P.	*Arma publica.*
AT.	*Autem.*

A. TE.

A.TE.	*A tergo.*
A.T.M.D.O.	*Aio te mihi dare oportere.*
ATQ.	*Atque.*
A.TREB.	*Aulus Trebonius.*
AVG.	*Augustus*, vel *Augur.*
AVGG.	*Augusti.*
AVG.N.	*Augustus noster.*
AVR.	*Aurelius.*
AVT. vel AVTR. vel AVC.	*Autoritas.*
A.X.	*Annis decem.*
B.	*Bonus* vel *Brutus.*
B.B.	*Balbus*, vel *Balbus*, vel *Bene*, vel *Bona.*
B.A.	*Bonam actionem*, vel *Bonis auspiciis*, vel *Bonis auibus.*
B.C.	*Bonum concessum.*
B.D.	*Bonum datum.*
B.F.	*Bona fide*, vel *fortuna*, vel *filia.*
B.F.	*Beneficium*, vel *Bonum factum, & aliquando, Benefecit.*
B.F.C.	*Bona fide contractum.*
B.F.P.	*Bonae fidei possessor.*
B.GR.	*Bona gratia.*
B.H.	*Bonus homo*, vel *Bona hereditaria.*
B.I.	*Bonum iudicium.*
B.I.I.	*Boni iudicio iudicium.*
B.L.	*Bona lex.*
B.M.	*Bonae memoriae.*
B.M.F.	*Bene meritae fecit.*
B.M.P.	*Bene merenti posuit*, vel *Bene meritae:*
B.N.	*Bona nostra.*
B.O.	*Bene optime.*
B.P.	*Bona possessio*, vel *Bonorum possessor.*
B.P.	*Bonum publicum*, vel *Bona paterna.*
B.Q.	*Bona quaesita.*
BR.	*Bonorum.*
B.R.	*Bonorum rector.*
BRITANNIC.	*Britannicus.*
B.R.P.N.	*Bono rei republicae nato.*
BRT.	*Britannicus.*
B.S.	*Bene satisfecit.*
B.T.	*Bonorum tutor.*
B.V.	*Bene vixit*, vel *Bonus vir.*
B.V.A.	*Boni viri arbitratu.*
B.V.V.	*Balnea, Vina, Venus.*
C	*Caius*, vel *Cum:*
Ɔ.	*Caia*, vel *Con.*
C̄A.	*Caussa.*
CA. vel CAM.	*Camillus.*
CAES.	*Caesar.*
CAES. AVG. vel A.	*Caesar Augustus.*
CAESS. AVGG.	*Caesares Augusti.*
CAESS. AVGGG.	*Caesares. De tribus.*
CAR. COIV.	*Carissimae coniugi.*
CARISS.	*Carissimus.*
C.B.	*Commune bonum.*
C.C.	*Consilium coepit*, vel *Cessit.*

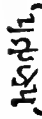
C D.	*Quadringenta.*
CEL.	*Celeres.*
CEN. P P. vel CENS. vel CNS.	*Censor perpetuus.*
CEN. A.	*Censoris arbitratu.*
CENT.	*Centuria*, vel *Centurio*, vel *Centenario.*
CENTV.	*Centuriones.*
C. F.	*Caij filius.*
C. H.	*Custos haeredum.*
CIC.	*Cicero.*
C. I. C.	*Caius Iulius Caesar.*
CIPP.	*Cippus, id est, terminus, vt Cippum, seu Lapidem.*
C L.	*Claudius.*
C. L.	*Caij Libertus*, vel *Caius Libertus.*
Ↄ L.	*Conlibertus.*
Ↄ. I. vel L. vel I.	*Caia Liberta.*
Ↄ. L.	*Caiae libertae.*
C. LIB.	*Caij libertus*, vel, *liberorum.*
Ↄ L R.	*Conlibertae carissimae.*
C M.	*Comis.*
C. M. vel CA. M.	*Causa mortis*, vel *C. Marius.*
C N.	*Cneus*, vel *Cneuius.*
C N.	*Caius noster*, vel *caesar noster*, vel *ciuis noster.*
CN. ARR.	*Cneius Arrius.*
CN. L.	*Cnei Libertus.*
CO.	*Coniugi.*
C. O.	*Ciuitas omnis.*
Ↄ O.	*Controuersia.*
COM. OR.	*Comitia obdriaca*, vel *obdurata*, vel *obchiaca.*
CON.	*Consularis.*
CON. SEN. E. ORD. P. Q. R.	*Consensu Senatus, equestris ordinis, populiq; Romani.*
CONS. vel C S.	*Consiliarius.*
COL. vel CL.	*Colonia*, vel *Coloniae*, vel *coloni*; *collegae*, vel *collegiae*, vel *Collegium.*
COL.	*Collega*, vel *Colloniae*, vel *Columen.*
COLL. FABR.	*Collegium fabrum*, vel *Fabrorum.*
COH. vel COH.	*Cohors.*
CONIV.	*Coniunxit.*
CONIV. OBSEQVENTISS.	*Coniugi obsequentissimae.*
CONIV. G. M.	*Coniugi merenti.*
CONIVX.	*Coniunx.*
CONLIB.	*Conlibertus*, vel *conliberta.*
CONTVB.	*Contubernalis.*
COR.	*Cornelius.*
COS.	*Consul.*
COS. QVAR. vel IIII.	*Consul quartum*, vel *Quarto.*
COS. TER.	*Consul tertium*, vel *Tertio.*
COS. DESIG.	*Consules designati.*
COSS.	*Consules*, vel *Consiliarij.*
COS. DES.	*Consul designatus.*
C. P.	*Ciuis publicus.*
C. R.	*Ciuis Romanus.*
C R.	*Creticus*, vel *crispus.*
C R.	*Contractum.*
C. R. C.	*Cuius rei causa.*
C. CR.	*Contrarium contractum.*
C S.	*Consiliarij.*

C. S.	*Consulum sententia*
C. R. C. P.	*Cuius rei causa promittis.*
C. V.	*Centumuirum*, vel *Clarissimus vir.*
C. V.	*Clarissimo viro.*
CVL.	*Cultores.*
CVR.	*Curionum*, vel *Curiarum*, vel *Cursor.*
D D.	*Diuus*, vel *Decius*, vel *Diebus*, vel *Deuotus*, vel *Diutius*, vel *Diua.* (*Dedicauit.*
D. A. vel AVG.	*Diuus Augustus.*
DATHI.	*Dathico.*
D. AVG.	*Deo Augusto*, vel *Diuo Augusto.*
D. B. I.	*Dis bene iuuantibus.*
D. C. vel CAES.	*Diuus Cæsar.*
D. C. A.	*Diuus Cæsar Augustus.*
D. C. S.	*De consulum sententia*, vel *De consilij sententia.*
DD.	*Dedicauerunt*, vel *Dicarunt.*
D. D.	*Deo dicauit*, vel *Dotis datio*, vel *Dictio*, vel *Dis dantibus*, vel *Donantibus*, vel *Dono dedit*, vel *Dono datum*, vel *Deo domestico*, vel *Donauit*, vel *Dono dicauit.*
D. D. D.	*Datus decreto decurionum*, vel *Dono decurionum dedit*, vel *Dono dedit, dicauit*, vel *Dono decurio dedit.*
D. D. D.	*Dono dederunt*, vel *Dedere.*
D. D. D. D.	*Dignum deo donum dicauit.*
D. D. D. D.	*Decreto decuriones dederunt.*
D. D L. M.	*Dono dedit libero munere.*
DD. NN.	*Domini nostri.*
DDD. NNN.	*Domini nostri, De tribus Impp.*
DD Q.	*Dedit, donauitque.*
D. D Q. S.	*Dis, deabusque sacrum.*
D. D. S.	*Dis, deabus sacris, vel sacrum.*
DE.	*Decius.*
DEST.	*Destinato.*
DF.	*Defunctus.*
D. F.	*Decij filius.*
D. F.	*Dotem fecit*, vel *Donum.*
D. G.	*Dedit gratis.*
D. H.	*Donauit heredibus*, vel *Dono habuit.*
DIG. M.	*Dignus memoria.*
DIL. vel DILECTISS.	*Dilectissimus.*
D. I. M.	*Dis Inferis maledictis*, vel *Malis*, vel *Dari iussit.*
D. IMM.	*Dis immortalibus.*
D. IM. S.	*Dis immortalibus sacrum.*
D. L.	*Dat laudes*, vel *Donauit locum.*
DL.	*Delego.*
D. L. D. P.	*Dis locum dedit publice.*
D. L. S.	*Dis laribus sacrum.*
D. M.	*Dis manibus*, vel *Domus mortui.*
D. M. vel D̄. M̄.	*Dolum malum*, vel *Dubium malum*, vel *Donauit monumẽtum.*
D. M. AE.	*Deo magno æterno.*
D. M. F. V. C.	*Dolo malo, fraudisue causa.*
D. M. M.	*Dis manibus Meniorum.*
DN.	*Dominus.*
D. N.	*Dominus noster.*
D. N. M. Q.	*Deuoto numini, maiestatique.*
DNN.	*Domini.*
D. O.	*Dis omnibus*, vel *Deo optimo.*
DOMIC. COS. XIII. LVD. SÆC. F. C.	*Domicius consul XIII. ludos sæculares faciundos curauit.*

DOT.	*Dotem.*
D. P.	*Diuus Pius*, vel *Dis penatibus*, vel *Patrijs*, vel *Dotem petit.*
D. PEC. R.	*De pecunijs repetundis.*
D. PP.	*D.o perpetuo.*
D. P. S. D. L. D. P.	*Deo posuit sibi, dis locum dedit publice.*
D. Q.	*Dis Quirinalibus*, vel *Disque.*
D. Q. R.	*De qua re.*
D. Q.'S.	*De quo supra.*
DR.	*Drusus.*
DT.	*Duntaxat.*
D. T. S. P.	*Diem tertium, sine perendie*, vel *Sine perendium*, vel *Sine perendinum.*
D. V.	*Deuotus vir*, vel *Vester*, vel *Dis volentibus*, vel *Deuotus Vesta*, vel *Dies quintus.*
DVC. DVC.	*Ducum ductore*, vel *Ducum ductio*, vel *Ductorum ductor.*
DVL. vel DOL. vel DVLCISS.	*Dulcissimus.* Sicque in cæteris similibus.
D VIIII.	*Diebus nouem.*
E	*Est.*
E' vel E.	*Eius.*
E. Æ.	*Eius ætas.*
E. B.	*Eius bona.*
E. D.	*Eius domus.*
EE.	*Esse.*
E. F. vel FIL. vel FL.	*Eius filius.*
E. F.	*Eius fecit.*
E. H.	*Eius heres.*
E. L.	*Edita lex.*
E'. M. vel EI. M.	*Eiusmodi.*
EMP.	*Emptor.*
E. N.	*Etiam nunc.*
EOR.	*Eorum.*
EPI vel EP.	*Epistola.*
EP. M.	*Epistolam misit.*
EQ. M. SP. POM.	*Equitum Magister Spurius Pompeianus.*
EQ. OR.	*Equestris Ordinis.*
EQ. P.	*Eques publicus.*
EQ. R.	*Eques Romanus.*
ER.	*Erunt*, vel *Erit.*
EXCVR.	*Excursio.*
EX. D. A.	*Ex domo Augusti*
EX. DO. AVG.	*Ex domo Augusti.*
EX. R.	*Exactis Regibus.*
F	*Filius*, vel *Filia*, vel *Fuluius*, vel *Fecit*, vel *Februarius.*
Ⅎ. vel F.	*Filia.*
Ⅎ. pro	*V. vt SERⅎVS. ⅎVLGVS. ⅎIXIT. pro Seruus, Vulgus, Vixit. & Digamma Aeolicum appellatur.*
FAB.	*Fabius.*
FABR.	*Fabrum*, vel *Fabrorum.*
FAC.	*Facti.*
F[illegible] C.	*Faciundum curauit.*
F. C.	*Fidei commissus*, vel *Fiduciæ causa*, vel *Fraude creditoris*, vel *Faciundum curauit.*
F. D.	*Fides data.*
FEB. vel F.	*Februarius.*
F. F.	*Flando ferendo*, vel *Fidem facit*, vel *Filius familias.*

FR.

FR.	*Fecerunt*, vel *Fabricauerunt*, vel *Fabrefactum*, vel *Fundauerunt*.
F. FA. vel F. F.	*Filius familias*.
F. FF.	*Fabricari fecerunt*.
F. F. F.	*Ferro, flamma, fame*; vel *Fortior fortuna fato*; vel *Flauij filius fecit*.
F. FL. vel F. F.	*Fratris filius*.
F. H.	*Filius heres*.
F. I.	*Fieri iussit*.
FID.	*Fides*.
FIL. vel F. L.	*Filius*.
FL.	*Flauius*, vel *Flauia*, vel *Flaminius*.
FLAM.	*Flaminius*, vel *Flamen*.
F. M.	*Fati munus*, vel *fieri mandauit*.
F. M. I.	*Fati munus impleat*, vel *Impleuit*.
F. N.	*Fides nostra*.
F. N. C.	*Fidei nostrae commisit*, vel *Commissum*.
FOR.	*Forte*, vel *Forum*, vel *Foris*, vel *Foras*, vel *Fortuna*, vel *Fortunata*.
FOR. RED.	*Fortunae reduci*.
FR.	*Fronte*.
FR. COR.	*Forum Cornelij*.
FR. F.	*Fratris filius*.
FR. I.	*Forum Iulium*.
FR. L.	*Forum Liuium*.
FR. POM.	*Forum Pompilij*, vel *Pomponij*.
FR. S.	*Forum Sempronij*.
F. S.	*Fratres*.
F. V. C.	*Fraudisue causa*.
FVNC.	*Functus*.
G	*Gaudium*, vel *Genus*, vel *Gens*, vel *Gellius*.
G. AVG.	*Genio Augusti*.
G. B.	*Gens bona*.
G. D.	*Gens dolosa*.
GEN. COR. ℞.	*Gente Corneliorum*.
GEM. vel GERM.	*Germ.* vel *Germanico*.
GG.	*Gesserunt*.
GL.	*Gloria*.
GL. E. R.	*Gloria exercitus Romani*.
GL. N. L.	*Gloria nominis Latini*.
GL. P.	*Gloria parentum*, vel *Patriae* vel *Populi*.
GL. P. R.	*Gloria populi Romani*.
GL. R.	*Gloria Romanorum*.
GL. S.	*Gallus Sempronius*.
G. M.	*Gens mala*.
G. N. N.	*Genus nostrum*.
G. N. R. S.	*Genus Romani Senatus*.
G. R.	*Genus regium*. vel *Rerum*.
GR.	*Gratis*, vel *Gerit*.
GRA.	*Gracchus*.
GR. D.	*Gratis dedit*.
G. S.	*Genio sacro*, vel *Sacrum*.
GT.	*Gentem*.

Loco G. *Antiqui ponebant.*

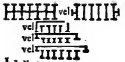
I vel C. loco H.

H *Honestas*, vel *Hic.* vel *Heres*, vel *Heredes*, vel *Homo*, vel *Honestus.*

H̄.	*Hora*, vel *Honestas.*
H.	*Honor*, vel *Honori*, vel *Hora*, vel *Hoc.*
HA.	*Hadrianus.*
H. B. vel H.	*Hora bona*, vel *Heres bonorum.*
H. B F.	*Homo bonæ fidei.*
H. DD.	*Hic dedicauit.*
H. DD.	*Hic dedicant*, vel *Dedicauerunt.*
H. F.	*Honesta femina*, vel *Fortuna*, vel *Hic fundauit*, vel *fundat.*
H. I.	*Hereditario iure*, vel *Hercle iurauit.*
HIC. LOC. HÆR. NON. SEQ.	*Hic locus heredes non sequitur.*
H. L.	*Honesto loco*, vel *hic locus.*
H. L. D.	*Hunc locum dedit.*
H. L. N.	*Honesto loco natus.*
H. L. H. N. S.	*Hic locus heredes non sequitur*, vel *sequetur.*
H. M, vel W.	*Honesta mulier.*
H. M. vel H̄.	*Hora mala.*
H. M. AD. H. N. TRAN.	*Hoc monumentum ad heredes non transit.*
H. M. D. M. A.	*Huic monumento dolus malus absit.*
H. M. H. E. N. S.	*Hoc monumentum heredes eius non sequuntur.* (*quetur.*
H. M. H. N. S.	*Hoc monumentum heredes non sequitur*, vel *heredem non se-*
H. M. P.	*Hic memoriæ posuit*, vel *Hoc monumentum posuit.*
Ho. vel H.	*Homo*, vel *Honestus.*
HOR. VI.	*Horis sex*, vel *hora sexta.*
HOS.	*Hostis.*
H. P. vel H̄.	*Hora pessima*, vel *honesta persona.*
H. P.	*Hic posuit*, vel *Possent* vel *possint.*
H. POSS.	*Hereditatis possessor*, vel *Possessores.*
H. R.	*Honesta ratio.*
H. R. I. P.	*Hic requiescit in pace.*
H. S.	*Hæc sit*, vel *Herculi sacrum.*
H. S. vel H̄.	*Hora secunda*, vel *Sacra.*
H. S. E.	*Hic situs est.*
H. S. H. N. S.	*Hoc sepulchrum heredes non sequuntur.*
H. S. S.	*Hic sepulti sunt.*
H. S. V. F. M.	*Hoc sibi viuens fieri mandauit.*

Nota in suprascriptis quod heredes non sequebantur monumentum, sed monumentum sequebatur heredes.

I. II. III. IIII.	*Vnus, Duo, Tres, Quatuor*; vel *Primus, Secundus, Tertius, Quartus.*
Ī.	*In.*
Ɨ	*Inter*, vel *interdum*, vel *Interea.*
Ɨ A.	*Interea.*
IAN.	*Ianuarius.*
Ɨ C. vel I.	*Intra circulum.*
I. C.	*Iulius Cæsar.*

I. C. E. V.	*Iusta causa esse videbitur.*
I. C.	*Iurisconsultus.*
ID.	*Idus.*
I. D.	*Inferis dis.*
I. D.	*In dimidio*, vel *Iurisdicendi*, vel *Iuridicundo.*
I E.	*Interdum.*
I. D. C.	*Iuris dicendi causa.*
I D. P.	*Iuredicendo praeerit*, vel *Iuridicundo praefuit.*
I. E.	*Iudex esto.*
I. F.	*Iulij Filius.*
I. FO. vel I. F.	*In foro.*
I. FO. B.	*In foro Boario.*
I. FO. C.	*In foro Caesaris.*
I. FO. FLAM.	*In foro Flaminij, vel Flaminis.*
I. FO. IV. vel I.	*In foro Iulij.*
I. FO. L. vel L.	*In foro, Liuij, vel Lucij.*
I. FO. P.	*In foro Pacis*, vel *Palladis.*
I. FO. POP.	*In foro populi*, vel *Pompilij*, vel *Popilij.*
I. FO. P. R.	*In foro pro rostris.*
I. FO. TR.	*In foro Traiani.*
I. H.	*Iustus homo.*
III. VIR.	*Trium viri.*
IIII. VIR.	*Quartum viri. & similiter.* VII. *Septemviri.* X. V. *Decemviri. & deinceps.*
	Sextumvir, vel *Sexumvir.*
I. I. N. Q.	*Iniustis nuptijs quaesitus.*
I. L.	*Iure legis, vel, in loco, vel Iusta lex.*
I. L.	*Intra limitem.*
I. L. D.	*In loco diuino.*
I. L. P.	*In loco publico.*
I. L. R.	*In loco religioso.*
I. L. S.	*In loco sacro.*
IMP.	*Imperator.*
IMPP.	*Imperatores.*
IMPPP.	*Imperatores, De tribus.*
IN. FR. P. VI. LAT. VII.	*In fronte pedes sex, Latum septem. vel latitudine.*
IN. FR. P. XX.	*In fronte pedes viginti.*
IN. AGR. P. XX.	*In agro pedes viginti.*
I. O. M. S.	*Ioui optimo maximo sacrum.*
I. O. M. IM.	*Ioui optimo maximo immortali.*
I. P.	*Iusta persona.* vel *Iustus possessor.* vel *In possessione*, vel *Ius Pontificium.*
I.	*Iure rogauit.* vel *Iure Romano.*
I. R.	*Ius Romanum.*
ĪR.	*Iuribus Romanorum.*
I. S.	*Iudicium solui.* vel *In senatu*; vel *Iudicio senatus*; vel *Iudicium solius*; vel *Iudicatum solui.*
I. S. C.	*In senatu consulto.*
I. S. D.	*Inferis dis.*
I. SN. R.	*In senatu Romano.*
I. S. S.	*Inferius scripta sunt.*
I. T.	*Intra tempus.* vel *Iure testamenti.*

I.TC.	*Intra tempus constitutum.*
IV. vel IIII.	*Quatuor.*
I. V.	*Justus vir.*
IVD.	*Iudicium.*
IVNON. ET. PROSERP.	*Iunoni & Proserpinae.*
IVR D.	*Iurisdictio.*
IVV.	*Iuuenis. vel iuuentus.*
K	*Calendae. vel Caput, vel Clarissimus. vel Cardo.*
K. vel KAL. vel KL.	*Calendae.*
K K. vel K.	*Castra.*
K.	*Cardo.*
K.	*Carissima.*
KAL. IAN.	*Calendis Januarij, vel Januarijs.*
KAR.	*Karthago, vel Karissimus.*
K. AVG.	*Calendae Augusti. vel Calendis.*
K. C.	*Capite census. vel censitus. vel Karthago ciuitas. vel Capite censũ, vel Caesus.*
K. D.	*Capite diminutus.*
K. DD.	*Castra dedicantia; vel dedicauit, vel dedicauerunt, vel dedicamus.*
K. F.	*Cardo finalis.*
K. I. vel IA. vel IAN.	*Calendae Ianuarij.*
K. K. vel C.	*Calumniae causa.*
KL. vel KAL. vel K.	*Calendae.*
KL. vel K. vel KAL.	*Calendis.*
K. M.	*Cardo Maximus.*
K. P.	*Cardo positus, vel castra ponit, vel posuit.*
K. Q.	*Calendae Quintilis, vel Quintiles.*
K. S.	*Calendae Sextiles. vel Sextilis.*
K. T.	*Capite tonsus.*
L	*Lucius., vel Lucia, vel Laelius, vel Laelia, vel Libertus, vel Quinquaginta.*
L. vel LIB. vel LIBERT.	*Libertus.*
LA. C.	*Latini Coloni, vel Coloniani, vel Coloniarij.*
L. A. D.	*Locus alteri datus.*
L. ÆL.	*Lucius Aelius.*
L. AG.	*Lex Agraria.*
L. AN.	*Quinquaginta annis.*
L. AP.	*Ludus Apollonis, vel Apollineus.*
L. BIB.	*Lucius Bibulus.*
L. B. M. D.	*Locum bene merenti dedit.*
L. BO.	*Lex Boaria.*
L. C.	*Lucius Catius, vel Lucius Cornelius.*
LC. DIV. vel D.	*Lucus diuinus vel Lucum diuinum.*
L. CAE. vel ÇOE.	*Lucius Caelius, vel Coelius.*
L. CEN.	*Lucius Censorianus.*
L. CIN.	*Lex Cincia.*
LC. S.	*Lucus sacer. vel lucrum sacrum.*
L. D.	*Locum deditum, vel Lucrum dedititium.*
L. D. A. B. M.	*Locum dedit Aulus bene merenti.*
L. D. D.	*Locus dono datus.*
L. D. D. D.	*Locus datus decreto Decurionum, vel Libens dono dedit, dicauit; vel Libens datum decreto Decurionum.*
L. D. DD.	*Locum dono dederunt.*
L. DIV.	*Lucus diuinus.*
L. E. D.	*Lege eius damnatus.*
LEG. vel LG.	*Legio.*
LEG. III. ITAL.	*Legionis tertiae Italicae.*
L. EM.	*Locus emptus.*

L. F.

L. F. vel FIL. vel FL.	Lucius filius.
L. FV.	Lucius Furius.
LG.	Legauit.
LG. D.	Legio decima, vel Legem dat.
L. H.	Locum hunc, vel Locus heredum.
LIB. vel L.	Libertus, vel Liberti, vel Libertas.
L. IV. REP.	Lex Iulia repetundarum.
LIB. LIB. Q. POST. Q. EOR.	Libertis, libertabusque, posterisq; eorum.
LL.	Lelius, vel Legibus.
L. L.	Lucij liberti, vel Lucius libertus, vel Liberta, vel Lucij libertus, vel Liuij libertus.
L. L. Q. E.	Libertis, libertabusque eorum.
L. L. L.	Lucij liberti locus.
L. L. L. M. M.	Lacerat lacertum Largij mordax Menius. Author M.T.C. libro de Oratore secundo.
HS vel ĦS.	Sestertius.
L. LVC. Q. F.	Lucius Luceius Quinti filius.
L. M.	Locus, vel Locum monumento, vel mortuorum.
L. M. vel M ꟾM V.	Lucius Murena, vel Morena.
L. MAN.	Lucius Manlius.
L. NN. FAV.	Lucius Nonius Faustinus.
L. N.	Latini nominis.
LONG. P. VII. LAT. P III.	Longum pedes septem, Latum pedes tres.
L. P.	Locus proprius, vel Propitius, vel Lege punitus.
L. P. C. R.	Latini Prisci Ciues Romani.
L. P. D.	Locus publice datus.
L. PL.	Lex Plebeia.
L. POS.	Lucius Posthumius.
L. PR.	Loco priuato, vel Locus priuatus.
L. PVB.	Loco publico, vel Locus publicus.
L. Q. S.	Locus qui supra, vel quo.
L. R.	Lex Romana.
L. RV.	Lex Rusticana.
L. S.	Laribus sacrum, vel Sacrorum, vel Locus sacer, vel Lucius Samius.
L. SC.	Locus sacer.
L. S. DEN.	Lucius Sicinius Dentatus.
L. T.	Lucius Tacitus, vel Legem tulit, vel Lucius Titius.
LV.	Quinquaginta quinque.
L. V.	Lex vetus.
L. VAL.	Lucius Valerius.
LVCR.	Lucretius, vel Lucretia.
LVD. vel LV D. AP.	Ludi Apollinares.
L. VOC.	Lex Voconia.
LV D. SAEC.	Ludi saeculares.

M

M. vel W. vel MVL.	Marcus, vel Miles, vel Monumentum, vel Mutius, vel Mulier.
	Mulier.
M.	Minutius.
MA.	Macunius.
MAG.	Magistratus.

MAG

MAG. EQ.	*Magister Equitum.*
M. ÆM.	*Marcus Aemilius.*
MAT. P. FEC. ET. S. ET. S. P. Q. E.	*Mater pijssima fecit & sibi, & suis, posterisque eorum.*
MARIT.	*Maritus.*
M. AVR.	*Marcus Aurelius.*
MAX.	*Maximus.*
M. B. vel W. vel MVL. B.	*Mulier bona.*
M. C. vel CIC.	*Marcus Cicero.*
M. C.	*Marcus Censor.*
M. C.	*Monumentum condidit, vel Consecrauit, vel Constituit.*
M. E. M.	*Municeps eius Municipij.*
MENS.	*Menses.*
MER. S.	*Mercurio sacrum.*
MES. IAN.	*Mensis Ianuarii.*
MES. FEBR.	*Mensis Februarii.*
MES. MAR.	*Mensis Martii.*
MES. APR.	*Mensis Aprilis.*
MES. MAI.	*Mensis Maii.*
MES. IVN.	*Mensis Iunii.*
MES. IVL.	*Mensis Julii.*
MES. AVG.	*Mensis Augusti.*
MES. SEPT.	*Mensis Septembris.*
MES. OCT.	*Mensis Octobris.*
MES. NOV.	*Mensis Nouembris.*
MES. DEC.	*Mensis Decembris.*
M. F.	*Marci filius.*
M. FA.	*Marcus Fabius.*
M. H.	*Magnus homo*, vel *Malus.*
M. I.	*Maximo Ioui.*
MIL.	*Miles*, vel *Militauit*, vel *Millia.*
M. vel Θ. INTER.	*Morte interuentus.*
M. L.	*Marci Liberti*, vel *Martii Liberti*, vel *Libertus*, vel *Militis locus.*
M. LEP. C. REG. INST.	*Marcus Lepidus ciuitatem Regiensium*, vel *Regii instaurauit.*
MM.	*Milites.*
M. M vel MVL. M.	*Mulier mala.*
M. MAN.	*Marcus Manlius.*
M. MAR.	*Marcus Marcellus.*
M. N.	*Meo nomine.*
MNF. L.	*Manifestus locus.*
M̄. N.	*Millia nummum*, vel *nummorum.*
M. P.	*Marcus Pacuuius*, vel *Mensa posuit*, vel *Maximus Princeps.*
M. POP.	*Marcus Popilius.*
M. R.	*Miles Romanus.*
M̄R.	*Militiæ Rhauennatis.*
M. REG.	*Militiæ Regiensium*, vel *Militum.*
M. S. P.	*Memoriæ suæ posuit.*
M̄S.	*Mensibus*, vel *Menses.*
M. T. C. vel TVL. CIC.	*MARCUS TULLIUS CICERO.*
MV. vel M. vel ꟿ.	*Mutius.*
MV. F.	*Mutii filius.*
M. V̄I. vel MENS.	*Mensibus sex.*
MVN. vel MVNP.	*Municipia*, vel *Municeps.*
MVLIEB.	*Muliebrem.*